KNIHA ZJEVENÍ

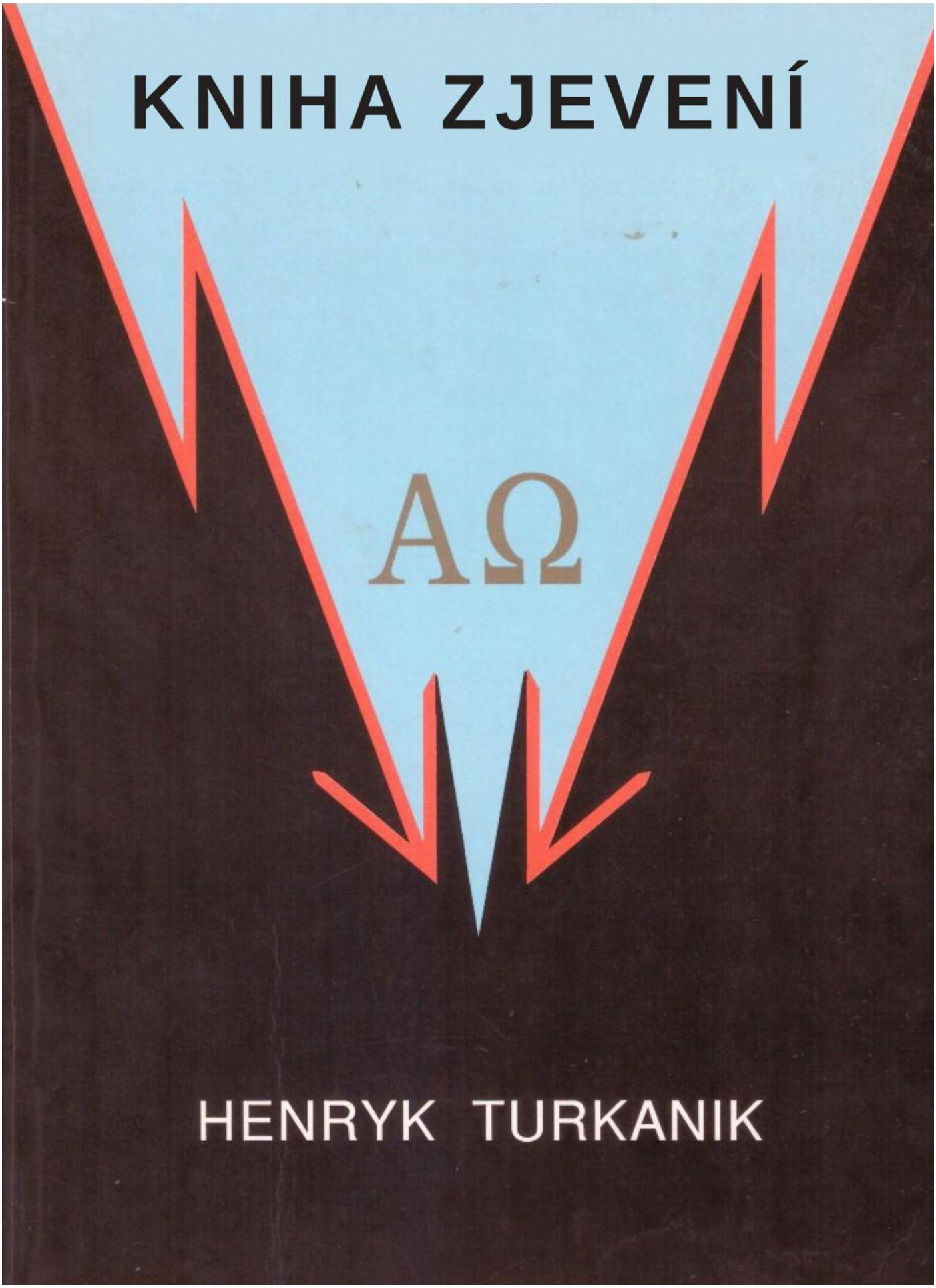

HENRYK TURKANIK

Henryk Turkanik

KNIHA ZJEVENÍ

SYSTEMATICKÝ VÝKLAD APOKALYPSY

VYDÁNÍ ORIGINÁLU: JASTRZEBIĘ ZDRÓJ 1993

Český překlad Vsetín 2026

Přeložil Tomáš Pala

Copyright © 1993 by Henryk Turkanik

Návrh obálky:
Grzegorz Turkanik

Vydáno nákladem:
Seminarium Biblijnego Kościola Wolnych Chrześciajan
Jastrzębie Zdrój, 1993

Podmínky české edice: publikace slouží interním potřebám Křesťanských sborů. Je ZDARMA pro kazatele a sloužící bratry. Nesmí však být vydána tiskem s komerčním záměrem!

PŘEDMLUVA

Mojžíš prorokoval: „Hospodin, tvůj Bůh, ti ustanoví proroka jako jsem já ze tvého středu, ze tvých bratří. Jeho poslouchejte“ (5M 18,15). Tímto prorokem je Pán Ježíš Kristus. Kristus jako prorok předpověděl mnoho důležitých událostí, ale největší pozornost věnoval období velkého soužení (Mt 24 a 25; Mk 13; L 21). Autorem poslední knihy Bible je rovněž Pán Ježíš a tato kniha se ve velké míře zabývá Velkým soužením. Její první verš zní: „Zjevení Ježíše Krista, které mu dal Bůh, aby svým otrokům ukázal, co se má brzy stát. On to prostřednictvím svého anděla naznačil svému otroku Janovi“ (Zj 1,1). Pán Ježíš nazval nás, vykoupené, svými přáteli a jako přátelům nám sděluje to, co mu zjevil jeho i náš Otec (J 15,15). Jaká to velká čest a privilegium! Chceme z toho využít maximum a zabývat se touto knihou, která je do určité míry shrnutím celého Písma svatého a jejíž četba, slyšení a zachovávání je opevněno zvláštním požehnáním (1,3).

Bůh zjevuje své pravdy postupně, a proto není možno začít číst Bibli od poslední knihy. Její pochopení a užitek z ní nám hodně usnadňují komentáře. V našem prostředí nám knihu Zjevení přibližuje Henryk Turkanik. V časopise „Łaska i pokój“ publikoval několik článků na téma prvních kapitol s úmyslem dopsání zbývajících, aby byla komentována celá kniha.

Větší užitek ze studia této knížky budou mít ti, kteří jsou seznámeni s dříve vydanými knížkami téhož autora a to jmenovitě: „Druhý příchod Ježíše Krista“ a „Kniha Danielova“.

Z několika metod interpretace této jediné novozákonní prorocké knihy Henryk Turkanik použil futuristickou metodu. Tato metoda se opírá o slova Pána Ježíše: „Napiš tedy ty věci, které jsi uviděl, a ty, které jsou, a ty, které se mají stát po nich“ (1,19). Tuto metodu používá stejně většina fundamentálních biblistů evangelikálního ražení.

Autor je uznávaným učitelem biblicky věřících křesťanů (s vyšším vzděláním), a proto nabízíme tuto knížku nejen těm, kteří kvůli své službě (např. kazatelé) mají znát celou Bibli, ale také všem těm, kteří si chtějí prohloubit svůj duchovní život, poznat blíže Pána Ježíše jako Božího Beránka, Hlavu církve, Pána pánů, Krále králů, Vítězného vůdce i Nejvyššího soudce a Tvůrce nového světa a hledají odpovědi na různé otázky typu archeologického, historického, světonázorového a především biblického.

Józef Mrózek,
Chorzów, 4. srpna 1989

ÚVOD

V Novém zákoně není napínavější a více fascinující knihy než kniha Zjevení. V ní se totiž, jako podobně jako v objektivu, soustřeďují všechny nitky biblických zjevení od první knihy Bible až k poslední. ¨

TEN, jehož Duch svatý na stránkách Starého zákona pomocí mesiánských proroctví, obrazů, symbolů a typů představoval stále jasněji a výrazněji a občas ho bezprostředně zjevoval v preexistenční postavě **„anděla Páně“**, a v Novém zákoně ho ukázal jako „Slovo (které) se stalo tělem a přebývalo mezi námi“ (J 1,14). V evangeliích a v knize Skutků apoštolských bylo barvitě a přitom neobyčejně prostě popsáno narození, život, učení, služba, smrt, zmrtvýchvstání a nanebevzetí Pána Ježíše Krista, Božího Syna, zatímco apoštolské listy osvětlují biblické, fundamentální pravdy týkající se osoby a díla Pána Ježíše Krista, zatímco poslední kniha Bible se zabývá nejen zjevením budoucích událostí, ale předně ZJEVENÍM JEŽÍŠE KRISTA jako soudce, Krále králů a Pána pánů, který brzy přijde a „uzří ho každé oko“ (Zj 1,7) a skloní se před ním každé koleno (Fp 2,10; Zj 5,13; J 5,23; srov. Iz 43,23).

S ohledem na svůj tajuplný, záhadný a symbolický charakter je to kniha neobyčejná.

NEOBVYKLÁ KNIHA

Zastavme se tedy u toho, v čem je neobvyklost knihy Zjevení?

A) POSLEDNÍ KNIHA

Kniha Zjevení je poslední knihou Nového zákona, ale i celé Bible. Je to kniha zabývající se budoucností. **Skýtá shrnutí Božího zjevení daného církvi**. Neboť ne všechny pravdy Bůh zjevil v jediné chvíli. Zjevení Božího plánu záchrany a Božích tajemství bylo postupné.

a) Nejprve Bůh předpověděl pravdy týkající se osoby a díla Mesiáše prostřednictvím patriarchů a proroků (1Pt 1,10.11; srov. 1M 3,15; 9,18.27; 12,3; 17,19; 28,14; Ž 132,11.17; Iz 7,14; 11.kap. a 53.kap.)
b) Dále Bůh předpověděl přes proroky budoucnost Izraele a budoucnost pohanů (proroci od Izajáše do Malachiáše)
c) Avšak největší zjevení dal Bůh lidem ve svém Synu, Pánu Ježíši Kristu (Žd 1,2; J 15,15). Pán Ježíš Kristus během své pozemské činnosti přesně předpověděl budoucnost izraelského národa (Mt 23,34-39; 24. a 25. kapitola; J 5,43).
d) Okamžikem odložení Izraele pro zabití Mesiáše (Mt 21,37-45) Bůh přesouvá svou činnost z Izraele na církev. Jedním z dokladů takových přesunů v Božím plánu spásy je povolání Saula z Tarsu za apoštola pohanů (Sk 13,46-48; 18,6; Ř 11,13; 15,16). Pán mu zjevuje tajemství týkající se povolání a budoucnosti církve a spasení pohanů (Ř 11,25; 1Ko 15. kapitola; 1Te 4. kapitola; Ef 1. – 3. kapitola)
e) Úplné a konečné zjevení týkající se jak Božích soudů nad lidstvem, tak i nádherné budoucnosti vykoupených obdržel apoštol Jan, který prezentoval obsah tohoto zjevení v poslední knize Bible.

B) KONTROVERZNÍ KNIHA

Žádná z knih Bible nebyla tak volně, různě, a dokonce kontroverzně překládána jako kniha Zjevení. Vznikly tisíce výkladů a komentářů této knihy. Stovky různých způsobů výkladu této knihy je možno shrnout do čtyř základních metod („škol“) interpretace:

I) Metoda preteristická
II) Metoda historická
III) Metoda spiritualistická
IV) Metoda futuristická

I) Metoda preteristická

Podle zastánců preteristické (minulost) interpretace se obsah knihy vztahuje k době, ve které byla kniha napsána, a ukazuje boj křesťanů v Římském impériu. Výklad preteristické školy je založen na interpretaci obsahu knihy ve světle událostí prvotního křesťanství a jeho pronásledování v dobách Římské říše. Od 17. stol. zastánci této školy podporují pohled, že kapitoly 4-11 popisují boj křesťanství s judaismem, a kapitoly 12-19 boj s pohanstvím, zatímco kapitoly 20-22 popisují konečný triumf křesťanů na svými nepřáteli za vlády Konstantina. Shodně s pohledem preteristů se celá kniha Zjevení již splnila. Preteristický výklad je velmi populární na Západě, má však své zastánce i v naší zemi.

K zastáncům preterismu patřili: tvůrce interpretace jezuita Louis de Alcasar (1554-1613), Moses Stuart z Andover (hlavní reprezentant), Hugo Grotius z Leydenu (Holandsko) (1583-1645), Thomas Whitemore, Charles M. Leymon, Hammond, W. Hendriksen a konečně Wiliam Barclay, autor dvousvazkového komentáře, vydaného nákladem „Slova pravdy“.

II) Metoda historická

Na rozdíl od předchozí metody, jejíž interpretace se omezuje pouze na první tři staletí křesťanství, historická škola ve svém výkladu se snaží představit obraz dějů historie církve od apoštolské doby až do konce světa. Tvůrcem této teorie byl Berengar z Tours (1000-1088), a rozšířil ji katolický scholastik Joachim z Fiore (1145-1202), zakladatel cisterciáckého opatství v Kalábrii (jižní Itálie), a doplnil ji Mikolaj z Lyry (1270-1370).

Na základě názoru učenců historické školy od dob Reformace se pokouší sladit vize Apokalypsy s historickými fakty: např. 8. kapitola ukazuje úpadek Římské říše, 9. kapitola ukazuje expanzi islámu, a v 13. kapitole se ztotožňuje papež s antikristem. K jádru zastánců této školy patřili: John Wycliff (1324-1384), Martin Luther (1483-1546), Joseph Mede, Sir Isaac Newton (1643-1727), Elliot, William Whiston, Vitringa, J. Bengel, Barnes, H. Alford, jakož i Henry H. Halley, autor „Biblického průvodce“ N.Z., část II.

III) Metoda spiritualistická (alegoricko-duchovní)

Výklad spiritualistické školy spočívá v interpretaci obrazů a obsahu knihy zduchovněním a kategoricky se vymezuje vůči svázanosti obsahu knihy s minulostí, současností či

budoucností. V souladu s touto teorií obsahuje kniha Zjevení Boží normy, jak postupovat za všech dob; ukazuje nadčasový boj dobra se zlem. W. Milligan, A. Allen, D. Niles, R. Lenski, A. Kuyper…

IV) Metoda futuristická

Futuristická škola zahrnuje poslední, konzervativní skupinu fundamentálních biblistů, kteří kategoricky zavrhli všechny předchozí metody interpretace a přijali bod pohledu Hlavy církve – Pána Ježíše Krista, autora knihy Zjevení, který nasměroval k apoštolu Janovi důležité a pravdivé tipy ke správné interpretaci této knihy: „Napiš tedy, co jsi viděl - to, co jest, i to, co se má stát potom“ (1,19).

(1) „Co jsi viděl“ (kapitola 1. – minulost
(2) „co jest“ – (kapitoly 2 a 3 – přítomnost
(3) „Co se má stát potom“ (kapitoly 4-22 – budoucnost.

Ve shodě s úhlem pohledu daným Pánem Ježíšem Kristem pro správnou interpretaci knihy Zjevení tedy 1. kapitola patří minulosti, kapitoly 2 a 3 jsou současností a kapitoly 4-22 popisují budoucí události poslední doby.

Fundamentální výklad futuristické školy se na jedné straně opírá o proroctví Starého zákona, předpovídajících „den Páně“ (Iz 2,10-22; 4,1-6; 34,1-17), o druhý příchod Krista (Za 14. kapitola), jakož i mesiánské království (Ž 2; 45 a 110; Iz 2,1-4; 35,1-10), a na druhé straně se opírá o proroctví Nového zákona, ve kterých se předpovědi Pána Ježíše Krista, týkající se jeho druhého příchodu (Mt 24 a 25; Mk 13. kapitola; L 21. kapitola) překvapivě shodují s událostmi, popisovanými v knize Zjevení od 6. do 19. kapitoly.

(a) Svědectví apoštolského křesťanství

První křesťané žili den ze dne nadějí brzkého opětného příchodu Pána Ježíše Krista (Sk 3,19-21; 1Ko 4,5; 15,50-58; 16,22; 2Ko 1,14; Fp 1,6.10; 3,20.21; 4,5; 1Te 1,9.10; 3,13; 4,13-18; 5,23; 2Te 1,10; Žd 9,27.28; Jk 5,8-9; 1Pt 1,7; 1J 3,1-3).

(b) Svědectví spisovatelů prvotního křesťanství

Již v období raného křesťanství spisovatelé – učenci, obránci biblických zásad víry, zvaných učení apoštolů (Sk 2,42) reprezentovali futuristický úhel pohledu interpretace knihy Zjevení:

- Blízkost paruzie Páně (vzetí církve ze země)
- Velké soužení, které má nastat po vzetí církve
- Druhý příchod Pána Ježíše ve slávě na zemi
- Založení viditelného Kristova království

Jak biblické, tak i historické zprávy ukazují na futuristický úhel pohledu autorů učených raného křesťanství, které historikové nazývají „církevními otci“. Z četných patristických imateriálů (spisy „církevních otců“) uvádíme jen několik nejdůležitějších příkladů: Didache (učení dvanácti apoštolů, cca 150 p. Kr.) (II, 16), Kněz Jan (Jan Presbyter) (I), List Barnabášův (Contra Cels.), Justin mučedník (Dial. 32,82,80,80), Hermův pastýř (prov. 5,6-7) Tacián (Contra Gr. 6), Papias, učedník apoštola Jana (Hier. De. Vir. III. 18), Polykarpos, biskup ve Smyrně (Epist. Philip. kap 7), Klemens Římský (Phil, 4,3), Ignatius, Ireneus (Adv. haer; De

Antichristo, kap. 6,7), Hippolytus Římský (Contra haer.; Com. Dan.), Mellito, biskup ze Sard, Hegisippus, Tertullian, Lanktantius (Lib. 7), Viktorín z Ptuje ve Styrii (dnešní Slovinsko) (IV w. Comm. Ad Apocalypsa), Commodián, Metoděj (por. str. 25).

(c) Svědectví fundamentálních biblistů

Ve všech obdobích historie církve existovaly nečetná společenství biblických křesťanů, stojící na základě futuristického výkladu prorockého slova, např. montanisté, valdenští, albigenští, anabaptisté, mennonité, apod.

Na základě čistě futuristického výkladu Písma svatého stojí biblisté novověku: Dwight L. Moody (1837-1899), Charles H. Spurgeon (1834-1892), Arno C. Gaebelein (1861-1945), dr. Henry C. Thiessen, Dr. Frank C. Thompson, Dr. C. I. Scofield, dr. Frank E Gaebelein, H. I. Ironside, Charles H. Mackintosh, Georg Müller, J. N. Darby, Theodor H. Epp, Dr. Lewis C. Chafer, dr. Meril F. Unger, dr. Joseph A. Seiss, Erich Sauer, Johannes Warns, Dr. John F. Walvoord, Dr. J. Dwight Pentecost, Dr. René Pache, William Mac Donald, W. E. Vine, Dr. Fredk. A. Tatford, Dr. David Gooding, Dr. John Lennox a řada dalších fundamentálních biblistů.

C) PROROCKÁ KNIHA

Celá kniha Zjevení má prorocký charakter (1,3; 19,10; 22,6-10.18.19). Pán Ježíš Kristus, nebeský autor knihy Zjevení řekl, že „Zjevení… mu dal Bůh, aby ukázal …, co se má brzo stát“. Výraz „brzo“ nalézáme v této knize, samozřejmě v originále, 7krát (1,1; 2,16; 3,11; 11,14; 22,7; 22,12; 22,20). Kniha Zjevení, řečeno obecně, se zabývá popisem budoucích událostí (1,19; 4,1). Tuto budoucnost popisuje kniha Zjevení sedmi různými aspekty:

(1) budoucnost církve
(2) budoucnost Izraele
(3) budoucnost pohanů (národů)
(4) budoucnost odpadlé církve
(5) budoucnost satana a jeho andělů
(6) budoucnost světa ve smyslu kosmickém (viditelného světa)
(7) budoucnost světa v duchovním smyslu (neviditelného světa – hádes, šeol, smrt, tartar, gehenna).

D) SYMBOLICKÁ KNIHA

Kniha Zjevení představuje pro obyčejného čtenáře hodně těžkostí. Je v ní spousta obrazů, vizí, symbolů. Symbolické jsou barvy, kovy, čísla, drahokamy, šelmy – divoká zvířata, hvězdy, svícny, pečetě, pozouny, nádoby… To vše používá Duch svatý, aby představil důležité osoby, pravdy či události.

Symbolika knihy Zjevení se opírá o symboliku knih Starého zákona, aby mohl obsah knihy zasáhnout mentalitu tehdejšího čtenáře či posluchače.

V Novém zákoně je víc než 800 citátů ze Starého zákona, z toho v Matoušově evangeliu přes 100, v listě Židům 84 a v knize Zjevení 245 starozákonních citátů. Biblisté uvádí, že kniha Zjevení cituje knihu Daniela v 88 verších a knihu Ezechiele – 62x. Proto musí být kniha

Zjevení interpretována ve světle celého Písma svatého. A tak nejlepším komentářem knihy Zjevení je celá Bible. Knize Zjevení bude moci tedy porozumět jen ten, kdo pečlivě přečetl a prostudoval předchozích 65 knih Bible.

Naskýtá se otázka: proč je kniha Zjevení knihou symbolů? Odpověď je jednoznačná: kniha Zjevení byla zvláštním způsobem napadána římskými císaři, kteří se obávali křesťany předpovídaného pádu Římské říše, shodně s výrokem této knihy (Zj 17,8). A tak Boží zjevení prezentované pomocí mnoha komplikovaných symbolů, čerpaných z knih Starého zákona, které Římané neznali, bylo pro římskou vládu něčím, co nemohli vyčíst a pochopit.

Můžeme tedy číst knihu Zjevení s novým chápáním, uvědomíme-li si fakt, že první křesťané pro své přesvědčení byli v celkové opozici vůči kultu „božského“ císaře v Římě; byla to nebezpečná společensko-náboženská situace v době vzniku knihy Zjevení a jejího rychlého rozšíření (srov. Zj 22,10). Téměř každý přírodní jev, vystupující v obrazech knihy Zjevení byl zobrazen groteskním a nadpřirozeným způsobem, prohlubujícím tak symboliku knihy. Použity byly i symboly vzaté ze světa zvířat, např. čtyři apokalyptičtí koně (Zj 6), postavy v nebi – lev, tele, orel (Zj 4). Pán Ježíš Kristus je představen jako Beránek, dále se zde objevují symboly sarančat, škorpionů a koní (Zj 9), dále se zobrazuje bytost satana v symbolu rudého mnohohlavého draka (12,2.4) a odvěkého hada (12,9; 20,2; srov. 1M 3,1.14) či postava šelmy, podobné panteru, medvědu a lvu (Zj 13,2). Následně se objevují symboly žab (16,13), orlů (8,13; 12,14) a různého ptactva (18,2; 19,17.21). Kniha Zjevení používá i symboliku zlatých svícnů – obraz svícnů ve Stánku shromáždění i ve svatyni. Zmínka o nebeském příbytku, o truhle smlouvy, oltáři a kadidelnici mají starozákonní pozadí; nejinak je tomu i geografickým popisem starozákonních míst: Sodoma, Armageddon, Jeruzalém, Babylon, Egypt, řeka Eufrat i s popisem známých starozákonních postav, jakými byli Bileám a Jezábel.

Kniha Zjevení uvádí 3 kategorie symbolů:

(1) Symboly vysvětlené okamžitě (1,20; 4,5; 7,13.14)
(2) Symboly, jejichž vysvětlení významu vyplývá z porovnání s jinými texty (4,6-8; srov. Ez 1. a 10. kap., Iz 6.kap. a 12,1; srov. 1M 37,9-11)
(3) Symboly, jejichž význam vysvětlen nebyl; v těchto situacích musíme být opatrní (např. co znamená otevřená knížka? – 10,2).

Symboly v knize Zjevení jsou často paralelní, jsou vysvětleny v jiném textu anebo v jiné knize.

Zde jsou nejdůležitější příklady vysvětlených symbolů:

1. Sedm hvězd (1,16) jsou andělé sedmi sborů (1,20)
2. Sedm svícnů (1,12.13) je sedm sborů (1,20)
3. Skrytá mana (2,17) hovoří o Kristu v slávě (srov. 2M 16,33.34; Žd 9,4)
4. Jitřní hvězda (2,28) mluví o návratu Krista před úsvitem ukazující na vzetí církve před počátkem tisíciletého království (srov. Zj 22,16; 2Pt 1,19)
5. Davidův klíč (3,7) ukazuje na Kristovu moc k otevření a zamčení dveří (srov. Iz 22,22)
6. Sedm ohnivých pochodní (4,5) a sedm očí (5,6) hovoří o sedmi projevech působení Ducha svatého
7. Zlaté číše plné vonného kadidla symbolizují modlitby svatých (5,8)

8. Velký zástup ze všech národů, všech ras a lidí (7,9-13) to jsou ti, kteří přichází z dob Velkého soužení (7,14)
9. Padlá hvězda (9,1) je anděl propasti, pravděpodobně satan (9,11; srov. Iz 14; L 10,18; Zj 12,7-9)
10. Nebeské hvězdy (12,4) ukazují na padlé anděly (12,9)
11. Žena s chlapcem (12,1.2) jsou obrazem Izraele a Krista (12,5.6)
12. Satan, popisovaný jako brunátný drak, starodávný had a ďábel (12,9; 20,2)
13. Čas, časy a polovina času (12,14) značí totéž co 1260 dní (12,6)
14. Šelma z moře (13,1-10) – přicházející celosvětový diktátor (2Te 2,3-9)
15. Šelma ze země (13,11-17) je falešný prorok (19,20)
16. Nevěstka (prostitutka) (17,1) popsaná jako velké město (17,18), velký Babylon (17,5) jako žena sedící na sedmi pahorcích (17,9) je odpadlé křesťanství (2,20-22; 17,6)
17. Deset rohů (17,12) zobrazuje deset králů vládnoucích zároveň se šelmou (13,1; 17,3.7.8.11-13.16-17)
18. Beránek je Pánem pánů a Králem králů (17,14; 19,16)
19. Jemný šat znamená ospravedlňování svatých (19,8)
20. Jezdec na bílém koni (19,11-19) je Beránek – Věrný a Pravdivý (19,11), jeho jméno zní: Boží slovo (19,13; srov. J 1,14), a na šatech má jméno: Král králů a Pán pánů (19,16)
21. Ohnivé jezero je druhá smrt (20,14)
22. Ježíš Kristus říká: Já jsem kořen a rod Davidův (22,16).

A tak, pokud jsou některé symboly vysvětleny v knize Zjevení, představují vzor interpretace vrhající paprsek světla na celost výkladu knihy, a pokud vysvětleny nejsou, je třeba přejít k porovnání s jinými místy Písma svatého, a pokud to nelze, nechat tento úsek knihy na pozdější dobu. Nastane doba, kdy Duch svatý, nejlepší učitel, nás uvede do vší pravdy a oznámí nám budoucí věci (J 14,26; 16,30).

E) APOKALYPTICKÁ KNIHA

Kniha Zjevení je jedinou prorockou knihou Nového zákona, určující finále Božího zjevení, a zároveň jedinou knihou apokalyptického charakteru. V názvu knihy se setkáváme s řeckým termínem APKALIPSIS, což znamená zjevení, odhalení, odkrytí (tajemství budoucna).

Novozákonní Apokalypsa, obsahující vícero symbolů, vizí a obrazů, než jakákoliv jiná kniha Nového zákona je tematicky spjata s apokalyptickými knihami Starého zákona – Izajáše, Ezechiele, Daniele, Joele a Zachariáše. Je však třeba podtrhnout, že starozákonní apokalyptické knihy se diametrálně liší od hojné, čítající asi 30 pozic mimobiblické apokalyptické literatury, jejíž počátky sahají do doby kolem 250 př. Kr. Tato apokalyptická mimobiblická literatura byla zahrnuta mezi tzv. pseudoepigrafy (viz „Wokól zagadnień Starotestamentovych“ (Kolem starozákonních problémů), par. 8, str. 23-24, vydavatelství „LASKA I POKÓJ“, Warszawa 1985, wyd II).

Novozákonní apokalypsa má širokou vazbu také na novozákonní „apokalyptické texty“: Mt 24 a 25; Mk 13; L 17,20-37 a 21; 1Ko 15,20-28.50-54; 1Te 4,15-17; 2Te 2,1-12 a 2Pt 3,10-13).

Stojí také za zmínku, že povaha takové apokalyptické knihy, jako je poslední kniha Bible vyžaduje nadpřirozené pochopení budoucích událostí (J 16,13; Ef 1,17-19; Ko 1,9; 2,1-3).

Úvahy nad apokalyptickým charakterem knihy lze shrnout uvedením znamení apokalyptických textů.

Rysy apokalyptických textů

(A) Představují současnost v beznadějném stavu a Boží intervenci nadpřirozeným způsobem (Zj 2,5; 3,3; 17,14; 19,11-21; 20,7-9)
(B) Oznamují neodvratnost Božích soudů, které přijdou současně s nástupem „dne Páně“ a tyto soudy budou provázet obrovská kataklysmata, ze kterých se budou moci zachránit jen vykoupení (Zj kap 6-19; srov. 6,17 s kap. 7)
(C) Zjevení je podáno formou symbolických obrazů a vizí (kniha Zjevení obsahuje cca 300 symbolů), přičemž osoby či předměty jsou charakterizovány jen připodobněním (podobný Synu člověka – Zj 1,13; nohy podobné mosazi – Zj 1,15; jako skelné moře podobné křišťálu – Zj 4,6; 15,2; něco jako zlaté věnce a tvář jako lidé – Zj 9,7; jakoby mohutná hora – Zj 8,8 atd.)
(D) Na jevišti mimosmyslového světa se objevují jak nebeské, tak i démonické existence, působící s cílem realizovat Boží plán a splnit jeho vůli (např. Ez 10 kap.; Da 10 kap.; Zachariáš 2; Zj kap. 12, 16, 20)
(E) Na konci hrozných apokalyptických událostí vstoupí na jeviště dějů Bůh, dosáhne plného vítězství, neboť On a jeho Pomazaný, Beránek, mají poslední slovo (Da 2,34.35.45; 7,27; Zj 19,11-21; 20,7-15).

F) KNIHA, PROTI NÍŽ SE BOJUJE

Kniha Zjevení vyvolala zvláštní předmět pronásledování ze strany římských císařů, proto ten její symbolický charakter. Pro tento svůj symbolický charakter si lidé této knihy nikdy příliš nevážili, dokonce Martin Luther se s ní nedokázal vyrovnat.

Satan, odvěký nepřítel Boha a jeho Slova nenávidí zvláštním způsobem dvě knihy Bible: tu první a poslední – knihu Genesis a Zjevení, a na tyto knihy zaměřil zvláštní útok. Má to zřejmě jasný důvod. Neboť kniha Genesis demaskuje satana jako příčinu pádu a neštěstí člověka, a kniha Zjevení ukazuje tragické finále jeho činnosti – ohnivé jezero (Zj 20,10; Mt 25,41). Víme také, proč s takovou zuřivostí a pekelným vztekem zaměřuje prostřednictvím lidí svůj útok na knihy, odhalující tajemství jeho zákeřných činů. Kolik to bylo pokusů s cílem namluvit lidem, že kniha Genesis je bujnou semitskou mytologií a kniha Zjevení jakýmsi fantastickým výtvorem bujné představivosti starých náboženských maniaků a eremitského (poustevnického) mysticismu.

Za pravdivostí každého slova této knihy ale stojí nejvyšší autorita – Pán Ježíš Kristus, který řekl: "Toto jsou pravá slova Boží" (Zj 22,6; 19,9).

Je zde ještě jeden důležitý detail. První a poslední kniha Nového zákona jsou speciálně věnovány **Kristovi – Králi**. První z nich, **Matoušovo evangelium** ukazuje SKRYTOU SLÁVU

KRÁLE, a poslední, **kniha Zjevení** – ZJEVENOU SLÁVU KRÁLE. Čas, dělící ty dvě úžasné knihy je obdobím **přípravy manželky Beránkovy** (Zj 19,7). DNEM SPÁSY, DOBOU MILOSTI, DOBOU CÍRKVE.

G) NÁDHERNÁ KNIHA

Kniha Zjevení ukazuje úžasným způsobem konec historie, která začala v knize Genesis. To, co začalo v knize Počátků (Genesis) je dovršeno a dovedeno k finále v knize Zjevení. Z knihy Genesis se dozvídáme, jak byla stvořena nebesa i země (1M 1,1-2, 4a), a v knize Zjevení se díváme na nová nebesa a novou zemi (Zj 21,1). Kniha Genesis popisuje první manželství prvního Adama (1M 2,20-24; 1Ko 15,45), kniha Zjevení popisuje svatbu Beránkovu, posledního Adama (Zj 19,6-9; 1Ko 15,45). Bible začíná vizí ztraceného ráje (1M 3) a končí vizí navráceného ráje (Zj 2,7; 22,1-3).

To, co Adam ztratil svou neposlušností, získal POSLEDNÍ ADAM plnou poslušností (Ř 5,17-19; 1Ko 15,21.22; Fp 2,8). Stalo se to díky smrti Pána Ježíše na kříži na Golgotě.

Pán zlomil smrti noc,
přinesl úžasnou žití moc,
v krvavém boji za nás život dal
a tak hlavu hada sťal.
Beránkovi sláva!
Ztrátu pro Adamův čin
nahradil nám Boží Syn.
Nový život nám z něj září
a tak píseň našich tváří
věčně kéž ti patří chvála!

Mezi vizí ztraceného ráje a vizí získaného ráje byla vložena historie spásy a vykoupení hříšného člověka Božím Beránkem, Pánem Ježíšem Kristem.

To, co věrný a laskavý Bůh slíbil spaseným ve všech knihách Starého a Nového zákona, splnil na stránkách knihy Zjevení. V nebi už nebude smrt (1Ko 15,26), nebude tam smutek ani bolest, ani křik, a nebude už třeba ani dřiny. A Bůh setře každou slzu z jejich tváře (Zj 21,4). Nebude tam nic prokletého (22,3), nebude tam ani satan (20,10), a ani noci tam nebude (21,25). A nebude třeba světla lamp, nebude je osvětlovat slunce ani měsíc, protože je bude osvětlovat Boží sláva a Beránek (21,23.24; 22,5).

Tam budou spasení patřit na jeho obličej a jeho jméno bude na jejich čelech (22,4). A budou mít znovu otevřený přístup ke stromu života (Zj 2,7; 22,2) a k řece vody života čisté jako křišťál (22,1; 21,6) a jeho sluhové mu budou sloužit (22,3). A kdo zvítězí, zdědí všechno (22,7).

OKOLNOSTI VZNIKU KNIHY

A) AUTOR KNIHY

Pozemským autorem knihy Zjevení je apoštol Jan, milovaný učedník Pána Ježíše Krista. Píše o tom sám v této knize několikrát (1,1.2.4.9; 22,8).

První církev od prvopočátku byla jednomyslná co do skutečnosti, že pozemským autorem knihy byl Zebedeův syn, učedník Ježíše, apoštol Jan. Svědčí o tom sdělení a zmínky autorů prvotního křesťanství, tzv. „církevních otců“. Se zmínkami na toto téma se setkáváme v **listě Barnabášově**, v písemnostech **Ignatia** (1. a 2. stol.) jakož i v **Didaché** (učení dvanácti apoštolů v 1. a 2. stol.).

Svědčil o tom ve své zprávě **Justinius Mučedník** (2. stol.): „… Jan, jeden z apoštolů Krista, prorokoval, že ti, kteří uvěřili v Pána Ježíše Krista, s ním budou kralovat tisíc let v Jeruzalémě…“ (Dialog s Trifonem, 8. kap.).

Ireneus (2. stol.) psal: „Jan, učedník Páně… napsal v knize Zjevení…“ a cituje texty Apokalypsy (1,12-16; 5,6; 19,11-17) a interpretuje je převážně doslovně (Adversus haereses, IV.20.11). V témže díle cituje text knihy Zjevení 17,12-14 a následně cituje skoro všechny kapitoly knihy (V.26.1). V témže díle píše, že Jan dostal vizi Apokalypsy „na konci vlády Domitiana“, v roce 95 (V.30.3). Ireneus uvádí ještě jeden detail, že „Jan bydlel po návratu z Patmosu v Efezu až do doby panování císaře Trajána“ (Adv. haer. III.3.4).

Tertulian (2. stol.) v díle Adversus Marcionem“ (Proti Marcionovi) cituje Zj 21,10-23 a píše, že apoštol Jan viděl město sestupující z nebe (III.25). V témže díle (III.14) cituje Zj 1,16 a v jiném díle „De praesciptione haereticorum“ (Proti heretikům všeobecně) cituje Zj 2,14 (kapitola 33).

V dalším apologetickém díle („Scorpiace contra Gnosticos“ – lék proti uštknutí škorpionem proti gnostikům) Tertulián z 2. a 3. kapitoly knihy Zjevení uvádí sliby vítězům (XII). Mimo to cituje texty ze všech kapitol knihy s výjimkou 9, 13 a 15.

Hipollyt (3. stol.) žák Ireneův, komentátor Apokalypsy v díle „Argument o Kristu a Antikristu“, psaném řecky, popisuje kapitoly 17 a 18 knihy Zjevení, verš po verši, a připomněl, že kniha pocházela z pera „Jana, apoštola a učedníka Páně“ (sekce 36-42).

Obdobná svědectví podávají pisatelé východní církve.

Klement Alexandrijský (2. a 3. stol.) v úvaze „který boháč bude spasen?“ píše o návratu apoštola Jana z ostrova Patmos do Efezu (42. kapitola).

Origenes (2. a 3. stol.) ve svém díle „De principiis“ (O zásadách) píše: „Hledejte způsoby (metody), které Jan používá v Apokalypse“ (I.2.10). V témže díle zmiňuje Zj 14,6 (věčné evangelium), a připomíná Janovo autorství Apokalypsy (IV.1.25).

V komentáři Matoušova evangelia, z něhož **Eusebius z Cesareje**, historik prvotní církve, citoval úsek (VI.25), napsal, že Jan, poslaný na vyhnanství na ostrov Patmos, byl synem Zebedeovým, učedníkem Páně. Eusebius z Cesareje, první historik církve píše nejen o vyhnanství Jana a o jeho návratu, ale dodává, že návrat z vyhnanství se uskutečnil hned po smrti Domitiana v r. 96 (HIST. ECCL. – „Historie církve, III.20).

Victorinus z Pettau (4. stol.), autor nejstaršího dodnes dochovaného komentáře knihy Zjevení, připisuje autorství Apokalypsy Janovi.

Hieronymus (4. stol.) trvá na postoji kanoničnosti Apokalypsy i Janově autorství poslední knihy Nového zákona „Liber de viris illusstribus…“ (1).

Fragment Muratoriův (8. stol.) potvrzuje, že „mezi apokalypsami přijímáme pouze tu, kterou napsal Jan…“ (III.3.2).

Efrem Syrský (4. stol.), největší autor – učenec syrské církve stále citoval Apokalypsu jako kanonickou knihu napsanou apoštolem Janem.

B) ČAS A MÍSTO VZNIKU KNIHY

Ke konci 1. století zůstal ze skupiny apoštolů pouze apoštol Jan, neboť všichni ostatní apoštolové zemřeli mučednickou smrtí v době pronásledování, která trvala přes 30 let (první pronásledován křesťanů začalo za Nerona v roce 64).

Ze zpráv Irenea, Tertuliána a Eusébia z Cesareje se dozvídáme, že krutý císař Domitianus (81-96), při počátku pronásledování křesťanů v roce 95 nařídil zabít mnoho křesťanů, a mezi nimi zahynul i Flavius Klemens, císařův bratranec, a dokonce Flavia Domitilla, císařova žena, byla odsouzena do vyhnanství. Jana, očitého svědka působení Ježíše z Nazaretu a jediného žijícího apoštola nařídil pozvat do Říma. Jan byl vyslýchán, podroben těžkým mučením, ponořen do horkého oleje, a následně vyhnán na skalnatou neobydlenou výspu Patmos v Egejském moři (Eusebius z Cesareje, Historie církve; III.18.20).

Patmos byl skalnatý neobydlený ostrov, jedním z dvanácti řeckých (jónských) ostrovů Archipelagu Sporady (Dodekanez) v Egejském moři, ve vzdálenosti asi 100 km na jihozápad od Efezu a kolem 250 km jihovýchodně od Atén.

Ostrov Patmos, neobydlený, pouštní, vulkanický a skalnatý ostrov o délce kolem 16 km a šířce kolem 9 km byl určen pro vyhnance. Nebyly tam řeky, stromy ani úrodná země. Dnes je obydlen asi 2700 obyvateli.

Na tento pustý, neobydlený, nehostinný ostrov v důsledku krátkého, ale nezvykle spěšného pronásledování křesťanů byl vyhoštěn apoštol Jan „pro slovo Boží a svědectví Ježíšovo“ (Zj 1,9).

A tam, na ostrově Patmos, se zalíbilo Pánu Ježíši Kristu zjevit apoštolovi Janovi tajemství budoucích událostí: hrůzu Božích soudů nad hříšným lidstvem, a také nádheru blížící se slávy spasených lidí. Vlivem nezvyklých vizí a obrazů se skalnatý a pustý ostrov Patmos jakoby změnil v neporovnatelně krásný ráj Boží slávy, majestátu a nádhery.

Pobyt apoštola Jana ve vyhnanství netrval dlouho, neboť následujícího roku 96 zemřel krutý tyran Domitian a apoštolovi se otevřela cesta zpět do společenství Božího lidu – do sboru v Efezu. V té době napsaná kniha Zjevení se zachovala v neporušené formě do dnešních dnů a budila všeobecný zájem opravdových Božích dětí.

C) ADRESÁTI KNIHY

V prvé řadě byly adresáty knihy sbory v Malé Asii (dnes Turecko): „Jan sedmi církvím v Asii: Milost vám a pokoj od toho, který jest a který byl a který přichází… Co vidíš, napiš do knihy a pošli sedmi církvím: do Efezu, do Smyrny, do Pergama, do Thyatir, do Sard, do Filadelfie a do Laodikeje“ (Zj 1,4.11)

V druhé řadě jsou adresáty **všechny sbory** na celém světě (Zj 22,16) a **každá jednotlivá duše**, která je nevěstou Pána Ježíše Krista a kterou Duch svatý vložil do živé církve (Zj 22,17a), a užitek smí vzít **každý, kdo žízní** (22,17b).

VÝKLAD KNIHY ZJEVENÍ

A. CHARAKTER KNIHY

Při vážném a důkladném studiu se bere v úvahu, že kniha Zjevení má židovský charakter. Mluví pro to následující vztahy:

a. Konec doby milosti

Období církve (eon milosti, spásy), který trvá od letnic (vylití Ducha svatého) až do vytržení církve končí s koncem 3. kapitoly této knihy. A od chvíle ukončení období církve se na jevišti dějin Božího plánu spásy objeví opět pozemský vyvolený národ, Izrael, který byl na určitou dobu Bohem odložen, aby mohli být zachráněni pohané. Apoštol Pavel zahrnuje tuto biblickou pravdu do řady Božích tajemství: „chtěl bych, bratří, abyste věděli o tomto tajemství: „… **Část Izraele propadla zatvrzení, avšak jen do té doby, pokud nevejde plný počet pohanů** (do církve). Pak bude spasen všechen Izrael, jak je psáno: *Přijde ze Sióna vysvoboditel, odvrátí od Jákoba bezbožnost*“ (Ř 11,25.26).

Mezitím církev, nesoucí nebeský charakter, když bude do ní zapojen plný počet pohanů, bude vzata spolu s Duchem svatým, který doprovodí Nevěstu k setkání v oblacích s Pánem Ježíšem Kristem, nebeským Ženichem (Fp 3,20,21; Ko 3,4; 1Te 4,15-17). Od 4. kapitoly knihy Zjevení už církev na zemi není, byla vzata do nebe v souladu se zaslíbením Pána Ježíše Krista: „Vaše srdce ať se nechvěje úzkostí! Věříte v Boha, věřte i ve mne. V domě mého Otce je mnoho příbytků; kdyby tomu tak nebylo, řekl bych vám to. Jdu, abych vám připravil místo. A odejdu-li, abych vám připravil místo, opět přijdu a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já“ (J 14,1-3); a také v souladu s modlitbou Pána Ježíše Krista: „Otče, chci, aby také ti, které jsi mi dal, byli se mnou tam, kde jsem já; ať hledí na mou slávu, kterou jsi mi dal, neboť jsi mě miloval již před založením světa“ (J 17,24).

Po vzetí církve dojde k Velkému soužení, předpovězenému Pánem Ježíšem (Mt, kap. 24 a 25; zejm. 24,21) a obšírně popsanému ve Zjevení od 6. do 19. kapitoly.

Velké soužení bude vylitím hrozného Božího hněvu na zhýralé národy (Zj 19,15) a na odpadlé křesťanství (Zj 2,20-23a), ale bude to především doba utrpení Jákoba (Jr 30,7), čili vylití Božích soudů na nevěrný židovský národ (Iz 13; Jr 16,9-21; Ez 11,8-12; 20,34-38; Da 12,1.10; Joel 2.kap.; Za 12.k.; 14,1.2).

b. Starozákonní symbolika

Kniha Zjevení nabízí shrnutí celé Bible. V ní se podobně jako v čočce objektivu soustřeďují všechna vlákna biblického zjevení Starého i nového Zákona. Pak je pochopitelné, že se tam setkáváme se symboly a obrazy vyskytující se ve Starém i Novém zákoně, protože symbolika knihy Zjevení se opírá o starozákonní symboliku a byla přizpůsobena Duchem svatým k mentalitě příslušného čtenáře.

Židovský charakter knihy se projevuje následovně:

(1) Pán Ježíš představený jako Beránek (Zj 5,6.8.12.13; 6,1; 7,9.14.17; 14,1.4; 15,3 atd., srov. 2M 12. kapitola; 1Ko 5,7)
(2) Pán Ježíš je představen jako Lev z Judy, kořen Davidův (Zj 5,5; 22,16; srov. 1M 49,9.10; 4M 24,9; Iz 11,1.10)
(3) Počet 144.000 zapečetěných pochází z 12 kmenů (pokolení) Izraele (Zj 7,4-8)
(4) Oltář, kadidelnice, stánek, truhla smlouvy – to vše jsou prvky starozákonní svatyně (Zj 8,3.5; 11,19; 15,5.8; srov. 2M 37-40 kap.)
(5) Akce spojená s měřením svatyně je v Jeruzalémě (11,2.8)
(6) Rány dopadající za zemi v dobách Velkého soužení (Zj 6-19 kap.) jsou obdobou ran, které dolehly na egyptskou zemi v dobách exodu Izraele z Egypta (2M 7,14-12,37)
(7) Brány Nového Jeruzaléma nesou jména dvanácti izraelských kmenů (21,2).

B. ZÁSADY VÝKLADU PROROCTVÍ

Při studiu a interpretaci prorockého slova, a kniha Zjevení je nepochybně prorockou knihou (1,1; 19,10; 22,7.10) mohou hrozit určitá nebezpečí. Tato nebezpečí tkví obvykle ve falešném komentování budoucích událostí. Abychom se tomu vyvarovali, je třeba vzít v úvahu několik praktických odkazů:

(1) Prorocké slovo je třeba chápat doslovně, a ne v přeneseném smyslu (duchovním, obrazně):
   (a) Když prorok Micheáš (Mi 5,1) říká, že se Mesiáš narodí v Betlémě, pak je to třeba brát doslovně (Mt 2,1-6)
   (b) Když prorok Izajáš říká, že Mesiáš bude „proklán pro naši nevěrnost, zmučen pro naši nepravost“ (Iz 53,5), je to třeba brát doslovně (Ř 4,25; 1Pt 2,22-24)
   (c) Když žalmista David říká, že Mesiáš bude mít probodené ruce a nohy (Ž 22,17), je třeba to brát doslovně (Mt 27,35; L 24,40; J 19,34-37; srov. Za 12,10; Zj 1,7)
   (d) Když žalmista David říká, že o Mesiášův šat budou losovat (Ž 22,19), je třeba to brát doslovně (Mt 27,35; Mk 15,24; L 23,34; J 19,23.24)
   (e) Říká-li prorok Zachariáš, že Mesiáš vjede do Jeruzaléma na oslátku (Za 9,9), je třeba to brát doslovně (Mt 21,1-9)
   (f) Říká-li žalmista David, že Mesiášovo tělo nepodlehne zkáze (Ž 16,8-10), pak je to nutno chápat doslovně (Sk 2,22-32; 13,35-37).
(2) Když se v prorockém slově setkáváme s obraznou řečí, alegorií, podobenstvím a symboly, pak v zásadě následuje paralelně (souběžně) jejich vysvětlení, např.

Mt 13,24-30	= Mt 13,36-43
Mt 3,1.23	= Mt 11,10.14; Mk 1,2; L 1,76; 7,27
Zj 1,12.16	= Zj 1,20
Zj 7,13	= Zj 7,14“ -
Zj 12,3.4	= Zj 12,9; 20,2

(3) Při četbě knihy Zjevení je třeba mít na paměti, že její symbolika je postavena na symbolice Starého Zákona. Pouze ten pochopí obsahu knihy Zjevení, kde důkladně pročetl a prostudoval předchozích 65 knih Bible.
(4) Při četbě prorockého slova knihy Zjevení je třeba se seznámit se základními naukami Písma, zvláště pak s učením apoštolů (srov. Sk 2,42), prezentovaným v apoštolských listech a speciálně prostudovat dva nejdůležitější problémy a to jmenovitě:

a) Rozdíl mezi církví a Izraelem.

Církev je novozákonním vyvoleným lidem (1Pt 2,9), účastníkem nebeského povolání (Žd 3,1), majícím požehnání duchovního charakteru (Ef 1,3), zatímco Izrael je pozemským vyvoleným lidem, majícím pozemská zaslíbení, týkající se zejména šťastného života v zaslíbené zemi s podílem v mesiánském království (Iz 2. kap.), pod požehnaným žezlem Mesiáše: „Ti, za něž Hospodin zaplatil, se vrátí. Přijdou na Sijón s plesáním a věčná radost bude na jejich hlavách. Dojdou veselí a radosti, na útěk se dají starosti a nářek“ (Iz 35,10, srov. 51,11).

b) Rozdíl mezi dobou zákona a dobou milosti

(viz: „*Wokól zagadnień starotestamentowych*“, - zvláštní dělení Písma svatého – r.4.C, str. 12 a 13)

(5) Při četbě prorockého slova se nesmí vytrhávat citáty z kontextu. Nejhorší hereze a falešná učení vznikly právě vytrháváním citátů z kontextu.
(6) Porovnávat polské (české) překlady Písma svatého a dále s jinými cizojazyčnými překlady, a je-li to možné, rovněž s originálem
(7) Umět rozlišit, zda se dané proroctví splnilo celé, částečně, anebo zda se ještě vůbec nenaplnilo
(8) Snažit se číst knihu Zjevení současně s knihou Daniele; jsou to dvě prorocké knihy, které se vzájemně doplňují a vysvětlují
(9) Kniha Zjevení se musí interpretovat ve světle celého Písma svatého, poněvadž kniha Zjevení je „Biblí v miniatuře“
(10) Nejlepším komentářem knihy Zjevení je celá Bible.

C. PROČ BY MĚL KŘESŤAN ČÍST A ZNÁT KNIHU ZJEVENÍ?

(a) Bůh chce svým dětem zjevit tajemství budoucích událostí (1M 18,17; 5M 29,28; Am 3,7; J 16,13; 2Pt 1,19-21; 1Ko 2,12; Ef 1,17.18; Ko 1,5.12.27; 1Te 4,13; Zj 1,1.11.19).
(b) Bůh zaslíbil zvláštní požehnání těm, kdo čtou a zachovávají slova této knihy (Zj 1,3; 22,7).
(c) Bůh chce, abychom vlastním poznáním budoucnosti mohli odporovat falešným učením a falešným proroctvím (Mt 24,4.5; 1Ko 15,12; 1Te 5,4-11; 2Te 2,2.3.15; 1Tm 4,1; 2Tm 2,16-18).
(d) Bůh chce, abychom, když známe celou slávu budoucnosti, ho velebili za tak úžasné vysvobození před „budoucím hněvem“ (1Te 1,10; 1Ko 15,51-55; 1Te 4,13-17).

„Milovaní, nyní jsme děti Boží; a ještě nevyšlo najevo, co budeme! Víme však, až se zjeví, že mu budeme podobni, protože ho spatříme takového, jaký jest. Každý, kdo má tuto naději v něho, usiluje být čistý, tak jako on je čistý“ (1J 3,2.3). „Těmito slovy se vzájemně potěšujte“ (1Te 4,18).

PROROCKÁ TÉMATA KNIHY ZJEVENÍ

(1) Pán Ježíš Kristus, ústřední postava celého Písma svatého (1M 3,15; Zj 1,1)
(2) Církev Pána Ježíše Krista (Mt 16,18; Zj 2 a 3)
(3) Zmrtvýchvstání a sláva spasených (Zj 4 a 5; 20,4-6)
(4) Velké soužení (5M 4,29.30; Jr 30,5-7; Mt 24 a 25; Zj 6 – 19)
(5) Satan a jeho systém (Iz 14,12-14; Ez 28,11-18; Zj 12,3-17; 20,1-3.10)
(6) Antikrist (Da 9,27; Mt 24,4.5.24; J 5,43; 2Te 2,7-10; Zj 13,1-10; 19,19.20)
(7) Soud nad národy (Joel 2; 3,6-20; Mt 25,31-46; Zj 16,13-16; 19,17-21)
(8) Tisícileté království (Iz 11,1-16; Sk 1,6; Zj 20,4-6)
(9) „Časy pohanů“ (Da 2,3Z7-44; L 21,24; Zj 6,1-19,16)
(10) Ztracený ráj (1M 3), navrácený ráj (Zj 21 a 22)
(11) Druhý příchod Pána Ježíše Krista (Za 14,1-14; Ju 14; Zj 19,11-16)
(12) Poslední soud (Ž 9,17; Sk 17,31; Zj 20,11-15)
(13) Nové nebe a nová země (Iz 65,17; 66,22; 2Pt 3,13; Zj 21 a 22).

CELKOVÉ ČLENĚNÍ KNIHY

Celková dělba knihy se opírá o slova Pána Ježíše Krista: „Napiš tedy, co jsi viděl - to, co jest, i to, co se má stát potom“ (Zj 1,19).

I. „Co jsi viděl“ (kap. 1) – minulost
II. „co jest“ (kap. 2-3) – přítomnost
III. „co se má stát potom“ (kp 4-22) – buducnost

I. část – VIZE OSLAVENÉHO JEŽÍŠE KRISTA (1. kp).

II.část – OBRAZ DĚJIN CÍRKVE JEŽÍŠE KRISTA (2. a 3. kp.)

III.část – BUDOUCÍ UDÁLOSTI POSLEDNÍ DOBY (4 – 22.kp)

1. Vize nebeské slávy (4. a 5. kp.)
2. Velké soužení (6.-19. kp.). Vylití Božích soudů zobrazených jako:
   A. Sedm pečetí (6,1 – 8,5)
   B. Sedm polnic (8,6 – 14,20)
   C. Sedm ran – nádob hněvu (15. – 18. kap.)
3. Druhý Kristův příchod (19. kap.)
4. Tisícileté království, události po miléniu a věčnost (20. – 22. kap.)

NÁSTIN OBSAHU KNIHY

A. POHLED NA KNIHU

Knihu Zjevení, podobně jako knihu Danielovu, lze číst a přemýšlet o ní ze tří úhlů pohledu:

a) Biblického
b) Prorockého
c) Etického (ve vztahu k praktickému životu)

B. NÁSTIN OBSAHU:

1) Vstup a pozdravy (1,1-11)
2) Zjevení Ježíše Krista (1,12-20)
   a) Vize oslaveného Krista (1,12-16)
   b) Slova oslaveného Krista (1,17-20)
3) Ježíš Kristus a církev na zemi (2. a 3. kap.)
   a) List sboru v Efezu (2,1-7)
   b) List sboru v Smyrně (2,8-11)
   c) List sboru v Pergamonu (2,12-17)
   d) List sboru v Tyatiře (2,18-29)
   e) List sboru v Sardech (3,1-6)
   f) List sboru ve Filadelfii (3,7-13)
   g) List sboru v Laodikeji (3,14-22)
4) Ježíš Kristus a církev v nebi (4. a 5. kap.)
   a) Trůnní sál (4. kap.)
   b) Beránek s knihou soudů (5. kap.)
5) Ježíš Kristus a Velké soužení (6. – 19. kap.)
   a) Počátek bolestí (6. a 7. kap.)
   b) Drama 7 polnic (8. – 11. kap.)
   c) Činnost satanské trojice (12. a 13. kap.)
   d) Žeň země (14. kap.)
   e) Píseň Mojžíše a Beránka (15. kap.)
   f) Sedm nádob Božího hněvu (16. kap.)
   g) Soud nad Babylonem (17. a 18. kap.)
   h) Druhý příchod Kristův (19. kap.)
6) Ježíš Kristus a Tisícileté království (20. kap.)
   a) Svázání satana (20,1-3)
   b) Vzkříšení mučedníků z dob Velkého soužení (20,4)
   c) Mesiánské Kristovo království (20,4-6)
   d) Konečné zničení satana (20,7-10)
   e) Soud před velkým bílým trůnem (20,11-15)
7) Ježíš Kristus a věčnost (21. a 22. kap.)
   a) Nové nebe, nová země, Nový Jeruzalém (21,1-8)
   b) Popis Nového Jeruzaléma (21,9-22,5)
   c) Konec knihy: Závěrečné sliby, poslední požehnání, poslední pozdravy (22,6-21).

1. kapitola

ZJEVENÍ JEŽÍŠE KRISTA

PROLOG (1,1-3)

Počáteční verš první kapitoly nás uvádí bezprostředně do ústředního tématu knihy Zjevení – **Pána Ježíše Krista v jeho současné a budoucí slávě**.

První tři verše knihy Zjevení obsahují obecný vstup do celé knihy, a tvoří obsáhlé záhlaví. Toto záhlaví se týká pěti důležitých věcí:

(1) Obsah knihy (v. 1)

Obsahem knihy je zjevení. Zde použité řecké slovo „apokalypsis“ znamená odhalení, odkrytí, zveřejnění, vyvedení na světlo, zjevení. **Obsahem knihy je tedy odkrytí tajemství budoucích událostí**. Verš 1 říká, že je to zjevení Ježíše Krista, zjevení současné i budoucí slávy Pána Ježíše Krista. Je to tedy **zjevení o Kristu a od Krista**.

(2) Cíl vzniku knihy (v. 1)

Prorocký a futuristický (hovořící o budoucnu) charakter knihy Zjevení je obsažen ve slovech první věty: „Zjevení, které Bůh dal Ježíši Kristu, **aby ukázal** svým služebníkům, **co se má brzo stát**.“

Již ve Starém zákoně Bůh zjevil své plány svému příteli Abrahamovi (1M 18,17nn), a pak vyjádřil tutéž myšlenku prostřednictvím proroka Amose: „Ovšem, Panovník Hospodin nečiní nic, aniž by zjevil své tajemství prorokům, svým služebníkům“ (Am 3,7).

V Novém zákoně Pán Ježíš Kristus zjevuje svým učedníkům tajemství budoucna: „Už vás nenazývám služebníky, protože služebník neví, co činí jeho pán. Nazval jsem vás přáteli, neboť **jsem vám dal poznat všechno, co jsem slyšel od svého Otce**“ (J 15,15), a poté Pán Ježíš dává další úžasné zaslíbení: „Jakmile však přijde on, **Duch pravdy, uvede vás do veškeré pravdy**, neboť nebude mluvit sám ze sebe, ale bude mluvit, co uslyší. **A oznámí vám, co má přijít**“ (J 16,13). Vzniká otázka: pro koho byla kniha Zjevení napsána? Verš 1 dává odpověď i na tuto otázku: „aby ukázal svým služebníkům, co se má brzo stát.“ To není kniha pro vědce a učené badatele, je to kniha pro služebníky Pána Ježíše Krista: a jsi-li, drahý čtenáři, služebníkem Pána Ježíše Krista, pak je tato kniha pro Tebe!

To, co prorok Daniel označil jako „poslední (budoucí) dny“ (2,28.29.45), je v knize Zjevení popsáno pomocí termínu „**brzy**“ (ř. EN TACHEL, v. 1), tzn. rychle nebo neočekávaně, že k tomu dojde náhle. Slovo „brzy“ v biblickém jazyku neobsahuje myšlenku, že daná událost nastane v krátké době, zanedlouho, brzy, ale že když už k tomu dojde, pak to bude neočekávaně a náhle (srov. L 18,8; Sk 12,7; 22,18; 25,4; Ř 16,20). Podobné slovo „**rychle**“ (ř. TACHYS) potkáváme v knize Zjevení sedmkrát (2,5; 2,16; 3,11; 11,14; 22,7; 22,12; 22,20).

(3) Původ knihy (v. 1)

To není Zjevení Jana, ale Zjevení Ježíše Krista. Z obsahu 1. verše se dozvídáme také o zdroji tohoto zjevení. Vyniká zde určitá etapovost, hierarchie zjevení: **Bůh je dal Pánu Ježíši Kristu, Ježíš Kristus** je zjevil **prostřednictvím anděla Janovi**, a **Jan** předal toto zjevení **sborům**.

Tato kniha není výplodem lidské fantazie či imaginace, ale pochází od Boha a obsahuje v sobě pravdy týkající se budoucnosti. Pán Ježíš to třikrát stvrzuje svou autoritou: „Toto praví ten, jehož jméno jest Amen, svědek věrný a pravý“ (3,14), „A řekl: "Napiš: Tato slova jsou věrná a pravá"“ (21,5). „A řekl mi: Tato slova jsou věrná a pravá“ (22,6).

(4) Autor knihy

Populární, často používaný název knihy „Zjevení sv. Jana“ byl zaveden z důvodu potlačení pochybností, co se týče pozemského autorství apoštola Jana. Jan byl totiž učedníkem, „kterého Ježíš miloval“ (J 13,23; 19,26; 20,2; 21,7.20). Týž apoštol Jan byl autorem čtvrtého evangelia a tří listů. „To je ten učedník, který vydává svědectví o těchto věcech a který je zapsal; a my víme, že jeho svědectví je pravdivé“ (J 21,24). Církev od samého počátku nazývala apoštola Jana „svědkem Logosu“ (Božího slova). Tento očitý „svědek Logosu“ píše: „Ten dosvědčil Boží slovo a svědectví Ježíše Krista, vše, co viděl“ (v. 2).

(5) Význam a cena knihy Zjevení

a. V knize Zjevení se Pán Ježíš Kristus ukazuje jako Pán, Král a Soudce světa. Je Beránkem, který přemohl svět a všechny nepřátele (Ž 2,9; 45,3-7; 110,1; 1Ko 15,25). Kniha Zjevení, jak jsme již zmínili, se zabývá současnou a budoucí slávou Pána Ježíše.
b. Kniha Zjevení odkrývá záclonu, oddělující nás od mimosmyslového světa, světa duchovního.
c. Kniha Zjevení hovoří o hrozném soudu, který nastane v době Velkého soužení. Tento soud postihne celé lidstvo.
d. Kniha Zjevení zároveň ukazuje nádhernou vizi šťastné budoucnosti spasených Božích dětí.
e. Čtenářům apokalypsy Pán Ježíš zaslíbil zvláštní požehnání: „Blaze tomu, kdo předčítá **slova tohoto proroctví**, a blaze těm, **kdo slyší a zachovávají, co je tu napsáno**, neboť čas je blízko“ (1,3).

Pán Ježíš opravdu slibuje požehnání těm, kteří čtou celé Boží slovo (L 11,28), ale zvláštní druh požehnání slíbil čtenářům této knihy: „Hle, přijdu brzo. Blaze tomu, kdo se drží proroctví této knihy“ (22,7). Ten totiž, kdo čte a oceňuje tuto knihu, nezůstane lhostejný vůči blízkému příchodu Pána Ježíše Krista. Každý den se posiluje nadějí brzkého příchodu Ženicha pro církev. S tímto přesvědčením apoštol Jan později napsal: „Každý, kdo má tuto naději v něho, usiluje být čistý, tak jako on je čistý“ (1J 3,3). Milý čtenáři, čti tedy tuto knihu a Pán Ježíš tě nazve „blahoslaveným služebníkem“ (L 12,37.43). A tak tedy blahoslavenství 3. verše je prvním ze sedmi blahoslavenství, vyskytujících se v této knize (1,3; 14,13; 16,15; 19,9; 20,6; 22,7; 22,14).

POZDRAV SEDMI SBORŮM (1,4-8)

Tato kniha byla adresována sedmi sborům v římské provincii Azie (4a). Tato provincie byla tenkrát nazývána Prokonzulární Asie nebo také Malá Asie, kterou tvořily země jako: Frýgie, Mýzie, Karie a Lýdie. Všechny tyto sbory se nalézaly v západní části Malé Asie. Dnes je Malá Asie součástí Turecka.

A. Pozdrav „milosti a pokoje“ (v. 4)

Pozdrav začíná přáním „milosti a pokoje“. To byla nejčastější biblická forma pozdravů a písemných přání. Tak pozdravoval sbory apoštol Pavel: v Římě (Ř 1,7), v Korintu (1Ko 1,3; 2Ko 1,2), v Galácii (Ga 1,3), v Efesu (Ef 1,2), ve Filipách (Fp 1,2), Kolosách (Ko 1,2) a Tessalonice (1Te 1,1.2; 2Te 1,2). Stejným způsobem pozdravoval sbory ve svých listech apoštol Petr (1Pt 1,2; 2Pt 1,2), každopádně tak psal i apoštol Jan (2J 1,3; Zj 1,4). Slovo MILOST bylo řeckým pozdravem, slovo POKOJ bylo židovským pozdravem.

Pozdrav „milosti a pokoje“ předává apoštol Jan od celé svaté trojice:

(a) Od „od toho, který jest a který byl a který přichází“. Tento pozdrav přichází od Boha Otce, který je věčným, všemohoucím Bohem; jeho jméno zní „Jsem, který jsem“ (2M 3,14.15)

(b) „i od sedmi duchů před jeho trůnem“. To je pozdrav, pocházející od Boha-Ducha svatého, který je v knize Zjevení ukázán v symbolu „sedmi duchů“, čili sedmi projevů činnosti Ducha svatého (viz Iz 11,2.3)

(c) „a od Ježíše Krista“ (v. 5). To je pozdrav od Boha Syna, Pána Ježíše Krista Spasitele a Hlavy církve.

B. Sedm důstojností Pána Ježíše Krista (v. 5- 8)

Po pozdravech a přáních, zaměřených na sedm sborů, Pán církve se představuje jako ten, kdo má sedm vynikajících důstojností:

(1) Věrný svědek (jeho poslušný život; v. 5)

Celý život Pána Ježíše Krista bylo jedním nepřerušeným pásmem věrného svědectví o Bohu, zjevenému Synu (J 3,34.35; 5,20-24; 7,16; 8,28; 12,49; 14,10.24; 16,15; 17,8). Řecký termín MARTYS zahrnuje dvě důležité myšlenky: svědectví a utrpení. V Pánu Ježíši se vyplnilo obojí. Pán Ježíš nejprve svědčil, a pak trpěl. Je věrný ve všem (2Tm 2,13; srov. 4M 23,19). Jeho poslední svědectví zní: „Ten, od něhož je to svědectví, praví: "Ano, přijdu brzo."“ (Zj 22,20).

(2) Prvorozený z mrtvých (jeho slavné zmrtvýchvstání)

Pán Ježíš Kristus vstal jako **první z mrtvých** v oslaveném těle (1Ko 15,23; Sk 26,23). Je **prvotinou těch, kteří zesnuli** (1Ko 15,20). On je **počátek, prvorozený z mrtvých - takže je to on, jenž má prvenství ve všem** (Ko 1,18). Je **zárukou zmrtvýchvstání** (J 11,25.26; Ř 14,9; 1Ko 15,22.23; 1Te 4,14-17).

(3) Vládce zemských králů (jeho královské vyvýšení)

První apoštolské kázání hlásalo: „Byl vyvýšen na pravici Boží“ (Sk 2,33) „… dal mu jméno nad každé jméno, aby se před jménem Ježíšovým sklonilo každé koleno - na nebi, na zemi i pod zemí - a k slávě Boha Otce každý jazyk aby vyznával: Ježíš Kristus jest Pán“ (Fp 2,9-11). Je králem na Sionu (Ž 2,6-8), jeho trůn trvá na věky (Ž 45,7). Připadla mu vláda nad světem a bude panovat na věky věků (Zj 11,15), protože je Králem králů a Pánem pánů (1Tm 6,15; Zj 19,16; 17,14).

(4) Ženich (jeho bezmezná láska)

On „nás miluje“ (v. 5). „V tom je láska: ne že my jsme si zamilovali Boha, ale že on si zamiloval nás a poslal svého Syna jako oběť smíření za naše hříchy“ (1J 4,10). „My milujeme, neboť on první miloval nás“ (1J 4,19). Miloval nás až do konce (J 13,1), jeho láska byla mocnější než smrt (Pís 8,6.7). „Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele“ (J 15,13). „Bůh však prokazuje svou lásku k nám tím, že Kristus za nás zemřel, když jsme ještě byli hříšní“ (Ř 5,8). „Podle toho jsme poznali, co je láska, že on za nás položil život“ (1J 3,16). „Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval“ (Ef 5,25).

(5) Spasitel (jeho dílo vykoupení)

„Svou krví nás zprostil hříchů a učinil nás královským kněžstvem Boha, svého Otce - jemu sláva i moc navěky“ (v. 5b a 6). Pán Ježíš Kristus zemřel za naše hříchy (Ř 4,25), obmyl nás svou krví (1J 1,7), pro jeho krev máme odpuštění hříchů (Ef 1,7; Ko 1,14) a věčný život (J 3,16.36; 1J 5,11.12). Svou smrtí nás Pán Ježíš Kristus vyrval z moci temnosti a přenesl do svého království (Sk 26,18; Ko 1,13) a učinil nás královským kněžstvem (1Pt 2,9; Zj 5,9.10; 20,6). Za jeho dílo spásy mu budiž vzdávána sláva a moc na věky věků (v. 6).

(6) Triumfátor (jeho opětný příchod; v. 7)

Oslavený a vyvýšený Vítěz z Golgoty opět přijde a „uzří ho každé oko“. Pán Ježíš oznámil svůj příchod:

(a) Svým učedníkům (Mt 24,30)
(b) Židům (Mt 23,39)
(c) Veleradě (Mt 26,64)
(d) Apoštolům prostřednictvím andělů (Sk 3,20.21; 17,31)
(e) Zvěstováním apoštolů (Sk 3,20.21; 17,31)
(f) V učení apoštolů (1Ko 15. kap.; 1 a 2Te; 1J 3.kap.; 2Pt; Ju 14.15)
(g) V posledním svědectví (Zj 22,7.12.20)

(7) Alfa a Omega, Pán a Bůh všemohoucí (jeho odvěký božský majestát; v. 8)

Je to jedna z nejkrásnějších novozákonních hymen, opěvujících božství Pána Ježíše Krista. On je PÁNEM (Fp 2,11), On je BOHEM (v. 8; srov. Žd 1,8.9; Sk 20,28; Ko 1,15-19; 2,9; 1J 5,20). „PÁN MŮJ A BŮH MŮJ“ (J 20,28). Starozákonní titul Boha všemohoucího (1M 17,1) Nový zákon zaměřuje na Pána Ježíše Krista (Zj 1,8) a druhý starozákonní titul: „ALFA I OMEGA“, se kterým se třikrát setkáváme v knize Izajáše (Iz 41,4; 44,6; 48,12), kniha Zjevení vztahuje na Pána Ježíše Krista (1,8; 1,11; 21,6; 22,13) (Pozor! Nový překlad vypouští titul „Alfa a Omega“

v textu 1,11). Alfa a Omega, první a poslední písmeno řecké abecedy, počátek a konec, to je obraz věčné existence Pána Ježíše Krista spolu se stvořitelským titulem „VŠEMOHOUCÍ“ (ř. PANTOKRATOR). Tento termín se vyskytuje v Novém zákoně desetkrát, z toho devětkrát v knize Zjevení (2Ko 6,18; Zj 1,8; 4,8; 11,17; 15,3; 16,7; 16,14; 19,6; 19,15). Pán Ježíš jako Alfa i Omega je počátkem a koncem všeho; je Stvořitel, vše bylo stvořeno skrze něho, jím a pro něj (Ko 1,16). On je všechno ve všem, všemohoucím Bohem (Mt 28,18). Tento všemohoucí Bůh, Pán Ježíš Kristus říká: „Hle, přijdu brzo, a má odplata se mnou; odplatím každému podle toho, jak jednal. Já jsem Alfa i Omega, první i poslední, počátek i konec“ (22,12.13).

Při důkladné analýze vstupních veršů první kapitoly se přesvědčíme, že Pán Ježíš Kristus je ústřední postavou prvních osmi veršů této knihy, ve kterých odkrýváme úžasné zjevení osoby a díla Pána Ježíše Krista, zjevení, jehož obsah by se jen stěží dal srovnat s jakoukoliv jinou částí Božího slova.

VIZE OSLAVENÉHO KRISTA (1,9-20)

Důležité skutečnosti, tvořící pozadí celého zjevení mají svůj zdroj v tomto místě.

Ačkoliv apoštol Jan dosud v textu dvakrát zmínil své jméno (1,1.4) není v textu 9. verše užívá výraz „Já Jan“ (srov. 21,2 vypuštěný v novém překladě; 22,8).

Ve čtvrtém evangeliu se Jan představil jako „učedník, kterého miloval Ježíš“ (13,23; 19,26; 20,2; 21,7.20), a také jako „učedník, který vydává svědectví o těchto věcech“ (21,24). V listech se označuje jako „starší“ (2J 1,3; 3J 1), zde se popisuje jako „bratr, který má s vámi účast na Ježíšově soužení“, jaké prožívali adresáti listů. Apoštol Jan byl dobře znám všem sborům, kterým byla kniha adresována. Spolu s jinými bratřími a sestrami v Kristu byl Jan účastníkem „útisku a trpělivého setrvání u Ježíše“, byl totiž vyhnán na ostrov Patmos kvůli zvěstování Božího slova a svědectví o Pánu Ježíši (srov. 1Pt 4,12-19). Vyhoštění apoštola Jana bylo vzrušujícím ukončením historie věrné služby Pánu Ježíši Kristu, korunovaným utrpením (J 21,20-23; Sk 5,41.42).

Jan, věrný služebník evangelia, očitý svědek působení Ježíše z Nazaretu a jediný žijící apoštol, odvedený do Říma, vyslýchaný krvavým despotou Domitianem a podrobený krutým mučením, jejichž zakončením bylo ponoření do horkého oleje, týraný a mučený, byl nakonec deportován na malý, skalnatý, neobydlený a pustý ostrov Patmos, určený pouze pro vyhnance. Za tak černých okolností, vzdálený od přátel, bratří, zbaven kontaktu s lidmi dostal největší a nejobsáhlejší zjevení budoucnosti. Zkušenost apoštola Jana může být srovnána se zkušenostmi proroků Starého zákona. Mojžíš psal svůj Pentateuch na poušti, uprostřed reptajícího a nespokojeného národa, David napsal spoustu Žalmů na útěku před Saulovou nenávistí, Izajáš žil a psal v těžkých okolnostech a zemřel mučednickou smrtí (srov. Žd 11,37), Ezechiel psal ve vyhnanství, v porobě, Jeremiáš psal svou knihu mezi dvojím vězněním, a Petr a Pavel psali své listy krátce před mučednickou smrtí (2Tm 4,6-8; 2Pt 1,13-15). Nejinak tomu bylo i s posledním zapsaným Božím zjevením. Provázelo ho utrpení pro Krista a evangelium.

Když Jan psal sborům, představoval se pomocí dvou výrazů: „váš bratr“ a „účastník soužení“ (v. 9a). První termín vyjadřuje jeho **skromnost a pokoru**, byl přece jediným žijícím apoštolem, kterého vybral Pán k zaznamenání velkých událostí budoucnosti, a přece píše: „váš bratr“. Druhý výraz **mluví o jeho situaci**. Je spoluúčastníkem utrpení podobně jako adresáti listů (srov. 1Pt 4,12; 5,9). I když byl účastníkem příkoří a utrpení, přesto píše, že Pán Ježíš Kristus dává svým služebníkům zároveň také „účast v království“ (v. 9; srov. 1Pt 4,13; 5,10). To utrpení je nesrovnatelně malé s budoucí slávou (Ř 8,18; srov. 2Ko 4,17.18). V tomto kratičkém útisku a utrpení měl apoštol Jan povědomí úžasné přítomnosti Pána Ježíše Krista. To jeho Pán přišel změnit muka exilu v předchuť nebe a jeho nádhery. Oslavený Pán dodržel svůj slib, daný po zmrtvýchvstání: „Jestliže chci, aby tu zůstal, dokud nepřijdu…“ (J 21,20-23) a přišel nebeskou cestou na setkání s osamoceným a trpícím věrným sluhou. „Ocitl jsem se ve vytržení ducha v den Páně, a uslyšel jsem za sebou mocný hlas jako zvuk polnice“ (v. 10).

Apoštol Jan v 10. verši výrazně potvrzuje, že zážitek vytržení se dělo „v Duchu“ (což neuvádí nový překlad), a tak popisuje nadpřirozené prožití Boží přítomnosti, zážitek, ve kterém se ukazuje nadpřirozený obsah knihy. Jinými slovy, nadpřirozené zjevení musí být předáno nadpřirozeným způsobem, proto je nesrozumitelné přirozeným, lidským, smyslovým způsobem (1Ko 2,13.14). Podobnou zkušenost měl prorok Ezechiel (Ez 2,2; 3,12.14; 40,1-3 atd.), stejně jako i apoštolové Petr (Sk 10,10.11; 11,5) a Pavel (Sk 22,17.18).

Biblisté dávají principiálně dvě interpretace termínu „**Den Páně**“ (v. 10).

(1) „Den Páně“ jako „první den týdne“

Slovo „Pán“ užité v tomto úseku bylo použito ve formě přídavného jména ve významu „Páně“. I když se tento výraz dnes užívá všeobecně ve smyslu „prvního dne týdne“, v Bibli se však výrazně nevystupuje, protože den vzkříšení Pána Ježíše Krista je stále popisován jako „první den týdne“ (Mt 28,1; Mk 16,2.9; L 24,1; J 20,1.9; Sk 20,7; 1Ko 16,2).

Na druhé straně je pravda, že totéž přídavné jméno „Páně“ (ř. KYRIAKOS) nalézáme v 1Ko 11,20 ve vztahu k Lámání chleba, Večeře Páně, charakteristicky a pravidelně slavené prvními křesťany „prvního dne týdne“. Biblisté Moulton a Miligan poukazují na skutečnost častého výskytu tohoto termínu „kyriakos“ v „imperiálním“ smyslu v pobiblické literatuře (James Moulton – George Milligan, *Vocabulary of the Greek New Testament*, str. 364). Jiný biblista, Deissman uvádí: „Charakteristický, rozlišovací titul „Den Páně“ mohl být spjat s vědomým znakem protestu prvních křesťanů vůči kultu císařů – imperátorů spolu s jejich „dnem imperátora“ (Deismann, Light from the Ancient East, str. 362-64). Tedy „den Páně“ jako „první den týdne“, nový den odpočinku (Žd 4,1-11; Ž 118,22-24). Znamená to, že do chvíle zjevení daného Janovi zhruba 65 let po vzkříšení Krista „první den po sobotě“ byl natolik znám a zasvěcený Pánu, že se mu již všeobecně říkalo „**DEN PÁNĚ**“.

(2) „Den Páně“

je starozákonní **„JOM JAHVE“**; „**Den Pána**“, den soudu a temnosti (Am 5,18.20), doba Velkého soužení (Mt 24,21; Zj 6. – 19. kap.). Novozákonní pisatelé ten den popsali „HE HEMERA TU KYRIOU“ – „DEN PÁNĚ“ (srov. 1Te 5,2; 2Te 2,2; 2Pt 3,10).

Druhá orientace biblistů vychází z toho, že díky nadpřirozené moci Ducha svatého byl apoštol Jan vytržen a nějakým způsobem přenesen do doby trvání „Dne Páně“, dne kataklysmat, dne Božích soudů a Velkého soužení. „Den Páně“ (Iz 2,12; 13,6; Ez 13,5; Joel 2,1.11; 3,4; Am 5,18.20; Sf 1,14.15.16; Abd 15; Ma 3,19) bude dnem, kdy „lidé zalezou do jeskyň v skalách a do škvír v prachu země ze strachu před Hospodinem, před jeho velebnou důstojností, až povstane, aby nahnal zemi strach“ (Iz 2,19.21; srov. Zj 6,15-17).

Jan ve vytržení v Duchu uslyšel „za sebou mocný hlas jako zvuk polnice: Co vidíš, napiš do knihy a pošli sedmi církvím: do Efezu, do Smyrny, do Pergama, do Thyatir, do Sard, do Filadelfie a do Laodikeje“ (v. 11).

Hlas, který Jan znenadání a neočekávaně uslyšel, mocný hlas jako polnice, oznámil, že mluví „ALFA a OMEGA, počátek i konec.“ Týká se to nepochybně Pána Ježíše Krista (srov. 1,8.17). Následně starý apoštol od zmrtvýchvstalého Pána dostal pokyn, aby to, co viděl, zapsal (viz 1,2). Příkaz „napiš“ se v knize Zjevení nalézá dvanáctkrát. Poselství s obsahem zjevení bylo posláno do každého ze sedmi sborů. Sedm maloasijských sborů, nalézajících se v západní části Anatolijského poloostrova, zemi, která byla nazývána Malou Asií (Asia Minor), bylo v sedmi věhlasných starověských městech podél trasy nazývané „**Cesta imperiálních pošt**“ (císařských), jinak zvané také „**Levantská stezka**“. V každém z těchto hezkých starověkých měst posel zanechal svitek knihy Zjevení a list Pána Ježíše Krista místnímu sboru.

Ve chvíli, kdy Jan uprostřed nerušeného ticha pustého ostrova neočekávaně uslyšel hlas jako polnice, se otočil, aby se podíval, co je to za hlas, a tehdy uviděl sedm svícnů (v. 12).

Sedm svícnů, jak to vysvětlil sám Pán Ježíš ve 20. verši, bylo sedm sborů, a sedm sborů, to je obraz celé živé církve, jejímž základním úkolem, hlavní funkcí, je šíření světla, osvětlení oslavené osoby Hlavy církve – Pána Ježíše Krista.

Symbolika těch svícnů byla převzata ze Starého zákona. Jedním z předmětů, který byl ve Stánku shromáždění i ve svatyni Šalomounově byl zlatý sedmiramenný svícen, jehož posláním bylo osvětlení všech předmětů. Podobně jako ve stánku i ve svatyni Šalomounově, je **zlato** zde **obrazem božství a slávy** Kristovy, a olej, obsažený ve svícnu je symbolem moci Ducha svatého, působícího ve svědectví sboru.

A. Osoba oslaveného Pána (1,13-16)

„Uprostřed těch svícnů někdo jako Syn člověka…“ (v 13)

Jan byl jedním ze tří nejbližších učedníků Pána Ježíše Krista (Petr, Jakub, Jan), kteří ho provázeli ve zvláštních chvílích v dobách jeho pozemské činnosti; v domě Jairově (Mk 5,37.40), na Hoře proměnění (Mt 17,1nn), ve chvíli poslední modlitby v Getsemane (Mt 26,36.37) i na Golgotě (J 19,26.27); byl učedníkem, kterého Ježíš miloval, který, jak se hovorově říká, „slyšel tlukot Božího srdce“ (J 13,23), viděl mnohokrát vzkříšeného Pána, ale oslavený Kristus, kterého uviděl na ostrově Patmos byl tak velký, nepochopitelný, plný důstojnosti a plný majestátu a slávy, že v důsledku toho se zhroutil k nohám svého Pána a ležel jako mrtvý (v. 17). Takto svého Mistra a Spasitele dosud neviděl. Byla to vize

oslaveného Krista, plného slávy, nádhery a majestátu. Apoštol Jan zapsal, že byl jen „podobný Synu člověka“.

Titul „**Syn člověka**“, převzatý ze Starého zákona (Ez 1,26; 7,13), se kterým se často setkáváme v evangeliích, avšak jen velmi zřídka v knize Zjevení – pouze dvakrát (1,13; 14,14). Je to titul **vyjadřující jeho lidskou přirozenost a mesiánský charakter**.

Oslavený Kristus je uprostřed sedmi zlatých svícnů. Sedm zlatých svícnů – to je sedm sborů (v. 20). Je to skutečně hluboká výpověď. Číslo **sedm** je **obrazem Boží plnosti** (Ko 2,10; Ef 1,23), sedm sborů tedy zobrazuje **celou univerzální živou církev Pána Ježíše Krista**. **Zlato**, jak jsme již zmínili, je **obrazem božství a slávy Pána Ježíše Krista** (Ko 1,15-19; 1Tm 3,16; Žd 1,1-13; 1J 5,20), a **svícny jsou jediným světlem svítícím v temnotách tohoto světa** (Mt 5,14-16; Ef 5,8; Fp 2,15; Ko 1,12; 1Te 5,5).

Ve 13. verši se setkáváme ještě s jednou nádhernou zvláštností, že totiž zmrtvýchvstalý Pán byl „**uprostřed** sedmi svícnů“. „UPROSTŘED SVÍCNŮ“ – to je neobyčejně cenná a drahá pravda. Pán Ježíš Kristus při odchodu z této země řekl: „A hle, JÁ JSEM s vámi po všecky dny až do skonání tohoto věku“ (Mt 28,20). Protože toto slovo mohlo být chápáno jako výrok, týkající se výhradně samotných apoštolů, Pán Ježíš Kristus řekl: „Neboť kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam JSEM já **uprostřed nich**“ (Mt 18,20), je **dokonce ukřižován uprostřed zločinců** (J 19,18), je **mezi učedníků** (L 24,36; J 20,19.26), je **uprostřed svícnů** (Zj 1,13), **uprostřed shromáždění** (Ž 22,23; Sk 2,22), **uprostřed sboru** (Zj 2,1), **uprostřed Nevěsty** (L 22,27; Ž 45,8-16; Zj 4,1-11; 5,6), uprostřed své církve (Zj 5,6; srov. 7,17). To je sladká pravda knihy Zjevení!

Podívejme se teď na oslavenou bytost Pána Ježíše Krista. Celá jeho výstroj má velmi hluboký význam. Určuje symbolickou reprezentaci atributů Krista ve vztahu k událostem popsaným v knize Zjevení.

1. **Oblečený v šatech dlouhých až na zem (velekněžská hodnost)**

Je to obraz starozákonního roucha velekněze a soudce, tak jako měly být Aronovy šaty „k slávě a ozdobě“ (2M 28,2). Podobný obraz vidíme také ve vizi proroka Daniele (10,5).

2. **Na prsou zlatý pás (důstojnost a autorita)**

V Janově evangeliu Pán Ježíš Kristus jako služebník a Spasitel **přepásal svá bedra prostěradlem**, aby mohl s láskou sloužit (J 13,4.5; Mk 10,45), v knize Zjevení je Pán Ježíš Kristus jako velekněz a Soudce **přepásán majestátem zlatým pásem na prsou, aby soudil a kraloval** (Ž 45,4-6; 93,1; Da 10,5).

Zlatý pás připomíná pás velekněze k převázání svatého roucha nad bedry. Josephus Flavius, známý židovský historik, hovoří o přepásání kněží na prsou „s důstojností a majestátem“, jakož i k umožnění větší svobody pohybu. Zatímco pás velekněží obsahoval pouze „zlaté nitě“, Zmrtvýchvstalý Pán je přepásán „zlatým pásem“.

3. Jeho hlava a vlasy bělostné jako sněhobílá vlna (dokonalá, absolutní čistota a nevyzpytatelná moudrost věčného Božího Syna)

Grafický popis Oslaveného Krista ve 14. a v následujících verších představují různé apekty jeho božství.

Píseň Šalomounova, představující Ježíše Krista v charakteru Ženicha, popisuje jeho vlasy jako „trsy palmových plodů, černé jako havran“ (5,11). Avšak kniha Zjevení popisuje Pána Ježíše Krista jako Soudce, majícího vlasy „bělostné jako sněhobílá vlna“. Bílé vlasy symbolizují vážnost a moudrost soudce. Obraz, ukazující jeho hlavu a vlasy, bílé jako sníh, jako vlna“ odpovídá starozákonní vizi Boha, popsané v knize Danielově: „Jeho oblek byl bílý jako sníh, vlasy jeho hlavy jako čistá vlna“ (7,9), a následující zvláštnost vize oslaveného Krista: „jeho oči jako plamen ohně; jeho nohy podobné kovu přetavenému ve výhni“ (v. 15) ukazuje soulad s obrazem Boha posle popisu Danielova: „jeho stolec - plameny ohně, jeho kola - hořící oheň“ (7,9b). „Věkovitý“ (nový překlad uvádí letitý) v Danielově vizi (7,13-14), to je bytost velkého všemohoucího Boha, první osoby Trojice, ke které přichází „podobný Synu člověka“ (v. 13; srov. Zj 1,13), Pán Ježíš Kristus, aby z jeho rukou převzal „vládu a slávu i království“ (srov. Mt 6,13). Tento nádherný mesiánský text vypovídá, že všechny Boží atributy jsou skutečně atributy Boha Syna.

Skutečnost, že hlava a vlasy ve vizi oslaveného Krista“ byly bělostné jako sněhobílá vlna“ v první řadě poukazuje na komplexní a dokonalou čistotu a věčnou existenci Syna člověka v jeho božské přirozenosti.

Tento obraz zahrnuje ještě jednu nádhernou pravdu. Pán Ježíš Kristus, věčný Bůh, je **Soudce od věků** (Ž 9,8.9). „Otec nikoho nesoudí, ale všechen soud dal do rukou Synovi… A dal mu moc konat soud, poněvadž je Syn člověka. Nedivte se tomu, neboť přichází hodina, kdy všichni v hrobech uslyší jeho hlas a vyjdou; ti, kdo činili dobré, vstanou k životu, a ti, kdo činili zlé, vstanou k odsouzení“ (J 5,22.27-29). „Neboť ustanovil den, v němž bude spravedlivě soudit celý svět skrze muže, kterého k tomu určil. Všem lidem o tom poskytl důkaz, když jej vzkřísil z mrtvých“ (Sk 17,31). Jeho soudy budou moudré a spravedlivé (Ž 72,2.4; 96,13; 98,9; 111,7.8; Iz 11,4.5; Zj 19,11).

4. Jeho oči jako plamen ohně (vševědoucí a všudypřítomný soudce)

Spasitel chodící po palestinské zemi byl tichý a pokorného srdce (Mt 11,29), byl milosrdný (Mt 9,12.13; 12,7) a podle popisu v Písni Šalomounově měl oči „jako holoubci nad potůčky vod“ (Pí 5,12). Jako soudce však má v knize Zjevení oči „jako plamen ohně“ (v. 14; srov. 2,18; 19,12). Podobný obraz „ohnivých očí“ jako „planoucích pochodní“ viděl prorok Daniel ve vizi preexistenčního Krista (10,6). Oslavený Kristus jako vše vidící, vševědoucí a všudypřítomný Bůh **vidí každý náš krok** (Jb 31,4; 34,21; Př 5,21; Žd 4,13), **každé myšlení** (Ž 139,2-6) i **každý čin** (Ž 139,7-17). Jeho oči sledují všechny obyvatele zemského globu (Ž 33,13-15; 2Pa 16,9). Nic se před nimi neskryje. Zná i stav každého sboru, stav každé duše. Vědomí trvalé přítomnosti „těchto očí“ by v našem životě mělo diametrálně změnit styl, profil a způsob našeho života!!!

5. Jeho nohy podobné bronzu rozžhavenému v peci (všemohoucí soudce)

Další atribut božství oslaveného Krista je zobrazen nohami podobným rozžhavenému bronzu. **Bronz (měď) je symbolem Božího soudu**, jak nám to bylo ukázáno ve starozákonních obrazech **bronzového hada** (4M 21,4-9; J 3,14-18), **bronzového (měděného) oltáře** (2M 27,1-8; 38,1-7), **bronzové nádrže** (2M 30,18-21; 38,8) a dalších předmětů ve stánku smlouvy (2M 30,29-31), používaných **v souvislosti s obětí za hřích**. Podobně viděl prorok Daniel Krista v jeho všemohoucnosti: „… paže a nohy jako **lesknoucí se bronz**“ (Da 10,6). Rozpálená měď či bronz lze chápat jako vysoce vyzkoušený kov (srov. Jb 23,10; Př 17,3; Ma 3,3; 1Pt 1,7) a je obrazem Krista – Soudce a Hlavy církve, stojícího uprostřed sborů a hodnotícího jejich učení, život i službu na základě Božího spravedlivého sodu, ukázaného zároveň obrazem ohně i bronzu (mědi).

Nohy Pána Ježíše Krista v apokalyptické vizi jsou obrazem jeho všemohoucnosti (Jb 42,2; Ž 135,6). Jemu je dána veškerá moc na nebi i na zemi (Mt 28,18), Bůh Otec položil a poddal vše pod jeho nohy (Ž 8,7; Žd 2,8; 1Ko 15,27; Ef 1,22). Jeho nohy potřely hlavu hada (1M 3,5; J 12,31; 16,11; Žd 2,14). Jeho nohy pošlapou také všechny nepřátele (Ž 110,1; Mt 22,44; Sk 2,34.35; 1Ko 15,25). Nohy, které byly kdysi přibity ke kříži, stanou zanedlouho na Olivové hoře (Za 14,4; Sk 1,11).

6. Jeho hlas jako hukot příboje (soudní verdikt budící úlek a strach)

Prezentaci božských atributů oslaveného Krista zdobí popis jeho hlasu, budícího hrůzu a úděs před majestátem jeho slávy. Není to už hlas historického Ježíše, tesaře z Nazaretu, o kterém Písmo prohlásilo: „Hle, služebník můj, kterého jsem vyvolil, milovaný můj, kterého si oblíbila duše má. Vložím na něho svého Ducha. A vyhlásí soud národům. Nebude se přít ani rozkřikovat, **na ulicích nikdo neuslyší jeho hlas**…“ (Mt 12,18.19; Iz 42,2), ale byl to hlas, popsaný v knize Zjevení jako „**mocný hlas jako zvuk polnice**“ (1,10), „**jako hukot příboje**“ (1,15), „**jako když zařve lev**“ (10,3), a „**jako zvuk mocného hřmění**“ (14,2), a v knize Danielově je popsán jako „**burácení zástupů**“ (Da 10,6).

Tento mocný, děsivý hlas Božího Syna plný majestátu a moci uslyší všichni mrtví (J 5,28.29); tento hlas uslyší spasení (Mt 25,31-34), tento hlas uslyší všichni odsouzení (Mt 25,41; srov. Iz 66,6). Před jeho mocí a majestátem padne veškerá lidská autorita (Zj 1,16; 19,15; Iz 11,4b; 2Te 2,8).

7. V pravici držel sedm hvězd (suverénní Pán a Dobrý pastýř)

Pán Ježíš Kristus je Stvořitelem celého vesmíru (J 1,3.10; Ko 1,16.17; Žd 1,2.3), zná počet nesčetných myriád hvězd (Ž 147,4.5), na něm je založeno všechno (Ko 1,16.17). Je pánem církve a její Hlavou (Ef 1,22). Drží sedm hvězd ve své mocné pravici; jsou jeho majetkem, pod jeho ochranou a suverénní kontrolou. Hvězdy jsou starší sborů (1,20). Drží je ve své ruce, ze které je nikdo nemůže vytrhnout (J 10,28.29); jsou předmětem jeho péče a kontroly. Je pastýřem i suverénem.

8. Z jeho úst vycházel ostrý dvousečný meč (všemohoucí a spravedlivý soud) (v. 16; srov. 2,12).

Meč je emblémem mocné síly. Bible říká, že Boží slovou je meč (Žd 4,12; Ef 6,17; Ž 45,4). Bible říká, že tento meč vychází z jeho úst (Iz 49,2; Zj 2,16; 19,15), neboť On řekl: „Kdo mě odmítá a nepřijímá moje slova, má, kdo by jej soudil: Slovo, které jsem mluvil, to jej bude soudit v poslední den“ (J 12,48). Předpověď Pána Ježíše Krista se splní ve chvíli jeho druhého příchodu: „ Z jeho úst vychází ostrý meč, aby jím pobíjel národy; bude je pást železnou berlou…“ (Zj 19,15; srov. v. 21). Dvousečný meč je obrazem všemohoucnosti a spravedlivého soudu zmrtvýchvstalého Božího Syna.

9. Jeho tvář jako když slunce září ve své síle (majestát slávy a moci)

Je to výraz podstaty moci a nádhery Krista. Pán Ježíš Kristus na Hoře proměnění ukázal svým učedníkům kousíček své slávy – „jeho tvář zářila jako slunce“ (Mt 17,2). Podobně se ukázal Saulovi na cestě do Damašku (Sk 9,3; 22,6; 26,13). Jedno z mnoha jmen Pána Ježíše ho vykresluje jako **SLUNCE SPRAVEDLNOSTI** (Ma 3,20; 2S 23,4; Ž 67,2; 84,12). On je předivným SVĚTLEM SVĚTA (J 1,9; 8,12; Iz 9,2; 42,6; 60,1). Po celou věčnost bude SVĚTLEM NOVÉHO SVĚTA (Zj 21,23.24; 22,5), a my budeme podobni jemu (1J 3,12; Fp 3,20.21).

Plnost majestátu a nádhery vize oslaveného Pána naplnila starého apoštola strachem a nezvyklou bázní. Výsledkem toho padl k nohám Pána jako mrtvý (v. 17). To byla obvyklá reakce člověka na vizi Boha. Podobnou zkušenost prožil a sdělil prorok Daniel: „Slyšel jsem zvuk jeho slov a jak jsem zvuk jeho slov uslyšel, přišly na mě mrákoty a padl jsem na tvář, totiž tváří na zem“ (Da 10,9).

Pán hned vrací apoštola Jana, milovaného učedníka, k plnému vědomí a jediným slovem mu připomíná, že splnil svůj slib a přišel (J 21,22.23).

B. Slova oslaveného Pána (1,17-20)

Ve vizi oslaveného Krista má obrovský význam nejen obraz, ale velkou cenu mají i jeho slova. Jsou zahrnuty ve čtyřech stanoviscích:

(1) „vložil na mne svou pravici a řekl: **"Neboj se. Já jsem první i poslední, ten živý; byl jsem mrtev - a hle, živ jsem na věky věků“ (v. 17-18**).

Oslavený Pán pánů a Král králů, Soudce i Vládce se nemění ve vztahu ke svým milovaným, za něž zaplatil za cenu své krve. Položil na ležícího svou ruku a řekl: „vložil na mne svou pravici a řekl: "Neboj se!" Byla to hřejivá slova, plné naděje, přízně a lásky, která už Jan dříve slyšel z úst svého Mistra (Mt 14,27; 17,7; 28,10; Mk 5,36). Následně uvádí Pán Ježíš Kristus svůj starozákonní titul: „JÁ JSEM PRVNÍ I POSLEDNÍ“. Tento titul měl BŮH JAHVE ve Starém zákoně (Iz 41,4; 44,6; 48,12), teď oslavený Kristus oznamuje, že ON JE JAHVE. Jméno JAHVE označuje nejvyšší bytost, žijícího na věky věků, Absolutno, věčného Jsem, který jsem (2M 3,14).

(2) „Mám klíče smrti i hádesu“ (v. 18)

Zmrtvýchvstalý Pán je dědicem neviditelného světa. Do chvíle smrti Pána Ježíše na Golgotě vládu nad smrtí měl satan. Od vzkříšení Pána Ježíše Krista má ve své ruce klíče smrti Pán

Ježíš (Žd 2,14.15; srov. 1Ko 15,55-57; 2Tm 1,10; J 12,31). Ve své ruce má i klíče „říše mrtvých“ (ř. HADES – země posmrtného bytí).

(3) „Napiš tedy, co jsi viděl - to, co jest, i to, co se má stát potom“ (v. 19)

Vzkříšený Pán Ježíš Kristus pověřuje Jana, aby napsal to, co uvidí. Tento pokyn se opakuje dvanáctkrát.

Kniha Zjevení nebyla zapečetěna (22,10), možná právě proto je více srozumitelná, zatímco kniha Danielova byla na Boží příkaz zapečetěna až do posledních dní (Da 8,26; 12,4.9), čili do naší doby. Předivné a nevyzpytatelné jsou Boží plány a záměry (Ř 11,33).

V 19. verši Pán Ježíš Kristus předává všeobecné rozdělení knihy:

„Napiš, co jsi viděl“	- 1. kapitola	- minulost
„Napiš, co je“	- 2. a 3. kapitola	- současnost
„Napiš, co se má stát potom“	- 4. – 22. kapitola	- budoucnost

(4) „Tajemství těch sedmi hvězd, které jsi viděl v mé pravici, i těch sedmi zlatých svícnů: Sedm hvězd jsou andělé sedmi církví, a sedm svícnů je sedm církví“ (v. 20)

Poslední verš 1. kapitoly dává klíč k symbolice předaného zjevení. Určitá tajemství této knihy vysvětluje Pán Ježíš Kristus sám a tím eliminuje všechny domněnky a otázky porušené a omezené lidské mysli. Pravdu 20. verše Pán Ježíš Kristus zahrnuje do tajemství Božího slova. Toto tajemství bylo skryto (Ko 1,26.27), Pán Ježíš je zjevuje osobně církvi. Vysvětluje to neobyčejně prostým způsobem:

- **Sedm hvězd** – to jsou andělé (pastýři, starší) sedmi sborů,
- **Sedm svícnů** – je sedm sborů.

Smysl tohoto obrazu je rovněž velmi jasný. Sbory (jako celek) mají svítit jako zlaté svícny, a starší sborů se mají skvít jako hvězdy (srov. Da 12,3).

První kapitola, vykreslující s obrovským důrazem slávu a moc oslaveného Krista udává téma celého obsahu knihy, ve které stále výrazněji je vidět vývoj příštích událostí až do kulminačního bodu – druhého příchodu Pána Ježíše Krista v jeho slávě v 19. kapitole. Duchovní význam Kristovy osoby a jeho rychlého příchodu, aby soudil svět, platí pro druhou a třetí kapitolu knihy Zjevení ve vztahu k duchovním problémům církve, které byly popsány ve druhé části knihy Zjevení.

2. kapitola

POSLEDNÍ POSELSTVÍ

Druhá kapitola otevírá druhou část knihy Zjevení. Jak jsme už zmínili, 1. kapitola určila naplnění pokynu Pána Ježíše Krista, daného apoštolu Janovi: „Napiš, co jsi viděl“ (vize zmrtvýchvstalého Krista). Tato událost proběhla za doby pobytu apoštola Jana ve vyhnanství.

4. kapitola otevírá důkladný a speciální popis budoucích událostí: „Napiš, co se má stát potom“ (kapitoly 4-22).

Kapitoly 2 a 3 Apokalypsy obsahují „**poslední poselství**“ Pána Ježíše Krista sedmi sborům, v souvislosti s pokynem Pána a Hlavy církve: „Napiš to, co jest“ (současnost). 2. a 3. kapitola tedy ukazuje obraz dějin církve Pána Ježíše Krista. Je to nezvykle zajímavý **popis historie církve od okamžiku jejího vzniku (letnice) do chvíle jejího vytržení (vtržení)**. Tento popis ukazuje stav a dění církve po dobu její pozemské historie. Je to tedy **historie církve, viděná očima Pána Ježíše Krista i v jeho hodnocení jako hlavy církve.**

OBRAZ DĚJIN CÍRKVE JEŽÍŠE KRISTA

V této úvaze zaměříme pozornost na listy Pána Ježíše Krista sedmi sborům v Malé Asii (kap. 2 a 3).

Úvodní poznámky

Abychom hlouběji pochopili obsah „posledního poselství“ obsaženého v listech Pána Ježíše Krista maloasijským sborům je třeba vzít v úvahu souběžně tři otázky: A) Místo, B) sbor, C) list. Je to totiž velmi podstatné, jaké bylo prostředí, takový byl i sbor, a stav sboru odpovídal obsahu listu.

A. SEDM MĚST

Na pokyn Pána Ježíše Krista vyslanec s důležitými listy vyrazil z ostrova Patmos, jednoho ze dvanácti řeckých ostrovů Archipelagu Sporady (Dodekanez) v Egejském moři a zamířil do Malé Asie. Loď určitě směřovala do nejbližšího a největšího přístavu v Efezu. A pak se posel vydává na cestu stezkou s názvem „Cesta imperiálních pošt“, označovaná též jako „Levantinská stezka“, probíhající okružní cestou přes sedm slavných starověkých měst: Efez, Smyrna, Pergamon, Tyatira, Sardy, Filadelfia a Laodikea, města vzpomínaná v prvních kapitolách knihy Zjevení. V každém z těchto proslulých a krásných měst zanechal posel list Pána Ježíše do místního sboru a svitek knihy Zjevení.

B. SEDM SBORŮ

Z novozákonních sborů se dozvídáme, že v Malé Asii (dnes Turecko) existovala řada křesťanských sborů. Některé z nich Nový zákon uvádí pouze pod názvem zeměpisných krajin, např. Frýgie (Sk 18,23), Galácie (Sk 18,23; Ga 1,2; 1Ko 16,1; 2Tm 4,10), Kilikie (Sk 15,23.41;

Ga 1,21), Pont (1Pt 1,1), Kappadocie (1Pt 1,1), Bitýnie (1Pt 1,1), Lykaonie (Sk 14,6.7), jiné byly uvedeny jmenovitě, např. Lystra, Derbe, Ikonie, Antiochie Pisidická (Sk 14,1.6.20.21; 16,1.2), Kolossy (Ko 1,2), Hierapolis (Ko 4,13), Troada (Sk 20,6-12; 2Ko 2,12; 2Tm 4,13). Pán Ježíš však z těchto velmi četného počtu sborů vybral jen sedm, může to být symbol plnosti, celku či univerzálnosti církve, anebo i z jiných, jen jemu známých důvodů.

Na území Malé Asie pracovalo hodně pracovníků, Božích mužů; Pavel (Sk 13-16; 18-20; Ř 15,20), Petr (1Pt 1,1), Priscilla a Akvila (Sk 18,18-21), Apollo (Sk 18,24-26), Timoteus (1Tm 1,3), Tychikus (2Tm 4,12), Epafras (Ko 1,7; 4,12) a ke konci svého života i apoštol Jan (tam píše své evangelium, 3 listy a Apokalypsu).

V listech sedmi sborům Pán Ježíš individuálně hodnotí stav každého sboru i všechny sbory církve. Zdůrazňuje ctnosti a přednosti sboru, a nepomíjí komentovat vady, nedostatky a hříchy každého z nich. Dnes tedy každý sbor i jednotlivý křesťan se může zkontrolovat ve světle těch sedmi dopisů. A užitečný bude i celkový pohled na sbory a jejich charakteristiku.

a) Názvy sborů

1. Efez „žádoucí“, „oslabení“, „uvolnění“
2. Smyrna „mirra“, „hořkost“
3. Pergamon (Pergam) „vysoká tvrz“, „zcela vdaná“
4. Tyatira „dlouhá oběť“, „vonné dřevo“
5. Sardy „utíkající“, „obnova“
6. Filadelfia „bratrská láska“
7. Laodikea „panování nad lidmi“, „soud nad lidem“

b) Charakteristika sborů

1. Efez – sbor, který ztratil lásku
2. Smyrna – pronásledovaný sbor
3. Pergamon – příliš tolerantní sbor
4. Tyatira – sbor přistupující na kompromisy
5. Sardy – spící (zemřelý) sbor
6. Filadelfia – sbor velkých možností
7. Laodikea – sbor spokojený sám se sebou

c) Hodnocení sborů

- Velmi dobře – Smyrna a Filadelfia
- Velmi špatně – Sardy a Laodikea
- Průměrné – Efez, Pergamon a Tyatira

Nejlepším sborům Pán Ježíš neuvádí žádné žádosti ani důtky. Pouze těmto sborům Pán Ježíš zaslibuje koruny (2,10; 3,11). Jak je na tom můj a tvůj sbor?

C. SEDM DOPISŮ

Každý ze sedmi dopisů Pána Ježíše Krista má určitou strukturu a složení. Nejsou tam zbytečná slova, každé má trvalou cenu.

Každý z nich začíná slovy: „**Toto praví ten…**“ a „**vím o tvých skutcích…**“ a končí slovy: „**Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím**“ a „**tomu, kdo zvítězí…**“.

Struktura všech dopisů je následující:

1. Osoba Krista
2. Přednosti sboru
3. Žádost (napomenutí)
4. Rada (varování)
5. Zaslíbení

1. Osoba Krista

Pán Ježíš Kristus se představuje a zjevuje každému sboru jinak. Když pak následně provedeme syntézu specifických prvků jeho vize, uvedených v sedmi dopisech, tehdy se nám ukáže **plný obraz** VIZE OSLAVENÉHO KRISTA, v té podobě, jakou viděl apoštol Jan a popsal ji v první kapitole knihy Zjevení.

Jak se Pán Ježíš představuje sborům?

- V dopisu Efezskému sboru: „Toto praví ten, který drží sedm hvězd ve své pravici, který se prochází mezi sedmi zlatými svícny“ (2,1)
- V dopisu sboru ve Smyrně: „Toto praví ten první i poslední, který byl mrtev a je živ“ (2,8)
- V dopisu sboru v Pergamonu: „Toto praví ten, který má ostrý dvousečný meč“ (2,12)
- V dopisu sboru v Tyatiře: „Toto praví Syn Boží, jenž má oči jako planoucí oheň a nohy jako zářivý kov“ (2,18)
- V dopisu sboru v Sardech: „Toto praví ten, který má sedmero duchů Božích a sedmero hvězd“ (3,1)
- V dopisu sboru ve Filadelfii: „Toto prohlašuje ten Svatý a Pravý, který má klíč Davidův; když on otvírá, nikdo nezavře, a když on zavírá, nikdo neotevře“ (3,7)
- V dopisu sboru v Laodikeji: „Toto praví ten, jehož jméno jest Amen, svědek věrný a pravý, počátek stvoření Božího“ (3,14).

2. Přednosti sboru

Každý sbor měl nějaké přednosti, které Pán Ježíš viděl a ocenil. Je Bohem všemohoucím (Zj 1,8), jeho oči jsou jako „plamen ohně“ (1,14), bere v potaz každý čin (2,2), každou těžkost i vytrvalost (2,2), lásku, víru i službu (2,19). Proto také Pán sliboval, že odmění každého podle jeho skutků (Mt 16,27). Zaplatí věrným správcům (Mt 20,1-16; 25,14-30), za věrnou službu jiným ve jménu Pána Ježíše (Mt 10,41), dokonce i pohár studené vody nezůstane bez odměny (Mt 10,42), naše práce v Pánu totiž není nadarmo (1Ko 15,58).

3. Žádost (napomenutí)

Pán Ježíš ale zároveň viděl i různé poklesky, hříchy a nedostatky sborů. Ten, který má „oči jako plamen ohně“ (1,14), vidí vše, nic nepřehlédne, nic se před ním neskryje, každá zlá myšlenka, každý hřích, každý zlý čin, zlé slovo nebo nenáležitá motivace, „nahé a odhalené je všechno před očima toho, jemuž se budeme ze všeho odpovídat“ (Žd 4,13).

Jaká napomenutí a varování zaměřuje Pán Ježíš Kristus na jednotlivé sbory v souvislosti s hrozícím nebezpečím?

- Ve sboru v Efezu je to „nebezpečí ztráty první lásky“ (2,4)
- Ve Smyrně je „nebezpečí strachu před pronásledováním“ (2,10)
- Ve sboru v Pergamenu jde o „nebezpečí doktrinálních kompromisů“ (2,14.15)
- Ve sboru v Tyatiře „nebezpečí mravního kompromisu“ (2,20)
- Ve sboru v Sardách „nebezpečí duchovní strnulosti“ (3,1.2)
- Ve sboru v Filadelfii „nebezpečí duchovního uvolnění“ (3,11)
- Ve sboru v Laodikeji „nebezpečí lhostejnosti“ (3,15.16).

4. Rada

Velmi krásné jsou rady, které dává Pán Ježíš své církvi. Je to přece On, kdo nese nádherný titul PŘEDIVNÝ RÁDCE (Iz 9,6; srov. Iz 28,29). Jeho rady jsou předivné a opravdové. Stojí za to se na okamžik zastavit a zamyslet se nad radami Pána Ježíše, které jsou dodnes dobré a relevantní. Uplatnit je v životě dává moc k vítěznému dokončení naší životní pouti.

První rada - „vítězství v návratu k první lásce“ (2,5)

Druhá rada - „vítězství ve věrnosti v dobách utrpení a pronásledování (2,10)

Třetí rada - „vítězství v překonávání těžkostí pro Ježíše (2,13.16)

Čtvrtá rada - „vítězství v setrvání v čistém učení a horlivé službě“ (2,24,25; srov. Mt 24,13; L 21,19; 2Tm 2,12)

Pátá rada - „vítězství v praktikování čistého života“ (3,2.3; srov. Mt 5,8; 1Pt 4,10.11)

Šestá rada - „vítězství ve skromné práci a příkladné svědectví života“ (3,2.3; sr. 1Te 4,11; 2Te 3,12; 1Pt 4,10.11)

Sedmá rada - „vítězství v zachování víry a střízlivosti v dobách totálního odpadnutí“ (3,18.19; srov. 2Tm 4,7.8.18).

5. Slib

Pro vítěze Pán Ježíš slíbil různé překrásné odměny a privilegia nebeského dědictví, předpověděl je pro sedm sborů, a tedy celé církvi, a shrnul je slibem největším: Kdo zvítězí, zdědí vše, a budu jeho Bohem a on mi bude synem (21,7).

- Slib 1. dopisu - „strom života“ (2,7)
- Slib 2. dopisu - „koruna života“ (2,11)
- Slib 3. dopisu - „skrytá mana“ a „bílý kamínek“ (2,17)
- Slib 4. dopisu - „vláda nad pohany“ a „hvězda jitřní“ (2,26-28)
- Slib 5. dopisu - „bílé šaty“ (3,5)
- Slib 6. dopisu - „nepohnutelný pilíř“ a „nové jméno“ (3,10.12)
- Slib 7. dopisu - „Kristův trůn“ (3,21).

Dopisy sedmi maloasijským sborům

Než se pustíme do studia dopisů Pána Ježíše Krista jeho církvi, jeho Nevěstě, stojí za to se seznámit s určitými detaily historie sedmi měst, která měla výrazný vliv na život a stav místních sborů. Znalost těchto prvků nám usnadní hlubší pochopení obsahu listu, určeného sboru, nalézajícím se v daném městě. Každý sbor totiž nesl charakter svého města. To má obrovský význam i pro naši současnou skutečnost. Z okolí každého sboru totiž vyvěrá velmi zásadní vliv, který na něj má. Uvědomit si to je nesmírně důležité a má obrovský význam pro evangelizační a pastorační práci.

DOPISY PÁNA JEŽÍŠE KRISTA

I.DOPIS SBORU V EFEZU

A. MĚSTO EFEZ

Efez byl hlavním městem Jónska, řecké kolonie z 11. stol. př. Kr., za dob Římanů byl hlavním městem provincie „Asie“, rezidencí římského prokonzula. Ležel na západním pobřeží Malé Asie při ústí řeky Kajstros (dnes Kücük Menderes) do Egejského moře. Město bylo obchodním centrem přímořské provincie, střediskem vědy, kultury i umění. Bylo centrem pohanských kultů, modlářství, a sakrální prostituce. Město leželo na křižovatce tří hlavních obchodních tahů. První směřoval přes Kolosy a Laodikeu do oblasti Eufratu a zprostředkovával spojení s trhy Orientu. Druhá cesta procházela Galacií a umožňovala obchod s maloasijskými provinciemi. Třetí tah spojoval Efez s jihem díky své poloze nad zálivem i tomu, že měl přístup k moři. Ne bezdůvodně říkali Efezu „starověký trh marnosti“. Měl 225.000 obyvatel. Za dob helenistických prožíval Efez období výjimečné prosperity a byl znám jako nejbohatší a nejkrásnější město provincie.

Kromě politického a obchodního postavení přinesl Efezu velkou slávu vyhlášený ARTEMIZION - středisko kultu EFEZKÉ ARTEMIDY (latinsky DIANA) z polovice 6. stol. př. Kr. (viz Sk 19,27.28). Byl to monument řecké architektury, obecně považovaný za jeden ze sedmi divů světa. Ve svatyni stála obrovská socha Artemidina, bohyně plodnosti a úrody. Obyvatelé Efezu věřili, že její obraz spadl z nebe (Sk 19,35), nazývali ji bohyní - matkou. Hlavní slavnosti k její oslavě bývaly v květnu. Budova svatyně byla mnohokrát poničena požáry a nájezdy. Třetí, nejhroznější požár založil v roce 356 př. Kr. slavný švec Herostratos v noc narozenin Alexandra Velikého. Na jeho příkaz byla provedena obnova svatyně, známá památka přetrvala do dob křesťanství.

V chrámové oblasti byly stovky kněží - eunuchů a tisíce kněžek, zabývajících se sakrální prostitucí. Svatyně měla právo azylu, prodávaly se v ní listy s tajemným obsahem, plnící roli amuletů, zajišťujících úspěchy na olympiádě, chránících od utonutí, smrti ve válce atd. V chrámové oblasti byla jedna z prvních bank na světě. Efez byl semeništěm zlých lidí. Říká se, že jeden z jónských filosofů přírody, Heraklitos (žil kolem 540-480 př.Kr.) se nikdy neusmíval, protože pocházel z Efezu.

V Efezu byly rovněž jiné cenné skvosty řecké architektury. Největší ze známých ve starověku byl mramorový AMFITEATR pro 25.000 diváků (viz Sk 19,23.31). Známý byl rovněž ODEON, koncertní sál pro 1400 posluchačů. Dále zde byla nádherná kolonáda, zvaná AGORA, trh města, kde se prodávalo cokoliv, především však stříbrné Artemidiny figurky (Sk 19,24). Byly tam dále svatyně SERAPISOVA, HADRIÁNOVA, DEMETRIOVA a mnoho jiných pohanských kultovních míst. Mimoto se většina obyvatel města zabývala okultismem (viz Sk 19,13-19).

Toto nemravné velkoměsto došlo však také svého soumraku slavné existence. Ten měl dvě příčiny:

Řeka Kaistros obsahovala velmi mnoho písku a bahna a zanášela přístav, takže ho bylo třeba neustále čistit. Například v dobách apoštola Pavla byl námořní ruch přenesen z Efezu do Milétu (viz Sk 20,15-17). Časem se efezský přístav pro bahenní nánosy a naplaveniny stal nepoužitelný a byl definitivně zrušen. Všechny námořní lodě pak směřovaly do sousedního přístavu ve Smyrně.

I když se město stěhovalo stále dál od pobřeží, bylo pobřeží bahnité a rozbředlé a šířily se zde nemoci a epidemie, zvláště pak malárie, město upadalo a rychle pustlo. Močály byly stále rozsáhlejší a pozůstalí obyvatelé kdysi slavného města nakonec vybudovali malou osadu na úbočí hory vzdálené několik kilometrů od pobřeží. Zbytek města byl v rozvalinách, způsobených zemětřesením. Z dávné slávy zůstala malá osada s názvem SELCUK, vzdálená 9 km od ruin starověkého Efezu. Archeologické výzkumy zde trvají od roku 1866. Mezi ruinami byly vykopány svatyně Hadriánova, ARKADIJSKÁ CESTA, AGORA, AMFITEÁTR a BAZILIKA sv. JANA, postavená za císaře Justiniána v 6. stol. na místě hrobu nejstaršího z apoštolů - autora knihy Zjevení. Ještě jedna pozůstalost se těší neslábnoucímu zájmu turistů, domek - kaplička nazývaná PANAYA-KAPULU, zbudovaná na místě, kde pravděpodobně strávila poslední léta svého života Marie, matka Pána Ježíše (viz J 19,26.27).

Efez je jedním z nejlépe uchovaných architektonických památek starověků. Přesto, že nepodlehl ničení lidmi, podlehl... komárům. Nádherná Trajanova fontána je bez vody, z Lázní scholastiků zmizely řecké ozdoby, z Hadriánovy svatyně zůstala pouze fasáda, a přesto je Efez i dnes pro turisty velkým zážitkem.

B. SBOR V EFEZU (SBOR ZBAVENÝ LÁSKY)

Sbor v Efezu byl křesťanskou metropolí v oblasti Malé Asie. Po Jeruzalému a Antiochii Syrské sehrál Efez zvláštní roli v křesťanství prvních století.

Existovaly 3 křesťanské metropole:

a) Jeruzalém - metropole apoštolského křesťanství; sbor založený okolo r. 30 po Kr. (Sk 2. kap.)

b) Antiochie Syrská - metropole misijního křesťanství; sbor založen kolem roku 43 (Sk 11. a 13. kap.)

c) Efez - metropole pozdějšího křesťanství; sbor založen kolem roku 54 (Sk 18. a 19. kap.)

Apoštol Pavel na své 3. misijní cestě pobýval v Efezu v letech 53-57 a vykonal zde jedno ze svých největších děl (Sk 18,18-20,38). Na jeho svědectví za jeho více než tříletého působení (Sk 20,31) se obrátilo ke Kristu tolik lidí, že sbor v Efezu se stal jedním z nejznámějších sborů na světě (Ef 1,15). Pán zde prostřednictvím Pavla vykonal mnoho divů a uzdravení (Sk 19,11-13).

Sbor v Efezu byl vychováván a veden řadou duchovních pastýřů a učitelů, které Pán nazývá „anděly sborů“ (Zj 1,10, 2,1). Prvním z nich byl Pavel (Sk 20,18), dalšími pak Priscilla a Akvila (Sk 18,18.19), třetím Apollo (Sk 18,24-28), čtvrtým Timoteus (kolem roku 66 - 1Tm 1,3), pátým Tychikus (Ef 6,21 2Tm 4,12), šestým Trofimus (Sk 20,4; 21,29) a sedmým - Jan. Usadil se zde kolem roku 70. (bezprostředně před zkázou Jeruzaléma) a byl zde do vyhnanství na ostrově Patmos (r.95) a po vyhnanství se sem vrátil zpět a strávil zde zbytek svého života. Zemřel kolem roku 104 po Kr.

S Efezem souvisejí následující knihy Nového Zákona: List Efezským (okružní), 1. a 2. Timoteovi. Připouští se, že v Efezu vznikly rovněž dva listy apoštola Petra a list Judy. Zde též vznikly spisy Janovy: evangelium, tři listy a Zjevení.

Existují rovněž úvahy, že v Efezu vznikly epištoly Galatským a Korintským (viz 1K 16,19). A tak pravděpodobně více než polovina knih Nového zákona má svůj počátek v Efezu, anebo s ním nějak souvisí.

Efez měl mnoho křesťanských památek. Největší z nich je BAZILIKA sv. JANA, postavená císařem Justiniánem (527-565) v 6. stol., na jejíž stavbu byl použit materiál a mramorové desky ze zemětřesením zničené svatyně Artemis Efezské, třetího ze sedmi divů světa. V Efezu se konal rovněž roku 431 třetí EKUMENICKÝ KONCIL (dva předchozí se konaly v Nicei – roku 325 a v Konstantinopoli - r.381).

Na efezském koncilu odsoudili Nestoria a bylo potvrzeno, že Marie, matka Ježíšova zde žila, zemřela a byla pochována. A vlastně zde o něco později vznikl mariánský kult, který je součástí souhrnné nauky církve římské. Začalo to díky „vizím“ stigmatizované jeptišky z Vestfálska, KATARINY EMERICH v roce 1821, objevujícím domnělá místa pobytu, smrti i „nanebevstoupení“ Marie, matky Ježíšovy. Teprve ve 20. století se dočkalo „nanebevzetí“ Marie „zaslouženého“ uznání - bylo vyhlášeno za dogma papežem Piem XII dne 1. 11. 1950. Zřejmě se Pán Ježíš velmi mýlil, když řekl: „A nikdo nevstoupil do nebe než ten, který sestoupil z nebe, Syn člověka“ (J 3,13).

A tak nadějně se rozvíjející sbor po 40 letech existence dostal jednak vážnou výstrahu: „Ale mám proti tobě, že jsi opustil svou první lásku. Vzpomeň si, z jaké výšiny jsi spadl a vzpamatuj se, čiň takové skutky, jako na počátku, a pokud ne, přijdu k tobě a pohnu svícnem tvým, pokud se nevzpamatuješ“ (parafráze Zj 2,4.5).

Ve 40. letech 7. stol. byla Malá Asie včetně Efezu zaplavena vlnou islámu. Tak západní Asie, kolébka křesťanství z pohanů přijímá islám. Mohamed se objevil ve chvíli, kdy církev podlehla vlivu pohanizace a idololatrie (modlářství). Islám byl určitým způsobem vzpourou proti modlářství „křesťanského světa“. Byl Božím bičem na zkorumpovanou církev. Muslimové zlikvidovali úplně všechny stopy křesťanství v Palestině a v Malé Asiii.

Dnes zůstala z křesťanské metropole v Efezu jen bílé místo. Pán Ježíš v souladu se svým slovem pohnul svícnem. V důsledku toho zanikl nejen sbor, ale i celé město. Suverénní Bůh v Pánu Ježíši Kristu takto nezvratně odsoudil pohanské modlářství i křesťanskou vlažnost. To je velká výstraha! (Ga 6,7; Žd 10,31).

C. DOPIS SBORU V EFEZU (ZJ 2,1-7)

Na tomto širším historickém pozadí můžeme snáze pochopit hloubku poselství Pána Ježíše, obsaženého v listu Efezským.

Počátek tohoto listu je velmi významný a důrazný. Udán je adresát dopisu:

„Andělu církve v Efezu napiš...“ (v.1). Je třeba podtrhnout, že jak tento dopis, tak i celá kniha je adresována ANDĚLU CÍRKVE, který pak dále předal jiným obsah toho, „co se stane brzy“ (1,1).

Existují dvě interpretace řeckého termínu ANGELOS (anděl):

a) **vyslanec sboru.** Mohl to být posel daného sboru, který se kontaktoval s apoštolem Janem, který byl ve vyhnanství na ostrově Patmos, vzdáleného asi 100 km jihozápadně od Efezu a nesoucí zprávy zpět do sboru. Každý sbor mohl mít takového posla.

b) **představený sboru.** To byli bratří, sloužící Slovem, kteří byli předloženi (1Te 5,12). Byli nazýváni také presbytery čili staršími (1Tm 5,17, 1Pt 5,1) nebo biskupy (Sk 20,28, Tt 1,7nn, Fp 1,1). Starší sboru nesli Kristovo poselství. V tomto významu nazývá Písmo člověka, Božího posla ANDĚLEM (Mal 3,1; 2,7; Mt 11,10; Mk 1,2-4; L 7,24.27; 9,52).

Dále se Pán Ježíš představuje jako autor listu: „Toto praví ten, který drží ve své pravici těch sedm hvězd“ (v.1b). Podle vysvětlení Pána Ježíše v Zj 1,20 jsou hvězdy andělé sborů. Posláním hvězd je svítit (1M 1,14-17; 4M 4,19). Slouží také v noci k orientaci lodí na moři (viz Sk 27,20), směřujících do žádaného přístavu. Pán Ježíš Kristus říká, že ANDĚLÉ SBORŮ (evangelisté, pastýři a učitelé) na bezbřehém moři života mohou ukazovat cestu do věčného přístavu pouze tehdy, budou-li v pravici Pána Ježíše Krista. Takovým „andělům“ je dáno jedinečné zaslíbení: „A ti, kteří mnohým dopomáhají ke spravedlnosti, (budou zářit), jako hvězdy, navěky a navždy“ (Da 12,3)

Pán Ježíš říká dále: „který se prochází uprostřed těch sedmi zlatých svícnů“ (v.1c). Ježíš Kristus je Pánem i hlavou Církve (Ef 1,22, Ko 1,18). Je nebeským administrátorem, VELEKNĚZEM, procházejícím se mezi sedmi svícny. To koresponduje s obrazem sedmiramenného svícnu ve starozákonním stánku úmluvy (viz 2M 25,31-40; 37,17-24). Tento svícen osvětloval předměty ve svatyni, a především OSOBU VELEKNĚZE. Ten zase doléval olej do lamp, čistil knoty a likvidoval uhlíky. Nejdůležitějším úkolem sboru - novozákonního svícnu je vrhat jasné a výrazné světlo na osobu NEJVYŠŠÍHO KNĚZE - Pána Ježíše Krista (Žd 4,14; 8,1). Za dob své pozemské činnosti řekl svým učedníkům: „Vy jste světlo světa, město ležící na hoře se nedá ukrýt. SVÍCE se nezapaluje a nedává se pod kbelík, ale na SVÍCEN a svítí všem, kteří jsou v domě. Tak svět SVĚTLO VAŠE před lidmi...“ (sr. Mt 5,14-16) a zopakoval to prostřednictvím Pavla: „Abyste byli čistí a bez poskvrny, Božími

dětmi bez vady uprostřed tohoto rodu zlého a převráceného, ve kterém SVIŤTE JAKO SVĚTLA NA SVĚTĚ. (Fp 2,15).

Špatné světlo sboru bylo hlavní příčinou, proč Pán Ježíš pohrozil sboru v Efezu pohnutím svícnu (2,5). Navenek bylo vše zdánlivě dobré, ale svícen přestal vrhat světlo na osobu Kristovu.

V obsahu dopisu od v. 2. Pán Ježíš nejprve jmenuje a vypočítává přednosti sboru, chválí, vyjadřuje uznání: „Znám tvé skutky a tvou práci, i tvou vytrvalost." Dvakrát připomíná jejich vytrvalost (v. 2 a 3), mluví o tom, že vydržel v trápení, která předpověděl Pavel: „Já totiž vím, že po mém odchodu mezi vás vstoupí draví vlci, kteří nebudou šetřit stáda. I z vás samotných povstanou muži, kteří budou mluvit převrácené věci, aby strhli učedníky za sebou" (Sk 20,29.30).

Je to krásné, že Pán nepřichází do sboru s pokáráním, ale začíná dobrými a užitečnými věcmi.

Snad by se takovým sborem s takovými přednostmi bylo možné se chlubit, ale ten, který má „oči jako plamen ohně" (1,14), vidí všechno ve skutečném světle, vidí zevnitř, zná motivy jednotlivých činů. Po 40 letech existence sbor v Efezu ztratil mnoho z počáteční moci, lásky i víry. Pán Ježíš to dává jasně najevo: „Znám tvé skutky a tvou práci i tvou vytrvalost." Ale to byly jen vnější znaky činnosti sboru, ty vnitřní zašly. Pro porovnání přiložím stav vzorného sboru v Tessalonice, který popsal ap. Pavel: „Neustále pamatujeme na váš skutek VÍRY, práci LÁSKY a vytrvalost NADĚJE v našem Pánu Ježíši Kristu." (1Te 1,3). V Efezu byly jen skutky, práce a vytrvalost, ale VÍRA, LÁSKA a NADĚJE se vytratily, a tak svícen přestal svítit. Pán Ježíš nazývá tento stav ztrátou první lásky (v.4). Byl to první stupeň odpadnutí církve od Krista.

Měli bychom se velmi divit, jak je to možné, že během jediné generace, v čase pouhých 40 let (od založení sboru do napsání apokalypsy) došlo k neslýchanému zlhostejnění křesťanů, které se projevovalo v nebezpečném stavu povrchní pobožnosti, farizejského formalismu. Přesto tomu tak opravdu bylo. Stojí za to připomenout si jeden detail z dějin města Efezu, že zřejmě největším nepřítelem města byla řeka Kaistros, která přinášela nepřetržitě spousta bahna, písku a nečistot, a tak změnila postupně největší a nejslavnější přístav Anatolie v mělké rozlehlé bahnisko a močál.

Docházíme k zajímavému poučení. Duchovní život v Efezu se tak znečistil různými světskými pohansko-filosofickými vlivy, že místo aby byl dostupným a skutečným přístavem pro duše, obtížené hříchem, byl zanesen nečistotou života i učení. Jednu z takových „duchovních mělčin" Pán Ježíš uvedl ve verši 6., kde mluví o SKUTCÍCH NIKOLAITŮ.

Kdo byli NIKOLAITÉ? Vykladači Bible mají několik interpretací. Jedni uvádějí, že to byli příslušníci sekty MIKOLAJE, proselyty z Antiochie, jednoho ze sedmi diakonů (Sk 6,5), který učil nebiblické učení o svobodě lidské vůle (por. 1Ko 6,12; 8,9; Ga 5,1; 5,13). Nikolaité tak měli učit, že nejdůležitější věcí je obrátit se a ostatní věci, jakými je třeba čistý křesťanský život, jsou nedůležité (Ef 5,5; 2Tm 3,4-6; Tt 1,16).

Jiná interpretace (W. Barclay) se opírá o etymologii výrazu NIKOLAITé. Řecký termín NIKOLAOS se skládá ze dvou slov: - NIKAO = panovat a LAOS = lid, a znamená „panovat nad

lidmi“. A tak Nikolaité byli předchůdci klerikalismu a episkopalismu, neboli první duchovní hierarchie, kteří měli vládnout nad sborem, ovládnout Církev a vládnout nad Božím lidem. Pán Ježíš řekl velmi ostře, že „nenávidí činy Nikolaitů“, a proto také skrze Ducha svatého v listě ap. Petra poslaném rozptýleným věřícím v Pontu, Galacii, Kappadocii, Asii (Efez byl hlavním městem Asie) a v Bitynii (1Pt 1,1) uvedl slova varování: „Starších, kteří jsou mezi vámi, vyzývám... paste Boží stádo, jež je mezi vámi, a buďte jeho strážci - ne z povinnosti, ale dobrovolně, ne ziskuchtivě, ale ochotně, ne JAKO BYSTE PANOVALI nad tím, co vám bylo svěřeno, ale BUĎTE STÁDU PŘÍKLADEM. A až se ukáže ten nejvyšší pastýř, přijmete nevadnoucí korunu slávy“ (1Pt 5,1-4).

Třetí interpretace (Dr S.I. Scofield) je trochu příbuzná předchozí, která uvádí, že církev se vzorkuje po příkladě kultovní organizace izraelského národa (úřad kněží z pokolení Léví) se má dělit na duchovní a světské, čili na duchovenstvo, které se stará o vládu a službu v církvi, a na laiky podřízených jurisdikci kněžstva (NIKAO znamená také: zvítězit nad někým), což je v plném rozporu s učením Pána Ježíše, HLAVY CÍRKVE: „Vy si ale nenechte říkat Rabbi, protože máte jednoho učitele, Krista, a VY VŠICHNI JSTE BRATŘI“ (Mt 23,8). Nauka Nikolaitů zavádějící rozlišení na duchovní a světské vedla ve svém důsledku k zavedení instituce papežství (viz Mt 23,9).

Pán Ježíš pozorně sledoval vývoj a historii církve, věděl, jakými cestami církev půjde, a proto obrací pozornost v dopisu do Efezu na jeden detail: Nenávidím SKUTKY Nikolaitů“ (Zj 2,6) a ve 3. dopise do Pergamu mluví o růstu činnosti nikolaitů: „Tak i ty máš lidi, kteří drží UČENÍ nikolaitů“ (2,15). V Efezu to byly pouze skutky, v Pergamonu se objevilo už učení, které bylo přijato na základě jakoby biblických vývodů. A jak to bylo tenkrát, tak je tomu i dnes. Nejprve v církvi Páně se objevily činy v rozporu s Božím slovem, a jakmile něco zdomácní a zakoření, pak se podpírají argumenty, čerpanými... z Bible! Jsou to trestuhodné záležitosti argumentovat lži Písmem svatým (např. Petrův primát - Mt 16,16-19).

V souvislosti s výše uvedenými omyly sboru Pán Ježíš adresuje 3 napomenutí:

- „Proto si vzpomeň, odkud jsi spadl!“ - navázání na krásnou minulost.
- „Vzpamatuj se!“ / dělej pokání“ (změň své smýšlení) - důsledky v přítomnosti
- „jednej jako dřív“ - perspektiva vítězné budoucnosti

Kristova církev se skládá z jednotlivců. Jestliže jednotlivec ztratí ze zřetele Pána Ježíše, má to vliv na sbor, odráží se to v jeho stavu. Proto platí: jací jednotlivci, takový sbor. Proto Boží slovo hovoří současně ke sborům i k jednotlivcům:

VĚNUJ POZORNOST SOBĚ (1Tm 4,16)

ZKOUŠEJTE SAMI SEBE, ZDA JSTE VE VÍŘE (2Ko 13,5)

A TAK KAŽDÝ Z NÁS BUDE SÁM ZA SEBE SKLÁDAT ÚČET BOHU (Ř 14,12).

A tak na tobě i na mně záleží stav sboru, do kterého patříme!!!!

II. DOPIS SBORU V SMYRNĚ

A. MĚSTO SMYRNA

56 km severně od Efezu bylo starobylé velké obchodní město SMYRNA. Je nad jednou z nejhezčích zátok Egejského moře (tzv. IZMIRSKÝ ZÁLIV).

Počátky města sahají do 10. stol př.Kr. Největší rozkvět zažilo za ALEXANDRA VELKÉHO (žil v 356-323 př. Kr.).

Na začátku naší éry byla Smyrna krásným jónským městem, několikrát zničeným zemětřesením, ale pokaždé znovu solidně vystavěným. Např. v roce 178 bylo město v důsledku silného zemětřesení v troskách, avšak bylo znovu vybudováno velmi rychle za římského císaře MARKA AURELIA (panoval v letech 161-180 po Kr.). Proto se ve Smyrně zachovalo jen velmi málo antických památek. Mezi nejvzácnější patří AGORA se zbytky portálů, která kdysi plnila roli SANKTARIA DVANÁCTI BOHŮ. Na Agoře se dochovaly sochy dávných božstev, chránících město: POSEIDONA (řecky boha moří), DEMETERY (ř. bohyně země), tvořících zároveň část ohromného oltáře.

Město bylo zbudováno ně několika pahorcích (největší z nich se jmenoval PAGOS - byl vysoký asi 184 m, dnes se jmenuje KADIFEKALE - a nástavby na štítech se jmenovaly KORUNA SMYRNY. Domky byly uspořádány do amfiteátru nad půlkruhovým zálivem a skýtaly nádherný pohled.

Nad městem se tyčila řecká AKROPOLIS, velká tvrz, přestavěná později na hrad. Na svazích Pagosu byly zbudovány AMFITEÁTR a STADIO pro 20.000 lidí, jedny z největších v Anatolii. Jedna z ulic vedoucích ze východu na západ po svahu Pagosu se jmenovala ZLATÁ ULICE. Na konci této uličky nad mořským břehem stávala Kybelina svatyně, neboť město bylo středem kultu zasvěceného KYBELE, bohyni přírody, uctívané jako Velká matka bohů. „MAGNA MATER DEUM“, kterou později ztotožnili s Artemidou v Efezu. Kybelina svatyně tvořila centrum celého komplexu budov kultovního charakteru spolu se svatyněmi APOLLYONA (ř. bůh světla a náhlé smrti), ASKULEPIA (ř. bůh lékařského umění) a AFRODITY (ř. bohyně lásky a krásy). V Panteonu svatyň ve Smyrně zaujímalo čestné místo svatyně DIOVA. Zmínku si zaslouží i to, že kromě celé řady božstev chránících Smyrnu byla Smyrna také střediskem KULTU CÍSAŘŮ (první svatyně byla zasvěcena OKTAVIÁNOVI AUGUSTOVI, první římský císař žil v letech 63 př. Kr. do roku 14 po Kr.) Od konce 1. stol. za dob panování císaře DOMITIANA (žil v letech 51-96) byl ve Smyrně poprvé zaveden kult císaře jako přednostní. V rámci kultovních slavností musel každý obyvatel města jednou ročně přijít k oltáři, na kterém hořel oheň a vhodit hrst kadidla se současným pronesením obětní formule: „CÍSAŘ JE BOHEM“, pokud se tak nestalo, visel nad ním DAMOKLŮV meč, neboli jinak řečeno, hrozilo nebezpečí ztráty života.

Město se honosilo tím, že se zde měl narodit HOMÉR (8. stol př.Kr.), tvůrce „Illiady a Odyssey“.

V polovině 7. stol. po Kr. podlehla Smyrna nájezdům Arabů, šířících „ohněm a mečem“ islám. Tolik ve zkratce o antické historii Smyrny.

Stojí za zmínku, že někdejší Smyrna se dnes jmenuje IZMYR, třetí největší turecké město po Istanbulu (dříve Konstantinopolis v Byzancii) a Ankaře, čítající 417.000 obyvatel, město s druhým největším přístavem po Istanbulu. Izmyr je důležitým střediskem strojírenského, naftového, potravinářského a textilního průmyslu. Je proslulý výrobou izmyrských koberců, je universitním střediskem a známým svými mezinárodními trhy (září).

Dnešní Izmyr je tureckým turistickým centrem, je to novodobé muslimské město s charakteristickými mramorovými mešitami a minarety namířenými do nebe a s ústředním náměstím KONAK MEYDANI se slavnou věží s orlojem v maurském slohu.

Zajímavé je zjištění, že v Izmyru bylo dodnes zachováno několik křesťanských kostelů (mezi 7 popisovanými místy se uchovaly ještě ve Filadelfii). Město je velkým střediskem křesťanské ortodoxní teologie a náboženství (W. Barclay). Na hrstku křesťanů, kteří zde žijí, se vztahují i slova hlavy církve Pána Ježíše Krista: „Na té skále zbuduji svou církev a brány pekelné ji nepřemohou“ (viz Mt 16,18).

B. SBOR V SMYRNĚ (PRONÁSLEDOVANÝ SBOR)

O existenci církve ve Smyrně nepodává Nový zákon žádnou zprávu. Teprve ve 2. kap. Zjevení Pán Ježíše Kristus ukazuje její existenci i aktivitu. Má to pro nás velký význam, že po dobu existence jakési malé a nezajímavé společnosti církve se do historie nezapsala zlatými písmeny, nikdo neopěvoval její velikost na pamětních deskách a nezvěčnil její díla pro následující generace za pomocí psaného slova. Ale její dílo zůstalo zaregistrováno, oceněno a co je nejdůležitější, obdarováno zaslíbením odměny od Toho, „který vidí vskrytě“ (viz Mt 6,4.6.18).

Sbor byl pravděpodobně založen apoštolem Pavlem za dob jeho tříletého pobytu v Efezu v letech 54-57. Sbor ve Smyrně se skládal z chudých, nezámožných lidí, ale věrných Pánu Ježíši Kristu. Křesťané ve Smyrně byli pronásledováni ze strany Židů i pohanů. Židé uráželi křesťany a pošklebovali se jim. Pán Ježíš posílá slova potěšení a říká na adresu sboru: *„Znám tvé soužení a chudobu... i urážení od těch, kteří o sobě říkají, že jsou Židé, ale nejsou...“* (2,9).

Pohané nenáviděli křesťany, protože křesťané popírali existenci jejich bohů (1Ko 8,4-6; 10-20), a svého Boha nezobrazovali jako sochu či obraz, proto o nich říkali, že jsou svůdci. Pohanští fanatikové viděli ve všech přírodních katastrofách trest bohů, protože křesťané popírali jejich existenci. Tertulián, latinský církevní otec působící v Kartágu ve 3. stol. to vyjádřil takto: „Když Tibera ohrožuje městské zdi, anebo když Nil nezavlaží pole, když se zavře nebe a neprší, když se třese země, nebo když nastane hlad nebo vypukne mor, hned (pohané) volají: „Křesťany lvům!“

Pro úplnost třeba uvést třetí faktor pronásledování křesťanů ve Smyrně, a to aspekt politický. Město začalo s později všeobecně rozšířeným kultem císařů. Tento kult měl plnit roli pojícího prvku ve velkém římském impériu. Křesťané se od tohoto kultu odvraceli s následujícími argumenty: „My se modlíme za císaře, ne k císaři!“ (viz Mt 22,15-22; Ř 13,1-7; Tt 3,1; 1Pt 2,13,14). Vytýkali jim urážku majestátu, a proto vystupovali proti křesťanům i ti nejlepší císařové. Smyrna po řadu let prožívala utrpení a smutek.

Sbor ve Smyrně snášel velké pronásledování za dob Trajana, Hadriána a Marka Aurelia. Za doby pronásledování byl biskupem sboru Polykarp (81-167), posledních z tzv. „církevních otců“. Jeho učedníkem a chovancem byl Ireneus (130-200), otec církve, vychovaný ve Smyrně, pozdější biskup v Lyonu (Francie). Ireneus o něm vydal dobré svědectví v dopise svému příteli Florinovi: „Mohl bych přesně popsat místo, kde sedával Polykarp, když nás učil..., mám před očima jeho postavu a pamatuji si jeho slova k lidem, jak mluvil o svém přátelství s Janem a ostatními, kteří byli s Pánem. Vzpomínám, jak opakoval slova Kristova a mluvil o jeho zázracích. Mluvil i o tom, jak přijal jeho učení od očitého svědka, který viděl Slovo života, jak usiloval každý den žít v souladu s Písmem svatým...“

Historie Polykarpova mučednictví se dochovala do dnešní doby. Čteme v ní: „lid, který se shromáždil v amfiteátru ve Smyrně, žádal po utracení mnoha křesťanů také smrt biskupovu. Začali ho hledat. Na usilovné prosby přátel se Polykarp uchýlil na venkov. Tu ho zradili, ale mohl ještě utéci, jak mu radili. Neučinil tak se slovy: „Už dost. Nechť se děje vůle Páně.“ Asi po hodinové horlivé modlitbě za sbor i všechny lidi, čímž dojal i řadu pohanů, se nechal odvést do města, kam ho v cirkuse očekával prokonsul spolu s lidmi. Prokonsul ho chtěl zachránit, proto ho vybízel, ať zlořečí Kristu. Ale Polykarp odpověděl: „Už 86 let sloužím Pánu, a nikdy mi neudělal nic zlého, jak bych mohl zlořečit svému králi a Spasiteli?“ Prokonzul se pokoušel i dál obměkčit ctihodného starce a vybízel jej, aby se aspoň obrátil k lidem s prosbou o milost. Polykarp odmítl tuto výzvu slovy: „Tobě jsem byl dlužen odpověď, neboť naše učení je takové, že je třeba vzdávat čest vládě, omlouvat se lidem není mojí povinností...“ A tak nakonec prokonzul ohlásil lidem, že Polykarp setrvává při Kristu. Okamžitě Židé i pohané nosili dříví a založili oheň. Polykarp se modlil: „Pane, Bože všemohoucí, Otče našeho Pána Ježíše Krista, chválím tě, že jsi mne uznal být hodným tohoto dne i této hodiny, abych stanul v zástupu tvých svědků a měl podíl na kalichu tvého Krista...“ Při těchto slovech ho sežehly plameny.

Polykarp byl upálen na úbočí hory Pagos, na které pak zahynulo 1500 křesťanů, a zanedlouho dalších 800 následovníků Krista (Dr I. A. Sayss). Byl to sbor pronásledovaný, ale věrný až do smrti. (2,10c).

Výraz SMYRNA má spojitost s termínem MYRHA. To byl zvláštní druh vonné pryskyřice z kůry balzámovníku, která se užívala v Orientu na výrobu kadidel a úpravu olejů pro mazání (viz 2M 30,22n). Kromě zvláštní vůně myrha obsahovala hořčinu a užívala se k balzamování. Celý život Pána Ježíše byl spjat s myrhou (sr. Ž 45,8.9 a Pí). Mezi třemi dary, které Pán dostal od mudrců od východu byla také myrha, jako připomínka smrti Pána Ježíše (Mt 2,11), ve chvíli, kdy Pán visel na kříži, dali mu pít víno s myrhou (Mk 15,23) a nakonec bylo celé jeho tělo pomazáno směsí myrhy a aloe (J 19,39.40).

SMYRNA = hořkost MYRHY. Pronásledování, mučení, smrt pro Krista (Mt 5,10-12). Křesťané ve Smyrně šli cestou utrpení „přes kříž do slávy“ (Zj 2,10), ale dostali zaslíbení vítězství nad „druhou smrtí“ (2,11). Trpěli spolu s Kristem, umírali spolu s Kristem, a také budou vzkříšeni s Kristem! Budou žít na věky!

SMYRNA - vůně MYRHY, bohatýrské mučednictví křesťanů, koruna všech blahoslavenství (sr. J 21,18.19, 2K 4,17, Ř 8,17, Fp 1,20.21.29, Žd 11,33-35, 2Tm 4,6-8, 1Pt 1,6.7; 2,29-21; 3,14-17; 4,12-16; 5,10).

Pronásledování ustala, SMYRNA zanikla, existuje IZMYR, ale svým názvem stále připomíná hořkost a vůni MYRHY - palmu mučednictví a věnec vítězství (Jk 1,12).

C. DOPIS SBORU V SMYRNĚ (ZJ 2,8-11)

Je to nejkratší, ale zároveň nejkrásnější mezi 7 dopisy ve Zjevení. Nejsou v něm výčitky ani napomenutí, místo toho je zde potěšení a zaslíbení. Pán Ježíš začíná představením dvou znamení, charakterizujících jeho osobu.

1) „Toto praví ten první i poslední“ (protos - eschatos). To bylo slovo potěšení pro pronásledované křesťany. Židovské urážky a pohanské požadavky na uctívání císaře vedly ke krutým pronásledováním. V takové těžké chvíli posílá Zmrtvýchvstalý Pán trpící církvi slovo potěšení: „Jsem s vámi po všechny dny až do skončení světa“ (viz Mt 28,20). Jsem s vámi ve všech životních situacích, jsem s vámi v každém pronásledování a útisku (Ž 46,2.3), od počátku až do konce. „Neboj se, nebo jsem tě vykoupil, nazval jsem tě tvým jménem, můj jsi ty“ (Iz 43,1.2).

2) „To praví ten, který byl mrtev a ožil“. Nádherné potěšení tím, „který sám vytrpěl pokušení a může pomoci těm, kteří jsou pokoušeni“ (Žd 2,18). To řekl ten, který „se ponížil, stal se poslušným až k smrti, a to smrti kříže“ (Fp 2,8). Potěšení toho, který „když mu spílali, neodplácel spíláním, když trpěl, nehrozil…“ (1Pt 2,23).

Pán Ježíš řekl: „Toto praví ten, který byl mrtev a ožil.“ Pronásledovaní křesťané v Smyrně měli v Pánu Ježíši Kristu dokonalého Utěšitele.

Měli v něm DOBRÉHO PASTÝŘE, který položil svůj život za ovce (J 10,11.15.18).

Měli v něm DOBRÉHO PŘÍTELE, který položil svůj život za své přátele (J 15,13).

Měli v něm DOBRÉHO VŮDCE, který položil svůj život, aby zachránil ty, kdo mu byli svěřeni (J 18,4-9; 17,12, sr. J 13,1, Ž 48,15).

Pán Ježíš řekl: „Já jsem vzkříšení i život, kdo ve mne věří, i kdyby zemřel, živ bude. A kdo žije a věří ve mne, nezemře na věky... neboť já živ jsem, i vy živi budete“ (J 11,25.26; 14,9).

V 9. verši mluví zmrtvýchvstalý Pán o soužení a chudobě sboru: „Znám tvé soužení a chudobu, ale jsi bohatý.“ Pán Ježíš znal dokonale všechna soužení a pronásledování.

Sbor ve Smyrně byl na bohatém místě, ale ze všech sedmi sborů byl materiálně nejchudší a duchovně nejbohatší. Největším duchovním bohatstvím sboru byl vyvýšený Ježíš Kristus spolu s celým svým nebeským dědictvím (Ř 8,32, 1Pt 1,3.4).

10. verš obsahuje několik vzácných pravd:

„Neboj se toho, co máš trpět“ (v.10a). Člověk se přirozeně utrpení bojí, rád by se jim vyhnul. Pán Ježíš nezaručil věřícím spokojený a bezpečný život, bezstarostné a pohodové prožití životní cesty (Mt 10,16-31), neslíbil, že nám odejme kříž a jho těžkostí a bolesti života (Mt

10,38), ale slíbil, že nám je pomůže nést (Mt 11,28), a co víc, k našemu vlastnímu břemenu života Pán Ježíš ještě přidá své jho a břemeno, ale to je rozkošné a lehké. (Mt 11,29.30).

Dále Pán Ježíš říká: „Hle, ďábel se chystá některé z vás dávat do vězení, abyste byli vyzkoušeni“ (v. 10b). Pronásledování ve Smyrně mělo pozadí náboženské (Židé) i společensko-politické (pohané), ale jeho skutečným inspirátorem, generálním inkvizitorem, byl ďábel. V těchto slovech Pán podtrhuje ještě jednu věc: budete „vyzkoušeni“. Pronásledování křesťanů mělo být prověrkou jejich věrnosti a vytrvalosti. Pronásledování pocházela opravdu od satana, jak tomu bylo v případě Petrově (Lk 22,31.32), choroby Pavlovy (2K 12,7), nemoci Joba (Jb 1,8-20; 2,3-8), či židovské ženy (L 13,16), ale byla možná jen s Božím souhlasem zahrnutým v jeho věčné radě (1Pt 3,17), za účelem podrobení křesťanů zkoušce věrnosti (Jk 1,12, Zj 2,10).

„A budete mít soužení po 10 dní“ (10c). Komentátoři podávají několik interpretací tohoto výrazu „10 dní“.

1. Mohlo to znamenat blížící se pronásledování za císaře Trajána v roce 92

2. Může to být předpověď 10 let pronásledování za Decia-Valeriána v letech 250-60

3. Mandát 10 císařských ediktů začínajícího pronásledování od Nerona (64) až po Diokleciána (295).

4. Předpověď nadcházejících 10 let pronásledování za Diokleciána (295-305),

5. Předpověď 10 velkých pronásledování za 10 císařů: Nerona, Domitiana, Trajana, Hadriána, Marka Aurelia, Septima Severa, Maxima, Décia, Valeriána a Diokleciána.

6. Možná je i domněnka, že to mohlo být 10 druhů smrti v období pronásledování:

- roztrhání divou zvěří (damnatio ad bestias)
- zabití gladiátory
- házení obětí politých medem do mravenišť,
- upalování obětí politých smolou, tzv. živé pochodně,
- ukřižování (furca) (kříž římský, sv. Ondřeje, hlavou dolů)
- deportace na těžké práce nebo (damnatio ad metalla, deportatio ad insulam)
- stětí mečem,
- upalovaní na hranicích (combustio)
- smrt v důsledku mučení,
- smrt udušením při zašití do zvířecích koží,

7. Mohlo to být doslovně „10 dní“ hrozného pronásledování, ve kterých zahynul biskup Polykarp i dvě četné skupiny křesťanů, čítající 1500 a 800 věrných Božích dětí.

8. Mohla to být předpověď pronásledování, trvající 10 let od dekretu Diokletiana r.303 do ediktu mediolanského, vydaného Konstantinem Velkým v roce 313.

V těchto těžkých chvílích Pán Ježíš posílá mučedníkům vzácné zaslíbení: „Buď věrný až do smrti, a dám ti věnec (korunu) života“ (v.10d). To byla vzácná připomínka, kterou se

povzbuzovali všichni pronásledovaní, potěšovali se jí i křesťané v celé době církve, a toto zaslíbení je i naším duchovním pokladem.

Termín vyskytující se v tomto verši „koruna“ zní o v originále STEFANOS - „věnec“. Pro označení „královské koruny“ používá Nový zákon jiný termín - „DIADÉM“. A navíc je zde řeč o „věnci života“, ne o „koruně“.

Stojí za zmínku, že ve starověku vavřínové věnce se dávaly při třech příležitostech:

Za prvé, dostávali je vítězové sportovních závodů (1K 9,24.25).

Boží slovo říká, že naše křesťanská služba je běh s cílem získání věnce za odměnu (1K 9,24-27, Fp 3,12-14, 2Tm 2,5; 4,7, Žd 12,1-2, sr. Iz 40,31).

Za druhé, věnec dostávali účastníci svatební hostiny. Každé znovuzrozené Boží dítko je členem místní živé církve, NEVĚSTY KRISTOVY (Ef 5,23-32). Ve dni paruzie bude nevěsta vzata ze země a Duchem svatým bude uvedena k setkání s Pánem Ježíšem, NEBESKÝM ŽENICHEM (1Te 4,15-18). Tehdy nastane nejkrásnější slavnost v historii světa: SVATBA BERÁNKOVA (Zj 19,6-9, Mt 22,10, L 12,37).

Za třetí se ve starověku vavřínovým věncem odměňovala věrná služba. To říká hodně. Nejsme jen dětmi Božími, ale zároveň BOŽÍMI SLUŽEBNÍKY (1Ko 4,12, 2Tm 3,24). Od každého z nás náš Pán a Spasitel žádá rozumnost (L12,42, Mt 10,16,), čestnost (Mt 10,16, Tt 2,2) a předně věrnost (Mt 25,21.23, L 12,42, 1Ko 4,2, Ko 1,7; 4,7). Proto říká Pán Ježíš: „Buď věrný až na smrt!“

Dopis končí krásným zaslíbením: „Kdo zvítězí, tomu druhá smrt neuškodí“ (v.11). „Druhou smrtí“ označuje Boží slovo věčné zahynutí. Pán Ježíš Kristus, zosobnění absolutní lásky mluvil na téma odsouzení velmi mnoho!!! Mluvil o záhubě (Mt 7,13), o ohni pekla (Mt 18,9, sr. Mt 5,29.30, 10,28), mluvil o ohnivé peci jako o místu pláče a skřípění zubů (Mt 13,42.50, sr. Mt 8,12; 22,13; 24,51; 25,30; L 13,28), mluví o věčném trestu (Mt 25,46), o věčném ohni (Mt 18,8, 25,41) i o pekelném ohni (Mt 5,22; 23,33) a v knize Zjevení o jezeře ohnivém (Zj 19,20; 20,14.15, sr. 20,10), zvaném DRUHÁ SMRT (Zj 20,14; 21,8). V tomto kontextu není možno Kristovo poselství bagatelizovat: „Kdo má uši, slyš, co Duch říká církvím. Kdo zvítězí, tomu druhá smrt neublíží.“

III. DOPIS SBORU V PERGAMU

A. MĚSTO PERGAM

Ve vzdálenosti asi 80 km severně od Smyrny (Izmyru) leží nejslavnější město Malé Asie PERGAM. Počátky města sahají do 4. stol. př. Kr. Jeden z diadochů (následovníků) Alexandra Velikého, LYSIMACHOS, vybudoval opevnění na strmém úbočí dominujícímu nad širokým údolím řeky BAKIR. Pro svou strategickou polohu ji využíval tento generál Alexandra Velikého k uchovávání válečných kořistí, zejména pak velkého množství zlata.

V polovině 3. stol. př. Kr. správce pokladu FILETAJROS roku 261 ovládl větší část LYSIMACHOVY armády, ovládl opevnění, poklady zabavil a vyhlásil vznik pergamonského království. Od těch dob se Pergamon stal hlavním městem vládců MYZIE - ATTALIDŮ. Kulturní a hospodářský rozmach připadl na období vlády krále EUMENESA II (197-159). Ten

založil největší helenistickou knihovnu, obsahující přes 200.000 svazků. Této knihovně mohla konkurovat pouze slavná alexandrijská knihovna. Egyptský král Ptolemaios nesl nelibě toto konkurenční místo a zakázal vývoz papyru, psacího materiálu vyráběného v Egyptě ze zvláštního druhu rákosí, ale tím se přičinil o vzrůst slávy Pergamu, protože vědci a učenci hlavního města Myzie objevili PERGAMEN, vlastní materiál pro psaní vyráběný ze speciálně vydělané kůže (hlavně ovčí, telecí nebo kozí), který pak nesl historický název pergamen a užíval se až do 12. stol. Slavná knihovna byla chloubou pergamských vládců po řadu staletí až do dob panování císaře Marca Aurelia (161-180), který velkomyslně převezl obrovskou knihovnu do Alexandrie a daroval ji Kleopatře.

Za dob Eumenesa II byl vybudován rovněž pergamský AKROPOLIS včetně ANTICKÉHO LÉČITELSKÉHO CENTRA - největší starověký špitál.

Pergamské království bylo po 130 let nejmocnější monarchií v Malé Asii a rozkládalo se od Hellespontu (starověký název Dardanelské úžiny) po Kappadocii a Cilicii. Poslední král panující dynastie - ATTALOS III odkázal svou říši ve své závěti římskému impériu a okamžikem jeho smrti v roce 133 se stává Pergam částí římského císařství jako část „provincie Asie“.

Město pak zničili Arabové v roce 717 a ve 14. stol. byl opanován Turky. Město leželo asi 35 km od Egejského moře. Bylo jedním z hlavních středisek helenistické kultury, centrem vědy i náboženství. Dnes se jmenuje BERGAM.

Město bylo zbudováno na dvou návrších, na jednom byl AKROPOLIS s panteonem nesčetných svatyní, na vrcholu druhého byl AESKULAPION - komplex starověkých zdravotnických zařízení, nemocnice, ozdravovny a sanatoria včetně speciálních termálních lázní.

AKROPOLIS byl střediskem svatyní pergamských božstev. Nepochybně nejslavnější památkou Akropole byl monumentální DIŮV OLTÁŘ z 1. pol. 2. stol př. Kr., dílo helenistické kultury, nazývané dnes „novým divem světa“. Oltář byl jedním z největších, jeho základy byly postaveny na ploše 38x34m, měl dva vlysové reliéfy lemující oltář o délce 120 m zobrazující souboj titánů (velký lem) a mýtus o Telefosii (malý lem). K oltáři vedlo 20 m dlouhé schodiště, spojující oltář s AGOROU. Diův oltář byl objeven roku 1872 německým archeologem Humannem a později byl rozebrán, převezen do Berlína, kde byl znovu postaven v německém Pergamském muzeu.

Na původním místě zůstaly pouze zbytky schodů a dvě zdaleka viditelné staré pinie. Tak zmizely pozůstatky stop po pohanském orgiastickém kultu. Modlářství tu kvetlo v takové míře ohavnosti, že raně křesťanská tradice odrážela slova Pána Ježíše Krista: „Bydlíš tam, kde je satanův trůn.“ (Zj 2,13) ve vztahu k Diově oltáři, nazývajíc ho „satanovým trůnem“.

Dále jsou zde ruiny královského paláce se dvěma portály o délce 22m, komplex svatyní egyptského boha SERAPISE, svatyně císaře TRAJANA (vládl v letech 89-117), stojící uprostřed terasy o rozměrech 100x70m, svatyně ATENY (ř. bohyně moudrosti, umění a vědy), svatyně DIONÝZOVY (ř. bůh extáze a vína), orgiastický kult KYBELIN (bohyně přírody), svatyně DEMETEŘINA (ř. bohyně setby a žně), dále svatyně HERY (ř. bohyně manželství a věrnosti), HERMOVY (ř. bůh kupců a zlodějů) a AFRODITY (ř. bohyně lásky a krásy). Kromě tohoto panteonu řeckých bohů si ještě zasluhuje zmínku několik zbytků Akropole: DOLNÍ a HORNÍ

AGORA (něco jako Malé a Velké náměstí), dále AMFITEÁTR, dobře zachovaný a vybudovaný na neobvykle strmém úbočí o 80 řadách pro 15.000 diváků). Královská lože byla z mramoru, jeviště bylo dřevěné a otočné.

Nad městem se tyčí zbytky AKVADUKTU, starověkého vodovodu, dále vzbuzují zájem GYMNAZIONY (tělocvičny) pro chlapce různého věku a ODEON, krytá koncertní síň pro 1.000 posluchačů.

Dlužno také připomenout, že vlastně město Pergam v roce 29 př. Kr. iniciovalo KULT CÍSAŘŮ a později bylo centrem tohoto kultu podobně jako Smyrna. Před pomníkem císaře se pálilo kadidlo a uctívali ho jako boha. Odmítnout přinést oběť s kadidlem a odříkání „modlitby“: „Císař je mým bohem“ znamenalo smrt.

V takovém modlářském městě žili, pracovali a trpěli křesťané. Pán Ježíš to oceňuje a říká: „Vím, kde bydlíš... a nezapřel jsi mého jména“ (Zj 2,13).

Z Akropole vedla na druhý vrchol široká ARKADIJSKÁ CESTA, dlážděná mramorem a obklopená kolonádou.

Patronem druhé, horní části města byl bůh lékařského umění AESKULAP, jehož kult se datuje někdy od 4. stol. př. Kr. Největšího rozkvětu nabyl za dob římského impéria, kdy se tu léčili císařové, konzulové, učenci, filosofové a „urození“ lidé. V této starověké lékařské akademii působil jeden z nejznámějších římských lékařů Claudius GALENUS (129-199), jehož způsoby léčení přetrvaly dodnes (např. drogové extrakty, výtažky, nálevy, odvary, masti, prášky atd.). Kromě hydropatie, bylinné terapie, léčením sny, sluncem a sugescí se Galenus pokoušel také o transfúzi krve a o jiné novodobé léčebné metody, založené na spoluúčasti pacienta na zábavách, koncertech a divadelních představeních.

Znakem Aeskulapa byl had omotaný kolem hole a pohár s léky (dnes symbol farmacie). Proto se také dodnes v samém centru ruin velkého lázeňského komplexu nalézá AESKULAPŮV oltář, obrovský kámen se svinutým hadem (jeden ze symbolů satana, viz 1M 3,1.14, Zj 12,9). Zajímavý je i SVATÝ TUNEL o délce 24 m, obložený mramorem, s klimatizací, ochlazovaný vodou, s úžasnou akustikou, která sloužila sugestivní terapii. Pacienti procházeli tímto tunelem do svatyně TELEFORA provázeni sugestivními hlasy kněží: „Jsi zdráv, jsi zdráv...“ V rozsáhlém léčitelském lázeňském programu nechyběla ani okultní terapie. Charakteristickým přídomkem Aeskulapa bylo známé heslo: „ASKLEPIOS SOTER“ (Aeskulap Spasitel, nazývaný rovněž bohem Pergamonu), jaké to rouhavé přezdívky!!!

Komplex lázeňských objektů s kruhovitou svatyní Aeskulapovou se dnes nazývá „LOURDY STAROVĚKU“.

Za dob římského císaře Valeriána (253-260) Asklepion podlehl zkáze následkem zemětřesení. Z mnoha zničených budov částečně odkrytých archeology je zajímavá samotná svatyně boha lékařů, PROPYLEJE (monumentální brána s podloubími mající několik průchodů, vedoucích do svatyně), altán nad léčivým zřídlem, DIVADLO pro 30.000 osob a AMFITEATR pro 50.000 diváků a dosud nevídaný CIRKUS s arénou pro speciální podívanou a zápasy s krokodýly a pro koňské dostihy.

V dobrém stavu se zachovala kolosální svatyně egyptského boha Serapise postavená z červených cihel, která byla ve 2. stol. přebudována na BAZILIKU sv. JANA.

Dnes má městečko BERGAM přes 27.000 obyvatel a odhaluje pozůstatky starověkého pohanského kultu. To je jediný pozůstatek po dávné nádheře: mohyla zaniklé velikosti Pergamu.

B. SBOR V PERGAMU (PŘÍLIŠ TOLERANTNÍ SBOR)

Sbor v Pergamu patřil k průměrným sborům, spolu s Efezem a Tyatirou (viz charakteristika a hodnocení sborů v úvodu kapitoly). Sbor v Pergamonu je označován jako přespříliš tolerantní sbor.

Křesťané v Pergamu byli v těžké situaci. Na jedné straně bylo město zasvěceno četným pohanským kultům, včetně CÍSAŘSKÉHO KULTU a LÉČITELSKÝM CENTREM AESKULAPSKÝM, nezbavených silných okultistických vlivů (trůn satanův), což nezůstalo beze stop na životě obyvatel i křesťanů (pronásledování), na druhé straně se ve sboru objevili falešní učitelé, hlásící učení, že křesťané se mohou účastnit pohanské modloslužby, slavností a výstřelcích pohanů („Pompa diaboli“).

Andělé sboru (pastýři, evangelisti a učitelé) sice toto učení neuznávali a nepodporovali, ale tolerovali ve své oblasti její stoupence. Tak se v hrubých rysech projevuje duchovní strop života sboru v Pergamu, kterému Pán psal toto poselství.

C. DOPIS SBORU V PERGAMU (ZJ 2,12-17)

Tento list zobrazuje Pána Ježíše jako toho, který „má ostrý dvousečný meč“. Z 16. verše vyplývá, že je to „meč soudu“, jímž On sám v bude bojovat souladu s proroctvími se zlými pracovníky sboru (viz Iz 49,2). „Dvousečný meč“ je jedním z mnoha symbolů Božího slova. Bible cituje kolem 20 symbolů, které možno soustředit do 7 obrazů:

1. zrcadlo (Jk 1,23-25),

2. voda (Ef 5,26; sr. J 13,10; 15,3).

3. svícen (Ž 119,105; sr. 2Pt 1,19),

4. pokrmy: chléb, mléko, med, trvalý pokrm (1K 3,2; Žd 5,12-14; 1Pt 2,2; Ž 19,11; 119,103),

5. zlato (1Pt 1,7; Ž 19,11),

6. zrno (1Pt 1,23; Mt 13,3-9.18-23; 1J 3-9)

7. obraz moci: oheň, kladivo, MEČ, (Jr 23,29*;* Žd 4,12; Ef 6,17)

Pán Ježíš se představuje sboru jako ten, kdo má „ostrý dvousečný meč“. Jiné texty doplňují tento obraz a to tak, že tento „meč vychází z jeho úst“ (Iz 49,2; Zj 1,16; 2,16; 19,5; sr. Iz 51,16).

Ve 13. verši zmrtvýchvstalý Pán sbor chválí. Jsou zde dvě důležité myšlenky. Podívejme se na ně tak, jak jsou po řadě zapsány: Vím, „že bydlíš tam, kde je Satanův trůn“ (v 13a). Pán Ježíš je nejlepším PASTÝŘEM DUŠÍ (J 10; Žd 13,20; 1Pt 5,4). Udivující je tento jeho přístup ke

sboru: Vím o všech tvých těžkostech a trápeních, o nebezpečí i bojích, vím o tvém postavení, vím o všem.

Na otázku, co měl Pán na mysli slovy „tam, kde je Satanův trůn“ se biblisté pokoušejí dát několik jasných a věcných odpovědí. Je to velký problém, protože, jak víme, bylo v Pergamonu řada jevů a událostí, které by mohly poukazovat na toto označení. Dále nevíme, které z nich bylo bezprostředním impulsem k tak ostré a dramatické výpovědi Pána Ježíše, nebo zda zavdaly podnět celkově, souhrnně. Pokusím se zde po řadě připomenout:

1. Pergamon byl centrem **kultu císařů** (Trajánova svatyně). Historikové říkají, že před jeho pomníkem se pálilo kadidlo a vzdávaly se mu božské pocty. (sr. 2Te 2,4).
2. Pergamon byl centrem **Diova kultu.** Byl tam největší Diův oltář v dějinách vůbec (lat. Joviš). K této interpretaci se přiklání raná křesťanská tradice.
3. Pergamon byl centrem **kultu Aeskulapa**, nazývaného „bohem Pergamonu“ a „spasitelem těla i duší.“ Nezávisle na solidních léčebných postupech se zde provozovala i okultní terapie. Podle bájí Aeskulap léčil duše i těla (sr. svinutý had).
4. Pergamon byl střediskem **pohanských kultů** v Orientě. Když v roce 539 př. Kristem Peršané dobyli novobabylonskou říši, všichni babylonští kněží přešli do Sard, hlavního města perských satrapů, a poté na pergamonskou Akropoli. V pergamonském království Attalidů mělo „babylonské náboženství rodem z pekla“ široké pole působnosti. Ve chvíli, kdy se Pergamon r. 133 př. Kr. stal součástí římského impéria, putovalo babylonské náboženství dál, do VĚČNÉHO MĚSTA, nazývaného Řím. To už ji dělil od svatyň a křesťanských bazilik jen krůček. V době vzniku Knihy Zjevení mělo babylonské náboženství své sídlo právě v Pergamonu.
5. Pergamon byl **centrem mystérií** DIONÝZA a AFRODITY. Tato mystéria měla charakter obřadně orgiastický a lákaly svou přitažlivostí (slabší) křesťany k tomu, aby se jich účastnili.

Pro křesťany žijící v hlavním městě satanově nebylo lehké odolávat všem pokušením „rozkoší tohoto světa“.

Drahý čtenáři! Prožíváš-li dnes nějaké pokušení, vzpomeň si, že podobná pokušení prožívali i křesťané prvních století (Žd 10,32-36; 1Pt 5,9). „Blaze muži, který snáší zkoušku, neboť až bude vyzkoušen, dostane korunu života, kterou Pán zaslíbil těm, kdo ho milují.“ (Jk 1,13).

Druhá část 13. verše hovoří o pronásledování: „Držíš se mého jména a nezapřel jsi mou víru ani v těch dnech, kdy byl Antipas, můj věrný svědek, zabit u vás, kde bydlí Satan.“ Přes těžkou situaci sboru, který se nalézal v samotném centru působení satana, se křesťané pevně drželi jména svého Pána, byli mu věrní a nezapřeli ho ani v době pronásledování. O pronásledování v Pergamonu toho mnoho nevíme, nevíme, kdy k němu došlo ani jak dlouho trvalo. Dodnes zachované „dějiny mučedníků“ (Acta martyrum) popisují průběh procesu i popis smrti mučedníků z Pergamonu - KARPA, PAPYLA a AGATHONIKÉ (r. 176). Pán Ježíš však se zmiňuje pouze o jménu ANTIPASE, nazývajíc ho „věrným svědkem“. Nemáme žádné historické doklady spojené s Antipovým mučednictvím, ale pozdější zpráva hovoří o tom, že

Antipase uvězněného v bronzové kleci pověsili nad ohněm. Pán Ježíš si cenil svědectví a mučednictví tohoto muže natolik, že připomíná osobně jeho jméno.

Slovo „svědek“ v řečtině zní „MARTUS“. Je to velmi zajímavé slovo, protože má dva významy: SVĚDEK a MUČEDNÍK. Často oba významy vystupovaly paralelně (Sk 1,8; 22,20; 1Tm 6,13; Zj 17,6). Za dob apoštolů znamenalo být svědkem Kristovým být kandidátem mučednictví. Mučedníci přesto věřili slibu Pána Ježíše, že ten, kdo trpí pro Krista, se bude podílet na jeho slávě. Koruna vždycky následuje po kříži! (W. Barcley).

Po vyjádření uznání sboru (v.13), Pán přechází k pokárání, a to konkrétními body ve 14. a 15. verši: „Ale mám proti tobě to málo, že tam máš ty, kteří drží učení Bileámovo, který učil Baláka klást pohoršení před syny Izraele, aby jedli to, co je obětováno modlám a smilnili.“ (v.14).

První důtka Pána Ježíše se týká Bileámova učení. Kdo to byl Bileám? Byla to tajemná postava popsaná v Bibli poprvé v 4M 22. Byl pozván Balákem, Moábským králem, aby proklel Izrael, který se vracel z Egypta, a tak jej připravil o požehnání. Balák mu slíbil bohatou odměnu (4M 22,7). Apoštol Petr v této souvislosti píše, že Bileám „si zamiloval mzdu za nepravost“ (2Pt 2,15) a Juda to nazývá „svod Bileámovy mzdy“ (Ju 11). Bůh mu nedovolil zlořečit Izraeli. Bileám dokonce oficiálně Izraeli žehnal. V době své krátké „prorocké“ činnosti byl Bileám svědkem mnoha vzácných věcí:

- měl obecenství s Bohem (4M 22,9-20)
- setkal se s andělem Páně (hypostáze Pána Ježíše ve SZ) - (4M 22,22-35)
- slyšel hlas své oslice (4M 22,28-31; 2Pt 2,16)
- pronesl 7 proroctví (4M 23 a 24)
- prorokoval o Pánu Ježíši (4M 24,17).

Abychom pochopili velikost odpadnutí, skrytého v činnosti Bileámově, nemůžeme se spokojit se čtením 22. až 24. kapitoly 4M, neboť z běžného čtení těchto míst vyplývá, že Bileám postupoval ve shodě s Božími pokyny. Prorokoval naprosto korektně, žehnal Božímu lidu, a dokonce pronesl Mesiánské proroctví (4M 24,17). Při čtení 4M 25,1-3 o poklesku Izraelců s Moábkami a o modlářství Izraele v záležitosti BAAL-PEORU též ještě nevíme, že to mělo souvislost s Bileámem. Teprve v 31. kapitole 4M Mojžíš vysvětluje tajemství nábožensko-morální činnosti Bileámovy (v. 14-16). Bileám se dopouštěl dvojí hry: na jedné straně veřejně žehnal Izraeli, ale v soukromí navedl krále Baláka, jak může pomocí dvorních a kultovních prostitutek pozvat Izraelce na modlářskou slavnost k poctě Bálově, končící obvyklými orgiemi (4M 25,1-18; 31,1-18). Tak využil vlastně Bileám nábožensko-farizejskou kamufláž (viz Mt 23,25-28), která se udržela během všech staletí až do naší doby v nábožensko-církevnických kruzích, je všeobecně používaná s neobyčejnou pietou a neslýchanou schopností reprodukce.

Boží slovo sumarizuje Bileámovo jednání následovně:

- toužil po zisku (4M 22,7; 5M 23,5.6; 1Tm 6,9.10; 2Pt 2,15; Ju 11)
- sváděl k smíšeným sňatkům s Moábkami,
- sváděl k nemravnosti,
- sváděl k modlářství.

V celé své škále postupu dokonce vyjádřil zbožné přání umřít smrti spravedlivého (4M 23,10), ale zahynul mečem jako odpadlík (4M 31,8; Jo 13,22; 24,9.10). Apoštol Pavel řekl na toto téma: „Hříchy některých lidí jsou zřejmé a předem vedou k odsouzení, u jiných však teprve následují“ (1Tm 5,24). Král Šalomoun zase napsal: „Památka spravedlivého je požehnaná, ale jméno bezbožných zahyne“ (Př 10,7).

V 15. verši Pán přináší druhou výčitku: „Tak i ty máš lidi, kteří drží učení Nikolaitů, což nenávidím.“

Výraz „tak i ty máš“ navazuje na „skutky Nikolaitů“ v Efezu (2,6). Nikolaité v Pergamonu se cítili pevněji zakořenění než jejich „spoluvyznavači“ v Efezu, proto začali další etapu své „evangelizační“ činnosti: zvěstování „učení Nikolaitů“. Je velmi pravděpodobné, že Nikolaité sáhli ke stejným kamuflážním zásadám činnosti jako Bileám. Z toho vyplývá, že se dá velmi snadno poznat a praktikovat učení Nikolaitů, tzn. metodu, jak na církevní platformě vládnout nad prostým lidem.

William Barclay přináší zajímavý poznatek, a to, že etymologie výrazů NIKOLAISMU a BILEAMISMu je shodná. První výraz Nikolaos je složen ze dvou řeckých slov: LAOS = lid a NIKAO = vítězit, panovat. Je to ekvivalent druhého termínu BILEAM, složeného ze dvou hebrejských slov: AM a BAAL, které mají tentýž význam.

Poslední dva verše dopisu obsahují **rady** a **zaslíbení** Pána Ježíše Krista: „Dělej pokání. Jinak k tobě brzy přijdu a budu s nimi bojovat mečem svých úst. Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím: Tomu, kdo vítězí, dám jíst tu skrytou manu a dám mu bílý kamének a na tom kaménku napsané nové jméno, které nezná nikdo než ten, kdo je přijímá.“ (v. 16 a 17).

Pořadí těchto věcí má svůj význam. Pán Ježíš nám dává vzácné zaslíbení, ale napřed klade určité podmínky. Každé Boží zaslíbení je podmíněné. Pán Ježíš Kristus slíbil sboru v Pergamonu dát “skrytou manu“ a „bílý kamének“, ale naplnění těchto dvou zaslíbení podmínil dvěma podmínkami: „činit pokání“ a „kdo zvítězí“.

Boží slovo hovoří o tom, abychom činili pokání, abychom „přišli k sobě“. Jan Křtitel začal své prorocké poselství zvěstí o pokání (Mt 3,2). Pán Ježíš rovněž započal svou veřejnou činnost poselstvím o pokání (Mt 4,17) a po vzoru svého Mistra to činili i jeho učedníci (Mt 10,7). V prvním proslovu apoštola Petra ve dni vzniku Církve rovněž zaznělo poselství vybízející k pokání (Sk 2,38). Podobně tomu bylo v řadě jiných proslovů apoštolů (Sk 3,19; 17,30). V řečtině zní slovo pokání METANOIA čili změna myšlení. Činit pokání znamená změnit svůj dosavadní způsob myšlení, řeči i činů a žít v obecenství s Pánem Ježíšem Kristem a žít pro něj (1K 1,9; 2K 5,16; Ga 2,20; Fp 1,21).

Zvítězit znamená věrně vytrvat v Pánu Ježíši, a být si „jist, že ten, který ve vás začal dobré dílo, je také do dne Ježíše Krista dokončí“ (Fp 1,6). Zvítězit znamená „zachovat slova života“ (Fp 2,16). Zvítězit, to znamená „všechno vykonat a zůstat stát“ (Ef 6,13). A kdo zvítězí? „Kdo vytrvá až do konce, ten bude spasen“ (Mt 10,22; 14,13). „Kdo vítězí, bude dědicem všeho a já mu budu Bohem a on mi bude synem“ (Zj 21,7).

V posledním verši říká Pán Ježíš: „Tomu, kdo vítězí, dám jíst tu skrytou manu“. Izraelci věděli, že ve svatyni svatých ve stánku je truhla smlouvy, nazývaná též schránou svědectví, a

v ní jsou tři svaté předměty: Aronova hůl, která vykvetla, desky zákona s Desaterem a zlatý džbán s manou (2M 16,33.34; 25,16.21; 4M 17,25; sr. Žd 9,24). Tato mana byla pokrmem pro 3 miliony Izraelitů po dobu čtyřicetiletého putování pouští (2M 16,35).

Říká se, že za doby zničení chrámu se mana ztratila. Jedno židovské podání říká, že ji ukryl Jeremiáš a že se mana znovu objeví až při příchodu Mesiáše. Mana se musí znovu objevit, až nastane mesiánské období (W. Barclay).

Bible nazývá manu následujícími výrazy: „obilí nebeské“ (Ž 78,24), „andělský chléb“ (Ž 78,25), „nebeský chléb“ (Ž 105,40), „chléb z nebe“ (2M 16,4; J 6,31), „duchovní pokrm“ (1K 10,3). Sycení se tímto duchovním pokrmem má být skryto. Náš všemohoucí Bůh a Otec je Bohem skrytým (Iz 45,15), život jeho vykoupených je skryt (Ko 3,3), jeho poklady jsou rovněž skryté (Iz 45,3). Proto naše sycení se tímto duchovním pokrmem má být též ukryto (Mk 6,31.32), nemáme s tím chodit na trh nebo se tím chlubit. Duchovní chléb, který nám dává náš Pán, nepotřebuje reklamu, navěky zůstává bez konkurence. Proto si náš Pán přeje, abychom s ním zůstávali vskrytu, osobně (J 1,39; L 24,28-30), sytili se jím, nebeským chlebem (J 6) a svou zbožnost pěstovali sami v skrytosti jak při dávání almužny (Mt 6,1-4), v modlitbě (Mt 6,5.6) i v postu (Mt 6,16-18). „Neboť kde je poklad tvůj, tam je i tvé srdce“ (Mt 6,21).

Druhý slib, končící list, hovoří o „bílém kaménku“. „dám mu bílý kamének, a na tom kaménku je napsáno nové jméno, které nezná nikdo než ten, kdo je dostává.“

Tento tajemný bílý kamének se v originálu nazývá „PSEFOS“. V Novém zákoně se vyskytuje dvakrát: ve Sk 26,10 a ve Zj 2,17.

Vzniká otázka: co je to ten „bílý kamének“? Existuje spousta překladů a vysvětlení, a každé z nich obsahuje část pravdy.

1. **Hlasovací kamének**

Herodotos (485-425 př. Kr.), řecký historik uvádí, že kaménky se používaly k hlasování. Před urnou byl postaven stůl se dvěma druhy kaménků: bílých a černých. Vhození bílého kaménku znamenalo schválení, kladné hodnocení, vhození černého bylo znamením nesouhlasu.

Pán Ježíš ve slovech „vítězi dám bílý kamének“ vyjadřuje pozitivní ocenění vítěze: „Správně, služebníku dobrý a věrný, nad málem jsi byl věrný, ustanovím tě nad mnohým; vejdi a raduj se u svého pána“ (Mt 25,21.23.34; srov. 24,7).

2. **Kamének k vynášení rozsudku (Sk 26,10)**

Bílý kamének znamenal osvobození, zatímco černý odsouzení. Výsledek výroku určovala většina bílých nebo černých kaménků. Uvězněný nebo zajatec mohl být většinou hlasů omilostněný anebo odsouzený. Slib získání bílého kaménku z rukou Nejvyššího soudce, Pána Ježíše Krista (J 5,22.27; Sk 10,24; 17,31; 2Tm 4,1; 1Pt 4,5) vyjadřuje smysl výroku: „Amen, amen, pravím vám, kdo slyší mé slovo a věří tomu, který mě poslal, má život věčný a nepodléhá soudu, ale přešel již ze smrti do života“ (J 5,24). „Kdo v něho věří, není souzen. Kdo nevěří, je již odsouzen, neboť neuvěřil ve jméno jednorozeného Syna Božího“ (J 3,18; srov. 8,51; 1J 3,14).

3. Kamének na počítání

V dávné minulosti se okrouhlé bílé kaménky používaly také k počítání. Tento obraz nám může přiblížit pravdu, že křesťané, kteří zůstali věrní až do konce, budou před Bohem zahrnuti mezi vítěze, započteni do počtu reků víry (Mt 10,32; 19,27-29; 1Tm 2,19; 2Tm 4,8).

4. Obraz nejkrásnějšího dne

Ve starověku byl bílý kamének symbolem nejkrásnějšího dne v životě. W. Barclay cituje Plinia staršího (23–79 po.Kr.), starověkého pisatele, popisujícího určitý den, „který bude charakteristický nejbělejším ze všech bílých kamenů“. Podle Plinia bílý kámen symbolizuje jeden výjimečný den TRIUMFU A VÍTĚZSTVÍ, zapsaný v kalendáři červeným písmem.

Brzy ve tvém i v mém kalendáři nastane nejhezčí den v životě, plný TRIUMFU A VÍTĚZSTVÍ, kdy „se vám široce otevře přístup do věčného království našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista“ (2Pt 1,11). Pán Ježíš Kristus v souvislostí s tím řekl: „Kdo mně chce sloužit, ať mě následuje, a kde jsem já, tam bude i můj služebník. Kdo mně slouží, dojde cti od Otce“ (J 12,26).

5. Vstupenka

V dobách římského císařství bylo nezbytným požadavkem římského obyvatelstva „panem et circenses“, bezplatné udržení a volný vstup na hřiště. Bílý kamének tak splňoval roli vstupenek na bezplatný příděl chleba a volné vstupenky na cirkusové hry, boje gladiátorů a jiné slavnosti.

Slib Pána Ježíše vítězi: „dám mu bílý kamének“ vyjadřuje myšlenku oficiálního pozvání na nebeské hody, které nalézáme v podobenství: „Řekněte pozvaným: Hle, hostinu jsem uchystal, býčci a krmný dobytek je poražen, všechno je připraveno; pojďte na svatbu!“ (Mt 22,4). Bílý kamének je také obrazem královské vstupenky do nebeských příbytků: „Pojďte, požehnaní mého Otce, ujměte se království, které je vám připraveno od založení světa“ (Mt 25,34). V knize Zjevení Pán Ježíš říká: „Piš: Blaze těm, kdo jsou pozváni na svatbu Beránkovu“ (Zj 19,9).

6. Vzácný, drahý kámen

Ve starověku bylo všeobecně rozšířeným obyčejem nosit amulety a talismany. Bývaly zhotoveny z drahých kovů, a v nich býval vsazen bílý drahokam s vyrytým nápisem, který znal pouze jeho majitel.

AMULETY – to byly předměty údajně mající tajemnou magickou moc, chránící majitele před zlem. Amulet byl TALISMANEM tehdy, kdy přinášel štěstí a úspěch. Amulety byly zpravidla zároveň také talismany. Víra v předměty chránící před zlem a přinášející štěstí se dochovala do dnešních dob. Dnes je běžné nošení náhrdelníků, na kterých jsou klíčky, podkůvky, kominíčci, slůňata, čtyřlístky atd.

Zmrtvýchvstalý Pán Ježíš Kristus říká: „Lidé nosí amulety a talismany a spoléhají na ně, ale vy jste pod mojí ochranou“ (Ž 91). „Vaše srdce ať se nechvěje úzkostí! Věříte v Boha, věřte i ve mne“ „vzchopte se, já jsem přemohl svět“ (J 14,1; 16,33). „Neboj se, já jsem tě vykoupil, povolal jsem tě tvým jménem, jsi můj. Půjdeš-li přes vody, já budu s tebou, půjdeš-li přes

řeky, nestrhne tě proud, půjdeš-li ohněm, nespálíš se, plamen tě nepopálí“ (Iz 43,1-2). Pán Ježíš nás dokonale střeží (Ž 121), chrání, On do našeho srdce vyryl „nové jméno“ – **KŘESŤAN**.

III. DOPIS SBORU V TYATIŘE

A. MĚSTO TYATIRA

Tyatira ležela v provincii LYDIA (hlavní města Sardy a Filadelfie), nalézající se v centru poloostrova Anatolského a sousedící na severu s MYZII (hlavní města Pergamon a Trója), na východě s Galacií a na jihu s FRYGIÍ (Kolosy, Laodikea a Hieropolis) a na západě s JONIÍ (Efez, Smyrna).

Bylo v malebné kotlině asi 80 km jihovýchodně od Pergamonu. Založil je jako posádkové město syrský král SELEUKOS I. NIKATOR (358-281 př. Kr.), jeden ze čtyř vladařů za Alexandra Velikého. Pak se dostalo pod správu pergamského království a ve 2. stol. př. Kristem se dostalo pod římskou nadvládu.

Tyatira ležela na křižovatce dvou obchodních cest: z Byzance do Smyrny (severojižní) a z Pergamu do Sýrie (západovýchodní). V apoštolských dobách tu byli kromě domorodého obyvatelstva také makedonští kolonisté a pravděpodobně i Židé, zabývající se jako obvykle obchodem. Obyvatelé města se zabývali řemeslem a kupectvím. Řemeslníci byli sdruženi do 20 cechů, sdružujících lidi různých povolání: hrnčíře, tkalce, barvíře atd. Podobně tomu bylo i v obchodních ceších, sdružujících obchodníky s vlnou, koberci, purpurem, atd. Kniha Skutků uvádí jméno Lydie, prodavačky purpuru z Tyatiry (Sk 16,14).

Purpur z Tyatiry byl obzvláště žádaným obchodním artiklem, neboť místní barvíři objevili vlastní cenné červené barvivo, získávaného z kořenů jisté rostliny a z výtažku získaného z mořských plžů, nazývaných MUREX BRANDARIS, populárně nazývaného purpurovným slimákem. Zajímavým rysem tohoto plže bylo, že vylučoval tmavočervenou tekutinu, kterou se bránil proti nepřátelům. V raném starověku zjistili, že tento výměšek se dá velmi dobře využít k barvení tkanin. Bylo to ale velmi drahé barvivo, protože z jednoho exempláře se dalo získat jen minimálně barvy. K získání 1 g čisté barvy bylo třeba 10.000 plžů (Günther Wegener, 6000 let a jedna kniha). Plinius Starší (23-79 po Kr.) píše, že libra barviva purpuru stála přes 1000 denárů.

Každý cech, ať už řemeslníků či kupců měl určité množství řemeslníků, kteří měli svého boha jako patrona. Každý člen cechu se účastnil kultovních shromáždění cechu, organizovaných ke cti svého patrona, kterému vzdávali božské pocty, kterému se obětovalo, na jehož počest se jedlo (zvláště maso a víno), zasvěcené modlám. Tyto rituálně-komerční slavnosti provázely obvykle zobrazované scény. Tak vypadalo městské středisko Tyaitra.

Četné svatyně byly zasvěcovány různým bohům, byla tam svatyně ARTEMIDINA, která sdružovala velké zástupy vyznavačů. Artemidiny kněžky byly zároveň prorokyněmi a zabývaly se věštectvím a magií, a přitom provozovaly sakrální prostituci, neodlučnou část pohanského náboženství. Ohavnost těchto sakrálních orgií Pán Ježíš nazval „hlubokosti Satanovy“ (2,24).

Mezi četnými kněžkami svatyně APOLLINA (druhé co do věhlasu) se projevovala orientální Sibyla jménem SAMBATHE, zabývající se výkladem ORAKULUM - věšteb.

Zvláštní místo uprostřed „posvátností“ Tyatiry představoval kult DIŮV, boha hromu, jehož socha působila hrozivě; oči sochy se leskly a nohy byly z mosazi. Podobně jako to bylo ve Smyrně a Pergamonu, byla i Tyatira centrem uctívání císařů.

Tyatira leží podle předpovědi Pána Ježíše Krista v troskách: „budou rozbíjeny jako hliněné nádobí“ (Zj 2,27). Ubohé trosky města svědčí o hříchu tohoto města. V sousedství zbytků ruin je město AKHISAR (50.000 obyvatel), středisko potravinářského průmyslu a obchodu se zemědělskými produkty, známé také výrobou koberců.

B. SBOR V TYATIŘE (KOMPROMISNÍ SBOR)

Sbor v Tyatiře je nejméně známý. Byl v nejmenším ze všech sedmi měst popsaných v prvních kapitolách Zjevení. Byl to průměrný sbor, zčásti dobrý a zčásti zlý (podobně jako Efez a Pergamon) a je charakterizován jako sbor jdoucí do kompromisů.

Vyznačoval se dobrými skutky, láskou, vírou, službou, vytrvalostí a rostoucí horlivostí. Neštěstím, které zapříčinilo jeho zánik, bylo uzavírání kompromisů se světem, tolerování falešného učení, falešných proroctví, modlářství a nemravnosti.

Předpokládá se, že první křesťanské svědectví o Kristovi do tohoto města přinesla Lydie, která odsud pocházela, prodávající známý purpur (Sk 16,13.14).

Hlavní roli v tomto sboru sehrávala žena jménem JEZÁBEL. Možná je to jméno symbolické, ukazující rozměry zkázy a apostáze (odpadnutí) sboru ve srovnání s nejtemnějším obdobím historie Izraele za vlády Achabovy, jehož žena JEZÁBEL přivedla izraelský národ do úplné zkázy. Nejvyšší stupeň odpadnutí sboru Pán Ježíš nazývá „HLUBINY SATANOVY“.

Sbor v Tyatiře zůstává v dějinách církve provždy „mementem mori“ a výstrahou před fatálními, hroznými a nezvratnými skutky kompromisu s hříchem, světem a jeho knížetem.

V tomto historickém a náboženském pozadí Tyatiry lépe pochopíme obsahu poselství Pána Ježíše.

C. DOPIS SBORU V TYATIŘE (ZJ 2,18-29)

Je to nejdelší dopis do nejmenšího sboru, obsahující 12 veršů, zatímco dopis do velkého sboru v Smyrně obsahuje pouze 4 verše.

Pán Ježíš začal tím, že představil svou osobu: „Toto praví Syn Boží, který má oči jako plamen ohně, a jehož nohy jsou podobné bronzu...“ (v.18).

Už jsme si v úvodu řekli, že Pán Ježíš se každému sboru představuje jinak. V každém jeho dopise je uvedena pouze část převzatá z VIZE OSLAVENÉHO KRISTA (k. 1), úzce svázaný s poselstvím do příslušného sboru. A tak vidíme Pána v dopisu do Efezu jako toho, který drží ve své pravici sedm hvězd a prochází se uprostřed sedmi zlatých svícnů“ (2,1, sr. 1,12.13.16). V listě do Smyrny se představuje jako první a poslední, který zemřel a zase ožil (2,8, sr. 1,18). V listě do Pergamu ho vidíme jako toho, který má v ruce dvousečný meč (2,12, sr. 1,16). V

listě do Tyatiry mluví Boží syn, který má oči jako plamen ohně a jeho nohy jsou podobné bronzu (2,18, sr. 1,14.15).

Křesťanstvo si zvyklo na umělecké malířské či řezbářské stereotypní zobrazení postavy Ježíše z Nazareta v prostém šatě s milým, spokojeným a líbezným výrazem, s ovečkou nebo s dítětem na rukou. Nevíme, zda postava Pána Ježíše, chodícího po cestách Judeje, Samaří a Galileje byla taková, jak se ji tklivě pokoušejí zobrazit duševnímu modlářskému společenství Písmem svatým označení tvůrci model (2M 20,4-6, Ž 115,8, 135,18, Iz 40,18-25, 44,10-20, viz 2. přikázání Desatera).

Od okamžiku, kdy se zjevil oslavený, plný majestát a sláva Pána Ježíše Krista na ostrově Patmos, jehož popis máme v 1. kap. Zjevení, je nade vší pochybnost, že tento oslavený Pán už nikdy nebude takový, jak jej zobrazovali čtyři evangelisté v době jeho pozemské působnosti, a tím méně nebude podobný žádné lidské rytině, kousku hlíny či kusu mramoru. ON JE SYN BOŽÍ!!! Jeho oči jsou jako plamen ohně! Kdo se ukryje před jeho zkoumajícím zrakem?! (Ž 139). „Není stvoření, které by před ním bylo skryté, ale všechno je nahé a obnažené před očima toho, jemuž musíme složit účet“ (Žd 4,13). Jeho božské oči viděly dobré stránky sboru v Tyatiře, znaly jeho rysy i klady, ale viděly zároveň i zlo, hřích v celé ohavnosti, viděly dohodu, kompromis se světem a jeho ohavnostmi.

Drahý bratře a sestro! On vidí každý tvůj krok, z každého slova vydáš počet (Mt 12,36.37). Když si to uvědomíš, zachvěješ se strachem před jeho vše pronikajícím zrakem.

„Jeho nohy jsou podobné bronzu“. V 1. kapitole apoštol doplňuje následovně: Jeho nohy podobné bronzu rozžhavenému v peci“ (1,15). Měď či bronz v Božím slově je obrazem soudu (2M 27,1-6; 38,1-8; 4M 21,8.9). Tam, kde stanou jeho nohy, tam shoří všechna nečistota. Vlivem jeho přítomnosti se rozplyne vše, co je zlé, nepravé a špatné. Velký soudce mluví skrze Ducha svatého: „Obrátím na tebe svou ruku, vytavím tvou strusku, jako louhem odloučím všechny tvé přimíšeniny“ (Iz 1,25). Pouze nakrátko (Žd 2,7.9) se stal ponížením a pohrdaným (Fp 2,6-11; Iz.53), v preexistenci byl pln chvály a majestátu (sr. J 17,5). Např. Danielovi se během jeho pobytu ve vyhnanství ukázal v podobné formě jako Janovi: „Tělo měl jako chrysolit, tvář jako blesk, oči jako hořící pochodně, paže a nohy jako lesknoucí se bronz a zvuk jeho slov byl jako hrozný hluk.“ (Da 10,6).

V 19. verši začíná zmrtvýchvstalý Pán poselství vyjádřením uznání sboru: „Znám tvé skutky, lásku, službu, věrnost i tvou vytrvalost. A tvých posledních skutků je více nežli prvních.“ Přes to, že bude následovat spousta výstrah, kritiky a napomenutí, přesto Pán začíná zobrazením kladů.

20. verš nás přivádí do středu života a činnosti sboru. Setkáváme se tu s ženou, která musela být skutečnou osobností, která měla na sbor velký vliv a považovala se za prorokyni. Tato situace staví sbor do falešného světla ve vztahu k postavení ženy v rané křesťanské církvi. Toto stanovisko definoval Pavel v listech Korinťanům a Timoteovi, které, jak známo, byly svázány s maloasijským prostředím. V listě Korinťanům Pavel píše na téma žen: „Vaše ženy ať při shromážděních mlčí, neboť se jim nedovoluje mluvit, ale mají být poddány, jak říká i Zákon. Chtějí-li se něco dozvědět, ať se ptají svých mužů doma. Je přece hanba, aby ženy při shromáždění mluvily“ (1Ko 14,34.35). Dále píše v listě Timoteovi: „Ať se žena učí v

tichosti a s veškerou poddaností. Ženě pak nedovoluji učit ani ovládat muže, ale ať je v tichosti“ (1Tm 2,11.12).

Nutno však poznamenat, že v dějinách biblické historie byly přesto ženy, které měly dar proroctví. Starý zákon připomíná několik prorokyň: hovoří o MIRIAM, sestře Mojžíšově (2M 15,20), o DEBOŘE (Sd 4,4), hovoří o CHULDĚ (2Kr 22.14; 2Pp 34,22), NOADII (Nh 6,14) a o ženě Izajášově (Iz 8,3). Nový zákon se zmiňuje o prorokyni ANNĚ (L 2,36), o čtyřech dcerách evangelisty Filipa (Sk 21,9). O tyatirské JEZÁBEL Pán Ježíš říká výrazně, že „si říká prorokyně“, ale že jí není. Pán Ježíš vytýká sboru, že ji dovoloval učit a svádět služebníky Páně. Skutečné biblické učení se projevuje tím, že buduje, potěšuje a utvrzuje, a svým výsledkem vede ke Kristu a k posvěcení mocí Ducha svatého, falešné učení má naopak tyto diametrálně odlišné charakteristické vlastnosti:

zaprvé - falešné učení **svádí** (v.20; srov. Mt 24,4.5.11.24; Ř 16,18; Ef 5,6; Ko 2,4.8; 2Te 2,2.3; 2Pt 2,18)

zadruhé - falešné učení **odvádí** od evangelia (Ga 1,6), překrucuje je (Ga 1,7), falšuje Boží slovo (2Ko 4,2), působí, že lidé kupčí se Slovem Božím (2Ko 2,17)

zatřetí - falešní učitelé **nevedou ke Kristu**, ale získávají si přívržence (Sk 5,37; 21,30; Ga 4,17; 1Pt 5,2)

začtvrté - falešní učitelé si **počínají lstivě** (2Ko 4,2; 11,13-15; Ga 4,17; 1Pt 5,2)

Z 20. verše se rovněž dovídáme, že sbor nechal JEZÁBEL a její přívržence páchat ještě dva další závažné hříchy s katastrofálním společným důsledkem: provozovat smilstvo a modloslužbu.

Kdybychom porovnali tento list s předchozím a zvlášť porovnali bezbožné praktiky Jezábel (2,20) s naukou Bileámovou (2,14), došli bychom k závěru, že v Tyatiře bylo totéž učení Bileámovo, které postihlo sbor v Pergamonu, s tím, že zde za jejím čele stanula vlivná žena a strhla za sebou mnoho slabých a neutvrzených, kterých nikdy nechybělo a nechybí.

Kdo byla tato Jezábel? Názory biblistů jdou několika směry:

1. Žena biskupa Tyatiry

V řeckém textu je pro označení ženy a manželky použito totéž slovo: GUNE. V mnoha řeckých rukopisech obsahujících knihu Zjevení následuje za podstatným jménem GUNAIKA (4. p. slova GUNE) zájmeno SOU, značící „tvůj“, „tvá“. Takže je možno text číst takto: „Jezábel, tvá žena“. Musíme zde dodat, že někteří biblisté ztotožňují ANDĚLA SBORU, adresáta listu Zjevení, s BISKUPEM SBORU (ANGELOS – je buď anděl anebo vyslanec, který může být zahrnut jménem BISKUPA přinášejícího poselství Boží sboru). Připustíme-li možnost této interpretace, pak Jezábel, žena biskupova, díky svému postavení byla neporazitelným zdrojem zla ve sboru (srov. 1Tm 3,1).

2. Orientální Sibyla

V tyatirské svatyni Apollina byla četná skupina kněžek, zabývajících se mantikou (věštěním). Mezi nimi vynikala slovutná orientální Sibyla jménem SAMBATHE, zabývající se skládáním věšteb, podobně jako Pythie v Delfách. Existuje hypotéza, že touto Sambathe byla Jezábel, původem Židovka. Je to možné, protože Židé přebývající v diaspoře zde přestávali být vyznavači Mojžíšova zákona a zabývali se věštěním, astrologií a magií.

3. Přední entuziastka kultu Diany

Kromě spousty jiných pohanských svatyň v Tyatiře byl rozšířený kult Artemidy (lat. Diana). Když bylo křesťanství uznáno za vládní náboženství, konverze ke křesťanství byla obecným jevem. Jezábel, přední vyznavačka kultu Diany stejně jako mnoho jejích spoluvyznavačů se připojila k církvi a zároveň do ní vnesla celý zorganizovaný systém pohanských kultovních praktik. Jezábel při vstupu do církve nevyšla ze světa, ale vzala svět s sebou. Pastýři sboru přistoupili s ohledem na společný postup a její schopnost vedení na satanský kompromis tím, že souhlasili s jejím klamným slibem, že získá celé město pro Krista. Projevilo se však, že stáhla ZA SEBOU početnou skupinu věrných prohlášením, že mají právo účastnit se všech pohanských slavností. Učení Jezábel nazval Pán „satanskými hlubinami“ (v. 24).

4. Problém cechovních slavností

Jak víme, obyvatelé města se zabývali řemesly a obchodem. Jak řemeslníci, tak i kupci se sdružovali v řadě cechů, sdružujících lidi různých firem. Každý cech organizoval kultovní sejití ke cti svého boha – patrona, kterému přinášeli jako oběť různé dary a pak následovala hostina, na níž se konzumovala strava, zasvěcená bohům, zvlášť maso a víno, zpravidla pak závěr takových hostin býval orgiastický. Pro křesťany obrácené z pohanství, pracující v těchto ceších, vyvstal konkrétní problém. Znali totiž ustanovení apoštolského koncilu v Jeruzalémě (Sk 15), požadujícímu, „aby se vyhýbali všemu, co přišlo do styku s pohanskou bohoslužbou, aby nežili ve smilstvu, aby nejedli maso zvířat, která nebyla zbavena krve, a aby nepožívali krev“ (Sk 15,20) a ještě jednou a důrazně opakované, aby se zamezilo nejasnostem a pochybnostem: „Toto jest rozhodnutí Ducha svatého i naše: Nikdo ať vás nezatěžuje jinými povinnostmi než těmi, které jsou naprosto nutné: Zdržujte se všeho, co bylo obětováno modlám, také krve, pak masa zvířat, která nebyla zbavena krve, a konečně smilstva. Jestliže se toho všeho vyvarujete, budete jednat správně." (Sk 15,28.29). Na druhé straně jejich trvalá nepřítomnost na těchto slavnostech vedla neodvratně k vyloučení z cechu. Žádný řemeslník ani kupec takto vyloučený neměl šanci k tomu, aby obchodoval či vykonával řemeslo, směňoval výrobky či peníze, získal místo na trhu atd. V tomto prostředí mohli být jen ti, kdo se podíleli na slavnostech zasvěcených pohanským modlám na shromážděních cechu. Aby mohli žít spokojeně, bezpečně a v dostatku, bylo třeba jíst maso obětované modlám cechu, podobně jako se přinášely oběti Apollonovi, Artemis nebo Tyrimnovi, patronátnímu božstvu města Tyatira.

Jezábel ve svém „prorocké euforii“ tvrdila, že ustanovení Apoštolského koncilu v Jeruzalémě (kolem roku 50 po Kr.) byla neopodstatněná, neslušná a nerelevantní. Současně přivedla znejistělé křesťany ke kompromisu. „Nemusíte se tam angažovat hned na

„sto procent“! Stačí, že přijdete, ať vás vidí, nemusíte pít, slavit, úplně stačí vaše přítomnost. Copak Kristus od vás požaduje, abyste byli takoví duchovní fanatici, či bigotní křesťané?“

Při této příležitosti je třeba podtrhnout velmi důležitou skutečnost, že žádná slavnost starobylého Orientu se neobešla bez oběti bohům, i druhou důležitá věc, že dokonce pouhá účast na slavnostech znamenala vzdávání pocty bohům, na jejichž počest se slavnost odehrávala.

A tak Jezábel nejprve otupila horlivost pravdivých křesťanů a následně podsunula kompromisní řešení problému: Bohu svíčku a ďáblu oharek! A ti, kteří ji poslechli, zahynuli. V kompromisu ďábel vyhrál a vyhrává dodnes! Bůh je v lásce žárlivý, proto říká: „Já jsem Hospodin. To je mé jméno. Svou slávu nikomu nedám, svou chválu nepostoupím modlám“ (Iz 42,8). Křesťan nemůže jít cestou kompromisů! (Mt 6,24; Ř 12,1.2; 13,11-14; 1Ko 10,14-21; 2Ko 6,14-18; Jk 4,4-8; 1J 2,15-17; Zj 3,15.16).

Pozorujeme-li život i stav křesťanských sborů v našich dobách, lehce zjistíme, že každý sbor má svoji Jezábel, hotovou nabídnout kdykoliv „realistické“ řešení i těch nejzapeklitějších problémů, ale Ježíš řekl, že konec takových lidí je smrt (v.23).

Zmrtvýchvstalý Pán Ježíš, i když zná spolehlivě srdce každého člověka, jeho záměry a úmysly, ví, zda se obrátí či ne, přesto dává každému hříšníkovi možnost a příležitost k nápravě. Tuto možnost dostala i Jezábel: „Dal jsem jí čas k pokání, ale ona se nechce odvrátit od svého smilstva“ (v.21).

Pokání bylo jediným východiskem pro Jezábel i pro sbor v Tyatiře, jedinou možností návratu na cestu vedoucí ke spáse, ale Jezábel se nechtěla obrátit, zavrhla cestu nápravy. Proto Pán Ježíš musel říci tvrdá slova: „Hle, uvrhnu ji na lůžko a ty, kteří s ní cizoloží, do velkého soužení, jestliže se od jejích činů neodvrátí a její děti zahubím“ (v. 22. a 23)

„Hle, uvrhnu ji na lůžko“ (Kral., B21, NBK, ČSP). Na vysvětlení slova „lůžko“: v řeckém originálu je použit termín „KLINE“. Je to slovo, které označuje nízké lehátko, pohovku u stolu, která se používala k ležení při jídle, zvláště při večeři. V tomto kontextu to obsahuje následující myšlenku: „Uvrhnu ji na zem, kde bude ležet s ostatními trestanci“.

„Uvrhnu do velikého soužení“ (v. 22b). To je pojem, který Ježíš Kristus použil během své „velké eschatologické promluvy“ (Mt 24 a 25). „Neboť tehdy nastane hrozné soužení, jaké nebylo od počátku světa až do nynějška a nikdy již nebude“ (Mt 24,21). Podle výpovědi Božího slova to bude hrozné vylití Božího hněvu na bezbožné národy, na nevěrné Židy i na odpadlou církev. Právě celá kniha Zjevení opisuje speciálně průběh velkého soužení (od 6. – 19. kapitoly).

„Tu poznají všechny církve, že já vidím do nitra (doslova ledviny) i srdce člověka“ (v.23b). Podle hebrejské psychologie byly ledviny (nephroi) sídlem pocitů, emocionálním centrem člověka (Jb 19,27; Ž 16,7; 26,2; 73,21; 139,13; Př 23,16; Jr 11,20; 12,2; 17,10; 20,12), zatímco srdce (kardia) bylo sídlem mysli, intelektuálním centrem člověka (Gn 6,5; 8,21; Mt 13,3.4.18.19; 15,18.19; Ř 10,9.10). Výrok Pána Ježíše Krista: já vidím do ledvin i srdce člověka“ řečený dnešními slovy měl naznačit, že se před svatýma očima Zmrtvýchvstalého Pána neukryje žádný pocit ani žádná myšlenka.

Od v. 24 do konce kapitoly Pán Ježíš Kristus oslovuje druhou, jemu věrnou skupinu křesťanů ve sboru: „Vám ostatním v Tyatirech, kteří nepřijímáte toto učení, kteří jste nepoznali to, čemu říkají hlubiny satanovy, pravím: Nevkládám na vás jiné břemeno. Jenom se pevně držte toho, co máte, dokud nepřijdu“ (v. 24 a 25).

Vzkříšený Ježíš dává jasně najevo, že jeho oči ve sboru v Tyatiře vidí dvě kategorie lidí: jednu pod vlivem „ducha“ Jezábel a druhou, držící se věrně učení apoštolů. Tím Ježíš sám označuje první skupinu jako církev vyznavačů a „ostatní“ (v. 24a) jako skutečnou církev. Pán Ježíš toto tajemství církve zjevil v sedmi podobenstvích o nebeském království (Mt 13), zejména pak v druhém, „o pšenici a koukolu“ (Mt 13,24-30.36-43). A tak tedy ta neviditelná mystická církev se bude skládat z věřících i pouhých vyznavačů, a navíc po celou dobu dějin církve od letnic až do Paruzie bude existovat vedle sebe obojí: živá církev a církev odpadlá. Je to zřejmé už od prvního listu, přes všechny další až do posledního. Podívejme se na to telegraficky:

Ve sboru v Efezu byli opravdoví křesťané a na druhé straně lidé zlí, falešní apoštolové (2,2) i přívrženci skutků Nikolaitů (2,6).

Ve sboru v Smyrně byli věrní mučedníci, ale také takoví, kteří se považovali za křesťany a nebyli jimi (tzv. „lapsi“ – odpadlí) (2,9).

Ve sboru v Pergamonu byli ti, kteří se pevně drželi jména Páně (2,13) a ve druhé skupině přívrženci Bileámovi a Nikolaité (2,14-16).

Ve sboru v Tyatiře, jak jsme sami viděli, je již značně výrazné rozdělení na pravdivé křesťany (2,24-28) a odpadlíky (2,20-23).

Ve sboru v Sardách byli křesťané podle jména, ale mrtví pro Boha (3,1.2) a skupina „několika osob, které svůj šat nepotřísnily“ (3,4).

Ve sboru ve Filadelfii byli lidé působící dojmem křesťanů, nazvaní Pánem Ježíšem jako lháři i skupina křesťanů věrně zachovávající Boží slovo (3,8) a zůstávající u Pána (3,10). A nakonec,

ve sboru v Laodikeji je velmi početná skupina odpadlíků, zahrnující vlažné, se sebou spokojené ubohé, bědné a nuzné, slepé a nahé (3,16.17) a velmi maličká skupinka těch, které Pán Ježíš miluje, kárá, trestá a napomíná k horlivosti a k pokání (3,19).

A tak přicházíme ke smutným, ale pravdivým závěrům, že existují dva druhy křesťanství vedle sebe: BIBLICKÉ KŘESŤANSTVÍ a KŘESŤANSTVÍ ODPADLÉ. Do jaké skupiny patřím já a ty? To je možno zjistit rentgenem slov Pána Ježíše obsaženým v posledním dopise.

Dopisy Pána Ježíše Krista jsou poslední kapitolou učení Krista i křesťanské etiky. Pozorujeme-li rozpor mezi jejich obsahem a naším učením a životem, znamená to, že oscilujeme ve směru k odpadnutí.

Svým věrným služebníkům v Tyatiře dává Ježíš vzácnou radu: „Jenom se pevně držte toho, co máte, dokud nepřijdu“ (v.25).

Skupina učenců, botaniků, se vydala hledat neznámé druhy květin, nalézajících se v nedostupných částech Alp. Jednou uviděli v dálce květ jen zřídka vídaný, vědou dosud

nepopsaný. Byl však v hluboké prohlubni, obklopený ze všech stran strmými skalními stěnami. Pokud ho měli získat, musel se někdo spustit hluboko dolů. Poblíž usilujících badatelů stál malý chlapec z okolí, který zvědavě pozoroval jejich marné úsilí. Jeden z nich chlapci slíbil: „Dám ti pět liber šterlinků, když se spustíš na laně dolů do té prohlubně. Tam utrhneš ten kvítek a my tě znovu vytáhneme nahoru.“ Chlapec si prohlédl prohlubeň a řekl: „Počkejte, hned se vrátím“ – a odběhl. Vrátil se spolu se silným urostlým mužem. A pak řekl cizincům: „Jsem ochoten utrhnout ten květ, ale když bude lano držet tento člověk. Je to můj otec…“ Jen za této podmínky byl tento chlapec ochoten spustit se do strže. Měl zcela pravdu, když řekl: „Když bude v cizích rukou, nebudu riskovat.“ Jak je dobře vědět, že náš věrný Otec řekl: „Nikdy tě neopustím a nikdy se tě nezřeknu“ (Žd 13,5). Vzkříšený Pán povzbuzuje každého z nás: „Jenom se pevně držte toho, co máte, dokud nepřijdu.“ Co křesťan má? Čeho se může držet? Křesťané mají především Pána Ježíše Krista a spolu s ním mají vše (Ř 8,32), mají věčný život (J 3,16; 20,31; 1J 5,11.12), mají jistotu spasení (1J 5,13), mají pokoj s Bohem (Ř 5,1), mají Ducha svatého (J 14,16.17; Ř 8,14-17; 1Ko 12,13). Majíce všechny sliby Božího slova (2Ko 1,20) můžeme se provazy lásky (Oz 11,4) držet radostného zaslíbení, že získáme korunu (Zj 3,11), můžeme se držet Boha (Jz 23,8; 2Kr 18,6; Ž 73,28; Př 3,18), můžeme se držet toho, co je dobré (1Te 5,21), pravověrného učení (Tt 1,9), učení apoštolů (2Te 2,15), můžeme se silně držet vyznání (Žd 4,14; srov. Mt 16,15.16).

Závěrem dopisu vzkříšený Pán Ježíš Kristus dává úžasné sliby, jejichž splnění však podmínil splněním dvou podmínek.

DVĚ PODMÍNKY

„Kdo zvítězí a setrvá v mých skutcích až do konce“ (v. 26a).

Pro opravdové křesťany zde platí dvě věci: vítězství a vytrvalá věrnost. Křesťanský život nespočívá na jednom jediném vítězství nad hříchem, ale na věrnosti trvající až do konce života. V tomto dopise je 5x řeč o skutcích, ale jen jedenkrát říká Pán Ježíš „moje skutky“. Neznovuzrozený člověk má sklon konat „dobré skutky“, aby dosáhl věčného života (Mt 19,6; J 6,28; Sk 2,37; 16,30). Avšak Boží slovo říká, že „ze skutků zákona nebude před ním nikdo ospravedlněn… jsou ospravedlňováni zadarmo jeho milostí vykoupením v Kristu Ježíši“ (Ř 3,20.24). Spaseni jsme milostí (Ef 2,5.8.9), ale jsme-li Božími dětmi, jsme v Kristu Ježíši „stvořeni k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám Bůh připravil“ (Ef 2,10). To už pak nejsou naše mrtvé skutky (Žd 6,1; 9,14), ale jsou to skutky Ježíšovy (J 14,12).

DVA SLIBY

Vzkříšený Pán Ježíš říká: „Kdo zvítězí a setrvá v mých skutcích až do konce, tomu dám moc nad národy: bude je pást železnou berlou, jako hliněné nádobí je bude rozbíjet - tak jako já jsem tu moc přijal od svého Otce“ (v. 26-28).

Verše 26 a 27 jsou citátem čerpaným z mesiánského žalmu (2,9). Tento žalm obsahuje předpověď a ukazuje obraz vítězství a vlády Božího pomazaného. Tato předpověď nás přenáší do okamžiku, kdy Kristus jako Soudce a Triumfátor sestoupí z nebe na tuto zem ve své slávě, aby se vypořádal se všemi svými nepřáteli a přemmohl je „mečem svých úst“ (Zj 19,15), zasedne na trůnu své slávy (Mt 25,31nn) a bude vládnout železným žezlem (v. 27, srov. 12,5; 19,15) a bude panovat tisíc let.

Není to pozoruhodné, že vzkříšený Pán Ježíš Kristus se chce s námi podělit o tu úžasnou královskou vládu plnou majestátu? Tak totiž mluví jeho neměnné Slovo: „a učinil nás královským kněžstvem Boha, svého Otce…“ (Zj 1,6). „A učinil je královským kněžstvem našeho Boha; a ujmou se vlády nad zemí." (Zj 5,10; srov. Ř 8,17; Zj 20,6). Úžasná Boží milost!!! On sám nás vytrhl z odsouzení a udělal z nás spoluregenty!

Verš 28 odkrývá druhý slib, obsahující poselství Pána Ježíše Krista do Tyatiry: „Tomu, kdo zvítězí, dám hvězdu jitřní.“

Jsou dvě možné interpretace tohoto zaslíbení:

Zaprvé, je to slib Kristova zmrtvýchvstání:

Podobně jako se Jitřenka vynořuje z hustých neproniknutelných mraků noci, tak Vzkříšený Kristus pronikl temnoty smrti a vznesl se do slávy (1Ko 15,54-57). Křesťanský život v těch nejtemnějších a nejobtížnějších hodinách není svázán se západem slunce, ale s jeho východem (Sd 5,31; Ml 3,20).

Zadruhé, sám Kristus může být objektem tohoto slibu (4M 24,17).

V poslední kapitole knihy Zjevení říká vzkříšený Pán Ježíš: „Já jsem… jasná hvězda jitřní." (22,16). Člověk, který zůstane věrný až do smrti, získá nejvyšší odměnu a největší poklad – nic víc a nic méně než samotného Ježíše Krista.

3. kapitola

POSLEDNÍ POSELSTVÍ

V. DOPIS SBORU V SARDÁCH

A. MĚSTO SARDY

Sardy ležely cca 50 km jihovýchodně od Tyatiry. Jejich historie se datuje od poloviny 1. tisíciletí př. Kr.

Bylo to starověké město v západní části Malé Asie, hlavní město Lydského království, jehož rozmach spadá do dob vlády dynastie MERMNADŮ (615-546), a za vlády posledního, legendárně bohatého KREZA (560-546 př.Kr.) dosáhlo takového rozvoje, slávy a bohatství, že bylo jedním z nejbohatějších a nejmocnějších měst světa. Město mělo velký význam díky křižovatce čtyř hlavních obchodních cest.

První, severozápadním směrem vedla do Tyatiry a dále do Pergamonu, další, vedoucí na východ, do Frýgie, třetí vedoucí k jihovýchodu do Filadelfie a dále do měst v údolí MEANDRU, a čtvrtá na jihozápad spojovala Sardy se 100 km vzdáleným Efezem a městy v údolí KAJSTROSU.

Když Kýros, perský král dobyl toto město, bylo na vrcholu rozmachu. Leželo nad břehy zlatonosné řeky PAKTOLUS, které vděčilo za své bohatství a královská rezidence, plná přepychu byla v pevnosti na vrcholu vysoké a nedostupné hory TMOLUS. Obyvatelé města, dvůr i všichni obyvatelé města byli hrdí a co horšího, byli si jisti, že jejich hrad nelze dobýt. Úbočí hory bylo velmi strmé a zeď pevnosti zdálky vypadala jako ze železa. Ve skutečnosti však byla z hlíny, podobně jako většina domů v městě. Řecký historik Herodotos píše, že do pevnosti vedla tajná ukrytá chodba. Když pak v roce 546 př. Kr. obléhal perský král Kýros toto město, stálo ho to velmi mnoho úsilí dobýt tuto železnou pevnost. Jeden z jeho vojáků, HYEROADES, pozorně sledoval každý pohyb obležených, až si jednoho dne všiml, že jednomu z lydských strážců neopatrností upadla přilba na druhou stranu opevnění. Voják dále pozoroval, jak tento hlídač přešel na druhou stranu zdi, vzal přilbu a vrátil se. Ještě téže noci Kýrova vojska vtrhla do města tímto tajným vchodem.

Jediným neopatrným krokem bylo dobyto království Lydie, pouze jediné slabé místo rozhodlo o osudu jednoho z nejbohatších měst tehdejšího světa. Okamžikem dobytí Sard perským Kýrem se město stává PERSKOU SATRAPIÍ. Od těch dob se datuje ve starověku dobře známá komunikační spojnice zvaná KRÁLOVSKÁ CESTA spojující Sardy, rezidenci perského satrapy s SUSAN, hlavním městem perských ACHEMENIDŮ.

Jako symbol cizí nadvlády byly Sardy zpustošeny v perské válce za dob povstání řeckých měst v roce 499 př. Kr. Tehdy podlehla zkáze slavná svatyně ARTEMIDY, jeden ze zajímavých kousků lydského umění.

Ve 4. století se v údolí pod městem rozložila vojska perského krále XERXA, který pak zahynul v makedonské bitvě (465 př. Kr.). V důsledku toho se Sardy dostaly pod makedonskou vládu, a po rozdělení řecké vlády na 4 království pod vládu SELEUKA, krále

Sýrie, bylo opět zničeno ANTIOCHEM III. VELKÝM r. 215, přešlo pod správu KRÁLOVSTVÍ PERGAMSKÉHO, aby na konci 2. stol. př. Kristem přešlo pod vládu ŘÍMA.

V mezidobí pak bylo město zničeno silným zemětřesením (viz Zj 3,3) a bylo znovu vybudováno za byzantské epochy.

Definitivně bylo město dobyto a zničeno roku 1402 TIMUREM (1336-1405), tureckým panovníkem.

Sardy byly jedním z prvních měst, kde se začaly razit první starověké zlaté a stříbrné mince. Třeba poznamenat, že město bylo centrem frýžského kultu Kybelina, uctívané ve formě černého kamene. Tento kult se vyznačoval nevázanou divokostí, extázemi a hysterií. Na rozdíl od kultu císařů křesťany přímo neohrožoval.

Z někdejšího hlavního města Lýdie se toho mnoho nezachovalo. Americké archeologické vykopávky, které zde probíhaly v letech 1910-14 a obnovené v r. 1961, odkryly zbytky Artemidiny svatyně a několik jiných staveb z různých epoch, a řadu nápisů v abecedě, převzaté v Lýdii z řecké.

V Sardské nekropoli (pohřebišti) byly nalezeny četné ozdoby ze zlata a drahokamů. Hroby lydských králů byly prosté kurhany nebo kuželové stavby.

Toto slavné město zemřelo (viz Zj 3,1.2) a žije jedině v historii. Dnes tam jsou ruiny, které jsou cílem archeologů a mimo ruiny je zde malá vesnička SART, jejíž obyvatelé se tradičně zabývali výrobou textilu (sr. bílé šaty - Zj 3,4.5). Poblíž ruin starověké pevnosti KREZUSE v Sardách je novodobé 50.000 turecké město SALIHLI.

Nad historickou zprávou o tomto bohatém městě starověku by se mohl nadepsat moudrý latinský aforismus: „SIC TRANSIT GLORIA MUNDI: (Tak pomíjí světská sláva).

B. SBOR V SARDÁCH (ZEMŘELÝ SBOR)

O životě sboru v Sardách, bohatém městě starověku, víme jen to, co je v dopise Pána Ježíše. Sbor v Sardách byl sbor, pozbavený života. Vezmeme-li do úvahy ocenění sboru, pak byly Sardy spolu s Laodikejí velmi špatným sborem. Byl považován za křesťanské shromáždění, avšak v převážné míře spočívající na formální rutině. Spokojili se s určitými částečnými úspěchy, byl skutečně lepší než předchozí, protože v něm nebyla ani Jezábel s falešnými prorockými vlivy, ani Nikolaité či Bileámité, ale skončil mrtvým obřadnickým formalismem, a představoval formu ortodoxní, legalistické zbožnosti, nelišící se v duchovní podstatě příliš od nominálního křesťanstva, zbožnosti omezující maximálně životodárné a oživující působení Ducha svatého a jeho projevy jak v životě sboru, tak i jednotlivců, kteří do něho patřili. Pán církve bez servítků nazval sardskou společnost sborem ponořeným do duchovní letargie.

C. DOPIS SBORU V SARDÁCH (ZJ 3,1-6)

1. verš otvírá poselství zmrtvýchvstalého Pána Ježíše*:* „A andělu církve v Sardách napiš: Toto praví ten, který má sedm duchů Božích a těch sedm hvězd“.

Pán Ježíš se sboru představuje jako „ten, který má sedm duchů Božích a těch sedm hvězd.“ Znovu navazuje na obraz oslaveného Krista (1,4.16). Každému pozornému čtenáři Bible

velmi často vyvstává před očima jedna číselná zvláštnost, a to číslo SEDM. Číslice sedm v Božím slově je číslem Boží plnosti, celosti (obrazu či úkolu) plnosti a také dokonalosti. Jako drobnou zajímavost stojí za to uvést, že pouze v knize Zjevení se kombinace s číslicí „7“ vyskytuje 54x.

Výraz „sedm duchů Božích“ je v této knize čtyřikrát (1,4; 3,1; 4,5; 5,6). Je těžké pochopit, proč Pán Ježíš užívá takový výraz. Vykladači Písma usilují najít několik výkladů:

Za prvé, může to být výraz jeho celkové Všemohoucnosti a absolutní Vševědoucnosti, díky níž dokonale zná práci i život sedmi sborů (7x se opakující ukončení listu: „Kdo má uši k slyšení, slyš, co Duch praví církvím“ (2,7; 2,11; 2,17; 2,29; 3,6; 3,13; 3,22).

Za druhé, může to být obraz Ducha svatého projevujícího se v životě Pána Ježíše v sedmi důležitých projevech ukázaných prorockým způsobem v 11.kapitole Izajáše, hovořícím o Mesiáši, na kterém spočine Duch Páně. Bude to: Duch moudrosti, duch rozumu, duch rady, duch moci, duch poznání, duch bázně Hospodinovy, duch spravedlnosti a pravdy (Iz 11,2.3.5).

Za třetí, může to označovat dokonalou činnost Ducha svatého v životě Kristově, v plnosti jeho moci (Iz 61,1.2; L 4,1.14-22) a dokonalosti (Dr René Pache*: „Osoba a dílo Ducha svatého“*).

Dále se Pán Ježíš představuje jako suverénní Pán církve. „Toto praví ten..., který má těch sedm hvězd“. S tímto obrazem jsme se již setkali na samém počátku knihy (1,16.20), a rovněž na počátku prvního listu (2,1). Co pak může znamenat opakování téhož obrazu v dopisu do Sard? Paul J. Rogosin, jeden z velmi známých autorů mnoha krásných nábožných knížek (nedávno zemřelý) se domnívá, že Kristus jako by chtěl v tomto listě ustanovit nový pořádek, začít své dílo znovu po velkém neodvratném zničení představeném v předchozím listě, ve sboru do Tyatiry (P. Rogosin: „The mysteries of the Apocalypse“).

Pán Ježíš chce odhodit do minulosti všechny staré věci a začít znovu. Začíná tedy o tvůrčí činnosti Ducha svatého, který se na počátku vznášel nad temnotami a chaosem, nad propastí. Tento životodárný Duch Boží přinášel všude život (syr. RaHaf = ohřívat, zůstávat - 1M 1,2). Tentýž Duch svatý v padesátý den ukončil tvůrčí činnost akcí vzniku církve, živého Těla Kristova, nádherného organismu, spojeného díky moci Ducha svatého s nebeskou hlavou, Pánem Ježíšem Kristem (Ř 12,3-5; 1Ko 12; Ef 5,22-31).

On, suverénní Pán církve, říká: „Mám sedm hvězd“, držím je ve své pravici a chce říci, že patří Jemu a mají být poddány jemu. „Hle jako hlína v ruce hrnčířově, tak jste i vy v mé ruce“ (Jr 16,8).

Ve druhé části 1. verše Pán Ježíš záměrně úplně přehlíží výsledky sboru, tak důležitý prvek, opakující se ve všech listech, a náhle přechází k ostrým výčitkám: „Znám tvoje skutky, máš jméno, že žiješ, a jsi mrtvý“. Pán Ježíš Kristus není ani zbytečně radikální, ani zbytečně liberální. Jeho oči vidí skutečný stav sboru. Je to sbor žijící smrti. Skutečně sbor měl z materiálního hlediska dostatek všeho, ale v tom, co se opravdu počítá, byl mrtvý.

A tak vyvstává otázka: **Kdy se sbor nalézá v nebezpečí smrti?**

1. Sbor je v nebezpečí smrti, **když začne glorifikovat vlastní minulost** (tzv. TEOLOGIE KRÁSNÉ MINULOSTI, projevující se mj. v slavných jubileích, krásných výročích – (sr. Fp 3,12-14), kdy se utápí ve vzpomínkách (jak to kdysi bylo krásné!) Místo aby vzbuzovali uhasínající naději, zabývají se raději sborovou tradicí, cíl vyznačený Božím slovem zůstane na úpatí (sr. 1Ko 9,24-27; Tt 2,13).

2. Sbor je v nebezpečí smrti tehdy, **když jsou jeho formy důležitější než život**; je sborem, kterému více záleží na dodržení předepsaného nábožensko-církevního rituálu než na pulzujícím duchovním životě (por. 2Ko 3,4).

3. Sbor je ve smrtelném nebezpečí tehdy, **miluje-li více pořádek než Pána Ježíše Krista.** Je to sbor, ve kterém je porušení vnitřní, nepsané tradice, starých závazných předpisů je mnohem těžším hříchem než mnoho jiných. Sbírka skrytých pořádků, podle nichž tzv. „Sborový řád" překračuje meze Bible a Bible se dostává celkově na druhé místo. Když sbor vytáhne na bojiště (sr. Žd 12,4; 2Ko 10,36; Ef 6,11-17; 1Tm 6,12; 2Tm 2,3-5; 4,7) s experty na sborově-náboženské předpisy, je to výrazným znakem toho, že se objevila smrtelná nemoc.

4. Sboru hrozí smrtelné nebezpečí tehdy, **zabývá-li se více materiálními než duchovními záležitostmi.** Všechny formy práce sboru jsou v pořádku, mohou být užitečné a přínosné, ale než se s nimi začne, musí být zkonfrontovány s Pánem Ježíšem Kristem a Jeho věčným Slovem (J 15,5).

Verše 2 a 3 obsahují rady Pána Ježíše, obsahující jak pokyny, tak i varování:

„Probuď se a posilni to, co ještě zůstává a je už na vymření!" (v. 2a).

První napomenutí na adresu sboru se týká bdělosti: „Probuď se!" Ospalost je jedním ze znaků posledních dob. Nový zákon připomíná bdělost 26x, Pán Ježíš na toto téma hovořil 17x. Apoštol Pavel při příležitosti promluvy o nesprávném vztahu křesťanů k Památce Páně (1Ko 11,23-32), jmenuje 3 stavy zhoršujícího se duchovního života (duchovního zdraví), které jsou výsledkem ospalosti a nedostatku bdělosti, a to jmenovitě: slabost, nemoc a smrt (1Ko 11,30).

Napomenutí k bdělosti bylo známé pro obyvatele města Sard, protože neobezřetnost a chybějící bdělost jednoho člověka (strážného), rozhodly o osudu celého velkého a bohatého města. „Buď bdělý", říká Pán Ježíš, „nebudeš-li bdít, přijdu tak, jako přichází zloděj, a nebudeš vědět, v kterou hodinu na tebe přijdu" (v. 3b)

Město bylo vícekrát poničeno nájezdy a zemětřeseními, které přicházely zcela náhle a nečekaně. S použitím tohoto obrazu Pán Ježíš varuje, že jeho příchod bude náhlý „jako blesk ozáří oblohu" (Mt 24,27; L 17,24), „jako potopa" (Mt 24,37-39) a „jako zloděj" (Mt 24,43.44; L 12,39; 1Te 5,2-4; 2Pt 3,10; Zj 16,15).

Když Pán Ježíš hovořil o svém příchodu, neměl tentokrát na mysli svůj slavný příchod pro církev, PARUZII (J 14,1-3; 17,24; 1Ko 15,51-54; 1Te 4,15-17), ale především příchod v skrytu, neviditelným způsobem, aby zavedl pořádek do sboru, aby jej pokáral, či provedl jeho celkovou likvidaci. V dopise sboru do Efezu ten neviditelný příchod Pán Ježíš nazval „pohnutím svícnem", sboru v Pergamu řekl: „brzo k tobě přijdu a budu s nimi bojovat

mečem svých úst“ (2,16). K vyjádření tohoto druhu příchodu v dopisech do Tyatiry a Sard používá Pán Ježíš velmi divný, do té doby nepoužívaný pojem znící řecky „HEKO“. Tento termín Pán Ježíš Kristus používá, říká-li, že „nadejde konec“ (Mt 24,14), „přijdou dny“ (L 19,43), „nadešla hodina“ (J 2,4), „nastane den Páně“ (2Pt 3,10), „přijdou rány“ (Zj 18,8), „nastane soud“ (Mt 23,36) atd. Nový zákon užívá toto označení 21x. Z toho lze vyvodit velmi důležitý závěr, že Pán církve, Ježíš Kristus, má různé způsoby navštívení sboru, ať už pronásledováním (1Pt 1,6.7), nebo živelnými pohromami, nebo i jinými výchovnými prostředky. Závěrem je třeba zdůraznit, že tento druh příchodu Krista (HEKO) je spíše navštívení sboru, rozhovor s ním, např. se sborem v Sardách, neznamená příchod Krista pro církev.

V druhém napomenutí, uvedeným pod adresou sboru zmrtvýchvstalý Ježíš Kristus říká: „Rozpomeň se tedy, jak jsi mé slovo přijal a slyšel, zachovávej je a čiň pokání“ (v. 3a).

„Připomínej si, vzpomeň si“. Otázce připomínání věnuje Boží slovo velkou pozornost (5M 4,9.23; 5,15; 6,12; 8,2.11.18; 9,7; 24,9; 25,17). Člověk je bytost, která zapomíná velká Boží dobrodiní (Ž 103,2). Proto se v listě Petrově setkáváme s následujícími slovy: „Proto vám hodlám ty věci stále připomínat, ačkoliv o nich víte a jste utvrzeni v pravdě, kterou jste přijali. Ale považuji za správné probouzet vás napomínáním… Vynasnažím se, abyste si mohli tyto věci vždycky připomínat i po mém odchodu“ (2Pt 1,12-15).

Dále Pán Ježíš Kristus napomíná sbor, aby pamatoval na to, co jsi „přijal a slyšel“, a vzápětí napomíná: „jak jsi mé slovo přijal a slyšel“ a navíc podobné poselství jako sboru v Tyatiře (2,25) a Filadelfii (3,11). Koncové napomenutí „Vzpamatuj se!“ se opakuje ve všech dopisech (s výjimkou dvou – do Smyrny a Filadelfie) (2,5; 2,16; 2,11.22; 3,19).

4. verš zaměřil zmrtvýchvstalý Pán k těm, kteří si uchovali „čistý šat“. „Přece však máš v Sardách několik osob, které svůj šat nepotřísnily; ti budou chodit se mnou v bílém rouchu, protože jsou toho hodni“.

Všichni, kdo byli obeznámeni s řeckým náboženstvím, se mohli bez dalšího uvažování orientovat, že blížit se k bohům ve špinavých a poskvrněných šatech je sakrálním přestupkem. Řekové měli jen vnější čistotu, pro nás existuje ta vnitřní čistota srdce (1J 3,3), pouze při ní je Bůh ochotný se dívat.

Pán Ježíš Kristus nás učinil hodnými, způsobilými pro účastenství na dědictví svatých ve světle (Ko 1,2).

Druhá část 4. verše je předivným potvrzením údělu vítězných křesťanů v nebeské slávě: „bude chodit se mnou v bílých šatech“. Až živá církev zmizí ze země, vzata a provázena Duchem svatým na nebeskou hostinu, tehdy budou ve 4. kapitole Apokalypsy „vykoupení Páně“ představeni v podobě „čtyřiadvaceti starců, oděných bělostným rouchem“ (4,4). A ve chvíli svatby Beránkovy se Kristova snoubenka ukazuje ve svatebním šatu: „a byl jí dán zářivě čistý kment, aby se jím oděla. Tím kmentem jsou spravedlivé skutky svatých“ (Zj 19,8). Po Beránkových slavnostech nastupuje příchod Krista na zemi v moci a slávě spolu se svou manželkou. Zaměřme pozornost na její oblečení: „Za ním nebeská vojska na bílých koních, oblečená do bělostného čistého kmentu“ (Zj 19,14).

Na konci svého dopisu sboru v Sardech dává Pán Ježíš nádherný slib: „Kdo zvítězí, bude oděn bělostným rouchem a jeho jméno nevymažu z knihy života, nýbrž přiznám se k němu před svým Otcem a před jeho anděly“ (v. 5). Ve starověku měly bílé šaty tři důležité významy:

Zaprvé: Bílé šaty znamenaly **neobyčejně zářící čistotu**.

Pouze ten, kdo má čisté srdce, uvidí Boha. To je čistota Kristovy zásluhy a spravedlnosti (Iz 61,10; Fp 3,9).

Zadruhé: bílé šaty byly **slavnostním šatem**

Sváteční oblek byl bílý. Nebeská radost bude obrovským slavnostním zážitkem. Jestliže nám křesťanství nedává radost, nedává nám nic.

Zatřetí: **bílé šaty označovaly vítězství**

Vítěze oblékali do bílých šatů. Máme podíl na Kristově vítězství. „Ale v tom všem jsme víc než vítězi v tom, který si nás zamiloval“ (Ř 8,37 – doslovný překlad).

V druhé části 5. verše Zmrtvýchvstalý Pán Ježíš Kristus mluví o „Knize života“. Tu připomíná několikrát již Starý zákon (2M 32,32; Ž 69,29; 139,16; Da 12,1; Ma 3,16). V Novém zákoně je o ní také několikrát řeč (L 10,20; Fp 4,3; Zj 3,5; 13,8; 17,8; 20,12.15; 21,27). Starověká města vedla knihy registrující jejich obyvatele. Pokud někdo z nich zemřel, bylo jeho jméno smazáno z této knihy. Zmrtvýchvstalý Kristus říká, že pokud vírou udržíme plamen duchovního života, díky společenství s ním naše jména z knihy Božích obyvatel nebudou vymazána.

VI. DOPIS SBORU VE FILADELFII

A. MĚSTO FILADELFIA

Asi 45 km na jihovýchod od Sard leželo malebné město Filadelfia. Ve srovnání s jinými městy, která jsme doposud popsali, nebylo staré, bylo totiž založeno v 2. stol. př. Kr. v roce 138 pergamským králem Attalou II (159-138), nazývaným FIL-ADELFOS, od něhož město získalo svůj název.

Filadelfia nikdy neměla větší význam kromě toho, že ležela na význačném místě na hranici tří geografických celků: MÝZIE - (sever), LÝDIE - (západ) a FRÝGIE (východ), byla tedy typickým pohraničním městem.

V souvislosti s tím město leželo na křižovatce dvou důležitých obchodních a komunikačních cest: jedna probíhala z Lýdie do Frýgie (západo-východní) a druhá z Pisidie a Pamfýlie (jih) do Mýzie a Bitýnie (sever). Filadelfií probíhala také známá CESTA ŘÍŠSKÉ POŠTY vedoucí z Říma přes Athény, Troadu, Pergamon, Sardy, směřující na východ.

Kromě toho město leželo v neobyčejně úrodném okolí, které žilo z vinic, které postačovaly jako hlavní zdroj obživy a výdělku obyvatelům okolí. V tomto směru měla Filadelfia „klíč“

komunikace do maloasijského vnitrozemí. Touto cestou se dále šířily proudy helenistické kultury. Řečtina splňovala roli „otevřených dveří“ k misijní práci křesťanství v Malé Asii.

Město bylo známo kultem celé plejády mýtických božstev, mezi nimiž zaujímal nejokázalejší místo kult DIONÝZŮV, boha vína a extáze, pečovatele a patrona města. Vinohrady ve Filadelfii patřily k nejkrásnějším v okolí, a tak není divu, že jeho obyvatelé uctívali Dionýza jako svého patrona. Nadto Filadelfia obsahovala tolik středisek pohanských kultů, tolik krásných svatostánků, že ji nazývali „Malé Athény“. Kdo procházel hlavní ulicí města s tolika pohanskými svatyněmi, měl dojem, že to jsou opravdu Athény, centrum olympského mýtického kultu.

Jediným velkým neštěstím Filadelfie byla častá zemětřesení, která nedovolovala obyvatelům spokojeně žít a pracovat. Město totiž bylo na vulkanické půdě, a proto mu také říkali spálená země. Jedno z největších zemětřesení postihlo Filadelfii v roce 17 po Kr. a zanechalo město v troskách. Římský císař Tiberius (12-37) poskytl pomoc a prostředky, a město se znovu zvedlo z ruin a jako projev vděčnosti přijalo jméno „NEOCESAREA“.

Z dřívější doby se zachovaly pouze fragmenty byzantských obranných zdí. Přes četná zemětřesení město existuje dodnes, je bohatým městem s asi 15.000 obyvateli, a i když má mohamedánský název „Allah-sehir“ je přesto jediným v Malé Asii (podobně jako Smyrna), ve kterém je několik křesťanských církví se sídlem křesťanského biskupa. Je to proto, že zachovala víru i Boží slovo (Zj 3,8.10).

B. SBOR VE FILADELFII

Byl jedním z nejlepších sborů (spolu se Smyrnou). Byl to skromný sbor, nevelký, ale věrný. Nedělal si velké ambice, neměl velké plány a záměry, měl jen malou moc, ale chtěl v tiché a skromné službě využít všechny možnosti. V listě sboru není žádné napomenutí, naopak získal od Pána Ježíše Krista pochvalu a zaslíbení, že bude účastníkem nebeské odměny a slávy.

Sbor ve Filadelfii byl sborem vítězným, protože si zachoval víru, držel se jména Pána Ježíše a zachoval Boží slovo (3,8.10). Zůstal věrný a čistý i přes řadu útoků ze strany náboženských nepřátel i falešných učitelů (3,9).

C. DOPIS SBORU VE FILADELFII (ZJ 3,7-13)

Začíná popisem oslaveného Pána: „Toto říká ten Svatý a Pravý, který má klíč Davidův, který otvírá, a nikdo nezavře a zavírá, a nikdo neotevře“ (v.7)

Pán Ježíš Kristus se představuje sboru krásným způsobem: „Toto říká ten SVATÝ“. Nám říká: „Učte se ode mne...“ (Mt 11,29). Apoštol Petr říká: „Jste přece k tomu povoláni... abyste následovali jeho šlépěje“ (1Pt 2,21). „Ale jako je svatý ten, který vás povolal, buďte i vy ve všem svém chování svatí. Je přece napsáno: Buďte svatí, neboť já jsem svatý“ (1Pt 1,15.16).

Dále se Pán představuje jako: „PRAVÝ“. V řečtině existovala dvě slova: ALETHES a ALETHINOS, které obě v překladu znamenají PRAVÝ. První se užívalo v případě, kdy se mělo zdůraznit, že daný předmět je skutečný, nefalšovaný. Druhý výraz se používal k vyjádření

něčeho absolutně pravdivého a nezfalšovaného. Pán Ježíš Kristus o sobě mluví tímto druhým výrazem „ALETHINOS“.

Tomuto pravdivému Pánu a Spasiteli, pravdivému příteli a Pastýři se vyplatí věřit, On nikdy nezklame!

Dále mluví zmrtvýchvstalý Pán jako ten, „který má klíč Davidův“. To je citát z Iz 22,22, kde najdeme popis ELJAKÍMA, věrného správce paláce krále CHIZKIJÁŠE (v Bibli kralické Ezechiáše). Král svěřil Eljakímovi klíče od své královské rezidence a nikdo nemohl vejít do paláce a před králův obličej jedině s vědomím Eljakíma.

Pán Ježíš je v určitém slova smyslu správcem Božího domu (W. Barclay). On je tou jedinou cestou k Bohu (J 14,6; sr. Mt 11,27; Ř 5,1.2; Ef 3,12; 1Tm 2,5; Žd 10,19.20).

V 8. verši Pán přechází k vykreslení předností sboru: „Znám tvé skutky. Hle, postavil jsem před tebou otevřené dveře a nikdo je nemůže zavřít. neboť máš sice malou moc, ale zachoval jsi mé slovo a nezapřel jsi mé jméno.“

Tento verš má velmi bohatý obsah a má mnoho interpretací. Zaměřme se na některé z nich:

1. Otevřené dveře možností

Historie města nám ukazuje hodně veličin týkajících se klíčového postavení Filadelfie, ve výrazu „otevřené dveře“ můžeme vidět „otevřené dveře možností“, díky křižovatce komunikačních a obchodních tahů ze západu na východ a z jihu na sever a rovněž díky tomu, že toto město bylo na hranici tří zeměpisných celků. V helenistické oblasti byla Filadelfie výchozím bodem řecké civilizace, která dobývala zaostalou Frýgii a v době apoštolské byla Filadelfie bránou, otevírající cestu k misijnímu působení křesťanství na území Malé Asie.

Jak aktuální je toto poselství pro křesťanské sbory v 2. polovině 20. století, a ještě výrazněji v posledním čtvrtstoletí. Všemohoucí Bůh otevřel naší zemi doširoka „dveře možností“. Jsou to dveře zvěstování evangelia prostřednictvím médií a působení Biblické společnosti. Bůh otevřel doširoka dveře pro misijně-evangelizační činnost, prostřednictvím literatury masově vydávané různými protestantskými církvemi. Bůh otevřel dveře možností dostupnosti křesťanských písní pro osamělé a nemocné, otevřel dveře pro radostnou zprávu pro všechny slepé pomocí Braillova písma, otevřel dveře pro uskutečnění nesčetných pobytů mládeže, možnosti biblického vzdělávání v biblických školách, teologických seminářích či křesťanské akademii. Po uplynutí 343 let od vydání Gdaňské bible se v roce 1975 objevil dlouho očekávaný novodobý protestantský překlad Písma do polštiny.

I my, polští křesťané, máme „doširoka otevřené možností“. Dveře, které nikdo nemůže zavřít... ale do určité doby. Tentýž Pán, který je otevřel, dal napsat výstrahu: „tak praví ten, který otevírá, a nikdo nezavře, a ten, který zavírá a nikdo neotevře“ (v. 7). Bohu dík za to, že se zopakovaly časy „otevřených dveří možností“ (2Ko 2,12). Ale spolu s nimi se otevřely dveře „velkých protivenství“: „neboť jsou mi otevřeny veliké a mocné dveře a protivníků je mnoho“ (1Ko 16,9).

2. Otevřené dveře společnosti

S jistotou víme, že obyvatelé Filadelfie byli makedonští kolonisté a helenističtí Židé (3,9). Sbor ve Filadelfii sestával z určitého množství obrácených Židů. Jejich příchod do církve vyvolal pronásledování, a za tím následovalo jejich prokletí, exkomunikace a dveře synagogy pro ně zůstaly navždy uzavřeny. Zmrtvýchvstalý Pán potěšuje křesťany, které postihly tyto těžké chvíle, slovy: „Lidé vás ze své společnosti mohou vyvrhnut, ale dveře společenství se mnou nemůže zavřít nikdo."

3. Otevřené dveře spásy

Pán Ježíš Kristus nazývá sebe sama DVEŘMI. Již dříve řekl: „Já jsem dveře" (J 10,7-9). V dřívějších ovčích ohradách nebyly ani vrata, ani branky, pouze otvor ve zdi, jímž ovce procházely. A když byly všechny uvnitř, lehl si pastýř před otvor, aby žádná šelma nemohla dovnitř. Pastýř byl doslova dveřmi. Podobně je Ježíš Kristus pro nás dveřmi k Bohu a do nebe můžeme vejít jen skrze něj.

Ve druhé části 8. verše Spasitel zdůrazňuje dvě hlavní přednosti sboru: „Máš sice malou moc, ale zachoval jsi mé slovo a nezapřel jsi mé jméno." Tyto dva nejzřejmější důsledky křesťanského života jsou ovocem účinné poslušnosti Krista a nebojácného svědectví o jeho jménu.

Verš 9. je poněkud kontroverzní, pokud jde o jeho interpretaci.

1. Je tu načrtnut obraz blížícího se vítězství nad pohanstvím a budoucí triumf křesťanství. V rané křesťanské literatuře se projevuje naděje rychlého zničení nepřátel Krista. Zmrtvýchvstalý Pán Ježíš Kristus chce upokojit bojové naladění křesťanů slovy: „Tyto věci jsem vám pověděl, abyste ve mně měli pokoj. Na světě budete mít soužení, ale buďte stateční: Já jsem přemohl svět" (J 16,33). „Neboť všechno, co se narodilo z Boha, přemáhá svět. A to je to vítězství, které přemohlo svět: naše víra. Kdo je ten, kdo přemáhá svět, ne-li ten, kdo věří, že Ježíš je Syn Boží?" (1J 5,4.5). Pán Ježíš říká: „Učte se ode mne, neboť jsem mírný a pokorný v srdci" (Mt 11,29). „Vy nevíte, jakého jste ducha. Neboť Syn člověka nepřišel lidské duše zahubit, ale spasit." (L 9,52-56; sr. 1Pt 2,15.19-23; 3,9.14). „Nemstěte se sami, milovaní, ale dejte místo hněvu, neboť je napsáno: Má je pomsta, já odplatím, praví Pán." (Ř 12,19; sr. Žd 10,30).

2. Typ falešných učitelů. Ve všech dopisech Pán hovoří o odstoupení a o falešném učení. Ve sboru v Efezu varuje před „falešnými učiteli" (2,2), v dopisu sboru ve Smyrně hovoří o „satanově synagoze" (2,9), ve sboru v Pergamu vidí „trůn satana" (2,13), a „příbytek satana" (2,13), v Tyatiře upozorňuje na „satanské hlubiny" (2, 24), ve sboru v Sardech je řeč o všeobecné agonii a smrti (3,1.2), ve sboru ve Filadelfii podobně jako ve Smyrně se opět opakuje Satanova synagoga (3,9) a ve sboru v Laodikeji se ocitá za dveřmi (3,20).

„Satanova synagoga" jsou podle slov Pána Ježíše ti, „kteří si říkají židé, a nejsou, ale lžou." Ze slov Pána Ježíše vyplývá závěr, že satanova synagoga je náboženské sdružení podvodníků (1Tm 4,1.2) pod vedením satana, otce lži (J 8,44).

3. Obraz judaizujících křesťanů. Třetí interpretace 9. verše míní, že pod pojmem „synagoga satanova" nejsou míněni „Židé podle těla" (Ř 2,28; 9,6), ale „judaizující křesťané",

se kterými se velmi ostře utkal Pavel v listě Galatským. Byli to lidé, kteří věřili v Ježíše Krista, ale současně se drželi Mojžíšova zákona jako podmínce spásy. Tomuto problému byl věnován tzv. „jeruzalémský koncil“ (Sk 15). Bývalo zvykem označovat stoupence zákona jako GALATEISTY, protože byli oklamáni hříchem Galaťanů.

Galateismus je snaha o ospravedlnění pomocí skutků zákona (Ga 2,16.21). Hřích Galaťanů tkví v tom, že je to pokus doplnit dokonalé dílo spásy lidskými doplňky. Ke spáse není možno a ani není třeba dodávat „ani zrnko“. Je absolutně dokonalá a nepotřebuje dodatky, doplňky a úpravy.

Hereze Galaťanů neskončila v dobách apoštolských, přetrvává dodnes a zásadně znehodnocuje dílo spásy v srdcích takto postižených a zároveň degraduje a ničí i biblické, evangelijní křesťanství.

V 10. verši vzkříšený Pán na jedné straně vyjadřuje pochvalu sboru, na druhé straně dává nádherné zaslíbení: „Protože jsi zachoval slovo mé trpělivosti, i já tě zachovám od hodiny zkoušky, která má přijít na celý svět, aby byli vyzkoušeni ti, kdo bydlí na zemi.“ Stojí za to zamyslet se nad hloubkou Božího slova. Pán Ježíš často říkával, že každému odplatí podle jeho činů. (Mt 16,26; Ř 2,6; 2Ko 5,10; Zj 22,12). „Kdokoli mne tedy vyzná před lidmi, toho i já vyznám před svým Otcem, který je v nebesích. Kdo by mne ale před lidmi zapřel, toho i já zapřu před svým Otcem, který je v nebesích.“ (Mt 10,32.33) „Jestliže vytrváme, budeme s ním také kralovat. Zapřeme-li ho, zapře i on nás.“ (2Tm 2,12). „Ty, kdo mě ctí, poctím, ale ti, kdo mnou pohrdají, budou zlehčeni“ (1S 2,30). „Ryzímu svou ryzost osvědčuješ, s neupřímným se však pouštíš do zápasu“ (Ž 18,27). „Jakým soudem totiž soudíte, takovým budete souzeni, a jakou mírou měříte, takovou vám bude zase odměřeno“ (Mt 7,2).

Sbor ve Filadelfii zachoval slova Pána Ježíše, proto dostal zaslíbení, že zůstane zachován od hodiny zkoušky. Biblisté identifikují „hodinu zkoušky“ s „velkým soužením“, které nastane po vtržení církve. Je to jeden z textů Božího slova, potvrzujících slib Pána Ježíše, že jeho církev bude vzata ze země před příchodem „velkého soužení“ (viz J 14,4; 17,24; 1Te 1,10; 4,15-17; 5,9; Žd 9,28).

Ve verši 11. dává vzkříšený Pán sboru ve Filadelfii poslední radu a povzbuzení: „Drž se toho, co máš, aby nikdo nevzal tvou korunu“.

Zatímco slova Pána Ježíše v dopisu do Pergamu: „Jinak k tobě rychle přijdu“ (2,16) plní strachem a obavami, zde je to potěšení a povzbuzení.

„Koruna“ vzpomínaná v tomto verši neznamená zlatou pokrývku hlavy krále, ale je to odměna v podobě „věnce“. Boží slovo zde používá sportovní terminologii, jmenovitě věnec, který po sportovním utkání v nejrůznějších sportovních disciplínách dostávali vítězové (1Ko 9,24). Písmo hovoří o několika druzích věnců jako zvláštních odměn připravených vítězným služebníkům Krista:

1. nepomíjející věnec (1Ko 9,25),

2. věnec spravedlnosti (2Tm 4,8),

3. věnec chlouby (1Te 2,19; Fp 4,1)

4. věnec slávy (1Pt 5,4),

5. věnec života (Jk 1,12; Zj 2,10).

Pán Ježíš přesto vážně varuje: „Drž se toho, co máš, aby nikdo nevzal tvou korunu (tvůj věnec)“. Smysl tohoto verše nám vynikne, když ho napíšeme v této formě: „Dej si pozor, abys svou korunu nepromrhal“. Naši korunu nám nikdo nemůže vzít, ale svou slabostí a nevěrností ji můžeme promrhat. Křesťan má být ratolestí, která je pracovitá a která nese ovoce (J 15,2), má být dobrým a věrným služebníkem (Mt 25,21.23), jinak promrháme pro nás připravenou odměnu: „Vezměte mu tedy tu hřivnu a dejte ji tomu, kdo má deset hřiven. Každému, kdo má, totiž bude dáno a bude mít hojnost, ale tomu, kdo nemá, bude vzato i to, co má“ (Mt 25,28.29).

Jednou bude jiný sluha
můj věnec na hlavě mít,
a já budu jen pln studu
před svým Pánem žít.
Jiní přijdou se snopy
nesou Pánu práci svou
předají je s písněmi
Ženci odevšad zde jsou!
Přijít s prázdnou náručí?
Jak mne Pán můj přivítá?

Korunu mou ten dostane,
kdo věrnější v práci byl;
kdo nestál zde nečinně
posvěceným žitím žil.
Kdo ztracené duše hříšné
vedl před trůn Beránka,
zlaté snopy nosil pilně
z polí bídy sbíral sám.
Zoufalství mne tam zahrne
kde je mého žití plán?

Už nebudu stát nečinně,
když mne ke žni volá Pán!
Půjdu hned a bez váhání,
by byl požat celý lán.
Vezmu z pole klasy zlaté,
do sýpky je přinesu
slovem, činem svědectví dám,
Spasitel že Pánem mým.
A pak i na moji hlavu Pán
dá také svou korunu.

Poselství sboru ve Filadelfii končí zaslíbením: „Kdo zvítězí, toho učiním sloupem v chrámu svého Boha a nevyjde již nikdy ven. A napíši na něj jméno svého Boha a jméno města svého Boha, Nového Jeruzaléma sestupujícího z nebe od mého Boha, i své nové jméno“ (v.12).

Filadelfie se chránila množstvím různých pohanských svatyní a bylo jich tolik, že ji nazývali „malé Athény“. Když se někdo věrnou službu přičinil o rozvoj města anebo věrně konal své povinnosti, bývalo jeho jméno zapsáno na jedné z kolonád svatyně. Dělával to obvykle kněz sloužící ve svatostánku, sloužící svému bohu, aby si tolikrát připomněl jeho jméno, kolikrát se podívá na pilíř svatyně. Ty pilíře měly svůj účel: držet tíhu stavby.

Tento obraz má hluboký význam. Dáme-li všechny své síly, svou mysl, svůj čas, celou naši bytost, k disposici pro práci ve sboru, budeme rovněž oporami a sloupy církve. Vítězný život křesťana se mnohonásobně vyplácí (Mt 19,27-29) v časnosti i ve věčnosti. Pán Ježíš říká, že vítězové budou nejen pilířem nebeské svatyně, ale že On sám na tomto pilíři umísti nápis se třemi jmény: jménem Boha, jménem Nového Jeruzaléma a jménem Krista. Bude to průkazem, pro koho jsme zde pracovali: zda jsme pracovali pro slávu Božího jména, anebo pro vlastní slávu? Pracovali jsme pro „jméno“ Nového Jeruzaléma, opravdové, čisté a věrné Nevěsty Kristovy, anebo pro nějakou pozemskou náboženskou organizaci. Pracovali jsme pro jméno Kristovo, který má nové, věčné jméno BERÁNEK, které zůstane provždy? (Zj 5,12; 6,1; 7,9; 12,11; 14,1; 15,3; 19,7.9; 21,9.14.22.23.27; 22,1.3).

„Budou vidět jeho tvář a jeho jméno bude na jejich čelech“ (22,4).

VII. DOPIS SBORU V LAODIKEJI

A. MĚSTO LAODIKEA

Město leželo v údolí LIKOSU při ústí řeky do MEANDRA. Bylo 70 km jižně od Filadelfie a kolem 160 km východně od Efezu. Bylo zbudováno kolem roku 250 př. Kr. syrským králem ANTIOCHEM II (261-246 př. Kr.), nazvané jménem jeho manželky Laodiké, dcery Agamemnona. Laodikea byla ve Frýgii v bezprostřední blízkosti měst Kolos a Hierapolisu a tvořila s ním křesťanské Tripolis (Ko 2,1; 4,13).

Laodikea byla velkým a bohatým řemeslnicko-obchodním městem, velmi pyšným na své bohatství (viz Zj 3,17).

Laodikea ležela na průsečíku tří významných kulturních a hospodářských cest. První šla z jihu od Středozemního moře, kde ležely města Atalie a Perge. Druhá směřovala na severozápad a spojovala město s Filadelfií, Sardami, Tyatirou, Pergamem, Troadou (Trojou) a následně s Římem. A třetí, ve směru severovýchodním spojovala Laodikeu s Frýgií, Galacií a Pontem.

Tato poloha umožnila městu, aby patřila k nejbohatším ve starověku. Podobně jako Pergam, Sardy a jiná města Anatolie se Laodikea dostala v roce 133 př. Kr. pod římskou nadvládu.

Město mělo spoustu budov helenistické architektury, krásné a bohaté svatyně i divadla a další budovy, které svědčily o velikosti a významu města. Za Římanů byl vybudován mohutný akvadukt (starověký nadzemní vodovod). Podobně jako Filadelfie byla Laodikea často postihována silným zemětřesením. Tak tomu bylo v roce 17 po Kr. za dob Tiberia, dále v letech 60, 61 a 65, ale vždy bylo znovu obnoveno, např. za císaře MARKA AURELIA (161-180) a za vlády KONSTANTINA VELKÉHO (306-337) bylo povýšeno na sídelní město. Později byla Laodikea křesťanským městem, rezidencí biskupů a místem, kde se konaly koncily (344-363). V roce 1402 bylo město doslova zničeno armádou Timura, vládce mongolsko-turecké říše, a už nikdy se nepovzneslo z úpadku. Obyvatelé města opustili ruiny svých usedlostí a

přestěhovali se na místo dnešního města DENIZL (62.000 obyvatel). Vykopávky v Laodikeji odhalily stadion, zbytky divadla a dalších staveb a na blízké rovině se dochovaly zbytky akvaduktu. Trosky a rumiště kdysi bohatého města svědčí o pravdivosti slov Pána Ježíše (Mt 14,35), jakož i o pomíjivé slávě, namyšlenosti a lidské pýše. (viz L 1,51.52; Jk 4,6; Př 3,34). Dnes tu jsou pouze zbytky ruin, kterým Turci říkají: ESKI-HISSAR (starý zámek).

Rád bych upozornil na několik důležitých detailů spojených s historií města:

Za prvé: město si chtělo ve svých velkých ambicích vystačit samo.

V roce 17 po Kr. bylo město v troskách po zemětřesení. Mělo podobný osud jako sousední Sardy a Filadelfie. Ve stejnou dobu jako Filedelfii a Sardám císař Tiberius přislíbil pomoc a podporu i Laodikeji, ale Laodikea byla příliš bohatá a měla dostatečně velké ambice, než aby se nechala někým podporovat. Římský historik Tacitus napsal: „Laodikea povstala vlastní silou i bez naší pomoci a znovu povstane z ruin“. Proto vzkříšený Pán hovoří ke sboru v Laodikeji: „Říkáš totiž: jsem bohatý, zbohatl jsem a nic nepotřebuji...“ (Zj 3,17). Obyvatelé města byli tak bohatí, že nepotřebovali pomoc ani od Boha, ani od lidí. Podobně tomu bylo při obnově města po zemětřesení v roce 60.

Za druhé: město si špatně zvolilo zdroj vody.

Laodikea, řídící se zásadou soběstačnosti, však neměla vlastní zdroj pramenité vody, která se musela pomocí velkého akvaduktu přivádět z nejbližšího, 6 km vzdáleného města Hierapole. Hierapolis (dnes PAMUKKALE) leželo na vysoké vápencové terase, vytvořené intenzivním tryskáním horkých léčivých termálních pramenů, které obsahovaly velké procento vápenatých solí. Tato vápencová terasa tvořila velké prostranství. A horká minerální voda ze zřídla stékala po přírodních kaskádách z vápence a pak proudila korytem akvaduktu do Laodikeje, místa určení. Ovšem voda se cestou stačila natolik ochladit, že nebyla ani horká, ani studená, pouze vlažná. Laodikea ležela v údolí Likosu při jeho ústí do Meandru. Dala se tedy čerpat voda odsud, ale pyšní obyvatelé chtěli mít vodu horkou. Dopadlo to tak, že neměli ani studenou, ani horkou, pouze vlažnou (Zj 3,15.16).

Za třetí: hlavním zdrojem bohatství Ladikeje byla textilní a oděvní řemesla.

Obyvatelé okolí se zabývali ve velké míře chovem speciální rasy černých ovcí, která byla světově proslulá. Vlna těchto ovcí měla tmavofialový lesk, a proto byla ceněná a vyhledávaná. Výrobny v Ladikeji vyráběly nejméně čtyři různé druhy obleků, které se exportovaly do celého tehdejšího světa. Mj. se zde vyráběla tunika, kterou nazývali TRIMITA, díky níž se Laodikea proslavila v celém světě a později ji nazývali TRIMITARIÍ. Pán Ježíš navazuje ve svém dopise na toto téma: „Radím ti... abys byl oblečen...“ (Zj 3,18).

Za čtvrté: Laodikea měla proslulou farmakologickou školu.

Jedním z nejstarších Frygických bohů byl MEN - bůh lékařského umění, později ztotožněný s řeckým Aeskulapem. Laodikea podobně jako ANTIOCHIE PISIDICKÁ (tur. YALVAC) byla kultovním střediskem frygického božstva Mena. V chrámovém komplexu byla daleko široko známá farmakologická škola, která se zabývala především nemocemi očí a uší a v souvislosti s tím se orientovala na výrobu dvou komodit a to: vyráběním masti z nardového oleje a speciálního prášku, nazývaného obecně TEPHRA PHRYGIA (frygický prášek), jímž se město

obohatilo a dosáhlo slávy. Tento prášek ve formě tablet se vyvážel do celého impéria. Před užitím se prášek rozpouštěl v speciálně připravovaném vodním roztoku. Také tu v tomto centru znali mast na slabé a nemocné oči, kterou připomíná Pán ve svém dopise (Zj 3,18a). Vševědoucí Pán diskrétně připomíná i uši (a rovněž o jejich onemocnění) ve slovech: „Aj, stojím u dveří a tluču. Kdo uslyší můj hlas…“ (Zj 3,20).

B. SBOR V LAODIKEJI (SBOR SPOKOJENÝ SÁM SE SEBOU)

Sbor v Laodikeji byl jedním ze tří vzájemně spolupracujících sborů: v Kolosách, v Laodikeji a v Hierapoli (Ko 4,13). Nevíme, kdo byl jeho zakladatelem, ale pracovali zde Pavlovi spolupracovníci: EPAFRAS, TYCHIKUS, ARCHIPPUS, ARISTARCHUS, evangelista JAN MAREK, synovec Barnabášův a jiní. Sbor měl své sídlo v domácnosti NYMFOVĚ (Ko 4,15). Bylo to jedno z mnoha domácích shromáždění, jako např. u Filemona v Kolosách (Fm 2), Gaia v Korintě (Ř 16,23), Akvily a Priscilly v Efezu (1Ko 16,19) a v Římě (Ř 16,5).

Když psal apoštol Pavel dopis z vězení do Kolos, pozdravoval bratry v Laodikeji (Ko 4,13), modlil se za ně (Ko 2,1) a žádá, aby tento dopis přečetli také i Laodikeji a následující psaný do Laodikeje nakázal přečíst i v Kolosách (Ko 4,16). Tento list do Laodikeje se nezachoval, i když učenci-biblisti vyslovili hypotézu, že adresáty kanonického dopisu Efezským byli mj. i Laodikejští. Ve shodě s touto hypotézou plnil list Efezským roli „okružního dopisu“, poslaného mnoha maloasijským sborům. Zachoval se však autentický dopis Pána Ježíše sboru v Laodikeji. (Zj 3). Na okraj možno připomenout, že na okrajích raně křesťanského písemnictví se hovořilo o apokryfním listu Laodikejským (vzpomínaný v 2. stol. v Kánonu Muratorově).

O sboru v Laodikeji toho nemůžeme povědět mnoho. Nejlépe ho znal Pán Ježíš Kristus. Byl to sbor celkově nesoucí charakter svého místa. Chlubil se bohatstvím a velikostí, slávou a přepychem. Konal se zde dokonce velký synod církve v roce 360.

Sbor v Laodikeji byl ambiciosní a soběstačný, nepotřeboval ničí pomoc, byl sborem odpadajícím, a co hůř, nevěděl o tom a ani to vědět nechtěl. Ježíš Kristus tento sbor nazývá slepým, nuzným, bídným a nahým, nazývá ho sborem „vlažným“, protože bylo obtížné začlenit ho ke světu a tím hůře k církvi. Sbor nebyl ani studený, ani horký, byl spokojený jen se svými úspěchy a činy, omámený „vizí skutečnosti“. Navíc byl natolik naplněný sám sebou, svým bohatstvím, velikostí, významem a domnělou zbožností, že v něm už nebylo místo pro Pána Ježíše, který nepozorován opustil tento sbor, byl venku, za dveřmi a jako příchozí bez domova stojí u dveří a klepe...

B. DOPIS SBORU LAODIKEJI (ZJ 3,14-22)

V dopise Pána Ježíše Krista Laodikejským je možno rozlišit 4 části:

I. Osoba Pána Ježíše Krista (v. 14),

II. Pokárání (v. 15-17),

III. Rady (v. 18.19)

IV. zaslíbení (v.20,21).

I. Osoba Pána Ježíše Krista

Na počátku listu vzkříšený Pán Ježíš Kristus uvádí dva tituly: „To říká ten, který je Amen, svědek věrný a pravý, počátek stvoření Božího“ (v.14).

1. Amen, svědek věrný a pravý.

Slovo „Amen“ je jedním z nesčetných titulů Pána Ježíše. Jeho použití v tomto listě biblisté interpretují různě, a každá interpretace obsahuje část pravdy:

a) Rabíni nazývali slovo „Amen“ Boží pečetí. Na Pánu Ježíši Kristu „položil Bůh Otec svou pečeť“ (J 6,27). Ve starozákonních dobách se tohoto slova používalo na potvrzení pravdivosti Božích slov: „Je to tak opravdu!“ Hebrejské „Amen“ znamenalo být charakterním, věrným, mocným a pravdivým. On je Božím „AMEN“ (Iz 65,16). On je věrným a pravým svědkem.

b) Laodikea byla mj. centrem uctívání frygického boha „MEN“.

Pán Ježíš Kristus říká: Já jsem pravdivým Bohem a ne „Men“, jakási mrtvá frýgijská modla. Nabízí se slovní hříčka: AMEN x A-MEN. V řečtině je ALFA, první písmeno abecedy, předložkou či předponou, odpovídající našemu NE-, BEZ-. Uveďme příklad: „SOFOS“ = moudrý, A-SOFOS = nemoudrý, SYMETRIE a ASYMETRIE.

c) „Vpravdě pravím vám“.

Pán Ježíš ve svých proslovech použil několikasetkrát slovo „Amen“ (např. Mt 5,18; 6,2; 8,10; 10,15; 10,23; 10,42 aj.).

d) Ano a Amen

V Pánu Ježíši je úplné vyplnění všech zaslíbení Starého i Nového zákona (2Ko 1,20; 2Pt 1,3.4).

2. Zajímavý je další titul Ježíše Krista: „Počátek Božího stvoření“

K vyjádření „počátku“ používá řečtina termín ARCHE, který znamená spíše zdroj a původ než počátek. To vůbec neznamená, že Ježíš byl prvním Božím stvořením. Spíš nám to vypovídá, že Pán Ježíš Kristus byl zdrojem a příčinou veškerého stvoření. Toto úzce teologicko-dogmatické vyjádření bylo velmi určité, uvážíme-li, že sbory v Kolosech a Laodikeji byly zasaženy gnosticismem a pohanskou filosofií. Proto apoštol Pavel, když psal oslavný hymnus o božství Pána Ježíše, popisuje tuto záhadu následovně: „On je obraz neviditelného Boha, prvorozený všeho stvoření. Jím bylo stvořeno všechno, co je na nebi i na zemi, věci viditelné i neviditelné, jak trůny, tak panství, jak vlády, tak mocnosti - všechno je stvořeno skrze něj a pro něj.“ (Ko 1,15-17). Apoštol Jan, autor 4. evangelia píše: „Všechny věci povstaly skrze něj a bez něho nepovstalo nic, co je“ (J 1,3).

V Novém zákoně panuje všeobecná shoda, že Bůh Stvořitel je týmž Bohem Vykupitelem a že Bůh, který nás stvořil je Bohem, který nás všechny vykoupil.

II. Výhrady na adresu sboru

Zmrtvýchvstalý Pán vznesl na sbor několik vážných výhrad.

První výhrada se týkala vlažnosti sboru:

„Znám tvé skutky, že nejsi studený ani horký. Kéž bys byl studený nebo horký! A tak, že jsi vlažný a ani studený, ani horký, vyvrhnu tě ze svých úst.“ (v. 15 a 16)

Jak obyvatelé města, tak i členové sboru dobře věděli, oč zde jde. Laodikea odebírala horkou vodu ze sousední Hierapole. Ale voda, která dotekla na místo určení, nebyla ani horká, ani studená, ale pouze vlažná. A i když tato voda měla léčivé účinky (horké minerální zřídlo obsahuje značné procento vápenných solí), přesto se nedala pít. Vlažná voda nikomu nechutná. Zatímco studené nebo horké vody jsme schopni vypít dost, vlažná voda má pouze dávivé účinky.

Použitím tohoto příkladu Pán Ježíš sboru naznačil, že je ve velmi špatném stavu. Členové sboru nebyli bezbožníci, ale nebyli ani opravdovými křesťany. Jejich srdce bylo rozštěpené, část patřila světu a část Bohu. Jakub takové Laodičany nazývá duchovními schizofreniky, lidmi „rozdvojené mysli“ (Jk 1,8; 4,8). Tentýž Jakub říká: „Cizoložníci a cizoložnice (věrolomníci)! Nevíte, že přátelství se světem je nepřátelství s Bohem? Kdokoli si tedy umíní být přítelem světa, stává se Božím nepřítelem.“ (Jk 4,4 - sr. 1J 2,15.16). Výsledkem je, že Pán předpověděl sboru, že jej vyvrhne ze svých úst (v.16).

V křesťanství není místo pro neutralitu. Pán Ježíš řekl: „Kdo není se mnou, je proti mně, a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje“. (L 11,23). Výraz „vlažný křesťan“ je protimluvem, takový člověk nemá předpoklady ani právo říkat si „křesťan“!

Druhá výhrada se týká sebeuspokojení a namyšlenosti sboru:

„Říkáš totiž: Jsem bohatý, zbohatl jsem a nic nepotřebuji; a nevíš, že jsi ubohý a politováníhodný, chudý, slepý a nahý“ (v.17).

Členové laodikejského sboru se natolik podobali obyvatelům svého města, že měli dokonce tytéž chyby a zlozvyky, hříchy i poklesky. Obyvatelé se chlubili svým bohatstvím, textilním řemeslem a šitím šatů, a také výrobou léků na oční choroby. I členové sboru se chlubili. Chlubili se svým duchovním „bohatstvím“, svými úspěchy a skutky, považovali se za samostatné, nic nepotřebovali, ale zapomněli na to, že „pýcha předchází pád a za povýšením mysli následuje zbořenina“ (Př 16,18).

Největším neštěstím sboru v Laodikeji bylo však to, že neznal svůj vlastní stav. Pán Ježíš to vyjádřil naprosto jasně: „a nevíš, že jsi ubohý a politováníhodný, chudý, slepý a nahý“. Považoval se za boháče a byl žebrákem, myslel si, že zbohatl, a byl ubohý, slepý a nahý. Na řeckých starověkých svatyních byly rozumné nápisy: „GNOTI SEAUTON“ (Poznej sám sebe!). Sokrates, známý starověký myslitel prohlásil svého času známou větu: „Vím, že nic nevím, ale jsou dokonce i takoví, kteří o tom nevědí, že nic nevědí!“

Pán Ježíš Kristus nám chce ukázat naši vlastní situaci. Můžeme si o sobě myslet mnoho, můžeme si leccos připisovat, můžeme se chlubit svými úspěchy a vítězstvími, zabývat se mnoha důležitými záležitostmi, a najednou... ztratit z očí Pána Ježíše, jak se to stalo v Laodikeji (3,20). Pánu a Hlavě církve nepřiznali patřičné místo „uprostřed sedmi svícnů“ (2,1) a On sbor opustil.

Sbor v Laodikeji byl v situaci bezmocného SAMSONA, který se „vytrhl“ ze svého snu a myslel si: Vytrhnu se jim, jako pokaždé doposud. Ale nevěděl, že „Hospodin od něho odstoupil“ (Sd 16,20).

III. Rady Pána Ježíše Krista

Jak je to úžasné vědět, že Pán Ježíš Kristus má vždycky východisko, a to i z naprosto beznadějné situace. I zde dává Pán vzácné rady tomuto odpadajícímu sboru: „Radím ti, aby sis ode mne koupil zlato přetavené v ohni, abys byl bohatý, a bílé roucho, abys byl oblečen a neukazovala se hanba tvé nahoty; a své oči pomaž mastí, abys viděl. Já všechny, které miluji, kárám a vychovávám. Rozhorli se tedy, a dělej pokání“ (v. 18 a 19).

„Radím ti“ - to je záblesk naděje ve tmě bloudění, radím ti, to je otevření dveří návratu domů, radím ti, to je napřažená ruce Spasitele k ztracenému hříšníku.

PRVNÍ RADA

„Radím ti, aby sis ode mne koupil zlato přetavené v ohni, abys byl bohatý“. To bohatství, kterým ses chlubil až doposud, zničí moli a rez a zloději je ukradnou (Mt 6,19-21; viz Jk 5,1-3). Radím ti, aby sis koupil zlato ode mne. Pán Ježíš důrazně podtrhuje: ne dostat, ale **koupit**, získat. Spasení jsme dostali zdarma, ale když shoří náš majetek, pak už není nic zdarma. Duchovní, pravé bohatství je vyzkoušené v ohni. Tím ohněm je Golgata. Zeptejme se spolu s apoštolem Pavlem: do jaké míry zemřelo moje „já“ spolu s Kristem? Je třeba zaplatit vysokou cenu: denně se vracet na Golgotu. Jen tam nakoupíme plnohodnotné čisté zlato. Tuto plnou cenu získáme tak, že poneseme jeho kříž (L 14,26.27.33), že poneseme jeho pohanu (Žd 13,12-14). Toto zlato přezkoušené ohněm apoštol Petr ztotožňuje s VÍROU (1Pt 1,7). Po prožití mnoha těžkých zkoušek podává patriarcha Job svědectví: „0n zná moji cestu, ať mě zkouší, vyjdu jako zlato“ (Jb 23,10).

DRUHÁ RADA

„Radím ti, aby sis ode mne koupil... bílé roucho, abys byl oblečen“. Laodikea se proslavila chovem černých ovcí a výrobou černých šatů. To byly smuteční šaty, pohřební oděv. Pán Ježíš říká: „Jsi slepý a nahý“. Máš sice skutečně drahé šaty, ale nehodí se na hody (Mt 22,11), v těch se opravdu nedostaneš na svatbu Beránkovu. Radím ti, aby sis **oblekl** bílé roucho.Tyto šaty mají pouze hříšníci, činící pokání. „Přineste to první roucho a oblečte ho“ (L 15,22). Bílé šaty patří vítězům: „Kdo zvítězí, bude se oblékat bílým rouchem“ (Zj 3,5).

Milý bratře, drahá sestro! Pán Ježíš ti chce dát nové čisté šaty a říká ti: „Tvé šaty ať jsou v každé době bílé a tvá hlava ať nepostrádá vonný olej“ (Ka 9,8). A když ty šaty ušpiníš, pamatuj, že „krev Ježíše Krista, jeho Syna, nás očišťuje od všelikého hříchu“ (1J 1,7). Vskutku vítězní křesťané jsou ti, kteří „vyprali svá roucha a vybílili je v krvi Beránka“ *(*Zj 7,14; srovn. 22,14).

TŘETÍ RADA

„Své oči pomaž mastí, abys viděl“. Nejhorší slepota je slepota duchovní (Mt 15,14; 23,16.17.19.24.26; L 6,39-42; J 9,39-41). Laodikea se skutečně proslavila produkcí masti na

nemocné oči, nic to ale nepomáhalo na duchovní slepotu laodicejského sboru. Pán Ježíš říká: Radím ti, aby sis u mne koupil mast, která léčí choré oči. Ta pomohla lotrovi na kříži (L 23,40-43), pomohla učedníkům v Emaus (L 24,16-22) pomohla vyděšeným apoštolům, pomohla Saulovi před Damaškem (Sk 9), pomohla i mně (1Ko 15,8).

ČTVRTÁ RADA

„Vždyť koho Pán miluje, toho vychovává, a švihá každého, koho přijímá za syna“. Švihání Páně je nejlepším a nezbytným prostředkem výchovy (Žd 12,5-13).

PÁTÁ RADA

„buď horlivý a vzpamatuj se“. Bez horlivosti není pokání, a pokání bez horlivé kajícné modlitby, bez horlivé touhy po počátku nového života, nepřináší výsledky.

Pán Ježíš chce, abychom tuto horlivost si podrželi až do konce (1Tm 6,11,12, 2Tm 4,2.5-8).

IV. zaslíbení Pána Ježíše Krista

„Aj, stojím u dveří a tluču. Kdokoli by slyšel můj hlas a otevřel dveře, k tomu vejdu a budu s ním večeřet a on se mnou“.

20. verš byl při výkladu tohoto listu často citován. Obsahuje řadu vzácných myšlenek:

- hovoří o tom, že místo aby byl Pán Ježíš v centru života, zbožnosti i práce sboru, ocitl se venku
- hovoří o tom, že neodešel, ale že stojí u dveří a tluče
- hovoří o tom, že jeho hlas uslyší jen jednotlivci
- hovoří o tom, že jeho hlas uslyší jen nemnozí
- mluví o tom, že Pána Ježíše přijme jako svého Spasitele přijmou jen málo lidí
- hovoří o tom, že Pán Ježíš chce mít s člověkem společenství.

Tento verš se používá až zbytečně často v evangelizačních proslovech, nezapomínejme však, že byl adresován sboru, který Pán opustil.

POSLEDNÍ ZASLÍBENÍ

Zaslíbení obsažené v 21. verši končí nejen dopis do Laodikeje, ale i všechny dopisy Pána Ježíše a tím shrnuje „poslední poselství“ Pána Ježíše církvi.

„Kdo zvítězí, tomu dám sedět se mnou na svém trůnu, jako jsem i já zvítězil a sedím se svým Otcem na jeho trůnu.“

Je to zajímavé zaslíbení. Kdo z monarchů tohoto světa by chtěl posadit obyčejného řadového smrtelníka na svůj trůn? Historie Bible, historie církve i obecná historie mají obrovskou spoustu materiálů ilustrujících krvavé války o trůn a jeho udržení. Herodes Veliký, např. dal zabít všechny své syny, aby ho nepřipravili o trůn (viz Mt 2). Podobně postupovali Nero, Domitian a Dioklecián. Pán Ježíš Kristus řekl, že na svém trůnu posadí hříšníky (Zj 4,4; 5,10; Mt 19,28). V tomto zaslíbení je jeden doktrinální prvek, že po nanebevstoupení Pán

Ježíš usedl po pravici majestátu na trůně Otce (Ž 110,1; Mt 22,44; Mk 16,19; Sk 7,55.56; Žd 1,3.13) a až přijde na zem, aby převzal vládu a království, tehdy usedne na svém trůně (Mt 19,28; 25,31), a jeho nevěsta bude panovat s ním (Zj 5,10; 20,6).

Takovým královským akcentem končí zmrtvýchvstalý Pán Ježíš Kristus své poslední poselství sboru i církvi.

Bibliografické poznámky

1. *Das sagt der Auferstandene*, William Barclay
2. *Revelation,* William MacDonald
3. *Przewodnik Biblijny,* NT. 2, Henry Halley
4. *Po stopách apoštola Pavla,* viz Živá slova, Jaroslav Krmášek
5. *Turcja,* Maciej Popko.

4. kapitola

TRŮNNÍ SÁL

4. kapitola otevírá třetí, poslední část knihy Zjevení s prorockým příkazem Pána Ježíše Krista: **„Zapiš věci, které jsi viděl“** (vize OSLAVENÉHO JEŽÍŠE KRISTA) - *minulost* (kap.1), **„a ty, které jsou“** (obraz DĚJIN CÍRKVE JEŽÍŠE KRISTA) - *současnost* (2. a 3. kapitola), **„i které se mají dít potom“.** (BUDOUCÍ UDÁLOSTI POSLEDNÍCH ČAS□) - *budoucnost* (4.-22. kapitola).

4. kapitola je preludiem budoucích událostí, které mají nastat po ukončení období Církve. Prorocký charakter 4. kapitoly má své zdůvodnění také v shodnosti výpovědí Pána Ježíše Krista: V textu 1,19: „i které se mají dít potom“ (řecky: HA MELLEI META TAUTA), jakož i v 4,1: „co se musí stát potom“ (ř. HA DEI GENESTHAI META TAUTA). A tak kapitoly 4 a 5 tvoří vstup a hlavní rámec dramatických prorockých událostí, které jsou popsány v následujících kapitolách knihy Zjevení.

Při pozorném čtení knihy Zjevení zjistíme, že mezi 3. a 4. kapitolou je jakýsi předěl, jakoby nový, vyšší stupeň. Zároveň s ukončením 3. kapitoly se totiž končí historie Církve, trvající od dob apoštolů až do okamžiku vtržení. Od této chvíle kniha Zjevení nehovoří o Církvi na zemi. Proto události popsané od 4. kapitoly nastanou po vzetí Církve (1Te 4,13-18). Zároveň se vzetím Církve ze země, v souladu se slibem Pána Ježíše (J 14,13 a 17,24) i učením apoštolů (1Ko 15,51-53; 1Te 1,10; 4,13-18) se skončí pozemská historie Církve a začne její nebeská historie. A tak není divu, že řecký termín EKKLESIA (církev, sbor), který se tak často vyskytoval v prvních třech kapitolách této knihy (1,4.11.20; 2,1.7.8.11.12.17.18,23.29; 3.1.6.7.13.14.22) se už v kapitolách 4 až 21 neobjeví. Objeví se ještě jen v poslední kapitole této knihy jako poslední pozdrav Pána Ježíše Krista, poslaný sborům (22,16).

V každém ze sedmi dopisů Pána Ježíše sedmi sborům v Malé Asii vystupovalo charakteristické napomenutí určené danému **sboru**: „Kdo má uši, slyš, co **Duch praví církvím**“ (2,7.11.17.29; 3,6.13.22). S tímto napomenutím už se v dalších kapitolách knihy Zjevení nesetkáme, protože církev (sbory) už na zemi nebudou (srov. Zj 13,9).

OTEVŘENÁ NEBESA (4,1)

Výraz „potom“ (ř. META TAUTA – doslovně „po těch“), uvádějící první verš zavádí další běh zjevení ve 4. kapitole, následující 2. a 3. Tentýž Jan, který dostal od Pána zjevení týkající se sborů (1,1.4.11), byl teď uveden na další rovinu zjevení: „jsem uviděl: Hle, otevřené dveře v nebi“. Nejedná se zde samozřejmě o atmosférické nebo hvězdné nebe, ale o nebe, které je mimo dosah lidského tělesného zraku, které nelze vyhledat ani nejsilnějším hvězdným teleskopem. Je to „třetí nebe“ (srov. 2Ko 12,1), místo bezprostřední Boží přítomnosti.

Apoštol Jan uslyšel hlas, který slyšel již dříve, jakoby polnice, který řekl: „Pojď sem, a ukážu ti, co se má stát potom.“ Byl to hlas Pána Ježíše Krista (1,10-20), zvoucí k prohlídce vize nebeské slávy a toho, „co se má stát potom“. Tak tedy proroctví teď zjevená Janovi mají nastat po událostech všeobecné doby milosti: „ukážu ti, co se má stát **potom**.“

Pozvání určené Janovi „Pojď sem“ je ve své podstatě velmi podobné události vytržení církve, protože ty dva obrazy spojuje mnohé. Řada biblistů si myslí, že Janovo vtržení do nebe je obrazem vtržení církve (1Te 4,13-18; 1Ko 15,51-53). Z kontextu vyplývá, že zde není bezprostřední zmínka o vytržení, podobně jako Jan nebyl přenesen do nebe ve fyzickém těle, fakticky byl v těle vyhnancem přebývajícím na ostrově Patmos. Setkáváme se tu však s obrazným zobrazením vytržení církve, můžeme zde vidět typologické zjevení pořadí událostí, jmenovitě: nejprve období církve, poté vtržení církve a následně sláva církve, církev je v nebi. I když se setkáváme se dvěma zmínkami o vtržení církve v dopisech sedmi sborům (2,25; 3,11), přesto doktrína o vtržení nebyla umístěna do prorockého programu knihy Zjevení. Určitě k tomu došlo proto, že Duch svatý věnoval dostatek prostoru této doktríně v učení apoštolů, obsaženém v listech apoštolů. Vize „otevřených dveří v nebi“ připomíná zážitek proroka Ezechiele (1,1), který přebýval „tělem“ mezi judskými vysídlenci v Babylonii, ale „v Duchu“ se ocitl v Božím vidění v Jeruzalémě (8,3), a o devatenáct let později se objevil uprostřed budov svatyně Tisíciletí (40,1.2). Podobnou zkušenost dosvědčil také apoštol Pavel (2Ko 12,2).

Ve 4. kapitole se Jan ve vytržení ocitá v nebi, vidí vše na úrovni nebe; pozoruje vše z nebeského úhlu pohledu. Zanedlouho již celá živá církev bude v nebeských příbytcích a tehdy se splní slovo, které v Duchu svatém napsal apoštol Pavel: „Nyní vidíme jako v zrcadle, jen v hádance, potom však uzříme tváří v tvář. Nyní poznávám částečně, ale potom poznám plně, jako Bůh zná mne“ (1Ko 13,12).

VIZE BOŽÍHO TRŮNU (4,2-3)

Počátek 2. verše říká, že Jan se ocitl v nebi. Originální text, že to bylo „v Duchu“ (ř. EN PNEUMATI), došlo k tomu podobně, jako předtím (1,10). A tak jak vize v 1. kapitole byla „v Duchu“, tak i ve vizi ve 4. kapitole apoštol Jan na pozvání Pána Ježíše Krista se ocitá v nebi, zakouší Boží přítomnost a pozoruje vizi nebeské slávy.

Prvním objektem, který upoutal Janovu pozornost, byl trůn v nebesích a osoba, která na něm seděla. V duchovní vizi Jan pozoruje věčného Boha, sedícího na trůnu v majestátu a nádheře.

Stojí za zmínku, že v knize Zjevení se setkáváme až 45x se slovem „trůn“ a ve 4. a 5. kapitole je toto slovo použito 17x, zatímco v dalších knihách Nového zákona se slovo „trůn“ vyskytuje pouze 15x. Název 4. kapitoly „TRŮNNÍ SÁL“ je tedy plně oprávněný.

Lidský jazyk není schopen bezprostředně popsat Boží osobu (srov. Ez 1,28). Jan tak činí výlučně s pomocí představení Božích atributů a srovnává jeho svítící, lesklou postavu se slávou barev drahokamů: „na tom trůnu někdo, kdo byl na pohled jako jaspis a karneol; a kolem trůnu duha jako smaragdová“ (v. 3). Drahokamy zde mají velmi velký význam.

Jaspis je drahokam, čirý jako křišťál, dnes se ztotožňuje s diamantem; **karneol** (ř. sardion), dříve nazývaný **sardiu**s, podobně jako rubín, je krvavé, intenzívně červené barvy. Význam těchto drahokamů sahá skutečně daleko za samotné barvy.

Jaspis, popsaný v 21. kapitole této knihy, je **obrazem bezúhonnosti a absolutní čistoty Boha, a karneol (sardius) hovoří o jeho díle spásy**.

Na základě zprávy Starého zákona bylo každé izraelské pokolení (kmen) zobrazeno druhem drahokamu. Každé z nich bylo reprezentováno jiným kamenem. Velekněz nosil 12 kamenů na svém náprsníku po dobu vykonávání své kněžské služby před oltářem. Mělo to představovat skutečnost, že velekněz reprezentoval dvanáct izraelských kmenů před Božím trůnem. Pozoruhodné je to, že jaspis a sardius (v našem překladu karneol) představovaly první a poslední z počtu dvanácti kamenů (srov. 2M 28,17-21). Jaspis reprezentoval Rubenův kmen, první z 12 kmenů, protože Ruben byl prvorozený syn Jákoba, zatímco sardius reprezentoval kmen Benjamina, nejmladšího z 12 Jákobových synů. Jinými slovy, ty dva drahokamy reprezentovaly první a poslední kmen, zároveň však tím zahrnovaly všechny ostatní drahokamy, které byly mezi nimi, zahrnovaly celý národ, vybraný a objatý Boží smlouvou. Dokonce i jména Ruben a Benjamin mají hluboký význam. Jméno Ruben, z hebrejštiny, znamená „Hle, syn“, a Benjamin znamená „syn mé pravice“. V obou případech mají tyto výrazy důležitý význam ve vztahu k osobě Pána Ježíše Krista:

Za prvé, znamená to skutečnost, že Pán Ježíš Kristus je Božím Synem (v podobnosti s Rubenem, je Kristus prvorozeným synem (srov. 2M 4,22);

Za druhé, podobně jako Benjamin, je Kristus také „synem mé pravice“ ve vztahu k Bohu Otci. Tyto dva drahokamy, zobrazené ve 3. verši, hovoří o velikosti Pána Ježíše Krista, který je Prvorozeným Božím Synem, který také jediný má právo sedět po pravici Boží.

V druhé části 3. verše čteme: „a kolem trůnu duha jako smaragdová“. Do celku, tvořeného brilantově průhledné běli jaspisu s rudě červenou hloubkou sardia (karneolu) se zapojuje nádherná proměnlivá duha, podobná zelenému smaragdu.

V Písmě svatém je duha znamením smlouvy Boha s člověkem a obrazem Božího milosrdenství: „Toto je znamení smlouvy, jež kladu mezi sebe a vás i každého živého tvora, který je s vámi, pro pokolení všech věků: Položil jsem na oblak svou duhu, aby byla znamením smlouvy mezi mnou a zemí. Kdykoli zahalím zemi oblakem a na oblaku se ukáže duha, rozpomenu se na svou smlouvu mezi mnou a vámi i veškerým živým tvorstvem, a vody již nikdy nezpůsobí potopu ke zkáze všeho tvorstva. Ukáže-li se na oblaku duha, pohlédnu na ni a rozpomenu se na věčnou smlouvu mezi Bohem a veškerým živým tvorstvem, které je na zemi. Řekl pak Bůh Noemu: "Toto je znamení smlouvy, kterou jsem ustavil mezi sebou a veškerým tvorstvem, které je na zemi." (1M 9,12-17).

Apoštol Jan pouze potřeboval ocitnout se v nebeské sféře, aby uviděl plnost duhy. Běžná duha, kterou pozorujeme na zemi po ukončení deště, začíná na obloze, a končí na protilehlé straně oblohy. Ze země vidíme pouze její polovinu. Obyčejná atmosférická duha, kterou pozorujeme našima očima, má proměnlivé barvy, které vznikly lomem světelných paprsků. Ale v nebi Jan vidí duhu v jediné barvě, ukazující na absolutní jednotu světla, vycházejícího z Božské Trojice. Není rozklad ani lom Božího světla v duze a milosrdenství, která obklopuje Boží trůn.

Z velikosti slávy a Božího majestátu Boha, sedícího na trůně byl Jan schopen postřehnout jen barvy, které na něj mocně zapůsobily. Je to velmi významné, že rovinu vize vyplnila celková Boží sláva, a ne nějaká antropomorfická bytost (srov. Ez 1,28).

DVACET ČTYŘI STARŠÍ (4,4)

Po vizi Božího trůnu Janův pohled ulpěl na čtyřiadvaceti trůnech, které byly kolem Božího trůnu, „a na nich sedělo čtyřiadvacet starců, oděných bělostným rouchem, na hlavách koruny ze zlata“.

„Trůny“ a **„koruny“** poukazují na **královskou hodnost, „bělostná roucha“**, připomínající kněžská roucha, ukazují na jejich **postavení kněží**. Takové spojení královského a kněžského postavení mělo své místo v Božích plánech nejprve ve spojení s vyvoleným pozemským lidem – Izraelem (2M 19,6), pak v osobě oslaveného Pána Ježíše Krista (Ž 110,1-4; Za 6,13; Žd 7. kap.) a následně se to stalo údělem vyvoleného nebeského lidu – Nevěsty Kristovy: „Vy **však jste** rod vyvolený, **královské kněžstvo**…“ (1Pt 2,9). **„A učinil nás královským kněžstvem Boha, svého Otce…“** (Zj 1,6). **„Učinil jsi nás králi a kněžími našemu Bohu a budeme kralovat nad zemí“** (Zj 5,10).

Sedící na trůně jsou zobrazeni v klidové poloze (sedí na trůnech), oděni v bílý šat a na hlavách mají zlaté koruny.

V kruzích biblistů probíhá docela hodně diskusí s cílem blíže vykreslit těch čtyřiadvacet starších. Z mnoha pohledů vynikají tři zásadní. Jedni si myslí, že to je reprezentační tělo všech spasených všech dob, jiní si myslí, že je to zvláštní kategorie andělů, fundamentální biblisté na základě různých biblických důkazů tvrdí, že je to obraz církve.

To, že je to reprezentující skupina, se dozvídáme ze Starého zákona. V Izraeli za dob vlády Davida a Šalomouna bylo mnoho tisíc kněží, předurčených ke službě Bohu, ale ne všichni konali svou službu současně. Kněžstvo bylo rozděleno do 24 tříd, a každá třída byla reprezentována jedním knězem, všichni kněží tedy byli reprezentováni 24 kněžími (1Pa 24. kap.). (Při této příležitosti je vhodné připomenout, že kněz Zachariáš, vystupující v Lukášově evangeliu, patřil do osmé třídy – třídy Abiášovy (L 1,5; srov. 1Pa 24,10). Když se tito kněží setkali společně, i když jich bylo dvacet čtyři, reprezentovali celý rod kněží, a tím i celý izraelský národ).

Podobným způsobem 24 starších, s nimiž se setkáváme v knize Zjevení, může představovat reprezentativní tělo.

Mnoho fundamentálních biblistů zastává stanovisko, že DVACET ČTYŘI STARŠÍCH v nebi je obrazem církve po vytržení. Mluví pro to následující biblické argumenty:

1) Reprezentační tělo Kristovo Nové smlouvy (1Pt 2,9; Zj 1,6; 5,10; srov. 1Pa 24. kap.)
2) Jsou nazýváni **STARŠÍMI** (ř. PRESBYTEROS), (v novém překladu chybně uvedeno **starci** – Zj 4,4.10; 5,5.6.8.11.14; 7,11.13; 19,4; a dvakrát správně **starší** – Zj 11,16 a 14,3). V apoštolské církvi STARŠÍ nesli odpovědnost za sbory (srov. Sk 11,30; 14,23; 15,2.4.6.22.23; 16,4; 20,17; 21,18; 1Tm 5,17.19; Tt 1,5; Jk 5,14; 1Pt 5,1.5; 2J 1; 3J 1).

Tak jsou STARŠÍ odpovědní ve sborech na zemi, a STARŠÍ reprezentují proměněnou církev v nebi.

3) Jsou v bezprostřední blízkosti Boha (Zj 4,4; srov. J 12,26; 14,13.19; 17,24; Ef 1,3-14; Fp 3,20.21; Ko 3,3.4; 1Te 4,17; Tt 2,13)
4) Jsou oblečeni v bílý šat (Zj 4,4; srov. 3,4.5; 19,7.8). Bílé šaty jsou obrazem vítězství a čistoty. V 19. kapitole této knihy Nevěsta Beránkova dostala šaty z čistého, zářivého kmentu. Je to obraz neposkvrněného bílého šatu manželky Beránkovy (Zj 19,7.8; srov. Ef 5,26.27; 4,24)
5) Ověnčeni zlatými korunami (4,4). Kniha Zjevení používá dvě různá slova pro výraz „koruna“. První je koruna vládce, vládní autority (ř. DIADEM), druhé – to je **koruna vítěze** (ř. STEFANOS), obraz věnce, zdobícího hlavy nejlepších sportovců v jednotlivých disciplínách olympijských her. V našem textu je použit druhý výraz, je to **věnec vítězství**, a ne koruna monarchy. Tento vítězný věnec **ze zlata** vypovídá o jedinečné odměně (srov. 2Ko 5,10; Fp 3,14; 1Ko 9,24.25) pro ty, kteří dosáhli vítězství pro krev Beránkovu (Zj 2,7; 2,11; 2,17; 2,26-28; 3,5; 3,12; 3,21; srov. 12,10.11).

V Novém zákoně čteme o pěti „korunách“ – VĚNCECH VÍTĚZŮ:

A) VĚNEC NEPOMÍJITELNÝ (1Ko 9,25)
B) VĚNEC SPRAVEDLNOSTI (2Tm 4,8)
C) VAVŘÍN CHLOUBY (1Te 2,19; Fp 4,1)
D) VAVŘÍNU SLÁVY (1Pt 5,4)
E) VAVŘÍN ŽIVOTA (Jk 1,12; Zj 2,10)

Splní se navíc zaslíbení Pána Ježíše: „Drž se toho, co máš, aby tě nikdo nepřipravil o vavřín vítěze“ (Zj 3,11). Anděly Bůh nikde nevěnčí korunou, vavřín vítězství je určen pro Kristovu Nevěstu.

6) Sedí na trůnech (4,4). Z Božího slova se dozvídáme, že andělé nikdy nesedí na trůnech, Bůh jim to neslíbil (Žd 1,6.7.13.14), na trůnech budou sedět vítězové: „Viděl jsem trůny a na nich usedli ti, jimž byl svěřen soud“ (Zj 20,4; 1Ko 6,2.3; srov. Da 7,9.10). Pán Ježíš to slíbil pouze své nevěstě: „Kdo zvítězí, tomu dám usednout se mnou na trůn, tak jako já jsem zvítězil a usedl s Otcem na jeho trůn“ (Zj 3,21; srov. Mt 19,28; L 22,29.30).
7) Mají harfy a zlaté nádoby plné vonností; to jsou modlitby svatých (5,8). Je to obraz nebeské kněžské služby. Modlitba je obrovskou výsadou církve. Nový zákon na toto téma mluví mnoho.
8) Zpívají novou píseň (5,9.10). Novou píseň zpívá pouze nové stvoření (2Ko 5,17; srov. Ga 6,15; Ef 2,15; 4,24). Je to zpěv vykoupených (srov. Ž 107,2), andělé nebyli nikdy vykoupeni, andělé budou zpívat samostatný hymnus jiného obsahu (5,11-13).

Identifikace dvaceti čtyř starších se nemusíme držet přísně dogmaticky, ale určité důvody, které jsme prošli, vedou k závěru, že to může být reprezentace církve, jako těla Kristova.

SEDM OHNIVÝCH POCHODNÍ (4,5)

Inspirovaná scéna, popsaná Janem v uvedeném verši představuje okolí trůnu slávy a majestátu.

Šlehající blesky, dunění hromobití vyjadřují prorockou vizi spravedlivého Božího soudu, který již brzy dopadne na hříšné lidstvo. Podobnou scénu uprostřed hromobití a blesků a zvuků polnice skýtal také historický akt předání zákona na hoře Sinaji (2M 19,16). Předání zákona spojené s hromobitím a blesky, hovořící o Boží moci a možnostech, způsobily, že „všechen lid, který byl v táboře, se třásl“ (2M 19,16; srov 5M 4,11; Žd 12,18-21). „Vždyť náš Bůh je oheň stravující“ (Žd 12,29; 5M 4,24; 9,3; srov. Iz 33,14). Šlehající blesky (viditelné) a dunění hromobití (slyšitelné) znamenají ohlášení hrozných Božích soudů v dobách Velkého soužení (srov. Zj 6,17; 8,5.13; atd.). Tyto soudy byly popsány podrobným způsobem v následujících kapitolách knihy Zjevení (kap. 6-19).

Po vizi Božího trůnu (4,2.3) a představení dvaceti čtyř starších (4,4) Jan pozoruje následující třetí vizi: **sedm planoucích ohnivých pochodní před trůnem**. Pán Ježíš Kristus, ústřední postava knihy zjevení sám vysvětlil, že to je **„sedm Božích duchů“**, které již dvakrát zmínil (1,4; 3,1). Při této příležitosti stojí za to okomentovat několik důležitých biblických pravd: výraz „sedm Božích duchů“ se v této knize vyskytuje čtyřikrát (1,4; 3,1; 4,5; 5,6). Biblický text zde užívá několika termínů:

1) Sedm Duchů, kteří jsou před jeho trůnem (1,4)
2) Sedm Božích Duchů (3,1; 4,5; 5,6)
3) Sedm ohnivých pochodní (4,5)
4) Sedm rohů a sedm očí (5,6)

Má-li být Duch svatý viditelný lidským způsobem, musí být zjeven v určité podobě. Když sestoupil na Pána Ježíše Krista, bylo to v podobě holubice (Mt 3,16; Mk 1,10; L 3,22). Podobným způsobem sestoupení Ducha svatého v den Letnic by zůstalo neviditelné, pokud by se neukázaly „jakoby ohnivé jazyky, rozdělily se a na každém z nich spočinul jeden“ (Sk 2,3). Proto také v knize Zjevení, knize obrazů a symbolů, byl Duch svatý představen v podobě planoucích ohnivých pochodní (4,5), nebo také v podobě sedmi rohů a sedmi očí Beránka (5,6).

2. Duch svatý v této knize, podobně jako v jiných knihách Písma svatého je neodlučně a organicky svázán se zbývajícími osobami svaté Trojice – Otcem a Synem.

A. V pozdravu sedmi sborům je Duch svatý svázán s osobou Otce i Syna (1,4.5)
B. Ve vizi nebeské slávy jsou všechny božské osoby spojeny s trůnem:
   a) Bůh Otec – na trůně (4,2.3.9; 5,1)
   b) BŮH Syn – uprostřed trůnu (5,6)
   c) Bůh Duch svatý – před trůnem (1,4; 4,5).

3. Duch svatý ukázaný v této knize je spojen s plností moci a univerzálnosti jeho působení v životě a službě Pána Ježíše Krista.

a) „Toto praví ten, který má sedmero duchů Božích“ (3,1)

b) „Beránek, ten obětovaný; měl sedm rohů a sedm očí“ (5,6; srov. Iz 11,15; 61,1; L 4,1.14-18).

4. Výraz „sedm Duchů Božích“ nehovoří o velikosti či množství Božích Duchů, Boží slovo totiž říká, že je „jedno tělo a **jeden Duch**“ (Ef 4,4).

Číslice sedm je v Božím slově číslicí Boží plnosti, celosti (obrazu či problému), plnosti a někdy i dokonalosti. Výraz „sedm Božích duchů“ biblisté interpretují následovně:

A) Může to být vyjádření jeho celkové všemohoucnosti a absolutní vševědoucnosti, díky níž zná dokonale život každého sboru i každého člověka.
B) Může to být obraz Ducha svatého, projevujícího se v životě Pána Ježíše v sedmi důležitých činnostech, prorocky ukázaných v 11. kapitole proroka Izajáše, hovořící o Mesiáši, na němž spočine Duch Páně. Budou to: Duch moudrosti, Duch rozumu, Duch rady, Duch moci, Duch poznání, Duch Boží bázně, Duch spravedlnosti a pravdy (Iz 11,2.3.5).
C) Může to znamenat dokonalé působení Ducha svatého v plnosti jeho moci a dokonalosti (Iz 61,1.2; L 4,1.14-22).
D) Může to také znamenat univerzálnosti jeho moci v sedmi projevech jeho působení:
   1. DUCH MILOSTI (Žd 10,29)
   2. DUCH ŽIVOTA (1M 1,2; 2Ko 5,17; Ř 8,2.11)
   3. DUCH SYNOVSTVÍ (Ř 8,15)
   4. DUCH POSVĚCENÍ (Ř 1,4)
   5. DUCH MODLITBY (Za 12,10; Ř 8,26.27)
   6. DUCH PRAVDY (J 16,13)
   7. DUCH SLÁVY (1Pt 4,14)

V nebeské scenérii, na základě 4. a 5. kapitoly je možno si všimnout, že jsou tam přítomny všechny tři osoby Trojice, a to každá ve zvláštní formě zjevení.

VIZE SKLENĚNÉHO MOŘE (4,6)

Důležitou součástí nebeské scenérie před trůnem je skleněné moře, které apoštol Jan popsal jako „jiskřící jako křišťál“. Kromě tohoto tvrzení, že skleněné moře bylo podobné křišťálů text neuvádí žádnou další zmínku.

V takových případech je nejlepší metodou výkladu Bible Biblí, čili porovnáním daného úseku Božího slova s jiným, podobným textem Písma.

Zaprvé, obraz skleněného moře má vztah a lze ho porovnat s obrazem měděného umyvadla ve Stánku úmluvy a měděného moře v chrámu. Popis měděného umyvadla je obsažen v 2M 30,17-21. Bylo umístěno mezi Stánkem úmluvy a oltářem, aby kněží, Aronovi synové si v něm mohli umýt ruce a nohy před přistoupením k oltáři, a pak před vstupem do stánku (2M 30,20). Bylo vyrobeno ze zrcátek žen, které se shromáždily při vstupu do stánku (2M 30,8). Příkaz k umístění umyvadla je popsán v 2M 40,7, a realizaci pokynu popisu 2M 40,30, a když bylo umyvadlo naplněno vodou, Mojžíš i Aron si v něm umývali ruce a nohy před vstupem do stánku (2M 40,31.32).

V Šalomounově chrámu bylo bronzové umyvadlo zkonstruováno v podobě „moře“ (1Pa 4,2nn). Toto moře sloužilo rovněž k umývání rukou a nohou kněží. A tak měděné umyvadlo i měděné (bronzové) moře, sloužící k očišťování kněží měly naznačovat očišťující moc **VODY SLOVA BOŽÍHO** (srov. 3M 8,6; J 13,1-11; Tt 3,5; Ef 5,25.26; Žd 10,22).

„Skleněné moře v knize Zjevení je mořem ze skla jako křišťál; je stálé, nehybné, ničím nerozbouřené. Je to celkový protiklad mezi situaci v nebi a situací na zemi. V nebi není třeba ani ceremoniální, ani morální očišťování, není tu voda pro rituální omývání, není už třeba omytí očištěním „křtem vody a slovem“ (Ef 5,26), za účelem mravního a praktického očištění. To už není třeba. Tam existuje absolutní, dokonalá čistota.

Zadruhé, obraz skleněného moře hovoří o celkovém vítězství spasených. Nabízí se zde následující srovnání s událostí „vítězství synů izraelských nad Egypťany“. Izrael viděl Egypťany mrtvé na břehu moře (2M 14,30.31), a zazpívali vítězný hymnus – Mojžíšovu píseň (2M 15. kap.).

Spasení krví Beránka získali vítězství nad hříchem, nad satanem, nad světem, nad smrtí i nad peklem. V 15. kapitole knihy Zjevení, rovněž nad skleněným mořem, před trůnem v nebi vítězové zazpívají ještě jednou vítězný hymnus – píseň Mojžíše a píseň Beránkovu.

Zatřetí, obraz skleněného moře hovoří o úplném klidu a nerušeném pokoji, vládnoucím v nebi, na rozdíl k nepokoji bezbožných, kteří se podobají vzbouřeném moři, které se nedá upokojit (Iz 57,20.21; srov. Zj 21,1).

Začtvrté, skleněné moře jako křišťál před trůnem, mluví o stálosti, čistotě, svatosti, věrnosti a věčnosti Boha, který se nemění. Tentýž věčný Bůh seděl na trůně za dob Mojžíše (srov. vize ukázaná Mojžíšovi; „pod jeho nohama bylo cosi jako průzračný safír, jako čisté nebe“ (2M 24,10), tentýž odvěký Bůh seděl na trůně za dob Ezechiele (srov. Ez 1,22), týž odvěký Bůh sedí neochvějně na trůně ve vizi nebeské slávy v knize Zjevení. „Z pokolení do pokolení půjdou tvá léta. Dávno jsi založil zemi, i nebesa jsou dílo tvých rukou. Ta zaniknou, a ty budeš trvat, všechno zvetší jako roucho, vyměníš je jako šat a vše se změní. Ale ty jsi stále týž a bez konce jsou tvoje léta“ (Ž 102,25-28). **List Židům vztahuje tento text na Mesiáše – Pána Ježíše Krista** (Žd 1,10-12).

VIZE ČTYŘ BYTOSTÍ (4,6-8)

Apoštol Jan v rychle se měnících vizích nebeské slávy jako v kaleidoskopu se déle nezdržel u popisu obrazu skleněného moře, ale jeho pozornost zaujaly čtyři živé bytosti, nalézající se „uprostřed kolem trůnu čtyři živé bytosti plné očí zpředu i zezadu“ (v. 6). Řecký text zde používá termín „ZOON“, což znamená „živé bytosti“. Je tím položen důraz na cenu života a atributy s ním spojené. Následně biblický text popisuje blíže bytosti, které jsou objektem následující vize. „Všechny čtyři bytosti jedna jako druhá měly po šesti křídlech a plno očí hledících ven i dovnitř.“ A konečně v 7. verši udává, že každá z nich měla jinou podobu: „První podobná lvu, druhá býku, třetí měla tvář člověka, čtvrtá byla podobná letícímu orlu“.

Obraz čtyř bytostí, podobně jako předchozí, byl předmětem mnoha diskusí, a dokonce spekulací k jejich identifikaci či významu jejich přítomnosti a služby v nebeské slávě. Ze spousty četných, občas velmi rozdílných interpretací jsou možné k úvaze čtyři nejdůležitější.

1) Speciální nebeská stráž

Živé bytosti nalézající se v nebližším okolí trůnu jsou **podobné cherubům** (4 tváře) z Ezechielovy vize (Ez 1,6-10; 10,14), vypovídajících o Božím majestátu, či mají **podobnost se serafy** (6 křídel) ve vizi Izajáše (6. kap.), **mluvících o Boží svatosti**.

2) Kolektivní reprezentace Božích atributů

Čtyři bytosti nalézající se „uprostřed, kolem trůnu“ představují reprezentaci atributů Boha, představených Janovi jako živé, reálné bytosti. Podobně jako je Duch svatý ukázán v podobě sedmi planoucích pochodní, tak jsou i Boží atributy reprezentovány čtyřmi živými bytostmi. Skutečnost, že bytosti byly „plné očí zpředu i zezadu“ a „plné očí hledících ven i dovnitř“ (v. 6 a 8), vyjadřuje vševědoucnost a všudypřítomnost Boží, který vidí a zná všechno, a tedy čtyři bytosti jsou čtyři kolektivní atributy Boha:

První bytost – LEV – obraz MAJESTÁTU A MOCI BOHA
Druhá bytost – BÝK – obraz TRPĚLIVOSTI A PRÁCE BOHA
Třetí bytost – ČLOVĚK – obraz BOŽÍ INTELIGENCE A MOUDROSTI
Čtvrtá bytost – OREL – OBRAZ BOŽÍ VLÁDY A SUVERENITY.

3) Tábor Izraele na poušti – odraz nebeské slávy (4M 2. kap.)

Staré zdroje židovského písemnictví sdělují, že Izrael stavěl tábor a rozmisťoval stany pod zástavami jednotlivých izraelských kmenů (4M 2,2) podle Božího pokynu ze čtyř stran (4M 2,3.10.18.25) stánku úmluvy (obraz Boží přítomnosti) ve stejném složení, jako čtyři bytosti z vize Ezechielovy (1,10; 10,14):

Východ - pokolení Judovo – LEV
Západ - pokolení Efraimovo – TELE
Jih - pokolení Rubenovo – ČLOVĚK
Sever - pokolení Danovo – OREL

4) Obrazy Pána Ježíše ve čtyřech evangeliích

Již od konce 2. stol. bibličtí exegetové (mj. Ambrosius, Hieronymus) v textech Ez 1,10 a Zj 4,7 se dopracovali k vizi čtyř postav obrazů Pána Ježíše Krista, ukázaných ve čtyřech evangeliích.

První postava – LEV – symbol království (Mt 21,5)
(EVANGELIUM MATOUŠE)
Druhá postava – TELE – symbol služby (Mk 10,45)
(EVANGELIUM MARKOVO)
Třetí postava – ČLOVĚK – symbol člověčenství Pána Ježíše (L 9,58)
(LUKÁŠOVO EVANGELIUM)
Čtvrtá postava – OREL – symbol božství Pána Ježíše (J 1,1)
(JANOVO EVANGELIUM)

Čtyři bytosti, se kterými se setkáváme ve vizi nebeské slávy plnily jeden velký úkol: „A bez ustání dnem i nocí volají: "Svatý, svatý, svatý Hospodin, Bůh všemohoucí, ten, který byl a který jest a který přichází."“ Vděčná služba – ohlašování Boží svatosti v jeho věčné vládě: „svatý, svatý, svatý, Pán Bůh všemohoucí… který byl a který jest a který má přijít.“ Úvodní slova krásné písně, nazývané v první církvi „TRISHAGION“ (třikrát svatý), připomíná zpěv serafínů z vize povolání Izajáše (6. kap.).

Třikrát „SVATÝ“ má svůj vztah do tří osob Trojice:

„SVATÝ otec“ (J 17,11; srov. Mt 6,9; 4,27.31)

„SVATÝ Syn“ (Ž 16,10; Sk 2,27; 13,35)

„SVATÝ Duch“ (Sk 2,4.33.38; 4,8.25.31; 5,32 aj.)

Totéž trojí „SVATÝ“ Boží slovo vztahuje následně do tří božských osob:

- V kontextu Iz, 6,5: - tato slova se vztahují k Otci
- V kontextu Jana 12,39-41 – tato slova se vztahují k Pánu Ježíši
- V kontextu Sk 28,25-27 – tato slova se vztahují k Duchu svatému

Čtyřmi bytostmi opěvovaný Pán a Bůh všemohoucí v knize Zjevení je ukázán jako nadčasový Bůh: „KTERÝ BYL, KTERÝ JE A KTERÝ MÁ PŘIJÍT“ (4,8; srov. 1,8).

Nepřerušený chorál, oslavný zpěv čtyř bytostí v nebeské scenérii vykresluje moc Božího majestátu, jeho svatosti, suverenity a věčnosti.

POCTA ČTYŘ BYTOSTÍ A DVACETI ČTYŘ STARŠÍCH (4,9-11)

Jak jsme již poznamenali, čtyři bytosti bez ustání, bez přestávky, bez odpočinku ve dne ani v noci manifestují svatost, velikost a nádheru Boha, ve verši 9 pak čteme, že tyto bytosti zvláštním a neobyčejným způsobem vzdávají slávu a čest a díkůvzdání sedícímu na trůnu, žijícímu na věky věků.

Do nádherné oslavné písně se připojí následně dvacet čtyři starší.

Postřehneme zde přesto zásadní rozdíl mezi postavami starších ve 4. a v 10. verši. Starší **seděli** na trůnech, zde **padají** před tím, kdo sedí na trůně, tam **měli na svých hlavách koruny**, zde **kladou své koruny** před trůnem. Ve 4. verši je popsána jejich pozice **projevená jim milostí a milosrdenstvím**, v 10. verši je popsána **jejich pozice z důvodu vlastní nehodnosti, pokory a vděčnosti**.

Až nadejde ten nádherný, dlouho očekávaný den setkání s Pánem Ježíšem Kristem, tehdy vykoupená Nevěsta Beránkova vzdá slávu a čest a díkůčinění sedícímu na trůně, padne na tvář před tím, kdo sedí na trůně a pokloní se tomu, který žije na věky věků a složí své koruny před trůnem – trůnem Boha a Beránka se slovy: „Jsi hoden, Pane a Bože náš, přijmout slávu, čest i moc, neboť ty jsi stvořil všechno a tvou vůlí všechno povstalo a jest.“ Zajímavá je zde gramatická zvláštnost, že ve verši 9 a 10 užívá řecký text budoucí čas: „vzdá poctu“, „padne na tvář“, „pokloní se“ a „složí koruny“.

Bude to nádherný okamžik v životě proměněné a vykoupené Beránkovy Nevěsty, kdy připojí svůj hlas do nádherné symfonie celého všehomíru: „Proto ho Bůh vyvýšil nade vše a dal mu jméno nad každé jméno, aby se před jménem Ježíšovým sklonilo každé koleno - na nebi, na zemi i pod zemí - a k slávě Boha Otce každý jazyk aby vyznával: Ježíš Kristus jest Pán“ (Fp 2,9-11).

Požehnaná duše, která již dnes, zde na zemi, padne na tvář před svým Stvořitelem a Vykupitelem, a věrou vzdá hold a poklonu velkému Bohu skrze Beránka, kterému budou sloužit po celou věčnost. (Zj 22,3.4).

5. kapitola

BERÁNEK A ZAPEČETĚNÁ KNIHA

5. kapitola knihy Zjevení je pokračováním „VIZE NEBESKÉ SLÁVY“ ze 4. kapitoly. Zatímco ve 4. kapitole byla celá biblická zpráva zkoncentrována kolem trůnu, v 5. kapitole se obsah zaměřuje na osobu Beránkovu a na knihu se sedmi pečetěmi. Ve 4. kapitole Boží slovo ukázalo všemohoucího Boha, sedícího na trůně, v 5. kapitole se díváme na Pána Ježíše Krista – Beránka i Lva z Judy, a navíc jako Spasitele a Pána. Počínaje 5. kapitolou je Pán Ježíš Kristus prezentován jako suverénní Pán a Soudce, který přebírá kontrolu nade vším.

Jak jsme uvedli již dříve, kapitoly 4 a 5 tvoří vstup do biblického zjevení, obsaženého v kapitolách 6 – 19. Než totiž přesně pochopíme podstatu Božích soudů v dobách Velkého soužení, musíme nejprve vidět všemohoucího Boha v celé jeho svatosti (kap. 4) a také vidět Beránka, který má výlučně právo otevřít knihu, zapečetěnou sedmi pečetěmi (kap. 5).

A tak se díváme letmým pohledem: Bůh přebývající na trůně majestátu a slávy, spasení, sedící kolem Božího trůnu – a následně vize Pána Ježíše Krista, Beránka i Lva z Judy. Teď vlastně přebírá vládu a panování. Tento prorocký pohled na nebeskou scénu nám umožní lépe pochopit podstatu soudů, které postihnou zemi po skončení doby milosti.

KNIHA SE SEDMI PEČETĚMI (5,1-4)

V momentkovém pohledu na nebeskou scénu Jan uviděl v Boží pravici knihu popsanou zevně i zevnitř. Kniha byla ve formě svitku (ř. BIBLION), a její závažnost a všestranný charakter zjevení byl vyjádřen tím, že svitek knihy byl popsán zevně i zevnitř po obou stranách. Tento svitek budil o to větší zájem, že byl zapečetěn sedmi pečetěmi na jeho boční straně. Aby bylo možno svitek rozvinout a přečíst, bylo třeba úspěšně sejmout postupné pečeti, umístěné na jeho boku.

Starověká historie uvádí příklady pečetění důležitých dokumentů vícero pečetěmi. Historikové uvádějí, že za dob panování Caesara Augusta a Vespasiana se vyžadovalo, aby nejdůležitější císařské dokumenty v souladu s římským právem byly zapečetěny sedmi pečetěmi.

Kniha, kterou viděl Jan, měla sedm pečetí. Číslo sedm v Písmě je symbolem celosti, plnosti či dokonalosti. Tato kniha tedy představuje plnost zjevení, týkajícího se Božích soudů, jakož i Božího programu vlády Pána Ježíše Krista, který přebírá kontrolu nade vším. Apoštol Jan zaměřil svou pozornost na knihu v souvislosti s objevením se mocného anděla, který volal mocným hlasem. S tím souvisí tři detaily, hodné pozornosti:

Za prvé, výraz „mocný anděl“ se v knize Zjevení vyskytuje 3x (5,2; 10,1; 18,21).

Za druhé, výrok anděla nebyl obvyklý, neboť biblický text uvádí, že anděl „ohlašoval“, „zvěstoval“, **tak jak to činíval královský herold** (ř. KERYSSEIN – znamená zvěstovat, ohlašovat jménem krále, srov. Jan Křtitel, královský herold – Mt 3,1; Mk 1,4.7; L 3,3; Sk 10,37).

Za třetí, anděl zvěstující **silným hlasem** svou postavou ukazuje na naléhavou záležitost a velkou angažovanost. Anděl, kterého Jan uviděl, zvolal mocným hlasem: „"Kdo je hoden otevřít tu knihu a rozlomit její pečetě?" **Ale nikdo na nebi ani na zemi ani pod zemí nemohl tu knihu otevřít a podívat se do ní.**“ V celém vesmíru, v celém nekonečném universu nebyl nikdo, kdo by měl právo, moc a autoritu k tomu, aby tuto knihu otevřel (zde použité řecké slovo EDYNATO – „nemohl“ pochází od slovního základu „DUNAMIS“ – moc, právo, autorita; srov. J 1,12). Znamenalo to, že obsah svitku – knihy, její poselství, jeho splnění a realizace jejího programu je jedině v Boží moci.

Nikdo nebyl hoden! Nikdo v nebi – ani svatí, ani andělé, nikdo na zemi – žádný náboženský systém, ani samotní náboženští vůdci, a nikdo pod zemí! Absolutně nikdo! Nikdo – hle morální neschopnost celého lidstva i celého stvoření. Je to jeden z Božích důvodů k tomu, že jsou záležitosti, které jsou k dispozici pouze Bohu.

V souvislosti s tímto stavem věcí apoštol Jan vyznává: „Velmi jsem plakal, že se nenašel nikdo, kdo by byl hoden tu knihu otevřít a podívat se do ní“ (v. 4).

Účelem této dramatické scény, která ukazovala zapečetěnou knihu byl podtrhnout důležitost jejího obsahu a zjevení Božího programu v ní obsaženého.

BERÁNEK OTEVÍRÁ KNIHU (5,5-7)

Zatímco apoštol Jan velmi plakal, protože v celém stvoření se nenašel nikdo, kdo by tuto knihu mohl otevřít, jeden ze starších zvolal: Neplač! JEDEN může tuto knihu otevřít a strhnout jejích sedm pečetí. Je toho hoden, protože zemřel a vstal z mrtvých! On zvítězil! Je to „LEV Z POKOLENÍ JUDOVA, DAVIDŮV KOŘEN“. Je to náš Pán a Spasitel – JEŽÍŠ KRISTUS!

Výraz „LEV Z JUDY“ je naplněním Jákobova proroctví, že budoucí VLÁDCE ZEMĚ bude z Judova kmene, pokolení lva:

„Mládě lví je Juda. S úlovkem, můj synu, vystoupil jsi vzhůru. Stočil se a odpočíval jako lev, jak lvice. Kdo ho donutí, aby povstal? Juda nikdy nebude zbaven žezla ani palcátu, jenž u nohou mu leží, dokud nepřijde ten, který z něho vzejde; toho budou poslouchat lidská pokolení“ (1M 49,9.10; srov. 4M 24,9).

Druhý výraz „KOŘEN DAVIDŮV“ je odvozen od proroctví Izajáše 11,1:

*„I vzejde **proutek (letorost)** z pařezu Jišajova a výhonek z jeho kořenů vydá ovoce“* (srov. Iz 11,10; Zj 22,16).

Kořen mluví o božství Pána Ježíše Krista, a **proutek (letorost)** hovoří o jeho lidství. KOŘEN – to je **Davidův Stvořitel**, LETOROST – to je **Davidův potomek** (srov. Mt 22,42-45; Ž 110,1). Zároveň mají oba výrazy spojitost s izraelským národem, a tak nesou židovský charakter, protože končí doba milosti a církve, a Bůh znovu započne svou práci s izraelským národem (srov. Ř 11,25-27).

Zpráva v 5. verši je neobyčejně radostná. Jen Pán Ježíš Kristus je hoden vzít knihu, strhnout její pečetě, protože jen On zvítězil (v. 5; ř. ENIKESEN, od NIKAO – vítězím, srov. J 16,33; 19,30), a jen On měl právo říci: „Dána je mi všeliká moc na nebi i na zemi“ (Mt 28,18). Jeho

vítězství je tak velké, že má právo nejen vzít knihu a strhnout její pečeti, ale také ji otevřít. To svědčí o jeho absolutní a všestranné hodnosti, o plnosti jeho autority a suverenity v realizaci Božího programu budoucnosti.

Potřetí v této kapitole apoštol Jan začíná svou zprávu slovy: „A viděl jsem“ (v. 1.2.6). Stojí za to vzít při této příležitosti v úvahu, že výraz „A viděl jsem“ se v knize Zjevení vyskytuje 44x, a další výraz „a slyšel jsem“ – 27x.

Zatímco se kolem rozléhaly hlasy slavící vítězství „lva z pokojení Judova“, Jan uviděl nádhernou osobu BERÁNKA, stojícího uprostřed mezi trůnem a čtyřmi bytostmi a uprostřed starších. Beránek byl „jako zabitý“ a následně vzkříšený z mrtvých. Tato skutečnost je v souladu s jeho předpovědí: „Mám moc svůj život dát a mám moc jej opět přijmout. Takový příkaz jsem přijal od svého Otce“ (J 10,18). „Já jsem první i poslední, ten živý; byl jsem mrtev a hle, živ jsem na věky věků. Mám klíče od smrti i podsvětí“ (Zj 1,17.18).

V 6. verši se setkáváme s další biblickou pravdou, že **zabitý a zmrtvýchvstalý Beránek** byl „uprostřed mezi trůnem a těmi čtyřmi bytostmi a staršími“. Pán Ježíš Kristus byl vždycky „uprostřed“ svých vykoupených. Slíbil, že „kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich“ (Mt 18,20); když nastal čas jeho smrti, čteme, že byl ukřižován **mezi zločinci** (J 19,18); po vzkříšení byl **uprostřed učedníků** (L 24,36; J 20,19.26); v době pozemské historie církve byl jako oslavený Pán **uprostřed svícnů** (Zj 1,13; srov. 2,1), a teď je **uprostřed starších** (Zj 5,6).

Vítězný Beránek, kterého pozoruje Jan ve vizi nebeské slávy, „měl sedm rohů a sedm očí“. V symbolice Bible jsou **rohy** často **zobrazením moci** (1S 2,1.10; 2S 22,3; 1Kr 22,11; Ž 75,11; 89,18.25 (Bible Gdańska); Ž 92,11; Pl 2,3.17; Ez 29,21; 34,21; Mi 4,13; Za 2,1-4; L 1,69) a jako **výsada krále** (Da 7,24; 8,20-22; Ž 32,17 – B.Gd.; Jr 48,25; Zj 13,1; 17,12). **„Sedm rohů“** je tedy **obrazem plnosti a dokonalosti královské důstojnosti Pána Ježíše Krista**. Je to **svědectví BOŽSKÉ VŠEMOHOUCNOSTI KRISTA**.

Biblický text současně vysvětluje, že „sedm očí“ je „sedm Božích duchů, seslaných na celou zemi“. Pán Ježíš Kristus slíbil, že sešle na zemi Ducha svatého (J 7,37-39; 14,16.17.26; 15,26; 16,7-15). Ve čtvrté kapitole knihy Zjevení jsme se již s podobným obrazem setkali: „Před trůnem hořelo sedm ohnivých pochodní, to jest sedm duchů Božích“ (v. 5). Výraz „sedm Božích duchů“ v této knize najdeme čtyřikrát (1,4; 3,1; 4,5; 5,6). Pokaždé v této knize je Duch svatý nerozlučně spjat s osobou Pána Ježíše Krista a svědčí o plnosti a univerzálnosti jeho působení v životě i službě: „sedmero očí Beránka – to je sedm Božích duchů“.

Výraz „sedmero očí“ rovněž navazuje na dvě mesiánská proroctví v knize Zachariášově.

V prvním proroctví (3,8.9), kde Pán Ježíš Kristus je představen jako „letorost – sluha“, byl ukázán **„kámen“**, a na něm „sedm očí“. KÁMEN je obrazem Ježíše Krista – Vítěze a Krále (Iz 8,14; 28,16; Da 2,34.35.44.45; Ž 118,22; Za 4,7-10; Mt 21,42-44; L 20,17.18; Sk 4,11; Ř 9,33; 1Pt 2,6-8).

Ve druhém proroctví (4,1-14) je Pán Ježíš Kristus představen jako „svícen celý ze zlata“ (v. 2), na vrcholu svícnu je číše a na ní je **sedm lamp**. Duch svatý, nejlepší biblický učitel současně vysvětluje, „**Těch sedm, to jsou oči Hospodinovy, prohledávající celou zemi.“**

V první kapitole knihy Zjevení Jan při pohledu na zmrtvýchvstalého Pána napsal: **„jeho oči jako plamen ohně“** (1,14), v podobné vizi jiný Boží muž, Daniel, napsal: **„oči jako hořící pochodně“** (Da 10,6).

Podíváme-li se celkově na apokalyptickou vizi Beránka, dojdeme k závěru, že Pán Ježíš představený v podobě Beránka je zobrazen jako suverénní Bůh, v jeho božské autoritě, všemohoucnosti, moci a důstojnosti, jako Vykupitel, který zemřel, ale také vstal z mrtvých. Velmi charakteristické je to, že nejčastějším titulem Pána Ježíše Krista v knize Zjevení je **Beránek**. Vyskytuje se tu 28x, naproti tomu jiný titul – **lev**, je tam jen jednou (5,5).

V 5. kapitole knihy Zjevení titul Pána Ježíše Krista „Beránek“ ukazuje zvláštním způsobem na jeho vykupitelskou smrt: „Beránek zabitý“ (5,6.9.12), i tím biblický text poslední knihy navazuje na odkaz evangelií, ve kterém byl Pán Ježíš Kristus ukázán jako „Beránek obětovaný“ (J 1,29.36; Sk 8,32; 1Pt 1,19). (Objevuje se tam řecký termín AMNOS, od něhož je odvozen pojem AMNESTIE).

Kniha Zjevení používá i jiný výraz pro zobrazení „Beránka“, jmenovitě ARNION. Je to krásné a jemné označení Pána Ježíše Krista jako Spasitele a Ženicha. Výraz ARNION je zdrobnělou formou podstatného jména AREN, a v našem jazyku to lze vyjádřit jako BERÁNEK anebo JEHNĚ. Mluví to o delikátnosti, jemnosti a dobrotě Pána Ježíše Krista jako Spasitele a pastýře (srov. Iz 53,7; 42,1-4; 49,8-10; 50,4-6; Mt 11,28-30; 1Pt 2,21-25; J 10.kap.) „Víte přece, že jste z prázdnoty svého způsobu života, jak jste jej přejali od otců, nebyli vykoupeni pomíjitelnými věcmi, stříbrem nebo zlatem, nýbrž převzácnou krví Kristovou. On byl jako beránek bez vady a bez poskvrny“ (1Pt 1,18.19).

Titul Pána Ježíše „BERÁNEK“ hovoří o jeho prvním příchodu, titul LEV poukazuje na jeho druhý příchod. Rozdíly mezi dvěma zobrazeními Pána Ježíše Krista, jako Beránka i Lva ukazuje následující přehled:

BERÁNEK	**LEV**
1. Mluví o prvním příchodu Krista (Iz 53,7; 1Pt 1,19)	1. Mluví o druhém příchodu Krista (2Te 1,6-10; Mt 24,29-31; 25,31-46)
2. Mluví o jemnosti, citlivosti, ponížení a pokoře (srov. Za 9,9)	2. Mluví o majestátu, moci a vládě (srov. Za 9,10)
3. Jemný Spasitel (Fp 2,5-8)	3. Suverénní vládce (Fp 2,9-11)
4. Je souzen (Iz 53,7-8; Sk 8,32.33)	4. Je soudce (Sk 10,42; 17,31; Mt 25,31nn; Zj 19,11)
5. Mluví o Boží milosti (Mt 11,3-5; 12,18-21)	5. Lev mluví o panování Boha (2Te 1,6-10; Zj 19,13-16)

Oceněním a korunováním zjevení týkající se Beránka, jeho osoby, autority je slavnostní potvrzení v. 7, že **Beránek přistoupil k tomu, který sedí na trůnu, a přijal knihu z jeho pravice**. Tento verš odhaluje kulisy jedné z nejdůležitějších událostí dějin. Je to neobyčejně

důležitý akt v dějinách Boží plánu záchrany, kdy **veškerá autorita, veškerá moc a soud na zemi byly svěřeny Pánu Ježíši Kristu, Božímu Synu, Králi králů**.

PŘEDPOVĚDI BOŽÍHO SLOVA

(a) Oznámení Pána Ježíše Krista

Pán Ježíš Kristus ve svém slově předpověděl, že dojde k tomuto slavnostnímu aktu převzetí kontroly, vlády a soudu: „Otec nikoho nesoudí, ale všechen soud dal do rukou Synovi, aby všichni ctili Syna, jako ctí Otce. Kdo nemá v úctě Syna, nemá v úctě ani Otce, který ho poslal… jako Otec má život sám v sobě, tak dal i Synovi, aby měl život sám v sobě. A dal mu moc konat soud, poněvadž je Syn člověka“ (J 5,22.23.26.27).

O této velké události hovořili i apoštolové.

(b) Apoštol Petr

Apoštol Petr o tom hovořil v domě Korneliově: „A uložil nám, abychom kázali lidu a dosvědčovali, že je to on, koho Bůh ustanovil za soudce živých i mrtvých“ (Sk 10,42).

(c) Apoštol Pavel

Apoštol Pavel o tom také mluvil, a to v kázání na Areopagu: „Neboť ustanovil den, v němž bude spravedlivě soudit celý svět skrze muže, kterého k tomu určil. Všem lidem o tom poskytl důkaz, když jej vzkřísil z mrtvých“ (Sk 17,31).

(d) Prorok Daniel

Nejobsáhleji a nejpodrobněji to představil prorok Daniel v předpovědi konečného vítězství Pána Ježíše Krista, kdy se údělem Božího Pomazaného, Pána Ježíše Krista, stane vláda nad světem: „Viděl jsem v nočním vidění, hle, s nebeskými oblaky přicházel jakoby Syn člověka; došel až k Věkovitému, přivedli ho k němu. A byla mu dána vladařská moc, sláva a království, aby ho uctívali všichni lidé různých národností a jazyků. Jeho vladařská moc je věčná, která nepomine, a jeho království nebude zničeno“ (Da 7,13.14).

Přichází dny, kdy plnost autority, vlády a soudu nad světem převezme vítězný tesař z Nazaretu, který vládu nad světem projeví nejprve v soudech dopadajících na zkažené lidstvo v době Velkého soužení (např. Zj 14. kap.). Stane se tak v době předcházející jeho slavnému příchodu, a následně spolu s druhým příchodem v plnosti majestátu, slávy a moci zároveň začne spravedlivé soudy na zemi, a také královskou vládu po tisíc let. Ještě jednou se opět přesvědčujeme, že ústřední postavou knihy Zjevení je Beránek, jehož neustále větší slávu budou odhalovat další stránky Apokalypsy.

TŘI OSLAVNÉ HYMNY (5,8-14)

Důležitost významné události, nezůstalo bez odezvy ve společnosti Nebešťanů. Beránek, který byl obětován a zemřel na kříži, teď přebírá kontrolu, soud a vládu nad světem, a od této chvíle bude přijímat hold, čest a slávu o veškerého stvoření (srov. Fp 2,10.11.

A) PÍSEŇ VYKOUPENÝCH (5,8-10)

V Písmě svatém najdeme spoustu písní. Možná první písní byl zpěv „ranních hvězd“ (Jb 38,7). V knize Exodus se setkáváme s „písní Mojžíšovou“, zpívanou nad Rudým mořem (2M 15. kap.). Na stránkách Božího slova se také mnohokrát setkáváme „s novou písní“ (Ž 33,3; 40,4; 96,1; 98,1; 144,9; 149,1), ale všechny tyto písně byly pouze obrazem či miniaturou obrovské rapsodie slávy, která rozeznívá celá nebesa.

Píseň vykoupených je zasvěcena Beránkovi, Vítězi z Golgoty.

Signálem, iniciujícím začátek „chorálu vykoupených“ byl slavností a významný okamžik, kdy Beránek převzal knihu z pravice sedícího na trůnu. I to je obsahem krásné hymny vykoupených. Tento den v análech prorockého programu Božího plánu spásy byl vykreslen jako DEN PÁNĚ.

A tak tedy první oslavný žalm je písní vykoupených, písní Kristovy nevěsty, která věnuje tuto hymnu svému Spasiteli a Ženichovi, Pánu Ježíši Kristu v plnosti jeho majestátu a božství. Obsahem písně je dílo vykoupení, dokonané na Golgotě. V 8. verši se dozvídáme, že čtyři bytosti a dvacet čtyři starší padají před Beránkem a klaní se mu. Každý z nich má harfu a zlatou nádobu, plnou vonných věcí; jsou to modlitby svatých. Kromě polnic pouze harfy představují jediný nástroj, používaný v holdu, vzdávaném v nebesích. Zlaté číše, plné vůně, obsahují modlitby svatých. Modlitby vznášené v dobách pozemských těžkostí a bojů budou nádhernou vůní před Božím trůnem (srov. Př 15,8; Ma 1,11). Dvacet čtyři starší, jak jsme o tom mluvili obsáhleji v předchozí kapitole, jsou reprezentací vykoupených, ale ne prostředníci zemských modliteb, poněvadž je pouze jeden Prostředník – Pán Ježíš Kristus (1Tm 2,5; Žd 9,15; 12,24). Symbolika zlatých nádob, plných kadidla má svůj odraz v Ž 141, kde žalmista David volá k Bohu: „Hospodine, k tobě volám, pospěš ke mně, dopřej sluchu mému hlasu, když tě volám! Jako kadidlo ať míří má modlitba k tobě, pozdvižení mých rukou jak večerní oběť“ (Ž 141,1.2).

Spolu s poctou a oslavou zpívají vykoupení novou píseň. Už nic pozemského a hříšného nenaruší nádhernou symfonii, rozléhající se v trůnním sálu Božího a Beránkova nebeského paláce. Od této doby církev už bydlí na věky s Kristem. Spasení byli už navždy odděleni od hříchu, a to je silný motiv k zpěvu nové písně.

„Duch svatý na svatbu Beránkovu
vede již nevěstu Ženichovu.
Proměna úžasná! Pryč těla tíž!
Hle, všechno krásné a nové je již!
Tam Páně tvář laskavou zřím,
v planoucí zář se ponořím.
Nebude zahanben, kdo věří, vím!“

„Novou píseň“ vykoupených zpívá Kristova … vzatá ze země před počátkem Velkého soužení. A zazpívali novou píseň následujícího obsahu: „JSI HODEN PŘIJMOUT TU KNIHU A ROZLOMIT JEJÍ PEČETĚ…“

Na otázku mocného anděla: „Kdo je hoden otevřít knihu a rozlomit její pečetě?“ nebesa odpověděla: „JSI HODEN…“ (Žd 3,3; L 19,10).

Proč jen Pán Ježíš Kristus byl hoden vzít knihu a sejmout jeji pečetě? Boží slovo na tuto otázku odpovídá velmi důkladně:

Za prvé, proto, že jen On opustil slávu nebes (Ga 4,4; 1Tm 3,16), zapřel sám sebe (Fp 2,7), vzal na sebe úděl sluhy (Mt 20,28; L 22,27; J 13,1-16), stal se „mužem bolesti“ (Iz 53,3), nastavil svá záda bijícím a své tváře těm, kdo mu rvali vousy, a neskrýval svou tvář před urážkami a plivanci“ (Iz 50,6; srov. Mt 26,67; Mk 14,65), „Jeho vzezření bylo tak znetvořené, že nebyl podoben člověku, jeho vzhled takový, že nebyl podoben lidem“ (Iz 52,14). A protože „všichni jsme bloudili jako ovce, každý z nás se dal svou cestou, jej však Hospodin postihl pro nepravost nás všech“ (Iz 53,6), „Toho, který nepoznal hřích, kvůli nám ztotožnil s hříchem, abychom v něm dosáhli Boží spravedlnosti“ (2Ko 5,21).

Za druhé, pouze Pán Ježíš byl hoden, protože pouze on se stal „účastníkem“ pozemského těla, naší lidské existence. Pán Ježíš se stal podobný nám lidem, měl podíl na krvi i na těle, „aby svou smrtí zbavil moci toho, kdo smrtí vládne, totiž ďábla, a aby tak vysvobodil ty, kdo byli strachem před smrtí drženi po celý život v otroctví“ (Žd 2,14.15).

Pán Ježíš svou smrtí „zničil smrt“ (2Tm 1,10) a svou patou rozdrtil hlavu hada (1M 3,15).

Za třetí, byl hoden pouze Pán Ježíš Kristus proto, že stvořil svět (Žd 1,1.2; 2,10) a také ho vykoupil (J 3,16.17; Ř 8,3; Žd 2,9.10). A Bůh ho ustanovil „dědicem všeho“ (Žd 1,2). Pán Ježíš jako „dědic všeho“ má čtyřnásobné právo na dědictví:

a) jako SYN ČLOVĚKA - je dědicem země,
b) jako SYN ABRAHAMŮV - je dědicem zaslíbené země,
c) jako SYN DAVIDŮV - je dědicem královského trůnu,
d) jako SYN BOŽÍ - je dědicem nebeského království.

„dědic všeho“ – JE TOHO HODEN!

„PROTOŽE JSI BYL OBĚTOVÁN, SVOU KRVÍ JSI NÁS BOHU VYKOUPIL…“

Druhý úsek „písně vykoupení“ hovoří velmi jasně o tom, proč je Pán Ježíš hoden vzít tuto knihu. Pán Ježíš Kristus, Boží beránek byl zabit (Mt 17,22.23; 26,4; Sk 2,23; 3,15; 4,10; 5,30; 8,32; 10,39; 1Te 2,15), aby dokonal vykoupení (Ř 3,24; Ga 3,13; 4,5; Ef 1,7; Ko 1,14; 1Tm 2,6).

Při porovnání obou písní z kapitoly 4 a 5 zjišťujeme, že obsahem první písně je: „**ty jsi stvořil…**“ (4,11), a obsahem druhé písně je „**ty jsi vykoupil…**“ (5,9). Slovo použité v řeckém originálu pro „vykoupil“ – pochází od slovesa AGORADZO – což znamená kupovat na trhu (slovo je přejato z obchodního jazyka; řecká **agora** je trh). Termín „agoradzo“ je i v jiných textech Božího slova (1Ko 6,20; 7,23; 2Pt 2,1; Zj 14,3.4). Pán Ježíš byl zabit, aby nás vykoupil pro Boha (Ef 1,5). Spasení v dalším pokračování zpívají „novou píseň“ o **Beránkovi**, který nás

vykoupil SVOU KRVÍ. To je fundamentální pravda Božího slova: „bez vylití krve není odpuštění“ (Žd 9,22). „Víte přece, že jste z prázdnoty svého způsobu života, jak jste jej přejali od otců, nebyli vykoupeni pomíjitelnými věcmi, stříbrem nebo zlatem, nýbrž převzácnou krví Kristovou. On jako beránek bez vady a bez poskvrny byl k tomu předem vyhlédnut…“ (1Pt 1,18.19.20). O prolité krvi Božího Beránka hovoří hodně textů Božího slova: Sk 20,28; Ř 3,25; 5,9; 1Ko 10,16; Ef 1,7; 2,13; Ko 1,14.20; Žd 9,14; 10,19; 12,24; 13,12; 1Pt 1,2; 1J 1,7; Zj 1,5; 19,13; srov. Zj 7,14; 12,11).

Ve stejném úseku „nové písně vykoupených“ se vyskytuje jeden textový problém. Ve starých překladech Písma svatého: Bible Gdańská, Bible Kralická, King James Version a řady dalších je obsah „nové písně“ (v. 9 a 10) přeložen shodně s obsahem mnoha starých manuskriptů, mj. Kodexu Sinajského (01), 024, 046, 94, 1006 a několika jiných: „Jsi hoden vzít knihu a sejmout její pečeti, poněvadž jsi byl zabit a vykoupils nás Bohu svou krví z každého pokolení a jazyka, lidu i národa. Učinil jsi nás krále a kněžími našemu Bohu a budeme kralovat nad zemí.“ V nových překladech: Varšavská Bible, Bible Tisíciletí, byl tento text přeložen odlišně, v neúplné shodě s řeckým originálem: „"Jsi hoden přijmout tu knihu a rozlomit její pečetě, protože jsi byl obětován, svou krví jsi Bohu vykoupil lidi ze všech kmenů, jazyků, národů a ras a učinil je královským kněžstvem našeho Boha; a ujmou se vlády nad zemí“. Novodobé překlady byly na základě všeobecně přijatého výkladu, definitivně zavrhujícího vtržení církve, Tisíciletého království atd. Ve shodě s tímto výkladem zpívají dvacet čtyři starší novou píseň, ale ne o svém vykoupení, ani ve svém jménu, ale o někom jiném. Zde vznikl tato vědomá tendence změny textu z „nás“ na „je“, a vsunuté slovo ve střední části 9. verše **„…lidi…“** nemá žádnou oporu v žádném rukopisu.

Při rozebírání 4. kapitoly jsme viděli dvacet čtyři starší ve světle nebeské slávy. Teď, v 5. kapitole starší zpívají novou píseň vykoupených. A protože starší reprezentují vykoupené krví beránka, **zpívají o svém vykoupení, zpívají o svém povolání do role králů a kněží, zpívají o své vládě na zemi!**

„… VYKOUPILS NÁS BOHU KRVÍ SVOU ZE VŠELIKÉHO POKOLENÍ A JAZYKU A LIDU I NÁRODU…“ (v. 9).

Vykoupení vydobyté Pánem Ježíšem Kristem bylo všeobecné a společné. „Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, **aby každý, kdo v něho věří**, nezahynul, ale měl život věčný“ (J 3,16). „Ukázala se **Boží milost, která přináší spásu všem lidem**“ (Tt 2.11). „To je dobré a vítané u našeho Spasitele Boha, který chce, aby všichni lidé došli spásy a poznali pravdu. Je totiž jeden Bůh a jeden prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk **Kristus Ježíš, který dal sám sebe jako výkupné za všechny…**“ (1Tm 2,3-6).

Nádherná píseň vykoupení hovoří o realizaci spásy pro všechna pokolení, pro všechny jazyky, lidi i národy.

Mezi vykoupenými Páně, obmytými krví Pána Ježíše Krista, patřících k Nevěstě Beránkově budou spasení ze všech ras, jazyků a národů. Jaká to bude jedinečný společnost vykoupených krví Beránka!

„… UČINIL JSI NÁS KRÁLI A KNĚŽÍMI NAŠEMU BOHU A BUDEME KRALOVAT NAD ZEMÍ“ (v. 10).

Nádherná píseň vykoupení neopěvuje pouze smrt Beránka a jeho dílo spasení, ale ukazuje zároveň úžasný proces proměny odsouzených hříšníků v královské syny a kněze živého Boha. Kniha Zjevení představuje toto úžasné privilegium před očima překvapeného čtenáře třikrát:

- „… a učinil nás královským kněžstvem Boha, svého Otce…“ (1,6),
- „Učinil jsi nás králi a kněžími našemu Bohu…“ (5,10),
- „budou kněžími Božími a Kristovými a budou s ním kralovat tisíc let“ (20,6).

Zvěst knihy Zjevení o královském a kněžském rodě znamená úžasný harmonický odraz v plnosti učení Božího slova: „Nebojte se, malé stádce, neboť vašemu Otci se zalíbilo dát vám království“ (L 12,32). „Já vám uděluji království, jako je můj Otec udělil mně, abyste v mém království jedli a pili u mého stolu; usednete na trůnech a budete soudit dvanáct pokolení Izraele“ (L 22,29.30). „Ježíš jim řekl: "Amen, pravím vám, až se Syn člověka při obnovení všeho posadí na trůn své slávy, tehdy i vy, kteří jste mě následovali, usednete na dvanáct trůnů a budete soudit dvanáct pokolení Izraele“ (Mt 19,28). „Vy však jste `rod vyvolený, **královské kněžstvo**, národ svatý, lid náležející Bohu´, abyste hlásali mocné skutky toho, kdo vás povolal ze tmy do svého podivuhodného světla“ (1Pt 2,9). A tak poslední úsek „nové písně“ znovu připomíná cennou pravdu, že Božím cílem ve vztahu k církvi je realizace a naplnění proroctví souvisejících s tisíciletou vládou Pána Ježíše Krista na zemi jako Krále králů a Pána pánů. Poslední slovo písně „…NA ZEMI“ je zvlášť významné ve vztahu k zemské vládě Krista, vlády, na které se Kristova Manželka bude aktivně podílet. „Ale až se ukáže Kristus, váš život, tehdy i vy se s ním ukážete v slávě“ (Ko 3,4).

B) POCTA ANDĚLŮ (5,11.12)

„Nová píseň“ ještě nedozněla, když Jan uviděl a uslyšel hlas andělů nalézajících se v okolí trůnu.

Mocná scenérie musela mít na osobu apoštola Jana velký vliv. V soustředných kruzích se společným středem s trůnem a Beránkem v centru, byly čtyři bytosti a dvacet čtyři starších, a kolem nich uviděl apoštol Jan velké zástupy andělů obklopujících trůn i Beránka, a jejich počet byl desetitisíce desetitisíců a tisíce tisíců, tedy nesčetné množství andělských zástupů spojených do jediné mohutné symfonie slávy (v. 11). Na rozdíl od nové písně, zpívané vykoupenými Páně (v. 9. 10), andělé volali mocným hlasem: "HODEN JEST BERÁNEK, TEN OBĚTOVANÝ, PŘIJMOUT MOC, BOHATSTVÍ, MOUDROST, SÍLU, POCTU, SLÁVU I DOBROŘEČENÍ."

Andělé na rozdíl od vykoupených, zpívajících novou píseň, nikdy neprožili odpuštění hříchů a nezakusili požehnání vykoupení krví Beránka, a proto ve své poctě představují sedm božských atributů Beránka, který byl zabit, ale vstal z mrtvých a žije na věky v majestátu a kráse:

(1) **MOC – Jeho autorita jako Stvořitele a Pána** (Mt 28,18; Sk 10,36; Ž 110,1; 1Ko 15,25; 1,24; Fp 3,21; Ko 1,16.17; Žd 1,3).

(2) **BOHATSTVÍ – Jeho autorita jako dědice** (Žd 1,2; Ef 1,7; 2,7; 3,8; 1,18).

(3) **MOUDROST – Jeho autorita Učitele** (Iz 50,4.5; 55,4 – B.Gd.; Mt 11,29; 23,8; J 3,2; 13,13.14; Mt 7,28; 22,16; 1Ko 1,30; Ef 3,19; Ko 2,3).

(4) **SÍLA (MOC) – Jeho autorita** Vládce a vůdce (Iz 60,16; Sk 5,31; Ef 1,19; 6,10; 2Te 1,9; Žd 12,2; Zj 2,27.28; 19,15; srov. Zj 7,12).

(5) **POCTA – Jeho autorita Krále** (Ž 2; 110; Da 7,13.14; Za 9,9.10; 1Tm 6,15; 1Pt 2,17; Zj 17,14; 19,16; 20,4-6).

(6) **SLÁVA - Jeho autorita jako Boha** (5M 10,21; Mt 6,13; J 1,14; 17,5.22.24; Sk 4,12; Ef 1,12-14.18; 3,4; Ko 1,15-20; 2,9.10; 3,1-4; Fp 2,9-11; 1Tm 3,16; Žd 1,3).

(7) **DOBROŘEČENÍ – Jeho autorita Hlavy církve** (Ef 1,3; 1,19-23; 1,10; 2,7; 3,4-11; 5,23-32; Ko 1,18).

Nádherná pocta nebeských duchovních bytostí, vyjadřujících 7 velkých atributů Beránka, sedminásobné HODEN JE BERÁNEK, byla výrazem jejich úcty a nejvyšší adorace, ve shodě s věčnou Boží vůlí: „Ať se mu pokloní všichni andělé Boží!“ (Žd 1,6). (Andělé věrně vyplnili Boží vůli a jako první se poklonili Tomu, který přišel zachránit a spasit člověka – srov. L 2,9-15).

A tak tedy krásnou symfonii chvály, zpívanou vykoupenými krví Beránka a oznámenou myriádami andělských bytostí měla jeden velký společný motiv: „HODEN JEST BERÁNEK“ (Zj 5,2.3.5.9.12; srov. Zj 7,11.12).

„Píseň ještě nedozněla, ještě slyšet ji,
všichni lidé v každé době Pána svého ctí.
Andělé pět začali vprostřed judských hor,
přidejme svůj hlas k nim jako jeden sbor“ (Ś.P. 685)

C) POKLONA CELÉHO STVOŘENÍ (5,13.14)

Na konci slavnostního shromáždění v Trůnním sálu, se do nádherného kánonu ke cti Boží a Beránka zapojuje celé stvoření. Stvoření je ve třech jakoby patrech kosmu:

(a) nebe
(b) země
(c) podzemí a moře.

Celé stvoření připojuje svůj hlas do symfonie chvály k poctě sedícímu na trůně a Beránkovi. Ještě nedávno charakterizovalo celé stvoření mlčení, zármutek a stesk (srov. Ř 8,19-21: „A nikdo na nebi ani na zemi ani pod zemí nemohl tu knihu otevřít a podívat se do ní“ (v. 3). Ale teď se scéna proměnila. Vítězný Beránek, který byl zabit, ale vstal z mrtvých, vzal knihu z pravice sedícího na trůnu. Apoštol Jan podává zprávu: „slyšel jsem volat: "TOMU, JENŽ SEDÍ NA TRŮNU, I BERÁNKOVI DOBROŘEČENÍ, ČEST, SLÁVA I MOC NA VĚKY VĚKŮ!"

Hold celého stvoření je naplněním apoštolského chvalozpěvu „o vyvýšení Krista“. „PROTO HO BŮH VYVÝŠIL NADE VŠE A DAL MU JMÉNO NAD KAŽDÉ JMÉNO, ABY SE PŘED JMÉNEM JEŽÍŠOVÝM SKLONILO KAŽDÉ KOLENO - NA NEBI, NA ZEMI I POD ZEMÍ - A K SLÁVĚ BOHA OTCE KAŽDÝ JAZYK ABY VYZNÁVAL: JEŽÍŠ KRISTUS JEST PÁN“ (Fp 2,9-11).

Do symfonie chval se postupně zapojují: vykoupení, andělé, a nakonec celé stvoření, celý vesmír. Překrásně to ukázal prorocky Žalm 148:

Haleluja.
Chvalte Hospodina z nebes,
chvalte ho ve výšinách!
Chvalte ho, všichni jeho andělé,
chvalte ho, všechny jeho zástupy.
Chvalte ho, slunce s měsícem,
chvalte ho, všechny jasné hvězdy.
Chvalte ho, nebesa nebes,
rovněž vody nad nebesy,
chvalte Hospodinovo jméno!
Vždyť on přikázal, a bylo to stvořeno,
on tomu dal povstat navěky a navždy,
nařízení, které vydal, nepomine.
Ze země ať chválí Hospodina
netvoři a všechny propastné tůně,
oheň, krupobití, sníh i mlha,
bouřný vichr, který plní jeho slovo,
horstva a všechny pahorky,
ovocné stromy a všechny cedry,
zvěř a všechna dobytčata,
plazi, okřídlené ptactvo,
králové země a všechny národy,
vladaři a všichni soudci země,
jinoši i panny,
starci i mladí.
Ať chválí Hospodinovo jméno,
pouze jeho jméno je vyvýšené,
jeho velebnost je nad zemí i nebem.
Vyvýšil roh svého lidu
k chvále všech svých věrných,
synů Izraele, lidu, který je mu blízký.
Haleluja.

Na závěr slavnostního shromáždění se v nebi rozlehne nádherné „AMEN!“ Čtyři bytosti přidaly svůj hlas do oslavné symfonie. Výraz „AMEN“ hovoří o několika nádherných pravdách Božího slova:

(1) **„Amen“** – je to slovo Boží pečeti. Rabíni nazývali „Amen“ Boží pečetí.

Pán Ježíš Kristus byl tím, „jemuž jeho Otec, Bůh, vtiskl svou pečeť“ (J 6,27). Toto slovo se ve Starém zákoně používalo na potvrzení pravdivosti Božích slov: „opravdu to tak je!“ Hebrejské „Amen“ znamenalo – být spolehlivý, věrný, silný a pravdivý. Pán Ježíš Kristus je Božím „Amen“ (srov. Iz 65,16).

(2) **„Amen“** – je apoštolské slovo, končící společnou modlitbu biblického křesťanství (1Ko 14,16).
(3) **„Amen“** – je to nejvyšší způsob podtržení pravdy Božího slova, vyřčeného ústy Pána Ježíše Krista v evangeliích (Mt 5,18; 6,2; 8,10; 10,15.23.42). Má zvláštní význam v Janově evangeliu: „Amen, amen, pravím vám, …“ (např. J 5,24). V Janově evangeliu se vyskytuje 25x.
(4) **„Amen“** – je potvrzením pravdivosti všech zaslíbení Starého i Nového zákona, vyplněných v Pánu Ježíši Kristu (2Ko 1,19.20; srov. 2Pt 1,3.4).
(5) **„Amen“** – je jedním z mnoha jmen a titulů Pána Ježíše Krista ve Starém i v Novém zákoně: „Toto praví ten, jehož jméno jest **Amen**“ (Zj 3,14). Pán Ježíš Kristus je spolehlivý, věrný a pravdivý (1Ko 1,9; 1Te 5,24; 2Tm 2,13).
(6) A čtyři bytosti řekly „Amen“. Ve 4. kapitole knihy Zjevení, při zamyšlení nad vizí čtyř postav (4,6-8), jsme připomněli mj. také svědectví čtyř evangelistů. Při hlubším přemýšlení o čtyřech evangeliích (skutečně za pomoci řeckého originálu) zjistíme, že každý evangelista končí svou evangelijní zprávu slovem „Amen“: „Tak je to opravdu!“, tak jest: Amen“, „je to spolehlivé, věrné, silné a pravdivé.“

Svědčí o tom mnoho manuskriptů (kodexů), obsahujících slovo Amen na konci každého evangelia. A tak v Matoušově evangeliu to uvádí mj. kodexy:

K, L, C, X, W, 037, 044, 046, 048 a mnoho dalších.

V Markově evangeliu – mj. kodexy: 044, 274, 579 a řada dalších.

V Lukášově evangeliu – mj. kodexy: A, B, C, K, X, Delta, 038 a několik dalších.

V Janově evangeliu – mj. kodexy: E, F (09), G (011), H(013), 038 a další.

A tak čtyři bytosti nejprve na zemi (čtyři evangelisté), a pak v nebi připojily své **„Amen“. To je dvojitá věrohodnost evangelií!!!**

Pátá kapitola končí slovy: „A starší padli na tvář a poklonili se“. Starší fundamentální překlady Písma (např. B.Gd.) uvádí rozšířený text 14. verše na základě několika manuskriptů: „… A těch čtyřiadvacet starců padlo, a klaněli se živému na věky věků.“ Již podruhé po dobu tohoto slavnostního shromáždění v Trůnním sálu dvacet čtyři starších padlo na svou tvář a poklonilo se žijícímu na věky věků (4,10; 5,14). Mimochodem, Boží „kamera“ ještě několikrát ukáže na okamžik tento hold a poklonu vykoupených (7,11; 11,16; 19,14).

A tak tedy byl vzdán hold celého stvoření tomu, na němž byly soustředěny všechny Boží plány a cíle pro časnost i věčnost (Ko 1,16.17).

Krása a sláva nebes ve 4. a 5. kapitole budou velkým kontrastem s temnotou, hříchem a totálním odvrácením se na zemi v dobách Velkého soužení. Od počátku 6. kapitoly se akce knihy Zjevení přesune teď na Zemi, aby čtenáři ukázal hrůzu tragédie zdegenerovaného lidstva, které vědomě a definitivně zavrhlo Krista a představil noční můru události Velkého soužení v dalších kapitolách knihy Zjevení. Ti, kdo přijali Pána Ježíše Krista jako osobního Spasitele, znovuzrodili se a stali se účastníky požehnání jeho spásného díla, mohou v bázni a svatosti klidně očekávat nádherný den vzetí církve ze země, s nadějí a pokorou očekávat na odměnu před soudným stolcem Kristovým, aby pak následně zažili nádhernou chvíli svatby

Beránkovy (Pána Ježíše Krista) s jeho Nevěstou. Ten Pán Ježíš Kristus, který je ještě dnes Spasitelem čekajícím na každého, kdo chce být zachráněn, stane se zanedlouho spravedlivým soudcem, který začne absolutní soudy nad lidmi, kteří ho zavrhli, nad obyvateli hříšné země.

Dnes je den milosti a spásy, zítřek bude dnem hněvu a soudu! *„Proto se tím více musíme držet toho, co jsme slyšeli, abychom nebyli strženi proudem. Jestliže už slovo zákona, které vyslovili andělé, bylo pevné a každý přestupek i každá neposlušnost došla spravedlivé odplaty, jak bychom mohli uniknout my, pohrdneme-li tak slavným spasením?“* (Žd 2,1-3)

6. kapitola

POČÁTEK BOLESTÍ

Kniha Zjevení, jak jsme již naznačili, je ZJEVENÍM JEŽÍŠE KRISTA. Jednotlivé úseky této knihy ukazují různé aspekty tohoto zjevení a to jmenovitě:

1. Pán Ježíš Kristus a církev na zemi (kap. 1–3)
2. Pán Ježíš Kristus a církev v nebi (kap. 4–5)
3. Pán Ježíš Kristus a Velké soužení (kap. 6–19)
4. Pán Ježíš Kristus a Tisícileté království (kap. 20)
5. Pán Ježíš Kristus a věčnost (kap. 21 a 22)

Počínaje 6. kapitolou až do kapitoly 19 je Pán Ježíš ukázán ve vztahu ke světu, který vědomě zavrhl Boha. 6. kapitola tedy znamená „významný milník“ v postupujícím vývoji zjevení. Tato kapitola otevírá dlouhou sérii apokalyptických obrazů budoucích událostí, v biblické terminologii označených jako „VELKÉ SOUŽENÍ“ (Mt 24,21; Mk 13,19; Zj 2,22; 7,14; srov. Da 10,1; 12,1).

V 5. kapitole Jan viděl v ruce sedícího na trůnu knihu, zapečetěnou sedmi pečetěmi, 6. kapitola ukazuje rozlomení (sejmutí) těchto pečetí. Spolu se sejmutím pečetí začíná období Velkého soužení, předpovězeného a představeného v Písmě svatém za pomocí různých obrazů. Jedním z těchto obrazů je ve Starém zákoně mnohokrát zmiňovaný „DEN PÁNĚ“ (JOM JAHWE) (Iz 13,6.9.13; Jr 46,10; Ez 13,5; 30,3; Jl 1,15; 2,1.11; 3,4.19; Am 5,18.20; Abd 15; Sf 1,7.14.15; Za 14,1; Ml 3,23; srov. 1Te 5,2; 2Te 2,2; 2Pt 3,10).

„Den Páně“ začne obdobím sedmi let Velkého útisku, včetně velké války národů, zvanou Armageddon (Zj 16,13-16; 19,17-21).

Den Páně bude zahrnovat také období Tisíciletého království Pána Ježíše Krista na zemi spolu s průvodními událostmi. Velkou událostí v historii dějů, končícím Den Páně bude soud před velkým bílým trůnem, populárně nazývaným Posledním soudem (Zj 20,11-15).

Zároveň se sejmutím pečetí započne předpovězený prorokem Jeremiášem „čas útrap pro Jákoba“ (Jr 30,7), a zjevení Danielovi Gabrielem jako „sedmdesátý týden – poslední týden“ (Da 9,27; srov. „Kniha Daniela“, vydaná nakladatelstvím ŁASKA I POKÓJ, Warszawa 1983, str. 45-54).

Na základě tohoto proroctví a jiných biblických prorockých textů můžeme dojít k závěru, že období Velkého útisku bude trvat sedm let. Pán Ježíš Kristus, nejvyšší božská autorita, ve své velké eschatologické promluvě (Mt – kap. 24 a 25) předpověděl, že toto období se bude dělit na dvě části: první polovina Velkého soužení (Mt 24,1-14), kterou označil jako „počátek bolestí“ (v. 8), a druhá polovina Velkého soužení (24,15-31), nazvaná „Velkým soužením“ (v. 21). Význačnou událostí tohoto období bude znesvěcení a zpustošení svatého místa v chrámu v Jeruzalémě, kterého se dopustí antikrist v polovině Velkého soužení (v. 15; srov. Da 9,27).

Sejmutí pečetí nastane po vzetí Církve, jak jsme to viděli ve 4. kapitole.

Vývoj událostí této doby nebude už mít žádnou souvislost s církví, která byla vzata do nebe podle slibu Pána Ježíše Krista, vyjádřeného v evangeliu (J 14,1-3; 17,24), a také v apokalyptických listech (Zj 2,25; 3,10.11). Nastane to před začátkem Velkého soužení, protože to tak říká Boží slovo (1Te 1,10; 5,9; 2Te 1,6-10; 2,7; Tt 2,13; Žd 9,28; Ju 14-15; Zj 3,10). V prvních třech kapitolách knihy Zjevení se často setkáváme s termínem Církev (ř. EKKLESIA), zatímco počínaje 4. kapitolou není o ní nejmenší zmínky až do poslední kapitoly této knihy (Zj 22,16). Na základě zprávy Apokalypsy církev není zapojena do žádné scenérie pozemského dramatu vylití Božího hněvu na hříšné lidstvo (kapitoly 6 – 19). To nás vede ke konečnému závěru, že vtržení církve (1Te 4,13-17; 1Ko 15,51-54) muselo nastat před začátkem událostí v kapitole 4.

Učitelé Bible fundamentálního ražení si všímají shody mezi událostmi „konce eonu“ (Mt 13,39.40.49; 24,3), a období Velkého soužení a událostmi „posledního týdne“, ukázaného v proroctví Daniela (Da 9,24-27). Bude to období „posledních sedmi let prorockého programu, týkajícího se Izraele“, popsaného v mnoha starozákonních prorockých textech a také ve Zj 6-19 kapitole, jehož kulminačním bodem bude druhý příchod Pána Ježíše Krista (Za 14,4; Mt 24,30; Zj 19,11-16. (Walvoord, str. 122). Tak kapitoly 6-19 znamenají v obrazech a symbolech zvláštní panoramu událostí velkého dne Božího hněvu (Zj 6,17). Sám Pán Ježíš Kristus nazval toto období jako „hrozné soužení, jaké nebylo od počátku světa až do nynějška a nikdy již nebude“ (Mt 24,21). Události Velkého soužení Pán Ježíš zobrazil velmi plasticky v podobě dramatu komplikované scenérie a obtížné symbolice. Toto drama se skládá ze tří následujících aktů: pečetě, polnice a číše, a každá z nich obsahuje sedm scén. V tomto dramatu vystupuje:

1. akt sedmi pečetí (5,1-8,5)
2. akt sedmi polnic (8,6-11,19)
3. akt sedmi číší (nádob hněvu) (15. a 16. kapitola)

Tento komplikovaný scénář dramatu období Velkého soužení byl zobrazen takovým způsobem, že sedmá pečeť zahrnuje v sobě soud sedmi polnic, a zcela podobně sedmá polnice obsahuje soud sedmi číší hněvu (sedmi ran Božího hněvu).

Toto drama si můžeme představit v podobě následujícího diagramu:

PEČETI

1 2 3 4 5 6 7

↓ TRUBKY (polnice)

1 2 3 4 5 6 7

↓ ČÍŠE HNĚVU

1 2 3 4 5 6 7

Tento diagram ukazuje náčrt hlavní linie vývoje událostí období soužení, a dovoluje sledovat průběh hrozných Božích soudů v tomto období.

Velmi zajímavou věcí, hodnou pozornosti je podobnost mezi relací událostí a skutečností, popsaných v 6. kapitole knihy Zjevení a popisem znaků dob, které představil Pán Ježíš Kristus

ve svém velké eschatologické promluvě (Mt 24. kap.). V obou zprávách byl popis představen v následujícím pořadí:

MATOUŠ 24	OBRAZ	ZJEVENÍ 6
a. 24,4.5.24.25.	- antikrist	- 6,1-2
b. 24,6-7a.	- válka	- 6,3-4
c. 24,7b	- hlad	- 6,5-6
d. 24,7c	- smrt	- 6,7-8
e. 24,9-10	- mučednictví	- 6,9-11
f. 24,29	- kataklysmata	- 6,12-14
g. 24,32-25,30	- čas Božího soudu	- 6,15-17

Od 6. kapitoly se děje knihy Zjevení přesouvají z nebe na zemi. Beránek, Pán Ježíš Kristus přebývá v nebi obklopen svými vykoupenými svatými a nebeskou stráží andělů, a v přítomnosti svých vyvolených snímá pečeti na svitku knihy. Beránek bude řídit z nebe soudy, které dopadnou na zemi, nejprve v podobě pečetí, a následně v podobě polnic a nádob Božího hněvu. Tak od této chvíle, ve shodě s relací knihy Zjevení, bude země jevištěm eschatologických událostí až do 19. kapitoly.

DRAMA 7 PEČETÍ (6,1 – 8,5)

Prvním aktem scenérie období Velkého soužení je série sedmi pečetí. V 5. kapitole jsme viděli, že Beránek vzal svitek se sedmi pečetěmi, a v 6. kapitole Beránek postupně snímá jednotlivé pečeti z knihy, kterou dostal od sedícího na trůnu (5,7). Kapitola 6 popisuje odstranění prvních šesti pečetí, pak následuje v kapitole 8 zpráva o pečeti sedmé.

Je třeba podtrhnout velmi důležitý biblický fakt, že pečeti snímá sám Beránek (6,1.3.5 atd.), zatímco soudy trub a misek na Boží rozkaz vykonávají andělé (8,2.6.7.8.10.12; 9,1.13; 11,15; 15,1.6.7; kap. 16).

Vize čtyř apokalyptických jezdců

Čtyři apokalyptičtí jezdci při otevření prvních čtyř pečetí mohou znamenat návaznost na starozákonní proroctví knihy Zachariáše (6,1-8), v nichž čtyři měděné vozy se zapřaženými koňmi zobrazovaly soud nad národy, předcházejícími vládu Mesiáše. První koně – ryzáci, to byl obraz války a krveprolití (srov. Zj 6,4), další koně – vraníci (černí) – obrazem hladu (Zj 6,5-6). třetí koně bělouši – obraz vítězství a dobývání (srov. 6,2) a nakonec čtvrtí koně – grošáci – šediví – zobrazující smrt a zkázu (srov. Zj 6,8).

PRVNÍ PEČEŤ (6,1-2)
Jezdec na bílém koni – „pseudokníže pokoje“

VIZE ANTIKRISTA

Popis vizí 6. kapitoly začíná apoštol Jan slovy: „Tu jsem viděl, jak Beránek rozlomil první ze sedmi pečetí, a slyšel jsem, jak jedna z těch čtyř bytostí řekla hromovým hlasem: "Pojď!"“ (v. 1).

Nejprve je třeba zvážit, že „čtyři bytosti“ ukázané ve vizi nebeské slávy (Zj 4,6-8) se teď účastní uvedení vize čtyř jezdců (6,1.3.5.7).

Apoštol Jan uslyšel hlas jedné ze čtyř bytostí, pronesený hromovým hlasem. Nebyl to týž hlas jakoby trouby, hlas zmrtvýchvstalého Pána Ježíše, který uslyšel na ostrově Patmos (1,10; 4,1). Ve výzvě „Pojď!“ apoštol Jan uviděl novou vizi: „A hle, bílý kůň, a na něm jezdec s lukem; byl mu dán věnec dobyvatele, aby vyjel a dobýval“ (v. 2).

Není nesnadné zjistit, že v textu není žádné podrobnější vysvětlení, kdo je tím prvním apokalyptickým jezdcem. V podobných případech čtenář Zjevení Jana není odkázán na vlastní dohady či názory, ale může se odvolat na všeobecnou biblickou zvěst, na jiné paralelní texty Božího slova.

V souvislostí s touto situací vzniklo víc různých protichůdných výkladů 2. verše než v kterémkoliv jiném úseku této knihy. Z mnoha interpretací si zmínku zasluhují dva. Zastánci první z nich se domnívají že jezdec na bílém koni nemůže být nikdo jiný než sám Pán Ježíš. To je charakteristické pro historickou školu interpretace, která usiluje o výklad knihy Zjevení jako historie, ne jako proroctví.

Fundamentální biblisté, reprezentující futuristickou školu interpretace, stojí na zcela opačném stanovisku**. Bibličtí křesťané předpokládají, že jezdec na bílém koni zobrazuje ANTIKRISTA**. Mluví pro to řada závažných argumentů:

1. Pán Ježíš Kristus jako Nejvyšší soudce a suverénní král, který sám bude postupně otevírat sedm pečetí začínajících soudy Velkého soužení, nemůže být zároveň předmětem a obsahem první pečeti, postavou, která vystupuje a jedná na něčí svolení či rozkaz.
2. Otevření první pečeti je spjato s otevřením dalších pečetí, které obsahují předpověď války, hladu, smrti a pronásledování. Vláda Pána Ježíše, jak mylně tvrdí „historici“, by se sebou nenesla války, hlad, ani smrt či pronásledování.
3. Jezdec na bílém koni je **dokonalou imitací** Pána Ježíše Krista, který sám usedne na bílém koni až teprve ke konci Velkého soužení, kdy sestoupí z nebe, aby spravedlivě soudil a spravedlivě bojoval (Zj 19,11-16). Inspirovaný autor ho vykresluje jako toho, kdo je „věrný a pravý“ (Zj 1: „Král králů a Pán pánů“ (Zj 19,16).
4. Vezmeme-li v potaz chronologii posledních událostí, je třeba důrazně podtrhnout, že Kristus přijede na bílém koni, avšak **ne na začátku, ale na konci Velkého soužení**.

5. Vize první pečeti bude soudem velkého podvodu. Při srovnání první pečeti (Zj 6,2) s prvním znakem eschatologické promluvy Pána Ježíše Krista zjistíme, že soud první pečeti bude skutečně soudem podvodu. Pán Ježíš Kristus v souvislosti s tím řekl: „Mějte se na pozoru, aby vás někdo nesvedl. Neboť mnozí přijdou v mém jménu a budou říkat `já jsem Mesiáš´ a svedou mnohé“ (Mt 24,4.5). Tak tedy Pán Ježíš Kristus předpověděl, že první jezdec bude, nesprávně přiřazen, ztotožněn s ním. O témže svůdci napsal prorocké slovo apoštol Pavel: „Ten zlý přijde v moci satanově, bude konat kdejaký mocný čin, klamná znamení a zázraky a všemožnou nepravostí bude svádět ty, kdo jdou k záhubě, neboť nepřijali a nemilovali pravdu, která by je zachránila. Proto je Bůh vydává do moci klamu, aby uvěřili lži“ (2Te 2,9-11). V Janově evangeliu se Pán Ježíš na totéž téma vyjádřil následovně: „Přišel jsem ve jménu svého Otce, ale nepřijímáte mne. Kdyby přišel někdo ve svém vlastním jménu, toho přijmete“ (J 5,43). Pán Ježíš zde mluvil o antikristu.
6. Jezdec na bílém koni měl luk, avšak ne šípy. Budoucí světový diktátor přijde s velkou mocí a se slibem pokoje, který však bude falešný (1Te 5,3; srov. Jr 6,14; 8,11; Ez 13,10; srov. také Ez 38,8.11.14). Kniha Danielova v popisu činnosti Antiocha IV Epifana, antikristova předchůdce píše, že „nerušeně přitáhne a úskočně se zmocní království“ (Da 11,21b; srov. v. 24; také 8,25 – Bible Gdaňská, Bible Kralická, King James Version). (Pozor! Nový překlad zde uvádí zcela odlišný termín: nečekaně). Obdobně jako Antiochus Epifanes začal své působení „mírově“, aby pak vraždil a pronásledoval Židy (Da 8,10-13.23-25; 11,31-35), stejně i antikrist vystoupí nejprve „mírově“ (2Te 2,10), dokonce uzavře „mírovou smlouvu“ s Židy (Da 9,27) – o této smlouvě prorok Izaiáš předpověděl bez skrupulí (Iz 28,15), a své podporovatele a příznivce zahrne poctami (Da 11,39), a nakonec sejme svou „mírovou masku“, aby realizoval hrozná pronásledování, nebývalých v krutosti exekucí, včetně masových vražd a genocidy (Da 7,21.25; 11,36.41; Iz 13,15.16; Oz 13,16b; Mt 24,8-11; 2Te 2,3.4; Zj 13,5-10).
7. Nejlepším příkladem „mírového přístupu“ je skutečnost, že tento falešný „pokoj“ antikrista bude mít velmi krátké trvání, pouze do odnětí druhé pečetě, o které biblický text říká: „… a jeho jezdec obdržel moc odejmout zemi mír, aby se všichni navzájem vraždili; byl mu dán veliký meč“ (Zj 6,4; srov. Mt 24,6.7).
8. Biblický text uvádí, že jezdec na bílém koni bude mít korunu. V 2. verši čteme: „… Byla mu dána koruna“. Ale to není skutečná královská koruna, koruna vládce (ř. „DIADEM“), je to pouze věnec vítěze (ř. „STEFANOS“). Věnec na hlavě jezdce na bílém koni je emblémem vítěze v závodech (srov. Da 7,8.20.24.25; 9,27; 11,36-45; 2Te 2,2-4; Zj 13,1-10), ale jeho vítězství bude trvat jen do určeného času: „bude ho provázet zdar, dokud se nedovrší hrozný hněv, neboť rozhodnutí bude vykonáno“ (Da 11,36c). Potom „zasedne soud a vladařskou moc mu odejmou, a bude úplně vyhlazen a zahuben“ (Da 7,26). … „Kterého Pán Ježíš `zabije dechem svých úst´ a zničí svým slavným příchodem“ (2Te 2,8; srov. Zj 15,10; 19,11-20). Postava jezdce na bílém koni s napjatým lukem a věncem obepínajícím skráně, to je často se vyskytující orientální symbol vojenského vítěze. Dr. F. Tatford píše: „A tak postava prvního jezdce je budoucí diktátor, který vystoupí na aréně světa po vytržení církve, aby na jím dobytých

územích nastal mír (luk bez šípů), řád (věnec) a prosperita (vítězství za vítězstvím)“. (Dr. F. Tatford, *Prophecy´s Last Word*, s. 86).

9. Na rozdíl od obrazu antikrista, ukázaného v obrazu první pečeti, Pán Ježíš na konci Velkého soužení sestoupí z nebe, rovněž na bílém koni, ale na jeho hlavě bude množství královských korun (ř. diadémy), a z jeho úst bude vycházet ostrý meč (Zj 19,11-16).
10. Shrneme-li všechny výše uvedené argumenty, je třeba potvrdit, že převážná většina učitelů Bible zastává stanovisko, že prvním apokalyptickým jezdcem je budoucí diktátor světa v období soužení, je to šelma vystupující z moře, popsaná v 13. kapitole knihy Zjevení.

Na závěr těchto úvah na téma první pečeti je třeba vzít v potaz, že čtyři apokalyptičtí jezdci, kteří jsou předmětem prvních čtyř pečetí tvoří celek, jako skupina. V čele této skupiny stane král, který „bude dělat, co se mu zlíbí“ (Da 11,36), kterého apoštol Pavel nazval „člověk nepravosti, Syn zatracení“, „ten zlý“ (2Te 2,3.4.8.9). Provázet ho budou „válka“, „hlad“ a „smrt“ (srov. Ez 14,21), předzvěst zničení v době soužení.

EXKURZ

Jelikož se v 6,2 poprvé v knize Zjevení ve větším měřítku objevil jev imitace a napodobování (opičení se) Božího díla satanem, stojí za to povšimnout si skutečnosti, že satan vždy napodoboval a napodobuje působení Boží a jeho království, a nebude to jiné ani v budoucnu. Uveďme si několik stručných příkladů takového napodobování:

1. jeho království (L 4,5.6)
2. jeho trůn (Zj 13,2; 15,10)
3. jeho moc (Zj 13,2)
4. jeho následovníci (Zj 13,3.4)
5. jeho andělé (Zj 12,7.9)
6. jeho sluhové (2Ko 11,15)
7. jeho synové (J 8,44; 1J 3,10)
8. jeho divy (2Te 2,9)
9. jeho trojice (Zj 16,13)
10. jeho tajemství (Zj 2,24; 2Te 2,7)
11. jeho učení (1Tm 4,1)
12. jeho sbor (synagoga) (Zj 2,9)
13. jeho společenství (1Ko 10,20)
14. jeho oběti (1Ko 10,20)
15. jeho stůl (1Ko 10,21)
16. jeho kalich (1Ko 10,21; Zj 17,4)
17. jeho vojsko (Iz 24,21; Zj 19,19)
18. jeho imitace mesiáše (Zj 6,12; 13,2)
19. jeho imitování zmrtvýchvstání (Zj 13,3.12)
20. jeho oblast působení (Zj 13,5).

DRUHÁ PEČEŤ (6,3-4)
Jezdec na ryzáku (ohnivě červeném koni)

VIZE VÁLKY

Když sňal Beránek druhou pečeť, uslyšel Jan hlas druhé bytosti, vybízející k pozorování druhého obrazu.

Před očima apoštola se objevila postava druhého jezdce na koni ohnivé barvy (ř. PURROS – ohnivě červený; tentýž výraz se objeví jen ještě jednou – ve Zj 12,3 – rudý drak).

Barva tohoto koně je ohnivá, měnící se na barvu krvavou. Na rozdíl od bílého koně, který předpokládá mír, je to bojový kůň, a jeho barva znamená, že je potřísněný krví, a za ním následuje oheň, požáry a zkáza. „… jeho jezdec obdržel moc odejmout zemi mír, aby se všichni navzájem vraždili“ (srov. 13,10). Znakem jeho mise, jak říká svatý text, byl „velký meč“. Bezbožné lidstvo se dlouho netěšilo z falešného, zdánlivého klidu. Po stržení druhé pečeti vojenské akce ozbrojených sil v antikristově království ukončily chvíli klidu. Bible totiž mluví: "Nemají pokoj svévolníci" (Iz 48,22; 57,21; 59,8). Nemohou mít pokoj národy, které vědomě zavrhly KNÍŽETE POKOJE, Pána Ježíše Krista (Iz 9,5). Mír v takovém stavu je pouhou chvilkovou přestávkou mezi vojenskými akcemi. Trvalá napětí a ozbrojené konflikty mezi národy budou na denním pořádku. Naplní se tak předpovědi proroků Starého zákona (Iz 13,4-9.15; 19,2; Ez 5,17; Ez 37 a 38; Da 11,40; Sf 1,14-18). Ve svém velkém eschatologickém kázání (Mt 24.kap). Pán Ježíš Kristus řekl, že druhým znakem – fenoménem Velkého soužení, které tvoří přesnou paralelu soudu druhé pečeti, budou „zvěsti o válkách… Povstane národ proti národu a království proti království“ (Mt 24,6.7). Bude to nekončící řetěz válek, a největší z nich – Armageddon bude předcházet druhý příchod Pána Ježíše (Zj 19,11-21; srov. 14,19.20; 16,16). Iluzorní naděje trvalého míru národu se zhroutí v troskách (Jr 51,58; Mi 7,13; Ab 2,13; 1Te 5,2.3). Tento stav se změní teprve tehdy, až Pán Ježíš, Kníže pokoje, se ujme vlády (Za 9,10; srov. Ž 72,7; Iz 2,4; 11,9; 65,21-25; Ez 34,24-27; Mi 4,3.4; 5,3.4).

TŘETÍ PEČEŤ (6,5-6)
Jezdec na vraníku (černém koni)

VIZE HLADU

Apoštol uslyšel potřetí hlas, vyzývající ke sledování následujících obrazů budoucích soudů. Stalo se to, když Beránek sňal třetí pečeť.

Biblický text říká, že třetí apokalyptický jezdec bude sedět na černém koni a v ruce bude mít váhu. Už v dobách Starého zákonu byla váha obecným symbolem přídělového systému zásobování potravinami (3M 26,26; Pl 5,9.10; Ez 4,10.16; 5,16.17).

Po obrazu války následuje obraz hladu, protože hlad je nejčastějším následkem války. A tak jezdec na černém koni je ponurým zvěstovatelem hladomoru jako projevu Božího hněvu a trestu. Prorok Jeremiáš popisuje hrůzu hladu těmito slovy: „Kůže nám žhne jako pec od

úporného hladu“ (Pl 5,10) a žalmista ukazuje hlad jako výrazný projev Božího trestu: „A to vše s nadějí vzhlíží k tobě, že jim dáš v pravý čas pokrm; rozdáváš jim a oni si berou, otevřeš ruku a nasytí se dobrým. Skryješ-li tvář, propadají děsu, odejmeš-li jejich ducha, hynou, v prach se navracejí“ (Ž 104,27-29). Podobně popsal hladomor prorok Joel (1. kap). Prorok Ezechiel říká, že hlad bude jednou z katastrof, které postihnou lidi: „Vzdálený zemře morem a blízký padne mečem, kdo zůstane a bude ušetřen, zemře hladem; tím se dovrší mé rozhořčení proti nim“ (Ez 6,12). Zatímco trest meče je obrazem druhé pečeti, trest hladu – obrazem třetí pečeti, trest moru – obrazem čtvrté pečeti.

Apoštol dále slyšel hlas z prostředku čtyř bytostí, který řekl: „"Za denní mzdu jen mírka pšenice, za denní mzdu tři mírky ječmene. Olej a víno však nech!" (Zj 6,6).

Verš 6 ukazuje na rozměry hladomoru. Biblický text mluví o „mírce pšenice“. „Mírka“ (ř. choiniks – používaná starověká míra sypkých věcí, zejména obilnin. Řecký historik Herodotos (485-425 př.Kr.) udává, že choiniks byla porce zboží pro jednoho otroka, určená na jedno jídlo (čtyři prohlubně dlaně). Biblický text rovněž zmiňuje „denár“. Denár byla celodenní mzda pracovníka na vinici (Mt 20,1-12). Za denár bylo v novozákonních dobách možno koupit až 8 mírek pšenice nebo 24 mírek ječmene, který byl, jak je vidět, třikrát levnější než pšenice a tvořil pokrm otroků a dobytka. V dobách Velkého soužení bude za tentýž denár možno koupit jen jednu mírku pšenice (jedno jídlo denně) anebo 3 mírky ječmene (tři méně kvalitní jídla). Jinými slovy, hlad bude tak naléhavý, že celá výplata padne na jídlo (dražší či levnější) a na jiné výdaje a potřeby již nezbude. Biblický text také dodává: „Olej a víno však nech!“ Olej a víno patřily k základním potravinám (srov. Ž 104,15), ale v době hladu se stanou nedosažitelným luxusem. Není zde ani zmínka o množství oleje a vína, co nabízí možnost, že v době soužení budou příliš drahé i pro bohaté. A pokud vezmeme v úvahu, že v období Velkého soužení bude prodej a koupě možná jedině pro ty, kdo mají antikristovu pečeť (Zj 13,16.17), že to budou bez přehánění zlé časy. „Neboť tehdy nastane hrozné soužení, jaké nebylo od počátku světa až do nynějška a nikdy již nebude“ (Mt 24,21). Teprve tehdy dosáhne plné a hluboké ceny, vyplývající z velké nouze v době strašného hladu, vroucí modlitba: „chléb náš vezdejší dej nám dnes…“ (Mt 6,11).

Pán Ježíš Kristus ve své eschastologické promluvě (Mt 24) v souvislosti se soudem třetí pečeti představil následující, paralelní (souběžný) znak – projev Velkého soužení: „**bude hlad**“ (Mt 24,7b).

Jak zlověstně a hrozivě zní ohlášení Božího trestu bezbožným, sdělená prorokem Izaiášem: „vás jsem určil meči, vy všichni se musíte k popravě sklonit, neboť jsem volal, a vy jste neodpovídali, mluvil jsem, a vy jste neposlouchali, ale konali jste, co je zlé v mých očích, a zvolili jste si, co se mi nelíbí." A tak toto praví Panovník Hospodin: **"Hle, moji služebníci budou jíst, vy však budete hladovět. Hle, moji služebníci budou pít, vy však budete žíznit.** Hle, moji služebníci se budou radovat, vy se však budete stydět. Hle, moji služebníci budou plesat s pohodou v srdci, vy však pro bolest srdce budete křičet a pro trýzeň ducha kvílet“ (Iz 65,12-14).

Tento osud potká ty, kdo zavrhli „CHLÉB ŽIVOTA“ (J 6.kap), ale když se k němu navrátí, Pán tento osud změní, ujme se jich a dá jim chléb. Velmi hezky to napsal inspirován Duchem prorok Ezechiel: „Budete mým lidem a já vám budu Bohem. Zachráním vás ze všech vašich nečistot, přivolám obilí a rozhojním je a nedopustím na vás hlad. Rozhojním ovoce na stromech i polní úrodu, takže už neponesete mezi pronárody potupu kvůli hladu“ (Ez 36,28-30; srov. Ez 34,29; Jl 2,21-27; Am 9,13.14). V tu dobu se ještě jednou splní blahá zvěst znějící z betlémských polí, že „Hospodin se opět přiklonil ke svému lidu a dal mu chléb“ (Rt 1,6; srov. 1S 2,5; L 1,53).

ČTVRTÁ PEČEŤ (6,7-8)
Jezdec na šedáku (šedém koni)

VIZE SMRTI

Spolu s rozlomením čtvrté pečeti se objevil další apokalyptický jezdec – na šedáku – na šedozeleném koni. Apoštol Jan byl skutečným svědkem této scény. Dramatický obraz Božího soudu apoštol začíná podobně jako u prvního obrazu (v. 2): „viděl jsem, a hle…“. Tím dal na srozuměnou, že to, co viděl, bylo rovněž šokující.

Barva čtvrtého koně je zcela ojedinělá a unikátní. Řecký výraz CHLOROS biblisté uvádí jako světle žlutozelený s šedým odstínem, který se může podobat barvě rozkládajících se mrtvol anebo podivně smrtelným vzhledem těla malomocného člověka. A nakonec, čtvrtý jezdec získává zlověstné jméno SMRT.

Když sestavíme vedle sebe současně obrazy čtyř apokalyptických jezdců, spouštějících hrůzy období Velkého soužení, dosáhneme velmi výmluvného srovnání KRISTA a ANTIKRISTA, mezi dobou milosti a obdobím Velkého útisku, mezi tím, co přináší Kristus a tím, co přináší antikrist:

1. KRISTUS – život	ANTIKRIST – smrt
2. KRISTUS – pokoj	ANTIKRIST – meč
3. KRISTUS – chléb	ANTIKRIST – hlad
4. KRISTUS – oslavené tělo	ANTIKRIST – vzhled mrtvoly

V řadě za válkami a hladomory půjdou epidemie a nákazy (mor). V naší době velkých úspěchů v medicíně, kdy jsou epidemie podivuhodným způsobem likvidovány jedna za druhou, jsou lidé ochotni domnívat se, že medicína snadno zvítězí nad smrtonosnými mikroby, viry, baktériemi, a – možná – porazí nakonec také… smrt, jenže zde máme před očima zaskočeného čtenáře obraz nesmírné zkázy – smrt, která zkosí čtvrtinu obyvatelstva.

Pán Ježíš ve své eschatologické předpovědi poukázal i na následující znak – projev budoucích soudů: **„… a bude mor“** (Mt 24,7; srov. L 21,11) jako paralelu čtvrté pečeti.

Nerozlučným společníkem smrti je **HÁDES – MÍSTO MRTVÝCH**. Hádes je vždy vázán na smrt, protože smrt se týká těla, zatímco hádes – duše a ducha.

V našem překladě řecký termín HADES byl přeložen naneštěstí slovem peklo. Pojem „hades“ vystupuje v Novém zákoně 10x: Mt 11,23; 16,18; L 10,15; 16,23; Sk 2,27.31; Zj 1,18; 6,8; 20,13.14, a pouze jedenkrát byl přeložen správně jako „místo mrtvých“. Označení „hades“ je ekvivalentem hebrejského termínu ŠEOL, označujícího „místo posmrtné existence“ ve Starém zákoně.

Z obsahu 8. verše se dozvídáme, že smrt a hádes (místo mrtvých) postihnou čtvrtinu lidstva, a tedy miliardy lidských existencí. Vezmeme-li to geograficky, zkáza soudem čtvrté pečeti by znamenala více obětí, než je celá populace Evropy a Jižní Ameriky. Z toho vyplývá, že to bude bezprecedentní, nejtragičtější moment všech dob od dob potopy za Noé až do doby soužení.

Náš provázející text udává dále, že zkáza nastane ze čtyř tvrdých ran: mečem, hladem, morem a divokou zvěří. Bude to doslovné naplnění proroka Ezechiele (14,21; srov. 5,12; 32,27; srov. také 5M 28,48-57; Jr 15,2.3).

Smrt je strašný, absolutní a nekompromisní nepřítel člověka. Smrt je odplatou za hřích (Ř 6,23; srov. 1M 2,17; 3,19). Protože zhřešili všichni (Ř 3,12.23), přišla na všechny lidi smrt (Ř 5,12). Není třeba zvlášť argumentovat o všeobecnosti smrti. Smrt je totiž údělem všech lidí (2S 14,14; Jb 30,23; Ž 89,49; Ř 5,12; Žd 8,27). Jestliže v době milosti má smrt všeobecnou sklizeň, oč strašnější a krutější žeň bude mít v dobách Velkého soužení.

Vezmeme-li v potaz, že v době soudu čtvrté pečeti zemře čtvrtina lidstva (6,7.8) a následně v důsledku soudu šesté trouby (9,13-21) zahyne třetina světové populace (9,18), dojdeme k chmurnému závěru, že v důsledku těchto dvou ran Božího hněvu během krátké doby zahyne víc než polovina obyvatel země. V tomto kontextu se dá lépe pochopit Boží výrok vyřčený ústy proroka Izajáše: „A budu stíhat zlobu světa a nepravost svévolníků. Učiním přítrž pýše opovážlivců, ponížím troufalost ukrutníků. Způsobím, že člověk bude vzácnější než ryzí zlato, člověk bude nad zlato z Ofíru“ (Iz 13,11.12). „Proto pozře zemi prokletí, kdo v ní přebývají, budou pykat; proto obyvatelé země zajdou v žáru a zůstane lidí maličko“ (Iz 24,6). Podobná slova pronesl prorok Micheáš: „Ale země bude zpustošena kvůli svým obyvatelům, pro ovoce jejich skutků“ (Mi 7,13). Všechny předpovědi na toto téma Pán Ježíš shrnul nezvykle tvrdým výrokem: **„Neboť tehdy nastane hrozné soužení, jaké nebylo od počátku světa až do nynějška a nikdy již nebude. A kdyby nebyly ty dny zkráceny, nebyl by spasen žádný člověk; ale kvůli vyvoleným budou tyto dny zkráceny“** (Mt 24,21.22).

Co na to řeknou utopičtí snílkové, představující obraz světa, který bude stále lepší jak po stránce technické, vědní, intelektuální, sociální i morální, až dospěje k dokonalosti, když jejich tvrzení jsou v rozporu s obsahem prorockých slov.

Než přejdeme k nové apokalyptické scéně, bude velmi poučné připomenout si blízkou příbuznost soudů pečetí v 6. kapitole se 24. kapitolou Matoušova evangelia:

Vize 6. kapitoly

Vize pečetí, 6. kap.	Znaky Velkého soužení dle Mt 24
1. Pečeť v. 1–2	„Mějte se na pozoru, aby vás někdo nesvedl. Neboť mnozí přijdou v mém jménu a budou říkat `já jsem Mesiáš´ a svedou mnohé“ (v. 4-5)
2. Pečeť v. 3-4	„Budete slyšet válečný ryk a zvěsti o válkách; hleďte, abyste se nelekali. Musí to být, ale to ještě není konec. Povstane národ proti národu a království proti království“ (v. 6-7a)
3. Pečeť v. 5-6	„… a bude hlad“ (v. 7b)
4. Pečeť v. 7-8	„… a bude mor“ (v. 7c)
5. Pečeť v. 9-11	„Tehdy vás budou vydávat v soužení i na smrt a všechny národy vás budou nenávidět pro mé jméno“ (v. 9)
6. Pečeť v. 12-14	„…a zemětřesení na mnoha místech“ (v. 7c). „Hned po soužení těch dnů se zatmí slunce, měsíc ztratí svou zář, hvězdy budou padat z nebe a mocnosti nebeské se zachvějí“ (v. 29

Vize 7. kapitoly

Zj 7	Mt 24
1.První skupina spasených – s Boží pečetí (7,1-8)	„A toto evangelium o království bude kázáno po celém světě na svědectví všem národům, a teprve potom přijde konec“ (v. 14)
2. Druhá skupina spasených – mučedníci z dob Velkého soužení (7,9-17)	„Když pak uvidíte `znesvěcující ohavnost´, o níž je řeč u proroka Daniele, jak stojí na místě svatém… tehdy ti, kdo jsou v Judsku, ať uprchnou do hor… Běda těhotným a kojícím v oněch dnech!... A kdyby nebyly ty dny zkráceny, nebyl by spasen žádný člověk; ale kvůli vyvoleným budou tyto dny zkráceny“ (v. 15-23)

Vize 8. kapitoly

7. pečeť	Mt 24
(v. 8,1-5) Odhaluje obraz sedmi trub (8,6-11.19), Sedmá trouba oznamuje království Pána Ježíše Krista (11,15-19)	„Tehdy se ukáže znamení Syna člověka na nebi; a tu budou lomit rukama všechny čeledi země a uzří Syna člověka přicházet na oblacích nebeských s velkou mocí a slávou. On vyšle své anděly s mohutným zvukem polnice a ti shromáždí jeho vyvolené do čtyř úhlů světa, od jedněch konců nebe ke druhým“ (v. 30-31)

PÁTÁ PEČEŤ (6,9-11)

VIZE MUČEDNÍKŮ

Po stržení páté pečeti se scenérie opět na chvíli přenesla ze země do nebe, kde apoštol Jan uviděl pod oltářem duše zabitých pro Boží slovo a jejich svědectví.

Zajímavá je ta skutečnost, že tyto duše se v nebi nalézaly pod oltářem ihned po stržení čtvrté pečeti, což nabízí aplikaci, že se jedná o mučedníky zabité v průběhu trvání doby soužení. Je několik příčin, které vedou k této aplikaci:

Za prvé, nemohou to být mučedníci z období Církve, protože Církev byla vzata před počátkem doby soužení. Apoštol Pavel píše v listě Tesalonickým, že při vytržení Církve „vstanou nejprve ti, kteří zemřeli v Kristu“ (1Te 4,16).

Za druhé to také nemohou být mučedníci, kteří byli zabiti pro svou víru v živého a pravdivého Boha z období před vznikem Církve, protože ti ještě nebyli vzkříšeni z mrtvých, neboť svatí z období Starého zákona vstanou k životu po skončení Velkého soužení.

Za třetí, ze skutečnosti, že mučedníci volají a prosí o soud a pomstu na obyvatelích země, vyplývá, že jejich pronásledovatelé ještě žijí na zemi.

Proto také mučedníci, které Jan viděl po stržení páté pečeti byli zavražděni během krutovlády čtyř apokalyptických jezdců. Jak naznačují biblisté, jsou to mučedníci z první poloviny Velkého soužení, protože neuznali antikrista ani jeho náboženství, a byli zavražděni kvůli Božímu slovu a svému svědectví. Je rovněž možné, že byli umořeni hladem z důvodu odmítnutí antikrista a jeho pečeti (Zj 13,17).

V 7. kapitole kniha Zjevení ukazuje druhou skupinu mučedníků, kteří zpečetili své svědectví o Kristu mučednickou smrtí, protože nevzdali poctu soše šelmy (Zj 13,15). Jak naznačuje většina biblistů, stane se tak v druhé polovině Velkého soužení, čili druhé části sedmdesátého Danielova týdne (Da 9,27). Na potvrzení toho se odvolávají na krátkou, nenápadnou zmínku, obsaženou ve v. 11: „…ještě krátký čas“ (ř. ETI CHRONON MIKRON).

10. verš říká, že duše zabitých pro Boží slovo hlasitě volaly: „A křičeli velikým hlasem: "Kdy už, Pane svatý a věrný, vykonáš soud a za naši krev potrestáš ty, kdo bydlí na zemi?" Volání mučedníků po pomstě ukazuje neexistenci toho, že by reagovali „v duchu“ Starého zákona, ve kterém jsou tzv. **Žalmy pomsty** (Ž 35; 52; 58; 59; 69; 83; 109; 137). V tomto volání o pomstu lze stěží najít „křesťanského ducha“ (Mt 5,38-48; L 9,51-56; 23,34; Sk 7,60; Ř 12,17-21; 2Tm 4,16; 1Pt 2,14-24), neboť rovněž těžko ve světle Nového zákona vyčíst takové „rozžhavené uhlíky“, jako v Ž 69: „Vylej na ně svůj hrozný hněv, tvůj planoucí hněv ať postihne je… Nechť jsou vymazáni z knihy živých, nezapsáni mezi spravedlivé“ (Ž 69,25.29).

Jako odpověď na volání o pomstu dostali mučedníci bílý šat jako symbol spravedlnosti (v. 11). Setkáváme se zde s velmi zajímavým biblickým detailem, který vrhá světlo na problém: tělo jakého druhu budou mít svatí v nebi, než dostanou svá proměněná těla v čase zmrtvýchvstání? Protože mučedníci pochází z období soužení, je jasné, že nemohou dostat

zmrtvýchvstalá těla před ukončením soužení, shodně s textem Zj 20,4. Mučedníci v tomto obraze ještě nevstali z mrtvých, a ještě nedostali těla zmrtvýchvstalých, a přesto biblický text říká, že „dostali bílé roucho“.

Poněvadž všichni dostali šaty, může to být důvodem, že dostali také těla „nějakého druhu“. Šaty totiž nemohou viset na nehmotné duši. Není to samozřejmě takový druh těla, jaké mají křesťané nyní, a tedy zemské tělo, ani to není proměněné, oslavené tělo zmrtvýchvstání, tělo, ve kterém se zjevoval Pán Ježíš po svém vzkříšení. Biblisté zastávají, že mučedníci dostanou „dočasné“, „přechodné“ tělo na dobu pobytu v nebi, které bude proměněno na nesmrtelné, věčné, zmrtvýchvstalé tělo v době příchodu Pána Ježíše. V tomto směru směřovala výpověď apoštola Pavla: „Víme přece, že bude-li stan našeho pozemského života stržen, čeká nás příbytek od Boha, věčný dům v nebesích, který nebyl zbudován rukama. Proto zde sténáme touhou, abychom byli oděni šatem nebeským“ (2Ko 5,1.2). Apoštol Pavel zde mluví nejprve o zemském těle (stan – srov. Jb 4,21; J 1,14; 2Pt 1,13), a pak o těle, které ponese v nebi (dům v nebi). Je tu použit výraz „věčný“, v řeckém textu to zní: AIONION (eonický, časový, spojený s příslušným eonem). Zatímco o novém, oslaveném proměněném těle zmrtvýchvstání mluví při jiných příležitostech (Ř 7,23; 1Ko 15; 1Te 4,13-17; Fp 3,20.21; Ko 3,4; srov. 1J 3,2).

Z 11. verše se dozvídáme, že mučedníci dostali bílá roucha, ale zároveň jim bylo řečeno, „aby měli strpení ještě krátký čas, dokud jejich počet nedoplní spolusluţebníci a bratří, kteří budou zabiti jako oni.“ Po velkém boji víry, zpečetěným mučednickou smrtí, mohou ještě nakrátko odpočívat. Ve 14. kapitole této knihy je obsažen požehnaný slib, aktuální v té době: „Od této chvíle jsou blahoslaveni mrtví, kteří umírají v Pánu. Ano, praví Duch, ať odpočinou od svých prací, neboť jejich skutky jdou s nimi“ (Zj 14,13).

„Odpočinut na krátký čas“ – souvisí s vyplněním Božího programu, ve kterém mají totiž své místo ještě další události, než se dovrší počet těch, který měli zemřít podobně jako oni. V následující kapitole pozoruje Jan „veliký zástup, že by ho nikdo nedokázal sečíst“, o němž se dozvídáme, že „to jsou ti, kteří přišli z velikého soužení a vyprali svá roucha a vybílili je v krvi Beránkově“ (Zj 7,14). To je následující nesčetná skupina mučedníků z doby soužení, kteří podobně jako oni (mučedníci pod oltářem), měli projít smrtí (6,11).

Ve 13. kapitole této knihy je detailně popsána antikristova činnost. 15. verš odkrývá kulisy démonického kultu obrazu šelmy. Všichni, kdo se mu nepokloní, budou zabiti. Tisíce věřících budou zavražděny během celého období posledního Danielova týdne (Da 9,27) z důvodu odmítnutí ďábelského kultu antikrista. Zázračným lékem a velkou útěchou budou znít slova slibu Pána Ježíše Krista: „Neboj se toho, co máš vytrpět. Hle, ďábel má některé z vás uvrhnout do vězení, abyste prošli zkouškou… BUĎ VĚRNÝ AŽ NA SMRT, A DÁM TI VÍTĚZNÝ VĚNEC ŽIVOTA“ (Zj 2,10).

ŠESTÁ PEČEŤ (6,12-17)

VIZE KATAKLYSMATU

Jen těžko by se dalo ještě výrazněji vymalovat děsivější a tragičtější scénu než ta, kterou popisuje svatý text po rozlomení šesté pečeti. Zde vstupují do akce všechny možné faktory Božího soudu:

1. zemětřesení
2. zatmění slunce
3. zatmění měsíce
4. padání hvězd
5. zmizení oblohy
6. pohyby hor a ostrovů
7. panická hrůza lidstva

Během četby tohoto úseku Písma bychom ho raději posuzovali symbolicky než literárně, ale Písmo svaté předpovídá, že k takovému kataklysmatu dojde.

1. ZEMĚTŘESENÍ

a. Předpověď Starého zákona (Iz 13,13; 24,18-20; Ez 38,19.20; Jl 2,10; 3,21; Ab 3,6; Ag 2,6).
b. Potvrzení Ježíšem Kristem (Mt 24,7; Mk 13,8; L 21,11).
c. Naplnění během Velkého soužení (Zj 6,12; 8,5; 11,13.19; 16,18.19).

2. A 3. ZATMĚNÍ SLUNCE A MĚSÍCE

a. Předpověď Starého zákona (Iz 13,10; Ez 32,7.8; Jl 2,10; 3,4.20).
b. Potvrzení Ježíšem Kristem (Mt 24,29; Mk 13,24; L 21,25).
c. Naplnění během Velkého soužení (Zj 6,12; 8,12).

4. PADÁNÍ HVĚZD

a. Předpověď Starého zákona (Iz 13,10; 34,4; Ez 32,7; Jl 2,10; 3,10).
b. Potvrzení Ježíšem Kristem (Mt 24,29; Mk 13,25; L 21,25).
c. Naplnění během Velkého soužení (Zj 6,13; 8,10.12).

5. ZMIZENÍ OBLOHY

a. Předpověď Starého zákona (Iz 34,4; 51,6; Jl 2,10; 3,21; Ž 102,26.27).
b. Potvrzení Ježíšem Kristem (Mt 24,29; Mk 13,25; L 21,11.25.26, srov. 2Pt 3,10)
c. Naplnění během Velkého soužení (Zj 6,14).

6. POHYB HOR A OSTROVŮ

a. Předpovědi Starého zákona (Iz 2,12-14; 34,4; 51,6; Jr 4,24; Ab 3,6).
b. Potvrzení Ježíšem Kristem (L 21,25).
c. Naplnění během Velkého soužení (Zj 6,14; 16,20).

7. PANICKÁ HRŮZA LIDSTVA

a. Předpovědi Starého zákona (Iz 2,17-21; 51,6; Ez 38,21; Ab 3,6; Sf 1,17.18).
b. Potvrzení Ježíšem Kristem (L 21,25.26).
c. Naplnění během Velkého soužení (Zj 6,15-17).

V důsledku velkých a strašných Božích soudů se budou lidé všech států ukrývat v jeskyních a skalních rozsedlinách hor před hněvem Boha i hněvem Beránka (v. 15-17; srov. Iz 2,17.19.21).

6. kapitola končí otázkou: „kdo bude moci obstát?“ Odpověď je nasnadě. Obstojí jedině ti, kteří využili Boží milost, skloní svá kolena před Beránkem, i kdyby přitom měli vytrpět mučednickou smrt v oné tragické době. Následující kapitola představí dvě skupiny spasených, kteří zůstali v dobách velkého soužení.

Do určité míry skýtá 6. kapitola obrysy nejdůležitějších událostí Velkého soužení, zbývající události popsané v knize Zjevení jsou zahrnuty do sedmé pečeti, otevřené v 8. kapitole.

Nadčasové pravdy, obsažené v knize Zjevení zdůrazňují obrovskou hodnotu spasení z milosti věrou v Pána Ježíše Krista v době, ve které žijeme a přinášejí obrovský zisk v radostném a vítězném očekávání druhého příchodu Pána Ježíše Krista a vytržení Církve.

Kéž radost apoštola Pavla z očekávání příchodu Pána Ježíše se stane i naší:

> *„My však máme občanství v nebesích, odkud očekáváme i Spasitele, Pána Ježíše Krista. On promění tělo naší poníženosti v podobu těla své slávy silou, kterou je mocen všecko si podmanit*“ (Fp 3,20.21).

7. kapitola

DVA ZÁSTUPY SVATÝCH

Než nám uvidíme další průběh apokalyptického dramatu, biblický text v 7. kapitole nakrátko přeruší popis průběhu událostí.

V 6. kapitole knihy Zjevení jsme pozorovali popis rozlomení šesti pečetí a vylití Božích soudů, a v kapitole 8 uvidíme rozlomení poslední, sedmé pečeti. Sedmá kapitola tvoří mezihru mezi šestou a sedmou pečetí. Na rozdíl od 6. kapitoly, která popisuje chronologický průběh jednotlivých událostí Velkého soužení, 7. kapitola se na kratičko odchyluje od chronologické linie, zastavuje běh probíhajících dějů této doby, aby mohl pozornost čtenáře upoutat na dvě početné skupiny lidí zachráněných v době Velkého soužení: **jednu na zemi** (7,1-8) a **druhou v nebi** (7,9-17).

V první části kapitoly Písmo svaté ukazuje vizi 144.000 reprezentantů zbožného „ZBYTKU IZRAELE“, spaseného „OSTATKU“ vyvoleného národa (srov. Iz 1,9; 11,11.16; Mi 2,12; 5,6.7; Sf 3,13; Za 8,6; Ř 9,27; 11,5). Naproti tomu ve druhé části (v. 9-17) – ukazuje obrovský zástup spasených ze všech národů, plemen, lidu a jazyků, nacházejících se v nebi – před trůnem Boha i Beránka. Jsou to mučedníci z období Velkého soužení, kteří podstoupili mučednickou smrt jako projev své víry v Pána Ježíše Krista.

Můžeme se časem setkat s následující otázkou: zda po vytržení Církve může zůstat někdo spasený? S touto otázkou se setkáváme tak jako tak na konci 6. kapitoly: „… Neboť přišel veliký den jeho hněvu; kdo bude moci obstát?“ (6,17). Boží slovo dává i v tomto problému jasnou, zřejmou odpověď, že **obrovský zástup jak ze Židů, tak i z pohanů se obrátí k Pánu Ježíši Kristu v době po vytržení církve**. Tím pádem, až bude Kristova nevěsta žijící ještě dnes na zemi vzata v okamžiku vytržení Církve, ihned začne vydávání svědectví o záchraně ve jménu Pána Ježíše Krista nově spasenými ze Židů i pohanů. A i když je už Písmo svaté nenazývá termínem „Církev“, přesto je nazývá „svatými“, oddělenými pro Boha a spasenými pro oběť Kristovu (Zj 13,7.8).

Existence spasených lidí na zemi po vtržení církve je pro některé křesťany něčím problematickým, totiž na základě 2Te 2,7 „… dokud nebude odstraněn z cesty ten, kdo tomu brání…“, s nímž je ztotožňována osoba Ducha svatého, který po ukončení doby milosti zemi opustí zároveň s nevěstou (srov. Ef 1,14). Vzniká tak problém, jak mohou být lidé spaseni v době Velkého soužení, když Duch svatý bude ze země vzat? Duch svatý bude opravdu vzat ze země, tak jak na zemi sestoupil v padesátý den, avšak Písmo svaté mluví, že i před letnicemi byli lidé spaseni, i když Duch svatý na zemi trvale nepřebýval. Boží slovo totiž říká, že Duch svatý je všudypřítomný. Byl na světě vždy a také bude vždy, protože zachovává Boží atribut všudypřítomnosti. I když skončí zvláštní služba Ducha svatého v Církvi v době milosti, Duch svatý bude pracovat i nadále, stejným způsobem jako ve Starém zákoně. A tak ve chvíli, kdy se skončí eon milosti a Duch svatý doprovodí Nevěstu na setkání s Ženichem, bude Duch svatý působit dál jako před letnicemi. Duch svatý bude provázet dílo záchrany lidí, ale zvláštním individuálním způsobem. Máme tedy jasné doklady k tomu, abychom věřili, že Duch svatý povede lidi ke Kristu a že bude hodně lidí zachráněno i v době soužení.

Popis této situace věcí byl zaznamenán v 7. kapitole knihy Zjevení, aby se už nikdo nemusel trápit otázkou, jak mohou být lidé spaseni po vtržení Církve.

Jak jsme již dříve uvedli, v 7. kapitole se ukáže nový biblický fenomén, interludium (mezihra) mezi šestou a sedmou pečetí. Tento jev je biblisty nazýván „**BIBLICKÁ PARANTÉZA**“. Je to termín převzatý z řečtiny: „par-enthesis“, a znamená – věta v závorce, přerušená niť, přerušená věta, odbočka, výpravná vložka, tematická vložka. V knize Zjevení se s jevem BIBLICKÉ PARANTÉZY setkáváme čtyřikrát.

7,1-17 10,1-11,14 12,1-14.20 17,1-18,24

VIZE ČTYŘ ANDĚLŮ (7,1-3)

I při běžném studiu knihy Zjevení lze zjistit, jak důležitou roli sehrávají v apokalyptických událostech budoucna andělé. V 5. kapitole jsme viděli mocného anděla (5,2) jakož i množství andělů (5,11.12), v 8. kapitole potkáme sedm andělů, speciálních ohlašovatelů Božího hněvu, kteří mají za úkol troubit (8,2.6), uvidíme rovněž anděla vod (16,5), anděla, vládnoucího nad ohněm (14,18), anděla stojícího na slunci (19,17) aj. V 7. kapitole vidí Jan čtyři anděly, kteří zadržují na zemi vítr (v. 1) a dále dalšího anděla, majícího pečeť živého Boha (v. 2). Pán Ježíš totiž předpověděl: „Tak jako se tedy sbírá plevel a pálí ohněm, tak bude i při skonání věku. Syn člověka pošle své anděly, ti vyberou z jeho království každé pohoršení a každého, kdo se dopouští nepravosti“ (Mt 13,40.41). „On vyšle své anděly s mohutným zvukem polnice a ti shromáždí jeho vyvolené do čtyř úhlů světa, od jedněch konců nebe ke druhým“ (Mt 24,31).

7. kapitola knihy Zjevení začíná svůj popis slovem „Potom“ (ř. META), které naznačuje začátek nové části (předchozí část tvořily kapitoly 4-6). Toto slovo se v knize Zjevení vyskytuje 7x (4,1; 7,1; 7,9; 15,5; 18,1; 19,1; 20,3). Setkáváme se tedy s novou částí, jejíž obsah tvoří spasení v době soužení. V následující vizi, zobrazené v prvních verších této kapitoly uviděl apoštol Jan „jak se čtyři andělé postavili do čtyř úhlů země a bránili všem čtyřem větrům, aby žádný z nich nevál na zemi ani na moře ani na jakékoli stromoví“ (v. 1). V obrazu „čtyř úhlů země“ biblický text používá zcela obyčejného jazyka s cílem zobrazit povrch celé země, jazyka, kterému současníci rozuměli (Iz 11,12; Ez 7,2; Mt 24,31; Mk 13,27; Zj 20,8). Biblický text dále říká v 1. verši, že andělé dostali za úkol bránit čtyřem větrům na zemi. Při bližším zkoumání textu citovaného fragmentu knihy Zjevení dojdeme k závěru, že „čtyři větry země“ jsou následným obrazem hrozného Božího soudu, který dolehne na „čtyři úhly země“, tedy na celý povrch země (Ez 7,2; Da 7,2; srov. Iz 27,8; Jr 49,36.37). Bude to tedy Boží soud s celosvětovým dosahem. Avšak zadržení těch větrů na Boží rozkaz bude projevem zvláštní Boží milosti vůči těm, kteří mají být zapečetěni: "Neškoďte zemi, moři ani stromoví, dokud neoznačíme služebníky našeho Boha …" (v. 3). Zde je třeba dodat, že v 8. kapitole vystupují andělé, kteří po dokončení pečetění (v. 7) budou na Boží příkaz pokračovat v programu Božích soudů (8,7-12; srov. 7,3).

Poté apoštol Jan viděl, jak „jiný anděl vystupoval od východu slunce; v ruce držel pečetidlo živého Boha…“ (v. 2). Zdůraznit je třeba to, že anděl, který měl provést pečetění, vystupoval

od východu, a navíc ze směru, ve kterém se kdysi nacházel ráj (1M 2,8), ze směru, kterým se vydal první člověk, vyhnaný z ráje (1M 3,24; srov. 4,16). Při této příležitosti je třeba také vzít v úvahu, že stánek úmluvy měl vchod směrem na východ slunce, podobně tomu bylo i u chrámu Šalomounova i Zorobábelova. Podle starozákonních proroctví přijde také Mesiáš s velkou mocí a slávou do svatyně od východu slunce (Ez 43,1-7; 47,1; Za 14,4; Ml 3,1; srov. Sk 1,11.12).

Anděl, kterého viděl Jan, volající silným hlasem, měl v ruce „**pečetidlo živého Boha**“ (v. 2), aby jím označil „**služebníky našeho Boha na jejich čelech**“ (v. 3). Jsme tedy svědky Boží milosti uprostřed soudů. Dokonce i ve chvíli vylití svého hněvu Bůh pamatuje na prokázání milosrdenství. Po scéně hrozného Božího soudu v knize Zjevení (6. kapitola) se v 7. kapitole ukáže scéna Božího milosrdenství, po níž se v 8. kapitole opět vrátí scéna soudu. Máme tedy co činit s krátkou přestávkou v Božích soudech, tak jako nastupuje chvíle ticha před bouří. V této pauze má nastat opatření „služebníků našeho Boha“ pečetí.

Písmo mluví o pečetění hodně. Ve Starém zákoně V Ezechiel 9 najdeme detaily, které šířeji a hlouběji popisují tuto událost. „I zavolal na mne mocným hlasem: "Blíží se ti, kteří budou trestat město; každý se svou zkázonosnou zbraní v ruce." A hle, šest mužů přichází cestou od Horní brány, obrácené k severu, každý se svou ničivou zbraní v ruce. Jeden z nich je oděn lněným šatem a má na bedrech písařský kalamář. Když přišli, postavili se u bronzového oltáře. Tu se přenesla sláva Boha Izraele z cheruba, na němž spočívala, k prahu domu. Hospodin zavolal muže oděného lněným šatem, který měl na bedrech písařský kalamář, a poručil mu: "Projdi středem města, středem Jeruzaléma, a označ znamením na čele muže, kteří vzdychají a sténají nad všemi ohavnostmi, které se v něm páchají." A slyšel jsem, jak ostatním poručil: "Procházejte městem za ním a bijte bez lítosti a bez soucitu. Starce, mladíka, pannu, děti i ženy zabíjejte, šiřte zkázu. Nepřistupujte však k nikomu z těch, na nichž je znamení. Začněte od mé svatyně!" I začali od starších, kteří byli před domem. Nařídil jim: "Poskvrňte dům, naplňte nádvoří skolenými; jděte!" I vyšli do města a pobíjeli“ (Ez 9,1-7). Prorok Ezechiel inspirovaný Duchem svatým popisoval blížící se strašný soud nad Jeruzalémem. Ukázali se vykonavatelé soudu nad městem se zbraněmi v ruce (v. 1). Těchto mužů bylo šest (v. 2). Uprostřed nich se objevil **jiný** muž, ne se zkázonosnou zbraní, ale **s písařským kalamářem na boku. Byl oblečený do lněných šatů**. (v. 2b). Boží slovo ve Starém zákoně říká, že **lněné šaty tvořily svatý oděv velekněze**, který v tomto obleku vykonával svou činnost ve stánku úmluvy (2M 28,42.43; 3M 16,4). A tak tedy **mužem ve lněných šatech není nikdo jiný než již dříve existující postava Božího Syna, Pána Ježíše Krista, našeho velekněze.** Tímto způsobem dva proroci Starého zákona Ezechiel a Daniel popisují osobu Pána Ježíše Krista ve lněných šatech (Ez 9,1-7; Da 10,5-12). Z uvedeného textu z Ezechiele se dále dozvídáme, že než došlo ke zničení obyvatel Jeruzaléma, muž ve lněných šatech procházel městem a dělal značky na čelech mužů, kteří měli být ušetřeni. Náš nový překlad neříká, jaký to měl být znak. Napomohl nám přesto hebrejský originál, který udává, že to byl znak „TAV“. „Tav“ je poslední písmeno hebrejské abecedy, odpovídá řeckému „tau“ i polskému písmenu „t“. Ve starohebrejské abecedě bylo písmeno „tav“ v podobě kříže „+“, podobně jako malé „t“ v naší abecedě. Byl to tedy jeden z nejstarších

starozákonních obrazů kříže, který je znakem vykoupení. A tak tedy obraz pečetění ve vidění Ezechielově stanovil ohlášení události, popsané v 7. kapitole Apokalypsy.

V Novém zákoně se rovněž setkáváme s aktem pečetění spasených v době milosti. V apoštolských listech čteme, že ti, kteří uvěřili v Pána Ježíše Krista a znovuzrodili se, **byli zapečetěni zaslíbeným Duchem svatým**, který je zárukou našeho dědictví, až dojde k vykoupení… (Ef 1,13.14). Tím Duchem, **jehož pečeť nesete pro den vykoupení** (Ef 4,30). **On nám také vtiskl svou pečeť a do srdce nám dal svého Ducha jako závdavek toho, co nám připravil** (2Ko 1,22). O této pečeti píše apoštol Pavel: „Avšak pevný základ Boží stojí, **maje tuto pečeť: ‚Pán zná ty, kdo jsou jeho‘, a ‚ať se odvrátí od nepravosti každý, kdo vyslovuje Pánovo jméno‘**“ (2Tm 2,19). Toto pečetění Duchem svatým ještě neskončilo, ještě potrvá, „… avšak jen do té doby, pokud nevejde plný počet pohanů“ (Ř 11,25; srov. Sk 15,4). Tehdy Bůh započne dílo záchrany Izraele, přerušené z důvodu zavržení a ukřižování Mesiáše.

Následující verše 7. kapitoly uvádí počet těch, kteří budu opatřeni pečetí – dvanáct tisíc z každého z dvanácti pokolení (kmenů) izraelských bylo zahrnuto zvláštní ochranou v době soužení, zapsaného ve knize Zjevení. Je to spasený „ostatek“ zachráněný „zbytek“ Izraele, aby vydávali svědectví o Boží milost a milosrdenství po dobu trvání Velkého soužení. „čas soužení pro Jákoba“ (Jr 30,7). Boží slovo cituje několik příkladů takové zvláštní Boží ochrany ve vztahu ke zvoleným. Když Bůh seslal na tuto zemi potopu, oddělil Noe a jeho rodinu od zbytku lidstva a zachránil je v arše, takže jim potopa neublížila. Když Bůh ničil Jericho, zachránil Rachab a její domácí. I když to byla velká hříšnice, přesto svou naději složila v Bohu a Bůh ji ušetřil před soudem nad Jerichem. Podobným způsobem v době Velkého soužení Bůh zařídil ochranu pro „ostatek“ Izraele (Ř 9,27). Tato záležitost je tak důležitá a relevantní v Božích očích, že jména izraelských pokolení (kmenů) a počet zachráněných z každého kmenu byly uvedeny jmenovitě.

ZAPEČETĚNÍ Z DVANÁCTI IZRAELSKÝCH KMENŮ (7,4-8)

V textu Písma je zaznamenáno několik významných detailů v souvislosti se zapečetěním 144.000 spasených z Izraele.

1. Boží slovo zde uvádí seznam 12 kmenů Izraele jako aktuálně existujících, neboť jména (názvy) individuálních kmenů byly uvedeny.
2. Není zde už historické rozdělení na pokolení Jižního království (Juda a Benjamín) a Severního království (Izraelského) (zbývajících deset kmenů)
3. V prostoru knih Starého zákona je uvedeno 21 seznamů izraelských kmenů, na kterých se jména vyskytují v různé skladbě a různých pozicích.
4. Počet Izraelců, zapečetěných, je velmi specifický, po 12.000 z každého kmene. Toto číslo není třeba alegorizovat, ani v souvislosti s ním dělat různá matematická akrobatická cvičení. **Číslo 144.000 se týká Izraele, a název Izrael nebyl v Novém zákoně nikdy použit jako záměna pro Církev či pohany (národy), text Galatským 6,19 zde též netvoří žádnou výjimku!** Dvanáct kmenů izraelských jsou potomky 12 Jákobových synů. Fakt zapečetění 12.000 z každého pokolení odvrhuje všechny teorie

a dotazy, hypotézy či domněnky, že 10 kmenů zaniklo. Mohou být ztracené pro lidi, ale ne pro Boha (Iz 11,11-16; 27,12.13; Jr 16,16; Oz 11,11; Za 10,10; srov. Mt 22,32; Jk 1,1).

5. V seznamu zapečetěných nejsou uvedeny kmeny Dan a Efraim. Biblisté se dohadují, že se tak stalo proto, že tyto dva kmeny jako první v Izraeli zavedly oficiální modlářství. Pokolení Dan jako první zavedlo kult telete, přidalo se též pokolení Efraimovo (Sd 18; 1Kr 12; kniha Ozeáše). Je to dostatečně jasná příčina toho, že tato dvě pokolení nejsou uvedena v apokalyptickém seznamu (srov. 5M 29,18-21). Jejich místo byla umístěna pokolení Lévího a Josefa). Druhá závažná příčina, proč v tomto seznamu chybí pokolení Dan je v tom, že od dob prvních křesťanů až dodnes se předpokládá, že antikrist bude pravděpodobně pocházet z pokolení Danova, jak to vyplývá z předpovědi patriarchy Jákoba: „Dan, ten povede při svého lidu jako jeden z kmenů Izraele. Hadem na buď na stezce růžkatou zmijí…“ (1M 49,16.17). Jeden z nejstarších učitelů rané církve, Ireneus, cituje ve svém díle: „Proti herezi“ všeobecně známý výrok, podle něhož antikrist přijde z pokolení Danova (Ireneus, Adv.haer. V, 30,2).
   Ale v době posledního triumfu milosti, na počátku Tisíciletého království bude pokolení Dan uvedeno jako první při rozdělování zaslíbené země (Ez 48,2); a co víc, jedna z bran Jeruzaléma v tisíciletí bude nazvána Danovým jménem (Ez 48,32). Dokonce i v tom je možno pozorovat nevyzpytatelné Boží milosrdenství!
6. Sama skutečnost, že v dobách Starého zákona nebyly jednotlivé kmeny stejně velké, nemůže předjímat záležitost, protože v otázce volby z milosti anebo v díle spasení Bůh nebere ohled na vzhled osoby a nečiní žádné rozdíly, úplně naopak, můžeme v tom vidět předivnou zásadu Boží administrace mezi jeho vykoupeným lidem. Příkladem takového srovnání lidí v Božích očích byla cena výkupného, týkající se všech Izraelců bez výjimky – „půl šekelu“ (2M 30,11-16). „Bohatý nebude dávat více a nemajetný nedá méně než půl šekelu, když se bude odvádět Hospodinu oběť pozdvihování na vykonání smírčích obřadů za vaše životy“ (v. 15).
7. Občas se vyskytne dotaz, zda „12.000“ zapečetěných z každého kmene značí literárně 12.000. Lze připustit, že v té době bude mnohem více spasených z Izraele než 12.000 z každého kmene. Avšak v předpokladu kniha Zjevení udává, že 12.000 z každého kmene bude zachováno a zabezpečeno před hněvem satana i krutým pronásledováním antikrista. V době Velkého soužení bude daleko víc spasených z Izraele než 144.000, ale hodně z nich budou muset podstoupit mučednickou smrt pro svou víru. Avšak 144.000 bude uchráněno před rukama pronásledovatelů a šťastně projdou touto strašlivou a krutou dobou soužení. Ve 14. kapitole uvidíme jejich vítěze a triumfující na konci Velkého soužení na hoře Sion v přítomnosti Beránka ve chvíli druhého příchodu Krista! Jak to bude úžasné – nebude chybět žádný z velkého počtu zapečetěných. Všechny Pán úžasně provedl krutostí a noční můrou doby soužení.

V 7. kapitole Jan pouze **slyšel** počet těch, kteří byli zapečetěni (7,4), ale ve 14. kapitole tentýž apoštol v nadšení píše: „A viděl jsem, hle, Beránek stál na hoře Sión a s ním sto čtyřicet čtyři tisíce těch, kdo mají na čele napsáno jméno jeho i jméno jeho Otce“ (v. 1). A ve 4. verši Jan dodává: „**Ti jako první z lidstva byli vykoupeni Bohu a Beránkovi**“, „Zpívali

novou píseň před trůnem, před těmi čtyřmi bytostmi a před starci. Nikdo nebyl schopen naučit se té písni, než těch sto čtyřicet čtyři tisíce z obyvatel země, kteří byli vykoupeni“ (14,3).

VELKÝ ZÁSTUP SPASENÝCH ZE VŠECH NÁRODŮ I JAZYKŮ (7,9-17)

Druhá polovina 7. kapitoly ukazuje, že v dobách Velkého soužení bude zachráněna nejen spousta lidí z Izraele, ale se obrátí ke Kristu v tomto těžkém období také i velké množství pohanů. V následující apokalyptické vizi Jan vidí velký nespočítatelný zástup ze všech národů, všech ras, oblastí a jazyků, stojících před trůnem a Beránkem, oblečených do bílých šatů, s palmovými ratolestmi v rukou, oslavujících spasení připravené a uskutečněné Bohem a Beránkem (v. 9 a 10).

Bílé šaty, které měli oblečeni, ukazuje souvislost s vizí páté pečeti (6,9-11). Apoštol Jan viděl pod oltářem duše zabitých pro Boží slovo a pro své svědectví. Byli to mučedníci z první poloviny Danielova sedmdesátého týdne (Da 9,27). Byli zabiti pro Boží slovo a své svědectví (6,9), dostali bílý šat, a bylo jim řečeno, aby ještě na krátký čas počkali, než se doplní počet těch, kteří měli podobně jako oni podstoupit smrt (6,11). Teď navíc, možná už v druhé polovině Velkého soužení, ve vizi obrovského zástupu pozorujeme hlavní žeň mučednictví v té strašné době. Spasení z různých národů, pokolení, lidu i jazyků stanuli v bílém před trůnem a před Beránkem s palmou mučednictví. Že spasení ze všech národů, které viděl Jan v nebi, jsou mučedníky, vyplývá z dalšího popisu (v. 13.14). Bílé šaty, do kterých byli oblečeni, jsou obrazem čistoty a věrnosti (srov. Zj 14,4.5), a palmové ratolesti v jejich rukou jsou obrazem radosti, triumfu a vítězství (3M 23,40; J 12,13).

Hlasitý projev nesčíslného zástupu spasených naplnil nebesa novou symfonií chvály: „**ZÁCHRANA NÁLEŽÍ NAŠEMU BOHU, TOMU, KTERÝ SEDÍ NA TRŮNU, A BERÁNKOVI**“ (v. 10).

OSLAVNÝ ŽALM ANDĚLŮ (7,11.12)

Jako odpověď na symfonii chvály, která se rozlehla nebem, opěvující záchranu nesčíslného zástupu ze všech národů, andělé stojící kolem trůnu padli na své tváře před trůnem, a když se poklonili Bohu, zazpívali oslavný žalm (v. 11). Podobný oslavný žalm zpívali již andělé ve vizi nebeské slávy (5,11). Hodno povšimnutí je rozmístění nebeských postav v kruzích kolem trůnu. Sedící na trůnu, Pán Bůh všemohoucí a Beránek zaujímají centrální místo na nebeském jevišti. Nejbližší kruh, bezprostředně obklopující trůn i Beránka, tvoří dvacet čtyři starších a čtyři bytosti, další kruh tvoří zástupy andělů, a kolem nich nesčíslný zástup spasených. Podobné kruhy nalézáme v Getsemane (Mt 26,36-46). Pán Ježíš byl ve středu, dále jeho tři nejbližší učedníci, jako by kamenem dohodil (L 22,41), a ještě dál ostatní učedníci ponoření do tmy zahrady.

Andělé stojící kolem trůnu se poklonili a zazpívali oslavný žalm, doxologii plnou chvály a andělského gloria, která začínala a končila velkým: AMEN.

Dvojitým Božím – AMEN, AMEN – „tak je skutečně“ Pán Ježíš Kristus začínal své učení (J 3,3.5; 5,19; 6,26; 8,34; 10,1; 10,7; 12,24; 13,21; 16,20), a tímtéž dvojitým AMEN – také končil (J 1,51; 8,58; 13,20; 13,38; 21,18).

Oslavný žalm andělů sestával ze 7 atributů Boží velikosti:

(1) POŽEHNÁNÍ	- (Ž 133,3; Ř 9,5; Ef 1,3)
(2) CHVÁLA	- (Sk 7,2; Ř 16,27; Ef 1,17; 1Tm 1,17; Jk 2,1)
(3) MOUDROST	- (Ř 16,27; 1Ko 1,24.30; Ef 3,10)
(4) DÍKŮČINĚNÍ	- (Ef 5,20; Ř 7,25; 2Ko 4,15; 9,11)
(5) ČEST	- (Ml 1,6; J 5,23; 8,49; 1Tm 1,17)
(6) MOC	- (Ž 29,1; Mt 28,18; 1Tm 6,16; 1Pt 4,11; Zj 19,1)
(7) SÍLA	- (Ab 3,19; Za 12,5; Mk 12,30).

Verše 13 a 14 kladou dvě zásadní otázky, které byly položeny v souvislosti s příchodem velkého zástupu spasených, oděných do bílých šatů a s palmovými ratolestmi v ruce. Kdo to je? Odkud přišli? To jsou otázky, které se hojně vyskytují. Pán Ježíš Kristus ve vztahu k sobě samému odpověděl: „Já jsem ten chléb živý, který sestoupil z nebe; kdo jí z toho chleba, živ bude na věky. A chléb, který já dám, je mé tělo, dané za život světa“ (J 6,51). Vysvětlení ohledně spasených v bílých šatech podal jeden ze starších: „**To jsou ti, kteří přišli z velikého soužení“** (v. 14). Zde je třeba s velkým důrazem podtrhnout, že Písmo používá striktní terminologii. Zde totiž nejde jen o nějaké soužení, jímž musí procházet Boží lid ve všech staletích, jak to řekl Pán Ježíš: „Ve světě máte soužení. Ale vzchopte se, já jsem přemohl svět“ (J 16,33). Zopakoval to věrný sluha evangelia, apoštol pohanů, Pavel z Tarsu, který sám procházel mnoha souženími: „… Musíme projít mnohým utrpením, než vejdeme do Božího království“ (Sk 14,22; srov. 1Te 3,3; 2Te 1,4; 2Ko 7,4; Ef 3,13; 2Tm 3,12). Zde ale jde o zcela jedinečné, bezprecedentní **VELKÉ SOUŽENÍ**, o němž mluvil nejvíc Pán Ježíš v evangeliu Matoušově 24 a 25: „Neboť tehdy nastane hrozné soužení, jaké nebylo od počátku světa až do nynějška a nikdy již nebude“ (Mt 24,21; srov. Zj 2,22; Da 10,1; 12,1).

Pán Ježíš Kristus však zároveň slíbil, že „kdo vytrvá až do konce, bude spasen“ (Mt 24,13). „Konec“, o němž mluvil Pán Ježíš Kristus, mohl být spojen s jeho příchodem na zemi a koncem Velkého soužení (srov. Mt 24,22.29.30), ale mohl právě tak znamenat pronásledování, mučednictví a smrt.

Po dobu Velkého soužení uvěří velký počet lidí ze všech národů a obrátí se ke Kristu. Bude to pro nich doba spasení mimo pronásledování a dokonce mučednictví. Ve 14. verši je důležitý detail, že spasení vyprali své šaty a vybílili je v krvi Beránka. Je to skutečně řeč o duchovní čistotě. Je jen jeden způsob očištění z hříchů – pro drahocennou krev Pána Ježíše Krista, pro jeho oběť na Golgotě.

Písmo svaté Starého i Nového zákona mluví často o krvi jako o symbolu života, např. 3M 17,14: „život každého tvora je v jeho krvi“.

Duchovní význam prolití krve byl zvlášť podtržen a akcentován ve stovkách textů Písma svatého. Omezme se na několik skutečně nejdůležitějších: „bez vylití **krve** není odpuštění“ (Žd 9,22), „abyste byli pastýři Boží církve, kterou si Bůh získal **krví** vlastního Syna“ (Sk 20,28).

V listě Římanům 3,25 je Kristus ustanovený smírnou obětí za naše hříchy pro jeho krev. V témže listě (5,9) jsme ospravedlněni pro jeho krev, a proto budeme jím zachováni od hněvu. V listě Efezským (1,7) apoštol Pavel píše: „V něm máme vykoupení skrze jeho **krev**“, v listě Koloským též čteme, že „skrze něho smířil všechno se sebou a způsobil pokoj skrze **krev** jeho kříže“ (1,20). Apoštol Petr ještě dodává vlastní svědectví: „Víte přece, že jste z prázdnoty svého způsobu života, jak jste jej přejali od otců, nebyli vykoupeni pomíjitelnými věcmi, stříbrem nebo zlatem, nýbrž převzácnou **krví** Kristovou. On jako beránek bez vady a bez poskvrny byl k tomu předem vyhlédnut“ (1Pt 1,18-19). Četné výpovědi Božího slova o prolití krve bude dobře shrnout čtyřmi důležitými referencemi ze Zjevení: „Jemu, jenž nás miluje a svou **krví** nás zprostil hříchů…“ (1,5). „A zpívali novou píseň: "Jsi hoden přijmout tu knihu a rozlomit její pečetě, protože jsi byl obětován, svou **krví** jsi Bohu vykoupil lidi ze všech kmenů, jazyků, národů a ras“ (5,9). „Oni nad ním zvítězili pro **krev** Beránkovu“ (12,11). „Má na sobě plášť zbrocený **krví** a jeho jméno je Slovo Boží“ (19,13). Hlavní důraz Písma na prolití krve při oběti jak v zákoně Mojžíšově ve Starém zákoně, tak i v oběti na kříži Pána Ježíše Krista v Novém zákoně je spojen s nosnou složkou zástupné oběti pro vykoupení hříšníka.

Již v dějinách odchodu Izraelců z Egypta je vidět z Božího úhlu pohledu nadčasovou pravdu o zástupné oběti beránka, jehož prolitá krev jako jediná zachraňovala před smrtí. Milosrdný Bůh slíbil zvláštním způsobem Izraeli: „Na domech, v nichž budete, budete mít na znamení krev. Když tu krev uvidím, pominu vás a nedolehne na vás zhoubný úder, až budu bít egyptskou zemi“ (2M 12,13). Takto, přes tisíciletí, zůstala ta jediná, největší, věčně aktuální pravda a určuje dodnes, a až do věčnosti centrum Božího poselství, že **krev Pána Ježíše Krista je neobyčejnou drahocenností v Božích očích a je jediným prostředkem očišťujícím od hříchů**: „krev Ježíše, jeho Syna, nás očišťuje od každého hříchu“ (1J 1,7).

Krev Božího Beránka, Pána Ježíše Krista, byla zárukou očištění a odpuštění pro ty, kteří byli umučeni pro víru v Krista. Ani jejich vlastní mučednická smrt nemohla být obětí výplaty za jejich hříchy. Podobně jako všichni spasení, museli spočinout za spasitelném díle Kristově, na jeho oběti za jejich hříchy na kříži. To, co bylo pravdou záchrany pro ně, to je a zůstává pravdou spásy pro všechny vykoupené svaté v průběhu všech staletí. JEN KREV JEŽÍŠE KRISTA MÁ MOC ODSTRANIT KAŽDÝ HŘÍCH!!

Ve v. 15-17 svatý text ukazuje nebeské potěšení spasených, přicházejících z Velkého soužení, popisuje obrovskou blaženost, kterou zakoušejí v přítomnosti svého Pána a Vykupitele. Protože „vyprali svá roucha a vybílili je v krvi Beránkově. Proto jsou před Božím trůnem.“ To je jediná pravdivá cesta spásy. Boží slovo popisuje jejich nebeskou pozici: „Proto jsou před Božím trůnem“, tedy v místě zvlášť privilegovaném a neobyčejně čestném. Jejich zvláštní výsadou je služba Pánu dnem i nocí v jeho svatyni. Tento výrok je velmi závažný, protože z tohoto textu se dozvídáme, že nebe není pouze místem odpočinku po zemské námaze, ale také místem *privilegované služby*. **Ti, kdo dobře a věrně sloužili na zemi, budou sloužit i v nebi**. Vyjádření, že mu slouží v jeho svatyni dnem i nocí, se občas chápe nesprávně jako scéna z Tisíciletého království spíše než činnost v nebi, protože v nebi v Boží svatyni nikdy nebude noc. Výraz „dnem i nocí“, což je čistě pozemský idiom, lze přece chápat prostě jako touha po ustavičné službě Pánu, protože spasení už nebudou potřebovat spánek ani odpočinek, což je nepostradatelné v pozemské dřině. Spasení jsou již navždy zproštěni

omezení dočasné dřiny. Jejich služba byla nazvána službou v Boží svatyni, a ne v pozemském příbytku, je to vztaženo do neustálé přítomnosti a společenství s Pánem. Pán je zase svou nádherou zastíní, a to bude výrazem trvalého společenství a ochrany požehnaného Pána.

Biblický text v 16. verši zjevuje další nádherné skutečnosti. Spasení budou zproštění od životních útrap, jako je hlad, žízeň a horko. Možná v důsledku toho, co museli prožít v době strašného soužení. Z obsahu textu Zj 13,17 můžeme usuzovat, že mučedníci, než by si koupili jídlo raději trpěli hladem, aby svým jednáním nevzdali hold šelmě. Žízeň – to je jiná forma utrpení, typická v dobách pronásledování. Žár slunce a spalující vedro a bída, které provázely v době soužení útěk před pronásledováními, to vše už je nenávratně pryč. Místo hladu a žízně, bídy a častých utrpení (v. 17), Beránek, který je uprostřed trůnu, je bude pást a vodit k živým pramenům vod. Takovou nepochopitelnou míru Boží hojnosti a dobroty vykresluje Duch svatý, když ukazuje spasené mučedníky na nebeském jevišti.

Závěrečné potvrzení 7. kapitoly je neslýchaně vzrušující: „A Bůh jim setře každou slzu z očí“. Jinými slovy, spasení zakusí potěšení a ochranu Spasitele a slzy mučedníků budou nenávratně setřeny Boží milostivou dlaní, a jejich zdroj definitivně vyschne. Svatí budou ve slávě nebes budou zaujati obdivem a přemýšlením nad krásou nebes a službou svému Vykupiteli. V nebeské slávě definitivně skončí jakákoliv břemena a starosti pozemského života, nebude tam smutek, slzy ani smrt.

Umístění vize 144.000 zapečetěných z Izraele v první části kapitoly, která bezprostředně předchází vizi nesčetného zástupu mučedníků z řad pohanů má příčinnou souvislost mezi oběma z nich. 144.000 spasených z Izraele na zemi bylo zachováno v bezpečí po dobu trvání Velkého soužení jako živé svědectví Boží moci a milosti, a tvořilo Boží kanál, jímž evangelium zasáhne všechny končiny země (Mt 24,14). Výrazným výsledkem jejich služby bude ovoce spasených z pohanů, tak jako to mělo místo v dobách apoštolské církve, v důsledku čehož velké množství pohanů dospělo ke spáse, ale nyní většina z nich své obrácení k živému Bohu bude muset zpečetit mučednickou smrtí, a jako mučedníci z Velkého soužení stanou v nebi před trůnem Boha a Beránka. Povolání 144.000 živých svědků z Izraele k tomu, aby nesli svědectví evangelia obyvatelům země je realizací Božích plánů spojených s Izraelem.

Shrneme-li 7. kapitolu knihy Zjevení, získáme přehled situace popsané v předchozích kapitolách a toto shrnutí klade důraz na dvě důležité skutečnosti:

Zaprvé, Bůh bude soudit Izrael v době soužení, ale 12.000 z každého kmene bude zapečetěno a uchráněno soudu, který přijde na celý svět (srov. Zj 3,10); zadruhé, velké zástupy pohanů budou rovněž spaseny, ale také mnoho z nich bude umučeno, a nesčetné množství mučedníků ukázané ve vizi v druhé části kapitoly, se bude v nebi radovat v přítomnosti Beránka a budou reprezentovat všechny národy, rasy i jazyky.

Jak je to úžasné, že dokonce i v tak tragických posledních hodinách Velkého soužení, které bude předcházet druhý příchod Krista na zemi, ještě mnoho lidských duší najde a pozná Krista jako svého osobního Spasitele, a dosáhne spasení z milosti.

Jak nesmírná je hloubka Božího bohatství, jeho moudrosti i vědění! Jak nevyzpytatelné jsou jeho soudy a nevystopovatelné jeho cesty! (Ř 11,33).

8. kapitola

POČÁTEK SOUDU SEDMI POLNIC

SEDMÁ PEČEŤ (8,1-5)
VIZE SEDMI ANDĚLŮ S POLNICEMI

Počáteční verše 8. kapitoly nás přenášejí opět do chronologického běhu událostí Velkého soužení. 8. kapitola je totiž pokračováním 6. kapitoly, která obsahovala průběh otevření šesti pečetí, 7. kapitola tvoří **interludium**, vsuvku, všeobecně zvanou **biblická parenteze**.

Zlomení sedmé pečeti obsahuje a odkrývá následující obrazy posledních událostí, vedoucích k druhému příchodu Pána Ježíše Krista. Od této chvíle je kniha v Beránkově pravici otevřená. Všechny pečeti jsou pryč. Skutečnost otevření sedmé pečeti znamená nejdůležitější prvek rozvinutí posledních soudů Velkého soužení, ukázaných v obrazech sedmi polnic a sedmi číší. Otevření sedmé pečeti v sobě totiž zahrnuje vize soudu sedmi polnic a sedmi číší (nádob) Božího hněvu, které mají bezprostředně předcházet druhý příchod Pána Ježíše Krista. Je tu vhodná příležitost doplnit několik slov vysvětlení. Bylo by to špatně, kdybychom akceptovali, že v dramatu soudů Velkého soužení začne nejprve sedm pečetí, následně – sedm polnic, a nakonec sedm nádob hněvu. Z důkladného studia Zjevení totiž biblisté přicházejí k závěru, že sedm polnic je obsahem sedmé pečeti. Podobně je tomu se sedmi nádobami hněvu. Z dalších veršů 8. kapitoly jasně vyplývá, že snětí sedmé pečeti otevírá, odkrývá vizi sedmi soudů, ukázaných na příkladě andělských trubačů.

Důležitost scenérie sedmé pečeti podtrhuje biblický text, který říká, že v době, kdy Beránek strhl sedmou pečeť, „nastalo na nebi mlčení téměř na půl hodiny“. Půl hodiny zřejmě zdánlivě není tak dlouhá doba, ale když např. posloucháme rádio a dojde k přerušení vysílání na deset vteřin, jsme překvapeni, co se stalo, a čekáme, že dostaneme nějakou neobyčejně důležitou zprávu (srov. Sk 15,12; 21,40). Půl hodiny naprostého ticha bude s určitostí oznámením otřásajícího krutého soudu, preludiem předcházející hrůzu vylití Božího hněvu. Půl hodiny mlčení je chvílí absolutního ticha před počátkem strašné bouře, anebo okamžik ticha před přečtením rozsudku u soudu.

Když si zrekapitulujeme obrazy soudu sedmi pečetí, můžeme si všimnout, že každou z nich provázely jiné projevy. Při snětí prvních čtyř pečetí se pokaždé ozvalo „hromovým hlasem: "Pojď!"“ Po rozlomení páté pečeti se ozval mocný hlas zpod oltáře, při rozlomení šesté pečetě došlo k silnému zemětřesení, avšak při rozlomení sedmé pečeti nebylo slyšet nic, nastala chvíle hluchého, mrtvého ticha, mlčení bez hlásku plné napětí očekávání. Nastane totiž poslední akt tragédie světa, který definitivně zavrhl Krista. Nastupující katastrofa zničí všechny zákony, jimiž se dosud řídil svět a jeho bezbožní obyvatelé. Blíží se chvíle nastoupení nového řádu, který přinese znovuzrozené lidskosti ztracený ráj. Pán Ježíš Kristus, Král králů a Pán pánů vstoupí podruhé do lidských dějin a ujme se vlády nad vykoupeným Božím dědictvím.

PŘÍPRAVA SEDMI ANDĚLŮ (8,2)

Na nebeské scéně se objeví sedm andělů, stojících před Bohem, a dostanou sedm polnic (v. 2). Jsou to andělé, zastávající vysoké postavení v hierarchii duchovních bytostí v nebi, jak se o tom zmiňuje díky dané mu moudrosti apoštol Pavel (Ko 1,16; Ef 1,21). V Písmě svatém takto o sobě mluví pouze anděl Gabriel: „**Já jsem Gabriel, který stojí před Bohem**“ (L 1,19), a v knize Danielově je řeč o Michalovi jako o jednom z předních knížat andělů (Da 10,13).

Sedm andělů určil Bůh ke splnění zvláštního úkolu – vylití sedmi soudů, ukázaných v obrazu sedmi polnic.

Užití obrazu polnic v textu Apokalypsy má hluboké opodstatnění v Písmě svatém. Polnice byly používány v důležitých momentech historie Izraele:

1. Používaly se pro ohlášení jedinečných shromáždění, např. při předání Zákona a dekalogu (2M 19,16-19);
2. Používaly se v čase svolávání slavností Hospodinových (3M 23,24; 25,9; Ž 81,4; srov. 1Pa 15,24);
3. V době nástupu na pochod a při založení tábora (4M 10,2-5);
4. V době obětování celopalu a oběti smíření (4M 10,10; srov. 2Pa 29,28);
5. Při ohlášení milostivého léta Páně (3M 25,8.9; srov. Iz 61,1.2; L 4,16-30);
6. V době korunovace krále v Izraeli (1Kr 1,34);
7. Nakonec, byly používání ke svolání vojáků do svaté války a ve chvíli započetí bitvy (4M 10,9; srov. Joz 6,13; Sd 7,16-22).

V knihách Nového zákona, v apoštolské nauce čteme rovněž o polnicích. Jsou to jednak zvláštní polnice, poněvadž Boží slovo zde jasně mluví ne o polnicích andělů, ale o „**Boží polnici**“ (1Te 4,16).

Duch svatý říká, že polnice zazní, když Pán Ježíš přijde do oblaku pro svou nevěstu (1Ko 15,51.52; 1Te 4,16.17), a poté polnice zazní opět, když Pán Ježíš přijde na zemi, aby se ujal vlády jako Král králů a Pán pánů (Mt 24,30.31).

Obraz polnic v 8. kapitole ohlašuje rychlý nástup důležitých událostí, a především druhého příchodu Pána Ježíše Krista.

Polnicemi andělů v 8. kapitole chce Duch svatý ukázat sedm různých obrazů ran a trápení, které dopadnou na zemi v druhé polovině Velkého soužení.

ANDĚL SE ZLATOU KADIDELNICÍ (8,3-5)

Při pohledu na obrazy měnící se na nebeské scéně si apoštol Jan všiml, že po obrazu sedmi andělů se ukázal jiný anděl se zlatou kadidelnicí, který stanul u oltáře a dostal množství kadidla, aby ho obětoval spolu s modlitbami všech svatých na zlatém oltáři před trůnem. Je to krásný obraz modliteb svatých, viděný z pohledu nebe (srov. Ž 141,2). Ve starozákonním domě kněží spalovali kadidlo na zlatém oltáři (2M 30,7.8) a vůně kadidla naplnila celý stánek shromáždění a v pozdější době svatyni, a pak se vznášela k nebi. Kadidlo bylo symbolem cti,

chvály a uctívání, holdu a díkůčinění a zároveň i přímluvné modlitby, přímluvné služby velekněze před Bohem.

Biblický text říká, že „předstoupil … před oltář“ (v. 3). Citovaný oltář v nebi je v knize Zjevení zmíněn sedmkrát (6,9; 8,3a; 83b; 8,5; 9,13; 14,18; 16,7).

Jsou různé názory biblistů, pokud jde o tuto postavu „jiného anděla“, ale dvě z nich stojí za zmínku:

(A) JEŽÍŠ KRISTUS

Většina biblistů se kloní k názoru, že z práva konání kněžské činnosti v nebi jako prostředníka to nemůže být nikdo jiný, než sám Pán Ježíš Kristus, velekněz našeho vyznání (Žd 4,14-16; 5,1-10; 7.kap.; 8,1-6). Skutečnost, že ve Starém zákoně Pán Ježíš často vystupoval v postavě ANDĚLA PÁNĚ, tuto interpretaci potvrzuje. Starozákonní zjevení Pána Ježíše biblisté označují termínem ***Kristofanie***. Na stránkách Starého zákona se Pán Ježíš ukazuje v následujících příležitostech:

1. Abrahamovi (1M 18,1-33; 22,11-18);
2. Hagar (1M 16,7-14; srov. 21,17-20);¨
3. Jákobovi (1M 32,24-30; 31,11-13; 48,15.16);
4. Mojžíšovi (2M 3,1-15; 33,9-23; srov. 4M 12,5-8);
5. Izraelovi (2M 13,21; 14,19; 23,20-23; Sd 2,1);¨
6. Bileámovi (4M 22,22-35);
7. Jozuovi (Jz 5,13-15);
8. Gedeonovi (Sd 6,11-24);
9. Manuemu a jeho ženě (Sd 13,3-23);
10. Samuelovi (1S 3,10-14.21);
11. Třem mládencům (Da 3,25);
12. Eliášovi (1Kr 19,4-7);
13. Izajášovi (Iz 6.kap.; J 12,39-43);
14. Danielovi (Da 10);
15. Ezechielovi (Ez 9. a 10.kap.);
16. Zachariášovi (Za 3,1-9).

Tak tedy převládá názor, že je preexistenční osoba Pána Ježíše Krista v jeho službě jako velekněze (srov. Am 9,1).

(B) SPECIÁLNÍ ANDĚL

Řada biblistů se přesto kloní k jiné interpretaci a tvrdí, že je to zvláštní anděl, možná dokonce sám Gabriel, **vykonávající činnosti kněze z Kristova pověření**.

Nechceme být zbytečně dogmatičtí, zda je tím andělem Pán Ježíš Kristus, přesto scéna kladení vonného kadidla na zlatém oltáři mluví o velekněžské funkci Pána Ježíše Krista v nebi.

Vonné kadidlo

Biblický text neuvádí skladbu a způsob přípravy vonného kadidla položeného na zlatý oltář v nebeském příbytku, ale ze starozákonního odkazu, týkajícího se přípravy vonného kadidla se dozvídáme, že bylo připraveno přesně podle nebeského vzoru. Na základě Boží receptury, kterou Mojžíš dostal, se vonné kadidlo skládalo ze směsi 4 aromatických látek: čerstvé pryskyřice, vonná lastura, klovatiny galbanu a čistého kadidla ve stejném množství (2M 30,34-36).

Vonné kadidlo hovoří o dokonalosti Pána Ježíše a je úzce spjato s jeho službou orodovníka. Ve 4. verši text udává, že dým z kadidla s modlitbami svatých se vznesl před Boha.

Boží slovo říká, že jedině pro zásluhy Pána Ježíše Krista, jeho dokonalý život a dílo spasení mají modlitby svatých odpovídající cenu jako vonné kadidlo v Božích očích. „A žijte v lásce, tak jako Kristus miloval nás a sám sebe dal za nás jako dar a oběť, jejíž vůně je Bohu milá“ (Ef 5,2). Na základě oběti Pána Ježíše Krista představují modlitby všech svatých spolu s vůní jeho dokonalé velekněžské služby nerozlučný celek uvedený v textu: „… kadidla spolu s modlitbami posvěcených“. Je to nádherný biblický obraz, který má dva aspekty, dvojí vyplnění: v době milosti, protože tak to Pán Ježíš sliboval svým dětem, své nevěstě (Mk 11,24; J 14,13; 15,7.16; 16,23-26, srov. Zj 5,8), a také v době Velkého soužení. Po stržení páté pečetě (6,9-11) jsme viděli obraz zabitých duší pro Boží slovo a pro jejich svědectví. Jejich modlitby ještě nebyly vyslyšeny, neboť jim bylo řečeno, aby ještě na krátký čas odpočali, až se naplní počet jejich spoluslužebníků a bratří, kteří měli podobně jako oni podstoupit smrt. Byla to první polovina Velkého soužení. Teď, v 8. kapitole, nadešel čas Božího soudu nad těmi, kteří zavrhli jeho Syna, pronásledovali a mučili jeho svaté. Tím pádem modlitby svatých, přinesené před Boží tvář (kap. 6), byly vyslyšeny (kap. 8). „Tu vzal anděl kadidelnici, nahrnul do ní oheň z oltáře a vrhl ji dolů na zem; a nastalo burácení, hřímání, blesky a zemětřesení“ (v. 5). Je to týž anděl, představený ve verších 3 a 4 a tentýž oltář, ukázaný v těchto verších, a přitom má zcela jiný účinek. Pro spasené je to oběť příjemné vůně spolu s jejich modlitbami, plynoucími před Boží trůn, ale pro odsouzené je to naopak oltář soudů Velkého soužení. V tom obraze je skryta důležitá biblická pravda. Pán Ježíš Kristus řekl: „Kdo uvěří a přijme křest, bude spasen; kdo však neuvěří, bude odsouzen“ (Mk 16,16). „Kdo v něho věří, není souzen. Kdo nevěří, je již odsouzen, neboť neuvěřil ve jméno jednorozeného Syna Božího“ (J 3,18). Podobnou pravdu vyslovil apoštol Pavel: „Jsme totiž jakoby vůní kadidla, jež Kristus obětuje Bohu; ta vůně proniká k těm, kteří docházejí spásy, i k těm, kteří spějí k zahynutí. Jedněm jsme smrtonosnou vůní vedoucí k záhubě, druhým vůní životodárnou vedoucí k životu“ (2Ko 2,15.16). Je to hluboká biblická pravda, že **Pán Ježíš přinesl spásu těm, kdo ho přijali a také přinesl soud těm, kdo ho zavrhli**. „Na světě byl, svět skrze něj povstal, ale svět ho nepoznal. Přišel do svého vlastního, ale jeho vlastní ho nepřijali. Těm pak, kteří ho přijali a věří v jeho jméno, dal moc stát se Božími dětmi“ (J 1,10-12).

Kadidelnice se do této doby používala k přinesení vonného kadidla spolu s modlitbami svatých před Boží trůn (Ž 141,2; Zj 5,8), ale teď, v 8. kapitole se směr obrací. Kadidelnice byla naplněna ohněm z oltáře a svržena na zem (srov. Ez 10,2).

Poněvadž lidé vědomě, s promyšleností, zavrhli smrt Pána Ježíše za jejich hříchy, budou tedy muset nést Boží soud a trest za své hříchy. Boží soud je potká dvojnásobně: nejprve v době vylití Božího hněvu v době Velkého soužení, a následně stanou před velkým bílým trůnem, aby si vyslechli ortel věčné smrti v ohnivém jezeře (Zj 20,11-15).

Výsledkem svržení kadidelnice s ohněm na zemi „nastalo burácení, hřímání, blesky a zemětřesení“ (srov. Iz 13,9-13; Ma 3,19). Jsou to obrazy těžkého, přísného soudu, který má již brzy dopadnout na zemi, soudu, zobrazeného pomocí obrazů sedmi polnic (v. 6).

DRAMA SEDMI POLNIC (8,6-11.19)

Obraz na nebeské scéně se opět změnil. Sedm andělů, majících sedm polnic, se připravilo, aby zatroubili. Biblický text nás přenáší do vize soudů sedmi polnic. Je to již druhé ze série tří těžkých Božích soudů období Velkého soužení. Většina biblistů uvažuje, že soudy polnic nastanou v druhé polovině Velkého soužení. Soudy prvních čtyř polnic dopadnou na přírodní objekty, čili zničí přírodní zdroje, zbývající tři soudy polnic se bezprostředně dotknou lidí (srov. 9,4.15). Téměř všichni komentátoři knihy Zjevení si všímají podobnosti mezi ranami, které postihly Egypt (2M 7-12 kap.), a ranami, které dopadnou za zemi v době Velkého soužení (Zj 8 a 9).

PRVNÍ POLNICE (8,7)

Jako reakci na hlas polnice prvního anděla uviděl apoštol Jan první scénu strašné zkázy. Předmětem této zkázy byla země a její rostlinstvo. V důsledku přísného Božího soudu na zemi dopadlo krupobití a oheň smíšený s krví; byla sežehnuta třetina země, třetina stromů a všechna zeleň. To bude do této doby nevídaný katastrofální atmosférický jev kosmických rozměrů. Spálena třetina země a stromoví a veškerá zeleň. Copak to je možné, je to reálné? – může se zeptat někdo překvapený. Deset strašných ran, které Bůh seslal na Egypt, dává evidentní argument svědčící o reálnosti Božích soudů.

Krupobití smíšené s ohněm v obrazu první polnice je analogií sedmé egyptské rány (2M 19,18-26). „Když Mojžíš vztáhl svou hůl k nebi, dopustil Hospodin hromobití a krupobití. Na zemi padal oheň. Tak Hospodin spustil krupobití na egyptskou zemi. Nastalo krupobití a uprostřed krupobití šlehal oheň; něco tak hrozného nebylo v celé zemi egyptské od dob, kdy se dostala do moci tohoto pronároda. Krupobití potlouklo v celé egyptské zemi všechno, co bylo na poli, od lidí po dobytek; krupobití potlouklo také všechny polní byliny a polámalo všechno polní stromoví. Jenom v zemi Gošenu, kde sídlili Izraelci, krupobití nebylo“ (2M 9,23-26). Rána krupobití s ohněm byla historickou skutečností, a ne alegorickým symbolem. Pán Bůh všemohoucí slíbil dodržet v posledních dnech své slovo, vyřčené prorokem Micheášem: „Jako za dnů, kdy jsi vycházel z egyptské země. Ukáži lidu podivuhodné věci. Spatří to pronárody a zastydí se za všechno své siláctví. Přiloží ruku na ústa, uši jim ohluchnou“ (Mi 7,15.16).

A tak tedy dvojitá rána krupobití a ohně ničící stromy a zeleň, zničí velké zásoby potravin, poněvadž požáry zničí výnos půdy nezbytný pro život lidí, zároveň zničí zeleň, vytvářející kyslík, nezbytný k životu. Hrozná vyhlídka: zničená země (srov. 5M 29,22).

DRUHÁ POLNICE (8,8.9)

Po zaznění hlasu polnice druhého anděla zemi postihuje další rána, tentokrát je postiženo moře. Apoštol Jan v následujícím obrazu vidí obrovský předmět, podobný velké hořící hoře, která byla vržena do moře, v důsledku čehož se třetina moře proměnila v krev a třetina zvířat žijících v moři zhynula a zničena byla také třetina loďstva. Ačkoliv přijímáme doslovně všechny předpovědi prorockého slova, nemůžeme přesto opomenout, že v prorockém textu se hodně často setkáváme s výrazem „jakoby“ (srov. Zj 1,10.15; 4,1.6; 5,6; 9,2.7; 14,2; 15,2; 16,13 aj.). Apoštol Jan popisoval hodně postav, předmětů či událostí pomocí srovnávání, a použil slova jako „jakoby“, „jako“, „podobný jako“. Když tedy apoštol uviděl tu obrovskou hořící masu vrženou do moře, připadala mu jako „mohutná hora hořící ohněm“. A opět, jako v případu obrazu soud první polnice, všímáme si analogie s egyptskými ranami, tentokráte s první ranou (2M 7,17-25). „Hospodin řekl Mojžíšovi: ... Vezmi svou hůl a vztáhni ruku nad egyptské vody, nad průplavy, nad říční ramena, nad jezera, vůbec nad všechny nahromaděné vody. Stanou se krví. V celé egyptské zemi bude krev, i ve džberech a džbánech. Mojžíš a Áron učinili, jak Hospodin přikázal. Áron pozdvihl hůl a před očima faraóna a jeho služebníků udeřil do vody v Nilu a všechna voda Nilu se proměnila v krev. Ryby v Nilu lekly, Nil začal páchnout a Egypťané nemohli vodu z Nilu pít. A krev byla v celé egyptské zemi.“ (v. 19-21). Ryby dostali lidé jako pokrm, zničení ryb je tedy také projevem Božího soudu: „**Sklidím z povrchu země** úplně všechno, je výrok Hospodinův. Sklidím **lidi i dobytek**, sklidím nebeské ptactvo i **mořské ryby**, pohoršení spolu se svévolníky. Vyhladím člověka z povrchu země, je výrok Hospodinův“ (Sf 1,2.3). „Proto země truchlí, chřadnou všichni její obyvatelé, polní zvěř a nebeské ptactvo; **hynou i mořské ryby**“ (Oz 4,3). „Neboť den Hospodina zástupů přijde na každou pýchu a povýšenost, na všechno, co se povznáší - to bude sníženo - … na každou vypínající se věž a na každou strmou hradbu, **na všechny zámořské lodě i na veškerou okázalost** (Iz 2,12.15.16). A v důsledku vylití soudu druhé polnice budou znečištěny a zničeny obrovské spousty vod na zeměkouli jako v případě obrovské katastrofy supertankerů, obrovské množství mořských a oceánských ryb bude otráveno a zároveň budou zničeny tisíce lodí a plavidel plavících se na všech vodách světa. Jak hrozná tragédie se odehraje v mořských hlubinách, kolik bezbranných lidských existencí nenávratně zhyne v mlze hlubin oceánu, to přesahuje hranice všech představ! Zopakuje se, ale v mnohanásobné formě drama u Rudého moře (2M 14,23-28; srov. 2Kr 3,22).

TŘETÍ POLNICE (8,10.11)

Po zaznění následující polnice píše apoštol Jan: „Zatroubil třetí anděl, a zřítila se z nebe veliká hvězda hořící jako pochodeň, padla na třetinu řek a na prameny vod. Jméno té hvězdy je Pelyněk. Třetina vod se změnila v pelyněk a množství lidí umřelo z těch vod, protože byly otráveny.“

Mnoho interpretů se pokouší konkurovat si a předstihnout se vzájemně v originalitě vysvětlení záhady soudu třetí polnice. Jedni myslí, že tou padající hvězdou je satan (srov. Iz 14,12; L 10,18), jiní, že to bude kometa či meteor, a další – že to budou balistické střely vystřelené do stratosféry, atd. Kdo je schopen spokojit se s tím, co ukazuje apoštol Jan?

Je to třetí obraz strašlivého Božího soudu. Výsledkem troubení sedmi andělů Jan pozoruje následné vize chmurné zkázy: objektem dotčeným první ranou byla **země a její rostlinstvo** (8,7), **moře, mořská fauna a ryby, včetně lodí a plavidel** zasáhla rána druhé polnice (8,8.9) a výsledkem rány třetí polnice bylo **otrávení části řek a vodních zřídel**.

Potřebujeme v dnešní době totální ekologické otravy ovzduší, země, moří a řek ještě alegorizovat nebo symbolizovat obraz třetí polnice? Vždyť již teď existují desítky či stovky způsobů zamoření přírody. Biblický text používá pouze jediný výraz: PELYNĚK, a dodává, že „množství lidí umřelo z těch vod, protože byly otráveny“ (v. 11). Název **pelyněk** ukazuje na princip jeho působení. Starozákonní proroci nazývali **pelyněk otrávenou tekutinou**, který bude trestem za bezbožnost a modlářství: „Proto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele, toto: "Hle, nakrmím tento lid pelyňkem a napojím je otrávenou vodou“ (Jr 9,14; 23,15; Pl 3,19; Am 5,7; 6,12; srov. 5M 29,17). Zmínka o hořkých vodách připomíná nepříjemnou událost, kterou mělo místo u vod v Marah v době putování Izraele z Egypta (2M 15,23-25). Tenkrát dřevo vhozené do hořké vody na Boží rozkaz ji změnilo v sladkou, zde pelyněk vhozený do sladké vody způsobí její zhořknutí. Úplně podobný kontrast pozorujeme mezi prvním a druhým příchodem Pána Ježíše Krista. Když přišel poprvé, aby zemřel na kříži za naše hříchy, změnil hořkost odsouzení a záhuby na sladké vědomí odpuštění hříchů a společenství s Bohem, ale až přijde podruhé, bude soudit svět, změní prázdné naděje a ambice lidí v hořkost a zoufalství.

Lidský organismus není přizpůsoben k pití otrávené hořké vody. V tom spočívá podstata strašného Božího soudu, že spousta lidí zemře kvůli hořkým vodám, bude to Boží odpověď na hanebný skutek lidstva, které umírajícího Syna Božího na kříži napájela hořkou žlučí smíšenou s myrhou (Ž 69,22; Mk 15,23). Soud třetí polnice bude výsledkem odpadnutí a bezbožnosti národů, protože to říká věčné Boží slovo: „… Bůh, napojil nás otrávenou vodou, protože jsme hřešili proti Hospodinu“ (Jr 8,14).

ČTVRTÁ POLNICE (8,12.13)

Na rozdíl od prvních tří soudů, jejichž destruktivní činnost bude zaměřena proti zemi, mořím, řekám a zřídlům vod, se čtvrtý soud dotkne nebeských těles, a jak pověděl Jan, byla zasažena třetina slunce, třetina měsíce a třetina hvězd, „takže ze třetiny potemněly, a den i noc byly o třetinu temnější.“

Bylo by radno zamyslet se nad tím, jak důsledné je Boží zjevení. V obraze soudu čtyř polnic je možno pozorovat určitý progres – vyhořela třetina země, shořela všechna zeleň, třetina moře se proměnila v krev, třetina mořské fauny zahynula, zničena byla třetina lodí, třetina řek a vod se změnila na pelyněk a podlehla otravě, zasažena byla třetina slunce, třetina měsíce a třetina hvězd, tak že jejich třetina potemněla, a třetina dne byla zatměná a

podobně i noci. Výsledkem těchto soudů bude znehodnocení potravin, jejich distribuce bude paralyzována, zajištění vody znemožněno, a výroba potravin bude zbržděna.

Člověk je plně závislý na slunci, jeho světlu a životodárné síle. Když tedy v důsledku soudu čtvrté polnice budou ranami postiženy nebeská tělesa, zejména slunce, budou totálně otřeseny přírodní zákony (heliocentrická soustava). Tento hrozný soud sedmi polnic, jehož počátek je v 8. kapitole, potvrzují předpovědi Pána Ježíše Krista i proroků Starého zákona o příchodu doby soužení mnohem horšího a hroznějšího, než jaký kdy obyvatelé země mohli přežít. Pán Ježíš Kristus hovořil o počátku těchto událostí: „A budou znamení na slunci, měsíci a hvězdách a na zemi úzkost národů, bezradných před řevem a vlnobitím moře.

Lidé budou omdlévat strachem a očekáváním toho, co přichází na celý svět; neboť mocnosti nebes se zatřesou“ (L 21,25.26). Příchod těchto hrozných událostí předpovídali i proroci: „Kvilte, blízko je den Hospodinův, přijde od Všemocného jak zhouba. Proto každá ruka ochabne a každý člověk odvahu ztratí… Hle, přichází den Hospodinův, nelítostný, s prchlivostí a planoucím hněvem, aby zemi změnil v spoušť a vymýtil z ní její hříchy. Nebeské hvězdy a souhvězdí se nezatřpytí svým světlem, slunce se při svém východu zatmí, měsíc svým světlem nezazáří. A budu stíhat zlobu světa a nepravost svévolníků“ (Iz 13,6.7.9-11). „Zakryji nebesa, zatemním jejich hvězdy, slunce zakryji oblakem a měsíc nevydá světlo.

Zatemním nad tebou na nebi všechna jasná světla, na tvou zemi sešlu tmu, je výrok Panovníka Hospodina“ (Ez 32,7.8). Události Velkého soužení a hrozné soudy budou tak dramaticky a neomylně svědčit o moci a suverenitě Boží, že rouhající se lidé na zemi už nebudou dál ignorovat a znevažovat všemohoucnost Boha Stvořitele! Strach, panika, ponurý strach a děs – to je teprve začátek Božího jednání s obyvateli země. Poslední verš 8. kapitoly cituje varování, že soudy posledních tří polnic budou daleko horší a novější ve svém bytí. Apoštol Jan uvádí: „Tu jsem uviděl a uslyšel jednoho orla, jak letí prostředkem nebe a volá mocným hlasem: „Běda, běda, běda těm, kteří bydlí na zemi, pro zbývající hlasy polnic tří andělů, kteří ještě mají troubit“ (v. 13). Uprostřed odpadnutí bezbožných národů Bůh posílá ještě jedno varování, ještě jedno oznámení: **třikrát BĚDA! To nejhorší teprve přijde!!! Běda obyvatelům země!**

V době milosti, ve které žijeme, je pro nás těžké si vykreslit tak katastrofální soudy, ale Boží slovo je jasné, srozumitelné a důsledné, proto milosrdný a milostivý Bůh ještě každého vybízí, aby využil Boží milost, odpuštění hříchů pro krev Pána Ježíše, než bude pozdě! (srov. Žd 4,1).

9. kapitola

BĚDA OBYVATELŮM ZEMĚ!

9. kapitola tvoří nedělitelnou část s 8. kapitolou, v níž byly ukázány obrazy čtyř polnic, zatímco v 9. kapitole vystupují dva následující soudy polnic, a poslední, soud sedmé polnice uvidíme v kapitole 11.

Tři poslední soudy polnic biblický text popisuje jako „trojí BĚDA“ (8,13; srov. 9,12; 11,14). Je to velmi vážné oznámení rostoucí intenzity a hrůzy Božích soudů. Kapitola 9 se zabývá popisem soudů páté a šesté polnice.

PÁTÁ POLNICE (9,1-12) - PRVNÍ BĚDA!

Současně se zazněním páté polnice začíná růst intenzity Božích soudů až do dosažení kulminačního bodu.

Již v průběhu úvah o dramatu sedmi polnic v 8. kapitole jsme zjistili, že **soudy prvních čtyř polnic budou mít zhoubný vliv na přírodní okolí, zatímco poslední tři soudy se bezprostředně dotknou člověka.** Proto je v tomto kontextu pochopitelné dramatické oznámení obsažené v apokalyptické zprávě: „Běda, běda, běda těm, kteří bydlí na zemi, pro zbývající hlasy polnic tří andělů, kteří ještě mají troubit“ (8,13). Třikrát zopakované oznámení: „běda těm, kteří bydlí na zemi…“ znamená, že všechny Boží soudy a tresty vylité na hříšnou zem do té doby byly jen slabým odvarem ve srovnání s hrůzou Božích soudů, které ještě mají přijít.

OTEVŘENÍ PROPASTI (9,1-2)

Po odeznění zvuku páté polnice uviděl apoštol Jan hvězdu, spadlou z nebe na zemi; a dostala klíč od jícnu bezedné propasti (v. 1).

V knize Zjevení jsme již dvakrát četli a pádu hvězd: v souvislosti se soudem šesté pečeti (6,12.17), pak v soudu čtvrté polnice (8,12.13). V obou případech šlo o fyzických nebeských tělesech či jejich úlomcích, a jejich svržení na zem bylo projevem Božího soudu vylitého na hříšný svět.

Zde popsaná hvězda však poukazuje spíše na **osobu** než na doslovnou hvězdu, planetu či meteorit. Text Bible říká, že tato hvězda schopnost přijmout (klíče) a otevírat (propast): „… hvězdě, která spadla z nebe na zem, byl dán klíč od jícnu propasti; **otevřela** jícen propasti…“ Text mluví zároveň, že ta hvězda je popisována v čase minulém, což znamená, že jde o událost, která již proběhla. Takže zde máme co do činění ne s faktem, ale s výsledkem: „… spadla z nebe na zem“.

Není v tomto textu bližší vysvětlení, koho tato hvězda představuje? V takovém případě se aplikuje nejdůležitější a nejlepší metoda interpretace Písma svatého: **Vykládat Bibli Biblí**. Pomocí je analogický úsek knihy Zjevení: Ve 12. kapitole této knihy Boží slovo říká, že v nebi propukla válka: „Michael a jeho andělé se utkali s drakem… A **veliký drak**, ten dávný had, **zvaný ďábel a satan**, který sváděl celý svět, byl svržen na zem“ (v. 7 a 9). Touto velkou

událostí, která se odehraje s největší pravděpodobností v polovině Velkého soužení, Bůh ukončí proces obviňování bratří satanem v nebi, proces trvající po celá staletí. A tak hvězdou, která spadla z nebe, je sám satan. Pán Ježíš Kristus, vítěz a mařitel skutků satana (1J 3,8), řekl: „Viděl jsem, jak satan padá s nebe jako blesk“ (L 10,18). Prorok Izajáš popsal pád satana následovně: „Jak jsi spadl z nebe, třpytivá hvězdo, jitřenky synu! Jak jsi sražen k zemi, zotročovateli pronárodů!“ (Iz 14,12-15). V tomto textu Vulgáta, latinský překlad Písma svatého, používá termín LUCIFER (Světlonoš). Pád satana nebude současně s jeho zánikem, ale bude ničit jiné.

Na vymezený čas satan dostane svolení panovat nad lidmi, kteří zavrhli Pána Ježíše. V závěru 1. verše čteme, že jí (padlé jitřence) bude dán klíč od propasti. Je zde ABYSSOS. Na základě vztahu Pána Ježíše Krista je to termín označující PROPAST DÉMONŮ (L 8,31). Termín ABYSSOS se v knize Zjevení vyskytuje sedmkrát (9,1; 9,2; 9,11; 11,7; 17,8; 20,1; 20,3) a pouze dvakrát v zbývajících knihách Nového zákona (L 8,31; Ř 10,7). Na základě listu Římanům (10,7), můžeme předpokládat, že Pán Ježíš Kristus mezi svou smrtí a zmrtvýchvstáním vyhlásil v propasti (ABYSSOS) jeden ze svých vynikajících triumfů.

Do této propasti bude rovněž na konci svržen i sám satan a bude uvězněn na tisíc let (Zj 20,13), než však k tomu dojde, počáteční verše 9. kapitoly říkají, že satan dostane klíč od propasti s možností uvolnění obrovské armády démonů jemu k dispozici. Verš 2 říká, že tuto příležitost využije a použije tento klíč a propast bude otevřena. Vyjde z ní dým, jako z velké pece, který zatmí slunce i ovzduší. Bude to možná podobné mohutné erupci obrovského vulkánu. Začne hlavní útok satanských a démonických mocností (srov. Zj 12 a 13).

DÉMONICKÉ MUČENÍ (9,3-6)

Z dýmu propasti vycházejí na zem sarančata, která se budou podoba škorpionům. Jak vyplývá z dalšího popisu, nebudou to obvyklé kobylky, ale jak to popisuje vynikající biblista J. Walwoord, „bude to viditelná reprezentace mocné armády démonů, vypuštěných na zemi“ (*The Revelation of Jesus Christ*, str. 160), a jiný biblista, A. Peake, udává: „Budou to úžasná stvoření z propasti, démonická sarančata, přinášející všeobecnou záhubu, vybavená ďábelskými instinkty a vybavená pekelnou mocí“ (*The Revelation of John*, str. 181). Kobylkám byl dán rozkaz, aby neškodily trávě ani zeleni, stromům, pouze lidem, kteří nemají Boží pečeť na svých čelech (v. 4). Tato zhoubná činnost démonických kobylek bude v určitém smyslu podobné účinkům neutronové bomby, která ničí výlučně lidi, protože nevyvolává tlakovou vlnu. Na druhé straně však, neutronová bomba zabíjí lidi, zatímco kobylkám bylo přikázáno, ne aby lidi zabíjely, ale aby je po pět měsíců trýznily (v. 5). A je tu třeba také zvážit, že démonické kobylky, jejichž uštknutí se podobalo uštknutí škorpiona, ačkoli byly pod bezprostřední ochranou satana, budou muset respektovat přísná Boží nařízení, který nedělitelně a nepřetržitě panuje nad celým svým stvořením:

Za prvé: kobylky nesmějí škodit zeleni ani stromům, pouze lidem, kteří nemají Boží pečeť na svých čelech (v. 4),

Za druhé: kobylky nemají právo lidi zabíjet, pouze je trýznit (v. 5),

Za třetí: čas trýznění lidí kobylkami je omezen na dobu pěti měsíců (v. 5).

Tímto způsobem Bůh vymezí působnost ničivých kobylek do jím stanovených hranic, podobně jak tomu bylo v případě zkoušek Joba (Jb 1,12; 2,6). Všemohoucí Bůh uvrhne satana do nesmyslné a paradoxní hlouposti, a přikáže mu prostřednictvím démonických emisařů krutě trýznit **všechny nespasené** v době Velkého soužení. Tohoto ukrutného trápení budou ušetřeni pouze ti, kteří byli zapečetěni Boží pečetí v 7. kapitole, podobně jako dnes, v době milosti, je každý věřící zapečetěn zaslíbeným Duchem svatým ke dni vykoupení (Ef 1,13.14; 4,30). Tak tedy spasení ve Velkém soužení budou uchráněni od útrap démonických kobylek.

V dobách Starého zákona byly kobylky strašlivou ranou, protože ve velmi krátkém čase kompletně sežraly všechno zelené a ponechaly lidi i zvířata beze stravy. V Písmě svatém Bůh často používá kobylky jako specifický druh Božího soudu, seslaného na hříšné lidstvo (Joel 1,4-7). Tímto soudem, na Boží příkaz, Mojžíš donutil faraona k uznání všemohoucího Boha a propuštění Izraele z Egypta (2M 10,1-20). Když kobylky pokryly celou egyptskou zemi, farao spěšně zavolal Mojžíše a Arona a řekl jim: „Zhřešil jsem proti Hospodinu, vašemu Bohu, i proti vám. Sejmi prosím můj hřích ještě tentokrát a proste Hospodina svého Boha, aby jen odvrátil ode mne tuto smrt“ (2M 10,16.17).

Jako odpověď na Mojžíšovu modlitbu Bůh seslal obrovský vítr, který odvál kobylky a uvrhl je do Rudého moře (v. 19). V souvislosti s ranou kobylek v Egyptě Písmo prohlásilo, „že tolik kobylek nebylo nikdy předtím ani potom“ (v. 14). Ve světle tohoto prohlášení kobylky popsané v 9. kapitole Zjevení jsou zcela jiného druhu. Kobylky, které sužovaly Egypt, neměly vůdce, zatímco kobylky popisované v Zjevení měly nad sebou jako krále anděla propasti (Zj 9,11). Kobylky z 2M 10 „… sežraly všechny byliny na zemi i všechno ovoce na stromech… Na stromech a na polních bylinách po celé egyptské zemi nezbylo nic zeleného“ (v. 15), kobylky ze Zj 9 neškodily „trávě na zemi ani žádné zeleni ani stromoví“ (v. 4). Tyto kobylky budou škodit „jenom lidem, kteří nejsou označeni Boží pečetí na čele“. A tak apokalyptické kobylky nemohou být srovnávány s kobylkami v přírodě, protože budou démonické povahy, neboť v tomto případě démoni budou v podobě těchto unikátních kobylek. Jako odpověď na nekonečné dedukce mnoha liberálních teologů, kteří apokalyptickou ránu kobylek spojovali s těmi či oněmi událostmi minulosti či současnosti, např. s invazí Gótů, mohamedánů, řádu Žebráků, s jezuity, protestanty či Turky, můžeme jasně uvést, že z jejich nabubřelých hypotéz nezůstalo nic, co by si zasloužilo pozornost. V principu věcí, co můžeme vědět o kobylkách ukázaných apoštolovi Janovi, od té doby jsou tyto kobylky stále ještě do dneška „pod Božím zámkem“, v temné propasti, kam nedohlédnou teologové, ani fotografové, ani novináři. Stejně jako se všemi událostmi budoucna je třeba brát Boží zjevení tak, jak je nám sděleno a pevně věřit, že se vše vyplní přesně tak ve shodě s prorockým slovem knihy Zjevení (srov. Zj 21,5).

Trápení vyvolané apokalyptickými kobylkami je popsáno v 5. verši: „Nebyla jim dána moc, aby lidi zabíjely, nýbrž aby je po pět měsíců trýznily; byla to trýzeň, jako když škorpión bodne člověka.“

Škorpióni vzbuzují vždycky strach a hrůzu, a jejich bodnutí jsou obzvlášť nepříjemná, bolestivá a nebezpečná. V tropických krajích malé děti po uštknutí škorpiónem obvykle umírají.

Biblický text dále píše, že trápení způsobená kobylkami bude trvat pět měsíců. Pro potvrzení této pravdy toto tvrzení je uvedeno dvakrát (v. 5 a 10).

Konzervativní biblisté berou jako nejpravděpodobnější doslovné chápání doby pěti měsíců. V Písmě svatém nejsou žádné důvody k tomu, že termín „měsíc“ nebo „rok“ by byl užit v jiném významu než doslovně, zatímco „den“ je velmi často užit v prorockém významu jako „rok“ (např. 70 týdnů Daniele, Da 9,24-27; srov. 4M 14,34; Ez 4,6).

Na rozdíl od utrpení způsobeného škorpiónem, kdy může dojít ke smrti během několika hodin, trýzeň způsobená kobylkami bude trvalá po celý dlouhý časový úsek a výsledkem těchto dlouhodobých mučení Boží slovo ve v. 6 říká, že „v ty dny budou lidé hledat smrt, ale nenajdou ji, budou si přát zemřít, ale smrt se jim vyhne“. V této politováníhodné době trápení nebude možno ani spáchat sebevraždu. Bude to krutá noční můra démonického řádění takových rozměrů, že lidé přestanou rozhodovat o svém údělu, budou degradováni na úroveň počítačových čísel a plni apatie se ponoří do nekončící agonie těla i duše. Tak se naplní Boží slovo, že mimo přirozených ran prvních čtyř polnic budou bezbožní lidé navíc postiženi útoky démonů. Prožijí tak strašné a bolestivé zkušenosti, že to bude normální, že lidé budou hledat smrt. Proroctví poslední knihy Bible ale říká, že smrt se jim vyhne (v. 6). A teprve tehdy lidé, kteří popírali a zavrhovali pekelná muka, se budou moci přesvědčit o jejich existenci ještě za svého života.

V dobách působení Pána Ježíše bylo zcela běžné, že spoutaní lidé, kteří byli ve spárech démonů, neměli právo na sebe sama, neměli možnost vlastní volby (srov. Mk 9,17-29), prožívali jak tělesné utrpení, tak i psychickou torturu (srov. Mk 5,1-20). Rovněž lidé, kteří budou trýzněni démonickými kobylkami v době Velkého soužení nebudou mít svobodu volby, a ani nebudou moci sami ukončit svůj život. V těchto temných a ponurých hodinách jim dokonce bude vzata naděje na vysvobození z těchto hrozných muk smrtí. Budou vydáni, budou muset čelit těmto démonickým torturám bez jakékoliv možnosti úniku. I když však bude stav bezbožných lidí, žijících v dobách Velkého soužení velmi politováníhodný, avšak ani tato rána ze strany démonických kobylek je nepřiměje k upamatování se.

POPIS KOBYLEK (9,7-11)

Proroctví vykresluje obraz apokalyptických kobylek velmi podrobně, abychom věděli, že to nejsou obvyklé kobylky, a byl popsán speciálně v knize Zjevení, aby se zdůraznilo, že to bude zvláštní druh Božího soudu. Abychom si dokázali představit tento obraz, používá Jan „srovnávací metodu“ s častým výskytem slov „podobně“, „jako“, „jakoby“. Protože letitý apoštol nikdy nic podobného neviděl, snaží se to popsat termíny, kterým rozumíme. Činí tak ve vztahu k věcem, se kterými jsme dobře obeznámeni. Z pohledu byly kobylky podobné koňům připraveným k boji (v. 7). Démoni jako duchovní bytosti nemají fyzická těla, budou muset tedy přijmout nějaké tělo, ve v. 7 čteme, že to budou těla podobná válečným koním, tedy budou velikosti koně! Na jejich hlavách bude něco jako zlaté koruny (v. 7), jejich tváře

budou podobné lidským (v. 7), jejich vlasy budou jako ženské vlasy (v. 8) a zuby budou mít jako lvi (v. 8). Tato kombinace zvířecích i lidských znaků, budící hrůzu, představuje děsivý charakter nástrojů Božího soudu. V obraze démonických kobylek bude nakonec demaskována skutečná povaha satana a jeho padlých andělů. V 9. verši mají kobylky železné pancíře a hřmot jejich křídel zněl „jako když množství spřežení se řítí do boje“ – obraz plné připravenosti ničit. Měly ocasy podobné jako škorpión, aby škodily po pět měsíců.

Jako doplněk podrobného popisu v. 11 udává, že kobylky měly nad sebou krále, anděla propasti, jehož jméno bylo citováno hebrejsky i řecky: NIČITEL. Tu bude konečně odhalen pravdivý charakter satana, který byl lhářem a vrahem od počátku (J 8,44). Pán Ježíš Kristus ho nazval „vládcem tohoto světa“ (J 14,30), apoštol Pavel „vládce nadzemských mocí“ (Ef 2,2). Pán Ježíš o něm řekl plnou pravdu: „Zloděj přichází, jen aby kradl, zabíjel a ničil. Já jsem přišel, aby (ovce) měly život a měly ho v hojnosti“ (J 10,10).

OHLÁŠENÍ ZBÝVAJÍCÍCH „BĚDA“ (9,12)

Popisované trápení je teprve prvním ze tří velkých soudů, které ukončí drama sedmi polnic. Verš 12 udává, že jedno „běda“ pominulo, a že následují ještě dvě následující „běda“ (9,13-21; 11,14-19).

Slovo „BĚDA“ v Bibli vždy ukazuje velké porážky a neštěstí, např. Iz 5,8-30; Mt 11,21; Mt 23. kapitola.

Tak tragické události budou předcházet opětný příchod Pána Ježíše Krista.

ŠESTÁ POLNICE (9,13-21) - DRUHÉ BĚDA!

Ve chvíli, kdy zatroubil šestý anděl, odhaluje se hrozný obraz, pro který předešlé scény vytvářely prolog. Přinášel-li soud páté polnice hroznou ránu trýzně a mučení, které však neohrožovaly život, teď už nebude před zničením záchrana.

Spolu se zazněním šesté polnice apoštol Jan uslyšel hlas, vycházející ze čtyř rohů zlatého oltáře, stojícího před Bohem (v. 13). O zlatém oltáři už byla řeč v 8. kapitole. Byla to scéna popisující slavnostní chvíle kladení oběti kadidla spolu s modlitbami svatých (8,3), současná zmínka o zlatém oltáři je spojena se soudem šesté polnice. Z toho vyplývá, že nastávající soud dává odpověď na modlitby pronásledovaných svatých na zemi a výraz Božího hněvu, zjeveného v následujících ranách, dopadajících na zemi. Čtyři rohy oltáře (srov. 2M 30,2.3) poukazují na to, že je to tentýž zlatý oltář, jaký byl ve stánku úmluvy i ve svatyni. Mají-li rohy oltáře význam, hovoří o Boží suverenitě a jeho pravomoci soudit.

Hlas zaznívající ze zlatého oltáře přikázal andělovi, který zatroubil, aby rozvázal čtyři anděly, svázané u řeky Eufrat (v. 14). Tito čtyři andělé nejsou těmi anděly ze 7. kapitoly. Písmo svaté totiž uvádí zásadní rozdíly mezi nimi:

Za prvé, čtyři andělé, zmínění v 7. kapitole, měli za úkol **pozdržet čtyři větry země**, aby nevály na zemi, ani na moři, ani na žádné stromy, dokud nebudou zapečetěni spasení z Izraele (7,2-4), zatímco andělé v 9. kapitole měli za úkol **zničit třetinu lidstva**;

za druhé, čtyři andělé ze 7. kapitoly byli na čtyřech koncích světa, zatímco andělé z 9. kapitoly byli u řeky Eufrat;

za třetí, čtyři andělé ze 7. kapitoly byli volní, zatímco andělé v 9. kapitole byli spoutaní a nemohli se těšit svobodě, a když byli rozvázáni, museli vykonat obludný soud, totální masakr – utratit třetinu lidstva.

A tedy čtyři andělé z 9. kapitoly mají za úkol jinou službu, a jak naznačují biblisté, jsou to zlí, padlí andělé, protože byli spoutáni. K tomu nemáme v Bibli podklad k tvrzení, že by svatí, Boží andělé byli svázáni. Na základě listu Judy (v. 6) a 2Pt 2,4 část padlých andělů je svázána a čeká velký den soudu (srov. 1Ko 6,3). Podobný úděl čeká satana, který také bude svázán a uvržen do propasti na tisíc let (Zj 20,1-3).

Z výše uvedených výroků Božího slova můžeme vyvodit závěr, že čtyři andělé, svázaní u řeky Eufratu jsou zlí, padlí andělé, kteří budou propuštěni z pout v souvislosti s počátkem soudu šesté polnice, aby vykonali surovou masovou exekuci jedné třetiny lidstva. Bude to následující důsledek vypuštění zlých andělů na zemi, podobně jako to předtím mělo místo v souvislosti s výskytem démonických kobylek v době soudu páté polnice.

Při diskusi o obsahu této nezvyklé události se objeví otázka: proč byli tito andělé svázáni u řeky Eufrat? Odpověď bude srozumitelnější, vezmeme-li v úvahu, že vize soudu šesté polnice se týká invaze z východu. Řeka Eufrat v biblické historii tu sehrála zvláštní roli.

Za prvé, na začátku lidských dějin se zde nalézala zahrada Eden, kde začal hřích člověka (1M 2,14.15; 3,6.7),

za druhé, v této oblasti došlo ke spáchání prvního zločinu bratrovraždy – Kain zabil Abela (1M 4,8),

za třetí, zde, nad řekou Eufrat bydlel také Nimrod a zde začalo jeho náboženství (1M 10,11). Výsledkem jeho činnosti byla následně vybudována babylonská věž, výraz vzpoury proti Bohu, projev lidské pýchy. V důsledku Božího soudu na vzbouřenými národy došlo k zmatení jazyků a rozptýlení lidstva (1M 11,1-9),

za čtvrté, v okolí, nad Eufratem, bylo vybudováno mocné město Babylon, které se později stalo nebezpečným hlavním městem babylonského impéria,

a nakonec, v Babylonu má svůj počátek veškeré náboženství starověku, Babylon byl kolébkou starověkého modlářství, astrologie, okultismu, magie, černokněžnictví a věštectví. A přesně tak zde, kde satan kladl základy svého království, budou vylity hrozné Boží soudy. Zlost obyvatel země došla vyvrcholení v Babylonu, a bude tak evidentně ukázána v obraze náboženského a komerčního Babylonu v 17. a 18. kapitole knihy Zjevení. A protože Pán Ježíš má kontrolu nad všemi událostmi historie, proto byli čtyři zlí andělé ze Zj 9,14.15 rozvázáno na jeho příkaz. Povšimněme potvrzení v. 15: „… připravení na hodinu, den, měsíc a rok…“. To ukazuje na přesnost Božího času ve všech událostech historie; nic se neděje předčasně ani pozdě: **„Je to hodina NULA pro zemi!“** Výrok je jednoznačný a tvrdý: zahubit třetinu lidstva (v. 15).

Výše popisovaný soud – zničení třetiny obyvatel země – bude jedním z nejvíce ničivých soudů a katastrof, uváděných kdekoliv v knize Zjevení.

O něco dříve, při rozlomení čtvrté pečeti, zahynula čtvrtina lidstva (6,8), a teď z pozůstalých tří čtvrtin lidstva má zahynout třetina. Tu je potřeba moudrosti (srov. Zj 13,18). Řečeno všeobecně, pouze těmito dvěma soudy: čtvrté pečeti (6,8) a šesté polnice zhyne polovina světové populace, tedy víc než dvě miliardy lidí.

Ještě nikdy od dob Noe se lidstvo neocitlo v takové míře pod bezprostředním působením Božího soudu. Opakování rozměru toho hrozného trestu najdeme v 18. verši. Bude to strašlivá megasmrt!! Bude obtížné sečíst všechny lidi, kteří zhynou následujícími soudy pečetí, polnic i číší hněvu v době Velkého soužení. Pán Ježíš Kristus řekl: „**A kdyby nebyly ty dny zkráceny, nebyl by spasen žádný člověk**; ale kvůli vyvoleným budou tyto dny zkráceny“ (Mt 24,22).

ARMÁDA DVOU SET MILIONŮ (9,16-19)

Když Pán Ježíš ukazuje apoštolu Janovi vizi zničení v obrazu šesté polnice podává několik nezbytných detailů. Největší dojem vyvolává počet ďábelské kavalerie. V 16. verši čteme, že „A jejich jízdních oddílů bylo dvě stě miliónů, slyšel jsem jejich počet.“ Je to astronomický počet **dvou set milionů** (tento výčet v originálu doslova zní: dvakrát deset tisíců krát deset tisíců). Tak početná armáda je prakticky v lidských myslích nemyslitelná. Vezmeme-li však v úvahu nesčíslné miliony lidí žijících na východě, doslovná interpretace tohoto počtu není celkově nemožná, počítáme-li zvlášť populační explozi Orientu.

Nemáme bezprostřední zmínky o tom, odkud bude tato armáda pocházet, ale protože čtyři andělé byli svázáni nad řekou Eufrat (v. 14), můžeme z toho vyvodit, že to bude armáda Východu. Každopádně podobně to vypovídá i pozdější text knihy Zjevení (16,12), že při vylití šesté nádoby (rány) dojde k invazi z Východu. Při té příležitosti je třeba vzít v úvahu, že soudy polnic a nádob hněvu, jak tvrdí biblisté, stanoví sbíhající se události, a pokud ne, jednak stanoví dvě různé fáze téže operace. Tak tedy vize šesté polnice a vize šesté nádoby mluví o armádě z Orientu. Z hlediska vidění chronologie soudy polnic, nastupující po době jako údery kovářského kladiva, jasně ukazují na to, že události Velkého útisku se začínají chýlit ke konci.

Bez ohledu na to, zda počet dvou set milionů je doslovný či symbolický, jednak z textu vyplývá, že třetina lidstva zahyne. Tato obrovská armáda, zde popsaná, bude pokračovat ve válce a v masovém ničení až do druhého příchodu Pána Ježíše Krista.

Apoštol Jan ukazuje také grafický obraz nedohledných zástupů této armády. V tomto obrazu se slévají barvy koní a démonických jezdců do jedné barvy. Verš 17 říká, že jak koně, tak i jezdci měli brnění červené jako oheň, granátové jako hyacint a žluté jako síra; hlavy koňů byly jako hlavy lvů a z jejich tlam šel oheň, dým a síra. Tato strašná dvousetmilionová armáda použije tří ran: oheň, dým a síru. Oheň, dým a síra mají vždy úzkou souvislost s Božím trestem (Zj 14,10; 19,20; 20,10; 21,8). Je to neobvykle reálný obraz dnešních válek za použití jak konvenčních zbraní, tak i zbraní nukleárních. A je to možné, to zakusili už před mnoha tisíci lety hříšní obyvatelé Sodomy a Gomory (1M 19,24.25), a potvrdili očití svědkové – Abraham a Lot (19,27-29).

Ve vizi démonické armády se setkáváme s obrazy jako „koně“ (srov. 6,1-8; 9,7), „lvi“ (srov. 9,8; 13,2), „hadi“ (9,19; srov. 12,9). Všechny tyto obrazy hovoří o zvířatech, která mohou usmrtit, a dále hovoří o spojení s mocnostmi temnosti. Jak úžasná stvoření to budou svědčí fakt, že jejich ocasy budou podobné hadům, které dokážou pouze jediné – škodit (v. 19).

V obrazu soudu šesté polnice bude je možno povšimnout si jedné děsivé „zajímavosti“, že smrt budou roznášet koně a ne jezdci.

V důsledku soudu šesté polnice bude zničena třetina světové populace. Skeptikové a nevěřící pochybovačně pokyvují hlavami, ale v době atomové, ve které žijeme, se stále častěji hovoří o možnosti totálního zničení lidstva. Všechny katastrofy a kataklysmata, popsaná v knize Zjevení jsou velmi reálné, a to především díky nukleární energii.

A LIDÉ SE PŘESTO NEVZPAMATUJÍ (9,20.21)

I když současné lidstvo tak velmi touží po míru, mír nepozná, protože pohrdli záchranou a zavrhlo KNÍŽETE POKOJE, PÁNA JEŽÍŠE KRISTA (srov. Iz 9,5; 48,22; 57,20.21; 2Te 2,10-12).

Poslední dva verše 9. kapitoly tak evidentně a jasně říkají, že dokonce i ty nejstrašnější katastrofy Velkého soužení nepovedou lidi k tomu, aby se vzpamatovali, protože lidské srdce je od počátku do konce zlé a převrácené (1M 6,5; 8,21; Jr 17,9; Mt 15,18-20; Ř 3,9-20).

„A přesto se ostatní lidé, kteří v těch pohromách nezahynuli, neodvrátili od výtvorů svých rukou“ (v. 20a; srov. Zj 16,9.11.21).

Ve druhé části 20. verše jsou popisováni zločinci, porušující přikázání první desky Dekalogu (přikázání I – IV, regulující vertikální vztah člověka k Bohu) a 21. verš jmenuje zločince, porušující přikázání druhé desky Dekalogu (přikázání V – X, regulující horizontální vztah bližního k bližnímu).

První deska

Povšimněme si nejprve 20. verš. Duch svatý zde poukazuje na dva hrozné hříchy: démonismus a modloslužebnictví. Prorocké slovo říká, že lidé, kteří zahynuli těmito ranami, se **„… neodvrátili od výtvorů svých rukou“ a nepřestali se klanět démonům…“**

A) **Démonismus,** který v našich dobách si vydobyl právo na existenci, se bude šířit dál jako virus, až dosáhne v odstrašující míře plné uznání a hodnocení v době Velkého soužení. Démonismus se vždy šíří na základě modloslužby. Tuto pravdu odkryl skrze Ducha svatého apoštol Pavel (1Ko 10,19-21; srov. 3M 17,7; 5M 32,17; Ž 106,36.37).

B) **Modloslužba**

„… nepřestali se klanět … modlám ze zlata, stříbra, mědi, kamene i dřeva…“

Modloslužba je hrozný a ošklivý hřích proti prvnímu i druhému přikázání Dekalogu. Za hřích modloslužby byl izraelský národ potrestán hrozným područím – asyrským a babylonským, za stejný hřích bude potrestáno nominální křesťanství Velkým soužením (Zj 2,20-25; srov. 2Te 1,8.9). (srov. Henryk Turkanik, *Dekalog*, „ŁASKA I POKÓJ“, Warszawa 1988, str. 23-41).

Druhá deska

A teď zaměřme pozornost na verš 21: „Neodvrátili se od svých vražd ani čarování, necudností ani krádeží.“ V posledním verši zvažovaného oddílu Duch svatý ukazuje čtyři kategorie přestupků:

(1) vraždy

To je vědomé porušení šestého přikázání Dekalogu. Bible říká, že „ti, kteří takové věci dělají, nebudou mít podíl na království Božím“ (Ga 5,21; srov. Ř 1,29; 1J 3,15), ale jejich údělem bude „ohnivé jezero“ (Zj 21,8; srov. 22,15). (Srov. Dekalog, str. 107-115).

(2) čarování

Čarování si v naší době získalo obrovskou popularitu. Při čarování se používají všechny formy zaklínání, vyhýbání se kouzlům, pověry, zaříkávání všeho druhu při křečích dětí, padoucnici, krvácení, léčbě atd. Ti, kdo provozují čáry, jsou v četném zástupu těch, kdo putují do pekla – ohnivého jezera (Ga 5,20; Zj 21,8; 18,23; 22,15). (Viz Dekalog, str. 51-52). Termín „čáry“ v řečtině zní: FARMAKEION, z něhož pochází dnešní označení FARMACIE. Originální řecký termín naznačuje, že tehdejší farmacie používala pro své medikamenty směsi jedů, narkotik, omamných látek a také magické prvky, používané v čarování, zaklínání, zaříkávání, zažehnávání atd. Nový zákon řecký používá termín FARMAKEIA – čáry třikrát (Ga 5,20; Zj 9,21; 18,23), a dvakrát FARMAKOS – čaroděj (Zj 21,8; 22,15). V době Velkého soužení antikrist dovolí lidem používat různá FARMAKEIOS, dále narkotika a magii, aby si zajistil popularitu světa a aby mohl podrobit lidi své vůli.

(3) smilstva

Dnešní svět položil hlavní důraz na nečistotu všeho druhu a sex. Nečistota je generální prolomení bariéry čistoty přestupováním sedmého přikázání. Bible říká, že cizoložníci a smilníci jsou kandidáty věčného zatracení (1Ko 6,9.10; Ga 5.19-21; Ef 5,5; Ko 3,5.6; Žd 13,4; Zj 21,8; 22,15). (viz *Dekalo*g, str. 119-126).

(4) krádeže

To je poslední kategorie přestupků, jejichž pachatelé se neobrátí ani pod tlakem strašných ran Velkého soužení. Krádeže jsou jedním z nejpopulárnějších zločinů dnešní doby. Je to vědomé přestoupení osmého přikázání Dekalogu. Písmo svaté říká, že zloději, chamtivci a vyděrači nebudou dědici Božího království (1Ko 6,10; 1Tm 1,10). (viz *Dekalog*, str. 129-140).

Shrneme-li tyto úvahy, zjišťujeme, že poslední dva verše 9. kapitoly ukazují úžasný obraz lidské zkaženosti. Apoštol Pavel, díky světlu Ducha svatého, vykreslil obraz tohoto světa v poslední době, ve které právě žijeme (1Tm 4,1-3; 2Tm 3,1-5).

Písmo svaté v podrobnostech sděluje, že celý svět dozrává k soudu a připravuje se na přijetí antikrista, falešného mesiáše (srov. J 5,43), o kterém psal apoštol Pavel:

„Ten zlý přijde v moci satanově, bude konat kdejaký mocný čin, klamná znamení a zázraky a všemožnou nepravostí bude svádět ty, kdo jdou k záhubě, neboť nepřijali a nemilovali pravdu, která by je zachránila. Proto je Bůh vydává do moci klamu, aby uvěřili

lži. Tak budou odsouzeni všichni, kdo neuvěřili pravdě, ale nalezli zalíbení v nepravosti“ (2Te 2,9-12).

10. kapitola

MOCNÝ ANDĚL

V 10. kapitole začíná v této knize již druhá **BIBLICKÁ PARANTÉZA (10,1 – 11,14)**, (první byla v 7. kapitole). Další průběh této parantézy je v první části 11. kapitoly (v. 1-14). **Je to mezihra mezi 6. a 7. polnicí (9,13-21; 11,15-19)**, zcela podobně jako tomu bylo mezi 6. a 7. pečetí (6,12-17; 8,1nn). Toto druhé interludium (mezihra) není kontinuitou chronologického chodu událostí Velkého soužení, ale zjevením nových skutečností, jejichž obsah rozšíří kompletní obraz prorocké scény.

A tak Duch svatý v kapitolách 10 a 11 na chvíli zastaví popis chronologického sledu prorockých událostí Dne Páně (Velkého soužení), aby ukázal tři zvláštní postavy: „mocného anděla“ (10.kap.), a „dva svědky“ (11. kap.).

MOCNÝ ANDĚL S MALOU KNÍŽKOU (10,1-4)

Vstupní verš ukazuje vizi „mocného anděla, jak sestupuje z nebe“.

Není to 7. anděl s troubou, slovo „jiný“ - ř. ALLON znamená „jiný téhož druhu“. Proto to není 6. anděl v 9,13 ani 7. anděl, který bude troubit v 11,15. Protože nemáme jasnou jednoznačnou výpověď co do charakteru tohoto anděla, jeho postava může být dána jen pomocí následujícího popisu.

Vzniká otázka: Kdo je tímto „mocným andělem“?

(A) VYBRANÝ ANDĚL

Část vykladačů říká, že to je vybraný zvláštní anděl, možná Michael, jeden z nejvyšších andělů v hierarchii duchovních mocností. V 12. kapitole je archanděl Michael uveden jako Boží vyslanec vybavený Bohem zvláštní mocí k vítězné válce se satanem a jeho anděly a jejich svržení z nebe na zem. Podobně i zde je mocný anděl charakterizován jako mající velkou moc, ale chybí bližší popis jeho funkce, kterou plní. Důvody, proč to není pro řadu biblických interpretů Pán Ježíš, jsou následující:

1. Je to „jiný anděl“ (8,3 a 10,1), čili stvořená bytost, zatímco Pána Ježíše nelze porovnávat s žádnou stvořenou bytostí.
2. Neexistuje biblický důkaz pro tvrzení, že Pán Ježíš Kristus sestupuje na Zemi v polovině, či v období Velkého soužení. Sestoupí na Zem teprve až ke konci doby Velkého soužení. (Mt 24,29.30; Zj 19,11-16).

3. V Novém zákoně a zvlášť v knize Zjevení Pán Ježíš Kristus nikde nevystupuje v podobě anděla, např. mocný anděl (5,2) je určitě mocnou bytostí, ale bylo by znevažující ztotožňovat ho s Beránkem, popsaným o něco dál (5,5.6).
4. Mocný anděl přísahal na Boha žijícího od věků na věky, a tak dal na vědomí, že on sám není Bůh, ale že na Boha přísahá. (v. 6 – srov. Žd 6,13).

(B) JEŽÍŠ KRISTUS

Většina vykladačů se na základě popisu v dalších verších přiklání k názoru, že to nemůže být nikdo jiný než sám Pán Ježíš Kristus, vystupující zde v postavě MOCNÉHO ANDĚLA PÁNĚ. Ve Starém zákoně se Pán Ježíš častokrát objevoval v podobě ANDĚLA PÁNĚ, poprvé v 1M 16,7 - kdy se zjevil Hagaře, služebné Sáry. Hagar ho nazvala „Pánem a Bohem, který mne vidí“ (1M 16,13.14). Podobně se zjevil Abrahamovi (1M 22,11-18) i v mnoha jiných okolnostech.

V samotné knize Zjevení se Pán Ježíš představuje pomocí různých symbolů, nejčastěji jako „Beránek zabitý“. (4. – 6. kap.).

Mocný anděl v 10. kapitole je ztotožněn s Pánem Ježíšem z mnoha ohledů:

1) Oblečený do oblaku

Oblak je nejčastějším znakem Boží přítomnosti (2M 14,19.20.24; 3M 16,2, 4M 10,34; 11,25; 5M 31,15; 1K 8,10; Ž 99,7; Da 7,13; Mt 17,5; 24,30; 26,64; L 21,27; Sk 1,9; 1Te 4,17; Zj 1,7, srov. 11,12; 14,14-16.) Pán Ježíš vstupoval na nebe v oblaku (Sk 1,9) a jeho příchod pro církev bude také (1K 15) a také ve slávě přijde rovněž na zemi uprostřed oblaků (Mt 24,30; Zj 1,7).

2) Anděl měl kolem hlavy duhu

Bůh umístil na obloze duhu jako znak smíření s Noé (1M 9,11-13). V Bibli je duha znakem smíření Boha s člověkem a obrazem Božího milosrdenství (1M 9,8-17; srov. Ez 1,28). Ve chvíli vize nebeské slávy v Zj 4 viděl Jan sedícího na trůně a kolem něj byla duha (Zj 4,3). Byl to znak Nové smlouvy milosrdného Boha s novým stvořením. A tak anděl s duhou kolem hlavy mluví o trvalosti Boží smlouvy (srov. Iz 54,9.10).

3) Jeho obličej zářil jako slunce

Jan byl již dvakrát svědkem tak velkého zážitku. Nejprve na hoře proměnění viděl proměněného Pána a Mistra – **„jeho tvář zářila jako slunce“** (Mt 17,2), a pak na ostrově Patmos uviděl zmrtvýchvstalého a oslaveného Pána: **„… jeho vzhled jako když slunce září v plné své síle“** (Zj 1,6). Podobně to vyjádřil i pozdější apoštol národů: „uviděl jsem v pravé poledne během cesty **světlo z nebe, jasnější než slunce**, které mne oslnilo i ty, kteří jeli se mnou“ (Sk 26,13). V Bibli je pouze oslavený Pán nazván sluncem (Ž 84,12). Poslední prorok Starého zákona ho nazývá SLUNCEM SPRAVEDLNOSTI (Ml 3,20). Jen on je opravdu „světlem světa“ (J 1,5.9; 8,12; 12,46).

4) Jeho nohy byly jako ohnivé sloupy

V Bibli je oheň podobně jako oblak vždy symbolem Boží přítomnosti a obrazem přicházejícího soudu (1M 15,17.18; 2M 19,16-28; 5M 4,24; 9,3; Iz 33,14; Žd 12,29). Ve vizi zmrtvýchvstalého Pána na ostrově Patmos apoštol Jan viděl „**jeho nohy podobné kovu přetavenému ve výhni…“** (Zj 1,15), podobně popisuje svůj zážitek setkání s Pánem „velmi milý“ prorok Daniel: **„… nohy jako lesknoucí se bronz…“** (Da 10,6).

5) Pravou nohou se postavil na moře, levou na pevninu (v. 2)

Je to obraz moci a všemohoucnosti Pána Ježíše, který řekl: **„Dána je mi všeliká moc na nebi i na zemi“** (Mt 28,18). Bůh Otec složil a poddal všechno pod jeho nohy (Ž 8,7; Žd 2,8; 1K 15,27; Ef 1,22). Jeho nohy budou šlapat po všech nepřátelích (Ž 110,1; Mt 22,44; 1K 15,25; Zj 19,15.16).

6) v ruce měl otevřenou knížečku (v. 2)

V 5. kapitole knihy Zjevení měl Beránek ve svých rukou knihu zapečetěnou sedmi pečetěmi, které byly úspěšně sňaty a ukazovaly na následující obrazy Božích soudů. Knížka zde v 10. kapitole nemá pečetě, byla již otevřena, rozvinuta a byla nazvána „knížečkou“ pro malý formát. V 5,1 byla kniha s pečetěmi je označena řeckým slovem BIBLION, zde je zdrobnělá forma „BIBLARIDION“.

Obsah této knížečky není nikde ve Zjevení specifikován, někteří se domnívají, že je to obraz vlády a autority, dané tomuto andělu ke splnění jeho mise.

V základu věci se dozvíme o této knížce více, kdy apoštol Jan na výslovný andělův příkaz tuto knížku vezme a sní ji (v. 9-11).

7) Volal hlasem podobným řevu lva (v. 3)

V 5. kapitole této knihy je Pán Ježíš Kristus uveden také jako „lev z Judy“ (5,5, por. 1M 49,9 a 4M 24,9).

Jako odpověď na hlas anděla se ozvalo sedm hromů. Ve vizi nebeské slávy ve 4. kapitole blýskání a hřmění provázely Boží přítomnost a vycházely od Božího trůnu (4,5). V dalších kapitolách knihy Zjevení hromy označují pozadí Boží přítomnosti: „**A slyšel jsem hlas z nebe** jako hukot množství vod a jako **zvuk mocného hřmění**“ (14,2). „A slyšel jsem zpěv jakoby ohromného zástupu, jako hukot množství vod a **jako dunění hromu: "Haleluja, ujal se vlády Pán Bůh náš všemohoucí“** (Zj 19,6).

Část vykladačů vztahuje hlas sedmi hromů na sedm hlasů Páně uvedených v Ž 29:

(1) Hlas Hospodinův burácí nad vodami (v. 3)
(2) Hlas Páně plný moci (v. 4a)
(3) Hlas Páně plný důstojnosti (v. 4b)
(4) Hlas lámající cedry (5)

(5) Hlas Hospodinův křeše plameny ohně (7)
(6) Hlas Hospodinův otřásá pustinou (8)
(7) Hlas Hospodinův vyvrací z kořenů duby a lesy (9)

Sedm hromů může být obrazem plnosti Božích intervencí, projevených v Božích soudech nad lidmi.

Z obsahu 4. verše možno vyvodit, že sedm hromů obsahovalo další zjevení, spočívající ve zvlášť artikulovaných zvucích, kterým Jan mohl rozumět, z textu se totiž dozvídáme, že chtěl zapsat jejich výpověď: „Jakmile doznělo to sedmero zahřmění, chtěl jsem to zapsat; ale uslyšel jsem hlas z nebe: "Zachovej v tajnosti, co se ozvalo v sedmeru zahřmění, a nic nepiš!"“ (10,4; srov. Da 8,26; 12,4.9). Je to velmi zvláštní pokyn, když zvážíme, že Pán Ježíš Kristus mnohokrát v knize Zjevení svému sluhovi Janovi řekl: „napiš!“:

a) Ve vizi oslaveného Pána (Zj 1) slyší Jan dvakrát „Napiš!“ (v. 11.19),

b) V poselství sedmi sborům slyší sedmkrát „Napiš!“ (2,1; 2,8; 2,12; 2,18; 3,1; 3,7; 3,14),

c) V dalších kapitolách knihy Zjevení slyší třikrát „Napiš!“ (14,14; 19,9; 21,5).

V tomto jediném konkrétním případě Pán Ježíš Kristus výslovně zakázal Janovi zapsat obsah poselství sedmi hromů. Ilustruje to Boží zásadu, že když Bůh zjevuje biblické pravdy, zjevuje jich spoustu, existují však určitá tajemství, která si Bůh vyhradil pro sebe a lidem je nezjevuje, tak totiž řekl ve svém Slově: **„Skryté věci patří Hospodinu, našemu Bohu, zjevné však patří navěky nám a našim synům…“** (5M 29,28).

Můžeme mít spoustu otázek ohledně Božích cest. V nebi je pochopíme lépe.

OHLÁŠENÍ KONCE TOHO VĚKU (10,5-7)

Mocný anděl stojící na moři i na zemi (bez ohledu na to, zda jej bibličtí interpreti považují za Krista či za jeho reprezentaci) byl odleskem Kristovy slávy a nesl znaky jeho oslavené osoby: „jeho nohy podobné kovu přetavenému ve výhni a jeho hlas jako hukot příboje. V pravici držel sedm hvězd a z jeho úst vycházel ostrý dvousečný meč; jeho vzhled jako když slunce září v plné své síle“ (Zj 1,15.16).

Právo vládnout

Při četbě Zj 10 se uskuteční předivně to, že mocný anděl stanul na moři i na pevnině. Označuje to nárok Pána Ježíše Krista na vládu nad celou zemí (Ž 95,5.6; srov. Ef 1,13.14). Jeho mocný hlas jako řev lva a průvodní hřmot sedmi hromů svědčí o tom, že **Kristus se ujímá vlády nad celou zemí** (viz velké prorocké oratorium na téma „PÁN JE KRÁLEM“ – Žalmy 95–100).

Přísaha

Další závažná událost je přísaha. Ve verších 5b a 6 čteme, že mocný anděl pozvedl pravici k nebi a přísahal na toho, který žije na věky a který stvořil nebesa, zemi i moře.

Písmo hovoří, že Bůh přísahal v zásadních událostech dějiny spásy.

Byl to slavnostní okamžik v dějinách Božího plánu spásy, kdy všemohoucí Bůh před vstupem Izraele do Kanánu přísahal na samého sebe. Čteme o tom v poslední písni Mojžíše: **„Nyní hleďte, jsem jedině já,** jiný bůh vedle mne není, já usmrcuji i obživuji, zdeptal jsem, a zase zhojím, není, kdo by vytrhl z mé ruky. **Pozvedám ruku k nebi a pravím: Já jsem živ navěky!“** (5M 32,39.40; srov. Žd 6,13).

Stejně vznešeným způsobem skládá slavnostní přísahu Boží Syn, Pán Ježíš Kristus. Setkáváme se s tím v prorocké vizi Danielovy knihy. V Da 12,7 Boží Syn, Pán Ježíš Kristus v podobě muže oblečeného do lněného obleku přísahal na toho, který žije věčně. Realizace této přísahy nastává na sklonku věků v knize Zjevení. V obsahu této přísahy byl zahrnut slib, že se naplní: **„že lhůta je u konce“** (10,6). Výraz v 10,6 (ř. CHRONOS) bývá obvykle nesprávně chápán ve významu, že „čas skončí“, „čas přestane existovat“ a že nastane tedy „bezčasová epocha“. Výraz zde užitý se nevztahuje na čas jako SLED CHRONOLOGICKÝCH UDÁLOSTÍ, ale spíše znamená, že teď nastoupí konec a už se nebude čas protahovat (Žd 10,37; srov. Ab 2,3). Poslední část 10,6 by se mohla přeložit „že to už dlouho nepotrvá“ anebo „že už nebudou další průtahy“.

Termín „čas“ (ř. chronos) používaný v Novém zákoně se mj. používá také i k zobrazení určitých etap dějin spásy a jejich naplnění (např. Sk 1,6.7; 3,21; 7,17; 17,30; Ga 4,4; 1Te 5,1; Žd 4,7; 1Pt 1,20; Zj 2,21; 6,11).

BOŽÍ TAJEMSTVÍ (10,6.7)

Podrobné vysvětlení nejasného obsahu poslední části 10,6 „že to už dlouho nepotrvá“ nalézáme v 10,7: „Ve dnech, kdy zazní polnice sedmého anděla, naplní se Boží tajemství, jak je Bůh oznámil svým služebníkům prorokům.“ V další části vysvětlení podaného mocným andělem Jan dostal nové zjevení. Zaznění sedmé polnice znamená naplnění Božího tajemství. Výraz „Boží tajemství“ znamená pravdu, přicházející od samotného Boha, která, i když byla předpovězena už ve Starém zákoně proroky, nebyla do této chvíle objevena. Je to pravda, soustředěná na osobu Pána Ježíše Krista jako přicházejícího Krále a Dědice země, plného slávy a majestátu. Tato pravda se stane centrálním tématem zbytku knihy Zjevení, kdy „Boží tajemství“ bude naplněno (srov. Zj 11,15-19; 19,11-16). Bůh je osobně zvěstoval svým sluhům, prorokům. Duch svatý, nebeský učitel v řeckém textu 7. verše sloveso „zvěstoval“ předává termínem „euangelisei“ (**oznamoval radostnou zvěst**). Od dob Starého

zákona sám Bůh zvěstoval radostnou zvěst o královské vládě Mesiáše, Pána Ježíše Krista. Čteme o tom na stránkách Starého zákona od knihy Genesis až do knihy Malachiáše:

1M 49,9.10; 2M 15,18; 3M 25,11-13; 4M 24,17; 5M 33,2-5; 1S 2,20; 2S 7,13-16; Jb 19,25; Ž 2; 8; 24; 45; 47; 72; 95-100; 110; Iz 2; 4; 9,1-6; 11; 32; 60; 65,17-25; Jr 23,5-8; 30,9; Ez 21,30-32; 37,22-28; Da 2,34.35.44..45; 7,13.14.27; Oz 3,5; 6,3; Jl 3,3-5; Am 9,11.15; Abd 17,21; Mi 2,13; 5,3, Na 2,1; ab 3,3-6; sf 3,14-20; Ag 2,6-9; Za 2,11-14; 6,11-13; 9,9-10; 14,9; Ma 3,1-3.20.

Ohlášení královské vlády Pána Ježíše Krista je manifestací Boží moci a Božího majestátu v době triumfálního příchodu Kristova na zemi za cílem založení Tisíciletého království. „Hle, s nebeskými oblaky přicházel jakoby Syn člověka; došel až k Věkovitému, přivedli ho k němu. A byla mu dána vladařská moc, sláva a království, aby ho uctívali všichni lidé různých národností a jazyků. Jeho vladařská moc je věčná, která nepomine, a jeho království nebude zničeno." (Da 7,13.14).

SNĚZENÍ MALÉ KNÍŽEČKY (10,8-11)

Když ukončil mocný anděl své poselství, uslyšel Jan znovu hlas z nebe, může to být stejný jako na počátku (Zj 1,10; 4,1). Apoštol Jan dostal zcela zvláštní úkol: „Jdi, vezmi tu otevřenou knihu z ruky anděla, který stojí na moři i na zemi“ (10,8). Už potřetí v této kapitole je zmínka o tom, že anděl stál na moři i na zemi (10,2.5.8). A v každém z těch tří případů je nejprve zmíněno moře a teprve potom země, zatímco v normálním pořadí v knize Zjevení je vzpomínána nejprve země a potom moře (srov. 5,13; 7,1-3; 12,12; 4,7).

Apoštol Jan, poslušný sluha Páně přistoupil k andělovi a poprosil ho, aby mu knížku dal. V odpovědi anděl Janovi vysvětlil: "Vezmi ji a sněz; v žaludku ti zhořkne, ačkoli v tvých ústech bude sladká jako med." (10,9).

10. verš podává zprávu o Janově naprosté poslušnosti. Když ji snědl, bylo tomu přesně tak, jak anděl předpověděl. Snězení knihy bylo zcela podobné analogické události v životě Ezechielově (2,8-10; 3,1-4.14) i Jeremiáše (15,16-18).

Janova zkušenost může vyvolat řadu otázek ohledně významu této události. Text knihy Zjevení to nijak nevysvětluje, avšak v souvislosti se zkušenostmi Ezechiele a Jeremiáše je zřejmé, že symbolika této události může být srozumitelná i bez zvláštních komentářů. Apoštol Jan se tím, že knihu snědl, stal účastníkem jejího obsahu, a aktem své poslušnosti si osvojil všechny její výroky, sliby i pravdy v ní obsažené.

Zdá se, že knížečka je symbolem Božího slova, darovaného a zjeveného lidem. Může to být plně v souladu s pověřením anděla, zaměřeným na apoštola Jana v posledním verši této kapitoly, že "Je třeba, abys znovu prorokoval proti mnoha národům, kmenům, jazykům i králům."

Toto povolání k vydávání svědectví vyvolá dva protichůdné projevy. Pro apoštola Jana je Boží slovo sladké. Jsou v něm totiž obsaženy Boží sliby, slova Boží milosti, zjevení Boží lásky jakož i živé a blahoslavené naděje. Současně je ale v těle ve vyhnanství na ostrově Patmos a zakouší hořkost pronásledování a samoty. V tom všem mu však Boží slovo přesto dává úžasnou jistotu věčné spásy na základě jeho současného společenství s Pánem Ježíšem Kristem, na základě živé naděje slávy, která se má zakrátko zjevit. Obsah Božího slova je skutečný sladký. Úžasné jsou sliby Božího slova pro Boží děti, žalmista David to zachytil v 19. žalmu:

Hospodinova bázeň je čistá,
obstojí navždy.
Hospodinovy řády jsou pravda,
jsou nejvýš spravedlivé,
nad zlato vzácnější,
nad množství ryzího zlata,
sladší než med,
než včelí med z plástve.
(Ž 19,10.11)

Podobný obsah mají slova v Ž 119,103:

Jak lahodnou chuť má, co ty říkáš!
Sladší než med je to pro má ústa.

Boží slovo, které bylo tak sladké pro duši šedivého apoštola však obsahovalo i aspekt hořkosti. Protože vlastně tento Jan, jediný z žijících apoštolů zakouší tuto hořkost v době navštívení; zakouší těžkosti vyhnanství, trpí jako dobrý voják Ježíše Krista (viz 2Tm 2,3; 4,5-7); oddělený od přátel, vzdálen od církve, daleko od bratří a sester, vydaný napospas samotnému stáří, pociťuje útrapy a strasti života na kamenitém neobydleném ostrově, prožívá něco z toho, co musel prožívat jeho Mistr.

Situaci dramatického postavení stařičkého apoštola ve vyhnanství vyvolává hořkost poselství Apokalypsy. Nejprve zmrtvýchvstalý Pán ukáže svému služebníkovi pravdivý, skutečný a smutný stav maloazijských sborů, pak mu ukáže cestu odpadlé církve, a nakonec mu zjeví celý rozsah a tragedii nadcházejících Božích soudů, hrozných ran a katastrof Velkého soužení, „která přijde na celý svět a prověří obyvatele země“ (Zj 3,10), „aby v plameni ohně vykonal trest na těch, kteří neznají Boha, a na těch, kteří odpírají poslušnost evangeliu našeho Pána Ježíše“ (2Te 1,8).

Bůh, který stvořil nebe, připravil také ohnivé jezero pro ďábla a jeho anděly spolu se všemi lidmi, kteří pohrdli darem záchrany v Pánu Ježíši. Ačkoliv apoštol Jan jako Boží dítě nezažije nikdy hořkost odsouzení a věčného zatracení, ale jako Kristův služebník ví, co to znamená být jako jeho Mistr, opuštěný a zavržený lidmi.

Chvíle pokoření, ponížení a opuštění v době kratičké pouti křesťanů na tomto světě představuje jen preludium věčného požehnání, které se stane skutečností díky Boží milosti pro ty, kteří zde spolehli na Pána Ježíše Krista (2Tm 2,12).

Podobně jako Jan, milovaný učedník Pána Ježíše Krista, musíme i my vzít tuto knížečku a sníst ji, s jistotou, že Boží slovo v nás bude sladké jako med, i když prožíváme zároveň pokorně a poslušně trápení, zkoušky a zkušenosti, které „se nedají srovnat s budoucí slávou, která má být na nás zjevena“ (Ř 8,18). To, s čím se potýkáme, naše trápení, protivenství a zkoušky jen „působí přenesmírnou váhu věčné slávy“ (2Ko 4,17).

Ano, na trůně je Bůh,
a neopustí svůj lid!
Přes všechna utrpení
i těžké zkoušky
provede bezpečně svůj lid.
Ano, na trůně je Bůh
neublíží nám nepřítel.
Dal slovo své nám,
nezapomene na Tebe, ne!
Ano, na trůně je Bůh!

V závěrečném pověření uslyšel apoštol Jan známý příkaz svého zmrtvýchvstalého Mistra: "Musíš znovu prorokovat mnoha lidem, národům, jazykům i králům."

Je to nádherná velká perspektiva misijního pole k nesení **RADOSTNÉ ZPRÁVY** ve shodě s pověřením Mistra:

"Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří a přijme křest, bude spasen; kdo však neuvěří, bude odsouzen. " (Mk 16,15.16).

11. kapitola

ČINNOST DVOU BOŽÍCH SVĚDKŮ

11. kapitola představuje pokračování interludia, ve kterém Duch svatý uvádí na prorockou scénu dva nové obrazy: „chrám útlaku“ a působení dvou Božích svědků. Kapitola začíná u pozemské svatyně a končí u svatyně nebeské.

Při pozorném studiu knihy Zjevení dojdeme k závěru, že 11. kapitola je jednou z nejobtížnějších kapitol této knihy. Mnoho komentátorů knihy Zjevení se snaží obrazně, symbolicky a duchovně udělat popis místa, svatyně, osob i událostí v této kapitole. Přesto vedoucí vlákna, které jsou v textu, pomáhají v ukázání prorockého výkladu doslovným způsobem:

1. velké město (11,8) bylo prezentováno jako doslovné město Jeruzalém,
2. úseky času (11,2.3.6.13) jsou prezentovány jako doslovné údaje času,
3. dva svědkové (11,3-12) jsou prezentováni jako dvě konkrétní lidské bytosti,
4. tři a půl den (11,9.11) jsou doslovné, obvyklé kalendářní dny (srov. Mt 17,1; J 2,1; L 13,32.33),
5. zemětřesení (11,13) – to je doslovná událost, může být podobné zemětřesení, o kterých slyšíme čím dál častěji v našich dnech,
6. sedm tisíc lidí (11,13), to je přirozený a doslovný počet lidí, kteří zahynou při zemětřesení,
7. smrt dvou svědků (11,7-9), je rovněž doslovná, stejně jako jejich vzkříšení z mrtvých (11,11) i vzetí do nebe (11,12).

Tyto hlavní předpoklady, které udávají vedoucí nitky kapitoly, pomáhají uspokojivým způsobem pochopit uvažovaný úsek biblického proroctví.

11. kapitola knihy Zjevení udává další řetězec druhé BIBLICKÉ PARANTÉZY (10,1-11,14), započatý v 10. kapitole.

Duch svatý, nebeský učitel na chvíli opět zastavuje chronologický běh prorockých událostí, aby ukázal dva nové obrazy na prorocké scéně: měření jeruzalémské svatyně (11,1-2) a činnost dvou Božích svědků (11,3-12).

MĚŘENÍ SVATYNĚ (11,1.2)

Po skončení doby milosti a vytržení církve Bůh znovu započne svou práci s izraelským národem (srov. Ř 11,23-29). Viděli jsme to už v 7. kapitole, kde Duch svatý ukázal spasený „OSTATEK“ Izraele, zapečetěný a připravený zvěstovat evangelium království (Zj 7,1-8). Přesně tak je to vidět v 11. kapitole v obrazu měření svatyně, nazývané „svatyní útisku“ a také v činnosti dvou Božích svědků, prorokujících a svědčících v Jeruzalémě. Ve 12. kapitole pak budou ukázány v průřezu bouřlivé události izraelského národa jakož i četné zkoušky, působené satanem s cílem tento národ zničit.

Apoštol Jan byl až do této doby pouze svědkem a pozorovatelem probíhajících událostí, ale teď se stává účastníkem mnoha činností. A tak v 10. kapitole bere otevřenou knížku z ruky

anděla a musí ji sníst a pak prorokovat mnoha lidem, národům, jazykům i králům. V 11. kapitole dostane rákosovou míru, podobnou měřící tyči, s úkolem změřit svatyni i oltář včetně těch, kdo se v ní modlí.

Verš 1 udává, že apoštol dostal rákos, podobný měřící tyči. Takový druh rákosu roste v údolí Jordánu, a protože je velmi lehká, hodí se znamenitě k zhotovení míry.

Třtina či rákos v řeckém textu byla označena termínem KALAMOS; je to ekvivalent starohebrejského slova KANEH. Toto slovo přešlo do řeckého slovníku v podobě „KANON“, které označovalo „prut“, „měřící třtina“, „míra“, „pravidlo“ a dále termíny, které byly nějakým atributem tehdejšího stavebnictví. V dobách prvotního křesťanství se stalo zvykem „kánonem“ nazývat „pravidla víry“, „zásady postupování“ a tímto způsobem tento termín používá apoštol Pavel (2Ko 10,13.15.16; Ga 6,16; Fp 3,16). V pozdější době, v polovině 4. stol. se „kánonem“ začíná nazývat „platný seznam“, „ustálený katalog“ ve vztahu k oficiální sbírce knih Písma svatého, který dodnes určuje kánon Písma svatého, Starého i Nového zákona, inspirovaný, nenarušitelný a nepodléhající dotazování a doplňkům.

Apoštol Jan, který byl již v 10. kapitole vtažen do akcí na prorocké scéně, napsal: „**Tu mi byla dána rákosová míra** a anděl mi řekl: "Vstaň, změř Boží chrám i oltář a spočítej ty, kteří se tam klanějí.“ Tím pádem sám apoštol Jan na Boží rozkaz měří svatyni i oltář. Termín Boží chrám se týká svatyně a svatyně svatých, nevztahuje se na nádvoří. Zmínka o oltáři navazuje na oltář pro oběti, měděný oltář, který je na vnějším nádvoří, zatím co oltář, popsaný v 8. kapitole je zlatý oltář pro vonné kadidlo (8,3.4).

Ačkoliv apoštol Jan dostal za úkol změřit svatyni i oltář a ty, kteří se v ní modlí, přesto měl při měření vynechat vnější nádvoří, protože obojí, jak nádvoří, tak i svaté město je vydáno pohanům, kteří je budou pustošit po čtyřicet dva měsíce (v. 1-2). Bude to doslovné splnění předpovědi Pána Ježíše, že **„… po Jeruzalému budou šlapat pohané, dokud se jejich čas neskončí“** (L 21,24).

Obraz měření svatyně se tematicky váže na vizi proroka Zachariáše, ve které muž s měřící šňůrou měří Jeruzalém (Za 2,5.6).

Je to jasný, jednoznačný prorocký obraz Božího soudu nad městem.

Z Božího slova se dozvídáme, že svatyně bude v Jeruzalémě vystavěna v první polovině Velkého soužení. V nově vybudované svatyni bude Izrael slavit soboty (viz Mat 24,20) a svátky, a obnoví se starozákonní systém obětí krvavých i nekrvavých (srov. Da 9,27). Antikrist, předstíraný mesiáš (Mt 24,4.5.24; J 5,43) uzavře s Izraelem „přísnou smlouvu“ (Da 9,27; srov. 11,39).

V polovině Velkého soužení však antikrist smlouvu s Izraelem přesto zruší, zruší oběti krvavé i nekrvavé (Da 9,27; 12,11), znesvětí svatyni, zasedne v ní a prohlásí se za boha a přikáže, aby mu vzdávali božské pocty (2Te 2,4; Mt 24,15; Mk 13,14; Zj 13,5.6). Od té chvíle až do konce Velkého soužení po dobu 3,5 roku bude trvat ohavnost zpustošení (Da 9,27; 12,1), kterou přeruší a ukončí příchod Pána Ježíše Krista, plný moci, slávy a majestátu (2Te 2,8; Ju 14.15; Zj 19,11-21; srov. Da 2,34.35.44.45). A tak tedy těch druhých 3,5 roku trvání Velkého soužení bude finální částí doby pohanů, jejichž posledním koncem bude druhý

příchod Pána Ježíše Krista. Tehdy pozemská království dojdou konce a likvidace a na jejich místě vznikne jeho úžasné království. A to je vlastně obsahem autoritativního oznámení sedmé polnice, zobrazené v další části této kapitoly. "Vlády nad světem se ujal náš Pán a jeho Mesiáš; a bude kralovat na věky věků" (v. 15).

První dva verše tedy jasně ukazují, že Bůh opravdu dopustí vládu pohanů nad Izraelem, a dokonce jim dovolí Izrael pronásledovat, ale nastane čas, kdy bude sám Bůh soudit všechny jeho pronásledovatele (viz Za 2,5-17).

DVA BOŽÍ SVĚDKOVÉ (11,3-6)

V době, kdy budou pohané deptat svaté město Jeruzalém, Bůh povolá dva nezvyklé, zvláštní svědky, kteří budou prorokovat po tisíc dvě stě šedesát dní druhé poloviny Velkého soužení (v. 3). Je to přesně stejná doba jako čtyřicet dva měsíce (v. 2). K vyjádření délky událostí první nebo druhé poloviny Velkého soužení biblické proroctví používá čtyři způsoby:

(1) čas a časy a půl času = 3,5 roku (Da 7,25; 12,7; Zj 12,14),
(2) polovina sedmdesátého týdne = 3,5 roku (Da 9,27),
(3) čtyřicet dva měsíce = 3,5 roku (Zj 11,2; 13,5),
(4) tisíc dvě stě šedesát dní = 3,5 roku (Zj 11,3; 12,6).

Prorokování dvou svědků v Jeruzalémě bude mít podobný charakter jako působení proroka Jeremiáše před zničením Jeruzaléma vojsky Nebúkadnezara (586 př. Kr.). Tito svědkové, povolaní Bohem, vybavení speciální mocí, budou prorokovat oblečeni „v žíněný šat“ – je to obraz pokory a pokání (srov. 1M 37,34; 2S 3,31; Nh 9,1; Est 4,1; Jb 16,15; Ž 35,13; 69,12; Iz 15,3; 37,1.2; Jr 4,8; 6,26; 48,37; Ez 7,18; Da 9,3; Jl 1,13; Am 8,10; Jo 3,5-8; Mt 11,21). Stojí za to připomenout, že to byla jedna ze tří forem spojených s hlubokým, zásadním pokáním ve Starém zákoně: pokání v postu, v žíněných šatech (pytlovině) a v popelu. Bude to tedy výraz ztotožnění se dvou svědků s izraelským národem, jeho hříchem a odpadnutím (např. Jeruzalém je srovnáván se Sodomou a Egyptem (v. 8).

Činnost dvou Božích svědků bude v plném souladu s Božím právem, protože každé svědectví ve Starém i v Novém zákoně se opírá o výpověď dvou nebo tří svědků (5M 17,6; 19,15; Mt 18,16; 2Ko 13,1; 1Tm 5,19; Žd 10,28).

Poněvadž biblický text neuvádí tyto proroky jménem, biblisté odhadují, že to budou svědkové s mimořádnou mocí, vystupující v duchu a moci Eliášově, budou totiž působit na zemi tytéž rány, které používali ti dva Boží mužové. Jako argument pro osobu Eliášovu se cituje slovo z Malachiáše: „Hle, posílám k vám proroka Elijáše, dříve, než přijde den Hospodinův veliký a hrozný“ (3,23). Částečně se to vyplnilo v osobě Jana Křtitele, shodně s výpovědí Pána Ježíše svým učedníkům (Mt 17,10-13; Mk 9,11-13; srov. L 1,17). Je třeba zdůraznit, že **Jan Křtitel nebyl Eliášem, ale přišel v duchu a moci Eliášově** (L 1,17). **Podobně i dva Boží svědkové nebudou Eliášem, ale přijdou v duchu a moci Eliášově** (srov. v. 5 a 6).

Pro návrh, že to budou Boží mužové v duchu a moci Mojžíšově a Eliášově mluví následující úvahy:

Za prvé, Mojžíš a Eliáš byli na Hoře proměnění a zjevili se v Boží slávě (Mt 17, Mk 9, L9);

za druhé, Mojžíš i Eliáš mají souvislost s druhým příchodem Pána Ježíše (Ma 3,23). Spor archanděla Michala s ďáblem o tělo Mojžíše (Ju 9) je představen v souvislosti s proroctvím o druhém příchodu Pána Ježíše Krista (Ju 14.15);

za třetí, oba svědkové jsou nazváni proroky (v. 3.6.10), podobně Písmo svaté nazvalo proroky Mojžíše (5M 18,19-19; Sk 3,22.23; 7,37) i Eliáše (1Kr 18,22.36; Ma 3,23);

za čtvrté, oba svědkové budou vykonávat svůj prorocký úřad ne v lidské, ale v Boží moci (Za 4,6; Zj 11,3). Budou disponovat živlem ohně (v. 5) podobně jako Eliáš (1Kr 18; 2Kr 1) i Mojžíš (4M 16,35). Podobně jako Eliáš dostanou moc uzamknout nebesa, aby nepršelo v době jejich prorokování, po 3,5 roku (v. 6; srov. 1Kr 17; Jk 5,17) a jako Mojžíš promění vodu v krev (2M 7,17-19), a nadto **budou mít moc postihnout zemi všemi ranami, kolikrát budou chtít** (v. 6b; srov. 2M 7,3.4.20).

Dva Boží svědkové byli popsáni jako dvě olivy a dva svícny, stojící před Pánem země. Je to obraz navazující na proroctví Zachariášovo (4. kap.). Zachariáš měl osm vizí během jedné noci (Za 1,7-6,15). V páté vizi viděl zlatý svícen a dvě olivy (4,1-3). Poté anděl Zachariášovi vysvětlil, že dvě větve olivy jsou ti dva pomazaní olejem, kteří slouží Pánu vší země (4,11-14): Jozue, velekněz, a Zerubábel, judské kníže, vůdcové pozůstalého „zbytku“ Izraele v dobách Zachariáše. Byli však současně obrazem Mesiáše, který měl přijít jako král a kněz, který ve své osobě spojí tyto dva úřady (srov. Za 6,9-15).

Je to samozřejmé, že v knize Zjevení byl představen tentýž obraz i význam biblického proroctví. Tak jako olej z olivovníků stékal zlatými trubičkami do zlatých lamp zlatého svícnu a umožnil tak, aby mohl nepřetržitě svítit, tak i Boží mužové – Jozue a Zerubábel byli Bohem ustanoveni na svícen (stali se svědky), byli posilováni nepřetržitě dotékajícím olivovým olejem (obraz moci Ducha svatého). Se stejným obrazem se setkáváme i teď v knize Zjevení. Dva vybraní Boží svědkové, ukázaní v proroctví jako dvě větvičky olivovníku a dva svícny budou v druhé polovině Velkého soužení vykonávat svůj prorocký úřad ne v lidské, ale v Boží moci (Za 4,6; Zj 11,3).

Uprostřed strašné, temné noci totálního odpadnutí a hnusu zbaveného jakýchkoliv zábran doby Velkého soužení budou jasně svítit jako dva svícny, zvěstující blížící se příchod Mesiáše a Krále plný slávy, který zakrátko převezme vládu nad zemí.

SMRT DVOU SVĚDKŮ (11,7-10)

Až se skončí doba služby dvou svědků, Bůh dovolí, aby byli poraženi a zbaveni života. Z obsahu 7. verše se můžeme dozvědět, že se to nestane dříve, než bude jejich prorocká služba skončena. Z téhož verše se dozvídáme, že s nimi bude bojovat, zvítězí nad nimi a zabije je dravá šelma z propasti. Je to první z mnoha zmínek knihy Zjevení na téma šelem v době Velkého soužení. Stojí též za to si povšimnout, že proroctví výrazně vymezuje původ každé v Apokalypse uvedených šelem, a nazývá je jménem. A tak **dravou šelmou z propasti je satan** (11,7; srov. 17,8), **ďábelský antiotec, šelma vycházející z moře je budoucí diktátor světa, člověk nepravosti, syn zatracení, antikrist** (13,1), **ďábelský antisyn a šelma vycházející ze země je falešný prorok, ďábelský antiduch** (13,11). Tato bezbožná trojice

bude satanským falsem, největším ďábelským trikem a podvodem, imitací svaté trojice: Otce, Syna a Ducha svatého.

Jak velké a neobyčejně důležité vítězství nad dvěma Božími muži to bude, potvrzuje skutečnost, že jejich těla zůstanou na ulici města popsaného jako „velikého město, které se obrazně nazývá Sodoma a Egypt, kde byl také ukřižován jejich Pán“ (v. 8). Je to zcela nepopiratelně a nepochybně město Jeruzalém (v metafoře – ř. PNEUMATIKOS – duchovně, obrazně, metaforicky nazvané Sodomou a Egyptem), ve kterém dva Boží svědkové prorokovali a svědčili o svém Mesiáši a Králi, a v tomto městě byli zavražděni **„… kde byl také ukřižován jejich Pán“.** Pán Ježíš totiž řekl: „Není učedník nad mistra“ (Mt 10,24) a „Sluha není nad svého pána. Jestliže pronásledovali mne, i vás budou pronásledovat“ (J 15,20).

S cílem získání maximálního dojmu a dosažení největšího rozšíření zprávy o smrti dvou svědků zůstanou jejich těla vystavená pohledu mnoha „lidí ze všech národů, čeledí, jazyků a kmenů budou hledět tři a půl dne na jejich mrtvá těla a nedovolí je pochovat“. Největším ponížením, jaké mohlo a může potkat tělo člověka po smrti na Blízkém východě je zákaz pochovat jeho tělo (srov. Jr 7,33; 8,1.2; 9,21; 14,6; 16,4.6; 19,7; 25,33; 34,20; 36,30; Ez 39,17-20; Ž 79,2.3; 2Sa 21,10; Zj 19,17.18.21). A tak tedy těla dvou Božích svědků v rozporu s rozumným zákony zůstanou ležet tři a půl dne na ulicích Jeruzaléma v horkém subtropickém klimatu.

Smrt dvou Božích svědků bude pro svět příležitostí k manifestaci všeobecné radosti. 10. verš říká, že obyvatelé země se budou radovat a vzájemně si posílat dárky. S určitostí to bude celosvětová událost. Díky dynamickému rozvoji satelitní televize za spolupráce světového přenosu obrazů celá země uvidí těla dvou zabitých Božích svědků – symbol vítězství šelmy a těch, kdo stanuli vědomě do opozice vůči Bohu.

Bude to tedy celosvětový festival, jedinečná příležitost k vzájemnému zasílání darů, protože obyvatelé země se už nebudou muset obávat Božího hněvu a Boží moci. Šelmě se podařilo konečně umlčet proroky ohlašující rychlou záhubu a zničení těch, kdo neuvěřili Bohu. Slovo Boží jasně říká, že se velmi často dařilo satanu smrtí přinutit mlčet Boží zvěstovatele pravdy, ale tím neodstranil ohlášenou pravdu. Svým časem se Boží moc projeví. A protože, jak věříme, dojde ke smrti Božích svědků koncem Velkého soužení, zbude jen pár dní do příchodu Krista na zemi v moci a slávě.

ZMRTVÝCHVSTÁNÍ A NANEBEVSTOUPENÍ (11,11.12)

Festivalová radost z vítězství šelmy nad Boží pravdou však nebude mít dlouhého trvání. Po uplynutí tří a půl dne do mrtvých těl Božích svědků vstoupí duch života od Boha; postaví se na nohy k úžasu diváků. Verš 11 při tom poznamenává, že „hrůza padla na ty, kdo to viděli.“

Úžas diváků se změní v strnulost, když se z nebe ozve mocný hlas: "Vstupte sem!" Verš 12 pokračuje dál: „A vstoupili do nebe v oblaku, a jejich nepřátelé na to hleděli.“

Existuje určitá podobnost mezi nanebevzetím dvou svědků a vtržením církve, ale současně existuje určitý podstatný rozdíl. Vtržení (1Te 4,13-17) nastane okamžitě a očividně nebude předmětem pozorování lidí. Naproti tomu je paralelou nanebevstoupení Pána Ježíše Krista

na Olivové hoře, kdy se učedníci dívali na svého Mistra a Pána vstupujícího do nebe a „oblak jim ho zastřel“ (Sk 1,9); podobně v případě dvou Božích svědků proroctví říká: „A vstoupili do nebe v oblaku“. Bude to zvláštní projev Boží suverenity, možností a moci, ukázané těm, kdo opovrhli Boží milostí. Ještě jednou bude Boží moc a schopnosti budou ukázány ve vzkříšení a vzetí do nebe dvou Božích proroků před očima nesčetných očitých svědků tohoto neslýchaného a neuvěřitelného děje.

OHLÁŠENÍ TŘETÍHO „BĚDA“ (11,13.14)

Po pozoruhodném vzetí do nebe dvou Božích svědků prorocké slovo referuje dále: „V tu hodinu nastalo veliké zemětřesení, desetina toho města se zřítila a v zemětřesení zahynulo sedm tisíc lidí. Ostatních se zmocnil strach a vzdali čest Bohu na nebesích“ (v. 13). Proroctví říká, že povstání z mrtvých a nanebevstoupení dvou svědků bude provázeno zemětřesením v Jeruzalémě. Nový zákon říká, že rovněž v době smrti a zmrtvýchvstání Pána Ježíše Krista bylo v Jeruzalémě zemětřesení (Mt 27,51; 28,2). V apokalyptickém zemětřesení se zřítí desetina města, a zahyne sedm tisíc lidí. Bude to Boží odpověď na vzpouru obyvatel Jeruzaléma, „města velikého krále“ (Mt 5,35). Toto velké zemětřesení bude tvořit mezihru velkých událostí, provázejících příchod Pána Ježíše ve slávě na zemi. Prorok Zachariáš v souvislosti s tímto příchodem píše: „V onen den stanou jeho nohy na hoře Olivové, ležící na východ od Jeruzaléma. Olivová hora se rozpoltí vpůli od východu na západ velmi širokým údolím… Vy pak budete utíkat údolím mezi těmito mými horami, neboť to horské údolí bude sahat až k Asalu. Budete utíkat, jako jste utíkali před zemětřesením za dnů judského krále Uzijáše. Pak přijde Hospodin, můj Bůh, a s tebou všichni svatí, Bože“ (Za 14,4.5).

V důsledku dramatických událostí vzkříšení Božích svědků z mrtvých a jejich vzetí do nebe a velkého zemětřesení se mnozí vyděsí a vzdají čest Bohu na nebesích. Výraz „Bůh na nebesích“ se vyskytuje v Novém zákoně jen v knize Zjevení, a to pouze dvakrát (11,13; 16,11).

A tak tedy toto velké zemětřesení splní ohlášení třetího běda (v. 14), v souvislosti s rychle se blížící poslední, sedmé polnice. Nastane rychle konec věku.

Spolu se 14. veršem, jak jsme poznamenali již na počátku 10. kapitoly, končí v této knize již druhá **BIBLICKÁ PARENTÉZA** (10,1-11,14). Byla to mezihra mezi šestou a sedmou polnicí (9,13-21; 11,15-19).

SEDMÁ POLNICE (11,15-19) – TŘETÍ „BĚDA!“

Když zazněl zvuk sedmé polnice, apoštol Jan uslyšel, jak se ozvaly mocné hlasy v nebi a řekly: "Vlády nad světem se ujal náš Pán a jeho Mesiáš; a bude kralovat na věky věků."

Na rozdíl od předchozí scény, kdy osamocený hlas vyzval dva Boží svědky do nebe, je teď slyšet z nebe velkou symfonii hlasů zvěstujících a oslavujících Kristův triumf.

„Království světa přešly pod vládu Boha a jeho Pomazaného!!!“ – to je obsah hlasů nebeské symfonie. Vyplnily se všechny starozákonní prorocké předpovědi (např. Ez 21,30-32; Da 2,34.35.44.45; 3,33; 4,31; 6,27; 7,14.26.27; Za 14,9).

Ke zvážení zůstává ještě jedna otázka, a to: jakým způsobem mohou přejít království světa pod vládu Boha a Krista, když sedem číší Božího hněvu ještě nebylo vylito na zemi? Odpověď se zdá být následující: tak jako sedmá pečeť měla v sobě, zahrnovala sedm polnic, tak i sedmá polnice zahrnuje v sobě sedm nádob hněvu. Proto i proces ničení zemské moci již je ve stádiu realizace. Bůh odstraní všechny překážky stojící na cestě ke kralování Pána Ježíše Krista (srov. Ž 2,5.6). Splní se slib, daný Marii před narozením Páně: „Ten bude veliký a bude nazván synem Nejvyššího a Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida. Na věky bude kralovat na rodem Jákobovým a jeho království nebude konce“ (L 1,32.33).

Už nikdy se země neocitne pod kontrolou a vládou člověka. Dokonce i krátká vzpoura (poslední povstání) rebelujících lidí na čele se satanem (Zj 20,7-10) bude neúspěšná a skončí totálním fiaskem! **Bůh bude panovat od věků na věky!** „Ve dnech těch králů dá Bůh nebes povstat království, které nebude zničeno navěky, a to království nebude předáno jinému lidu. Rozdrtí a učiní konec všem těm královstvím, avšak samo zůstane navěky“ (Da 2,44).

HOLD ČTYŘIADVACETI STARŠÍCH (11,16-18)

Jako odpověď na úžasnou symfonii nebe, oznamující Boží a Mesiášovu vládu nad zemí dvacet čtyři starších, sedících na svých trůnech před Bohem, padlo na své obličeje a poklonilo se Bohu za jeho úžasné vítězství nad nepřáteli, za uskutečněné soudy a přijetí věčného kralování nad světem.

V knize Zjevení se sedmkrát setkáváme se dvaceti čtyřmi staršími, kteří pokorně vykonávali svou kněžskou službu (4,10; 5,8.9; 5,11.12; 5,14; 7,11; 11,16; 19,4). V 16. verši čteme o jejich holdu a klanění, zatímco ve verších 17 a 18 proroctví cituje slova slavnostní proklamace spasených: „Dobrořečíme tobě, Pane Bože všemohoucí, který jsi a kterýs byl a který máš přijít (tato část je v novějších překladech vypuštěna), že ses chopil veliké moci, která ti náleží, a ujal ses vlády…“ Je to výraz chvály a vděčnosti za splnění slibu obsaženého v Žalmu 2: „… národy ti předám do dědictví, v trvalé vlastnictví i dálavy země. Rozdrtíš je železnou holí, rozbiješ je jak nádobu z hlíny“ (Ž 2,8.9).

V 17. verši je dvakrát zmínka o Boží moci: v slově **Všemohoucí** (ř. PANTOKRATOR) a ve slově **vlády** (moci) (ř. DYNAMIS). Proto Boží moc (ř. DYNAMIS) tu byla ukázána jak ve smyslu autority, tak i ve smyslu schopnosti vykonat svou vůli.

Druhá část této slavnostní proklamace, vyhlášené dvaceti čtyřmi staršími (v. 18), obsahuje několik důležitých biblických pravd spojených se skutečností přechodu království světa pod Boží vládu:

Za prvé, proroctví říká, že se rozhněvaly národy, ale rozhořel se i Boží hněv. Lidský hněv je neškodný, ale Boží hněv je mocný a strašný. Lidský hněv je zlý, ale Boží hněv je svatý. To, co se čekalo na počátku Velkého soužení (Zj 6,16.17), to se teď vyplní: „Ten, jenž trůní v nebesích, se směje, Panovníkovi jsou k smíchu. Jednou k nim promluví v hněvu, ve svém rozlícení je naplní děsem“ (Ž 2,4.5);

za druhé, proroctví říká, že nastal čas soudu nad zemřelými a předání odměny sluhům, prorokům a svatým, i těm, kteří se bojí jeho jména;

za třetí, proroctví říká, že nastal čas zničení těch, kteří ničí zemi.

RESUMÉ

Druhé „běda“ (9,13-21) bylo zopakováno ve verši 14 po BIBLICKÉ PARENTÉZE (10,1-11,14), aby spojilo přerušení parantézy a svázalo první „běda“ (9,1-12) s druhým „běda“ (9,13-21) a třetím „běda“ (11,14-19). Třetí „běda“ (v. 14), označené jako přicházející „rychle“, obsahuje v sobě všechny zbývající soudy, ke kterým má dojít až do založení Tisíciletého království (Zj 11,14-20,3). Verše 15-19 tvoří panoráma zbytku knihy Zjevení s tím, že budoucí události jsou tu zobrazeny jako mající své místo v současnosti.

(1) Vize založení celosvětového Kristova království a jeho vlády (v. 15-17),
(2) vize soudu nad běsnícími národy pod Armagedonem (v. 18a; srov. 19,17-21),
(3) vize soudu nad zemřelými před velkým bílým trůnem (v. 18b; srov. 20,11-15),
(4) vize předání odměny sluhům, prorokům, svatým i těm, kteří se bojí jeho jména – v Tisíciletém království pokoje (v. 18c; srov. 20,4-6), a
(5) vize zahubení těch, kteří ničí zemi (18d; srov. 20,1-3.7-10).

OTEVŘENÍ BOŽÍ SVATYNĚ V NEBI (11,19)

Poslední verš 11. kapitoly odhaluje vizi otevřené Boží svatyně v nebi na rozdíl od pozemské svatyně v Jeruzalémě, vybudované v době Velkého soužení (v. 1,2). Pozemská svatyně, jak prorokoval Daniel bude v polovině Velkého soužení znesvěcena antikristem (Mt 24,15; 2Te 2,4; Da 9,27), zatímco Boží svatyně v nebi zůstane neměnným a neporušeným odrazem čistoty, spravedlnosti a Božího majestátu!

Proroctví dále sděluje: „a bylo v něm vidět schránu jeho smlouvy“. Schrána smlouvy mluví o Boží věrnosti ve vztahu k smlouvě a slibům daným Izraeli (srov. Ř 9,4.5; Iz 54,7-10).

I když pozemská svatyně bude znesvěcena a zničena, a schrána smlouvy vyrabovaná a zneuctěná, přesto Bůh pamatuje na smlouvu se svým národem. To úžasné Boží ujištění o Boží věrnosti a péči nad věrným „ostatkem“ Izraele, bude zvlášť důležité v souvislosti s 12. kapitolou Zjevení, kde bude ukázán průřez panoramatu dějin a historie Izraele.

Poslední apokalyptické soudy a druhý příchod Pána Ježíše Krista budou vyvrcholením všech Božích plánů a záměrů spojených s izraelským národem. „Jestliže tedy jejich selháním svět získal a jejich úpadek obohatil pohany, co teprve, až se všichni obrátí?... Jestliže jejich zavržení znamenalo smíření světa s Bohem, co jiného bude znamenat jejich přijetí než vzkříšení mrtvých!“ (Ř 11,12.15). „Vždyť Boží dary a jeho povolání jsou neodvolatelná“ (Ř 11,29).

Zároveň však vizi Boží svatyně v nebi i ukázané schrány smlouvy provází Boží soudy, které dopadají na zemi: „… rozpoutaly se blesky a rachot hromu, zemětřesení a hrozné krupobití“ (v. 19b; srov. 4,5; 8,5).

Než se však projeví „poslední rány“ (kap. 15 a 16), jimiž se ukončí Boží hněv (15,1), je Boží zjevení zaměřeno na jiné důležité aspekty, které budou úzce souviset s událostmi konce Velkého soužení, a které budou chronologicky bezprostředně předcházet závěru Velkého soužení, seznámení se s těmito novými aspekty nám pomůže důkladněji a speciálněji proniknout do dějinných událostí na prorocké scéně v době konce.

Tyto nové aspekty Božího zjevení zjeví třetí BIBLICKÁ PARENTÉZA v knize Zjevení (12,1-14,20).

12. kapitola

DVĚ VELKÁ ZNAMENÍ NA NEBI

Tak jako 11. kapitola byla jednou z nejtěžších kapitol knihy Zjevení, je 12. kapitola jednou z nejdůležitějších a klíčových kapitol této knihy. 12. kapitola otevírá 3. BIBLICKOU PARANTÉZU, biblické interludium (mezihru) – která zahrnuje kapitoly 12-14. Název kapitoly vyplývá z obsahu celé kapitoly, ve kterém jsou představena dvě velká znamení: znamení Izraele a znamení satana (12,1.3).

Už potřetí v popisu tragického dramatu Velkého soužení (srov. 7,1-17; 10,1-11,14) Duch svatý, autor knihy Zjevení znovu na chvíli zastavuje chronologický sled prorockých událostí (12,1 – 14,20), aby ukázal na prorocké scéně nové aspekty Božího zjevení:

- kapitoly 12 a 13 – hlavní bytosti doby útisku,
- kapitola 14 – v sérii vizí a předpovědí znamená definitivní triumf Krista

Kapitoly 12 a 13 popisují sedm hlavních postav v období Velkého soužení:

(1) ŽENA, obraz Izraele;
(2) DRAK, obraz Satana;
(3) SYN – MUŽ, obraz Pána Ježíše Krista
(4) ARCHANDĚL MICHAL, reprezentant andělů;
(5) IZRAEL, ostatek potomstva ženy;
(6) ŠELMA Z MOŘE, budoucí světový diktátor;
(7) ŠELMA NA ZEMI, falešný prorok, démonický lídr antikristovského náboženství.

Kolem těchto sedmi hlavních postav se bude odvíjet průběh událostí v konečné fázi období soužení.

Na prvním postu, jako klíčová osoba děje nám byla ukázána žena, představující Izrael.

(1) PRVNÍ VELKÉ ZNAMENÍ – ŽENA ODĚNÁ SLUNCEM – IZRAEL (12,1.2)

První ze sedmi postav představených v této části knihy Zjevení byla uvedena jako **„velké znamení na nebi“** (v.1).

Biblický text zde uvádí řecký výraz „SEMEION“ – „znamení“, „symbol něčeho“. Tento termín se vyskytuje ještě pětkrát v další části knihy Zjevení (12,3; 13,13.14; 15,1; 16,14; 19,20). Toto znamení v 1. verši je zdůrazněno pomocí přívlastku „velké“. Podobně vyjádřeni najdeme v 15,1. I když to „veliké znamení“ bylo vidět na nebi, přesto odzrcadlovalo realitu mající své místo na zemi, žena je obrazem Izraele pronásledovaného satanem v době Velkého soužení. Žena je „oděná sluncem, s měsícem pod nohama a s korunou dvanácti hvězd kolem hlavy“ (v. 1).

Bylo podniknuto spoustu pokusů vysvětlit, kdo je tato žena. Uvedu několik příkladů, abych ukázal, jak absurdní a nerelevantní jsou lidské úsudky, hypotézy a interpretace (Srov. 2Pt 1,20.21).

a) Mary Beker-Eddyová

Zakladatelka filosoficky-náboženského systému, který je ve světě znám jako „Christian-science“ – „Křesťanská věda“ (1821 – 1910) mluvila o sobě – „žena“ – to jsem já, dítě – to je moje učení, a drak – to je tělesný lidský rozum, připravený moje učení sežrat.“

b) Marie, matka Ježíšova

Jinou, velmi originální interpretací šermují katoličtí komentátoři (srov. Bible Tisíciletí, Bible Poznaňská atd.) s tvrzením, že „žena oděná sluncem je Marie, Bohorodička, Panna, Královna nebes obklopená sluncem, měsícem a 12 hvězdami“. Při podrobnější analýze biblického textu však docházíme k závěru, že biblický popis se týká ženy, jejíž historie zahrnuje řadu staletí ve starozákonní minulosti, daleko mimo rámec zemského života Marie, zasahuje také současně řadu staletí do budoucnosti, za historický rámec jejího pozemského života. V úsilí opřít se o tento text upevňují katoličtí teologové své dogma o „zesnutí Panny Marie“ a o nanebevzetí jejího mrtvého těla do nebe. Můžeme se zdvořile zeptat: proč tedy to „mrtvé tělo“ se znovu nalézá „v porodních bolestech“ (srov. v. 2). Proč tedy, pro podtržení katolické doktríny se „královna nebes“ nezjevila na zemi „s děťátkem v náručí“, jak je to zvykem v dojemných obrazech v křesťanském světě?

c) Církev Ježíše Krista

Další komentátoři zkouší vysvětlovat, že „žena – to je Církev Kristova“. V 5. verši Duch svatý uvádí, že žena „porodila syna – chlapce“. To tedy Církev porodila Krista, a ne Kristus církev? Vždyť přece Církev není matkou Kristovou, ale jeho Nevěstou (Ef 5,25-27; 5,2; 2K 11,2; Žd 10,10).

ŽENA – IZRAEL

A) Žena – souhrnné pojetí, reprezentace národa

Žena uvedená v textu nemůže představovat individuální postavu ženy, ale je to **souhrnné pojetí**. V knize Zjevení máme několik takových klasických příkladů: **Jezábel** (2,20-25) je reprezentantkou falešného náboženství jako systému, **velká nevěstka** (17,1-7.15-17) je reprezentací odpadlé církve posledního dob. **Nevěsta, manželka Beránkova** (19,7) je obrazem celé Církve, která byla vzata do Kristovy slávy.

B) Žena oděná sluncem – naplnění Josefova snu

Popis ženy oděné sluncem s měsícem pod nohama představuje spojení s druhým snem patriarchy Josefa (1M 37,9-11), ve kterém slunce a měsíc představují Jákoba a jeho ženu (Josefovy rodiče) a dvanáct hvězd dvanáct izraelských patriarchů, Jákobových synů a tím je 12 hvězd – dvanáct izraelských pokolení (kmenů). Takto Boží slovo nesmírně precizně za pomoci dvou identických symbolů ztotožňuje a váže obraz ženy s potomky Jákoba, s národem Izrael.

Symbolika tohoto obrazu (slunce, měsíc, koruna z hvězd) zobrazuje jasně královskou důstojnost Izraele a jeho konečný triumf nad nepřáteli (srov. Iz 60; Da 7,27).

C) Žena – obraz Izraele v knihách SZ

V knihách Starého zákona byl Izrael často zobrazen jako žena (Iz 54,1-6; Jr 3,6-11; 32,32 (B.Gd.); Ez 16,32 (B.Gd.); Oz 2,16-18; 3,1); pro svou nevěru byla Bohem zavržena (Iz 49,7-9; 50,1; Jr 3,1-25; 0z 2. kap.).

D) žena byla těhotná a v porodních bolestech

V Písmě byly často utrpení a útisk izraelského národu zobrazeny obrazem těhotenství a porodních bolestí (Iz 13,8.9; 21,3.4; 26,15-16; 66,7; Ž 48,7; Jr 4,31; 6,23.24; 30,5-7; srov. 1Te 5,2.3). Po dobu tohoto zvláštního období těhotenství, vezmeme-li to historicky, národ „přivedl na svět“ Mesiáše (Mi 4,8-10; 5,1.2) prostřednictvím Marie – čistého, poslušného a příkladně pokorného vybraného nástroje (L 1,30-38). Z kontextu 2. verše vyplývá, že zde jde spíše o utrpení Izraele jako národa než o historické narození Ježíše. Může to být obraz bouřlivých proměn času plných utrpení v historii Izraele v období prvního příchodu Kristova (1M 49,8-10; Ga 4,3-5; srov. Žd 7,14; Ř 9,1-5), jak o tom hovoří verše 4 a 5.

(2) DRUHÉ VELKÉ ZNAMENÍ – VELIKÝ OHNIVÝ DRAK – SATAN (12,3.4)

Před očima překvapeného apoštola se ukázalo druhé velké znamení na nebi v podobě obrovského ohnivého draka se sedmi hlavami a desíti rohy a na jeho hlavě bylo sedm diadémů (korun).

Biblický text popisuje velmi stručně, ale výstižně tuto druhou postavu.

ZA PRVÉ, ze zprávy 9. verše se dovídáme, že tento obrovský **drak** není nějaká mytologická stvůra, ale **„ten dávný had“**, známý ze zahrady Edenu (srov. 1M 3,1-14), **ďábel** (pomlouvač) a **satan** (nepřítel). Ani v tomto případě Bible nenechává žádnou pochybnost, že jde o satana, protože ke konci knihy Zjevení čteme: „Tu jsem viděl, jak z nebe sestupuje anděl, který má v ruce klíč od propasti a veliký řetěz. Zmocnil se draka, toho dávného hada, toho ďábla a satana, na tisíc let jej spoutal“ (Zj 20,1-3). Je tedy **veliký drak** vlastně **satan**, o kterém Pán Ježíš řekl: „On byl **vrah od počátku** a nestál v pravdě, poněvadž v něm pravda není. Když mluví, nemůže jinak než lhát, protože **je lhář a otec lži**“ (J 8,44).

ZA DRUHÉ, ve 3. verši čteme: „Veliký ohnivý drak s deseti rohy a sedmi hlavami“. Již ta skutečnost, že zde je satan nazván „drakem“ (ř. DRAKON), svědčí o jeho divoké brutalitě. Byl stvořen jako velký Lucifer (lat. světlonoš) (Iz 14,12), ale teď je zobrazen jako ohyzdné monstrum vsunuté do hlubin degradace. Ve 3. verši se hovoří o „velikém“ draku (ř. MEGAS), což poukazuje na jeho obrovskou pýchu (Iz 14,11-15; Ez 28,17). Ve stejném verši je uveden také jako „ohnivý“ drak (ř. PYRROS). Řecký výraz „pyrros“ se v Novém zákoně vyskytuje dvakrát – v knize Zjevení (6,4; 12,3). Tento termín se odvozuje od podstatného jména „PIR“ (oheň), odtud i to vyjádření „**ohnivý**“.

ZA TŘETÍ, tentýž verš dodává, že drak měl **„sedm hlav a deset rohů“**. Z analogického popisu ve Zj 13,1 a obdobné reference v Da 7,7.8 vyplývá, že současně přišlý světový diktátor (antikrist – Zj 13,1), jakož i obnovené Římské impérium (Da 7,7.8.24; srov. Zj 17,3.7-9) mají společný démonický základ. Drak tedy bude zdrojem i mocí celého antikristovského

systému. Takže drak bude současně impériem a také reprezentací satanské moci. Podívejme se v souvislosti s tím na následující tabulku:

Postava	DRAK	ANTIKRIST	STRAŠNÁ ŠELMA	NACHOVÁ ŠELMA
Text	Zj 12. kapitola	Zj 13,1-10	Da 7,7.8	Zj 17,3-12
Znaky:	7 hlav 10 rohů 7 korun na hlavách	7 hlav 10 rohů 10 korun na rozích	10 rohů	7 hlav 10 rohů

V charakteristice **„sedm hlav“** draka biblisté počítají s ještě jednou otázkou. Jde zde o **plnost poznání**, jakou měl Lucifer: „Byl jsi věrným obrazem pravzoru, **plný moudrosti** a dokonale krásný“ (Ez 28,12).

ZA ČTVRTÉ, biblický text ve 3. verši ukazuje ještě jeden důležitý prvek: „a na každé hlavě měl královskou korunu“. Od počátku své existence satan toužil usednout na trůnu, aby byl roven Nejvyššímu (Iz 14,13.14). Proto byl svržen z nebe. Od té doby je satan „bohem tohoto světa“ (2K 4,4), „knížetem tohoto světa“ (J 16,11), „vládcem tohoto světa“ (J 12,31; 14,30), který vládne v povětří (Ef 2,2) a svou vládu nad pozemskými královstvími nabízel dokonce Pánu Ježíši ve chvíli pokušení (Mt 4,8.9). A teď, v době Velkého soužení uskuteční plně své úsilí a plány a bude absolutně vládnout nad celým světem (12,9) prostřednictvím antikrista, svého démonického arcidíla. Ve 13. kapitole této knihy najdeme zprávu o Antikristově vládě:

„A drak jí dal svou sílu i trůn i velikou moc.
A celá země v obdivu šla za tou šelmou.
Dostala moc nad každým kmenem, národem, jazykem i rasou; budou před ní klekat všichni obyvatelé země“ (Zj 13,2.3.7.8).

ZA PÁTÉ, ve 4. verši biblický text mluví o historické perspektivě satanovy činnosti: *„Ocasem smetl třetinu hvězd z nebe a svrhl je na zem“*. V tomto kratičkém popisu je obsažen panoramatický náčrtek pádu satana – Lucifera. Dva prorocké texty Starého zákona obsahují důležité zjevení, odkrývající podrobnosti Luciferova pádu: Iz 14,12-17; Ez 28,12-15.

Ve verších 13 a 14 citovaného Izaiášova proroctví čteme pětkrát o jeho snaze zaujmout místo Boha:

(a) vystoupím na nebesa,
(b) vyvýším svůj trůn nad Boží hvězdy,
(c) zasednu na Hoře setkávání,
(d) vystoupím na posvátná návrší oblaků,
(e) s Nejvyšším se budu měřit.

Ve své pýše a vzpouře proti Bohu Lucifer strhl za sebou „třetinu hvězd z nebe“. Byl to velký počet vzbouřených andělů, kteří se k Luciferovi přidali. Boží slovo říká, že padlí andělé mají sféru působnosti v ponebeských oblastech, v široce rozvětvené hierarchii světa temnosti (Ef 2,2; 6,12; Ko 1,13). Padlí andělé jsou bezpodmínečně poslušnými vyslanci satana, hotoví

jednat na sebemenší pokyn. I když satan není všemohoucí, ani všudypřítomný, přesto může díky obrovské armádě svých poslů způsobit obrovskou zkázu ve všech oblastech světa.

Písmo svaté na druhé straně říká, že anděly čeká neodvratitelně soud (Mt 8,29; 1K 6,3; Mt 25,41; Zj 12,9; srov. 2Pt 2,4; Ju 6).

I když třetina andělů padla a přidala se k satanovi v jeho hříchu pýchy a vzpoury, přesto dvě třetiny zůstaly absolutně věrných a poddaných Bohu a konají jeho rozkazy. Jsou to nesčíslné zástupy Božích statisíců (srov. 5,11).

A nakonec, ZA ŠESTÉ, ve druhé polovině 4. verše Bible říká, že *„drak se postavil před ženu, aby pohltil její dítě, jakmile se narodí“.* Nepochybně navazuje Duch svatý v biblickém textu na okolnosti spojené s narozením Ježíše v Betlémě. Římské impérium, jak jsme se o něm již zmínili dříve (srov. Da 7,7; Zj 12,3), bylo ovládnuto satanovým působením. V té době panoval v Palestině bezbožný král – Edomita Herodes, potomek Ezaův, který patřil k národu, který tradičně od pokolení k pokolení byl nepřátelský vůči Izraeli. Jeho nenávist a zlost měly politický podtext, protože uslyšel o narození Židovského krále (Mt 2,1-3). Naprosto promyšleně proto uskutečnil ukrutné vraždění nemluvňat v Betlémě (Mt 2,16-18). Srovnáme-li výpovědi proroků s historickými událostmi, zjistíme podivuhodnou shodu.

Proroctví	**Dějiny**
„drak se postavil před ženu, aby pohltil její dítě, jakmile se narodí“ (Zj 12,4).	*„…neboť Herodes bude hledat dítě, aby je zahubil… Když Herodes poznal, že ho mudrci oklamali, rozlítil se a dal povraždit všechny chlapce v Betlémě a v celém okolí ve stáří do dvou let… Ale když Herodes umřel, hle, anděl Hospodinův se ukázal Josefovi v Egyptě a řekl: "Vstaň, vezmi… neboť již zemřeli ti, kteří ukládali dítěti o život."* (Mt 2,13.16.19.20)

Tato obrovská nesmiřitelná nenávist draka vůči pomazanému Božímu, Božímu Mesiáši, Pánu Ježíši byla jasně zjevena již v zahradě Eden v první radostné zprávě, zvěstované Bohem po pádu prvních prarodičů: „Mezi tebe a ženu položím nepřátelství, i mezi símě tvé a símě její. Ono ti rozdrtí hlavu a ty jemu rozdrtíš patu“ (1M 3,15).

Tato nenávist draka k Božímu pomazanému byla připomenuta v proroctví: „Proč se pronárody bouří, proč národy kují marné plány? Srocují se králové země, vládcové se spolu umlouvají proti Hospodinu a pomazanému jeho: "Zpřetrháme jejich pouta, jejich provazy pryč odhodíme."“ (Ž 2,1-3). To se uskutečnilo ve dnech veřejné činnosti Pána Ježíše Krista na zemi (Sk 4,24-28), a nastane to ještě jednou v době Velkého soužení. Žalm 2 je proroctvím s bližším a vzdálenějším naplněním. Herodes (Veliký) působil v době Ježíšova narození (Mt 2), Herodes (Antipas) působil v době pozemské Ježíšovy služby (L 13,31) a Pilát působil v období jeho smrti (L 23; srov. Sk 4,23-28). Židé, kteří ztratili právo odsoudit na smrt (J 18,31) vydali fakticky odsouzence Ježíše Římanům k ukřižování (J 19,12-15; Sk 2,23; 3,13-15). Navíc Římané tělesně mučili a bestiálním způsobem ukřižovali Ježíše ve shodě

s prorockou předpovědí proroka Daniele, vykreslující rysy, jimiž bude charakteristická „čtvrtá šelma“ – římské impérium: „hle, čtvrté zvíře, strašné, příšerné a mimořádně mocné. Mělo veliké železné zuby, žralo a drtilo a zbytek rozšlapávalo svýma nohama“ (Da 7,7; srov. Ž 22; 89; 102).

I když byl Mesiáš zabitý (Da 9,26), přece však svou smrtí „svou smrtí zbavil moci toho, kdo smrtí vládne, totiž ďábla“ (Žd 2,14), a zároveň „odzbrojil a veřejně odhalil každou mocnost i sílu a slavil nad nimi vítězství“ (Ko 2,15).

(3) SYN – MUŽ – JEŽÍŠ KRISTUS (12,5.6)

Třetí postavou této důležité části knihy Zjevení je SYN – MUŽ, jehož život byl představen v jediném verši. Fundamentální biblisté bez větší argumentace tvrdí, že to nemůže být nikdo jiný než sám Pán Ježíš Kristus. Jeho život je ohraničen dvěma důležitými událostmi, historickými fakty: od narození do nanebevstoupení. Od doby, kdy žena „porodila syna – chlapce“ do doby, kdy bylo dítě „bylo přeneseno k Bohu a jeho trůnu“. Celý nesmírně bohatý, čistý, svatý a příkladný život Božího Syna je vyjádřen jediným krátkým veršem. Podobným způsobem apoštol Jan představuje tisícileté mesiánské království plné slávy a moci jedinou kratičkou sentencí: „který má železnou berlou pást všechny národy“.

Tento krátký verš, skicující celou biografii Pána Ježíše (srov. J 16,28) obsahuje čtyři doktrinální pravdy:

A) JEHO NAROZENÍ

Narození Mesiáše bylo předpovězeno prorokem Izaiášem (Iz 9,5) kolem roku 737 př. Kr. Zcela podobným způsobem představil Duch svatý narození Mesiáše v novozákonním proroctví. Postavíme-li tato proroctví vedle sebe, zjistíme podivuhodnou analogii:

Starozákoní proroctví (Iz 9,5)	**Novozákonní proroctví** (Zj 12,4.5)
„Vždyť se nám narodilo **dítě**, byl nám dán syn; **na jeho ramenou spočine vláda** a bude nazýván: Podivuhodný rádce, **Mocný Bůh, Otec věčnosti**, Kníže pokoje“.	„...před rodící ženu, aby její **dítě** sežral, jakmile ho porodí. Ale když porodila **syna, muže**, který má **pást všechny národy železnou holí**, byl její **syn vytržen k Bohu** a jeho trůnu.“

V obou mesiánských proroctvích Duch svatý obsáhl velké christologické tajemství, že Mesiáš bude mít dvě podstaty: lidskou a božskou. Pokud jde o lidskou povahu, je řeč o dítěti a narození a jde-li o Boží podstatu, je řeč o Synu – (muži), který nám je dán.

B) JEHO ÚKOL (VLÁDA)

„…má železnou berlou pást všechny národy“. Je to naplnění předpovědi mesiánského žalmu, který oznamoval porážku Božích nepřátel Mesiášem a jeho následnou vládu ve spravedlnosti (Ž 2,9). Toto mesiánské oznámení kniha Zjevení podává ještě dvakrát: v listě

sboru v Tyatiře (2,26-28) a následně v 19. kapitole, kde je řeč o druhém příchodu Pána Ježíše Krista: „Z jeho úst vychází ostrý meč, aby jím pobíjel národy; bude je pást železnou berlou“ (19,15).

Vládu Mesiáše, Pána Ježíše Krista, nad národy „železnou berlou“ je třeba odlišit od vlády nad Izraelem, která bude mít šlechetnější charakter (L 1,32.33; srov. Jr 32,31-37; 30,8-10; Ez 34,23-31; Da 7,18.22.27).

C) JEHO NANEBEVSTOUPENÍ

Nanebevstoupení Pána Ježíše Krista bylo zjevením jeho konečného triumfu nad smrtí a satanem. „Protože sourozence spojuje krev a tělo, i on se stal jedním z nich, aby svou smrtí zbavil moci toho, kdo smrtí vládne, totiž ďábla“ (Žd 2,14). Nanebevstoupení ověnčilo celkovým vítězstvím dlouhotrvající konflikt Mesiáše s drakem. K popisu nanebevstoupení Pána Ježíše biblický text používá řecký termín „harpadzo“ (uchvacuji); stejný termín používá Duch svatý k vyjádření popisu vytržení církve (1Te 4,17). Totéž slovo „vychvacuji“ (harpadzo) bylo použito ještě ve dvou dalších případech: když byl apoštol Pavel vtržen do ráje a do třetího nebe (2K 12,2.4), a když Boží Duch uchvátil a přenesl Filipa (Sk 8,39).

Nanebevstoupením Mesiáše Bůh vyvýšil a oslavil svého Syna (J 12,28; 7,39; Sk 2,33; 3,13; 5,31; Fp 2,9-11). Apoštol Petr zobrazil tuto pravdu následovně: „On zůstane v nebi až do chvíle, kdy bude všechno nové, jak o tom Bůh od věků mluvil ústy svých svatých proroků“ (Sk 3,21).

„Kristus však přinesl za hříchy jedinou oběť, navěky usedl po pravici Bož a hledí vstříc tomu, `až mu budou nepřátelé dáni za podnož jeho trůnu´“ (Žd 10,12.13).

D) JEHO INTRONIZACE

S nanebevstoupením Mesiáše je úzce spjata jeho intronizace (uvedení na trůn).

a) předpovědi Starého zákona

O intronizaci Pána Ježíše mluvila proroctví Starého zákona (Ž 24,7-10; 103,19; 132,17.18; 45,7; 110,1)

b) předpovědi Pána Ježíše

Pán Ježíš předpověděl, že vejde do své slávy (L 24,26), aby převzal království (L 19,12), a že usedne po pravici Majestátu (Mt 26,64).

c) výpovědi Nového zákona

Písma Nového zákona hovoří hodně o intronizaci Pána Ježíše. Zmíníme pouze dva známé texty z listu Židům: „Když dokonal očištění od hříchů, **usedl po pravici Božího majestátu na výsostech**“ (Žd 1,3). „s pohledem upřeným na Ježíše, který vede naši víru od počátku až do cíle. … **usedl po pravici Božího trůnu“** (Žd 12,2).

Apoštol Jan při přemýšlení nad nanebevstoupením a intronizací Božího Syna uslyšel najednou mocný hlas v nebi, který zněl: „Nyní přišlo spasení, moc a království našeho Boha i vláda jeho Mesiáše…“ (12,10)

VELKÁ PŘESTÁVKA V PROROCTVÍ (12,5.6)

Nanebevstoupení Mesiáše zpečetilo finále historické části panaramatu dějin Izraele. Mezi verši 5 a 6 se objevuje velká přestávka v proroctví, přestávka nazývaná fundamentálními biblisty VELKOU PARANTÉZOU. Tato historická přestávka trvá již dva tisíce let, je to stručně řečeno přestávka v období od nanebevstoupení Mesiáše (r. 30) až do doby ukončení doby milosti a započetí Velkého soužení.

Nový zákon podává zprávu, že tuto mezeru v proroctví vyplňuje zvláštní úsek dějin spásy zvaný **Dobou milosti, Obdobím spásy, obdobím Ducha svatého.** Tuto historickou přestávku v proroctví vyplňuje nejvzácnější dílo všech dob – CÍRKEV PÁNA JEŽÍŠE KRISTA, jeho NEVĚSTA. Toto období skončí vzetím církve do nebe (1Te 4) a počátkem Velkého soužení (2Te 2). Taková velká přestávka v proroctví není v prorocké teologii něčím neznámým; první i druhý (opětný) příchod Pána Ježíše Krista je často představován v úplně stejném pojetí. Nejinak je tomu s velkou přestávkou v proroctví „70 TÝDNŮ DANIELE“ (Da 9,24-17).
S okamžikem zavržení a ukřižování Mesiáše existuje dlouhá přestávka mezi 69. a 70. týdnem – let Daniele, přestávka trvající také téměř 2000 let. Tato přestávka skončí vzetím církve, a tehdy Bůh začne znovu realizovat svůj program týkající se Izraele (Oz 2,1; 2,25) (srov. Henryk Turkanik, *Ksiega Daniela*, vydaná v časopise „Laska i Pokój“, Warszawa 1983, str. 50-51).

ŽENA NA POUŠTI (12,6)

Pozornost biblického zjevení je znovu zaměřena na ženu, obraz Izraele. Duch svatý v 6. verši ukazuje události, které se uskuteční v období Velkého soužení. Z biblické zprávy se dozvídáme, že žena v důsledku strašného pronásledování utíká na poušť. Nastane totiž období takového pronásledování, jaké ještě v historii nebylo. Pán Ježíš to předpověděl velmi zřetelně: „Neboť tehdy nastane hrozné soužení, jaké nebylo od počátku světa až do nynějška a nikdy již nebude“ (Mt 24,21). „Když pak uvidíte `znesvěcující ohavnost´, o níž je řeč u proroka Daniele, jak stojí na místě svatém - kdo čteš, rozuměj - tehdy ti, kdo jsou v Judsku, ať uprchnou do hor“ (Mt 24,15.16).

Nástup tohoto pronásledování předpověděl rovněž prorok Jeremiáš: „Běda, bude to veliký den, bez obdoby, čas soužení pro Jákoba, ale bude z něho zachráněn“ (Jr 30,7). V knize Danielově čteme: „…V oné době povstane Míkael, velký ochránce, a bude stát při synech tvého lidu. Bude to doba soužení, jaké nebylo od vzniku národa až do této doby. V oné době bude vyproštěn tvůj lid, každý, kdo je zapsán v Knize života“ (Da 12,1; srov. Jl 2,1; Sf 1,14-18).

V tomto hrozném období útisku a hrůz, neštěstí a přírodních katastrof Bůh uchová svůj lid. V 6. verši Boží slovo říká, že Bůh připravil pro Izrael speciální místo úkrytu na poušti. Tam pod zvláštní Boží ochranou bude žena uchráněna před nenávistí a pronásledováním ze strany draka. Biblické proroctví udává dokonce i dobu trvání zvláštního Božího azylu v eschatologických místech záchrany: „aby tam o ni bylo postaráno po tisíc dvě stě šedesát dní“, čili 3,5 roku druhé poloviny Velkého soužení (12,6, srov. 11,3).

Biblický text na tomto místě mění vlákno souvislosti příběhu, aby mohl ukázat nadcházející scénu eschatologického dramatu – válku Michaela s drakem a jeho anděly a v důsledku Michaelova vítězství byl velký drak spolu s padlými anděly svržen na zemi (12,7-12).

Následně se pak biblický text vrátí k prvnímu příběhu – ženy na poušti (12,13-17).

(4) ARCHANDĚL MICHAEL, VÁLKA V NEBI A SVRŽENÍ SATANA (12,7-9)

Kromě toho, že hrůzostrašné drama Velkého soužení se bude odehrávat na zemi, konflikt se satanem se odehrává v nebi. Od dob první rebelie Lucifera (srov. Iz 14; Ez 28) satan, vládce v povětří (Ef 2,2) dostal právo k činnosti v ovzduší, a svůj hlavní stan si postavil v ponebeských oblastech (Jb 1,6; 2,1; 1M 3,1-10; Ef 2,2; 6,10-12). Odtamtud realizuje svou ďábelskou strategii: dílo obžaloby bratří v nebi (v.10) i dílo ničení církve na zemi (srov. Zj 2,9.10.13.24; Ef 6,12).

V polovině Velkého soužení archanděl Michael (Ju 9), velký kníže, Zastánce izraelského národa (Da 10,21; 12,1), jeden z předních andělských knížat (Da 10,13) na čele nebeských zástupů začne válku s drakem (satanem) a padlými anděly. V této válce bude drak se svými anděly poražen a svržen na zem (v.9). Tuto důležitou událost prorokoval Daniel: „V oné době povstane Míkael, velký ochránce, a bude stát při synech tvého lidu. Bude to doba soužení, jaké nebylo od vzniku národa až do této doby“ (Da 12,1). Tato válka archanděla Michaela s drakem a s jeho padlými anděly na zemi, nastane dle předpokladů biblistů počátkem druhé poloviny Velkého soužení.

9. verš je jedním z nejzávažnějších textů Písma svatého, hovořích o satanu. Jsou zde uvedeny čtyři nejdůležitější tituly „knížete tohoto světa“ (J 16,11).

ZA PRVÉ, je nazván **„velkým drakem“**, což ukazuje na jeho brutalitu, moc a velikost. Pod pojmem „draka“ se zároveň kryje jak osoba satana (12,3.4; 20,2), tak i jeho náboženství (13,11), strategie (12,13.17; 16,13.14), jakož i jeho impérium (13,2; 17,8).

ZA DRUHÉ je nazván **„ten dávný had“**, což připomíná zahradu Eden a tragedii pádu prarodičů do hříchu.

ZA TŘETÍ je nazván **„ďábel“**. Je to termín pocházející z řeckého „DIABOLOS“, od slovesa „diaballo“ (pomlouvat). Ďábel je mistrem v pomlouvání bratří a kdo mu v tom pomáhá, napojuje se na jeho radiostanici (srov. Př 6,16-19; Ž 109,2-7).

ZA ČTVRTÉ je nazván **„satan“**. Je to termín převzatý z hebrejštiny a znamená „protivník“. V knize Jobově pojem „satan“ se vyskytuje 14krát, zmiňují se o něm i jiné knihy Písma (např. 1Pa 21,1; Za 3,1.2 atd.). Je dobré při této příležitosti připomenout, že v Písmě svatém je satan představen v trojí opozici vůči Kristu:

1) jako žalobce bratří stojí je protikladem Krista jako kněze;
2) jako ten, kdo povolává antikrista k vládě, stojí proti Kristu jako králi (13,24);
3) jako ten, kdo povolává k činnosti falešného proroka stojí proti Kristu jako proroku (13,11-15) (J. Walvoord, *The Revelation,* str. 191).

Je dobré také zdůraznit, že uvažovaný 9. verš obsahuje ještě jednu důležitou biblickou pravdu, že satan **„sváděl celý svět“**. Pán Ježíš Kristus před svojí smrtí varoval Židy před

svodem satana: „Mějte se na pozoru, aby vás někdo nesvedl. Neboť mnozí přijdou v mém jménu a budou říkat `já jsem Mesiáš´ a svedou mnohé… Neboť vyvstanou lžimesiášové a lžiproroci a budou předvádět veliká znamení a zázraky, že by svedli i vyvolené, kdyby to bylo možné“ (Mt 24,4.5.24). Jak neobyčejně závažně a tragicky zní slova v proroctví: „satan svádí celý svět“ (srov. 13,13.14; 19,20; 20,10). Výraz „celý svět“ (ř. OIKOUMENE, odsud známý pojem EKUMÉNA), je třeba chápat jako „celou obydlenou zemi“.

Od té chvíle má proto satan, svržený na zem, omezenou sféru ničivého vlivu. Protože události tohoto druhu se týkají obecně konce tohoto věku (období, eónu), je jasnou skutečností, že musí nutně následovat v chronologickém pořadí po sedmé polnici. Máme tu tedy co do činění s postupnou degradací satana: jeho činnost bude omezena pouze na tuto zemi a jen do konce Velkého soužení (12,12). Počátkem tisíciletého království bude satan svázán a vhozen do propasti (20,13), aby po tisíciletém království nalezl své konečné určení v ohnivém jezeře plném ohně a síry (20,10).

RADOST Z KONEČNÉHO VÍTĚZSTVÍ SVATÝCH (12,10-12)

Apoštol Jan znovu uslyšel mocný hlas v nebi s radostnou zprávou: „Nyní přišlo spasení, moc a království našeho Boha i vláda jeho Mesiáše“. Tento radostný, hlasitý hlas triumfu je předehrou k vytvoření Tisíciletého království Pána Ježíše Krista, které nastane současně s jeho druhým příchodem.

„Spasení“ vzpomínané v 12,10, které „nyní přišlo“ není spasením ve smyslu vysvobození z viny hříchu, ale spasením ve smyslu záchrany, uvolnění a dokončení Božího programu věků. Zmínka o „moci“ (ř. DYNAMIS) připomíná zjevení Boží moci v realizaci Božího plánu spásy a zjevení Boží moc ve vítězství jeho svatých. Deklarace mocného hlasu z nebe o „království našeho Boha i vláda jeho Mesiáše“ (ř. BASILEA) připomíná velké vítězství a triumf Boha všemohoucího nad satanem, „bohem tohoto světa“ (2K 4,4) a přibližující se Tisícileté království, kdy Kristus prosadí spravedlivou vládu na zemi.

Vítězství svatých nad satanem, který je obviňoval před Bohem dnem i nocí, bylo vyjádřeno ve verši 11: „Oni nad ním zvítězili pro krev Beránkovu a pro slovo svého svědectví. Nemilovali svůj život tak, aby se zalekli smrti“. Je zde vyznání svatých:

ZA PRVÉ, vítězství spasených nad satanem se zakládá na dokonalé oběti Pána Ježíše Krista (Žd 10,14; 7,25). „Krev Ježíše, jeho Syna, nás očišťuje od každého hříchu“ (1J 1,7).

ZA DRUHÉ se vítězství spasených nad satanem zakládá na věrném svědectví (1J 5,11; 2,13).

ZA TŘETÍ je vítězství spasených nad satanem založeno na tom, že nemilují svůj život až do smrti (Mt 10,37-39). Boží slovo zde ukazuje tři obrazy vítězství:

1. Žaloby satana jsou zneškodněny krví Beránka (1Pt 1,18.19; Žd 9,14).
2. Slovo svědectví svatých se staví proti svůdné činnosti satana, poněvadž „evangelium je moc Boží ke spasení pro každého, kdo věří“ (Ř 1,16).
3. Posvěcení svatých k nebeskému povolání a službě, ve které mnozí mohou položit svůj život za oběť jako mučedníci, bude zachováním života pro věčnost (J 12,25).

Ve 12. verši mocný hlas vybízí nebesa a jeho obyvatele k radosti z velkého vítězství a triumfu nad satanem. Ale ve stejném okamžiku, kdy budou nebesa triumfovat, se na zemi rozhlehne znovu a znovu: „Běda, běda, běda obyvatelům země!“ (srov. 8,13), protože na zemi se ocitl satan, zžíraný obrovským hněvem, protože ví, že má málo času. Jeho čas je totiž omezený jedině na dobu soužení a pak bude svázán a uvržen do propasti na 1000 let.

(5) PRONÁSLEDOVÁNÍ IZRAELE, ZBYTKU POTOMSTVA ŽENY (12,13-17)

Když drak poznal, že definitivně prohrál válku s Mesiášem a že byl definitivně svržen na zemi, zaměřil všechnu svou nenávist a vztek proti ženě. Stane se tak v druhé polovině Velkého soužení, jak to předpověděl Pán Ježíš Kristus (Mt 24,15-24). Útok draka na ženu bude posledním velkým pokusem zničení izraelského národa. Čím blíže konci časů, tím bližší bude finále tohoto hrozného dramatu, tím bude pronásledování ukrutnější, brutálnější a hůře snesitelné do té míry, že Pán Ježíš Kristus řekl: „A kdyby nebyly ty dny zkráceny, nebyl by spasen žádný člověk; ale kvůli vyvoleným budou tyto dny zkráceny“ (Mt 24,22).

Bitva satana proti ženě (Izraeli) se dostane do rozhodující fáze současně s porušením příměří antikrista s Izraelem v polovině 70. Danielova týdne (Da 9,27). Pronásledování Izraele bude základní částí programu satana za účelem zkřížení Božích plánů a překažení Božího díla. Toto pronásledování skutečně začne v Judeji. Pán Ježíš varoval Židy, aby jakmile toto pronásledování začne, ti, kdo jsou v Judeji, utekli do hor (Mt 24,16).

A pak v průběhu tvrdého a bezprecedentního teroru draka nad ženou Bůh náhle vstoupí do děje se svou intervencí. Proroctví říká, že ženě budou dána dvě orlí křídla, aby odletěla na poušť na své místo (v. 14). Tato metafora navazuje na obraz historie Izraele v době exodu z Egpta. „Vy sami jste viděli, co jsem učinil Egyptu. **Nesl jsem vás na orlích křídlech** a přivedl vás k sobě“ (2M 19,4). „Jako bdí **orel** nad svým hnízdem a nad svými mláďaty se vznáší, **svá křídla rozprostírá, své mládě bere a na své peruti je nosí**, tak Hospodin sám ho vedl“ (5M 32,11.12; srov. Iz 46,3.4). A teď v nejtěžších chvílích soužení Izraele, Bůh v obraze orlích křídel ukáže svou věrnost a využije svou moc, aby svůj lid uchránil. Proroctví říká, že žena utekla na poušť (v. 6 a 14). Různá starozákonní proroctví podávají podrobnosti týkající se útěku Izraele na poušť (srov. Ez 20,34-38; Oz 2,16.17; Ez 11,10; Za 14,4.5). Prorok Zachariáš předpověděl, že dvě třetiny Izraele v tuto dobu zahynou a Bůh zachová pouze jednu třetinu – „ostatek“ Izraele (Za 13,8.9; srov. Iz 10,20-23; Ř 9,27-29).

V souvislosti s tím je zajímavý jeden prorocký prvek z knihy Daniel, hovořící o zločinném působení pronásledujícího antikrista: „…Přitáhne proti zemím, zaplaví je a potáhne dál. Přitáhne i do nádherné země a mnozí klesnou. Z jeho rukou uniknou jen tito: Edóm, Moáb a přední z Amónovců“ (Da 11,40.41). I když antikrist ovládne celý svět (Zj 13,3.4.8) a soustředí diktátorskou vládu nad všemi národy (13,7), přesto mu uniknou Edomci, Moábci a část země Ammónovců. Bude to zvláštní místo na zemi, Boží enkláva, eschatologické místo azylu (útočiště), do nichž se antikrist nedostane. Bude to zvláštní místo azylu, připravené Bohem pro obrácený ostatek Izraele (srov. Za 12,7.8). Tento obrácený „ostatek“ tam zůstane uchráněn daleko od hada (12,9.14.15; srov. 20,2) po „rok a dva roky a polovinu roku“ (v.14;

srov. Da 7,25; 12,7), čili 1260 dní (Zj 11,3; 12,6), tedy 3,5 roku druhé poloviny Velkého soužení (viz Henryk Turkanik, Kniha Daniele, str. 71).

V 17. verši proroctví říká, že „drak v hněvu vůči té ženě rozpoutal válku proti ostatnímu jejímu potomstvu, proti těm, kdo zachovávají přikázání Boží a drží se svědectví Ježíšova“.

Drak teď soustředí všechnu svou nenávist na zbytek potomstva ženy; i když byl satan vždy v průběhu celé historie lidstva nepřítelem Izraele jako Božího vyvoleného národa, teď však jeho nepřátelství a nenávist dosáhnou vrcholu. Bude to dvojí antisemitismus – proti Izraeli, který „zachovává přikázání Boží“, a současně proti těm z Izraele, kteří se obrátí ke Kristu jako ke svému Mesiáši a Spasiteli, a „drží se svědectví Ježíšova“ v oněch kritických dnech Velkého soužení. Mnoho z nich může zpečetit své svědectví mučednickou smrtí, ale mnoho z nich tuto krutou dobu přežije (Iz 1,9; 6,13; Mt 24,13; Ř 9,27; 11,5).

Poslední verš (18) 12. kapitoly je v řadě nejstarších překladů Písma svatého v 13. kapitole jako její integrální součást.

Shrneme-li tuto kapitolu, docházíme k jasnému přesvědčení, že 12. kapitola je neobyčejně důležitým úvodem a vysvětlením zjevení, které je v 13. kapitole. Zatímco v 12. kapitole bylo ukázáno 5 hlavních, klíčových postav Velkého soužení, ve 13. kapitole uvidíme zbývající dvě hlavní, klíčové postavy období Velkého soužení – šelma z moře – antikrist, poslední světový diktátor a šelma ze země, falešný prorok, démonický lídr antikristovského náboženství, geniálně schopné nástroje, které si satan použije k realizaci svého ďábelského programu po dobu Velkého soužení.

A protože satan bude aktivní nejen v období Velkého soužení, ale i v současnosti působí svým hrozným destruktivním způsobem ke konci Doby milosti, potřebujeme tedy zvláštní Boží milost a bdělost, o které píše apoštol Petr:

„Buďte střízliví! Buďte bdělí! Váš protivník, ďábel, obchází jako `lev řvoucí´ a hledá, koho by pohltil. Vzepřete se mu, zakotveni ve víře, a pamatujte, že vaši bratří všude ve světě procházejí týmž utrpením jako vy. A Bůh veškeré milosti, který vás povolal ke své věčné slávě v Kristu, po krátkém utrpení vás obnoví, utvrdí, posílí a postaví na pevný základ“ (1Pt 5,8-10).

13. kapitola

DVĚ ŠELMY

Kapitoly 12 a 13 knihy Zjevení tvoří uzavřený tématický celek – popisují sedm hlavních velkých postav v období Velkého soužení. Pět z nich popisuje 12. kapitola, 13. kapitola popisuje dvě zbývající – dvě šelmy: ŠELMU Z MOŘE – antikrista, budoucího celosvětového diktátora a ŠELMU ZE ZEMĚ – falešného proroka, démonického mluvčího antikristovského náboženství. 13. kapitola, jak jsme již zmínili výše, představuje další část třetí BIBLICKÉ PARANTÉZY, biblické mezihry (kapitoly 12-14).

Zatímco v 12. kapitole Zjevení byl ukázán průřez odvěkého konfliktu satana s Izraelem a Mesiášem, Pánem Ježíšem Kristem, Boží slovo v 13. kapitole ukáže nástroje, které použije satan v době Velkého soužení k realizaci svých plánů. Satan bude útočit na Boha a jeho lid až do konce. Své největší dílo zrealizuje prostřednictvím Antikrista a falešného proroka. Bude to neopakovatelná činnost satanské trojice, imitující Božskou trojici, v dějinách, rozsévající hrůzu a totální zkázu. V této ďábelské nesvaté trojici velký červený ohnivý drak má sehrát roli anti-boha (Zj 12,1.9.12), šelma vystupující z moře splní roli anti-syna (Zj 13,1-10) a šelma ze země – anti-ducha ďábelského (Zj 13,11-18).

13. kapitola jako předchozí kapitola nesleduje chronologický pořádek prorockých událostí období Velkého soužení, ale odhaluje kulisy vzbouřenecké strategie satana, výslovně ukazuje cíle „generálního štábu“ ANTIKRISTOVA IMPERIA – **ŠELMU Z MOŘE** A **ŠELMU ZE ZEMĚ.**

ŠELMA Z MOŘE (13,1-10)

V prvních deseti verších 13. kapitoly Boží slovo ukazuje postavu, která sehraje hlavní roli v událostech Velkého soužení. Biblický text nejprve představí výskyt vzkříšeného Římského impéria v oblasti jeho celosvětové vlády, a dále popisuje velmi detailně osobu démonického „nadčlověka“, vůdce tohoto obnoveného impéria, superuchvatitele, který díky neobyčejné ďábelské moci se ujme vlády nad celou zemí jako „diktátor světa“. Kniha Zjevení pak ukazuje v téže perspektivě obnovené římské impérium, jakož i jeho posledního vůdce, šelmu z moře, antikrista.

NÁSTUP ŠELMY (13,1-2)

Poslední verš 12. kapitoly: *„…Stál jsem na mořském písku“* (18) připomíná kontinuitu akcí ve 13. kapitole. Apoštol Jan, prohlížející si v následujících vizích historii bojů satana s Izraelem se ocitl na mořském břehu a uviděl šelmu vystupující z moře, mající sedm hlav a deset rohů. Na jejich rozích bylo deset korun, na hlavách jména urážející Boha (patří se připomenout, že v naprosté většině cizojazyčných překladů i polských, např. Bible Gdaňská, Tisíciletí, Poznaňská, kněze Kowalského i v jiných se vyskytuje název „šelma“, v překladě Varšavském je tu „zvíře“. My se přidržíme termínu „šelma“).

Srovnáme-li Zj 13 s texty v Da 7,7.8 a Zj 12,3 a 17,3.7, přesvědčíme se, že šelma, vystupující z moře, která má na rozích koruny jako odznaky královské vlády je obrazem jak

obnoveného římského impéria, tak i jeho despotického diktátora, který dostane od satana nadlidskou sílu, trůn i nesmírnou moc (13,2b; srov. Da 7,20.24.25; 2Te 2,4.9).

CHARAKTERISTIKA ŠELMY

1) šelma vystupovala z moře

Když jsme se zamýšleli nad 6. kapitolou Zjevení, viděli jsme již scénu vystoupení antikrista: „Tu jsem viděl, jak Beránek rozlomil první ze sedmi pečetí… A hle, bílý kůň, a na něm jezdec s lukem; byl mu dán věnec dobyvatele, aby vyjel a dobýval“ (6,1.2). A protože počáteční verš 13. kapitoly udává, že šelma vycházela z moře, které je obrazem nespokojených, bouřících se národů (Iz 57,20; Ž 65,8; Ž 2,13; L 21,25; Zj 17,15), proto také antikrist vystoupí s velkolepým programem celosvětové propagandy „míru a bezpečí“ (Srov. 1Te 5,3). Moře je obrazem obrovských lidských mas a pohanských mocností tohoto světa (Srov. Iz 8,7.8; 17,12.13; 60,5; Jr 47,2; Mt 13,47), a prorocká zmínka o Velkém moři (Da 7,2) je svázána se Středozemním mořem (Da 7,2; srov. 4M 34,6.7; Jo 1,4; 9,1; 15,12.47; 23,4; Ez 47,10.15.19.20; 48,28), kolem něhož se kdysi rozkládala starověká Římská říše.

2) Šelma měla 10 rohů

Apoštol Jan, který pozorně sledoval strašidelnou šelmu, vystupující z moře, si všiml, že má 10 rohů. Již za dob proroka Daniele Bůh předpověděl, že Římská říše bude vzkříšena ve formě 10 států. Ze zemí, ze kterých se kdysi skládalo starodávné IMPERIUM ROMANUM, povstane **KONFEDERACE DESÍTI KRÁLOVSTVÍ.** „A deset rohů - z toho království povstane deset králů“ (Da 7,24; srov. Da 2,42.44). Pán Ježíš Kristus potvrdil pravdivost Danielova proroctví svou nejvyšší autoritou. „Deset rohů, které jsi viděl, je deset králů, kteří se ještě vlády neujali, ale v jedinou hodinu přijmou královskou moc spolu se šelmou“ (Zj 17,12). „Deset rohů“ to bude poslední fáze existence Římské říše. Pán Ježíš řekl: „Ta dravá šelma, kterou jsi viděl, byla a není; vystoupí ještě z propasti, ale půjde do záhuby. A užasnou ti obyvatelé země, jejichž jméno není od založení světa zapsáno v knize života, až uvidí, že ta dravá šelma byla a není, a zase bude“ (Zj 17,8).

3) Šelma měla 7 hlav

S podporou textu Zj 17,9 – „Sedm hlav je … sedm králů“ vykladači předpokládají, že sedm hlav šelmy jsou úspěšné formy vlády římské říše:

(1) králové
(2) konzulové
(3) diktátoři
(4) triumvirát
(5) vojenští tribuni
(6) césarové (Jan žil v této době)
(7) poslední imperátor, šelma stojící v čele Desíti království.

4) Šelma měla deset korun na rozích

Koruny na rozích šelmy mluví o její královské moci. „A drak jí dal svou sílu i trůn i velikou moc“ (13,2). „Dostala moc nad každým kmenem, národem, jazykem i rasou“ (13,7). Prorok

Daniel v proroctví popisuje šelmu jako „krále nestoudného a lstivého“ (Da 8,23-25) a jako „svévolného krále“ (viz Da 11,36).

5) Na hlavách měla rouhavá jména

To, o čem satan od počátku snil a po čem toužil, aby byl rovný Bohu nebo aby ho dokonce převýšil, uskuteční prostřednictvím svého „syna“ – rouhající se šelmu. Třikrát v této kapitole čteme o šelmě, která se rouhá: „na hlavách jména urážející Boha“ (13,1), „A bylo jí dáno, aby mluvila pyšně a rouhavě“ (13,5), „A tak otevřela ústa a rouhala se Bohu, jeho jménu i jeho příbytku, všem, kdo přebývají v nebi“ (13,6). Prorok Daniel nazval antikrista „troufalcem“ (Da 7,25; srov. v. 8 a 20). Pán Ježíš Kristus ho nazval „znesvěcující ohavnost“ (Mt 24,15) a apoštol Pavel ho nazval „synem zatracení“ (2Te 2,3) a „tajemství nepravosti“ (2Te 2,7 – Kral.).

6) Šelma se podobala levhartu, medvědu a lvu (13,2)

Prorocké slovo dále popisuje vzhled a charakteristické rysy šelmy: podobala se **levhartu**, nohy měla podobné jako **medvěd** a tlamu měla jako **lev**. Tyto obrazy hovoří o nesmírné dravosti a ukrutnosti šelmy. Zatímco v Da 7 vycházely z moře postupně za sebou čtyři šelmy – lev, medvěd, levhart a hrozná šelma, zde všechny uvedené z Danielova proroctví jsou sloučeny do jediné hrozné zrůdy. Má to vskutku velmi velkou vypovídací schopnost: poslední světovládce v sobě spojí všechny znaky starověkých krutovládců a jeho říše bude mít znaky všech starověkých říší: majestát a moc lva (znak Babylonu), brutalitu, sílu a neústupnost medvěda (znak Médo-perské říše), jakož i obratnost a rychlost levharta (znak Řecka). Bude to tedy celosvětová říše, zahrnující celou OIKOUMENE (obydlený svět – srov. Zj 12,9; 16,14) – **IMPERIUM ROMANUM**, v jehož čele stane **IMPERATOR REDIVIVUS** (obnovený imperátor), jemuž se budou klanět a vzdávat mu božské pocty všichni obyvatelé země (Zj 13,3.4.8.12; srov. Da 11,36.37; 2Te 2,4).

7) Drak dal šelmě svou sílu, trůn i velkou moc

Antikrist, jakož i jeho říše, získají od satana nadpřirozenou moc (ř. DUNAMIS), vládu (ř. TRONON) a moc (ř. EXUSIA) – viz 13,2.4.7). Antikrist se zjeví v moci a síle, kterou dostane od satana, protože tak to říká Boží slovo: „Ten zlý přijde v moci satanově, bude konat kdejaký mocný čin, klamná znamení a zázrak a všemožnou nepravostí bude svádět ty, kdo jdou k záhubě, neboť nepřijali a nemilovali pravdu, která by je zachránila. Proto je Bůh vydává do moci klamu, aby uvěřili lži“ (2Te 2,9-11). A tak uvedení Antikrista na trůn bude satanskou provokací a jasným kontrastem k převzetí královské moci Beránkem (Zj 11,15-17; srov. 5,5-14).

SMRTELNÁ RÁNA ŠELMY (13,3)

V další části vize si apoštol Jan všiml, že jedna z hlav antikrista byla smrtelně zraněná, ale tato smrtelná rána se uzdravila. Je to další příznak satanské parodie v osobně antikrista, který bude usilovat imitovat Krista a jeho dílo. Martin Luther jednou řekl, že ďábel je „Boží opice“; opičením se po Bohu chce oklamat a svést lidi (srov. 12,9; 13,14). Antikrist bude

satanským protějškem Krista. Abychom to jasněji ukázali, podívejme se na následující srovnání:

KRISTUS	**ANTIKRIST**
Ve vizi Trůnního sálu byl Pán Ježíš ukázán jako Beránek (5,6)	Antikrist je totožný s antiduchem, byl podobný beránkovi, ale mluvil jako drak (13,11).
Beránek byl „jako zabitý“ (5,6)	Antikrist byl jakoby zabitý (13,3.12.14)
Kristus přichází na bílém koni (19,11)	Antikrist vystupuje na bílém koni (6,2)
Kristus má zlaté koruny, soudí a bojuje (19,11; 14,14)	Antikrist má luk a korunu – obraz války a soudu (6,2)
Kristus konal na potvrzení svého poslání velké činy, znamení a zázraky (Sk 2,22; J 3,2; 5,36)	Antikrist bude k získání věhlasu konat mnoho znamenitých věcí a divů (13,13-15; srov. 2Te 2,9.10; Mt 24,4.5)
Kristus je ukázán jako lev z pokolení Judova (Zj 5,5)	Šelma měla lví tlamu (13,2; srov. 1Pt 5,8)
Kristus má trůn (3,21; 11,15-17)	Antikrist získá od draka trůn (13,3; srov. 2Te 2,4)
Kristus vykonal své dílo na zemi během 3,5 roku	Antikrist získá na svou činnost 3,5 roku (13,5)

A tak smrtelná rána šelmy je viditelným paralelismem k obrazu Beránka jako zabitého (Zj 5,6). Udivující věcí v této analogii je skutečnost výskytu stejného řeckého slovesa SFADZO v obou textech: 13,2 i 5,6.

Poněvadž ve 13. kapitole Zjevení Boží slovo popisuje ve společné perspektivě antikrista i jeho celosvětovou říši, nekončí seznam interpretací tohoto obtížného textu, shrneme dvěma, nejčastěji se vyskytujícími:

(A) ANTIKRIST JAKO POSLEDNÍ IMPERÁTOR

Antikrist se pokusí v hrozbě velké světové nukleární války o dohodu všech národů ve světě za pomocí celosvětové propagandy „míru a bezpečí“. Jeho pokusy o řešení problémů politických, ekonomických, rasových, sociálních (terorismus, narkomanie atd.) budou korunovány úspěchem. Je možné, že na samém počátku existence nového, unipolárního světa bude impérium smrtelně zasaženo mečem (13,14) buď atentátem či v důsledku vojenských akcí (srov. Da 11,40-44) a celý svět na obrazovkách „skleněných Molochů“ uvidí jeho slavnostní pohřeb s královskými poctami, až najednou ho všichni uvidí na svých „domácích oltářích“ zmrtvýchvstalého v plném lesku satanské slávy – srov. „šelma vystupující z propasti“ – (11,7). A tehdy celé zmatené lidstvo půjde v úžasu za šelmou (13,3). Země a její obyvatelé se pokloní pekelné šelmě, jejíž smrtelná rána se uzdravila (13,12; 2Te 2,9-12).

(B) ANTIKRIST JAKO ŘÍMSKÉ IMPÉRIUM

Na základě biblického textu Zj 17:9: „Sedm hlav je... také sedm králů“ uzdravení jedné z hlav se zdá být skutečně odkazem skutečnosti, že římská říše jako taková byla smrtelně

zraněna, a v budoucnu se obnoví. Významné je, že smrtelně zraněná byla jen jedna hlava (imperiální forma vlády), jak už jsme se o tom zmínili. Takže smrtelně raněná hlava šelmy symbolizuje sedmou (poslední) formu vlády (imperiální či císařskou), která byla zničena v průběhu válek, ale bude obnovena za vlády POSLEDNÍHO IMPERÁTORA – ANTIKRISTA (srov. 17,8.12.13). Je třeba vzít v úvahu, že antikrist bude současně imperátorem i impériem. Vzkříšení budoucího impéria budou navíc provázet „znamení a divy“ (2Te 2,9) jako manifestace moci a vlády satana.

CELÝ SVĚT VZDÁ HOLD DRAKOVI A ŠELMĚ (13,4)

Apoštol Jan napsal v druhé části 3. verše, že „celá země v obdivu šla za tou šelmou“. Ale tím to nekončí. Posledním projevem totálního odpadnutí bude vzdávání božských poct samotnému satanovi, který od počátku své nešťastné luciferské kariéry chtěl být roven Bohu. Apoteóza – zbožštění, to byl nejdůležitější cíl, o jehož realizaci satan usiloval po celá tisíciletí. Tato neúnavná Luciferova snaha být rovný Nejvyššímu způsobila jeho neodvratný pád, jak to popsal zejména prorok Izaiáš: „A v srdci sis říkal: "Vystoupím na nebesa, vyvýším svůj trůn nad Boží hvězdy, zasednu na Hoře setkávání na nejzazším Severu. Vystoupím na posvátná návrší oblaků, s Nejvyšším se budu měřit" (Iz 14,13.14). A teprve teď v době Velkého soužení se Satan dočká slávy a cti, která patří jedině Bohu; a tím se naplní jeho odvěká touha „být rovný Nejvyššímu“. A protože antikrist bude satanem v lidském těle, proto lidstvo vzdá božskou poctu rovněž antikristovi. Popsal to apoštol Pavel vnuknutím Ducha svatého: „objeví se člověk nepravosti, Syn zatracení. Ten se postaví na odpor a `povýší se nade všecko, co má jméno Boží´ nebo čemu se vzdává božská pocta. Dokonce `usedne v chrámu Božím´ a bude se vydávat za Boha“ (2Te 2,3.4). Tak se antikrist, poslední imperátor obnovené římské říše stane předmětem božského kultu caesarů, podobně jako tomu bylo ve starém Římě. Bude satanskou substitucí (náhradou) Krista jako Krále králů a Pána pánů, k němuž se ohavně rouhavě a absolutně servilným způsobem jednomyslně bude hlásit celé odpadlé lidstvo: "KDO SE MŮŽE ROVNAT TÉ DRAVÉ ŠELMĚ, KDO SE ODVÁŽÍ S NÍ BOJOVAT?" Bude to vyvrcholení temnosti, kultu satana i celkového odpadnutí obyvatel země, kteří zaměnili pravého Boha za falešného (Ř 1,25.26), kteří neuvěřili pravdě, ale našli zalíbení v nepravosti (2 Te 2,11.12), kteří zapomněli, že **jen Bůh je jediným pravým Bohem, jen On je hoden vší cti**. Jen On má právo říci: **"KE KOMU MĚ CHCETE PŘIPODOBNIT, ABY MI BYL ROVEN?"** (Iz 40,25).

Bude to vrchol bezbožnosti, převrácenosti a nevěry, kdy celé lidstvo dobrovolně a vědomě skloní svá kolena před člověkem hříchu, synem zatracení. Všechna náboženství světa se rychlým tempem připraví ke splnění této historické role.

ROUHAVÝ CHARAKTER ŠELMY (13,5.6)

Démonický charakter Antikrista se projeví v jeho pýše a rouháních. Daniel popsal její rouhavou činnost takto: „Prohlížel jsem rohy, a hle, vyrostl mezi nimi další malý roh… na tom rohu byly oči jako oči lidské a **ústa, která mluvila troufale… Bude mluvit proti Nejvyššímu** a bude hubit svaté Nejvyššího… Svatí budou vydáni do jeho rukou až do času a časů a poloviny času“ (Da 7,8.11.25). A v 11. kapitole napsal: „Král bude dělat, co se mu zlíbí, bude se

vypínat a činit větším nad každého boha a bude divně mluvit i proti Bohu bohů, co mu nepřísluší, a bude ho provázet zdar, dokud se nedovrší hrozný hněv, neboť rozhodnutí bude vykonáno“ (Da 11,36).

Z obsahu druhé části 5. verše se dozvídáme, že šelma „měla moc po čtyřicet dva měsíce“, čili 3,5 roku. Odsud tedy vyplývá jasný závěr, že bodem zvratu v činnosti Antikrista bude polovina Velkého soužení. Tehdy přestane hrát mluvčího „míru a bezpečí“, přestane předstírat Mesiáše Izraele, ukončí krvavé i nekrvavé oběti ve vybudované izraelské svatyni, postaví v ní svou rouhavou sochu, obraz ohavnosti (Da 9,27), a nakonec usedne ve svatyni a bude se vydávat za Boha (2Te 2,4). Biblické proroctví tuto událost označuje jako „znesvěcující ohavnost“ (Da 9,27; 12,11, Mt 24,15; Mk 13,14).

Je pochopitelné, že rouhání nebude něčím odosobněným, výjimečným v antikristovské říši, ale jedním z univerzálních jevů období soužení, jak to popisuje 6. verš: „A tak otevřela (šelma) ústa a rouhala se Bohu, jeho jménu i jeho příbytku, všem, kdo přebývají v nebi.“

Upřeme však pozornost na velmi důležitý biblický fakt, že dokonce i v době Velkého soužení, kdy bude všechno pod absolutní přísnou kontrolou satana a antikrista Boží slovo říká, že **všechno se bude dít pouze s Božím svolením** (srov. Da 7,25b). Čtyřikrát se setkáváme s důležitým výrazem: **„bylo jí dáno“** (v. 5 a 7):

- „A **bylo jí dáno**, aby mluvila pyšně a rouhavě…“ (5a),
- „A **bylo jí dáno**, aby … měla moc po čtyřicet dva měsíce“ (5b),
- „A **bylo jí dáno**, aby vedla válku proti svatým a aby nad nimi zvítězila…“ (7a),
- „**Dostala** moc nad každým kmenem, národem, jazykem i rasou“ (7b).

A tak tedy Pán Ježíš Kristus bude mít plnou kontrolu nad všemi událostmi Velkého soužení. Satan ví o tom, že bude mít málo času (12,12.14; 20,1-3.10), včas se to dozví i antikrist (13,5; srov. Da 7,21.22.25.26; 11,44.45; 2Te 2,8; Zj 19,19-21). Pán Ježíš Kristus ve shodě s Božím plánem učiní v pravý čas konec všemu (Da 7,11.12.26; 9,27c; 11,36c.45; srov. Mt 24,13.14).

VŠEOBECNÁ VLÁDA ŠELMY (13,7)

Podle prorocké řeči Daniele (7,23), že šelma „pozře celou zemi“ Boží slovo cituje v knize Zjevení splnění této Danielovy předpovědi, že panování antikrista bude celosvětové. Biblický text ukazuje všeobecný rozměr vlády šelmy: „Dostala moc nad každým kmenem, národem, jazykem i rasou“ – tedy globální rozměr jeho vlivu. Snahy starověkých vládců Egypta, Assýrie, Babylonu, Medo-Peršanů, Řecka i Říma o celosvětovou vládu budou poprvé naplněny a satanský konkurent Tisíciletého království Pána Ježíše Krista s Božím svolením naposledy projeví plnost zloby satana i znesvěcovaného lidstva. Poněvadž však ale všechny tyto události budou možné jen pod kontrolou Božího Pomazaného, proto proroctví zaznamenává v 5. verši: „A bylo jí dáno, aby … měla moc po čtyřicet dva měsíce“ a tedy v druhé polovině sedmdesátého týdne Daniele (Da 9,27), čili po 3,5 roku předcházejícího opětný příchod Pána Ježíše na zemi.

Antikrist plně využije dané příležitosti, aby „vedl válku proti svatým a aby nad nimi zvítězil“ (7a). Bude to přesné vyplnění Danielova proroctví týkajícího se pronásledování „malého

rohu“: „Viděl jsem, že ten roh **vedl válku proti svatým a přemáhal je**… **bude hubit svaté Nejvyššího**. Bude se snažit změnit doby a zákon. Svatí **budou vydáni do jeho rukou až do času a časů a poloviny času“** (Da 7,21.25), tedy po dobu druhé poloviny Velkého soužení ve shodě s proroctvím Zj 13,5.

Přičemž v proroctví známém jako „sedmdesát týdnů let“ Boží slovo říká: „v polovině toho týdne zastaví obětní hod i oběť přídavnou. Hle, pustošitel na křídlech ohyzdné modly, než se naplní čas a na pustošitele bude vylito rozhodnutí" (Da 9,27b).

Dvě poslední kapitoly knihy Daniele rovněž připomínají pronásledování ze strany Antikrista: „Přitáhne i do nádherné země (do Izraele) a mnozí klesnou“ (Da 11,41). „V oné době povstane Míkael, velký ochránce, a bude stát při synech tvého lidu. Bude to doba soužení, jaké nebylo od vzniku národa až do této doby“ (Da 12,1). „Mnozí se vytříbí, zbělí a budou vyzkoušeni… Blaze tomu, kdo se v důvěře dočká tisíce tří set třiceti pěti dnů“ (12,10.12).

V této kruté době mnoho svatých, kteří uvěřili v Krista v době trvání soužení, pocházejících jak z Židů, tak i z pohanů, budou muset své obrácení ke Kristu zpečetit strašlivou mučednickou smrtí (srov. Zj 7,9-17). Pán Ježíš předpověděl, že takové hrozné soužení přijde: „Když pak uvidíte `znesvěcující ohavnost´, o níž je řeč u proroka Daniele, jak stojí na místě svatém - kdo čteš, rozuměj - tehdy ti, kdo jsou v Judsku, ať uprchnou do hor; kdo je na střeše, ať nesestupuje, aby si vzal něco z domu; a kdo je na poli, ať se nevrací, aby si vzal plášť. Běda těhotným a kojícím v oněch dnech! Modlete se, abyste se nemuseli dát na útěk v zimě nebo v sobotu. Neboť tehdy nastane hrozné soužení, jaké nebylo od počátku světa až do nynějška a nikdy již nebude. A kdyby nebyly ty dny zkráceny, nebyl by spasen žádný člověk; ale kvůli vyvoleným budou tyto dny zkráceny“ (Mt 24,15-22). Tentýž Pán Ježíš však spěchá zároveň s blaženou útěchou svého slova: „Toto praví ten první i poslední, který byl mrtev a je živ… Neboj se toho, co máš vytrpět. Hle, ďábel má některé z vás uvrhnout do vězení, abyste prošli zkouškou… **Buď věrný až na smrt, a dám ti vítězný věnec života**… Kdo zvítězí, tomu druhá smrt neublíží." (Zj 2,8-11).

UNIVERZÁLNÍ NÁBOŽENSTVÍ ŠELMY (13,8)

Antikrist se nespokojí s pouhou politickou nadvládou nad celým světem, jak o tom byla řeč v 7. verši, ale všemi silami a prostředky bude usilovat také o získání náboženské nadvlády nad světem.

Nejprve si získá lidstvo svou světovou propagandou „míru a bezpečí“ (1Te 5,2.3), pak přitáhne národy svou smrtí a zmrtvýchvstáním (13,3) a poté si získá lidi akcemi rouhání na Boží adresu (13,5.6) a nakonec strhne celé lidstvo díky neobyčejné moci satanově, uprostřed divů a údajných zázraků a zákeřných podvodů (2Te 2,9.10). Výsledek této tak masívní akce proroctví shrnuje: **„BUDOU PŘED NÍ KLEKAT VŠICHNI OBYVATELÉ ZEMĚ…“** (v. 8). Všechna náboženství světa se spojí v jednu SJEDNOCENOU SVĚTOVOU CÍRKEV ANTIKRISTA.

Do tohoto univerzálního náboženství šelmy vstoupí všechny existující náboženství světa. Již dnes pozorujeme silné ekumenické snahy ke sjednocení všech křesťanských církví, a poté o sloučení všech náboženství světa, se kterými se již dnes vede dialog. Zda se následně přidají

další náboženství před ukončením období Církve, doby milosti, to nevíme. Víme však, že dnešní snahy o sjednocení se stanou ve Velkém soužení skutečností.

Ve 12. verši čteme podruhé, že země a její obyvatelé se budou klanět antikristovi. Zaslouží se o to intenzívní činnost druhé šelmy, falešného proroka, ďábelského antiducha (v. 12), který bude imitovat dílo Ducha svatého v době milosti.

V souvislosti s přípravami k vzniku tohoto univerzálního světového náboženství dává 15. verš otřásající upozornění, že **všichni, kdo se nebudou chtít šelmě poklonit, budou zabiti.**

Splní se tak snaha mnoha křesťanských náboženských činitelů o „jeden ovčinec“.

VAROVÁNÍ A POVZBUZENÍ (13,9.10)

Z 8. verše vyplývá jasný závěr, že ti, jejichž jména byla zapsána v Beránkově Knize života, se za žádných okolností šelmě nepokloní a budou od tohoto univerzálního náboženství odseparováni a stanou se předmětem neslýchaného pronásledování.

Pozvání a výzva ke slyšení: „Kdo má uši, slyš!“ podtrhuje velký význam předchozí zprávy, na kterou by každý člověk měl reagovat.

Podobně jako v evangeliích, kde se setkáváme často s identickým obratem (Mt 11,15; 13,9.43; Mk 4,9.23; 7,16; L 8,8; 14,35), jsou tyto výzvy umístěny na konci určité biblické teze. Pozvání je tedy zaměřeno na ty, kdo se nepokloní šelmě a jejichž jména jsou zapsána v Knize života. Existuje však rozdíl mezi pozváním obsaženým v 9. verši a pozváním směrovaným do sedmi Maloasijských sborů ve Zj 2 a 3., kde jsou zváni, aby slyšeli, „co Duch praví církvím“ (2,7; 2,11; 2,17; 2,29; 3,6; 3,13; 3,22). Absence výrazu „co Duch praví církvím“ v textu Zj 13,9 je nejvíce zřetelným dokladem toho, že Živá církev (Tělo Kristovo) byla již dříve vzata ze země před započetím Velkého soužení a už zde není. Tak tedy pozvání není směřováno na Církev, na Kristovu nevěstu. Cíl tohoto pozvání je jiný. Bude zaměřeno na ty, kdo budou poslouchat. Účelem tohoto pozvání bude varování před suverénní spravedlností Boží, které musí být učiněno zadost a musí být naplněna. Řečeno stručně, jde zde o tzv. právo odvety (IUS TALIONIS). Ti, kdo budou pronásledovat svaté a zajímat je do otroctví nebo na zabití mečem, musí na základě práva odvety nést spravedlivý Boží trest. Písmo mnohokrát připomíná právo odvety (1M 9,6; 2M 21,23-25; 3M 24,19.20; 5M 19,21; Mt 5,38; 26,52; Ga 6,7).

Tatáž pravda, obsažená v 10. verši, bude potěšením pro svaté, kteří budou prožívat pronásledování a zároveň výstrahou pro jejich pronásledovatele. Jejich zánik se blíží a doba pronásledování rychle spěje ke konci (Zj 13,5; 16,6; 18,2.3.5-8.20; 19,17-21; 20,10).

V naději brzkého konečného vítězství a spravedlivého soudu nad zlými lidmi se projeví vytrvalost a víra svatých (10b). „Kdo vytrvá do konce, bude zachráněn“ (Mt 24,13).

Řečeno obecně, prvních deset veršů 13. kapitoly ukazuje postavu budoucího celosvětového diktátora, který dostane moc, vládu a trůn od satana a jeho hlavním posláním bude přimět celý svět k tomu, aby vzdával poctu a hold satanovi a jeho vtělenému „synu“ – antikristovi. „Zaujmout místo Boha“ – to bude hlavní cíl satana v době Velkého soužení a je to hlavním motorem činnosti satana i dnes. Tato satanská touha – „být roven Bohu“ – strhlo celý vesmír v prvním hříchu (Iz 14,14). **Jeho program se nikdy nezměnil**, usiluje tedy dnes,

tak jak to dělal vždycky po celou dobu své dlouhé pekelné kariéry, aby zlákal a donutil lidi k tomu, aby poslouchali jej místo Boha. V době Velkého soužení bude satanův cíl jasný a jednoznačný, ale po skončeném období jeho sebezbožnění bude neodvolatelně postaven před Boží soud.

V druhé části 13. kapitoly se prorocké slovo zabývá popisem druhé šelmy – mluvčího antikristovského náboženství, falešného proroka.

ŠELMA ZE ZEMĚ (13,11-18)

Po první šelmě, která vystoupila z moře, uviděl apoštol Jan další šelmu, vycházející ze země. Z obsahu 13. kapitoly vyplývá, že její činnost bude nerozlučně spjata s činností předchozí šelmy za účelem její všestranné podpory. Bude to postava ďábelského „antiducha“, třetí osoba satanské trojice, která bude imitovat a následovat celkově osobu a dílo Ducha svatého. Boží slovo blíže nepopisuje „druhou šelmu“, teprve v dalších kapitolách bude označena jako „falešný prorok“ (16,13; 19,20; 20,10). Činnost falešného proroka bude tedy probíhat předně na náboženské rovině.

CHARAKTER FALEŠNÉHO PROROKA (13,11)

Ačkoliv vnější vzhled druhé šelmy se v biblickém popisu liší od první, přesto proroctví používá totéž označení „šelma“ (ř. THERION), podobně slovo „jiná“ (ř. ALLO) znamená: „jiný téhož druhu“ (srov. 10,1).

Falešný prorok měl „dva rohy jako beránek, ale mluvil jako drak“. Podoba Beránka hovoří o vnějším projevu a chování falešného proroka, který proto, aby získal lidi (13,14), přijme klamavou a zrádnou pozici jemnosti, mírnosti a nevinnosti beránka (Iz 53,7; Sk 8,32-33; Zj 5,6). Biblický text však odhaluje celou pravdu a říká, že falešný prorok *mluvil jako drak* a byl také stejné podstaty jako drak – brutální, krutý a bezohledný, měl přitom rysy absolutně rozporné s tím, co ukazoval navenek.

Falešný prorok, který je celkovým protikladem Ducha svatého, bude navenek vypadat jako beránek, ale ve skutečnosti bude mít charakter draka.

MOC A ÚKOL FALEŠNÉHO PROROKA (13,12)

Šelma se dvěma „rohy jako beránek“ bude „duchovním obráncem“ antikrista. Bude o to strašnější, že bude vypadat jako nevinný beránek, ale bude mluvit jako drak (13,11). Tak zjeví charakter toho, kdo ji pověřil posláním. Tak jako antikrist je „tělem“ draka, tak falešný prorok bude jeho „duchem“. Náš biblický text říká, že falešný prorok bude vykonávat všechnu vládu a moc šelmy. Bude to chytrý a mazaný „mistr propagandy“ v antikristově království. S použitím satanské moci a všech podvodných triků nakloní všechny obyvatele země k tomu, že se budou klanět antikristovi (13,4.8.12), velkému „pseudomesiáši“ (Mt 24,24) s jeho „falešným evangeliem“ (13,3) a falešným „zmrtvýchvstáním“ (13,3.12.14). A tak docházíme k závěru, že falešný prorok přispěje ke sjednocení celosvětové odpadlé církve, o které proroctví mluví podrobně v 17. kapitole.

A tak cílem činnosti falešného proroka bude vyvolat entuziasmus a euforii mezi národy, které pod vlivem mocné propagandy úspěchu přijmou antikrista a neobyčejně rychle ho země i její obyvatelé uctívat (v. 12).

SVÁDĚJÍCÍ DIVY FALEŠNÉHO PROROKA (13,13.14)

Pán Ježíš ve svém eschatologickém kázání (Mt 24) předpověděl, že v době Velkého soužení (v.21) „vyvstanou lžimesiášové a lžiproroci a budou předvádět veliká znamení a zázraky, že by svedli i vyvolené, kdyby to bylo možné“ (v.24). Satan vyzbrojí své nejbližší spolupracovníky: antikrista a falešného proroka veškerou mocí k činění divů a zázraků (2Te 2,9.10; Zj 13,13.14).

1. „falešné letnice“

Prvním divem, vykonaným falešným prorokem, jak udává prorocký text, budou „velká znamení“ (ř. SEMEIA). Jedním z nich bude oheň sestouplý z nebe před očima lidí (v.13). Bude to určitě kopírování letnic (Sk 2,2.3.18-20). Duch svatý ve dnech letnic sestoupil z nebe, naplnil mocí učedníky Pána Ježíše a začal doby milosti, církve a Ducha svatého. Podobný prorok vystoupí ze země, začne svou činnost ve dni „démonických letnic“. Bude to současně ďábelská odpověď na činnost dvou Božích svědků v období soužení (11,5.6). Satan zároveň pošle dva své svědky (první a druhá šelma), aby také činili divy a zázraky (Zj 13; Mt 24,24; 2Te 2,9.10; srov. 2M 7,10-12; 7,19-22; 8,5-7; 2Tm 3,8).

Svůdná moc falešného proroka byla ukázána ve 14. verši. Tuto moc získá určitě od satana. Písmo totiž říká, že je to satan, kdo svádí celý svět (Zj 12,9; 20,3.8.10). A tak není divu, že tutéž svůdnou moc a schopnost odkáže šelmě (Mt 24,4.5.24) i falešnému proroku (Zj 13,14; 19,20; Mt 24,11.24).

2. „falešné evangelium“ a „falešné náboženství“

Verše 13 a 14 odkrývají tajemství původu falešného proroka: „A činí veliká znamení…“ (řecký text v obou verších cituje termín SEMEIA – znamení).

Na základě svůdné moci k činění velký znamení a zázraků jakož i obrovského vlivu, jaké budou mít na obyvatele země dosáhne falešný prorok vrcholu své činnosti: přesvědčí obyvatele země, aby postavili obraz šelmy, která má ránu mečem, a přesto zůstala žít. Je to již třetí zmínka v této kapitole o smrtelné ráně šelmy (v. 3, 12 a 14).

Z dalších veršů 13. kapitoly včetně jiných prorockých míst se dozvídáme, že mise falešného proroka bude úspěšná. Obyvatele země postaví šelmě obraz, obraz oživne a promluví (v. 15) a následně bude postaven v nově zbudovaném jeruzalémském chrámu. Prorocké slovo to označuje jako „znesvěcující ohavnost“ (Da 9,27; 12,11; Mt 24,25; Mk 13,14; 2Te 2,4.9-12). (Bylo by dobré zde připomenout, že termín použitý v našem varšavském překladu socha (ř. EIKON) by měl být uveden jako „obraz“ a ne „socha“; srov. Mt22,20; Ř 1,23; 8,29; 1K 11,7; 15,49; 2K 3,18; 4,4; Ko 1,15; 3,10; Žd 10,1).

Postavení obrazu antikrista, podobně jak tomu bylo v případě Nebúkadnezara (Da 3) bude symbolem jeho moci, slávy a majestátu. Antikrist, který bude současně impériem jako i

vůdcem, bude rovněž nakrátko prohlášený králem (srov. Zj 6,2; 9,11; 16,10; 17,12; Da 11,36).

Prorocké slovo v knize Danielově říká, že postavení obrazu antikrista ve chrámu nastane v polovině sedmdesátého týdne roků, čili v polovině Velkého soužení (Da 9,27). Výraz „obraz“, který se v této kapitole vyskytuje čtyřikrát (viz v. 14 a 15), nalézáme ve Zjevení ještě šestkrát (14,9.11; 15,2; 16,2; 19,20; 20,4).

Kult antikrista, nesrovnatelný v moci, charakteru a celosvětových rozměrech se stane centrem falešného náboženství krále a diktátora světa, krutého tyrana. Bude to finální postava totálního odpadnutí, vrcholný bod modlářství všech období historie lidstva.

VRCHOL PŮSOBENÍ FALEŠNÉHO PROROKA – OŽIVENÍ OBRAZU A ZNAČENÍ ANTIKRISTOVSKÝM ZNAKEM (13,15-18)

Úkolem falešného proroka nebude jen svádění obyvatel země, aby postavili obraz šelmě, ale zároveň získá moc, aby „do sochy té šelmy vdechla život, takže ta socha mluvila“ (15a). Řecký text zde používá slovo PNEUMA, které je úzce a nerozlučně spjato s osobou Ducha svatého. Satan tedy i v dalším kroku bude usilovat o imitaci osoby a Boží moci. Zde pomocí falešného proroka postoupí v napodobování stvořitelského Božího aktu, který „vytvořil člověka, prach ze země, a **vdechl** mu v chřípí dech života“ (Gn 2,7). Biblisté shodně udržují, že to nebude moc „tvorby života“, to je totiž jedinou a výlučnou výsadou Boha Otce, Syna a Ducha svatého (Sk 17,25; J 1,4; 5,26; 6,33.35; Sk 3,15; Ř 8,2; Ž 36,10; 42,9; 1J 5,12; Zj 11,11), ale budou to **pouze zdání života**, zrádné podvody a údajné divy; bude to tedy další článek řetězu svůdné činnosti satana (srov. Mt 24,4.5.11.24; 2Te 2,3.9-12). Stejně jako v starověkých dobách byli břichomluvci využíváni pro náboženské účely k vytváření dojmu nadpřirozené řeči, tak i falešný prorok využije všechny zákeřné podvody a údajné divy (srov. 2Te 2,9.10) při součinnosti velké armády démonických mocí, aby vzbudil dojem „oživnutí obrazu“, aby tak přesvědčil a přiměl lidské masy k tomu, aby vzdávali božskou čest šelmě a jejímu obrazu.

Absolutní moc, vláda a panování šelmy a falešného proroka se projeví tím, že **každý, kdo se nepokloní šelmě a jejímu obrazu, bude zabit** (v. 15b).

Opakuje se tedy doba Nebúkadnezara a jeho zlatého obrazu (Da 3,4-6).

Současně s vydáním všeobecně závazného ediktu, přikazujícího vzdávat čest antikristu, falešný prorok, jak ukazuje 16. verš, vydá následný dekret zavazující všechny obyvatele země, na jehož základě všichni lidé všech společenských tříd, zemí i národů na celé zemi budou muset přijmout ZNAMENÍ ŠELMY na pravou ruku nebo na čelo. Výraz „znamení“ se v knize Zjevení vyskytuje 7krát (13,16.17; 14,9.11; 16,2; 19,20; 20,4). Biblický text uvádí všechny skupiny společně ve třech protikladných dvojicích:

a) **malí i velcí** – podle sociálního postavení,
b) **bohatí i chudí** – podle majetku,
c) **svobodní i otroci** – podle společenských tříd.

„Znamení šelmy“ (ř. CHARAGMA), kterým bude falešný prorok označovat obyvatele země, se možná stane „symbolem, identifikačním znakem“, bez něhož nebude možno kupovat ani prodávat, a navíc bude vyloučena jakákoliv možnost další existence tím, že lidem vezmou práci a chléb. Každý člověk stane před hrůzostrašnou alternativou: „POKLONIT SE ANTIKRISTOVI ANEBO ZAHYNOUT!“

Řecké slovo CHARAGMA v klasické řečtině znamenalo: „Vyrytý, vytištěný nebo vypálený znak“, tímto termínem se také označovalo „uštknutí zmijí“ a Plutarchos, řecký spisovatel (45-120) tento termín citoval jako „TO CHARAGMA TU NOMISMATOS“ – znak vyražený na minci“- A tak výraz „CHARAGMA“ byl úředně používaným termínem pro označení „císařské pečeti“. Rozumí se tím, že tu jde o vzdávání pocty panovníkovi. „Znamení šelmy“ bude navíc „označením majetku a náležitosti“. Bude to tedy imitace a napodobení zapečetění věřících Duchem svatým (Ef 1,13; 4,30, 2K 1,22; srov. Ř 8,16.23).

Tak jako „pečeť Ducha svatého“ je znakem a zárukou, že Boží dítě je vlastnictvím Pána Ježíše Krista, pod jeho bezprostřední ochranou, dostalo jeho přirozenost, žije v jeho přítomnosti a bude s ním přebývat po celou věčnost, tak i „znamení šelmy“ bude dokladem a znakem antikristova členství , přijetím jeho ducha i charakteru, bude projevem bezvýhradné a slepé poslušnosti vůči němu i souhlasu s tím, že je třeba celou věčnost strávit v jeho přítomnosti „ve věčném ohni, připraveném ďáblu a jeho andělům“ (Mt 24,41; Zj 16,2; 19,20; 20,10).

Tato hrozná skutečnost se týká všech, kdo se rozhodnou přijmout „znamení šelmy“. Proto též milosrdný Bůh ještě jednou prostřednictvím andělů pošle obyvatelům země varování: „Za nimi letěl třetí anděl a volal mocným hlasem: "Kdo kleká před šelmou a před její sochou, kdo přijímá její cejch na čelo či na ruku, bude pít víno Božího rozhorlení, které Bůh nalévá neředěné do číše svého hněvu; a bude mučen ohněm a sírou před svatými anděly a před Beránkem. A jeho muka neuhasnou na věky věků a dnem ani nocí nedojde pokoje ten, kdo kleká před šelmou a jejím obrazem a nechal si vtisknout její jméno“ (Zj 14,9-11). I když bude všechno pod absolutní kontrolou antikristovy despotické vlády do té míry, že každý člověk bude zaevidován pomocí systému celosvětově propojených počítačových sítí a nikdo nebude schopen přežít bez znamení šelmy (v.17), přesto biblické proroctví udává, že ne všichni podlehnou svůdné moci šelmy a vědomě zavrhnou všeobecně závazný kult antikrista a jeho znamení nepřijmou. V důsledku tak smělé opozice budou muset nést tvrdé následky – své rozhodnutí zpečetí mučednickou smrtí (Zj 6,9-11; 7,9-17; 15,2-4). Boží slovo v 7. kapitole tyto mučedníky představuje velmi výrazně a jednoznačně: "**To jsou ti, kteří přišli z velikého soužení a vyprali svá roucha a vybílili je v krvi Beránkově.** Proto jsou před trůnem Božím a slouží mu v jeho chrámě dnem i nocí; a ten, který sedí na trůnu, bude jim záštitou. Již nebudou hladovět ani žíznit, ani slunce nebo jiný žár jim neublíží, neboť Beránek, který je před trůnem, je bude pást a povede je k pramenům vod života. A Bůh jim setře každou slzu z očí." (7,14-17).

ANTIKRISTOVO ČÍSLO (13,18)

Nezávisle na symbolu šelmy, představující antikrista a řady obrazů, jejichž pomocí je nazvaný, Písmo svaté říká, že se antikrist bude vyznačovat ještě jedním neobyčejným znakem, který ho bude zvlášť charakterizovat. Jako ve starověkém Římě nosili otroci znaky svých pánů a vojáci erby svých císařů, tak za dob antikrista bude celý svět nosit jeho označení. Kdo toto označení nepřijme, bude vyloučen z obchodu a hospodářství a bude tak odsouzen ke smrti hlady (v. 17). Tímto znakem bude falešný prorok „tetovat" čelo nebo ruku těch lidí, kteří se pokloní obrazu šelmy (v. 16). Rozpoznávací znak **znamení** bude obsažen ve **jménu** Antikrista a v **číslici** jeho jména. Zvláštní pozornost, jak se zdá, směřuje prorocký text na 18. verš. Boží slovo to podtrhuje vyjádřením, že „to je třeba pochopit"**.**

Prorocké slovo říká velmi jasně, že Antikrist bude člověkem, a číslice jeho jména bude **666**.

Nekonečné spekulace ohledně tohoto čísla se šířily po celá staletí. Spousta vykladačů a exegetů se trápila s vyluštěním této apokalyptické hádanky, a nabízeli mnohdy s fantazií rozluštění, počínaje od vysvětlen obsahu jmen římských císařů prvních staletí křesťanství: Nerona, Caliguly, Domitiana, Diokletiana… přes období temna středověku až do dob novověku.

Židé i Řekové ve starověku velmi často používali tzv. GEMATRII, systém označování jmen nebo titulů čísly. Židé a Řekové totiž neznali číslice, jejich funkci zastupovala písmena, z nichž každé mělo určitou číselnou hodnotu: např. a=1, b=2, i=20 atd. Každé písmeno daného výrazu či jména odpovídá nějakému počtu a součet jejich hodnot dával rozluštění tajemných hesel. Jedna z nejznámějších interpretací byl titul: císař NERO, napsaný v souhláskové hebrejské transskripci: „CÍSAŘ NERO" (apoštol Jan cituje v knize Zjevení několik hebrejských termínů: (ABADDON – 9,11; ARMAGEDON – 16,16; GOG a MAGOG – 20,8), který dává v součtu numerickou hodnotu 666.

K (kof)	-	100
S (samech)	-	60
R (réš)	-	200
N (nun)	-	50
R (réš)	-	200
O (vav)	-	6
N (nun)	-	50
		666

Mohlo by to tedy znamenat, že poslední vládce světa, který bojoval s Bohem i Božím lidem, tvrdohlavý kat lidskosti „NERO REDIVIVUS" (druhý Nero), bude podobný Neronovi, prvnímu císaři pronásledovateli církve.

Uprostřed mnoha fantastických spekulací na téma antikrista čísla, vůdce obnovené římské říše na konec této úvahy zacituji, určitě jen jako takovou zajímavost, dvě matematické spekulace.

a) Šest římských písmen se používalo zároveň i jako číslice: I, V, X, L, D. Všechna tato čísla ve svém součtu dávala dohromady číslo 666:

I	-	1
V	-	5
X	-	10
L	-	50
C	-	100
D	-	500
		666

b) Všechna čísla od 1 do 36 dávají ve svém součtu číslo 666. Někteří biblisté na základě zasvěcené analýzy textu potvrdili, že termín „šelma“ ve smyslu zlého se v knize Zjevení objevuje právě 36x.

Spekulace tohoto druhu neberou konce. Jsou to pouze více nebo méně pravděpodobné hypotézy. Jisté je, že číslo 6 je číslo člověka (člověk byl stvořen v 6. dni), číslo 7 je číslem Boží dokonalosti. Tři šestky mohou znamenat, že člověk dosáhl vrcholu rozmachu techniky, kultury a náboženství, **ale bez Boha**.

Dnes není nikdo schopen vysvětlit tajemství tohoto čísla. Teprve lidé, žijící v období Velkého soužení budou moci rozpoznat z osobní zkušenosti celou hloubku její hrozné skutečnosti.

Jako Boží děti a vlastnictví Pána Ježíše Krista nepotřebujeme se zabývat dopodrobna vysvětlením nekonečných spekulací, poslouchejme raději radu apoštola Petra, který napsal na konec svých listů:

„Ale vy, milovaní, protože to víte předem, střezte se, abyste nebyli oklamáni svodem těch neodpovědných lidí a neodpadli od vlastního pevného základu. Kéž rostete v milosti a v poznání našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista. Jemu buď sláva nyní a až do dne věčnosti“ (2Pt 3,17.18).

14. kapitola

KONEČNÝ TRIUMF KRISTA

14. kapitola končí třetí biblickou parentézou, započatou v 12. kapitole. Kapitola 12 totiž popisuje výrazné postavy Velkého soužení, 13. kapitola představuje antikrista a falešného proroka – vedoucích despotickou vládu té doby, a kapitola 14 ukazuje konečný triumf Pána Ježíše Krista. Zjevení, obsažené v těchto kapitolách se nezabývá chronologickým během událostí posledních dnů, ale připravuje základ pro další události, jejichž vyvrcholením bude druhý příchod Pána Ježíše Krista.

14. kapitola představuje sérii sedmi obrazů, které obsahují oznámení rychlého konce Velkého soužení a ukazují konečný triumf Krista a jeho soud nad bezbožnými:

1. Beránek a 144.000 na hoře Sion (v. 1-5);
2. anděl s věčným evangeliem (v. 6-7);
3. ohlášení zničení Babylonu (v. 8);
4. ohlášení soudu nad těmi, kteří se klaní šelmě (v. 9-11)
5. požehnání a útěcha pro svaté, kteří vytrvali (v. 12-13);
6. obraz žně země (v. 14-16);
7. obraz vinobraní (v. 17-20).

I. PRVNÍ OBRAZ – BERÁNEK A 144.000 NA HOŘE SION (14,1-5)

Apoštol Jan začíná svou zprávu slovy, se kterými se v této knize setkáváme často: „A viděl jsem…“ Tímto výrazem otevírá vizi Beránka stojícího na hoře Sion, a s ním sto čtyřicet čtyři tisíc těch, kteří měli napsáno jeho jméno a jméno Otce na čele. Jak nevídaný kontrast bude obraz vykoupeného „ostatku Izraele“, majícího na čelech jméno Beránkovo a Otcovo ve srovnání s hrozným, přízračným obrazem předchozí kapitoly, která ukazovala hrůzostrašný obraz lidí, nesoucích na čelech antikristovské stigma (znak).

Biblický text ukazuje obraz svatých z období Velkého soužení, vítězný, věrný „OSTATEK“, 144.000 spasených z Izraele, stojících s Beránkem na hoře Sion. Již v 7. kapitole jsme se setkali s tímto věrným ostatkem sto čtyřiceti čtyř tisíců z dvanácti izraelských kmenů, opatřených Boží pečetí (7,1-8). Označení pečetí (7,3) vybraného „ZBYTKU IZRAELE“, obecně řečeno, mělo své místo v první polovině Velkého soužení, a teď, ve 14. kapitole pozorujeme tento věrný „OSTATEK IZRAELE“ plně ušetřený od smrti, mravní zkázy, chráněný Boží mocí před hněvem satana, pronásledováním antikrista i vztekem falešného proroka.

Tento věrný „ostatek“ je Beránkovým vlastnictvím, stojí triumfálně na hoře Sion pod clonou Beránkovy slávy (Iz 4,4.5), zpívá „novou píseň“ – píseň vykoupení (v. 3), uskutečněného krví Beránka (v. 3 a 4; srov. Ř 3,24). Zmínka v 1. verši o „jménu jeho Otce“ na jejich čelech je dokladem toho, že to jsou spasení Izraelci, a „jméno Beránka“ hovoří o jejich spasení vírou v Pána Ježíše Krista, zatímco jejich postavení na hoře Sion hovoří o místu bezpečí, požehnání i slávy v Tisíciletém království. Prvních pět veršů uvažovaného oddílu popisuje nejen Kristův triumf, který vítězně zachoval své vyvolené po dobu strašného soužení, ale vrhá pohled do budoucna, letmý pohled na inauguraci (počátku) Tisíciletého království.

Výraz obsažený v 1. verši: „Beránek stál na hoře Sión“ znamená vyplnění mesiánských proroctví o královské vládě Mesiáše, Božího Syna, na hoře Sion: "Já jsem ustanovil svého krále na Sijónu, na své svaté hoře!" (Ž 2,6). „Hospodin vztáhne žezlo tvé moci ze Sijónu. Panuj uprostřed svých nepřátel!“ (Ž 110,2). Starozákonní proroctví totiž mnohokrát oznamovala, že Boží Pomazaný, Mesiáš Izraele, bude vládnout na Sionu: „Zardí se bledá luna, zastydí se žárné slunko, až se Hospodin zástupů ujme kralování na hoře Sijónu a v Jeruzalémě před svými staršími v slávě“ (Iz 24,23*).* „Kdo zůstane na Sijónu a kdo zbude v Jeruzalémě, bude zván svatým, každý zapsaný k životu v Jeruzalémě“ (Iz 4,3). „Ti, za něž Hospodin zaplatil, se vrátí. Přijdou na Sijón s plesáním a věčná radost bude na jejich hlavách. Dojdou veselí a radosti, na útěk se dají starosti a nářek“ (Iz 35,10; srov. Iz 12,6; 51,11). „Z Jeruzaléma vyjde pozůstatek lidu a z hory Sijónu ti, kdo vyvázli. Horlivost Hospodina zástupů to učiní“ (Iz 37,32; srov. Iz 46,13). „Avšak každý, kdo vzývá Hospodinovo jméno, se zachrání. Na hoře Sijónu a v Jeruzalémě budou ti, kdo vyvázli, jak řekl Hospodin, spolu s těmi, kdo přežili, jež Hospodin povolá“ (Joel 3,5; srov. Joel 3,21). „Chromou budu mít za pozůstatek lidu, vypuzenou za mocný národ. A Hospodin bude nad nimi kralovat na hoře Sijónu od nynějška až navěky“ (Mi 4,7).

A tak tedy vize Beránka spolu s věrným „OSTATKEM IZRAELE“ na hoře Sion v převažujících názorech konzervativních biblistů je prorockým pohledem na konečný triumf a vítězství Beránka, Božího pomazaného na počátku jeho královské vlády.

Ve Starém zákoně měla hora Sion vždy královský charakter. Nejprve to bylo „město Davidovo“, královská rezidence „pomazaného Bohem Jákobovým, líbezného pěvce izraelských žalmů“ (2S 23,1; 5,7.9; 1Kr 8,1; 1Pa 11,5; 15,29; 2Pa 5,2), a dále to bylo „MĚSTO VELKÉHO KRÁLE“ (Ž 48,3; 146,10; 149,2; Iz 52,7; Mi 4,7.8; srov. Mt 5,35), „svatá hora“ (Ž 2,6; Joel 2,1; Abd 17; Za 8,3), na níž bude bydlet sám Pán a bude kralovat (Ž 9,12; 50,2; 74,2; 76,3; 84,8; 99,2; 132,13; Iz 8,18; 18,7; Joel 3,22.26).

A teď, v této překrásné scenérii nastupujícího Tisíciletého království vítězný Beránek, Boží Pomazaný, usedne na trůně Davidově na hoře Sionu v Jeruzalémě, v městě, kde byl kdysi ukřižován, a tehdy dojde k splnění toho, co bylo napsáno na jeho kříži: JEŽÍŠ NAZARETSKÝ, KRÁL ŽIDOVSKÝ.

Po vizi zobrazující Beránkův triumf na hoře Sion uslyšel apoštol Jan hlas z nebe (v. 2). Tento hlas představil pomocí příměru, jak to v proroctvích bývá, „jako hukot množství vod“, „jako zvuk mocného hřmění“, „jako když hudebníci rozezvučí své nástroje“.

Poté ve v. 3 apoštol Jan dodal, že zachránění zpívali „novou píseň“ s doprovodem hudebníků. Tato scéna může poněkud připomínat „VIZI NEBESKÉ CHVÁLY“ (Zj 4 a 5), ve které o něco dříve dvacet čtyři starších také zpívalo „novou píseň“ (5,9.10). Ze zprávy veršů 2 a 3 je možno vyvodit, že to byla opravdu nebeská scéna, kterou Jan pozoroval „v duchu“, kdy jeho tělo bylo na zemi (srov. Zj 1,10).

Tímto krásným nadpřirozeným způsobem nás proroctví přenáší „v Duchu“ přes končící hrozné události Velkého soužení do období Mesiášského království plného chval a nádhery, během něhož dojde k dokonalé harmonii mezi nebem a zemí jako splnění modlitby: „buď vůle Tvá, jak v nebi, tak i na zemi…“

V dalším popisu 144 tisíců apoštol Jan ve 4. verši je představuje jako ty, „kdo neporušili svou čistotu se ženami a zůstali panici.“ Jelikož prorocký text neuvádí další vysvětlení významu tohoto sdělení, v souvislosti s tím bibličtí učitelé nabízejí dvě možnosti vysvětlení tohoto textu:

Zaprvé, mohlo se to týkat nutného zdržení se manželství v kritických dnech Velkého soužení, kdy normální manželský život osob věrných Bohu by byl zcela nemožný (srov. 1Ko 7,26-29; L 21,23).

Zadruhé, mohlo se to vztahovat na zachování duchovní čistoty, takže vyvolení se neposkvrnili láskou ke světu, kompromisem se zlem, nepodlehli mravní zkaženosti, ale uchovali se čistí v tomto totálně odpadlém světě (srov. Jk 1,27; 1Pt 3,16). Řecký text používá ve v. 4 výraz: „PARTHENOI“ – panna. V podobném smyslu je ve Starém zákoně je Izrael jako národ často označován jako „panna, dcera sijónská“ (2Kr 19,21; Iz 37,22; Pl 2,13) nebo jako „panna izraelská“ (Jr 18,13; 31,4.21; Am 5,2).

V poslední části 4. verše proroctví sděluje, že „ti jako první z lidstva byli vykoupeni Bohu a Beránkovi.“ Podobně jako ve v. 3 používá biblický text výraz „vykoupeni“ (ř. AGORADZO), což znamená „kupovat na trhu“. Ve stejném textu proroctví udává další detail, že vykoupení tvoří „prvotiny Bohu a Beránkovi“. Výraz „prvotiny“ (ř. APARCHE“) znamená prvek počátku žně. Sto čtyřicet čtyři tisíce vykoupených budou tedy „prvotinou“, počátkem velké duchovní žně, která nastane počátkem Tisíciletého království pokoje.

Popis vize 144 tisíců vykoupených se uzavírá slovy Božího ocenění vůči jejich postupu: „Z jejich úst nikdo neuslyšel lež; jsou bez úhony“ (v. 5). Pokud bychom chtěli shrnout praktický obraz pobožnosti 144 tisíců vykoupených z Izraele, mohli bychom to udělat následovně:

1. jejich oddělení (duchovní čistota uprostřed okolní nečistoty a modlářství – v. 4a, srov. Zj 9,20,21;
2. jejich poslušnost (jdou za Beránkem kamkoliv jde – v. 4b; srov. Zj 13,3b.8);
3. jejich vykoupení (byli vykoupeni ze země – v. 3c, 4c);
4. jejich úděl (byli vykoupeni zprostřed lidí jako prvotiny pro Boha i Beránka – v. 4d);
5. jejich věrnost vůči pravdě (v jejich ústech nebyla nalezena lež, jsou bez úhony – v. 5, mimo to, že celý svět uvěří lžím šelmy – 2Te 2,11).

DRUHÝ OBRAZ – ANDĚL S VĚČNÝM EVANGELIEM (14,6.7)

Ve 14. kapitole v sérii apokalyptických obrazů se setkáváme se šesti anděly, určených Bohem k vykonání zvláštních úkolů. Tito andělé budou provázet Syna člověka, který začne s realizací od věků proroky ohlášených „ŽNĚ ZEMĚ“.

V dalších obrazech byli andělé představeni ve dvou skupinách po třech v každé, a mezi nimi byl „někdo jako Syn člověka“ (14,14; srov. 1,13).

1. první anděl (14,6.7)
2. druhý anděl (14,8)
3. třetí anděl (14,9-11)

OBRAZ SYNA ČLOVĚKA (14,14)

1. první anděl (14,15)
2. druhý anděl (14,17)
3. třetí anděl (14,18.19).

Druhou vizi v nádherné sérii obrazů, ukazujících KONEČNÝ TRIUMF KRISTA apoštol Jan začíná obratem, se kterým se opakovaně setkáváme v této knize: „Tu jsem viděl jiného anděla…“ (srov. 7,2; 8,3; 14,8.15.17.18; 18,1) a poté dodává, že tento anděl letěl středem nebeské klenby (srov. 8,13; 19,17) a měl „věčné evangelium“, aby je zvěstoval všem obyvatelům země, i všem národům a rasám, jazykům i lidem.

Během staletí novozákonní historie Bůh posílal obyvatelům země poselství evangelia různým způsobem. V době Církve, eonu milosti, ve kterém právě žijeme, je evangelium zvěstováno církví Pána Ježíše Krista. Tento problém jasně osvětluje apoštol pohanů: „Kdo je v Kristu, je nové stvoření. Co je staré, pominulo, hle, je tu nové! To všecko je z Boha, který nás smířil sám se sebou skrze Krista a pověřil nás, abychom sloužili tomuto smíření. Neboť v Kristu Bůh usmířil svět se sebou. Nepočítá lidem jejich provinění a nám uložil zvěstovat toto smíření“ (2Ko 5,17-19).

V první polovině Velkého soužení vybaví Bůh zvláštní mocí a ochranou 144.000 označených Božích služebníků, reprezentujících „věrný ostatek“ izraelského národa ke zvěstování evangelia království (Zj 7,1-8), následně vyšle dva zvláštní svědky, obdařené nadpřirozenou mocí k sdělení posledního svědectví obyvatelům země, zejména Izraeli (Zj 11,1-12).

V poslední fázi období Velkého soužení Bůh použije neobyčejného prostředku k zveřejnění svého posledního poselství, zaměřeného na všechny lidi, národy, jazyky i rasy. Tentokrát bude zvěstovat věčné evangelium **anděl**. V době zvlášť těžkého období konce Velkého soužení **bude použit anděl k předání poselství o poslední šanci k záchraně**. Anděl letící středem nebeské klenby bude registrován všemi obyvateli země a všichni budou moci slyšet jeho mocný hlas. On sám bude mimo dosah moci satana a jeho sluhů. Anděl je totiž ve smyslu hmotném nezničitelný, proto se ho nedotkne žádná forma pronásledování ze strany antikrista. A mohou-li dnes lidé omezení ve své moci zajistit, že astronauté z dalekých prostor kosmu se mohou domluvit s lidmi na zemi a předat jim svá hlášení, tím spíše to dokáže všemohoucí Bůh absolutně dokonale. Může to být definitivní splnění předpovědi Pána Ježíše: „A toto evangelium o království bude kázáno po celém světě na svědectví všem národům, a teprve potom přijde konec“ (Mt 24,14).

Zdá se, že věčné evangelium, které bude zvěstovat anděl na konci Velkého soužení, nebude ani evangeliem milosti, hlásaným přes dvě tisíciletí v období Církve, ani evangeliem království, zvěstovaným věrným ostatkem Izraele, ale bude to věčné evangelium ve smyslu věčné Boží spravedlnosti. Nadešel čas, kdy Bůh nastolí svou spravedlnost a suverénní vládu nad světem. Po celou věčnost totiž Bůh bude prokazovat svou milost spaseným, a svůj hněv a soud odsouzených (2Te 1,5-9).

Obsahem evangelia, zvěstovaného naposledy andělem, bude příslib příchodu hodiny Božího soudu, a protože to bude evangelium čili radostná zvěst, bude to tedy poslední

poselství evangelia, vybízející lidi k návratu k Bohu: "Bojte se Boha a vzdejte mu čest, neboť nastala hodina jeho soudu; poklekněte před tím, kdo učinil nebe, zemi, moře i prameny vod" (v. 7).

Poselství vyzývající k Boží bázni neznamená očividně pouze „úzkost a panický strach před Bohem“, protože Písmo svaté říká, že „začátek moudrosti je bázeň před Hospodinem“ (Př 1,7; 9,10; 15,33), a moudrost plná cti zahrnuje pokání (změnu mysli) a obrácení (Mk 1,15; Sk 2,38-40; 3,19; 5,31; 1Te 1,9), a opravdová a upřímná Boží bázeň vede k tomu, že mu vzdáváme opravdově a upřímně čest jako Bohu – Stvořiteli, který učinil nebe i zemi, moře i zřídla vod. A tak tedy na konci Velkého soužení se zopakují časy Starého zákona, kdy Bůh využíval anděly k sdělení své vůle: „… slovo zákona, které vyslovili andělé, bylo pevné“ (Žd 2,2). Tak poslední zpráva Boha obyvatelům země, předaná andělem bude posledním projevem Božího milosrdenství a Boží milosti, prokázané všem lidem i národům světa, aby „lidé hledali Boha… Bůh však prominul lidem dobu, kdy to ještě nemohli pochopit, a nyní zvěstuje všem, ať jsou kdekoliv, aby této neznalosti litovali a obrátili se k němu. Neboť ustanovil den, v němž bude spravedlivě soudit celý svět skrze muže, kterého k tomu určil. Všem lidem o tom poskytl důkaz, když jej vzkřísil z mrtvých“ (Sk 17,27.30.31).

Poselství VĚČNÉHO EVANGELIA obsahuje tři zásadní biblické pravdy:

1. Bojte se Boha a vzdejte mu čest!
2. Nadchází hodina soudu!
3. Vzdejte čest a chválu Stvořiteli!

Tyto biblické pravdy znamenaly vždycky elementární základ Božího poselství lidem po dobu celé historie spásy od počátků stvoření až do doby konce. Je to skutečně v plném rozsahu **VĚČNÉ EVANGELIUM**.

TŘETÍ OBRAZ – OZNÁMENÍ PÁDU BABYLONU (14,8)

Po zjevení se prvního anděla biblický text mluví ve v. 8 o tom, že je zde druhý anděl, který oznamoval zkázu Babylona jako realizovanou skutečnost (srov. Iz 21,9; Jr 51,7.8).

V prorockých textech Písma svatého je výraz „Babylon“ zobrazen třemi způsoby:

1. Doslovný Babylon, město na Eufratu,
2. náboženský modlářský systém, popsaný ve Zj 17. kapitole,
3. politický systém antikrista, popsaný ve Zj 18. kapitole.

Každý z nich svými kořeny spočívá v démonickém charakteru historického Babylonu. V biblickém proroctví se „Babylon“ stal symbolem systému tohoto světa, jehož centrum představuje satan, falešné náboženství, násilí a modlářství. Babylon byl místem, kde mělo počátek veškeré zlo, zde vznikla všechna pohanská modlářská náboženství, a proto se Babylon stal kolébkou všech náboženství, která jsou v opozici vůči Bohu.

Proroctví sděluje, že Bůh učiní definitivní konec všem náboženstvím, majícím svůj zdroj v Babylonu. Zopakování výrazu „padl“ je hebrejský idiom, ve kterém jde o vyjádření celkového, kompletního zničení.

Ohlášení zničení má prorocký charakter, protože se vztahuje k ženě, popsané v 17. kapitole knihy Zjevení, jako „TAJEMSTVÍ, VELKÝ BABYLON“. Tato žena, podle mínění konzervativních biblistů, je obrazem odpadlého křesťanství, které se sloučí se všemi pohanskými náboženstvími s démonickým pozadím v jednu celosvětovou antikristovu církev, působící v první polovině Velkého soužení, a která bude zničena v jeho druhé polovině (Zj 17,16).

Biblický text v druhé části 8. verše ukazuje nečistotu a nepravost jako příčiny pádu Babylonu: „… opojil všechny národy svým smilstvím“ a paralelní text v 17. kapitole ukazuje nemravnost této nevěstky, „se kterou se spustili králové světa a vínem jejího smilství se opíjeli obyvatelé země“ (Zj 17,2). Prorok Jeremiáš zase dodává: „opájel všechny země; pronárody pily jeho víno, proto pronárody třeštily“ (Jr 51,7.

Podobně jako při oznámení předchozího anděla, tak i nyní v následujících proroctvích 14. kapitoly knihy Zjevení Duch svatý chtěl ukázat **Kristův konečný triumf nad odpadlým Babylonem** (Iz 47; Jr 50 a 51). V 16. kapitole knihy Zjevení bude celková zkáza Babylona oznámena ještě jednou: „A to veliké město se roztrhlo na tři části a města národů se zřítila. Bůh se rozpomenul na veliký Babylón a dal mu pít z poháru vína svého trestajícího hněvu“ (Zj 16,19; srov. Jr 25,15-28). „Babylón… dopadne jako Sodoma a Gomora, vyvrácené Bohem“ (Iz 13,19).

ČTVRTÝ OBRAZ – OHLÁŠENÍ SOUDU NAD TĚMI, KTEŘÍ SE KLANÍ ŠELMĚ (14,9-11)

Po vizi dvou andělů, zvěstujících Boží poselství apoštol Jan uviděl třetího anděla, který mocným hlasem, aby ho všichni slyšeli a nikdo se nemohl vymlouvat, oznámil ponurý a hrozný výrok věčného zatracení pro ty, kdo se klaní šelmě. Protože klanění se šelmě a jejímu obrazu bude nejvyšším projevem rouhání se Bohu. Kdo se pokloní šelmě a jejímu obrazu nebo přijme její znamení na čelo nebo ruku, jak to vyžadoval falešný prorok (Zj 13,12.15-17), bude zahrnut do přísného a konečného Božího soudu. A protože „pil jeho víno smilstva“ (viz 14,8), a opíjel se „vínem jejího smilství“ (17,2), proto též bude pít „víno Božího rozhorlení, které Bůh nalévá neředěné do číše svého hněvu“ (14,10), z „z poháru vína svého trestajícího hněvu“ (16,19).

Boží hněv, postihující všechny antikristovy ctitele byl popsán velmi dramaticky: „bude pít víno Božího rozhorlení, které Bůh nalévá neředěné do číše svého hněvu“. Bude to čisté, neředěné víno, bez příměsí, neředěné vodou a znamená to plný rozsah trestu bez jakéhokoliv zmírnění utrpení anebo úlevy bolesti (srov. Ž 60,5; 75,9; Jb 21,20; Iz 51,17.22; Jr 25,15; 49,12; Pl 4,21; Ez 23,31-34, Ab 2,16; Zj 18,6).

Nevýslovné trápení a muka, které mají potkat každého vyvolence a ctitele antikrista, jsou představeny obrazem „ohně a síry“ (srov. Ž 11,6; Iz 30,33; 34,9.10; Ez 38,22; L 17,29; Zj 19,20; 20,10; 21,8) byla popsána ve verších 10 a 11: „bude mučen ohněm a sírou před svatými anděly a před Beránkem. A jeho muka neuhasnou na věky věků a dnem ani nocí nedojde pokoje ten, kdo kleká před šelmou a jejím obrazem a nechal si vtisknout její jméno.“

Kdokoliv z lidí by chtěl zpochybňovat pravdivost věčné záhuby bezbožných, dostává se do kolize s učením Pána Ježíše Krista. Z dvanácti prohlášení Nového zákona na téma věčného odsouzení (ř. GEHENNA), Pán Ježíš cituje až 11 z nich (Mt 5,22.29.30; 10,28; 18,9; 23,15.33; Mk 9,43.45.47; L 12,5) a dvanácté cituje apoštol Jakub (3,6).

Z 19 zmínek Nového zákona na téma „pekelného ohně" Pán Ježíš cituje 12, a následně cituje jiné, podobné výrazy výrazně víc než kdokoliv jiný v Novém zákoně.

Boží spravedlnost je neoblomná a neúprosná, v podobném rozsahu jako Boží láska je nekonečná a nevyzpytatelná. Utrpení a muka odsouzených budou trvat do nekonečna: „na věky věků" (ř. EIS AIONAS AIONON) (v. 11). Pro zvýraznění trvání muk a trápení bezbožných text Bible dodává: „… dnem ani nocí nedojde pokoje". 10. verš obsahuje ještě jednu biblickou pravdu, že muka odsouzených v „ohni a síře" budou vidět andělé i Beránek. Je to velká, důležitá výstraha pro lidi, kteří žijí teď, jako i pro ty, kteří budou žít v době Velkého soužení – velký Bůh připravil záchranu a spasení pro všechny lidi obětí svého Syna na kříži. Bůh po všechny věky očekával a očekává nadále na lidi, kteří uznají a přijmou Pána Ježíše Krista jako svého Spasitele. Naopak ti, kdo ho zavrhnou, budou odsouzeni na věky, neexistuje neutrální pozice. Bible totiž říká: „Kdo má Syna, má život; kdo nemá Syna Božího, nemá život" (1J 5,12).

„Kdo věří v Syna, má život věčný. Kdo Syna odmítá, neuzří život, ale hněv Boží na něm zůstává" (J 3,36; srov. 3,18).

PÁTÝ OBRAZ – POŽEHNÁNÍ A ÚTĚCHA PRO SVATÉ, KTEŘÍ VYTRVALI (14,12.13)

Přísné varování, zaměřené na adresu těch, kdo se klaní šelmě a jejímu obrazu bude zároveň pobídkou k tomu, aby setrvali, pro ty, kteří uvěřili Pánu Ježíši Kristu v době trvání Velkého soužení. Někteří z nich ponesou palmu mučedníků, jiní zase podstoupí zkoušku ukrývání se v nezvykle těžkých okolnostech.

V těchto děsivých a hrozných dnech Velkého soužení bude „vytrvalost svatých" vystavena zkoušce nejvyššího stupně, bude to přesto daleko lepší úděl ve srovnání s těmi, kdo si zvolí snadnější cestu života a pokloní se antikristovi. Vytrvalost svatých zde byla popsána v tom, že „zachovávají Boží přikázání a věrnost Ježíši" (v. 12). Podobný obsah má „vyznání víry" ostatku Izraele, pronásledovaného drakem, potomstva ženy, těch, „kdo zachovávají přikázání Boží a drží se svědectví Ježíšova" (12,17). Proroctví doplňuje tyto výroky důležitým potvrzením: „Teď musí Boží lid osvědčit trpělivost a víru" (13,10c; srov. Mt 24,13; Mk 13,13; L 21,19.28). Je zde velmi výrazně vidět biblické vybalancování mezi vírou a skutky (14,12; 13,10; 12,17), které je stále tolik potřebné (Ef 2,8-10) a obzvláště pak v době soužení.

Apoštol Jan ve 13. verši píše: „A slyšel jsem hlas z nebe…" přinášející požehnání od Boha pro ty, kdo v Pánu umírají. V předešlých kapitolách jsme se již čtyřikrát setkali s výrazem „slyšel jsem hlas z nebe" (10,4; 10,8; 11,12; 14,2), teď se s ním setkáváme po páté; je to bezprostřední poselství od Boha na rozdíl od zprávy sdělené prostřednictvím andělů. S podobným výrazem se v biblickém textu setkáme ještě dvakrát (18,4; 21,3). Musí to být tedy zpráva zvláštní prvořadé důležitosti a bezprostřední sdělení, pocházející od Boha.

Prorocká výpověď, hovořící o blahoslavenství umírajících v Pánu „od této chvíle“ neobsahuje všeobecně vztah ke všem, kteří umírají v Pánu, ale vztahuje se specificky k tomuto období, období Velkého soužení, a navíc, vztahuje se bezprostředně na mučedníky pro víru v Ježíše.

Proto bude lépe utrpět mučednickou smrt z ruky antikristovy, než patřit do party jeho fandů a ctitelů. Platnost tohoto prorockého slova podtrhuje fráze znějící: „Ano, praví Duch!“ A tak hlas z nebe nemůže být ničím jiným než hlasem Ducha svatého.

Závěrem této výpovědi Ducha svatého najdeme zvláštní Boží zjevení, týkající se těch „kteří zesnuli“. Duch svatý v proroctví říká, že ti, kteří umírají v Pánu, „odpočinou od svých prací, neboť jejich skutky jdou s nimi.“

Požehnání obsažené v 13. verši je druhým ze sedmi požehnání v knize Zjevení (srov. 1,3; 16,15; 19,9; 20,6; 22,7; 22,14).

ŠESTÝ OBRAZ – VIZE SKLIZNĚ ZEMĚ (14,14-16)

Po slovech občerstvení a útěchy zaměřených na adresu těch, kdo v hroznych dnech Velkého soužení podstoupili mučednickou smrt pro víru, přechází prorocké slovo do grafického zobrazení koncové části zjevení ukázaného v této kapitole. Budou to dva poslední obrazy v této sérii Božích zjevení: obraz sklizně země (v. 14-16) a obraz vinobraní (v. 17-20). Obě vize jsou oznámením druhého příchodu Pána Ježíše Krista na zemi ve slávě za účelem hroznych soudů a zároveň ukazují finále velké bitvy národů.

Vize začíná známým výrazem: „A viděl jsem, hle…“, a pak prorocké slovo vykresluje apokalyptickou ilustraci přicházejícího soudu. V tomto kontextu apoštol Jan vidí „bílý oblak, a na oblaku sedí někdo jako Syn člověka, na hlavě má korunu ze zlata a v ruce ostrý srp“ (v. 14).

Inspirovaný text jasně a jednoznačně představuje ve vizi osobu zmrtvýchvstalého Pána Ježíše Krista s několika zajímavými argumenty:

1. **Podobný Synu člověka**

Ve vstupní vizi v kapitole 1 apoštol Jan sledoval a poté popsal nádhernou osobu zmrtvýchvstalého a oslaveného Pána Ježíše Krista rovněž v postavě „jako Syn člověka“ (1,13) a další popis jeho postavy odvál veškeré pochybnosti, že by to mohl být někdo jiný než jedině zmrtvýchvstalý Pán Ježíš.

„Syn člověka“ – to byl mesiánský titul Pána Ježíše Krista, předpověděný starozákonními proroky Ezechielem (Ez 1,26) a Danielem (Da 7,13.14).

„Syn člověka“ – to je nejčastěji se vyskytující mesiánský titul Pána Ježíše Krista v evangeliích v době jeho pozemského působení.

„Syn člověka“ – to je titul Pána Ježíše Krista, zdůrazňující jeho lidskou přirozenost, mesiánský charakter a jeho vztah k událostem na zemi (Mt 10,23; 25,31; J 5,27; 8,28; Sk 7,56).

2. Seděl na bílém oblaku

V biblické terminologii jsou **„oblaka“** vždy signálem Boží přítomnosti (viz výklad Knihy Zjevení, 10. kapitola).

Ve Starém zákoně velký Boží muž Daniel v prorockém zjevení viděl Syna člověka, přicházejícího na nebeských oblacích (Da 7,13), podobně ho viděl prorok exilu Ezechiel (Ez 10,1-4). Pán Ježíš Kristus vstupoval na nebesa uprostřed oblaků (Sk 1,9), podobně na oblacích přijde pro svou nevěstu (1Te 4,16.17), a stejně přijde uprostřed oblaků na zemi (Mt 24,30; 26,64; Mk 13,26; 14,62; L 21,27; Zj 1,7).

„Bílý oblak“ v uvažované kapitole může být symbolem čistoty a absolutní spravedlnosti soudů Syna člověka (srov. J 5,22.27; Sk 10,42; 17,31).

3. Na hlavě měl zlatou korunu

Zlatá koruna na hlavě Syna člověka svědčí o jeho božství, jeho postavení v majestátu a slávě, a o jeho královské hodnosti. Po vítězství nad antikristem a jeho koalicí u Armageddonu (srov. Zj 16,12-16; 17,14) bude mít Pán Ježíš na hlavě četné koruny, poněvadž je vítězným Králem králů a Pánem pánů (Zj 17,14; 19,11-21).

4. V ruce měl ostrý srp

Ostrý srp v ruce Syna člověka je symbolem celkové kompletní žně země, která bude vrcholnou fází jeho soudu, spojeného s jeho příchodem.

Text 14. kapitoly udává, že zjevení Pána Ježíše Krista jako soudce, začínajícího žeň země, bude provázet šest andělů. První tři andělé ohlásili konečný triumf Kristův, a zbývající tři budou vykonavateli Božích soudů v obraze žně země a obrazu vinobraní (v. 15-20). Splní se tak předpověď Pána Ježíše Krista, který řekl: „Rozsévač, který rozsívá dobré semeno, je Syn člověka a pole je tento svět. Dobré semeno, to jsou synové království, plevel jsou synové toho zlého; nepřítel, který jej nasel, je ďábel. **Žeň je skonání věku a ženci jsou andělé**. Tak jako se tedy sbírá plevel a pálí ohněm, tak bude i při skonání toho věku (eonu). **Syn člověka pošle své anděly,** ti vyberou z jeho království každé pohoršení a každého, kdo se dopouští nepravosti, a hodí je do ohnivé pece; tam bude pláč a skřípění zubů“ (Mt 13,37-42). „**… Tak bude i při skonání eonu: vyjdou andělé, oddělí zlé** od spravedlivých a hodí je do ohnivé pece; tam bude pláč a skřípění zubů“ (Mt 13,49.50).

15. verš uvažovaného textu podává velmi důležitou biblickou pravdu, že **„nastala hodina žně a úroda země dozrála.“** Předpověděl to zhruba před dvěma tisíci lety apoštol pohanů Pavel z Tarsu: **„Neboť (Bůh) ustanovil den, v němž bude spravedlivě soudit celý svět skrze muže, kterého k tomu určil**. Všem lidem o tom poskytl důkaz, když jej vzkřísil z mrtvých“ (Sk 17,31). Žeň země, ukázaná v tomto obrazu, bude doslovným vyplněním prorocké předpovědi Joela: „Chopte se srpu, již dozrála žeň!...“ (Joel 3,18; srov. Jr 51,33; Oz 6,11).

Z 16. verše se dozvídáme, že žeň země již skončila. Vyplní se tedy předpověď Pána Ježíše Krista: „Nechte, ať spolu roste obojí až do žně; a v čas žně řeknu žencům: Seberte nejprve plevel a svažte jej do otýpek k spálení, ale pšenici shromážděte do mé stodoly“ (Mt 13,30).

Syn člověka tedy pošle své anděly a vyberou z jeho království všech, kdo konají nepravost (srov. Mt 13,40.41), a následně vydá výnos soudce: „pšenici shromážděte do mé stodoly!“

„On vyšle své anděly s mohutným zvukem polnice a ti shromáždí jeho vyvolené do čtyř úhlů světa, od jedněch konců nebe ke druhým“ (Mt 24,31; srov. Iz 11,11.12). „Tehdy spravedliví zazáří jako slunce v království svého Otce“ (Mt 13,43).

SEDMÝ OBRAZ – VIZE VINOBRANÍ (14,17-20)

Závěrečný aspekt konečného Kristova triumfu je znázorněn ve vizi vinobraní. Bude to finále Božího hněvu, vylitého na bezbožné. Inspirovaný text říká, že Boží soud bude vykonán přísně prostřednictvím anděla, který vládne ohněm (v. 18).

Apoštol Pavel se na toto téma vyjádřil velmi vážně: „až se zjeví Pán Ježíš z nebe se svými mocnými anděly, aby v plamenu ohně vykonal trest na těch, kteří neznají Boha, a na těch, kteří odpírají poslušnost evangeliu našeho Pána Ježíše. Jejich trestem bude věčná záhuba daleko od Pána a slávy jeho moci, až v onen den přijde…“ (2Te 1,7-10).

Vize vinobraní je oznámením konečné fáze poslední války národů, kdy Pán Ježíš přijde na zemi (Zj 19,11-21). Tehdy se splní oznámení verše 19: „Tu hodil ten anděl svůj srp na zem a sklidil víno země a **uvrhl je do velikého lisu Božího hněvu**“. K tomuto splnění dojde, když Pán Ježíš Kristus přijde na tuto zemi a dojde ke krvavé jednání se všemi svými nepřáteli: „Z jeho úst vychází ostrý meč, aby jím pobíjel národy; bude je pást železnou berlou. **On bude tlačit lis plný vína trestajícího hněvu Boha všemohoucího**“ (Zj 19,15). Bude to všeobecná, generální bitva, nešetřící nikoho, porážka, jaké nebylo od počátku historie lidstva až do jejího konce. Prorok Izajáš popsal částečně její průběh (Iz 13,4-16; 63,3-6). Tento strašlivý masakr, který postihne všechny Boží nepřátele v bitvě u Armageddonu (srov. 16,12-16; 17,14; 19,17-21) ukazuje obraz „tekoucí krve*“:* „vytekla z něj krev až po uzdy koní na vzdálenost tisíce šesti set stadií“ (v. 20), tedy v prostoru kolem 300 km.

Vezmeme-li v potaz celou řadu prorockých textů, ohlašujících tuto rozhodující válku, můžeme dojít k závěru, že tato konečná fáze poslední války se odehraje v Palestině na obrovském území – od obrovského údolí Jezreelu počínaje (táhne se od úpatí hory Karmel až do údolí Jordánu), toto údolí se také nazývá Megiddo, odsud název Armageddon – (16,16), pak tato rovina přechází v údolí táhnoucí se rovem nadjordánským až k ústí Jordánu do Mrtvého moře, na výšinách Jeruzaléma, v dolině Josafata a krajině Edomu na jihu Palestiny konče. Prorok Joel mluví o hrozné poslední bitvě, která se odehraje v údolí Josafata poblíž Jeruzaléma (Joel 3,14-19), a nakonec prorok Izajáš v apokalyptickém obraze ukazuje Pána Ježíše Krista, přicházejícího z Edomu (zcela na jihu Palestiny), v šatu zbroceném krví (Iz 63,1-6). A tak tedy ta rozhodující bitva národů ve své konečné fázi se odehraje v Palestině, a proběhne celou zemí od severu (údolí Jezreel, údolí Jordánu), až na jih (údolí Josafat, Edom), ve shodě s předpovědí proroka Ezechiele, že zahrne „celou zemi“ (Ez 38,9) a také 14. kapitola knihy Zjevení: „na vzdálenost tisíce šesti set stadií“ (14,20), čili kolem 300 km.

Samotný Jeruzalém se nepochybně ocitne uprostřed velké bitvy národů, protože Boží slovo říká: „Shromáždím k Jeruzalému do boje všechny pronárody“ (Za 14,2). V důsledku této poslední války dojde ke kolosálnímu zničení. Většina lidí účastnících se války zahyne. V knize

Izajáše čteme: „A budu stíhat zlobu světa a nepravost svévolníků. Učiním přítrž pýše opovážlivců, ponížím troufalost ukrutníků. Způsobím, že člověk bude vzácnější než ryzí zlato, člověk bude nad zlato z Ofíru“ (Iz 13,11.12), „… proto obyvatelé země zajdou v žáru a zůstane lidí maličko“ (Iz 24,6).

Hrůzný obraz masového krveprolití, ukázaný v konečné fázi 14. kapitoly bude znakem „konce eonu“ (konce období). Závěrečný obraz velké války národů se bude skládat ze série několika velkých bitev v samotném konci Velkého soužení, jehož vyvrcholením bude druhý příchod Pána Ježíše Krista, který dobude úplné vítězství v poslední bitvě a pak bude následovat soud nad žijícími národy (Mt 25,31-46).

Ve 14. kapitole chtěl Duch svatý ukázat po sérii hroznych událostí dvou předchozích kapitol ukázat poslední, generální vítězství Božího Beránka, Syna člověka, Pána Ježíše Krista.

Význam tohoto velkého Božího poselství pro dnešek je celkem jasný: dnes je den milosti, ale co bude pravdou ve velkém soužení, je pravdou už dnes, jmenovitě, že Bůh nakonec bude soudit všechny lidi!!! Dnes jsou dveře milosti ještě otevřeny, pozvání stále ještě platí pro všechny, kdo touží uvěřit Pánu Ježíši Kristu a přijmout jeho milost, aby tak dosáhli spásy a byli tak ušetřeni před příchodem té hrozné doby, který zakrátko, velmi, velmi rychle zaskočí současnou generaci obyvatel země!

> *„Jak jste se obrátili od model k Bohu, abyste sloužili Bohu živému a skutečnému a* ***očekávali z nebe jeho Syna, kterého vzkřísil z mrtvých, Ježíše, jenž nás vysvobozuje*** *od přicházejícího hněvu“* (1Te 1,9.10).

15. kapitola

OBRAZ POSLEDNÍCH SEDMI RAN

Kapitoly 15 a 16 tvoří tematicky nedílný celek a vedou k ukončení chronologického postupu událostí, jejichž vrcholným bodem bude druhý příchod Pána Ježíše Krista, který je ukázán v 19. kapitole. Kapitola 15 mluví o přípravách k vylití posledních Božích soudů, kapitola 16 pak ukazuje realizaci těchto soudů.

ZNAMENÍ SEDMI ANDĚLŮ (15,1)

Po ohlášení zničení Babylonu a odhalení žně země ve 14. kapitole prorocké slovo odkrývá vizi posledních Božích soudů, viděných ze strany nebe, potvrzujících skutečnost, že to je skutečně Boží soud. Duch svatý totiž mnohokrát zdůrazňoval v této knize, že je to zjevení „Božího hněvu“ (6,17; 11,18; 14,10.19; 15,1.7; 16,1.19; 19,15) a jeho vykonání (14,7; 15,4; 16,7; 17,1; 18,10; 19,1.2.11). Boží slovo je vykresluje jako „**sedm posledních pohrom**, jimiž se dovrší Boží hněv“ (v. 1).

Jak jsme už zmínili v 6. kapitole, chronologický postup událostí v knize Zjevení se zásadně projevil v obrazu **sedmi pečetí** (6,1-17; 8,1). Vize sedmé pečeti zase v sobě zahrnovala obrazy soudů sedmi polnic (8,1-9,21; 11,15-19). A úplně stejným způsobem vize sedmé polnice v sobě zahrnuje obrazy sedmi (posledních) pohrom Božího hněvu. Druhý příchod Pána Ježíše Krista proto nastane hned po událostech představených ve vizi sedmé rány (nádoby Božího hněvu) (16,17-21; 19. kapitola). Při této příležitosti by bylo vhodné také připomenout, že texty tvořící obsah **biblického intermezza (biblické parentézy**) (7,1-17; 10,1-11.14; 12,1-14.20; a 17,1-18.24) nejsou chronologickým sledem prorockých událostí Velkého soužení, ale podrží je na určitou dobu, aby se daly ukázat nejdůležitější aspekty prorockého zjevení, nezvykle potřebné k pochopení celosti Božího poselství v poslední knize Bible. Vezmeme-li tedy v úvahu chronologický vývoj prorockých událostí období soužení, pak kapitola 19 následuje bezprostředně po 16. kapitole.

Závěrečná série „sedmi posledních ran“ začíná vizí, ve které apoštol Jan uviděl „na nebi jiné znamení, veliké a podivuhodné“. Termín „jiné“ navazuje na dva předchozí znaky ve 12. kapitole, jmenovitě „ženy oděné sluncem“ (12,1) a „velikého ohnivého draka“ (12,3). Všechny tyto tři „velká znamení“ tvoří spolu důležité prvky na prorocké scéně eschatologických událostí:

1. Žena – obraz Izraele;
2. Drak – obraz satana, který je vedoucím antikristova impéria;
3. Sedm andělů majících sedm ran – obraz Božího soudu nad satanem, jeho světovým impériem i politickou mocí antikrista.

To „znamení na nebi“ popisuje prorocké slovo jako „veliké a podivuhodné“ (ř. MEGA KAI THAUMASTON). Tato slova se vyskytují společně jedině v tomto textu a ve v. 3 (v popisu Boží práce), na jiných místech Nového zákona se vždy vyskytují odděleně.

V nové panoramatické vizi uviděl apoštol Jan „sedm andělů“; byla to s naprostou jistotou jiná skupina sedmi andělů, kterou nelze zaměňovat s předchozími sedmi anděly (8,2.6). Tato

nová skupina sedmi andělů byla v biblickém textu popsána jako mající „sedm posledních pohrom“. Stojí za povšimnutí, že v této krátké kapitole, čítající jen osm veršů je až čtyřikrát řeč o „sedmi andělech“ (v. 1, 6, 7 a 8), a sedmi ranách (nádobách) (v. 1, 6, 7 a 8).

Podobně, jak to bylo v případě „pečetí“ a „polnic“, číslo „sedmi ran“ je **plný počet, číslo plnosti**, bude to tedy kompletní a konečné vylití Božího hněvu. Výraz „**poslední** pohromy“ naznačuje, že předchozí Boží soudy: „pečetí“ a „polnic“ byly rovněž ranami, tzn. vylitím Božích soudů na zlý, odpadlý a bezbožný svět. Prorocký text nazýval podobně ranami všechna neštěstí, hrozné jevy, tragédie a kataklyzmata, které dopadly na zemi (srov. 9,18.20; 11,6; 16,9.21; 18,4.8; 22,18). Jestliže tedy rány, popsané v 15. kapitole byly označeny jako „poslední“, vyplývá z toho, že to bude konečný Boží soud bezprostředně předcházející druhému příchodu Pána Ježíše Krista.

VIZE VÍTĚZŮ (15,2)

Zatímco ve 14. kapitole se aktivity odehrávaly za zemi, v 15. kapitole apoštol Jan pozoruje prorockou scénu „na nebi“. Při soustředění své pozornosti na nebeskou scénu apoštol Jan uviděl „jakoby skleněné moře smíšené s ohněm“. Toto skleněné moře se v knize Zjevení objevuje již podruhé. Poprvé jsme je viděli ve 4. kapitole ve vizi nebeské slávy (4,6). Souviselo to s vytržením Církve a vítězným zpěvem nové písně, zpívané nevěstou (5,9.19). Tentokrát stane nad skleněným mořem vítězný zástup mučedníků z doby Velkého soužení, kteří zvítězili nad šelmou a jejím obrazem, i nad číslem jejího jména.

Skleněné moře smíšené s ohněm připomíná mučednictví spasených z doby Velkého soužení, kteří prošli hrozným ohněm pronásledování z rukou šelmy. I tentokrát, podobně jako ve vizi nebeské slávy (4,6), se zopakuje symbolika historického vítězství izraelských synů nad Egypťany. Stojíce na břehu Rudého moře Izrael viděl mrtvé Egypťany, ležící na břehu moře (2M 14,30.31) a zazpíval nádherný hymnus vítězství, plný chvály a triumfu – píseň Mojžíšovu (2M 15. kapitola).

Spasení z doby soužení, kteří vědomě, s plným přesvědčením zavrhli antikristovský kult, klanění se jeho obrazu a jeho znamení, museli bez pochyb v důsledku svého rozhodnutí strpět hroznou mučednickou smrt v době krutých pronásledování ze strany antikrista (Zj 13,1-10). Teď stojí v nebi nad skleněným mořem, které se zdá být symbolem nezkaleného klidu a absolutního ticha po bouřlivých událostech, které prožili na zemi. Zůstali věrní svému Bohu a Spasiteli až do smrti. Jejich vzkříšení a odměna za věrnost a vytrvalost popisuje kniha Zjevení ve 20. kapitole (v. 4-6). Na konci 2. verše text dodává, že vítězní mučedníci v rukou „měli Boží loutny“. Opakuje se tedy scéna nebeské slávy (kap. 4 a 5) po vtržení církve, kdy vykoupená nevěsta má v rukou harfy a zpívá novou píseň (5,8-10). Boží loutny zde představují výraz vítězné radosti, jako výsledek triumfu nad nepřítelem. Bude to zvláštní příspěvek do nádherné nebeské symfonie ve sboru vykoupených, jako druh odměny za odepření cti šelmě, nepřijetí jejího znamení a klanění se jejímu obrazu a identifikaci s jejím číslem. Toto privilegium vlastnictví loutny, jak možno předpokládat, neměli mučedníci z první poloviny Velkého soužení, kteří v prorockém textu byli představeni v bílých šatech s palmami ve svých rukou (srov. 7,9-17). Ve 14. kapitole knihy Zjevení čteme o nové písni, zpívané „věrným ostatkem“ Izraele, 144.000 vybraných, stojících s Beránkem na hoře Sion, a

jejich hlas zněl, jako „když hudebníci rozezvučí své nástroje“ (14,1-3). Stojí za to též připomenout při příležitosti, že pouze polnice a loutny (harfy) jsou jediné hudební nástroje, které uvádí kniha Zjevení.

PÍSEŇ MOJŽÍŠOVA A PÍSEŇ BERÁNKOVA (15,3-4)

Vítězní mučedníci z doby Velkého soužení, stojící nad skleněným mořem s loutnami ve svých rukou zazpívají nádherný hymnus triumfu a vítězství nad strašnými nepřáteli – satanem, hříchem a smrtí. Bude to dvojitá symfonie vykoupení obsahující „píseň Mojžíše a píseň Beránka“.

Píseň Mojžíšova má připomenout Boží věrnost vůči Izraeli jako národu a navázat na historické vítězství Izraelců nad faraonem a Egypťany, díky mocnému Božímu zásahu (viz 2M 15). Bude to hymnus připomínající velké dílo vykoupení lidu Božího z egyptského otroctví.

Biblisté však přináší i alternativní bod pohledu ve vztahu k „písni Mojžíše“, zpívané na konec Mojžíšova života a při konci poutě Izraele do zaslíbené země (5M 32. kapitola). Tato píseň je výrazem absolutní věrnosti Boha ve vztahu k Izraeli, kterého vítězně doprovázel přes všechny těžkosti a pokušení, chránil před všemi nepřáteli a protivníky a triumfálně přivedl do zaslíbené země. Ta druhá píseň Mojžíšova (5M 32) podle názoru několika biblistů, odpovídá více obsahu písně Mojžíše v knize Zjevení. Jednak jak píseň Mojžíše v 2M 15, tak i v 5M 32 vzdává Bohu čest za jeho věrnost a dokonale korespondují s obsahem zde popsaného hymnu.

Píseň Beránkova bude hymnou plnou chvály a adorace oslavující největší dílo vykoupení z otroctví hříchu dokonalou obětí Beránka, Pána Ježíše Krista, vykonanou na Golgotě. A tak obě písně: „píseň Mojžíšova“, připomínající Boží vykoupení starozákonního lidu vyvedeného z otroctví v Egyptě, tak i „píseň Beránkova“, slavící konečné Boží vykoupení novozákonního lidu vyvedeného z otroctví satana a všech smrtelných nepřátel duchovního života tvoří nádhernou „duhu smlouvy“, spojující jako mocná gigantická přezka dvě protilehlé konce dějin spásy, v nichž první i druhá (nová) smlouva byly spojeny týmž „obloukem“ spásy v osobě Pána Ježíše Krista (srov. 2M 13,21; 1Ko 10,4; Žd 3,1-6; 5M 18,15-19; Sk 7,37.38; L 22,20; 1Ko 11,24). Pod krytem této nádherné „duhy spásy“ bezpečně spočívá celá historie Božího lidu, vykoupeného krví Beránka.

Tato úžasná píseň vykoupení, skládající se ze sedmi odkazů, začíná slovy uctívání Boha: „Veliké a podivuhodné jsou tvé činy, Pane Bože všemohoucí.“ Vyjádření, nemající obdoby „veliké a podivuhodné“, které se vyskytuje ještě jen v 1. verši se zde týká Božích skutků, se zde vztahovalo na Boží „velké“ skutky ve smyslu rozměrů a dosahu (srov. Ž 111,2) a „podivuhodné“ ve významu zázračnosti (Ž 139,14) a obdivu (srov. totéž řecké označení: Mt 21,42; Mk 12,11; J 9,30; 1Pt 2,9).

Zatímco ve verši 3 se slova písně soustředí na osobu a charakter všemohoucího Boha, ve 4. verši je řeč o událostech, ke kterým teď má dojít. Inspirovaný text písně Mojžíše a Beránka navazují ve verši 3. nejprve na starozákonní Boží titul z doby patriarchů: „PÁN BŮH VŠEMOHOUCÍ“ (hebr. „EL ŠADAJ“) (1M 17,1; 28,3; 35,11), vztahuje ho stejně pro Izrael a dále při řeči o spravedlivých (Ž 145,17) a jeho věrných cestách (nový překlad vypouští termín

„věrných“) nazývá téhož PÁNA „KRÁLEM NÁRODŮ“, úplně podobně jak ho nazval prorok Jeremiáš (Jr 10,7; srov. 5M 10,17; Ž 89,27; Da 2,47; Zj 1,5; 17,14; 19,16), tím druhým titulem biblický text navazuje na spásu pohanů.

Ve druhé části vznešené písně Mojžíše a Beránka nás prorocký text přenáší do budoucna, kdy přijdou všechny národy a pokloní se mu. Byl to jeden z nejdůležitějších prvků biblického proroctví ve zvěsti proroků Starého zákona (Ž 2,8.9; 24,1-10; 66,1-4; 72,8-11; 86,9; Iz 2,2-4; 9,6-7; 66,18-23; Da 7,13.14; Sf 2,11; Za 14,9). Podobně to představil apoštol Pavel (Fp 2,9-11).

Závěrečná slova této nádherné písně hovoří o zjevení se Boží spravedlnosti. Boží soudy v dobách Velkého soužení budou důvodem projevení se Boží spravedlnosti. Oslavná píseň, zpívaná vykoupenými v nebi zahrnuje všechny prvky spravedlivých Božích řádů. Bůh je všemohoucí, spravedlivý, věrný, svatý, pravý a je jako jediný hoden chvály a uctívání.

SVATYNĚ STÁNKU SVĚDECTVÍ (15,5-6)

Po odeznění písně Mojžíše a Beránka byl apoštol Jan svědkem další vize v nebi. Úvodní slova 5. verše „Potom jsem viděl…“ často citovaná v této knize uvádí obvykle dramaticky nové obrazy. Apoštol Jan uviděl v nebi otevřenou svatyni stánku svědectví. Výraz „stánek svědectví“ (4M 18,2) je odkazem na obraz starozákonního „stánku setkávání“ (2M 30,36; 33,7; 40,2), „příbytku svědectví“ (2M 38,21; 4M 1,50.53; 10,11), ve kterém byla „schrána svědectví“ (2M 26,33.34; 30,6.26; 39,35; 40,3.5.21), ve které byly desky dekalogu, nazývané „desky svědectví“ (2M 31,18; 32,15; 34,29) anebo „svědectví“ (2M 25,16.21; 30,6; 40,20).

Již podruhé je tak v knize Zjevení ukázána Boží svatyně (srov. 11,19), aby se s důvěrou ukázalo, že ta poslední série soudů (kap. 15 – 18), vycházející z Boží svatyně, bude přísnější než předchozí soudy, které pocházely od Božího trůnu (srov. 4,5; 8,5; 11,19).

Apoštol Jan následně oznámil, že ze svatyně vyšlo sedm andělů, majících sedm ran, oblečených do čistého, lněného zářícího roucha, opásaných přes prsa zlatými pásy. Celá tato scéna, kterou apoštol viděl, má spoustu symbolů uvádějících události nejvyšší závažnosti, které mají velmi rychle nastat.

Andělé, vycházející ze svatyně, oblečení do čistého zářivého lněného šatu představují obraz nadcházejícího spravedlivého soudu z rukou svatého Boha, jehož každý čin a každé dílo je pravdivé a spravedlivé, a lněné šaty andělů mluví o spravedlivém charakteru jejich mise, a oni věrně a poslušně vykonávají rozkazy svatého a spravedlivého Boha. Jejich svaté kněžské šaty hovoří také o zvláštním postavení a službě (viz šaty kněží – 2M 28,4), lze totiž připustit, že tito andělé tvoří speciální trůnní gardu, a jejich zlaté pásy přes prsa jsou odrazem soudcovské hodnosti Pána Ježíše Krista, který v úvodní vizi byl oblečen v šaty až na zem a přepásaný přes prsa zlatým pásem (1,13), ukazujícím na důstojnost a autoritu, odraz Boží slávy.

O této soudcovské hodnosti Pána Ježíše Krista hovořil také prorok Izajáš: „Jeho bedra budou opásána spravedlností a jeho boky přepásá věrnost“ (Iz 11,5).

SEDM ZLATÝCH NÁDOB (15,7-8)

Sedm andělů, konajících speciální misi soudu na příkaz spravedlivého Boha při vycházení ze svatyně neslo sedm ran (v. 6). A nyní, jak uvádí v. 7, andělé dostali sedm zlatých nádob plných Božího hněvu. Boží slovo říká, že zlaté nádoby byly vyrobeny ke speciální službě ve stánku k přinášení litých obětí (2M 25,29; 37,16; 4M 4,7). Apoštol Jan ve vizi nebeské slávy (kap. 5) viděl zlaté nádoby plné vonného kadidla s modlitbami svatých, v rukách Kristovy nevěsty (5,8), ale tentokrát jsou zlaté nádoby ze svatyně naplněny hněvem Boha, žijícího od věku na věky a použity k vylití posledních Božích soudů (srov. 8,3-5).

Prorocké slovo doplňuje v 7. verši, že andělé dostali tyto zlaté nádoby od jedné ze čtyř živých bytostí (srov. 4,6-8), nalézajících se podobně jako serafové (viz Iz 6) vždy v bezprostřední blízkosti Boha, Beránka i nevěsty, jako orgán, vykonávající soudní moc Boha, plnící přesně úkoly podle daného rozkazu. Rozměr a dosah Božího soudu je představen ve v. 7, ve kterém proroctví hovoří o nádobách „plných“ Božího hněvu, což ukazuje na univerzální, všeobecný a absolutní charakter Božího soudu.

Okamžikem, kdy andělé opustili svatyni a nesli sedm posledních ran Božího hněvu, se svatyně naplnila kouřem Boží slávy a jeho moci, připomínající věčnou, nekonečnou, nevyslovitelnou Boží svatost.

Tato nebeská scenérie se dá porovnat se zjevením se ŠEKINY, Boží slávy, po dokončení stavby stánku shromáždění (2M 40,34.35).

Vejít do svatyně bude nemožné až do chvíle, „dokud se nedokoná sedmero pohrom, které přináší těch sedm andělů“ (v. 8).

Žijeme na konci období milosti, dnes je ještě otevřená cesta ke společenství s Bohem. Využijme více tuto možnost, dokud je ještě čas, dokud ještě není pozdě!

„Protože Ježíš obětoval svou krev, smíme se, bratří, odvážit vejít do svatyně cestou novou a živou, kterou nám otevřel zrušením opony - to jest obětováním svého těla. Máme-li tedy tak velikého kněze nad celým Božím domem, přistupujme před Boha s opravdovým srdcem a v plné jistotě víry, se srdcem očištěným od zlého svědomí a s tělem obmytým čistou vodou. Držme se neotřesitelné naděje, kterou vyznáváme, protože ten, kdo nám dal zaslíbení, je věrný“ (Žd 10,19-23).

16. kapitola

SEDM NÁDOB BOŽÍHO HNĚVU

16. kapitola je pokračováním v 15. kapitole ohlášené poslední série Božích soudů bezprostředně předcházejících druhý příchod Pána Ježíše Krista zároveň s nevěstou na zemi (19,11-16).

DRAMA SEDMI NÁDOB (16,1-21)

Posledním, třetím nejtragičtějším aktem scenérie Velkého soužení bude soud sedmi nádob Božího hněvu. Protože prvním hrozným aktem chmurné scény doby soužení bylo drama sedmi pečetí (6,1-8,5), popsaným v kapitolách 6 a 8 knihy Zjevení, druhým, podobným aktem bylo drama sedmi polnic (8,6-11,19), popsaným v kapitolách 8,9 a 11 této knihy, a nyní začne finále Božích soudů, které bezprostředně předchází druhý příchod Pána Ježíše, popsaný v 19. kapitole knihy Zjevení.

BOŽÍ ROZKAZ K VYLITÍ NÁDOB (16,1)

Andělé zkázy (srov. 78,49), které Jan teď viděl (15. kapitola) se sedmi posledními pohromami (15,1; 21,9), dostali teď rozkaz vylít sedm nádob s ranami Božího hněvu: "Jděte a vylejte těch sedm nádob Božího hněvu na zem!" Byl to mocný hlas spravedlivého Boha, vycházející ze svatyně (srov. 16,17). Tuto velkou scenérii dramatu sedmi nádob apoštol Jan uvádí slovem, které se v apokalyptické terminologii velmi často opakuje: „A slyšel jsem…“ (srov. 5,13; 6,6; 7,4; 8,13; 9,13; 10,4; 12,10; 14,2.13; 16,7; 18,4; 19,1 atd). Hlas ze svatyně prorocký text označuje jako „mocný“ (ř. MEGALES), toto slovo se v této kapitole opakuje velmi často. Označení „mocný“ se objevuje znovu, kdy biblický text zmiňuje mocný hlas (v. 17), nesmírný žár (v. 9), velikou řeku (v. 12), velký den všemohoucího Boha (v. 14), velké zemětřesení (v. 18 – 2x), velké město (v. 19), velký Babylon (v. 19), velké krupobití (v. 21) a velkou pohromu (v. 21). Je to vskutku podivuhodné, že až 11x je toto slovo v této kapitole použito. A pokud Bůh něco nazývá „velké“ nebo „mocné“, může být pak ještě něco většího? Je to tedy podle biblistů „velká kapitola Bible“. Stojí za zmínku dodat, že výraz „velký“ se v knize Zjevení vyskytuje až osmdesátkrát.

Vylití sedmi nádob Božího hněvu bude nejen vyvrcholením Božích soudů, ale také velmi významnou událostí. Byly-li soudy pečetí a polnic úspěšné v blíže nám neznámých časových odstupech (srov. 9,5-10), o to víc, soudy sedmi nádob budou vylity současně na jediný Boží rozkaz.

Při studiu prorockých textů knihy Zjevení se dá postřehnout určitá podobnost mezi soudy sedmi polnic a soudy sedmi nádob, zejména pokud jde o objekty, které budou těmito soudy zasaženy, jak to ukazuje níže uvedená tabulka:

Soudy polnic	Objekty zasažené soudem	Soudy nádob	Objekty zasažené soudem
1. polnice (8,7)	ZEMĚ (požár 1/3 rostlin)	1. nádoba (16,2)	ZEMĚ (vředy)
2. polnice (8,8-9)	MOŘE (smrt 1/3 bytostí)	2. nádoba (16,3)	MOŘE (smrt všeho živého v moři)
3. polnice (8,10-11)	ŘEKY A ZDROJE VOD (1/3 vod změněna v pelyněk)	3. nádoba (16,4)	ŘEKY A ZDROJE VOD (všechny vody změněny v krev)
4. polnice (8,12)	SLUNCE, MĚSÍC, HVĚZDY (zatmění 1/3 slunce, měsíce, Hvězd)	4. nádoba (16,8.9)	SLUNCE (spalující žár)
5. polnice (9,12)	SPADLÁ HVĚZDA (kobylky ničící lidi)	5. nádoba (16,10.11)	TRŮN ŠELMY (království šelmy v temnotách)
6. polnice (9,13-15)	ČTYŘI ANDĚLÉ NAD EUFRATEM (zničení 1/3 lidstva)	6. nádoba (16,12-14)	ŘEKA EUFRAT (vyschlá řeka Eufrat, vojenská autostráda)
7. polnice (11,15)	KRISTUS SE UJÍMÁ VLÁDY (blýskání, hřmění, zemětřesení, krupobití)	7. nádoba (16,17-21)	OVZDUŠÍ (blýskání, hřmění, zemětřesení, velké krupobití)

Jedním z pokusů interpretace tohoto jevu podobnosti soudu polnic se soudy nádob hněvu je pohled, že soudy nádob jsou intenzívnější a větších rozměrů než soudy polnic. Nepochybně existuje mnoho analogií mezi soudy polnic a soudy nádob hněvu. V obou kategoriích soudů jsou zasažené objekty v první sérii je země (8,7; 16,2), v druhé sérii moře (8,8.9; 16,3), ve třetí sérii řeky a zdroje vod (8,10.11; 16,4), ve čtvrté sérii – slunce (8,12; 16,8.9), v páté sérii – temnota (9,1.2; 16,10.11), v šesté sérii – řeka Eufrat (9,13-15; 16,12-14), v sedmé sérii pak mají své místo blýskání, hřmění, zemětřesení a velké krupobití (11,15; 16,17-21), a i když se dá zvažovat spousta analogií mezi těmito soudy, přesto jejich podobnost není důvodem, že by byly identické. Podrobné studium soudů sedmi nádob hněvu ve srovnání se soudy polnic by ukázalo značné rozdíly. Například, první čtyři soudy polnic byly omezena na 1/3 zemi (může to být teritorium obnoveného římského impéria), zatímco soudy nádob jsou obecného charakteru a jsou neporovnatelně hroznější. Biblisté předpokládají, že soudy nádob hněvu budou následovat bezprostředně po soudech polnic. Z biblických zpráv lze usuzovat, že soudy popsané v 16. kapitole budou následovat bleskově ráz na ráz jako údery beranidla, padacího kladiva, a všechny proběhnou krátce před koncem Velkého soužení. Soudy nádob Božího hněvu budou kulminačním bodem Boží činnosti ve vztahu k zemi přeplněné odpadnutím a rouháním, ve shodě s Božím výrokem sděleným prorokem Sofonjášem: „A tak mě očekávejte, je výrok Hospodinův, v den, kdy povstanu ke kořisti. To je můj rozsudek: Seberu pronárody, shromáždím království a vyleji na ně svůj hrozný hněv, všechen svůj planoucí hněv. **Ohněm mého rozhorlení bude pozřena celá**

země“ (Sf 3,8). Soudy nádob budou bezprostředně předcházet druhý příchod Pána Ježíše Krista za zemi.

PRVNÍ NÁDOBA (16,2) – RÁNA VŘEDŮ

První anděl vylil nádobu Božího hněvu na zemi, a v důsledku toho dolehl hrozný soud na lidi, kteří mají znamení šelmy a kteří se klaní jejímu obrazu. I zde, od samého počátku, lze pozorovat rozdíl mezi soudem první nádoby a soudem první polnice, protože v obrazu první polnice shořela třetina země a třetina stromů a všechna zelená tráva. V obrazu soudu první nádoby se naproti tomu zvláštní a absolutní soud týká lidí, kteří se klaněli šelmě a kteří přijali její znamení. Tento soud proběhne v podobě ošklivých a odporných vředů, které velmi nepříjemným a otravným způsobem přinesou nesmírné utrpení vyznavačům antikrista. Dokonce i antikrist s celou svou mocí k činění znamení a zázraků nebude schopen je vyléčit ani jim pomoci. Zopakuje se tedy historie hrozných ran, které dopadly na Egypt, v tomto případě se zopakuje jejich šestá rána (srov. 2M 9,9-11). Bůh splní své slovo, vyřčené ještě v dobách Starého zákona: „Hospodin tě raní egyptskými vředy a boulemi, svrabem a prašivinou, které nebudeš moci vyléčit“ (5M 28,27.35; srov. Sf 3,8; Ž 69,25; 76,9; Jr 10,25). Podobný soud v podobě ošklivých vředů se zopakuje při vylití páté nádoby (16,11).

Verš 2 obsahuje ještě jeden důležitý detail, a to potvrzení, že soudy nádob nastanou na konci Velkého soužení, protože soud první nádoby dopadl na lidi, kteří se klaněli obrazu šelmy. Ze souvislostí prorockých textů vyplývá, že antikrist postaví svůj obraz ve svatyni v polovině Velkého soužení a přikáže, aby se mu vzdávala pocta. Boží slovo nazvalo tento špinavý incident „ohavností zpuštění“ (Mt 24,15; Mk 13,14; 2Te 2,4; Zj 13,14.15; Da 9,27; 12,11). Všichni lidé navíc budou muset vyhovět žádostem antikrista: poklonit se jeho obrazu a přijmout jeho znamení! Soud sedmi nádob nastoupí ovšem nějaký čas po antikristově ediktu. Jen ti budou moci uniknout soudu první nádoby, kteří rozhodně, bez ohledu na následky, odmítnou kult antikrista a jeho obrazu a nepřijmou jeho znamení, to bude poměrně malá skupina lidí, kteří spolehnou na Pána Ježíše Krista v těchto krutých dobách. Z textu Zj 13,8 můžeme vyvodit, že jen malé procento obyvatel země odmítne klamné lichotky šelmy (Da 11,39; Zj 13,14; 2Te 2,9-11), a celá země (13,3), a všichni její obyvatelé (13,8), se pokloní synu zatracení (2Te 2,3). Poslední výstraha před uctíváním šelmy, obsažené v Zj 14,9-11, bude teď potvrzena vykonaným soudem, který povede k záhubě ctitelů šelmy (Zj 14,10.11; 2Te 2,10-12).

DRUHÁ NÁDOBA (16,3) – RÁNA DESTRUKCE MOŘÍ

Zatímco první nádoba byla vylita na zemi, druhá nádoba zamířila na moře. „A změnilo se v krev jako krev zabitého a všechno živé v moři zahynulo.“ Už potřetí čteme v knize Zjevení o takové ráně (8,8; 11,6; 16,3). Podobně jako v případu druhé polnice (8,8), tak i teď při vylití soudu druhé nádoby se znovu zopakuje historie egyptských ran, tentokrát dojde zopakování první z desíti ran, které postihly egyptskou zemi v době exodu Izraele (2M 7,17-25), kdy Hospodin změnil vody Nilu v krev, v důsledku čehož zahynuly všechny ryby a voda se nedala pít. A i když v obou sériích soudů, jak polnic, tak i nádob, budou tyto rány stejné, tak

v případě soudů polnic se v krev změnila jedna třetina moří a zahynula jedna třetina mořských tvorů, a byla zničena třetina lodí (8,8.9), zatímco v případě soudu nádob **bude rána celková**: celé moře „změnilo se v krev jako krev zabitého a **všechno živé v moři zahynulo**.“ Moře, obrovský rezervoár života se v důsledku druhé rány stane „oceánem smrti“. Celosvětový mořský obchod bude paralyzován (srov. Ez 27,27.34), protože mořská voda bude jako krev zabitého.

TŘETÍ NÁDOBA (16,4-7) – ZNIČENÍ ŘEK A ZDROJŮ VODY

Ve třetí sérii soudů se ekologická katastrofa rozšíří na řeky a vodní zdroje, které se změní v krev. A i když biblický text neuvádí dopad té hrozné rány ani její rozměry, není nesnadné uhodnout, že za tím bude následovat celkové zničení rezervoárů sladké vody, a odpadlé lidstvo bude za své přestupky bude pít krev místo vody (v. 6).

V průběhu realizace třetí rány apoštol Jan uslyšel hlas anděla vod, který vyjadřoval oprávněnost a spravedlnost Božích soudů. Byl to zvláštní anděl, který měl Bohem svěřenou jurisdikci nad vodami, kniha Zjevení totiž obsahuje mnoho popisů neobvyklé různorodosti služeb a specializací andělů (srov. 7,1.2; 8,3; 9,11; 14,18; 18,1; 19,17; 20,1). Téměř za každou věcí v knize Zjevení stojí zvláštní anděl.

V 6. verši prorocký text cituje v dalším sledu slova anděla vod. Z obsahu těch slov se dovídáme, že rána krve v řekách a vodních zdrojích se bude týkat těch, kteří prolévali krev svatých a proroků. Bude to tedy Boží soud na principu „práva odplaty“, neboť Boží slovo říká: „Proto, jakože jsem živ, je výrok Panovníka Hospodina, připravím ti krveprolití a krev tě bude pronásledovat; jelikož jsi nemělo v nenávisti krev, krev tě bude pronásledovat“ (Ez 35,6; srov. Ž 137,8; Jr 50,15.29; Zj 13,10; 18,6). Prolití krve v době Velkého soužení bude masové a v četnosti v celé historii lidstva nebývalé. Sám Pán Ježíš Kristus pověděl, že to bude soužení, jaké dosud nikdy nebylo (Mt 24,21). Od počátku historie lidského rodu v první knize Bible je slyšet hlas volání krve prvního nevinně zabitého člověka (1M 4,10), v souvislosti s tím svatý a spravedlivý Bůh stanovil zavazující a dodnes platné „právo na ochranu života“ (1M 4,15; 9,6; srov. 2M 20,13), v poslední knize Bible je slyšet volání od oltáře (16,7), nesoucí svědectví veškeré spravedlivé krve, prolité na celé zemi od dob Abela až po prolití krve posledního mučedníka v době Velkého soužení (srov. Mt 23,35). Inspirovaný prorocký text mluví o pravdivých a spravedlivých Božích soudech (6,10; srov. 15,3; 16,5.7; 19,2).

Kniha Zjevení velmi letmo ukazuje spasené z dob soužení, kteří uvěřili a spolehli na Pána Ježíše Krista a svou víru zpečetili mučednickou smrtí (6,9-11; 7,9-17; 14,12.13; 15,2; 17,6; 18,24; 19,2; 20,4).

Počáteční slova 7. verše: „A od oltáře jsem slyšel hlas…“ byly pominuty v novém varšavském překladu a v důsledku toho je možné nabýt dojem, jako by oltář mohl mluvit; jde tu spíše o jiného anděla, a ne o oltář samotný (srov. 9,13). Ten „jiný“ anděl vyjádřil stejnou myšlenku jako předchozí: „Ano, Pane Bože všemohoucí, pravé a spravedlivé jsou tvé soudy.“ Vylití soudu druhé a třetí nádoby (všechny mořské vody a vody řek a vodních zdrojů proměněné v krev) bude všeobecným svědectvím pro všechny lidi, že Bůh pomstí své mučednicky povražděné svaté.

ČTVRTÁ NÁDOBA (16,8.9) – RÁNA SLUNEČNÍHO ŽÁRU

Čtvrtý anděl vylil nádobu Božího hněvu na slunce (v. 8). Ve stejném verši čteme o tom, jaké to mělo důsledky: „… byla mu dána moc spalovat lidi svou výhní“ (v. 8). Na rozdíl od soudu čtvrté polnice (8,12), kdy byla postižena třetina slunce, třetina měsíce a třetina hvězd, která zapříčinila jejich zatmění v jedné třetině dne i noci, soud čtvrté nádoby bude spjat jen se sluncem, a způsobí zvětšení a ne zmenšení intenzity jeho světelné a tepelné záře, v důsledku čehož dojde k tomu, že lidé budou sužováni slunečním žárem (srov. 5M 32,24; Ma 3,2.19).

Boží soud vykonaný tímto způsobem přesto lidi nepřivede k tomu, aby se vzpamatovali a vzdali Bohu čest, povede je jen k ještě ohavnějšímu rouhání jménu Božímu, který na ně tyto rány seslal. A tak tvrzení některých lidí, že se snad lidé vzpamatují, když poznají Boží moc a jeho spravedlivé soudy, je touto kapitolou jasným způsobem smetena třemi výraznými zmínkami, že lidé se rouhali Bohu a nevzpamatovali se ve svých činech (srov. 9,11 a 21). Nyní stvoření stanulo v jasné opozici vůči svému Stvořiteli.

PÁTÁ NÁDOBA (16,10.11) – RÁNA KRUTÝCH BOLESTÍ

Čtyři soudy nádob Božího hněvu byly vylity na čtyři prvky přírody: zemi, moře, řeky a slunce. Nyní se předmětem soudu stanou specifické předměty: trůn šelmy (pátá nádoba), řeka Eufrat (šestá nádoba) a ovzduší (sedmá nádoba).

Pátý soud v důsledku vylití páté nádoby hněvu byl zaměřen na trůn šelmy (srov. 2Te 2,4), úder zasahuje tedy samotné centrum moci a vlády antikrista. Antikrist sám bude odsouzen o něco později, na konci velké války národů, kdy bude zajat a uvržen do ohnivé jezera hořící síry (19,20). Biblický text také uvádí, že výsledkem soudu páté nádoby se království šelmy ponořilo do tmy. Ještě tak nedávno celé odpadlé lidstvo nepříčetně skandovalo rouhavá hesla: „Kdo se může rovnat té dravé šelmě, kdo se odváží s ní bojovat?“ (13,4). A teď se antikristovo království pohroužilo do neproniknutelné temnoty a lidé se v bolestech hryzali do jazyků jako výsledek hrozné, divoké a nelítostné agonie.

Podobně jako v soudu páté polnice, tak i nyní nastoupí zopakování deváté rány, která postihla Egypt (2M 10,21-23). Bude to temnota podobná „egyptské temnotě“, kterou budou provázet svou silou nevídané utrpení a muka, zhoršovaná vředy mnohanásobně větších rozměrů, větší a horší než v soudu první nádoby hněvu (v. 11, srov. v. 2). A podobně jako tomu bylo v okamžiku vylití čtvrté nádoby (v. 9), jako výsledek krutých bolestí se lidé budou rouhat Bohu pro své trápení a pro své vředy, ale neodvrátí se od svých činů (v. 11). Jako odpověď na Boží soudy ve v. 21 ještě jednou, jako zlověstný refrén se ukáže rouhání obyvatel země. Bude to poslední vědomý akt zavržení možnosti odvrácení se (srov. 2,21; 9,20.21; 16,9.11.21). Protože obyvatelé země si zamilovali temnotu, proto je potká ještě těžší rána a tvrdší kataklysma, které nastane vylitím posledních nádob Božího hněvu.

ŠESTÁ NÁDOBA (16,12-16) – STRATEGICKÁ RÁNA – VYSCHNUTÍ EUFRATU

Šestá nádoba hněvu všemohoucího Boha byla vylita na velkou řeku Eufrat. Biblická zpráva říká, že v důsledku této rány vyschla voda Eufratu, a tak se připravila cesta pro krále od východu slunce (v. 12). Eufrat je největší a nejdůležitější řekou v západní Asii o délce 2864

km, v převážné části toku je splavný. Řeka Eufrat je v Bibli nazývána „velkou řekou“, je jednou z nejvíce strategických řek světa, protože vystupuje velmi často zároveň se starozákonní historií i v proroctvích. Eufrat byl východní hranicí starověkého Říma, zároveň byl v proroctví předpovězen jako východní hranice zaslíbené země (1M 15,18; 5M 1,7; 11,24; Joz 1,4). V převážné části biblických textů je Eufrat nazýván „velkou řekou“. V knize Izajáše 11,15 a Zachariáše 10,11 se setkáváme s předpovědí vyschnutí vod Eufratu, i když v druhém případě byl název řeky změněn. Díky vyschnutí vod Eufratu Bůh otevře cestu korytem řeky pro invazi vojsk z východu. Bude to svérázná „vojenská autostráda“ pro armády, směřující do Palestiny, aby mohly mít podíl v rozhodující válce národů, jak to předpověděli starozákonní proroci (Da 11,44.45; Sof 3,8; Iz 13,4-6; Za 14,1.2). Písmo svaté říká, že do Palestiny přitáhnou nejen armády z východu, ale i ze severu (Da 11,44; Ez 38 a 39 a zvlášť 38,15; 39,2), i ze zbývajících částí světa. Protože prorok Zachariáš předpověděl, že Bůh shromáždí „k Jeruzalému do boje **všechny pronárody**“ (Za 14,2; srov. Za 12,3; Joel 3,7).

Ve verších 13-16, tvořících malou biblickou parentézu, apoštol Jan představil zvláštní vizi, která odhaluje kulisy velké války národů, vizi, začínající často používaným výrazem v této knize: „A uviděl jsem…“ Po vizi ukazující vylití šesté nádoby na velkou řeku Eufrat apoštol Jan uviděl tři nečisté duchy, podobné žabám, kteří vystoupili z úst draka, šelmy i falešného proroka. Tři nečistí duchové pocházeli od satanské bezbožné trojice: draka, čili satana (12. kapitola), šelmy, čili antikrista (13,1-8) a falešného proroka, čili nečistého ďábelského ducha (13,11-18). Ti tři nečistí duchové, podobné žabám, byly zobrazeny ve v. 14 jako „duchové ďábelští“ (ř. DAIMONION), činící znamení (ř. SEMEIA, srov. Mt 24,4.5.11.24; 2Te 2,9.10; Zj 13,12-15), aby shromáždili krále celého světa (ř. OIKOUMENE – srov. 3,10; 12,9) k válce, označené jako „velký den všemohoucího Boha“. Budou to tedy démoni – emisaři satanské trojice, která imituje pravdivého trojjediného Boha. Tito nečistí duchové dostanou úkol shromáždit nesčíslné hordy po zuby ozbrojených žoldáků ze všech čtyř světových stran na velkou válku národů hebrejsky nazývanou Armageddon. Satan využije všechny možné způsoby, aby dosáhl největší poslední masový útok na Izrael s cílem definitivního zničení starozákonního Božího lidu. Bůh připustí shromáždění všech národů, aby se aktivně podíleli poslední gigantické války. Budou to série velkých vojenských operací a bitev, popsaných v knize Daniela 11,40-45, a prorocká zmínka o tom, že „… vyděsí ho (antikrista) zprávy z východu a ze severu…“ (Da 11,44) se může týkat té samotné invaze. Bude to tedy poslední výzva vržená Bohu satanem v tváři rychlého příchodu Pána Ježíše Krista na zemi (srov. Za 14,1-3). A tak tedy ta poslední série bitev byla vykreslena jako „velký den všemohoucího Boha“. V této rozhodující válce se bude demonstrovat a projeví všemohoucnost a suverenita Všemohoucího Boha. Kniha Zjevení často cituje tento velký a úžasný Boží atribut (1,8; 4,8; 11,17; 15,3; 16,7.14; 19,6.15; 21,22).

Výpověď 15. verše je bezprostředním poselstvím Pána Ježíše Krista. Výraz: **„Hle, přicházím nečekaně jako zloděj!“** navazuje na náhlý, neočekávaný příchod Krista, „z jeho úst vychází ostrý meč, aby jím pobíjel národy; bude je pást železnou berlou“ (19,15). Pán Ježíš Kristus ve své prorocké zvěsti už použil takové přirovnání (Mt 24,43; L 12,39). Podobnou formulaci používají i apoštolové (1Te 5,2.4; 2Pt 3,10). Podobné napomenutí sdělil Pán Ježíš sboru v Sardech v „posledním“ poselství (Zj 3,3). Varování Pána Ježíše: „Hle, přicházím nečekaně

jako zloděj!“ v kontextu událostí „velkého dne všemohoucího Boha“ je velmi významné. Všichni králové a národy shromážděné díky satanské válečné agentury k válce s Izraelem budou ve stavu euforie úspěchu a vítězství, a hle, ono dojde k obrovskému zaskočení spojené s nebývalým příchodem Pána Ježíše v slávě, plným moci a triumfu (1Te 5,2.3). Celý svět spící uprostřed noci mravní temnoty (1Te 5,4-6), opojený iluzorními a klamnými hesly „pokoje a bezpečí“ náhle procitne a stane před mocným obličejem Krále králů a Pána pánů, který triumfálně vkročí v čele svých draze vykoupených zástupů na scénu posledních událostí. Kontrast mezi těmi, kteří byli zaskočeni náhlým příchodem Krista a těmi, kteří věrou na něj očekávali, byl vyjádřen slovy blahoslavenství: „Blaze tomu, kdo bdí a střeží svůj šat, aby nechodil nahý a nebylo vidět jeho nahotu!“ Mravní temnota a svůdné podvody budou tak strašné a přitažlivé ke konci doby soužení, že věřící svatí z Izraele (7,1-8; 14,1-5), tak i z pohanů (7,9-17) budou potřebovat speciální napomenutí a zvláštní pobídky v těch dnech absolutní temnoty (Iz 60,2; Joel 2,1-2; Am 5,18; 8,9; So 1,15). Blahoslavenství, obsažené v 15. verši je třetím ze sedmi blahoslavenství v knize Zjevení (por. 1,3; 14,13; 16,15; 19,9; 20,6; 22,7; 22,14).

Na konci soudu šesté nádoby naplněném vizí „tří nečistých duchů“ (v. 13-15) proroctví dodává, že ta rozhodující válka všech národů se odehraje v Palestině, na místě zvaném Armageddon. I když biblický text ve v. 14 udává, že všechny národy budou zlákány a donuceny démonickými emisary satanské trojice k tomu, aby se účastnily v rozhodující válce, tak právě z obsahu 16. verše vyplývá, že jen splní předpověď Božího slova (srov. Sk 2,23; 4,26-28; 1Pt 1,20). Z celosti výpovědí Písma svatého i z kontextu vyplývá, že Bůh sám shromáždí všechny národy ke konečné válce (srov. Iz 13,4-6).

Biblisté se diví na vysvětlením významu termínu „Armageddon“. Většina z nich se drží toho, že to znamená „hora masakru“, „hora porážky“. Geograficky má tento termín souvislost s horou Megiddo, nalézající se na jihu od roviny Megidda, a na západ od velké roviny Ezdrelon, čili údolí Jezreel. Označení „Megiddo“ je hebrejským ekvivalentem řeckého termínu „Armagedon“. Tato rozlehlá nížina byla místem řady velkých bitev v dobách Starého zákonu (Sd 5,19; srov. Za 12,11). V tomto území soudce Barák přemohl Kenaance (Sd 4. kap.), a další soudce Gedeon zde pobil Madiánce (Sd 7). Zde se také odehrála bitva, ve které padli Saul a Jonatan (1S 3,11), zde také zahynuli králové Achaziáš (2Kr 9,27) a Jóšijáš (2Kr 23,29).

Na této rozlehlé rovině táhnoucí se od úpatí hory Karmel přes rovinu Ezdrelon, údolí Jezreel, údolí Jordánu až do jeho ústí do Mrtvého moře a dále do Jeruzaléma (srov. Za 14,1-3), údolí Josafat (Joel 3,14-19), krajiny Moábu a Edomu (srov. Iz 34,6; 63,1-6; Ez 38,9; Joel 2,20) a na izraelských horách konče (srov. Ez 39,2-11), se odehraje celá série krutých bitev poslední velké války národů (srov. 14. kap.).

Osudy této kruté, v historii bezprecedentní války rozhodne druhý příchod Pána Ježíše Krista v moci a slávě (Za 14,1-5). Shrneme-li rozbor soudu šesté nádoby, musíme vzít v potaz, že verše 13-16 byly malou biblickou parentézou (biblickým intermezzem, vsuvkou) mezi šestou a sedmou nádobou (16,12; 16,17-21; 17,17-21) zcela obdobně, jak tomu bylo mezi šestou a sedmou pečetí (6,12-17; 8,1-6) a také mezi šestou a sedmou polnicí (9,13-21;

11,15-19). Tato malá biblická parentéza (16,13-16) měla za úkol odhalit kulisy příprav na poslední velkou válku národů.

SEDMÁ NÁDOBA (16,17-21) – RÁNA POSLEDNÍ KATASTROFY

Sedmou, poslední nádobou Božího hněvu bylo zasaženo ovzduší, a výsledek této rány byl katastrofální. Vylití nádoby provázel mocný hlas ze svatyně od Božího trůnu: "Stalo se!" Tímto suverénním verdiktem, pocházejícím od Božího trůnu skončí vylití spravedlivého Božího hněvu na zemi v době Velkého soužení. Bude to finální akt Božích soudů, bezprostředně předcházející druhý příchod Pána Ježíše Krista.

Analogicky, jak tomu bylo v případě sedmé pečeti (8,5) i sedmé polnice (11,19) v době vykonávání soudu sedmé nádoby dojde ke katastrofálním jevům: blýskání, mocné hlasy, hřmění a velké zemětřesení. Kniha Zjevení již po páté mluví o zemětřesení (6,12-14; 8,5; 11,13; 11,19; 16,18), tentokrát to bude zemětřesení nejsilnější. Proroctví říká, že to bylo „hrozné zemětřesení, jaké nebylo, co je člověk na zemi; tak silné bylo to zemětřesení“ (v. 18). Celá země se otřese v základech, přírodou budou otřásat nemilosrdné křeče, neboť časy pohanů (L 21,24) se blíží ke konci. Blýskání, burácení a hřmění budou navíc předehrou dosud nevídaného zemětřesení, které bude projevem přísného a nesmlouvavého Božího soudu. Písmo svaté mluví obvykle o zemětřesení jako o výsledku Božího soudu (Iz 29,6; 24,1; Ez 38,19.20; Žd 12,25.26). Verše 19 a 20 mluví o výsledcích tohoto tragického zemětřesení, které dosáhne rozměru celosvětového kataklysmatu. Verš 19 udává, že v důsledku zemětřesení „veliké město se roztrhlo na tři části a města národů se zřítila“. Je to obraz všeobecné totální zkázy.

Tím vznikne otázka, které to bylo velké město, které se rozpadlo na tři části? Biblisté říkají, že první zmínka o „velkém městě“ v knize Zjevení se týká města Jeruzaléma, „které se obrazně nazývá Sodoma a Egypt, kde byl také ukřižován jejich Pán“ (11,8). Ze zprávy proroka Zachariáše se dozvídáme, že kolosální topografické změny nastanou v důsledku zemětřesení v souvislosti s příchodem Pána Ježíše Krista (Za 14,4.5; srov. Zj 11,13; Ez 38,19.20; Joel 3,21; Am 8,7.8; 9,5). Avšak z druhé strany kniha Zjevení mluví také o „velkém Babyloně“ (14,8; 16,19; 17,5), o kterém proroctví říká, že bude zničen. Může být také řeč o „duchovním Babylonu“ (17,8.9; 18,2), nebo o „doslovném Babylonu“ (srov. Iz 13 a 48 kap; Jr 50-51 a Ez 27.kapitola). Biblický text také říká, že se zřítila i města pohanů (v. 19b). Tentýž verš podává samostatnou zmínku o soudu nad velikým Babylonem (je to již druhá předpověď soudu – srov. 14,8), a tak tedy předchozí výpověď se nemohla týkat Babylonu, ale výlučně Jeruzaléma.

20. verš říká, že nejen Jeruzalém, Babylon a další města pohanů utrpí újmu v důsledku katastrofálního zemětřesení, z něhož po všech arcidílech lidského génia zůstanou jen ruiny a popel (Mi 7,13; Ab 2,13; Jr 51,58), ale v. 20 hovoří i o dalším důsledku hrozného zemětřesení: „Všechny ostrovy zmizely, po horách nezůstalo stopy“. Dojde tedy k obrovským změnám v geografii světa, jakož i v topografii země. V 6. kapitole jsme četli, že v důsledku soudu šesté pečeti (6,12-17) „žádná hora a žádný ostrov nezůstaly na svém místě“ (v. 14), teď v době soudu poslední nádoby zmizí ostrovy i hory. To překračuje hranice

obrazotvornosti, kolik takové kataklysma způsobí obětí. Tento obraz potvrzují četné prorocké texty Starého i Nového zákona. Bude to totiž bod vyvrcholení období Velkého soužení. Hrůza katastrofální situace soudu poslední nádoby přivede k hranicím beznaděj, a odpadlé lidstvo k naprostému zničení poslední jev noční můry Božího soudu – obrovské kroupy. Ve verši 21 čteme: „na lidi padaly z nebe kroupy těžké jako cent“. Ve Starém zákoně bylo krupobití vždy fyzickým znakem a rysem Božího soudu. V době exodu Izraele z Egypta bylo krupobití sedmou ranou, která zničila celou egyptskou zemi, postihlo lidi, obydlí i rostlinstvo v egyptské zemi (2M 9,13-26). Starozákonní proroci rovněž mluvili o krupobití jako o výrazu Božího soudu (Jz 10,11; Jb 38,22.23; Ž 18,13.14; 78,47-49; 105,32; 148,8; Iz 28,2.17; 30,30; Ez 13,11.13; 38,22; Ag 2,17; srov. Zj 8,7; 11,19).

Nezabývejme se tím, zda ty kroupy vážily 100 kg či méně a obraťme pozornost na to, že poslední verš 16. kapitoly začíná velmi vážnými slovy: „… padaly z nebe…“ Bible říká, že v době potopy „nebeské propusti se otevřely. Nad zemí se strhl lijavec“ (1M 7,11.12). Pán Ježíš Kristus potvrdil pravdivost svých předpovědí: „… Až přijde Syn člověka, bude to jako za dnů Noé“ (Mt 24,37-39).

A i když soud poslední nádoby bude absolutním, totálním zničením a záhubou, jak tomu bylo v případě zničení Sodomy a Gomory (1M 19,23-29; srov. L 17,28-30), odpadlé lidstvo stejně neuzná suverenitu a moc všemohoucího Boha, zavrhne poslední možnost nápravy a smíření se s Bohem. Při srovnání veršů 9,11 a 21 se přesvědčujeme, že se lidé nepřestanou rouhat nejvyššímu Bohu, a budou muset proto nést přísné a tragické následky:

> *„Jejich trestem bude věčná záhuba daleko od Pána a slávy jeho moci“* (2Te 1,9).
>
> *„Mzdou hříchu je smrt, ale darem Boží milosti je život věčný v Kristu Ježíši, našem Pánu“* (Ř 6,23).

17. kapitola

SOUD NAD VELKOU NEVĚSTKOU

Kapitoly 17 a 18 knihy Zjevení představují poslední, čtvrtou biblickou parentézu (biblické intermezzo), a zabývá se popisem konečné záhuby Babylonu jak v jeho náboženské, tak i v politické a hospodářské oblasti.

Všeobecně vzato se v 17. kapitole prorocký text zabývá představením soudu nad Babylonem v jeho náboženském aspektu, zatímco kapitola 18 hovoří o soudu nad Babylonem v jeho politickém a komerčním aspektu. Z analýzy obsahu těchto dvou kapitol vyplývá, že události v nich popisované se pravděpodobně odehrají před vylitím sedmi posledních nádob hněvu (viz v. 1). A tak se v 17. a 18. kapitole chronologický běh událostí naposledy zastavil z důvodu ukázání finální části prorocké scény, která odhaluje Boží soud nad velkou nevěstkou. Bude to tedy kompletní zjevení dříve předpovězeného soudu nad Babylonem (Zj 14,8; 16,19).

VIZE NEVĚSTKY (17,1-4)

Kapitola 17 se přirozeným způsobem dělí na dvě hlavní části: vizi, popsanou ve verších 1-6, a interpretaci vize, obsaženou ve verších 7-18.

Úvodní verš ukazuje pozadí následující vize, ukázané apoštolu Janovi.

Prorocký text říká, že přišel jeden ze sedmi andělů, kteří měli sedm nádob hněvu a řekl mi: „Pojď se mnou, ukážu ti soud nad velikou nevěstkou…“ Podobná slova, vyslovená rovněž jedním ze sedmi andělů, majících sedm nádob, uslyší Jan ještě o něco později, v 21. kapitole téže knihy, tenkrát to však bude vize Nevěsty, Kristovy manželky (21,9). V dramatické viz apoštol Jan uviděl Babylon, jako reprezentaci všech náboženství, a pak sledoval soud nad nevěstkou, symbolem Babylonu. Verš 1 udává rovněž, že se nevěstka (ř. PORNE) usadila „nad vodami“. Ve způsobu, kterým anděl Janovi předával detailní vysvětlení, poznamenal: „Vody, které jsi viděl, nad nimiž ta nevěstka sedí, to jsou národy, davy, rasy a jazyky“ (v. 15; srov. Jr 51,13), takže mnoho národů, které si Babylon podmanil. Prorocký text vysvětluje ve verši 2, že to „králové světa“ se dopouštěli smilstva s nevěstkou (ř. PORNEUO, od podstatného jména – PORNE), a vínem jejího smilstva se opíjeli obyvatelé světa. V první předpovědi soudu nad Babylonem proroctví uvádí velmi důležitý detail, že vínem šílené zhýralosti byly opojeny „všechny národy“ (14,8; srov. 18,3).

Tuto velké tajemství apokalyptické vize apoštol Jan pozoroval „v Duchu“, přenesený nadpřirozeným způsobem „na poušť“, jak to vysvětluje 3. verš. Při této příležitosti je hodno pozornosti, že na základě svědectví knihy Zjevení prorocké vize šedivého apoštola Jana, přebývajícího v reálu v těle ve vyhnanství na ostrově Patmos, měly vlastně místo „v Duchu“ (ř. EN PNEUMATI – srov. Zj 1,10; 4,2; 17,3; 21,10).

Obraz ženy smilnice, který pozoroval apoštol Jan, představuje biblický symbol duchovního cizoložství odpadlého křesťanství, které i když se navenek a formálně přiznávalo k živému a pravdivému Bohu, avšak nemělo s ním žádné bližší společenství. Symbolika duchovního

cizoložství se nikdy netýkala pohanských národů, které neznaly živého a pravého Boha, ale vždy se týkala národa, který se povrchně, pouze navenek hlásil k Božímu jménu, ale v podstatě věci sloužil pohanským modlám a vzdával jim čest.

Obrazu duchovního cizoložství často užívali starozákonní proroci, aby ukázali odpadnutí Izraele (srov. Ez 16 a 23, zejm. kap. 37; kniha Ozeáše). Charakteristickým rysem starozákonních proroctví je skutečnost, že Bůh Jahwe je nazýván manželem Izraele (srov. Iz 54,1-8; Jr 3,14; 31,32 – Bible Gdaňská). Zatímco v Novém zákoně je církev nevěstou, zasnoubenou jedinému muži (2Ko 11,2; srov. Ef 5,32), aby se v budoucnu stala jeho manželkou (Zj 19,7-9), církev se musí neustále chránit před stále hrozícím duchovním cizoložstvím (Jk 4,4; 1Ko 10,16-21; 2Ko 6,14-18; Tt 2,11-14; 1Pt 4,1-5; 1J 5,20.21).

Velká nevěstka je náboženská revolta odpadlého vyznávajícího křesťanstva, je to vzpoura odpadlé církve proti Bohu, vzpoura v její poslední formě, která dozrála k soudu.

Svázanost odpadlé církve s politickou mocí světa v období Velkého soužení bude celkovou negací duchovního, nebeského charakteru živé a pravé církve, která za celou svou dlouhou historii nikdy neusilovala o pozemskou vládu ani o světskou ochranu.

CHARAKTERISTIKA VELKÉ NEVĚSTKY

17. kapitola je přesnou charakteristikou odpadlého křesťanstva. Podívejme se na to pozorně.

1. **Nevěstka stvořila světový náboženský systém (v. 1)**

Odpadlá církev zavrhl stezku následování Krista, zlomila víru nebeského povolání. Tím, že uzavřela svazek se světem, ztratila svůj nebeský charakter a stala se světovou institucí, ve které jdou křesťané i pohané ruku v ruce. Odpadlé křesťanství dospělo ke kompromisu mezi Božím slovem, učením apoštolů a světskou vládou i pohanskými praktikami a místo toho, aby se uchovala pro Krista jako „čistá panna“, „věrná snoubenka“, stala se „velkou nevěstkou“ (v. 1 a 4; srov. Mt 13,33; Zj 2,20).

2. **Podrobila pod svou vládu mnoho národů (v. 1 a 15; srov. 14,8; 18,3)**

Odpadlé křesťanství zapomnělo následovat svého Mistra a Pána, na nesení kříže a snášení pronásledování, opustilo temné katakomby a začalo budovat nádherné svatyně třpytící se zlatem. Z ponížené církve se stala církví, sahající po vládě, z církve pronásledované církví pronásledující, a zanedlouho se začalo „ohněm a mečem“ šířit po celém světě, otevírajíc se přitom současně jeho pohanským vlivům. Díky asimilaci se světem a za podpory světské vlády (šelma – v. 3 i králové země – v. 2) nevěstka se stala světovou mocí, podrobující si pod svou vládu všechny národy.

3. **Vedla ke zničení biblických pravd a zavržení čistoty života (v. 2b)**

Jako výsledek unie se světem do křesťanství pronikly pohanské praktiky orientálních náboženství, které přirozeně vytlačily biblické učení a oč v něm jde, pošlapaly čistotu křesťanského života, okradly je o věc nejcennější – Boží slovo a nahradily je lidem bohatou mozaikou pohanských kultovních obřadů.

4. **Vnesla do křesťanské víry celkovou duchovní prázdnotu (v. 3a)**

„Poušť“ je obrazem sucha, kde žádná touha nebyla nikdy uspokojena (srov. J 7,37-39).

5. **Dosáhla vlády nad světem a využila jeho politickou moc pro své plány (v. 2 a 3b)**

Nevěstka seděla na nachové šelmě, která bude poslední formou vlády pohanů v antikristově království (srov. Zj 13,1-10).

6. **Díky vytvoření systému světového náboženství nevěstka obsáhla svými zásahy celosvětový obchod (v. 4)**

Nevěstka je oblečena drahými šaty a ozdobena drahokamy. Je bohatá a vlivná. Šarlat je zde obrazem hříchu a nečistoty (srov. Iz 1,18). Její zlatý kalich je naplněný nečistotou (por. Jr 51,7). Je to obraz totální vzpoury vůči Bohu a jeho slovu.

7. **Nevěstka reprezentuje všechny odpadlické systémy i náboženské proudy od dob založení Babylonu Nimrodem (1M 10,8-10) až do dob strašného finále v posledních dnech (v. 5)**

Prorocké slovo ji označuje významným a výmluvným způsobem: „tajemství: "Babylón veliký, Matka všeho smilstva a všech ohavností na zemi." Největším přestupkem velké nevěstky jsou zločiny páchané na svatých a mučednících Ježíšových (v. 6; srov. 18,24).
Z celku výpovědí Písma svatého vyplývá, že nevěstka bude „manželkou“ šelmy, antikrista. Bible velmi zřetelně ukazuje odlišení mezi nevěstou a nevěstkou, jak to ukazuje níže uvedené srovnání:

NEVĚSTA	NEVĚSTKA
1. Manželka Kristova (21,9)	1. Manželka antikristova (17,1.3)
2. Svatá, neposkvrněná, čistá (Ef 1,4; 5,27), čistá (2Ko 11,2)	2. Velká nevěstka (17,2), matka smilnic (17,5), opilá krví svatých (17,6)
3. Zasnoubená jedinému (2Ko 11,2)	3. Smilní s králi země (17,2)
4. Tajemství pobožnosti (1Tm 3,15.16), svobodný Jeruzalém (Ga 4,26), nový Jeruzalém (21,2.3)	4. Tajemství nepravosti (2Te 2,7), tajemství ženy (17,7), velký Babylon (17,5; 18,2)
5. Církev živého Boha, opora pravdy (1Tm 3,15)	5. Satanova synagoga (2,9; 3,9), jejími kouzly se nechaly svést všechny národy (18,23)
6. Má v ruce „kalich Páně“, kalich spásy (1Ko 10,16-21; Ž 116,13	6. Má v ruce pohár nečistoty a smilstva (17,4)
7. Vzdává čest Bohu a Beránkovi (4,10.11; 5,8-10)	7. Klaní se šelmě a jejímu obrazu (13,8)
8. Vyšla ven za tábor a nesla pohanění Kristovo (Žd 13,12-14)	8. zůstává v táboře vlády a cti (17,3; 18,7)
9. Pronásledovaná a ponížená (2,10; 1Pt 3,14-17; 2,19-21; Fp 1,29.30; 2Ko 4,17; Ř 8,17.18; 2Tm 3,12)	9. Pronásledující a vládnoucí (17,6; 18,24; 19,2), opilá krví svatých (17,6)
10. „Naše matka“ (Ga 4,26)	10. “Matka smilstva“ (17,5)
11. Oblečená v čistý, bílý kment (19,8.14)	11. Oblečená do purpuru a šarlatu (17,4; 18,10)
12. Na čele má napsáno jméno Beránkovo (22,4)	12. Na čele má napsáno: Babylón veliký, Matka všeho smilstva (17,5)

PŮVOD VELKÉ NEVĚSTKY (17,5)

Zděšený apoštol Jan při sledování této vize uviděl na čele nevěstky napsáno její jméno: **"BABYLÓN VELIKÝ, MATKA VŠEHO SMILSTVA A VŠECH OHAVNOSTÍ NA ZEMI."** Už potřetí připomíná proroctví to ošklivé jméno (14,8; 16,19; srov. 18,2.10.16.18.21). Biblický text uvádí v 5. verši, že jméno nevěstky „VELKÝ BABYLON“ je jménem tajemným; je to tajemství, tak jako „tajemství nepravosti“ (2Te 2,7). Toto tajemství anděl Janovi vysvětlí ve verši 7.

Jak biblisté všeobecně přijímají titul – jméno „VELKÝ BABYLON“, které nosí nevěstka, se nevztahuje na Babylon jako starověké město, ani na Babylon jako mocné starověké

impérium, ale na Babylon jako náboženská moc, jejíž synonymem, náboženským symbolem, je nevěstka, smilnice. Její charakter je vysvětlen v druhé polovině jejího jména: „MATKA VŠEHO SMILSTVA A VŠECH OHAVNOSTÍ NA ZEMI“. Babylon byl totiž kolébkou všech náboženství starověkého východu a zde měly svůj počátek všechna modloslužebná náboženství. Mnoho biblistů, znalých problému, potvrzují, že špatnost a nečistota, kterou se vyznačují pohanské orgiastické rituály náboženství Babylonu se vplížily do křesťanství ve čtvrtém a pátém století a přetrvaly neúnavně až do našich dob, a rostly skutečně až do monstrózních rozměrů náboženského modlářství.

BABYLON

Není výraznějšího příkladu historie degradace lidí jako obraz Babylonu. Jeho počátkem byl BÁBEL (hebr. BRÁNA BOŽÍ), jako centrum uctívání živého Boha, a zakrátko týž Bábel degeneroval pro lidskou vzpouru a pýchu a stal se zdrojem a centrem všech modlářských kultů. Písmo svaté se velmi často zabývá tématikou Babylonu. Neboť výraz Babylon se v Bibli vyskytuje víc než 200x a je v Písmu svatém na druhém místě za Jeruzalémem. Z velmi četných biblických textů vyplývá, že Babylon v Písmě svatém je názvem pro velký systém modloslužebného náboženského kultu. V tomto kontextu při dnešním pohledu Babylon představuje náboženství, které nejprve ve Starém zákonu nakazilo Izrael smrtelným virem modloslužby a duchovního cizoložství, a poté v Novém zákoně v poapoštolské době dosáhla podobné totální zničení na platformě křesťanské církve, a v důsledku toho církev byla stažena z biblické jednoduchosti do synkretické směsi křesťanství s pohanstvím. Užitím satanského principu náhrady dokonalého Božího plánu slabou, lacinou náhradou se Babylon stal zdrojem imitace náboženství v podobě pseudokřesťanství.

V rané historii starověkého světa Písmo svaté v 1M 10 podává zprávu, že NIMROD (z hebr. REBELIA), syn Kúšův, Chámův bezbožný vnuk a pravnuk Noema, v Bibli uvedený jako „první bohatýr na zemi“ (1M 10,8), zakládá první velké vzpurné město BABYLON: „… Počátkem jeho království byl Babylón…“ (1M 10,10), který pak podle zprávy 11. kapitoly knihy Genesis bude místem první organizované vzpoury proti Bohu: „"Nuže, vybudujme si město a věž, jejíž vrchol bude v nebi. Tak si učiníme jméno a nebudeme rozptýleni po celé zemi." (1M 11,4). Orientální archeologie uvádí příklady staveb velmi vysokých budov z cihel, tzv. ZIKKURATŮ, z nichž je nejlepším vzorkem je zikkurat nalezený v Erechu (1M 10,10), pocházející z dob více než 3000 let před Kr. Babylonská věž byla s určitostí prototypem pozdějších zikkuratů, zasvěcených různým pohanským božstvům. Babylonská věž byla pomníkem lidské pýchy a výrazem vzpoury a rebelie lidstva proti pravdivému Bohu. Bůh tento projev lidské pýchy a vzpoury potrestal a způsobil zmatení jazyků, proto také toto město nazvali „BÁBEL“, což znamená „ZMÁTL“ (1M 11,9). Bábel, později nazvaný BABYLON měl dlouhou historii.

Babylon se proslavil od dob panování Chamurabiho (1728-1686 př. Kr.), který dosáhl rozkvětu Starobabylonské říše. Vrcholu své moci Babylon dosáhl za panování krále Nebúkadnezara (605-562 př. Kr.), který byl největším vládcem novobabylonské říše. V té době působil prorok Daniel a napsal svou prorockou knihu. Archeologické vykopávky nás zásobují mnoha artefakty, které dokládají historii města i říše. Při studiu problematiky Babylonu je zásadním jeho náboženský aspekt, jak to je ukázáno v 17. kapitole knihy Zjevení.

Ze starověkých mimobiblických zdrojů se dozvídáme, že SEMIRAMIS, žena NIMRODA, zakladatele Babylonu byla zakladatelka náboženských babylonských mystérií, na nichž se skládaly tajné náboženské rituály, zasvěcené poctě jednotlivých orientálních božstev v Babylonu. Semiramis byla NEJVYŠŠÍ KNĚŽKOU STAROVĚKÝCH BABYLONSKÝCH KULTŮ, stala se typem nevěstky, popsané v 17. kapitole apokalypsy. Na základě starověkých mimobiblických zpráv, které se zachovaly, Semiramis přežila svého muže Nimroda o 42 let, a po jeho smrti vedla chlípný a prostopášný život a porodila na svět syna, který se měl údajně narodit nadpřirozeným způsobem, a nazvali ho TAMMUZ, a v babylonském kultu byl uctíván jako „Spasitel svého lidu“, a tedy „pseudomesiáš“, jehož příchod byl jakoby splněním Božího slibu, daného Evě (srov. 1M 3,15), a ve skutečnosti to byl další ďábelský trik, imitující Boží plán spásy člověka.

Babylonská legenda o MATCE a SYNU byla přijata v náboženských ritech Babylonu a poté ji převzala různá starověká pohanská náboženství. S obrazy, představujícími matku královnu nebes s dítětem v ruce se setkáváme v mnoha starověkých náboženstvích, a nesčíslné náboženské kulty obsahující svůdné sliby o očištění z hříchů prostřednictvím matky a syna. I když se ty jednotlivé rituály Babylonu mezi sebou lišily v detailech, přesto je spojoval jeden společný kultovní prvek, jmenovitě úřad kněží, kteří se zabývali hlavně vzdáváním pocty matce i synu kropením „svěcenou vodou“ a zasvěcování panen poskytovaných pro sakrální prostituci.

TAMMUZ, syn Semiramidy, byl podle babylonských přesvědčení zabit divokou zvěří, ale byl navrácen do života, což je očividná satanská analogie k smrti a zmrtvýchvstání Pána Ježíše Krista.

Písmo svaté se nezabývá popisem těchto pohanských kultů, činí jen zmínky, aby signalizovalo velký duchovní konflikt, který existoval a bude existovat mezi skutečnou vírou a falešným náboženstvím. Prorok Ezechiel např. pevně odporoval vůči obřadu oplakávání zabitého Tammúze (Ez 8,14). Jeremiáš zase s hořkou výčitkou připomíná pečení koláčů pro „královnu nebes“ (Jr 7,18), a modloslužebné pálení kadidla na počest „královny nebes“ (Jr 44,17-19.25). Kult Bála, charakteristický pro kananejské národy v Palestině byl podobnou formou téhož náboženského mystéria, majícího svůj počátek v Babylonu. Kananejský Bál byl ztotožňován s Tammúzem, a Tammúz s řeckým Adonisem a egyptský Osirisem.

Toto speciální náboženské mystérium Babylonu se stalo „MATKOU NÁBOŽENSTVÍ“ všech pohanských náboženství do té míry, že ovládlo náboženství všech národů celého starověkého světa a dalo počátek nesčíslným náboženským mystériím majícím své vlastní rituály, odlišná přesvědčení i obětní předpisy jako falsifikace a odpor vůči pravdivé víře v živého a pravého Boha, zjeveného v jediné knize – v Písmu svatém.

Babylon jako žena smilnice byl ukázán v proroctví Zachariáše 5,5-11, kde žena ze 7. verše je popsána jako personifikace (zosobnění) bezbožnosti ve verši 8.

Cesta babylonského náboženství

Babylonský kult jakožto nejstarší na světě si dláždil cestu do dalších míst starověkého světa. V době, kdy byl Babylon v roce 538 př. Kr. dobyt Kýrem, perským králem, se nejvyšší kněží starého babylonského náboženství přesunuli do Pergamonu, hlavního města

maloasijských orientálních kultů. Nejvyšší kněz babylonského náboženství nosil korunu ve tvaru rybí hlavy, odpovídající pelištejskému božstvu DÁGONA, boha – ryby (Sd 16,23; 1S 5; 1Pa 10,10), kterého uctívali Pelištejci a budovali mu svatyně (srov. Jo 15,41). Na této koruně měl velekněz vyrytý nápis: „obviňující most“, očividně most mezi člověkem a satanem.

Když poslední pergamský král ATTALUS II předal království Pergamonu pod římskou vládu v roce 133 př. Kr., v tu dobu kněží starého babylonského náboženství se přestěhovali do Věčného města spolu s celou kultovní obřadností a náboženskými mystérii. Od té doby navíc titul nejvyššího kněze babylonských mystérií převzali cézarové Imperium Romanum, a nosili vyrytý nápis na své koruně: „PONTIFEX MAXIMUS“, což byl latinský ekvivalent babylonského titulu („pontifex“ je latinský termín složený ze dvou výrazů: „pons, tis“ a „facere“ – odsuzující most), dále pak v konstantinovské epoše se tento titul dostal do věnce spousty titulů oslavujících hlavu toho, který stál v čele imperiálního náboženství. Po vyhlášení ediktu Milánského v roce 313 a následně ediktu o náboženství z roku 380, nastupuje asimilace s orientálními mystérii a tato situace trvá dodnes a tvoří komplikovanou směsici odpadlického náboženství. 17. kapitola knihy Zjevení ukazuje aktuální stav tohoto náboženství před příchodem Pána Ježíše Krista. Odpadnutí církve, pozorovatelné dnes v obecné formě, se rozvine v plné konečné formě v podobě celosvětového univerzálního supernáboženství, které pohltí celé vyznávající křesťanstvo spolu se všemi náboženstvími a kulty světa v období po VZETÍ CÍRKVE.

„Vám ostatním v Thyatirech, kteří nepřijímáte toto učení… pravím: Nevkládám na vás jiné břemeno. Jenom se pevně držte toho, co máte, dokud nepřijdu“ (Zj 2,24.25).

NEVĚSTKA ZPITÁ KRVÍ SVATÝCH (17,6)

Žena v 17. kapitole byla zobrazena velmi detailně. Již na počátku biblický text ji nazývá bez skrupulí „velkou nevěstkou“ (v. 1), oblečenou do drahých šatů, ozdobenou zlatem, drahokamy a perlami, a v ruce měla zlatý pohár „plný ohavností a nečistoty svého smilství“ (v. 4). Seděla na nachové šelmě, plné rouhavých jmen, která měla sedm hlav a deset rohů (v. 3). Tato žena nebyla označena jen jako „velká nevěstka“ (v. 1), ale i „matka všeho smilstva“. Přesto jejím největším hříchem jsou strašlivé zločiny, kterých se dopouštěla na svatých Božích služebnících, na těch, kdo byli věrní živému a pravému Bohu. Ta obludná krutost bylo odhaleno a ukázáno v biblickém textu za pomocí ponurého obrazu: „Viděl jsem tu ženu, zpitou krví svatých a krví Ježíšových svědků“ (v. 6). Tento obraz uvedl starého apoštola v obrovský údiv. Byl to skutečně pohled noční můry: **„nevěstka zpitá krví svatých“**.

Historie církve nabízí mnoho nepopiratelných faktů pronásledování biblicky věrných křesťanů proto, že setrvávali v opravdové víře v živého Boha a Spasitele, Pána Ježíše Krista. Zvlášť kruté pronásledování probíhalo v době temného středověku a nejznámější z nich neslo název „svaté inkvizice“, která připravila o život mnoho milionů horlivých a upřímně věřících následovníků Krista.

Nesrovnatelně krutější pronásledování věřících v Krista však přesto nastane teprve v budoucnosti v době Velkého soužení (Zj 6,9-11; 7,9-17; 11,7-10; 13,7.10.15; 14,12.13; 15,1-3; 16,5.6; 18,24; 19,2). Kniha Zjevení jasně potvrzuje, že nikdo nedokáže spočítat

mučedníky ze všech národů, ze všech ras i lidí a jazyků (7,9). To, co bylo pravdou ve vztahu k minulosti, se stane skutečností v budoucnu. V době velkého soužení bude velká nevěstka s neslýchaným nepřátelstvím a zuřivostí prolévat mučednickou krev těch, kdo vědomě odmítnou kult šelmy a jejího obrazu. Tento hrozný pohled tvrdě zaskočil Božího sluhu, apoštola Jana a způsobil, že užasl (v řeckém textu ve verši 6 pro zdůraznění intenzity výrazu se objevuje sloveso: THAUMADZO – podivuji se, žasnu a zároveň podstatné jménu: THAUMA – předmět údivu, úžasu a podivu; mající totéž jádro).

Po vizi nevěstky, sedící na šarlatové šelmě, anděl Janovi vysvětlil tajemství ženy i šelmy. Ve druhé části kapitoly, tedy ve verších 7-18 anděl tato tajemství vysvětluje; nejprve mluví o tajemství šelmy (v. 7-14), a pak o nevěstce a jejím konečném údělu (v. 15-18). Přesto je třeba vzít v úvahu, že existuje jen několik textů knihy Zjevení, které se ve stejné míře tak živě diskutují mezi biblisty, jako právě probíraný prorocký text. Jeho zvažování vyžaduje zvláštní moudrost od Boha a tedy světlo Ducha svatého (1Ko 2,9.10), abychom mohli precizně a přesně pochopit stavební prvky Božího zjevení, které jsou v tomto textu.

TAJEMSTVÍ ŠARLATOVÉ ŠELMY (17,7-14)

1) PŮVOD ŠELMY (17,7.8)

Anděl nejprve vysvětlil všeobecný charakter šelmy, poté pak důkladně popsal její činnost a diktátorskou vládu. Začíná chronologickým představením její činnosti. Obraťme zřetel na počátek 8. verše: **„Ta dravá šelma, kterou jsi viděl, byla a není; vystoupí ještě z propasti, ale půjde do záhuby.“** Pojem „propast“ (ř. ABYSSOS), jak jsme již uvedli v 9. kapitole, nalézáme v knize Zjevení sedmkrát (9,1; 9,2; 9,11; 11,7; 17,8; 20,1; 20,3) a je to termín označující apokalyptické sídlo satana a jeho démonů. Tím proroctví udává, že moc a vláda šarlatové šelmy bude pocházet od satana, jak to potvrzuje i text Zj 13,4. Výraz „zatracení“ (ř. APOLEIA) se vztahuje k věčné záhubě (srov. Mt 7,13; J 17,12; Sk 8,20; Ř 9,22; Fp 1,28; 3,19; 2Te 2,3; 1Tm 6,9; Žd 10,39; 2Pt 2,1; 3,7.16).

Biblické proroctví udává, že poslední světové impérium bude charakteristické nebývalou mocí a vládou, pocházející od draka (srov. 13,2b), a to nejvíce přesvědčí a ohromí národy, žijící v době Velkého soužení, jak o tom mluví druhá polovina 8. verše: „A užasnou ti obyvatelé země, jejichž jméno není od založení světa zapsáno v knize života, až uvidí, že ta dravá šelma byla a není, a zase bude.“ Šarlatová šelma ukázaná v tomto verši představuje obnovené římské impérium, bude to poslední forma vlády pohanů v antikristově království. Uvedený 8. verš je jedním z klíčových prorockých textů knihy Zjevení, obsahuje totiž nárys historie činnosti této šelmy. V tomto verši jsou popsané tři zásadní fáze existence tohoto impéria.

Zaprvé, *„Ta dravá šelma… byla“* – to je souvislost s historií starověkého římského impéria, předpovězeného prorokem Danielem (Da 7,7; srov. 2,33.40), a vládnoucího v dobách Pána Ježíše Krista a v apoštolské době.

Zadruhé, *„… a není…“* – to je předpověď úpadku římského impéria, které za dob apoštola Jana ještě existovalo, ale zaniklo v roce 476 po Kr.

A **zatřetí**, *„… vystoupí ještě z propasti…“* – to je proroctví o vzkříšení římského impéria v poslední době, v čase Velkého soužení. Toto impérium vyjde z propasti, neboli díky moci a vládě satana (srov. Zj 9,1-11; 11,7; 13,2), ale jeho existence a vláda bude krátká a skončí zároveň s druhým příchodem Pána Ježíše Krista. Koncem impéria bude zničení a záhuba (Zj 19,19-21; srov. Da 2,34.44.45).

Vzkříšení mocného Imperium Romanum jako centrem diktátorské světovlády antikrista v době Velkého soužení se stane podnětem k vyjádření všeobecného aplausu, úžasu a údivu (17,8; 13,3.4.5.8.12; srov. 2Te 2,8-12; Da 11,36-39).

2) SEDM HLAV ŠELMY (17,9-11)

Během vysvětlování tajemství šarlatové šelmy anděl použil výjimečné prohlášení: „Zde je třeba mysli, která má moudrost“ (srov. 13,18a), což mělo znamenat, že tato část prorockého zjevení je těžká a komplikovaná.

Pán Ježíš Kristus však dal svým učedníkům cenný slib, že Duch svatý, kterého sešle, je uvede do veškeré pravdy a oznámí jim i budoucí věci (J 16,13). A tak se i stalo. Po svém zmrtvýchvstání na ně vdechl Ducha svatého (J 20,22) a otevřel jim mysl, aby mohli porozumět Písmu (L 24,5).

Svatá tajemství byla darována Božím služebníkům zjevením Ducha svatého v Boží moudrosti (1Ko 2,5-13), „… my však mysl Kristovu máme“ (1Ko 2,16; srov. 1Ko 12,8).

Historie je pochopitelná pro přirozené lidi, ale proroctví lze pochopit a být dostupné jen díky duchovní moudrosti.

Symbol „sedmi hlav šelmy“ zde má dvojí význam.

První klíč k pochopení této části prorockého zjevení je ve výroku ve verši 9: **„Sedm hlav je sedm pahorků, na nichž ta žena sedí“**. Většina fundamentálních biblistů toto tvrzení vztahuje na Řím, Řím byl totiž zbudován na sedmi kopcích (SEPTIMONTIUM), jejichž názvy byly všeobecně známy v římské historii a poezii, a to jmenovitě: Palatinus, Quirinalis, Capitolinus, Aventinus, Caelius, Esquilinus a Viminalis. Na císařských medailích z dob prvního křesťanství, které se zčásti zachovaly dodnes, bylo věčné město Řím zobrazeno v podobě ženy sedící na sedmi pahorcích. Viktorinus, autor prvního biblického komentáře knihy Zjevení rovněž ztotožnil symbol sedmi kopců s Římem, současně panujícím nad světem.

Prorocké zjevení však směřuje dál a dává další klíč v další části 9. verše: **„… a také sedm králů“**. Objasnění symboliky sedmi králů je ve verši 10. Tam je řečeno, že pět jich padlo, jeden je, a aktuálně vládne v čase apoštola Jana, sedmý ještě nepřišel, ale po krátké době přenechá místo dalšímu, který byl nazván osmým. Z dalšího popisu (v. 12 a 13) vyplývá, že tím osmým králem bude antikrist.

Symbolika sedmi králů, jak uvádí fundamentální biblisté, je sedm úspěšných forem vlád římského impéria, charakterizujících jeho vládu od vzniku impéria až po jeho zánik (32 př. Kr. – 476 po Kr.). Při této příležitosti stojí za zmínku, že v průběhu rozebírání 13. kapitoly (sedm hlav šelmy), jsme již uvedli sedm úspěšných forem vlády římského impéria:

1) Králové
2) Konzulové
3) Diktátoři
4) Triumvirát
5) Vojenští tribunové
6) Císařové (apoštol Jan žije v této době)
7) Poslední císař stojící v čele Desíti království.

V 10. verši biblický text rozvíjí tuto myšlenku chronologicky:

„… pět jich padlo…“ – neboť pět forem vlády tohoto impéria již skončilo, a to jmenovitě: králové, konzulové, diktátoři, triumvirát a vojenští tribunové.

„… jeden kraluje…“ – to je šestá forma vlády – césarové, imperiální, založená Juliem Caesarem, aktuálně existující v době, kdy byl apoštol Jan císařem Domitianem poslán do vyhnanství. Tato císařská forma vlády římského impéria existovala až do soumraku a pádu impéria v roce 476 po Kr.

„… jeden ještě nepřišel…“ – to je sedmá forma vlády tohoto impéria, která ještě nenastala.

Prorocké přerušení

Při této příležitosti stojí za zvážení, že mezi 6 a 7 formou vlády je velké prorocké přerušení, jak to bývá v proroctví obvyklé (srov. Zj 12,5 a 6; 17,8-12; Ž 110,1; Iz 61,1.2; Da 2,42.44; 7,7.8.23.24; 9,26.27; 11,35.36; Oz 3,4.5; Za 9,9.10).

Od doby pádu železného impéria (Da 7,7) do doby, kdy bude v budoucnosti obnoveno v nové, ďábelské formě vlády pod despotickými řády šelmy, posledního císaře, uplynulo mnoho staletí a možná ještě nějaký čas uplyne, ale

„… Až přijde, bude smět zůstat jen nakrátko“, neboť jeho celková doba vlády bude trvat „čtyřicet dva měsíce“, čili tři a půl roku (Zj 13,5, srov. 12,6). Vládu vzkříšeného impéria římského v jeho poslední, konečné formě v podobě konfederace Deseti království spolu s posledním císařem, démonickým imperátorem na čele, popisuje prorocký text ve v. 11. Popis této poslední formy vlády impéria, podobně jako v předchozím verši, je zobrazen chronologicky:

„A ta dravá šelma, která byla…“ – to je historický fakt existence tohoto impéria, které vládlo v dobách veřejné činnosti Pána Ježíše Krista a v apoštolských dobách.

„… a není…“ – to je prorocká předpověď zániku impéria, které ještě za doby psaní knihy Zjevení existovalo, ale přestalo existovat v 5. stol. a v další době během našich dní neexistuje a ještě jako impérium nepovstalo.

„… je osmý král, a přece jeden z těch sedmi…“ – ve shodě s prorockou předpovědí v době velkého soužení se na scéně budoucích událostí objeví vzkříšené římské impérium v mocnější podobě, než ve starověké formě v podobě jako konfederace desíti království v čele s šelmou, antikristem, ale bude to zároveň navázání a kontinuita šesté, císařské (historické) formy vlády římského impéria, antikrist vystoupí proto jako vůdce obnoveného

impéria a jeho poslední císař, proto ho biblický text nazývá „osmým, a přece jeden z těch sedmi“. Vysvětlující anděl předpověděl, že šelma stojící v čele impéria nebude panovat neomezeně, její definitivní konec byl definitivně předurčen:

„… jde však do záhuby“ – tento ortel bude vykonán na konci Velkého soužení (Zj 19,19.20). Shrneme-li tedy úvahy zjevení týkajícího se šarlatové šelmy, je třeba vzít v potaz, že antikristovo světové impérium bude poslední formou vlády pohanů nad světem v alianci s celosvětovým supernáboženstvím představeným v obraze velké nevěstky.

3) DESET ROHŮ ŠELMY (17,12-14)

Po diskusi detailů týkajících se symboliky sedmi hlav šarlatové šelmy anděl apoštolovi představil další segment prorockého zjevení – symboliku desíti rohů šelmy. V průběhu diskuse obsahu 5. kapitoly Zjevení jsme již uvedli, že v biblické symbolice rohy často představují vykreslení moci a privilegia vlády krále.

Deset rohů šelmy znázorňuje poslední charakter, jakým se projeví obnovené římské impérium. Ze zemí, které kdysi tvořily součást starověkého Imperium Romanum vznikne VELKÁ KONFEDERACE DESETI KRÁLOVSTVÍ. Již v dobách Daniela Bůh předpověděl, že římské impérium bude obnoveno ve formě deseti států. Bylo to nejprve v 2. kapitole Daniele v obrazu „prstů nohou sochy“ (Da 2,42), při čemž paralelní text ve v. 44 se zdá vyjasňovat, že „prsty nohy sochy“ je „deset králů“, dále to bylo ukázáno v 7. kapitole v obrazu „desíti rohů“ čtvrtého (železného) zvířete (Da 7,7c.24). A tak tedy SVAZEK DESÍTI KRÁLOVSTVÍ (který se již dnes intenzívně připravuje jako SJEDNOCENÁ EVROPA) byl v proroctví představen v následujících obrazech:

- 10 prstů sochy (Da 2,42)
- 10 rohů čtvrtého zvířete (Da 7,7)
- 10 rohů apokalyptické šelmy – antikrista (Zj 13,1)
- 10 rohů šarlatové šelmy (Zj 17,1-3.12)

Biblický text ve 12. verši velmi výrazně a bez stínu pochybností potvrzuje, že tito králové ještě nenastoupili svou vládu a proroctví se ještě nevyplnilo, jeho splnění totiž nastane teprve až ve Velkém soužení. Hodně komentátorů knihy Zjevení v celé historii, podobně tomu je každopádně i dnes, se snažilo rozvíjet nekončící argumentace a pokoušelo se najít a dopočítat se desíti států, které vznikly rozpadem římského impéria. Těmto prázdným a neplodným zkouškám a nekonečným sporům zamyká ústa Pán Ježíš Kristus svým konečným, nepodléhajícím žádnému zpochybňování autoritativním prohlášením: **„Deset rohů, které jsi viděl, je deset králů, kteří se ještě vlády neujali, ale v jedinou hodinu přijmou královskou moc spolu se šelmou“**.

Tito králové na rozdíl od „sedmi hlav šelmy“ nebudou panovat úspěšně (postupně jeden po druhém), ale současně vykonávat vládu jako králové spolu s antikristem. Prorok Daniel vzhledem k tomu udal, že panování těchto králů skončí současně s příchodem Pána Ježíše Krista (Da 2,44).

Při důkladném srovnání uvedeného prorockého textu ze 13. kapitoly, ve které je řeč o osobě a působení šelmy – lze jasně uvést, že tato poslední forma existence římského impéria bude přetvořena a změněna v **celosvětové impérium antikristovo**. Stane se tak ve chvíli, kdy „deset králů“ jednomyslně a dobrovolně uzná absolutní svrchovanost antikrista a **„svou sílu i moc dají té šelmě“** (v. 13), a podřídí se celkově jeho dominanci. Od té doby antikrist přestane být pouze vůdcem (posledním císařem) vzkříšeného římského impéria, a prohlásí se za mocného **diktátora světa**, stojícího v čele **celosvětového, univerzálního impéria**.

Z obsahu vysvětlení anděla vyplývá, že poslední koalice „deseti králů“ s antikristem bude mít v principu dva hlavní cíle:

Zaprvé, získat definitivní nadvládu nad celým světem,

zadruhé, vytvořit celosvětovou strategickou alianci všech armád světa k přípravě gigantické poslední války národů (Armageddon) (Zj 16,14-16; 19,19-21), zaměřené proti Beránkovi a jeho nebeským zástupům. Verš 14 obsahuje krátkou předpověď této budoucí války s Beránkem. Prorocký text předpovídá triumfální vítězství Beránka, protože je Pánem pánů a Králem králů (Zj 19,16; srov. 1Tm 6,15). Popis plného vítězství Beránka je závanem čerstvého ovzduší v kapitole, představující totální odpadnutí a generální vzpouru lidstva proti Bohu. V popise 14. verše se setkáváme se 4 aspekty převahy vítězného Beránka, Pána Ježíše Krista, Krále králů a Pána pánů:

- nadřazenost jeho osoby (Zj 1,17.18; 5,5)
- nadřazenost jeho moci (Mt 28,18; J 16,33; Zj 3,21)
- nadřazenost jeho postavení (Zj 2,26-28; Ž 2,9)
- nadřazenost jeho lidu (Ju 14; 2Te 1,7.10; Za 14,5; Zj 19,14).

Vyvolení Páně, vykoupení jeho krví, kteří s ním na zemi věrně chodili, budou patřit k jeho vítězným zástupům ve dnech jeho bohatýrského triumfu a slávy (Ž 45,4-6).

ZNIČENÍ NEVĚSTKY (17,15-18)

Ve shodě se zprávou anděla, vysvětlujícího apoštolovi tajemství ženy a šelmy (v. 7) ukázal svatý text nejprve činnost šelmy (v. 7-14) a dále, v poslední části kapitoly ukázal obraz nevěstky a jejího konečného zničení (v. 15-18).

Ve verši 1 biblické proroctví ukázalo „velikou nevěstkou, usazenou nad vodami“, a nyní, ve v. 15 jeden ze sedmi andělů vysvětlil, že „vody, které jsi viděl, nad nimiž ta nevěstka sedí, to jsou národy, davy, rasy a jazyky“. A tak nevěstka, jako universální supernáboženství, opřená o vládu a moc vzkříšeného římského impéria se stala dominantou nad všemi národy světa v jejich etnických, sociálních a jazykových kategoriích. Bude to také ohromný a totálně zotročující vliv supernáboženství na lidské masy v celosvětovém měřítku po dobu Velkého soužení.

Z obsahu 3. verše, ukazujícího nevěstku sedící na šarlatové šelmě, vyniká výrazná aplikace, že toto celosvětové univerzální supernáboženství povzbuzované a favorizované jak deseti králi, tak i šelmou, antikristem, začne sehrávat dominantní roli na světové politické scéně a

dosáhne vrcholu moci a slávy (v. 2 a 4; srov. 18,7). Verš 7 udává, že nevěstka nejenže na šelmě sedí (srov. v. 3), ale **šelma ji nosí**.

Přesto však když antikrist a deset králů („deset rohů“), zapojených ve společné koalici zváží rozšíření dominance nevěstky na celý svět, která nákladem šelmy a jejích spojenců dosáhla kulminace vyvýšení a světové slávy zjistí, že se světové supernáboženství stalo nebezpečným. Antikrist opravdu uvedl do života tento celosvětový náboženský systém, aby dopomohl ke sjednocení světového impéria, ale když úspěšně dosáhl cíle svých tužeb a plánů a když nevěstka stále více rozšiřovala sféry svého světového vlivu, zaměřil na ni celou svou nespoutanou démonickou nenávist a vztek. Verš 16 popisuje proces zničení nevěstky velmi názorně: „A těch deset rohů, které jsi viděl, i ta šelma pojmou nevěstku v nenávist, oberou ji o všecko až do naha a budou rvát její tělo a spálí ji ohněm.“ Jak děsivá, radikální změna!!! Ještě nedávno se nevěstka nalézala na výsluní slávy a pozemské nádhery, oblečená do drahých šatů, ozdobená drahokamy a perlami, se zlatým pohárem ve své ruce (v. 4). Avšak teď antikrist s pomocí deseti králů začne neodvolatelné dílo její zkázy; zbaví ji bohatství a luxusu, strhají z ní a zničí její nádherné šaty, zlikvidují její přepych a nákladné bankety a ukončí její náboženskou pompu a chvástání. Citovaný verš říká, že ji přivedou do stavu celkové degradace: pojmou ji v nenávist, oberou ji o všechno (18,19), vyprázdní (srov. Ez 23,29; Zj 3,18), vyjedí ji (Ž 14,4; 27,2; Mi 3,2.3; Jk 5,3) a spálí ohněm (18,8.9.18).

Takový grafický popis jasně ukazuje úpadek odpadlého celosvětového náboženství v období Velkého soužení.

Srovnáme-li 17. kapitolu s jinými prorockými texty, můžeme dojít k závěru, že tato událost se odehraje zřejmě v polovině sedmdesátého Danielova týdne.

Po dobu první poloviny sedmi let Velkého soužení se rozvine a rozšíří toto celosvětové super-náboženství a upevní své sféry světového vlivu. V této době bude existovat v určitém smyslu náboženská tolerance do té míry, že Židé budou moci vystavět svou svatyni v Jeruzalémě a obnovit oběti (Da 9,27). Bude možné také zvěstovat evangelium království 144.000 izraelskými misionáři. V tu dobu se velmi aktivně rozvine činnost světového ekumenického hnutí, důsledkem jehož činnosti se všechna náboženství světa a vyznání sjednotí v jednu velkou světovou církev. Jen ti, kdo jsou opravdu spaseni, jejichž jména jsou zapsána v knize života Beránka a kteří přijali Pána Ježíše Krista jako svého osobního Spasitele a Pána, budou moci utéci před tímto sjednoceným směrem. Vývoj těchto událostí potkáváme v první části 17. kapitoly, kdy žena v plném přepychu a špatnosti usedla na hřbetu šelmy.

Současně se započetím druhé poloviny Velkého soužení vůdce obnoveného římského impéria, která přikáže sám sebe nazývat šelmou (Zj 13,4), díky zplnomocnění získaného od satana, moci a síle, se prohlásí **diktátorem** SVĚTOVÉHO IMPÉRIA. Vybaven absolutní vládou a mocí nad celým světem (Zj 13,3) už nebude potřebovat pomoc a potenciál světové církve, zničí tedy univerzální super-náboženství a nahradí ji poslední formou totálního odpadnutí na bázi církve – KULTEM ANTIKRISTA.

13. kapitola knihy Zjevení ukazuje dokonale atmosféru **antikristova náboženství**: „A celá země v obdivu šla za tou šelmou“ (13,3). „Klekali před drakem… a klekali také před šelmou a

volali: "Kdo se může rovnat té dravé šelmě, kdo se odváží s ní bojovat?"“ (v. 4). „… Dostala moc nad každým kmenem, národem, jazykem i rasou“ (v. 7b) „budou před ní klekat všichni obyvatelé země, jejichž jména nejsou od stvoření světa zapsána v knize života, v knize toho zabitého Beránka“ (v. 8).

Spoustu analogií najdeme v knize Danielově 11,36-39, kde „král si bude dělat, co se mu zlíbí“, odsune bokem Boha otců, nebude se starat o žádného boha, protože **se vyvýší nade vše**.

17. verš udává, že i v době Velkého soužení bude suverénní Bůh absolutně kontrolovat všechny události: „Neboť Bůh jim vložil do srdce, aby provedli jeho záměr, řídili se jedním úmyslem a odevzdali šelmě svou královskou moc, dokud se nedokoná, co Bůh řekl.“ Boží plán věků, Boží vůle, Boží výroky a Boží slovo se musí cele vyplnit.

Na konci kapitoly je žena znovu srovnávána s velkým městem, které panuje nad králi země (v. 18). „Velké město“ je skutečně odkazem na Babylon v jeho náboženském významu, ale ne historickým. Po zničení Babylonu v jeho náboženském aspektu prorocké zjevení v 18. kapitole se zabývá jeho politickým a komerčním aspektem, rovněž předurčeným ke zkáze, ale o něco později.

> *„Dal jsem jí čas k pokání, ale ona se nechce odvrátit od svého smilstva. Hle, sešlu na ni nemoc a do velikého soužení uvrhnu ty, kdo s ní cizoloží, jestliže se od jejích činů neodvrátí; a její děti zahubím…“ (Zj 2,21-23)*
>
> *„A proto `vyjděte z jejich středu a oddělte se´, praví Hospodina `ničeho nečistého se nedotýkejte, a já vás přijmu´ a `budu vám Otcem a vy budete mými syny a dcerami, praví Hospodin zástupů´“ (2Ko 6,17.18).*

18. kapitola

PÁD BABYLONU

Biblické zjevení, obsažené v kapitolách 17 a 18 ukazuje grafickým způsobem Boží soud nad Babylonem v jeho náboženském aspektu (kap. 17) a také v jeho aspektu politickém a komerčním (kap. 18). I když obsah obou kapitol se týká téže tématiky Babylonu, ukazuje různé problémy a záležitosti a také různý čas realizace Božích soudů. Tak Boží soud nad náboženským Babylonem, zobrazeným velkou nevěstkou (kap. 17) nastane někde v polovině Velkého soužení, zatímco zničení politické a hospodářské moci Babylonu (kap. 18) nastane na konci tohoto období. 18. kapitola knihy Zjevení představuje pohřební vlak popisující zničení Babylonu.

OHLÁŠENÍ PÁDU BABYLONU (18,1-3)

Počáteční fráze verše 1: „META TAUTA“ („po těch řečech“, „potom“) vyskytující se mnohokrát v knize Zjevení (srov. 4,1; 7,1; 7,9; 15,5; 19,1; 20,3), jasně ukazuje na pozdější událost, označuje počátek další sekce a uvádí nové okolnosti.

Apoštol Jan pak následně říká: „Potom jsem viděl jiného anděla, jak s velikou mocí sestupuje z nebe.“ Výrok „viděl jsem jiného anděla“ znamená, že anděl v 18. kapitole je jiný anděl než v předchozí kapitole.

Apoštol Jan pak uvádí další podrobnost, že viděl anděla „jak sestupuje z nebe“, což může poukazovat na jeho nebeskou plnou moc (srov. 10,1; 20,1). Ze skutečnosti, že anděl měl velkou moc a že země byla ozářena jeho slávou, vyplývá důležitý poznatek, že tento anděl byl povolán na Boží pokyn k vykonání zvlášť velkého díla.

Prorocký text ve v. 2 říká, že anděl mocným hlasem oznámil pád Babylonu: **„Padl, padl veliký Babylón…“.** Naplnilo se tak proroctví Izajáše (21,9) i ohlášení anděla z kapitoly 14, který ohlašoval zničení Babylonu: „Padl, padl veliký Babylón, který opojil všechny národy svým smilstvím a dal jim pít z poháru hněvu“ (Zj 14,8). Pozornost si zasluhuje opakování téhož výrazu. Dvojí užití slovesa „padl“ ve formě „aoristu“ (minulý čas dokonavý) poukazuje na náhlou událost, které zcela určitě nastoupilo, i když kontext předpovědi jasně vzkazuje, že v době, kdy byla kniha Zjevení psána (a tak je tomu dodnes) tato událost stále ještě je v budoucnu (srov. 18,21-23). Je to tzv. „prorocký aorist“, který se často vyskytuje v prorockých textech (srov. Zj 19,11-21).

Zdůraznění si zasluhuje i skutečnost, že prorocké slovo popisující dvojím způsobem soud nad Babylonem představuje Babylon nejprve jako mystérium (tajemství), jako **SYSTÉM** falešného náboženství, a následně ukazuje Babylon jako **MĚSTO**, ve kterémi se tento systém ztělesnil.

Ze zprávy 18. kapitoly vyplývá, že její události nastanou po zničení velké nevěstky, popsané v 17. kapitole.

A i když v obou kapitolách nalézáme mnoho analogických, paralelních výpovědí, jako: Velký Babylon (17,5; 18,2.10), veliké město (17,18; 18,2.10.16.18.19.21), páchání zločinů a vraždění svatých (17,6; 18,24), oblékání se do purpuru, šarlatu a jiných drahých věcí (17,4; 18,16) a v ruce pohár plný ohavnosti (17,4; 18,6; srov. 16,19; Jr 51,7), provozování smilstva (17,2; 18,3.9), opíjení se vínem smilství (17,2; 18,3; srov. 14,8), smilstvo s králi země (17,2; 18,3.9), tak na druhé straně dává biblický text určité důvody k tvrzení, že události 18. kapitoly nastoupí později než události v kapitole 17. Smilnice, popsaná v 17. kapitole byla zavržena, obrána o všechno až do naha a spálena ohněm šelmou a deseti králi (17,16), zatímco Babylon, velké město, bylo náhle zničeno a vypáleno Bohem (18,5.8.20.21). V 18. kapitole není žádná zmínka o šelmě ani o deseti králích, tak aktivních ve zkáze nevěstky. Zatímco v 17. kapitole prorocký text klade důraz na **systém**, systém falešného náboženství, v 18. kapitole je akcent položen na Babylon jako **město**: „Padl, padl veliký Babylón“ (v. 2), „veliký Babylóne, město tak mocné…“ (v. 10), „Běda, běda, tak veliké město…“ (v. 16), „Co se mohlo rovnat tomu velikému městu!“ (v. 18), „běda, tak veliké město…“ (v. 19), „bude svržen Babylón, to veliké město“ (v. 21).

Na základě 9. verše králové země budou naříkat a rmoutit se z důvodu zkázy Babylonu, zatímco v případě ničení nevěstky ji králové země nenáviděli, zpustošili ji, obrali o vše a spálili ohněm (17,16). Zničení Babylonu, velkého města v kapitole 18., shodně s názorem biblistů nastane v souvislosti s vylitím poslední rány (16,17-21), spojené s obrovským zemětřesením, tak velkým, jaké v historii lidstva ještě nebylo. Výsledkem této poslední rány proroctví sděluje, že „města národů se zřítila. Bůh se rozpomenul na veliký Babylón a dal mu pít z poháru vína svého trestajícího hněvu“ (16,19).

A tak k tomu dojde před druhým příchodem Pána Ježíše Krista. Prorok Izajáš předpověděl, že zničení Babylonu bude podobné zničení Sodomy a Gomory: „Babylón, skvost mezi královstvími, pyšná okrasa Kaldejců, dopadne jako Sodoma a Gomora, vyvrácené Bohem“ (Iz 13,19).

2. verš uvádí, že pád Babylonu bude znamenat jeho totální zkázu do té míry, že se stane „doupětem démonů, skrýší všech nečistých duchů a každého zlověstného a nenáviděného ptáka“. Trojnásobné označení strašidelných „obyvatel“ zpustošeného Babylonu souvisí s padlými anděly různých druhů a zvyků, jako např.: démoni, zlí duchové, moci temnosti, zobrazené nečistými ptáky, jak to předpověděli již starozákonní proroci Izajáš (13,20-22; 34,11-15) a Jeremiáš (50,39.40; 51,29.37) a mluvil o nich rovněž i Pán Ježíš (Mt 13,4.19.32; Mk 4,4.15.32). Ruiny a pustá místa jsou v Písmě zobrazena jako sídla zlých duchů (Iz 34,14; Mt 12,43).

Skutečnost, že ruiny zničeného Babylonu se stanou sídlem démonů bude projev Božího soudu, který nastane jako výsledek promiskuitní zhýralosti a ohavné prostopášnosti Babylonu s „králi země“ (v. 3).

3. verš také uvádí největší hříchy Babylonu: smilstvo (NEČISTOTA) a bohatnutí (PODVODY – NEPRAVOST).

Babylon jako centrum světového politického a hospodářského systému bude vyvíjet svůdný a magický vliv na „všechny národy“, biblický text nazývá tento vliv „smilstvem“ (v. 3 a

9). Stojí za zvážení celkové zaangažovanosti v tomto všeobecném smilném opojení jak „králů země“, tak též „všech národů“, které „pily víno jeho smilstva“ (srov. Jr 51,7).

VÝZVA K OPUŠTĚNÍ BABYLONU (18,4.5)

Zatímco Jan přemýšlel nad obsahem slov anděla, který ohlásil konečné zničení Babylonu, uslyšel „jiný hlas z nebe“, vyzývající Boží lid k neprodlenému odchodu z Babylonu. Stojí za zmínku, že dokonce během vyhlašování výroku o neomylném soudu Bůh ještě dává možnost odejít, prokazuje ještě milost, vyzývá k oddělení se: „Vyjdi, lide můj, z toho města, nemějte účast na jeho hříších, aby vás nestihly jeho pohromy“ (v. 4). Podobně milosrdný Bůh vyzýval vyvolený lid k opuštění Babylonu ve starozákonních dobách (Jr 50,8; 51,6.45). Nejinak si Bůh počínal v případě Sodomy a Gomory, ze kterých vyvedl hrstku lidí – Lota a jeho dvě dcery jen chvíli před totálním zničením, které postihlo město v hluboké neřesti a prostopášnosti (1M 19,15-22).

4. verš uvádí jasně dva důvody, pro které by měl Boží lid opustit Babylon, špinavé a smilnící město:

Za prvé, oddělit se, aby neměli podíl na jeho hříších, a

za druhé, by unikl před ranami, které ho postihnou.

Zmínka o ranách se může vztahovat k ranám Božího hněvu, popsaných v 16. kapitole, zvlášť před poslední ranou, která na Babylon dopadne (16,17-21). Je to následující důkaz, že události 18. kapitoly budou následovat sedmou, poslední ránu.

Boží výzva k opuštění hříšného Babylonu má dvojí odkaz:

Bližší odkaz – Boží výzva směřuje k Božím dětem dnes v době milosti, aby opustily modly a sloužily živému a pravému Bohu (1Te 1,9). „To, co pohané obětují, obětují démonům, a ne Bohu. Nechci, abyste vešli ve společenství s démony. Nemůžete pít kalich Páně i kalich démonů. Nemůžete mít účast na stolu Páně i na stolu démonů“ (1Ko 10,20.21). „Nedejte se zapřáhnout do cizího jha spolu s nevěřícími! Co má společného spravedlnost s nepravostí? A jaké spolužití světla s temnotou? Jaký souzvuk Krista s Beliálem? Jaký podíl věřícího s nevěřícím? Jaké spojení chrámu Božího s modlami? My jsme přece chrám Boha živého. Jak řekl Bůh: `Budu přebývat a procházet se mezi nimi, budu jejich Bohem a oni budou mým lidem.´ **A proto `vyjděte z jejich středu a oddělte se´**, praví Hospodina `ničeho nečistého se nedotýkejte, a já vás přijmu´ a `budu vám Otcem a vy budete mými syny a dcerami, praví Hospodin zástupů´“ (2Ko 6,14-18). Podobnou Boží výzvu k opuštění babylonské modloslužby uvedl ve svém listě i apoštol Jan: „Nemilujte svět ani to, co je ve světě. Miluje-li kdo svět, láska Otcova v něm není. Neboť všechno, co je ve světě, po čem dychtí člověk a co chtějí jeho oči a na čem si v životě zakládá, není z Otce, ale ze světa. A svět pomíjí i jeho chtivost; kdo však činí vůli Boží, zůstává na věky“ (1J 2,15-17; srov. Ř 12,2; Jk 4,4).

Vzdálenější odkaz – Boží výzva směřuje k věřícím, kteří se obrátí v dobách Velkého soužení, kdy Babylon dosáhne svého kulminačního budu a kompletní mravní degradace. Tehdy, a bude to krátce před zánikem Babylonu, uslyší Boží lid varovný hlas z nebe: **„Vyjdi, lide můj, z toho města, nemějte účast na jeho hříších, aby vás nestihly jeho pohromy“**. Tak jako Bůh

uchránil svůj starozákonní vyvolený lid od ran, dopadajících na Egypt, tím, že Izraelci byli odděleni od něho (srov. 2M 8,22.23; 9,4.6.7.26; 10,23), tak i v době soužení Pán zachová své vyvolené, kteří se oddělí od nečistoty Babylonu.

Biblické proroctví v 5. verši ukazuje míru hříchů a nepravostí Babylonu, která dosáhla až do nebe a Bůh na ně vzpomněl, jak to bylo předpovězeno již prorokem Jeremiášem „Léčili jsme Babylón, ale k vyléčení není. Opusťte jej, pojďme každý do své země! Soud nad ním se dotýká nebes, až do oblak sahá“ (Jr 51,9).

Bible říká, že Pán Bůh vždycky trpělivě snášel hříchy lidstva až do chvíle, kdy se míra hříchu doplnila (srov. 1M 15,16; Jr 5,28; Ez 21,30.34; Da 8,23; Mt 23,32; 1Te 2,16).

Překročená míra hříchu Babylonu (ř. KOLLAO – stavět, vršit jedno na druhé) byla znázorněna v biblickém proroctví pomocí známého obrazu. Jako cihly kladené jedna na druhou měly sloužit stavbě vysoké, vzbouřenecké věže Bábel, sahající až do nebe (1M 11,5), otevírající nešťastnou kariéru starověkého Babylonu, centra bezbožnosti a odpadlického modloslužebného náboženství, tak i hříchy a nechutnost druhého, apokalyptického Babylonu, pokládané jeden na druhý tvoří obří škrabák, nebetyčný závazek, poslední věže Babel, sahající až do nebe (srov. Jr 51,9; Mt 11,23). A jelikož vina Babylonu dosáhla tak kolosálních rozměrů, Bůh už to nebude déle tolerovat a prohlásil, že Boží přísný soud nad Babylonem je neodvratný a nevyhnutelný.

DVOJNÁSOBNÁ ODPLATA (18,6-8)

Vzhledem k obludnosti a zrůdnosti hříchů Babylonu ho nečeká jen obvyklý, jednorázový trest, ohlášený svým časem prorokem Jeremiášem (50,15.29), ale potká ho dvojnásobná odplata: „… dvojnásob jí odplaťte za její činy!“ (v. 6, srov. Jr 17,18).

Proroctví říká, že Babylon bude potrestán dvojnásob: získá odplatu za své zločiny a zrůdnost, a také odplatu za pronásledování Božího lidu (v. 24; srov. 19,2; 2Te 1,6). Sloveso užité v 6. verši „odplatit“ (ř. APODIDOMI) znamená doslovně: „splatit dluh“ anebo „odevzdat to, co se patří“. Setkáváme se tu se starozákonním „právem odplaty“, někdy uváděným jako „LEX TALIONIS“ (2M 21,23-25; 3M 24,17-21; 5M 19,21; Sd 1,6.7; srov. Mt 5,38). Boží spravedlnost vyžaduje přísně a důsledně: „oko za oko“ a „zub za zub“. Podle Božího práva se bumerang křivdy vrací k tomu, kdo ukřivdil (Př 26,27; 28,10; Ž 7,16.17; 9,16; 10,1; 35,8; 57,7; Ka 10,8.9; Est 7,9.10; Da 6,25-28). Prorocký text však jde přesto dál a říká, že normální „právo odplaty“ zde bylo dvojnásobné. Boží hněv bude vylitý dvojnásob z důvodu zrůdnosti a ohavnosti babylonských hříchů. Dvojnásobná míra hříchů za sebou potáhne i dvojnásobnou míru Božího hněvu. Ve shodě s tímto právem pohár, který Babylon chystal pro národy (17,4), bude dvojnásob naplněn Bohem: „V poháru, který připravovala, připravte pro ni dvojnásob“. Pro odpadlý Babylon nebude milosrdenství. Boží soud nastoupí v přiměřené proporci k rozsahu přestoupení. Totéž „právo odplaty“ bylo i ve verši 7, kde výměr trestu, dopadlého na Babylon bude výsledkem jeho života v šílené rozmařilosti, špinavé rozkoši, nekritickém sebeuspokojení a démonické sebechvále.

Nechutné a ohavné hříchy Babylonu spáchané proti Bohu budou teď se vší přísností a nestranností odsouzeny v podobě trápení a bolestí. Bezstarostný život Babylonu a jeho neopodstatněný pocit bezpečí a klidu, bezmyšlenkovitě opakované: „Jsem věčná královna… nebudu sedět jako vdova, nepoznám, co je to ztratit děti“ (Iz 47,7-11), bude náhle přerván a nečekaně potrestán náhlým Božím soudem, který na základě v. 8 nastane v jediný den v podobě ran, smrti, smutku a hladu, které způsobí konečnou zkázu Babylonu v ohni. Tehdy se ukáže v celé svém rozsahu a velikosti moc všemohoucího Boha, který odsoudí Babylon (srov. 19,1-3). Zopakuje se tedy historie poslední, bezútěšné noci starověkého Babylonu. Během hlučného banketu, uspořádaného pro tisíc osob v obřím trůnním sále Jižního paláce, kdy byli všichni podnapilí, se najednou na vápenné stěně sálu paláce ukázaly prsty lidské ruky a psaly naproti svícnu „odbila poslední hodina“ (Da 5. kap.). A než první paprsky slunce osvítily paláce a budovy Babylonu, perly mezi královstvími (Iz 13,19; 47,5), starověké impérium přestalo existovat. Podobným způsobem, až nastane čas Božího soudu, bude Babylon zcela a kompletně zničený (srov. Iz 13,19-20; 47,11; Jr 50,29-32; 51,37-45).

NÁŘEK KRÁLŮ ZEMĚ (18,9-10)

Zničení Babylonu způsobí kolosální neodvratné dopady v konjunktuře a ekonomice mnoha národů. Komerční a ekonomický systém, který přivedl národy i království na vrchol bohatství i luxusu, se najednou zhroutí a spadne, přičemž jeho zánik bude kompletní a celkový, neboť proroctví je představuje obrazem vše zahrnujícího nesmírného požáru, naplňujícím hrůzou a strachem všechny pozorovatele. Pád Babylonu zapříčiní žalostný nářek a kvílení. Zazní v něm hlas všech, jejichž obchodní zájmy, doposud dobře prosperující, náhle zkrachují a zbankrotují: králové země, kupci, kormidelníci, dopravci i námořníci; všichni zapojí své hlasy do hořkého nářku: „Běda, běda, ty veliký Babylóne, město tak mocné, jak v jedinou hodinu byl nad tebou vykonán soud!“ (v. 10, srov. v. 16 a 19).

V citovaném prorockém textu zaznívá v prvé řadě nářek a smutek „králů země“. To právě oni si zde v Babylonu užívali rozkoší a páchali smilstvo (v. 9). Králové země byli také účastníky nečistoty Babylonu i jeho bohatství. I přes velikost a moc bude Babylon zničen v tak krátkém čase (v. 10). Není totiž větší hřích než hřích provokace a výzvy samotnému Bohu. A prorocké slovo říká, že Babylon se dopustil právě tohoto hříchu: „jeho hříchy se navršily až k nebi“.

Požár Babylonu bude symbolem úpadku jeho politické a ekonomické síly, a králové země se budou divit důvodu náhlého a totálního zničení hlavního města světového impéria, které se zdálo být neporazitelné. Jak smutná je hodina soudu, kdy už je na záchranu pozdě.

NÁŘEK KUPCŮ ZEMĚ (18,11-17a)

Ekonomický charakter Babylonu byl ukázán rovněž i tím, že kupci země připojili svůj hlas k nářku nad pádem města. Důvodem byl ztráta zisku. Bohatství a různorodost zboží, se kterým se zde s Babylonem obchodovalo, popisují verše 12 a 13, kde biblický text jmenuje 29 druhů luxusního zboží, seřazených do 8 sortimentů:

1) Vzácné kovy a drahokamy (zlato, stříbro, drahokamy a perly),
2) drahá oblečení (jemné prádlo, purpur, šarlat, hedvábí),

3) ozdobný materiál (cedrové dřevo, slonovina, drahá dřeva),
4) nádobí a dekorace (měď, železo, mramor),
5) koření a kosmetika (skořice a indického koření, voňavky, masti a kadidla),
6) potraviny (víno, olivy, mouka a obilí, dobytčata a ovce),
7) dopravní prostředky (koně, vozy),
8) lidé (otroci, zajatci).

Luxusní předměty obchodů v Babylonu byly vyjmenovány v pořadí hodnoty a zájmu shodně s hodnocením světového byznysu: na počátku jsou uvedeny zlato, stříbro, drahokamy a perly, a zcela na konci dobytek, ovce, koně, otroci a lidské duše. Takové je reálné hodnocení lidského života v Babylonu. Jednotlivé prvky tohoto panoramatického obrazu, který kniha Zjevení vykresluje v 18. kapitole ukazují výrazně, že Babylon se stal zosobněním komerčního ducha. Je to charakteristické, že Písmo svaté nepochválilo Šalamounovy obchodní inciativy, a kniha Zjevení nezmiňuje obchodní činnost na nové zemi. Obchodní duch je v opozici vůči Boží správě. Zdá se, že to také potvrzuje i mimokanonický, apokryfní text knihy Moudrosti Siracha: „Jakož mezi spojení kamenů vražen bývá hřebík, tak mezi kupováním a prodáváním spáchán bývá hřích“ (27,2).

Pokud jde o oblast nákupu a prodeje totiž nejsou právní ani mravní normy. Ve světle 18. kapitoly knihy Zjevení je komerce a kupectví hříšná procedura.

Po představení oficiálního seznamu zboží, které bylo předmětem kupčení v Babylonu (v. 11-13), dodává 14. verš ještě další podrobnost, která mluví o věcech, které byly předmětem chtivosti kupců, všechny ty věci byly výborné a krásné.

Vrátíme-li se teď bezprostředně k obyvatelům Babylonu, pak text prorocký ve 14. verši říká, že „jsou pryč, všechen lesk a nádhera zašly a **není po nich památky**.“

Podobně jako králové země stáli opodál a dívali se na dým požáru, tak i kupci budou stát opodál ze strachu před jeho trápením v pláči a nářku a budou opakovat tatáž slova: "Běda, běda, tak veliké město, které se oblékalo do kmentu, purpuru a šarlatu, které se zdobilo zlatem, drahokamy a perlami - a v jedinou hodinu je zničeno takové bohatství!" (v. 16-17a). Obrovské bohatství Babylonu bylo popsáno v obraze velmi drahých a nákladných obleků, drahých kovů a drahokamů, a vše bylo náhle zničeno!

NÁŘEK NÁMOŘNÍKŮ A KORMIDELNÍKŮ (18,17-19)

Poslední skupina bědujících nad hořícím velkoměstem budou dopravci všeho druhu, kteří zprostředkovávali mořský obchod s Babylonem. 17. verš výrazně označuje, že „**všichni** velitelé lodí, dopravci zboží, námořníci a **kdokoli** se živí plavbou…“, připojili své hlasy k nářku nad zničením Babylonu. Biblický text rovněž uvádí, že i oni, po vzoru svých předchůdců „**se postavili zdaleka**“ (v. 17, srov. v. 10 a 15) a když viděli dým z jeho spáleniště, volali: „Co se mohlo rovnat tomu velikému městu!“

V 19. verši čteme, že pro smutek nad hynoucím Babylonem si budou sypat prach na hlavy, bude to svým způsobem specifický babylonský „popelec“ (srov. Ez 27,30).

Potřetí během požáru městu bude slyšet křik, pláč a nářek: „Běda, běda, tak veliké město, na jehož blahobytu zbohatli všichni majitelé námořních lodí - a v jedinou hodinu bylo zpustošeno!“

Pán Ježíš Kristus varoval své učedníky před touhou po bohatství: „Neukládejte si poklady na zemi, kde je ničí mol a rez a kde je zloději vykopávají a kradou. Ukládejte si poklady v nebi, kde je neničí mol ani rez a kde je zloději nevykopávají a nekradou. Neboť kde je tvůj poklad, tam bude i tvé srdce“ (Mt 6,19-21). Podobný obsah, jakoby doznívající ozvěna slov Mistra z Nazaretu, opakuje věrný Kristův sluha, Pavel z Tarsu, když psal svému duchovnímu synu: „Těm, kteří jsou bohatí v tomto věku, přikazuj, ať nejsou pyšní a nedoufají v nejisté bohatství, nýbrž v Boha, který nás štědře opatřuje vším, co potřebujeme; napomínej je, ať konají dobro a jsou bohatí v dobrých skutcích, štědří, dobročinní, a tak ať si střádají dobrý základ pro budoucnost, aby obdrželi pravý život“ (1Tm 6,17-19).

Na rozdíl od pomíjejícího bohatství a slávy tohoto světa, které budou pohlceny ohněm přísného Božího soudu, existuje i skutečné bohatství živé víry, čisté zbožnosti a pokorné služby, uložené v nebi mimo dosah ničivé lidské ruky a střežené Boží mocí (1Pt 1,3-5).

RADOST V NEBI PŘI PŘÍLEŽITOSTI PÁDU BABYLONU (18,20)

Zatímco na zemi panovala všeobecná žalostná konsternace a všeobecný nářek kvůli definitivnímu pádu Babylonu, a tři nejdůležitější kategorie lidí naříkaly nad zpustošením velkého města, naproti tomu v nebi bude panovat všeobecná radost a celkový triumf, protože se prosadí spravedlivý soud nad Babylonem, a tři nejdůležitější skupiny spasených: svatí, apoštolové a proroci budou manifestovat svou účast na spontánním veselí a radosti. Ničím nerušené štěstí naplní srdce i ústa Božích spasených, kteří prošli svým pozemským pokořením, utrpením, pronásledováním a mučednictvím, a přísný Boží soud nad Babylonem bude spravedlivou odplatou za ukrutnosti a pronásledování svatých a mučedníků Ježíše (srov. 6,9-11; 7,9-14; 13,7.15; 17,6). Bude to další doklad pravdivosti Božího slova a věrnosti Božího zaslíbení: „Buď věrný až na smrt, a dám ti vítězný věnec života“ (2,10).

Boží cesta vždy provází
Boží vykoupené
„přes kříž ke koruně“ (1Pt 4,13; srov. Ř 8,17.18; 2Ko 4,17.18).

TOTÁLNÍ ZNIČENÍ BABYLONU (18,21-24)

Apoštol Jan se teď dívá ve vizi na jiného „mocného anděla“ (srov. 5,2; 10,1), který uchopil kámen o velikosti mlýnského žernovu a shodil ho do moře. Uvržení mlýnského kamene do moře je symbolem totální a nezvratné likvidace, obrazem náhlého, rychlého zničení Babylonu (srov. polské rčení: „jako kámen v moři“). S analogickou situací se setkáváme v Jeremiášově proroctví (51,61-64). Serajáš, judské kníže, provázející krále Sidkijáše na cestě do Babylonu, dostal od Jeremiáše úkol, že po příchodu na místo má přečíst nahlas proroctví o zkáze Babylonu a následně přivázat ke svitku s proroctvím kámen a vhodit ho do Eufratu se slovy: „Tak bude potopen Babylón a nepovstane ze zla, které já na něj uvedu.“ Podobně

v knize Zjevení byl do moře vhozen mlýnský kámen. Symbolika je tatáž, znázorňuje zničení velkého města, které podobně jako velký kámen, vhozený do moře, bude ztracen a už nikdy nebude existovat. Neúprosný Boží soud bude konečným pro existenci Babylonu ve všech formách jeho působení. Dojde k tomu ke konci Velkého soužení. Proroctví říká, že „nebude po něm ani památky“ (v. 21, srov. v. 14,22 a 23). Tento výraz se zde opakuje sedmkrát s menšími variantami.

Ve verších 22 a 23 mocný anděl představuje výsledky zpustošení a zničení Babylonu. To, co určovalo projevy životnosti Babylonu a zvýrazňovalo jeho unikátní, luxusní existenci, spolu se zničením velkého města zanikne a zmizí. Už nikdy nebude slyšet:

1) harfa
2) nezazní hudba
3) píšťaly
4) trubky
5) zvuk mlýnu
6) hlas ženicha
7) hlas nevěsty.

Nastane všeobecné, hluché ticho, jako svědectví Božího soudu. Nebude tam také už žádný mistr jakéhokoliv řemesla, produkujícího jak předměty denní potřeba, tak i luxusu pro boháče a velmože v celé zemi. Podobně tam už nezazáří v celém Babylonu světlo, město bude po vymření, pohroužené do tmy a zbavené potravin. Na ulicích už nezahlédne svatební průvod. Mrtvé ticho, panující uprostřed ruin a popelu bude jasným svědectvím ničivého Božího soudu.

Poslední dva verše uvažované kapitoly mluví o hlavních hříších Babylonu. Proroctví udává tři zásadní příčiny, pro něž byl Babylon definitivně zničen:

Zaprvé, kupci Babylonu byli velmoži na zemi.

Kolosální obchodní transakce Babylon natolik obohatily kupce, majitele a řemeslníky, že se stali boháči a velmoži.

Učedníci Krista jsou pokorní a skromní a nepřísluší jim pozemská velikost. Toužíme-li stát se velkými na zemi, dokazujeme, že neočekáváme nebeskou slávu. Zemská velikost totiž vždy končí zkázou (2Pt 1,4).

Zadruhé, čáry Babylonu svedly všechny národy.

Bylo to potenciální dovršení kalicha jeho zkázy. Babylon byl kolébkou astrologie, spiritismu, magie, čarování a nekromancie (srov. Da 2,2.10.27). To se projevilo nejtragičtěji v náboženské oblasti. Náboženská mystéria Babylonu pronikly do náboženství všech národů, které si je přisvojily a do dnes se řídí jejich ceremoniálně-obřadnými rituály, pomineme-li, že nerozumí jejich obsahu ani významu, ale věří v jejich svátostné působení. Proroctví sděluje, že působení babylonského náboženství zasáhlo všechny: **„tvými kouzly byly svedeny všechny národy“**.

Zatřetí, Babylon byl zbrocen krví svatých a mučedníků.

Největším hříchem Babylonu jsou vraždy proroků a svatých a všech zmordovaných na zemi. V průběhu celé historie lidstva Babylon vždy krutě pronásledoval ty, kteří následovali krvavé stopy svého Mistra z Nazareta. Zvlášť intenzívní a kruté pronásledován ze strany Babylonu bude v dobách Velkého soužení.

SHRNUTÍ

Překvapující je paralela vzniku a úpadku Babylonu. **Historický Babylon, popsaný v 1M 11,19**, byl představen se **symbolem věže Bábel**, sahající do nebe, jejím cílem mělo být udržení jednoty světa pomocí **společného náboženství** a **společného jazyka**. Bůh tyto plány zmařil zmatením jazyků a rozprášení lidstva.

Náboženský Babylon, popsaný ve Zj 17 byl představen **symbolem ženy**. Cílem náboženského Babylonu bude sjednocení světa **společným náboženstvím** a **společným kultem**, díky sjednocení v jednu celosvětovou církev. Prorocké zjevení však říká, že ta žena bude zničena šelmou a deseti králi (Zj 17,6), kteří tak splní Boží vůli a jeho ustanovení (Zj 17,17).

Politický (komerční) Babylon, popsaný ve Zj 18 je zobrazen **symbolem velkého města** a jeho cílem bude udržení nadvlády nad světem s využitím **společného trhu** a **společné vlády**. Bible říká, že politický Babylon bude zničen Bohem (Zj 18,20) v době druhého příchodu Pána Ježíše Krista (srov. 19,11-21).

Bůh dosáhl triumfu v historii přerušením budování věže v Bábelu, zmatením jazyků a rozehnáním národů (1M 11), a ve smyslu prorockém – zničením celosvětové supercírkve díky zabití nevěstky (Zj 17) spolu se zničením politické a hospodářské nadvlády nad světem zničením velkého města (Zj 18).

BABYLON BUDE ZNOVU VYSTAVĚN

Analýzou starozákonních proroctví, která hovoří o Babylonu, dojdeme k závěru, že starověký Babylon bude ještě znovu vybudován a stane se hlavním městem antikristova celosvětového impéria v době Velkého soužení. Podle proroctví Izajáše 13,19-22 měl být Babylon kompletně zničen a neměl už být obydlen. Podobně tento problém řeší proroctví Jeremiášovo (51,24-26.61-64). Na druhé straně však starověká historie ukazuje, že historický Babylon jako město nezůstal zničen i po pádu impéria v r. 539 př. Kr., přetrval ještě stovky let, proto biblisté udržují, že tato proroctví nebyla doslovně naplněna.

Ke zničení Babylonu podle proroctví Jeremiáše 51,8 mělo dojít náhle. Potvrzuje to i text knihy Zjevení 18,17-19.

Z historie starověkého Babylonu se dozvídáme, že město přežilo mnoho let po svém politickém pádu. Babylon bylo prosperujícím městem za dob vlády impéria Médsko-Perského a také ještě za dob impéria Alexandra Velikého, který nota bene v Babylonu zemřel v roce 323 př. Kr. Babylon byl dále velkým městem i za dob Římského impéria, a

v apoštolských dobách bylo v Babyloně velké společenství obrácených Židů (srov. Sk 2,9), které apoštol Petr navštívil a tam také napsal svůj první list (1Pt 5,13).

Při důkladném studiu Iz 13,6.9-11 si povšimneme, že k zničení Babylonu dojde v Den Páně (Iz 13,6.9), čili v době Velkého soužení (srov. 1Te 5,2.3; 2Te 2,2).

Tak tedy většina fundamentálních biblistů shodně překládá, že Babylon bude znovu vybudován a následně zničen v době druhého příchodu Pána Ježíše Krista. Biblisté také zastávají postoj, že Řím bude náboženským hlavním městem antikristova království v první polovině Velkého soužení, Babylon zase bude politickým a komerčním hlavním městem antikristova světového impéria ve druhé polovině Velkého soužení. Z událostí, které mají obecně místo na Středním východě v oblasti Perského zálivu můžeme předpokládat, že starověký Babylon bude vbrzku vystavěn.

Po grafickém znázornění úpadku Babylonu v kapitolách 17 a 18 se otevírá cesta k zobrazení nejdůležitějšího tématu knihy Zjevení – druhého příchodu Pána Ježíše Krista a založení Tisíciletého království.

„Hle, přichází ten den hořící jako pec; a všichni opovážlivci i všichni, kdo páchají svévolnosti, se stanou strništěm. A ten přicházející den je sežehne, praví Hospodin zástupů; nezůstane po nich kořen ani větev. Ale vám, kdo se bojíte mého jména, vzejde SLUNCE SPRAVEDLNOSTI se zdravím na paprscích“ (Ml 3,19,20).

19. kapitola

DRUHÝ KRISTŮV PŘÍCHOD

Pád Babylonu následoval nářek a zoufalství obyvatel země (Zj 18), v nebi však tatáž událost byla podnětem k projevu nepopsatelné radosti.

19. kapitolu charakterizuje dramatická změna tónu. Zničení Babylonu, hlavního města antikristova království bude předznamenávat rychlý konec Velkého soužení. Tato kapitola začíná mohutnou oslavnou děkovnou písní za zničení Babylonu, nádherným chvalozpěvem ke cti všemohoucího Boha. Po triumfální písni – „HALELUJAH“ (1-6) pak proroctví ukazuje popis slavnosti svatby Beránka (7-10), po níž nastupuje druhý příchod Pána Ježíše Krista, Krále králů a Pána pánů ve slávě a moci (11-16) a poslední část kapitoly ukazuje obrovskou válku národů, válku velkého dne všemohoucího Boha (17-21).

VELKÉ ORATORIUM „HALELUJAH“ (19,1-6)

Jako odpověď na výzvu, obsaženou v Zj 18,20, aby se svatí, apoštolové a proroci radovali z Božího soudu nad Babylonem, uslyšel Jan „mocný hlas jakoby obrovského zástupu na nebi“, vzdávajícího chválu a čest všemohoucímu Bohu. Výraz „obrovský zástup“ je opakováním stejných řeckých slov, které cituje text Zj 7,9, kde je řeč o „obrovském zástupu“ mučedníků, zemřelých v době Velkého soužení (srov. 7,13.14). Tento „obrovský zástup“ v nebi zpívá píseň radosti „HALELUJA“. Řecké slovo „ALLELOUIA“ je ekvivalentem, protějškem hebrejského termínu „HALLELUJAH“ (CHVALTE JAHVE), se kterým se setkáváme v patnácti žalmech. Výraz „HALELUJA“ se v Novém zákoně vyskytuje pouze 4x a to jen v této kapitole. A tak tedy nádherná píseň radosti v 19. kapitole je novozákonním CHORÁLEM HALELUJA, opěvujícím triumf a vítězství Boha na hříšným Babylonem. Zničení Babylonu, hlavního města antikristova světového impéria, bude totiž předznamenávat rychlý konec Velkého soužení.

A) HALELUJA SVATÝCH V NEBI (19,13)

Nebeští svatí zpívají „mocným hlasem“ (srov. 7,10) první HALELUJAH s doxologií. V doxologii jsou obsaženy tři velké biblické termíny:

- **Spasení** (ř. SOTERIA),
- **sláva** (ř. DOXA),
- **a moc** (ř. DYNAMIS) (srov. Mk 6,13).

V další části prvního Haleluja nebeští svatí shodně dosvědčují, že Boží soudy nad Babylonem byly „pravdivé a spravedlivé“ (srov. 16,7). Všemohoucí Bůh totiž odsoudil velkou nevěstku, která zkazila celou zemi a pomstil na ní krev svých služebníků. Teď také Bůh odpověděl na prosbu a volání svých svatých na počátku soužení (6,10).

Druhé mocné Haleluja zní jako pokračování předešlé písně, ale doplněné přísným výrokem: „Její dým vystupuje na věky věků“ (v. 3). Prorok Izajáš prorokoval o Edomu, že jeho země „se změní v smůlu a jeho prach v síru, jeho země se stane hořící smolou. Nevyhasne v noci ani ve dne, kouř z ní bude stoupat věčně. Po všechna pokolení zůstane v troskách, nikdo

už nikdy skrze ni neprojde“ (Iz 34,9.10). Je to děsivý a otřesný obraz neodvratitelnosti a nekonečnosti Božího soudu nad těmi, kteří svůj život spojili s Babylonem, hříšným antikristovským systémem zla a vzpoury proti Bohu (srov. 2Te 1,8.9; Zj 4,11).

B) HALELUJA DVACETI ČTYŘ STARŠÍCH (19,4)

Třetím mocným haleluja se do kánonu oslavné písně ke cti všemohoucího Boha připojuje svými hlasy dvacet čtyři starších a čtyři bytosti. Při té příležitosti stojí za to připomenout, že kniha Zjevení jmenuje 24 starších dvanáctkrát a naposledy to činí v 19. kapitole. Proroctví říká, že „těch čtyřiadvacet starců spolu se čtyřmi bytostmi padlo na kolena; klaněli se před Bohem sedícím na trůnu a volali: "Amen, haleluja"“ (v. 4). Je to, jak již bylo zmíněno, poslední zmínka o 24 starších v této knize, a v další části této kapitoly bude církev představena jako „manželka“ (19,7). Dvacet čtyři starších, tvořících reprezentaci vykoupených svatých z doby církve padají a klaní se Bohu, sedícímu na trůně. Spasení krví Beránka kolem trůnu vyjadřují svým „AMEN“ plnou akceptanci pravosti a pravdivosti Božího výroku nad Babylonem a mocným „HALELUJA“ se připojují k všeobecnému univerzálnímu triumfu celých nebes.

C) FINÁLNÍ HALELUJA NESČETNÉHO ZÁSTUPU (19,5-6)

K hlasům chvály, oslavy a uctívání všemohoucího Boha, které naplnily nebesa nádherným HALELUJA se připojil hlas z trůnu: „Zpívejte Bohu našemu všichni jeho služebníci, kteří se ho bojíte, malí i velicí.“ Bude to určitě hlas Ducha svatého, který kdysi sestoupil na zemi, připravil snoubenku pro Krista, vzal ji ze země a přivedl ji na setkání s nebeským ženichem (srov. 1M 24; 1Te 4,13-17). Tento hlas teď bude zvláštním způsobem vyzývat k tomu, aby zazněla Bohu chvála, nastává totiž slavnostní okamžik svatby Beránkovy (v. 7). Výzva k vzdání pocty Bohu byla zaměřena obecně na všechny Boží služebníky, bojící se Pána. V řeckém textu sloveso „chvalte“ je v čase přítomném, je to navíc výzva k „trvalému vzdávání pocty“ PÁNU, BOHU Zástupů.

V antifonální odpovědi na výzvu k chválám Bohu apoštol Jan (v. 6) uslyšel hlas nesčetného zástupu, a to toho, jehož mocný hlas slyšel v popisu verše 1., který provázel majestátní „hukot množství vod“ a „dunění hromu“, volající: „HALELUJA, ujal se vlády Pán Bůh náš všemohoucí.“

Toto poslední, čtvrté HALELUJA bude nádhernou písní chval už nejen kvůli zničení Babylonu, ale, že náš Pán Bůh, všemohoucí se ujal vlády.

SVATBA BERÁNKOVA (19,7-8)

Během toho, kdy bylo slyšet znějící tóny krásné, vítězné písně chval „nesčetného zástupu“ v nebi, písně, kterou provázel „hukot množství vody“ a „dunění hromu“ nám inspirovaný text sděluje další nezvykle důležitou příčinu všeobecné radosti v nebi, a to jmenovitě, že došlo k dlouho očekávané slavnosti svatby Beránka s jeho snoubenkou. Duch svatý v Novém zákoně velmi výrazně potvrzuje, že tou snoubenkou je církev, ŽIVÁ CÍRKEV. Apoštol Pavel v apoštolských listech uvádí spoustu výpovědí, které nás o tom přesvědčují: „… zasnoubil jsem vás jedinému muži, abych vás jako čistou pannu odevzdal Kristu“ (2Ko 11,2). „Protože muž je hlavou ženy, jako Kristus je hlavou církve, těla, které spasil…. si Kristus zamiloval

církev a sám se za ni obětoval, aby ji posvětil a očistil křtem vody a slovem; tak si on sám připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná… vždyť jsme údy jeho těla“ (Ef 5,23-30). Bůh „všechno podrobil pod jeho nohy a ustanovil jej svrchovanou hlavou církve, která je jeho tělem, plností toho, jenž přivádí k naplnění všechno, co jest“ (Ef 1,22.23).

Příznačné je, že v uvažovaném textu knihy Zjevení byl Pán Ježíš Kristus – choť církve je nazván **BERÁNKEM**. Ukazuje to na jeho nepochopitelnou lásku, jeho obětování se beze zbytku své manželce. Všem, čím se stala, bylo plně díky Beránkově oběti.

Verš 7 sděluje ještě jednu velmi důležitou pravdu: „jeho choť se připravila“. Pán Ježíš Kristus, hlava církve a její manžel uložil církvi zvěstovat evangelium (Mt 28,18-20; Mk 16,15.16; J 20,21.22; Sk 1,7.8) a přivádět lidi ke Kristu (2Ko 5,19.20). Až bude počet Bohem povolaných článků církve plně dosažen (Ř 11,25), až bude poslední zachráněná duše jako „živý kámen“ (1Pt 2,5), zasazena do „živé stavby“ církve (Ef 2,20-22), tehdy bude církev vytržena ze země (1Te 4,15-17) a vzata do nebe (J 14,1-3), tehdy se ukáže, že manželka bude připravena ke svatbě. A tehdy už nic nebude moci zabránit tomu, aby ta v historii nejkrásnější svatba mohla začít.

Z mnoha výpovědí Božího slova můžeme vyvodit, že **společenství věřícího člověka s Kristem (1Ko 1,9) se časem stále víc a více prohlubuje a utužuje**. Okamžikem přijetí Pána Ježíše Krista jako osobního Spasitele je křesťan Duchem svatým zapojen do živé církve. Protože církev je Kristova nevěsta, lze říci, že okamžikem znovuzrození a přijetí Pána Ježíše věrou se křesťan zasnubuje s Kristem (2Ko 11,2).

V období mezi zasnoubením a sňatkem křesťan zůstává ve stavu zasnoubení s Kristem. Tento stav bude trvat až do vytržení – vzetí církve. Po setkání Pána Ježíše Krista s církví v povětří (1Te 4,17) Pán Ježíš vezme svou snoubenku do nebe a představí ji svému Otci. Teprve pak nastane svatba Beránkova. Abychom lépe a hlouběji porozuměli tajemství společenství církve s Kristem, bude nám velkou pomocí pohled na orientální svatební zvyky. Znalost východních svatebních obyčejů nám pomůže pochopit hlubokou duchovní pravdu, protože biblické učení o svatební hostině byla ilustrována pomocí orientálního svatebního zvyku.

Ve starověkém Blízkém východě existovaly tři výrazné fáze vzniku orientálního manželství.

1) Manželská smlouva

Manželská smlouva, tvořící první vstupní etapu manželství, byla často uzavírána rodiči, protože partneři byli ještě dětmi, a tedy ještě nebyli plně odpovědní. Zásadní částí tohoto kontraktu bylo obvykle zaplacení příslušného věna. Když byla smlouva uzavřena, znamenalo to, že pár byl legálně zasnouben. Krásným biblickým příkladem zasnoubení je příběh Josefa a Marie (Mt 1,18-25).

2) Prezentace manželů

Později, kdy kandidáti manželství dosáhli příslušného zralého věku, nastala druhá etapa manželství. Bylo to tehdy, kdy zasnoubený mládenec se obrátil na svého otce s prosbou o

přivedení mu jeho snoubenky, se kterou byl zasnouben. Snoubenka v doprovodu otce, se svými přítelkyněmi se vydala k domu snoubence, který ji vyšel naproti, a pak ji doprovodil do domu svého otce. Tato druhá fáze byla nazývána „prezentací manželů“. Od té doby bylo manželství považováno za uzavřené.

3) Svatební slavnost

Posledním stádiem příprav orientálního manželství byla slavnost, jehož ekvivalentem v dnešní době je slavnost svatebního obřadu a svatební hody s účastí rodiny a četných pozvaných hostů. Slavnostní hostina trvala den nebo dva, později celý týden v závislosti na možnostech manžela.

Manželská symbolika byla vzorově splněna v nádherném vztahu Pána Ježíše ke své církvi (srov. Ef 5,22-33). Legální svazek mezi Kristem a církví začal aktem vykoupení církve (Ř 3,24.25; Ef 1,7; Ko 1,14). Beránek zaplatil cenu výkupného (Mt 20,28; Ga 1,4; 1Tm 2,6; Tt 2,14), ne zlatem a stříbrem, ale drahou krví (1Pt 1,2.18.19; Zj 1,5). Každý znovuzrozený křesťan milující svého Spasitele (1Pt 1,8) je spojen s Kristem nerozlučitelným svazkem (Ř 6,3-5; Ko 3,3.4). Apoštol Pavel tento svazek nazývá „zasnoubení s jedním mužem“ (2Ko 11,2). V tomto kontextu byla církev nazvána „NEVĚSTOU“ (srov. J 3,29; Zj 21,29; 22,17).

Až Pán Ježíš přijde v povětří pro svoji církev (J 14,1-3; 17,24; 1Te 4,13-17), začne druhá etapa „manželského svazku“ Krista s církví, jmenovitě snoubenec přijde pro svou snoubenku, vezme ji do své slávy a přivede ji do domu Otcova (srov. „v domě mého Otce“ (J 14,2). Při této příležitosti je dobré podtrhnout nesmírně důležitou biblickou skutečnost, že v originálním textu 7. verše je „nevěsta“ nazvána „**manželka** (ř. GINE) **Beránka**“. Je to navíc další fundamentální důvod, že ke vzetí církve muselo dojít před druhým příchodem Pána Ježíše Krista na zemi (Zj 19,11-16). Svatební obřad Krista s církví bude tedy po vzetí církve, zatímco biblický text, obsažený právě ve třech verších této kapitoly vzpomíná jen poslední, finální část této slavnosti – svatební hostinu. Je třeba též vzít v úvahu, že řecký text užívá stejný výraz „svatba“ (ř. GAMOS), jak ve verš 7, tak i 9.

V 8. verši prorocký text vykresluje před očima čtenáře hezký obraz „svatosti a spravedlnosti nevěsty“, které „byl jí dán zářivě čistý kment, aby se jím oděla“. Bible nás nenechává na pospas vlastním představám, ale paralelně uvádí vysvětlení této biblické pravdy: „Tím kmentem jsou spravedlivé skutky svatých.“

Výraz „spravedlivé skutky“ (ř. DIKAIOMATA), který se zde vyskytuje v množném čísle, není bezprostředně spjat s dílem „ospravedlnění z milosti skrze víru“, ale hovoří o spravedlnosti, ve které Beránek – ženich, Pán Ježíš Kristus dokonal „spravedlivé činy“ v životě svých svatých a vyvolených, kteří díky jeho spravedlnosti se stali MANŽELKOU BERÁNKOVOU.

I zde je obsaženo vysvětlení dosud nedotčené prorocké výpovědi: „… jeho choť se připravila.“ V listě Efezským mluví apoštol Pavel o Pánu Ježíši Kristu, který v současnosti pracuje na dokončení přípravy své nevěsty, živé církve: „aby ji posvětil a očistil křtem vody a slovem; tak si on sám připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná“ (Ef 5,26.27). Je to tedy Kristovo dílo přípravy nevěsty k tomu, aby mohla být představena v její budoucí slávě (srov. Ř 8,17.18; 2Ko 4,17.18; Ef 2,7; Ko 3,4). Současné dílo posvěcení nevěsty se zásadně liší od již dokonaného díla ospravedlnění.

Ospravedlnění je aktem, kterým Bůh uznává hříšníka za spravedlivého ve chvíli, kdy uvěří v Pána Ježíše, naproti tomu posvěcení je Božím dílem ve věřícím za účelem uvedení jeho duchovního stavu na úroveň zralého postavení v Kristu (srov. Ef 4,13.15).

Tato spravedlnost, přinášející ovoce v životě věřícího, je zobrazena zářivě čistým kmentem, který **byl dán** MANŽELCE BERÁNKOVĚ.

POŽEHNÁNÍ PRO POZVANÉ NA SVATBU BERÁNKOVU (19,9.10)

Po doznění hymny chval v nebi apoštol Jan uslyšel hlas Božího vyslance, říkajícího: „Piš: Blaze těm, kdo jsou pozváni na svatbu Beránkovu.“ Pověření „napiš“, mnohokrát opakované v průběhu následných prorockých vizí (12x v této knize), ukazuje závažnost prorockého poselství a nepomíjející charakter zapsaného biblického zjevení. Verš 9. cituje čtvrté požehnání (blahoslavenství) z celkového počtu sedmi blahoslavenství v této knize (srov. 1,3; 14,13; 16,15; 19,9; 20,6; 22,7; 22,14) a vztahuje se na ty, kteří byli pozváni na svatební hostinu Beránka. Pozvání určitě nebylo určeno nevěstě, Beránkově manželce. Přece nelze zvát nevěstu na její vlastní svatbu! Pozvání se týká svatebních hostů – věřících svatých z dob Starého zákona. Velmi jasně to vyjádřil Jan Křtitel, když se označil za „přítele ženicha“ (J 3,29). Když Pán Ježíš Kristus mluvil o hodech v Božím království, připomněl Abrahama, Izáka, Jákoba a všechny proroky, kteří spolu s mnoha pozvanými usednou ke stolu (Mk 8,11; L 13,28.29; srov. L 22,16.18). Přípravám tohoto slavnostního hodokvasu věnoval Pán Ježíš Kristus jedno své podobenství (Mt 22). O těchto hodech mluvil ve svém prorocké předpovědi prorok Izajáš (25,6-9).

Požehnání obsažené v 9. verši bylo hodně zdůrazněno slavnostním důležitým stvrzením: „Toto jsou pravá slova Boží.“ Toto ujištění potvrzuje přes jakoukoliv pochybnost a zpečeťuje suverénní charakter Božího zjevení, obsaženého v této knize.

Toto hrůzu budící a zároveň tak neslýchaně fascinující zjevení způsobilo, že šedivý apoštol pod vlivem mocného zážitku a obrovského dojmu, jakými na něj zapůsobily apokalyptické vize, padl k nohám anděla, aby se mu poklonil (v. 10). Boží služebník, patřící do nebeské stráže „služebných duchů“ (srov. Žd 1,14) zareagoval velmi rozhodně a přísně a řekl mu: „Střez se toho!“ K dalšímu vysvětlení svého postavení řekl: „Jsem jen služebník jako ty a tvoji bratří.“ Ze slov anděla tedy vyplývá, že jak spasení lidé, sloužící živému a pravému Bohu jako „sluhové“ Pána Ježíše Krista (srov. Ř 1,1; Fp 1,1; Tt 1,1; Ga 1,10; Ko 4,12; Jk 1,1; Ju 1), tak i andělé konají svou službu v bezvýhradné poslušnosti svého Pána. Boží slovo říká, že vzdávání pocty andělům (Ko 2,18) nebo lidem (Sk 10,25.26) či jakémukoliv jinému stvoření mimo Stvořitele je modloslužbou (2M 20,3-5; 34,14; 3M 26,1; 5M 4,15-19; 5,7-9; 27,15).

„Klaněj se Bohu!“ – říká jediný Bůh, všemohoucí Tvůrce ve Starém zákoně (2M 20, 5M 5; 6,13).

„Klaněj se Bohu!“ – říká Boží Syn, Pán Ježíš Kristus v Novém zákoně (Mt 4,10; L 4,8).

„Klaněj se Bohu!“ – říká anděl, Boží vyslanec v posledním prorockém poselství Písma svatého. Je to nadčasové svědectví celého Božího slova. Z četby poslední kapitoly knihy Zjevení se dozvídáme, že apoštol Jan se ještě jednou ocitl v podobné situaci a také padl

k nohám anděla, aby se mu poklonil, ale zase byl důrazně napomenut, aby tak nečinil: „Klaněj se Bohu!“ (22,8.9).

Závěrečná fráze 10. verše je obzvlášť relevantní: „Vždyť Ježíšovo svědectví je duchem proroctví.“ Svědectví Ježíše Krista v knize Zjevení má charakter prorocký (srov. 1,2.9; 11,15.17; 12,10; 14,14-16; 15,3.4; 17,14; 19,6; 19,11-21; 20,5-6). Proto smysl této závěrečné fráze 10. verše je následující: Pravdivým cílem každého prorockého poselství je svědectví o osobě a díle Pána Ježíše Krista. Úkolem proroctví je odhalit krásu, nádheru, velikost a majestát našeho Pána a Spasitele, Ženicha i krále, Pána Ježíše Krista.

V současném eonu má Duch svatý za úkol nejen vydat svědectví o Pánu Ježíši Kristu (J 15,26) a oslavit jej (J 16,14), ale současně věřícím ukázat „co má přijít“ ve vztahu k jeho osobě a majestátu (J 16,13.15). Pán Ježíš Kristus není jen ústřední postavou Božího slova, ale i ústředním tématem všech biblických proroctví (2Pt 1,16-21).

Zvlášť závažné události první části 19. kapitoly, zejména soud nad Velkou nevěstkou a svatba Beránkova tvořily preludium největší události, která má přijít – druhého příchodu Pána Ježíše Krista ve slávě a majestátu na zemi (Zj 19,11-16). Od této chvíle bude vrcholem budoucích událostí knihy Zjevení prezentace přicházejícího Pána Ježíše Krista, plného slávy a majestátu Krále králů a Pána pánů.

Zjevení Pána Ježíše Krista bylo ukázáno v této knize zcela odlišně od evangelií, kde Pán Ježíš Kristus byl zobrazen v ponížení, zavržení, utrpení a smrti. Návrat Pána Ježíše na zemi je spjat s jeho triumfem, slávou, majestátem a suverénní mocí. Druhý příchod Pána Ježíše Krista nebude pouze vyvrcholením knihy Zjevení, ale zároveň nejdůležitější skutečností všech budoucích událostí. Bude to totiž největší manifestace pomazaného Božího, Božího Syna v jeho věčné slávě, mohutnou demonstrací plné suverenity všemohoucího Boha, která ukončí dlouhotrvající historii lidské vzpoury proti Bohu. „Výrok Hospodinův mému pánu: "Zasedni po mé pravici, já ti položím tvé nepřátele za podnoží k nohám."“ (Ž 110,1). „Tvůj trůn, Bože, trvá na věčné věky, žezlo spravedlnosti je žezlo vlády tvé. Miluješ spravedlnost a zlo nenávidíš; to proto tě Bůh, tvůj Bůh, pomazal… olejem radosti nad společníky tvé… Tvé jméno chci připomínat po všechna pokolení, ať tě na věky věků chválí národy!“ (Ž 45,7.8.18).

MANIFESTACE KRÁLE KRÁLŮ (19,11-13)

Prorocký text Apokalypsy ukazuje neslýchaně barvitě a obrazně jedinečnou událost v dějinách lidstva – druhý příchod Pána Ježíše Krista v plnosti jeho nebeské slávy, majestátu, moci i nádheře.

Příchod Pána Ježíše Krista bude finální manifestací Boží spravedlnosti a moci, projevem Božího hněvu a soudu nad hříšným vzbouřeným a zhýralého světa. Bude to naplnění slibu jeho příchodu v 1. kapitole knihy Zjevení: „Hle, přichází v oblacích! Uzří ho každé oko, i ti, kdo ho probodli, a budou kvůli němu naříkat všechna pokolení země. Tak jest, amen“ (v. 7). Bude to také splnění slavného oznámení o příchodu Pána Ježíše v evangeliu: „Neboť jako blesk ozáří oblohu od východu až na západ, takový bude příchod Syna člověka… Hned po soužení těch dnů se zatmí slunce, měsíc ztratí svou zář, hvězdy budou padat z nebe a mocnosti nebeské se zachvějí. Tehdy se ukáže znamení Syna člověka na nebi; a tu budou

lomit rukama všechny čeledi země a uzří Syna člověka přicházet na oblacích nebeských s velkou mocí a slávou. On vyšle své anděly s mohutným zvukem polnice a ti shromáždí jeho vyvolené do čtyř úhlů světa, od jedněch konců nebe ke druhým“ (Mt 24,27-31). Z citovaných biblických textů vyplývá, že druhý příchod Pána Ježíše bude spojeno s projevem velké slávy, kterou spatří celý svět. Svůj druhý příchod Pán přirovnal k blesku, který se objeví na jednom konci nebe a osvítí svým jasem celou oblohu až na její druhý konec. Tento druhý příchod bude předcházet zatmění slunce i měsíce, padání hvězd a dalšími nadpřirozenými jevy, které byly popsány nejen v evangeliích, ale i v knize Zjevení.

V okamžiku příchodu Pána Ježíše Krista ho bude provázet jeho draze vykoupená manželka (1Te 3,13; 2Te 1,10) a jeho svatí andělé (Mt 25,31; 2Te 1,7).

Dramatický popis tohoto příchodu v moci a slávě apoštol Jan začíná slavnostním prohlášením: „A viděl jsem nebesa otevřená...“ Když biblické proroctví ukázalo vizi nebeské slávy (4. kapitola), viděl apoštol Jan **otevřené dveře** v nebi (4,1), a těmito dveřmi byl vzat do nebe, ale teď apoštol Jan uviděl otevřené celé nebe (v. 11) a Pána Ježíše Krista přicházejícího na zemi v moci a slávě. V Novém zákoně čteme čtyřikrát o tom, že bylo otevřené nebe (Mt 3,16; J 1,51; Sk 7,56; Zj 19,11), a pokaždé to bylo úzce spojeno s osobou Pána Ježíše.
V triumfálním Kristově příchodu se naplní prosba proroka Izajáše: „Ó bys protrhl nebesa a sstoupil, aby se od přítomnosti tvé hory rozplynouti musily. (Jako od roznícenéhо ohně rozpouštějícího voda vře), abys v známost uvedl jméno své nepřátelům svým, a aby se před tváří tvou národové třásly“ (Iz 64,1.2 – BK).

V této vizi druhého příchodu apoštol Jan pozoruje Ježíše Krista, přicházejícího v moci, sedícího na bílém koni (znak vítězství a triumfu), aby se vypořádal s Božími nepřáteli, spravedlivě soudil národy a převzal královskou vládu nad zemí (Ž 2; 45,4-7; Iz 59,17-20; srov. Př 21,31).

Stojí za to připomenout, že někteří biblisté při popisu obrazu vítězného krále přicházejícího na bílém koni v čele svých vítězných zástupů se pokouší srovnat tento příchod s triumfálním pochodem vítězného generála v čele vítězných římských legií triumfálně přicházejících do věčného města.

Kristus, přijíždějící na bílém koni bude opravdovým vítězem, triumfátorem, spravedlivým soudcem světa a králem králů na rozdíl od satanského pseudomesiáše, podvodníka a šarlatána, který se počátkem Velkého soužení také objeví na bílém koni jako pseudovítěz a bude si usurpovat právo na vládu nad světem, které příslušní jedině Králi králů – Pánu Ježíši Kristu (Zj 6,1.2; srov. Mt 24,4.5.11.24). I teď skutečný Král králů a Pán pánů přichází, aby zvítězil a triumfoval nad těmi, kteří si dovolili vládnut nad světem.

Hodně prorockých textů Starého i Nového zákona popisuje tuto velikou událost. Prorok Zachariáš to popsal následovně: „Hospodin vytáhne a bude bojovat proti oněm pronárodům, jako bojoval kdysi v den bitvy. V onen den stanou jeho nohy na hoře Olivové, ležící na východ od Jeruzaléma. Olivová hora se rozpoltí vpůli od východu na západ velmi širokým údolím. Polovina hory uhne k severu a polovina k jihu“ (Za 14,3.4). Ve shodě s tímto proroctvím při svém druhém příchodu Pán Ježíš sestoupí na Olivovou horu, ze které vstoupil na nebe (Sk 1. kapitola). Jeho návrat bude natolik dramatický, že v důsledku projevu jeho

moci a autority se Olivová hora rozpoltí. Při této příležitosti je vhodné poznamenat, že Olivová hora sestává ze dvou vrcholků, a rozdělení v důsledku zemětřesení (srov. Iz 13,13; 29,6; Ez 38,19.20; Zj 16,18.19) způsobí vznik obrovského údolí sahajícího od Jeruzaléma až do Jericha a dále do řeky Jordánu.

Inspirovaný text cituje několik titulů, které má Boží Pomazaný, přicházející v moci a slávě a všechny svědčí o blížícím se přísném Božím soudu.

Ve v. 11 biblický text představuje přicházejícího Pána názvem „VĚRNÝ A PRAVÝ“, protože soudí a bojuje spravedlivě. Je to tedy manifestace Boží spravedlnosti a suverenity. Tento hromadný titul „Věrný a Pravý“ byl uváděn již v dřívějších pasážích této knihy (1,5; 3,7) jako naplnění proroctví Izajáše (11,3.4). Biblický text mluví o dalších třech jménech a titulech Pána přicházejícího v slávě:

„jeho jméno je napsáno a nezná je nikdo než on sám“ (v. 12) – toto první jméno mluví o jeho božské slávě jako Věčného, preexistenčního Syna, kterého nezná „nikdo, jen Otec“ (Mt 11,27). Toto jméno lidský rozum není schopný obsáhnout.

Druhé jméno zní: **„Slovo Boží“** (v. 13). Toto Boží slovo (J J,1.2) „se stalo tělem“ (J 1,14) a přišlo na zemi (Sk 10,36). Toto druhé jméno hovoří o věčné existenci Božího Syna spolu s Otcem, o jeho vtělení a dílu spásy.

Třetí jméno – titul – zní: **„Král králů a Pán pánů“**. Je to titul Syna člověka, pravého dědice všech věcí (Žd 1,2), jímž bylo všechno stvořeno, skrze něj a pro něj. On je též přede všemi věcmi a vše je na něm založeno (Ko 1,16.17). Bůh ho vyvýšil a dal mu jméno nad všechna jména (Fp 2,9). Je to realizace prorocké předpovědi knihy Zjevení: „Vlády nad světem se ujal náš Pán a jeho Mesiáš; a bude kralovat na věky věků“ (Zj 11,15; srov. L 1,32.33). Shrneme-li to, můžeme říci, že první jméno mluví o jeho božské slávě jako Věčného Syna, o jeho věčné preexistenci, druhé – o jeho inkarnaci (vtělení) a jeho díle vykoupení, čili o jeho prvním příchodu, třetí – mluví o jeho druhém příchodu ve slávě a moci k soudu a k vládě jako Král králů a Pán pánů. Tyto božské, mesiánské a královské atributy Pána Ježíše Krista se ukážou v jeho oslavené osobě, jak to ukazují právě uvažované verše: 11 – 16. Podívejme se na chvíli na tyto jeho atributy:

1. **Pán Ježíš sedí na bílém koni** (znak vítězství a triumfu), přichází vypořádat se se všemi nepřáteli.
2. **Je věrný a pravdivý;** je věrný svým slibům (2Tm 2,13), je autorem absolutní pravdy Božího slova. Uprostřed všech druhů podvodů a falše stojí Pán Ježíš Kristus neotřesitelně jako ten, který je absolutní pravdou (J 1,17; 14,6; Ef 4,21; 2Ko 1,20; 11,10; 1J 5,20). Je „Věrný a pravdivý“ (srov. 3,14) proti antikristovi, který v době Velkého soužení se ukázal jako „nevěrný“ (porušil příměří s Izraelem – Da 9,27) a „falešný“ (vládl díky podvodnými divy zázraky – srov. 12,9; 13,14; 19,20; Mt 24,4.5.11.24; 2Te 2,3-10).
3. **Jeho oči jsou jako plamen ohně** (v. 12). Je to obraz vše obsahující a vše pronikající moci jeho spravedlivého soudu (srov. 1,14; 2,18).

4. **Na jeho hlavě jsou četné diadémy** (v. 12) – to je symbol jeho absolutní autority, suverenity a královské hodnosti, jakož i nesporného práva k celkové vládě nad zemí (srov. Ez 21,30-32).
5. **Měl jméno, které nikdo neznal, pouze On sám** (v. 12). (srov. Mt 11,27; Iz 45,15). Pán Ježíš zahrnuje veškeré tajemství poznání Boha, v Něm jsou skryty všechny poklady moudrosti a poznání (Ko 2,2.3).
6. **Byl oblečen v šatech zbrocených krví** (v. 13). Je to symbol krutého prolití krve jako znaku neodvratného Božího soudu nad hříšnou lidskostí (srov. Iz 63,1-4; Zj 14,18-20). „On bude tlačit lis plný vína trestajícího hněvu Boha všemohoucího“ (v. 15b).
7. **Jeho jméno zní: Slovo Boží** (v. 13b). Pán Ježíš Kristus je Božím slovem (J 1,1-3) a Slovem života (1J 1,1); jako Slovo vyjadřuje a zrcadlí Boha v jeho bytí, charakteru i dílu.
8. **Z jeho úst vychází ostrý meč, kterým měl pobíjet národy** (v. 16). Bude to jediná zbraň, kterou použije nebeský vládce k válce s bezbožnými národy (srov. Iz 49,2; Zj 1,16; 2,12.16; 19,21).
9. **Bude nad nimi vládnout železnou berlou** (v. 15b). Pán Ježíš přijde soudit a vládnout. Jeho soudy budou spravedlivé a jeho vláda přísná, v souladu s biblickým proroctvím: „který má železnou berlou pást všechny národy“ (Zj 12,5; srov. 2,27). Bude to naplnění Žalmu 2: „Rozdrtíš je železnou holí, rozbiješ je jak nádobu z hlíny“ (Ž 2,9).

PŘÍCHOD KRÁLE KRÁLŮ (19,14-16)

Krále nebes, přicházejícího v slávě a majestátu budou provázet jeho věrné zástupy, označené v biblickém textu jako „nebeská vojska“. Tato nesčetná nebeská vojska se podobají králi nebes a jedou za ním na bílých koních, oblečeni do čistého bílého kmentu; a tento kment jsou, jak uvádí dřívější text, spravedlivé skutky svatých (v. 8). Z této biblické zprávy vyplývá logicky, že nebeská vojska mají na sobě totéž svaté oblečení, jaké měla manželka Kristova během svatební hostiny Beránka (srov. 19,8 a 14).

Velký vítěz, který provází své nebeské zástupy, jede v čele triumfálního pochodu na bílém koni a jeho nebeská vojska ho následují na bílých koních.

Enoch, první prorok, vzpomínaný v Bibli, o mnoho tisíc let předtím tuto událost předpověděl: „Hle, přichází Pán s desetitisíci svých svatých, aby vykonal soud nade všemi a usvědčil všechny bezbožné…“ (Ju 1,14.15). Prorok Zachariáš viděl v prorocké vizi ten úžasný příchod Mesiáše ve spojení se shromážděním se všech národů k válce o Jeruzalém: „A tehdy přijde Hospodin, můj Bůh, a všichni svatí s ním“ (Za 14,5). Svatí, kteří přijdou spolu s ním, budou spoluúčastníky jeho triumfu, jeho slávy, a budou spolu s ním soudit svět (1Ko 6,2), a následně spolu s ním kralovat (Mt 19,28; 2Tm 2,12; Zj 1,6; 2,26.27; 3,21; 5,10; 20,6). Tehdy se splní slovo, které apoštol Pavel napsal Koloským: „Ale až se ukáže Kristus, váš život, tehdy i vy se s ním ukážete v slávě“ (Ko 3,4).

V 15. verši prorocký text uvádí neslýchaně zajímavou biblickou pravdu. Boží Syn přichází v moci a slávě v čele nebeských zástupů nejvyššího Boha, aby ukončil poslední soudní jednání se všemi Božími nepřáteli a aby porazil všechny vzbouřené národy. Přichází, aby se účastnil rozhodující, poslední bitvy národů, ke které se připravovaly a zbrojily všechny

národy řadu let. K obrovskému údivu, tento velký božský Vůdce svá nebeská vojska nevybavil žádnými zbraněmi, které by byly třeba k válce s nesčíslnou armádou po zuby ozbrojených vojsk antikrista.

Armáda nebeských vojsk Immanuela ne má a nepotřebuje žádné vyzbrojování. Jeho armáda totiž nebude válčit. Zopakuje se totiž historická událost, kdy David, Bohem pomazaný nastoupil k souboji s velkým ozbrojeným obrem a řekl: „Celý svět pozná, že při Izraeli stojí Bůh… boj je Hospodinův“ (1S 17,46.47). Zopakuje se rovněž historie mnoha starozákonních válek, ve kterých bojoval Hospodin za svůj lid: „Hospodin bude bojovat za vás“ (2M 14,14; srov. 5M 3,22; 2Pa 20,15; Za 4,6).

Jedinou účinnou, dostačující a neodolatelnou zbraní, kterou použije Jákobův hrdina, Hospodin zástupů, bude „ostrý meč“: „Z jeho úst vychází ostrý meč, aby jím pobíjel národy“. Bude to nadpřirozená zbraň, jejíž použití v rozhodující bitvě národů předpověděli dva Boží evangelisté: starozákonní – prorok Izajáš: „Žezlem svých úst bude bít zemi, dechem svých rtů usmrtí svévolníka“ (Iz 11,4), a také novozákonní – apoštol Pavel: „A pak se ukáže ten zlý, kterého Pán Ježíš `zabije dechem svých úst´ a zničí svým slavným příchodem“ (2Te 2,8). Slovo „meč“ (HROMPHAIA), použité v řeckém textu, vyskytující se několikrát v knize Zjevení (Zj 1,16; 2,12.16; 6,8; 19,15.21), připomíná dlouhý meč, používaný v Trácii, větších rozměrů a ostřejší než obvykle používaný krátký meč (ř. MACHAIRA), který několikrát zmiňuje Nový zákon (Mt 26,47.51.52; Žd 4,12; Mt 10,34; Ř 13,4).

Tentýž výraz „dlouhý meč“, který je v našem textu se používá i pro představení jiného druhu „bílé zbraně“ jako je kopí, oštěp nebo píka, dostatečně lehká a dlouhá, aby se jí dalo házet jako oštěpem. V tomto kontextu tento popis byl použit symbolicky, aby se popsalo neobyčejně ostrá a skutečná válečná zbroj, kterou využije Boží Pomazaný, aby jím pobil národy a nastolil své absolutní řády v mesiánském království.

Druhý výraz v 15. verši: „… bude je pást železnou berlou…“ byl předpovězen v Ž 2: „Rozdrtíš je železnou holí, rozbiješ je jak nádobu z hlíny“ (Ž 2,9) a byl realizován v knize Zjevení (2,27; 12,5). Oba výrazy stanoví absolutní řády, za nichž budou muset lidé uznat spravedlivé Boží normy.

Neúprosný Boží soud byl popsán také i ve třetím výrazu, obsaženém na konci 15. verše: „On bude tlačit lis plný vína trestajícího hněvu Boha všemohoucího.“ Je to následující pohled na blížící se Boží soud, ohlášený již o něco dříve ve 14 kapitole této knihy (14,19.20) jako uskutečnění starozákonních proroctví Božích soudů (Iz 63,1-6).

Všechny tyto výpovědi prorockých textů vedou k jedinému smutnému závěru, že v den vylití spravedlivého Božího soudu už bude pozdě očekávat na Boží milosrdenství. Po pohrdnutí, zavržení a potupení Boží milosti lidi čeká jedině neúprosný Boží soud bez jakéhokoliv milosrdenství a lítosti, kterému nelze uniknout a před nímž se nelze ochránit (Žd 10,31; 12,25-29).

Tato krutá a chmurná scéna blížícího se Božího soudu (Zj 19,17-21) je v příkrém rozporu se současným chápáním liberální, moderní teologie, která utvrzuje, že Bůh dokáže jen milovat, jak to svého času vyjádřil Heinrich Heine, německý básník, na smrtelném loži: „Bůh mi promine, to je jeho obor“.

Závěrečná část popisu osoby oslaveného Pána, přicházejícího v moci a slávě, mluví o jeho nejdůležitějším mesiánském titulu: „KRÁL KRÁLŮ A PÁN PÁNŮ.“ To je vítězné jméno triumfátora z Golgoty (17,14) a znamená splnění předpovědi Starého zákona (Da 2,47; 5M 10,17). Apoštol Pavel vztahuje to nádherné jméno bezprostředně na Pána Ježíše Krista (1Tm 6,15), a mluví o jeho suverenitě, kdy všichni králové a pánové tohoto světa budou muset uznat jeho svrchovanost. Nehrálo žádnou roli, kdo seděl na trůně v Římské říši, zda to byl Tiberius či Nero, Domicián nebo Dioklecián, Pán Ježíš Kristus byl králem a pánem a je jím až do dnešního dne – nehraje žádnou roli, kdo sedí na královském trůně či v prezidentském křesle v té či oné velké zemi. Přichází den, že před jménem Ježíše se skloní každé koleno na nebi i na zemi i pod zemí, a každý jazyk vyzná, že JEŽÍŠ KRISTUS JE PÁNEM! (Fp 2,10.11). To je nevýslovné potěšení pro mnoho zkroušených a zraněných srdcí Božích dětí, přichází totiž takový den, kdy přijde ten, kdo má právo vládnout na zemi, a vzbouřené národy (Ž 2,1-4) budou roztříštěny železnou berlou a roztlučeny jako hliněné nádoby (Ž 2,9).

Tváří v tvář takovému konci velkých prorockých událostí je velmi vhodné pozvání Ducha svatého v Ž 2,10-12 ke službě Pánu a vzdání pocty Synu a ke smíření s ním (2Ko 5,18-20), abychom patřili k houfu těch, kteří mu uvěřili, dokud je ještě čas milosti, dokud není pozdě!!!

VÁLKA VELKÉHO DNE VŠEMOHOUCÍHO BOHA (19,17-19)

V průběhu sledování dalších vizí velkých událostí knihy Zjevení apoštol Jan uviděl anděla stojícího na slunci. Jeho postava zářila na pozadí slunečních paprsků, což dodávalo jeho osobě i poselství neobyčejnou účinnost. Stál na místě viditelném všem a volal mocným hlasem, což ukazovalo na důležitost i rychlé naplnění jeho poselství (srov. 6,10; 7,2.10; 10,3; 14,15; 18,2).

Jeho slova byla zaměřena tentokrát na ptáky, létající prostředkem nebe, aby se slétli na „velkou Boží hostinu“. Je to už druhá „hostina“ zmíněná v této kapitole. V prvé části kapitoly byla popsána hostina svatby Beránkovy (v. 9), ve druhé části pak „veliká Boží hostina“ (v. 17). Zatímco první hostina se odehrávala v nebi, druhá má rychle nastoupit na zemi. První bude projevem radosti, štěstí a chvály, druhá – projevem hlubokého zoufalství, trápení a mučení. Svatební hostinu Beránka bude doprovodem nebeských svatých do plné slávy, veliká Boží hostina však bude dovršením série hrozných soudů, které dopadnou na vzbouřené bezbožné národy. A i když je zde v obou případech (v. 9 a 17) použito stejné označení „hostina“ (ř. DEIPNON), budou se obě události zásadně lišit.

U konce shrnutí textů knihy Zjevení, popisujících velkou válku národů a při jejich následném srovnání s jinými texty Písma svatého (Zj 14,14-20; 16,12-21; 19,15-21; srov. Iz 13,3-16; 24,21; Da 11,36-45; Za 14,1-5; 2Te 1,6-9; 2,7-12) si můžeme všimnout, že antikrist a jeho spojenci tváří v tvář blížícímu se příchodu Pána Ježíše Krista na zemi, shromáždí všechny krále celého světa k válce velkého dne všemohoucího Boha (Zj 16,12-16). Bude to největší konfederace národů, jaká kdy v historii existovala. A když se všechny národy shromáždí proti Pánu a jeho Pomazanému, začne velká bitva Armageddon (hebrejský termín Armageddon znamená: hora masakru, porážky).

V této hrozné válce Pán Ježíš použije svou nadpřirozenou zbraň: „Z jeho úst vychází ostrý meč, aby jím pobíjel národy“ (v. 15; srov. 1,16; 2,12.16). V důsledku masakru v dosud tak nebývalém měřítku zahyne nesčetné množství lidských bytostí do té míry, že krev zabitých, tekoucí doslova proudem, bude sahat koním až po udidla (Zj 14,20; srov. Iz 34,1-6). A protože to bude dosud nevídaný masakr, vyvstane zde zásadní otázka, co se stane s miliony těl, kteří padnou v této hrozné bitvě u Armageddonu? Odpověď na ni je obsažena v doporučení zaměřeném na dravé ptáky, aby se shromáždili k „veliké Boží hostině“. Něco podobného historie nezná – hostina připravená pro dravé ptactvo! V dobách Starého zákona bývaly případy, kdy divoká zvěř a draví ptáci žrali těla zabitých na válečném poli (srov. 2Kr 9,35.36; 1Kr 21,23.24; 5M 28,26; 1S 17,44; Jb 39,27-30), ale v případě bitvy u Armageddonu se to projeví gigantickými rozměry. Tuto hroznou událost prorokoval rovněž prorok Ezechiel (39,17-21) a Pán Ježíš potvrdil pravdivost této předpovědi (Mt 24,28; L 17,37).

V 18. verši biblický text uvádí různé skupiny lidí, kteří budou tvořit antikristovu armádu: králové, vůdci, bohatýři, jezdci i pěší, páni i otroci, slabí i mocní. Dokonce je tu zmínka i o jejich koních; Boží soud proběhne bez ohledu na osobu, původ či stav, Boží soud se totiž dotkne v různém stupni všech lidí.

V témže verši je pětkrát uvedeno slovo „těla“ jako pokrm pro divoké ptactvo. Armageddon bude tedy živou demonstrací hříšnosti „těla“ (Ř 7,18-20; srov. J 3,6; 6,63; Fp 3,3), jeho krátkodobosti a pomíjejícnosti (1M 6,3; Iz 40,6-7), a také jeho zlého a hrůzostrašného konce (Ez 39,4.17-20). „Každé tělo je jako tráva“ (1Pt 1,24) a musí být odsouzeno.

POGROM ANTIKRISTA A JEHO ARMÁDY (19,20.21)

Po svém příchodu na zemi Pán Ježíš Kristus vyrazí do vítězného boje jako bohatýrský král (Ž 45,4-6), „rozdrtí… nepřátelské krále. Všude nakupí mrtvoly - srazí i hlavy velmocí!“ (Ž 110,5.6).

V této rozhodující válce Boží Pomazaný se vypořádá postupně se třemi smrtelnými nepřáteli:

1. Porazí vojska králů země (19,17-19.21)
2. porazí šelmu i falešného proroka (19,20)
3. porazí draka a dá ho uvěznit (20,1-3).

Zničení králů, vůdců a bohatýrů i jejich armády bude tvořit preludium ke zničení šelmy a falešného proroka. V 19. verši apoštol Jan napsal: „A viděl jsem dravou šelmu a krále země i jejich vojska shromážděná, aby vytrhli do boje proti jezdci…“

Šelma, to je antikrist, poslední světový diktátor (Zj 13,1-10; 2Te 2,3-9) a králové země, to je „deset králů“, spojenců šelmy. Konečný výsledek velké bitvy u Armageddonu je uveden ve 20. verši. Svatý prorocký text uvádí, že byli zajati šelma (šelma ze Zj 13,1-10) a zároveň s ní falešný prorok, který činil divy a sváděl obyvatele země k tomu, aby přijali znamení šelmy a klaněli se jejímu obrazu (srov. Zj 13,12-15). Antikrist a falešný prorok tedy byli zajati a zaživa

vhozeni do ohnivého jezera, hořícího sírou (viz 20,10.14.15). Ohnivé jezero bude posledním trvalým místem věčné záhuby pro ty, kdo vědomě odvrhli Pána Ježíše Krista.

Šelma a falešný prorok budou prvními osobami, které do tohoto jezera budou uvrženy, zatímco satan tam bude uvržen o tisíc let později (20,10). Všichni lidé, žijící v historii lidstva, kteří vědomě odmítli záchrannou milost v Pánu Ježíši Kristu budou odsouzeni u velkého bílého trůnu (20,11-13) a budou uvrženi do jezera ohnivého (20,15), kde sdílí osud satana, antikrista i falešného proroka ve věčné záhubě (srov. Mt 25,41).

Dnes je ještě doba milosti, ještě dnes Boží hlas zve všechny lidi:

> *„Hledejte Hospodina, dokud je k nalezení, volejte k němu, dokud blízko je. Ničema ať svou cestu opustí a hříšný člověk své smýšlení. Ať se vrátí k Hospodinu - slituje se nad ním; k našemu Bohu, který štědře odpouští“* (Iz 55,6.7).
>
> *„Každý, kdo vzývá jméno Páně, bude spasen“* (Ř 10,13).

20. kapitola

KRISTOVO TISÍCILETÉ KRÁLOVSTVÍ

20. kapitola je jednou z velkých kapitol Bible, protože znamená finále velkých prorockých událostí budoucna a zároveň je shrnutím velkých historických událostí, které souvisí s tisíciletým královstvím Pána Ježíše na zemi. Tato kapitola představuje nepřetržitý tematický a chronologický sled eschatologických událostí, začínajících v 19. kapitole.

A tak **první událostí**, zobrazenou v této eschatologické posloupnosti bylo převzetí vlády všemohoucím Bohem a Beránkova svatba, **poslední událostí** je uvržení Božích nepřátel do ohnivého jezera. V předchozí kapitole byl výrazným vůdčím symbolem **bílý kůň** (19,11), v této kapitole to bude **bílý trůn** (20,11). V závěrečné části 19. kapitoly inspirovaný text představil poslední velkou válku národů – Armageddon, ve které Pán Ježíš „mečem svých úst“ zničil mocnou antikristovu armádu, antikrist a jeho premiér – falešný prorok, který sváděl obyvatele země, byli uvrženi do ohnivého jezera (19,20), zatímco teď, na počátku 20. kapitoly se dozvídáme, jaký úděl potká samotného satana, který byl hlavou ďábelské trojice.

Ve 20. kapitole jsou popsány čtyři velké prorocké události:

(1) Svázání satana (20,1-3)
(2) Zmrtvýchvstání svatých a tisícileté království (20,4-6)
(3) Poslední satanova vzpoura (20,7-10)
(4) Soud před velkým bílým trůnem (20,11-15)

SPOUTÁNÍ SATANA (20,1-3)

Následující etapu velkého prorockého programu otevírá Boží slovo vizí jiného anděla (srov. 7,2; 8,1; 10,1; 14,6.8.9.15.17.18; 17,1; 18,1; 19,17). Pro potvrzení této pravdy biblický text znovu používá slova: „Tu jsem viděl“. V kapitolách 19, 20 a 21 se s tímto výrazem potkáváme 10krát. (19,11.17.19; 20,1.4.11.12; 21,1.2.22).

Úvodní verš 20. kapitoly ukazuje mocného anděla, přicházejícího z nebe na Boží rozkaz a s Boží autoritou. Apoštol Jan, který sledoval tuto vizi potvrzuje, že anděl přicházející z nebe měl klíč od propasti a velký řetěz ve své ruce. S výrazem „propast“ (ř. ABYSSOS) jsme se setkali už v 9. kapitole. Tento termín se v knize Zjevení vyskytuje 7krát (9,1.2.11; 11,7; 17,8; 20,1.3) a jen dvakrát vystupuje mimo tuto knihu (L 8,31; Ř 10,7), avšak vždy má souvislost s místem přebývání démonů, sídlem nečistých duchů a sluhů moci temnosti všeho druhu.

Dramatické proroctví obsažené v prvních třech verších říká, že anděl, mající od Boha speciální zplnomocnění na Boží rozkaz se zmocnil satana, spoutal ho a uvrhl do propasti. Anděl na základě zvláštního Božího rozkazu měl vykonat 6 důležitých činností:

1. Zmocnit se draka (ř. KRATEO – odhalit sílu)
2. Svázat ho na tisíc let
3. Uvrhnout ho do propasti
4. Uzamknout ho

5. Dát na propast pečeť (tzn. zbavit ho moci svádět národy)
6. Po tisíci letech ho na krátký čas propustit.

Vylíčení satana ve 2. verši jsou uvedeny ve stejném pořadí jako v kapitole 12,9:

1) **„drak“** – ztělesnění nelítostné krutosti a bezprecedentní brutality
2) **„dávný had“** – zosobnění chytrosti, zákeřnosti, rafinované a svůdné činnosti tohoto arcipokušitele počínaje Edenem (1M 3,1; srov. 2Ko 11,3), přes tisíciletou historii až do konce Velkého soužení.
3) **„ďábel“** – zlostný žalobce (Zj 12,10), karatel, pomlouvač a pokušitel (Mt 4,1-8)
4) **„satan“** – největší a nejhroznější odpůrce Boha a Krista (Mt 4,10; srov. 2Te 2,4).

Prorocký text knihy Zjevení říká v pravdě jen o satanově uvěznění v propasti, přesto lze učinit závěr, že i padlí andělé a démoni budou zneškodněni po dobu tisíciletého království Krista, jak na to poukazuje fragment „Apokalypsy“ Izajáše (Iz 24,21.22; srov. Mt 8,29; L 8,31).

Biblický text knihy Zjevení neříká, že satan byl uvržen do pekla (tzn. do ohnivého jezera), ale že byl uvržen do propasti. Písmo svaté totiž s velkou precizností, velmi výrazně představuje postupné etapy jeho degradace.

(A) Satan svržen z nebe

Na začátku dějin byl „Luciferem“ (světlonošem), „synem jitřenky“ (Iz 14,12), pomazaným „cherubem ochráncem“ (Ez 28,14), ale pro svou pýchu (Iz 14,11.13.14; Ez 28,6.9) byl zbaven všech svých privilegií a svržen z nebe (Ez 28,13-17; Iz 14,13-15; srov. 1M 1,2; L 10,18). Od té doby se stal „bohem tohoto světa“ (J 12,31; 14,30), „vládce nadzemských mocí“ (Ef 2,2). Rozsah jeho vlivu byl omezen na činnost jedině v ovzduší, navíc svůj hlavní stan zřídil v nadzemských prostorách (Jb 1,6; 2,1; 1M 3,1-10; Ef 2,2; 6,10-12) a odtamtud praktikuje svou zrádnou a zločinnou strategii: dílo obviňování bratří v nebi (Zj 12,10), jakož i ničení církve na zemi (srov. Zj 2,9.10.13.24; Ef 6,12), po vytržení církve všechen svůj vztek a nenávist přenese a zaměří na Izrael (Zj 12. kap.).

(B) Satan svržen z ponebeských oblastí

V polovině Velkého soužení bude satan poražen v boji s Michaelem (Ju 9), jedním z předních andělských knížat (Zj 12,7-13). Satanova činnost v té době zůstane zredukována pouze k vlivu na zemi, a to jen do skončení Velkého soužení (Zj 12,12).

(C) Satan svržen ze země

Na počátku Tisíciletého království bude satan svázán a svržen do propasti, a po tisíciletí najde svůj definitivní úděl v ohnivém jezeře, hořícím ohněm a sírou (Zj 20,10; srov. Mt 25,41).

Svázání a uvěznění satana, odvěkého nepřítele Božího i celého lidstva, tedy bude první velkou událostí, inaugurující ZLATÝ VĚK LIDSTVA – Tisícileté království Pána Ježíše Krista.

Skutečnost svázání a zneškodnění satana na tisíc let bude mít za následek možnost ustanovení království pokoje, bez hrozby válek a použití vojenských sil (Iz 2,4; 9,5.6; 11,5-9; Mi 4,3-7). Doba před svázáním satana, tzn. Velké soužení, i doba po ukončení tisíciletí, kdy

bude satan opět propuštěn, jsou ve výrazném nepoměru vůči zlatému věku historie, tisíciletého království pokoje.

Pouze jedenkrát v celé historii lidstva – v Tisíciletém království Pána Ježíše Krista satan nebude konat své věčné dílo svádění člověka (srov. Zj 12,9; 20,3.8.10).

Uvěznění satana bude vpravdě neslýchaně důležitou a radostnou událostí. Ďábel, vrah od počátku, lhář a otec klamu (J 8,44), kníže temnosti a svůdce celého světa (Zj 12,9) – bude nakonec svázán na tisíc let. Modlářství a všechny nečisté nauky i všechny kulty, negující Krista byly jeho dílem. Ten, který byl otcem arianismu, mormonismu, russelitismu, spiritismu, okultismu a všech ostatních „ismů“, příčících se zdravému učení Božího slova, bude zbaven své svůdné moci. Teď už jím nikdo nebude pokoušen, trápen, nebude už nikoho podněcovat k svárům, násilí, k válkám… Nepoužije už svou zhoubnou moc k realizaci zlých cílů. Veškerému zlu, které bylo a dodnes je vyvoláváno jím, nastane vytoužený konec.

Uvažovaný úsek knihy Zjevení poprvé v Písmě svatém mluví doslovně o délce trvání Kristova království pokoje – „TISÍC LET“. V šesti následujících verších Duch svatý šestkrát doslovně uvádí výraz **„tisíc let“** (Zj 20,6-7). To je dostatečně pádný argument hovořící pro doslovnou existenci Tisíciletého království.

VZKŘÍŠENÍ SVATÝCH A TISÍCILETÉ KRÁLOVSTVÍ (20,4-6)

Jakmile se Pán Ježíš vypořádá se všemi nepřáteli: porazí armády králů země (19,17-19), přemůže antikrista a falešného proroka (19,20) a uvězní satana na tisíc let (20,1-3), začne Tisícileté království. Bude to dlouho očekávané nádherné království Mesiáše, předpovídané po staletí proroky, ukazující v záři prorockých pochodní (2Pt 1,19) slávu a velikost, majestát a nádheru nastupujícího království. Země a veškeré stvoření, ztrápené a utlačované tyranií satana i nespravedlivými lidskými zřízeními, touženě očekává slibované vysvobození (Ř 8,19-23). To, co bylo po staletí pouze světlým zaslíbením, se s neslýchanou přesností splnilo: „Vlády nad světem se ujal náš Pán a jeho Mesiáš; a bude kralovat na věky věků“ (Zj 11,15).

Tisícileté království začne zmrtvýchvstáním svatých. 4. verš nám představuje 3 skupiny věřících svatých, kteří budou s Kristem kralovat tisíciletí:

(1) Svatí z dob církve (manželka Beránkova – v. 4a)

Novou vizi prorockého dramatu budoucích událostí začíná Jan slovy: „Viděl jsem trůny…“ Bude to vyplnění nádherného slibu Pána Ježíše Krista, danému jeho nevěstě, že usedne na trůně a bude kralovat spolu s ním. „Kdo zvítězí, tomu dám usednout se mnou na trůn, tak jako já jsem zvítězil a usedl s Otcem na jeho trůn“ (Zj 3,21). „Okolo toho trůnu čtyřiadvacet jiných trůnů, a na nich sedělo čtyřiadvacet starců, oděných bělostným rouchem, na hlavách koruny ze zlata“ (Zj 4,4). „A zpívali novou píseň: "Jsi hoden přijmout tu knihu a rozlomit její pečetě, protože jsi byl obětován, svou krví jsi Bohu vykoupil lidi ze všech kmenů, jazyků, národů a ras a učinil je královským kněžstvem našeho Boha; a ujmou se vlády nad zemí." (5,9.10; srov. 1,6; 20,6; 22,5). Výroky Pána Ježíše, obsažené v poslední knize Bible dokonale korespondují se slibem Pána Ježíše Krista, daným o něco dříve: „Já vám uděluji království, jako je můj Otec udělil mně, abyste v mém království jedli a pili u mého stolu; usednete na trůnech a budete soudit dvanáct pokolení Izraele“ (L 22,29.30). Slova podobného obsahu

Pán Ježíš uvedl ve výpovědi, zapsané v evangeliu Matoušově (19,28). Bude to též vyplnění starozákonní prorocké vize, ukázané Danielovi (7,9.10.18.22.27).

Pokud o druhý detail 4. verše, že svatí dostali „právo soudit“, bude to opět vyplnění velkého slibu Božího slova, mluvícího o právu svatých soudit ve smyslu všeobecném, jak to vyjádřil apoštol Pavel (1Ko 6,2), anebo ve specifickém smyslu, a to ve vztahu k soudu živých národů (Mt 25,31-46), soudu nad domem Izraele (Ez 20,33-38; 11,9-11), anebo též soudu nad naděly (1Ko 6,3). Fundamentální biblisté zastávají výrazné stanovisko, že svatí, kteří usedli na trůnech a dostali právo soudit, jsou Církev Pána Ježíše Krista, která byla vzata ze země ve chvíli vytržení (1Te 4,13-17). Mnoho biblistů si také myslí, že privilegium panování v tisíciletí kromě manželky Beránkovy budou mít i starozákonní svatí (Da 12,1-3; L 13,28.29).

(2) Svatí – mučedníci z první poloviny Velkého soužení (v. 4b)

Ve druhé části vize vidí apoštol Jan druhou skupinu věřících svatých. Byly to duše těch, kteří byli sťati, protože svědčili o Ježíši a hlásali Boží slovo. Byli to první mučedníci z doby Velkého soužení, které viděl apoštol Jan ve chvíli, kdy Beránek zlomil pátou pečeť (Zj 6,9-11). Prorocký text mluví o trestu smrti stětím oboustrannou sekerou používanou k exekucím jako katovský nástroj za dob vlády římského impéria. Toto první pronásledování muselo nastat krátce po vzetí Beránkovy nevěsty do Otcovského domu (J 14,1-3).

(3) Svatí – mučedníci z druhé poloviny Velkého soužení (v. 4c)

Ve třetí skupině věřících – svatých apoštol Jan rozpoznal mučedníky z druhé poloviny Velkého soužení, kteří se nepoklonili šelmě ani jejímu obrazu a nepřijali její znamení na čelo nebo na ruku. Byli to mučedníci, kteří s plnou rozhodností odmítli kult antikrista spolu s jeho ohavnými praktikami (Zj 13,15-17), a strpěli mučednickou smrt, protože „nemilovali svůj život tak, aby se zalekli smrti“ (Zj 12,11). Apoštol Jan v nebeské vizi pozoroval, že jsou oděni v bílý šat s palmovými ratolestmi v rukou stojících před trůnem a před Beránkem (Zj 7,9-17).

Ti, kteří byli předmětem obzvláštní nenávisti ze strany satana a zažili kruté a bezohledné pronásledování z antikristovy strany, byli teď vzkříšeni, povýšeni, odměněni a požehnáni. Jaká to předivná hodina triumfu, jak nádherná odměna za život, položený z lásky k Pánu Ježíši, za život, brutálně přerušený sekerou kata v dobách kruté a nekompromisní inkvizice za panování „druhého Nera“. V závěru 4. verše apoštol Jan udává, že „povstali k životu a ujali se vlády s Kristem na tisíc let.“ Slovesa „ožili“ a „panovali“ zde byla užita v čase minulém dokonaném (aorist), i když v Janových dobách znamenaly proroctví, patřily totiž do budoucnosti, avšak z pohledu vidění věčnosti je budoucnost zobrazena, jako by už se splnila. Výraz „ožili“ (povstali k životu) ukazuje na to, že svatí – mučedníci z Velkého soužení byli vzkříšeni z mrtvých a opět žijí v tom smyslu, jak to vyjádřil Pán Ježíš: „Já jsem vzkříšení i život. Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude žít“ (J 11,25; srov. Zj 1,18; 2,8).

Z obsahu 4. verše vyplývají deště dvě důležité doktrinální pravdy.

Za prvé, zmrtvýchvstání mučedníků nastane po svatbě Beránkově (Zj 19,7-9), ale na počátku Tisíciletí. Je tedy nasnadě, že mučedníci z doby soužení už nebudou patřit k Nevěstě (Tělu Kristovu, Církvi), a ani nebudou patřit k svatebním hostům (svatí Starého zákona – srov. Mt 22,10, L 13,28.29), zatímco budou mít podíl na „prvním vzkříšení“ a na „Království“.

Za druhé, období tisíce let dělí zmrtvýchvstání spravedlivých (mučedníků, vzkříšení k životu – J 5,29; Da 12,2) od zmrtvýchvstání bezbožných (vzkříšení k soudu – Zj 20,12.13). Tímto Boží slovo výrazně překresluje obecně přijatou křesťanskou doktrínu „o všeobecném vzkříšení".

Aby důkladně upřesnil a rozlišil zmrtvýchvstání svatých od zmrtvýchvstání bezbožných, poznamenává apoštol Jan, píšící pod vnuknutím Ducha svatého, že „ostatní mrtví však nepovstanou k životu, dokud se těch tisíc let nedovrší." Vzkříšení na počátku Tisíciletého království hodnotí prorocké slovo jako „první zmrtvýchvstání".

V jakém smyslu byli mučedníci vzkříšení z mrtvých z dob soužení vřazeni do „prvního vzkříšení"? Je zřejmé, že Pán Ježíš Kristus vstal z mrtvých v novém, vzkříšeném, oslaveném těle a je „prvotinou těch, kdo zesnuli" (1Ko 15,20). Evangelista Matouš zase v popisu smrti Pána Ježíše zmínil nesmírně zajímavou podrobnost, že „země se zatřásla, skály pukaly, hroby se otevřely a mnohá těla zesnulých svatých byla vzkříšena; **vyšli z hrobů** a **po jeho vzkříšení** vstoupili do svatého města a mnohým se zjevili" (Mt 27,51-53). Tento těžký, avšak neobyčejně důležitý fragment Písma svatého nás učí, že zmrtvýchvstání těl mnoha svatých mocí zmrtvýchvstalého Pána Ježíše Krista znamená splnění nádherného starozákonního obrazu. Třetího dne po svátku Paschy byl slavnostní svátek prvotin (první sklizně), kdy byl prvnsí snop (prvotina) z počínající žně (ne pouze ojedinělý klas) byl přinesen před Boží obličej (3M 23,10.11). Tento první snopek – prvotina, to byl zmrtvýchvstalý Pán Ježíš Kristus (1Ko 15,20; Ko 1,18), a z mrtvých vzbuzení svatí Starého zákona. Tedy Pán Ježíš Kristus a starozákonní svatí tvoří „**prvotinu** prvního vzkříšení". Apoštol Pavel, který dostal milost, aby zjevil tajemství Církve, napsal: „jako v Adamovi všichni umírají, tak v Kristu všichni dojdou života. Každý v daném pořadí: první vstal Kristus, potom při Kristově příchodu vstanou ti, kdo jsou jeho…" (1Ko 15,22.23). **„První vzkříšení" tedy bude mít svůj pořádek: jako první Kristus, potom ti, kteří jsou Kristovi v době jeho příchodu**. Až skončí doba milosti a Pán Ježíš Kristus přijde, aby se v povětří setkal se svou Nevěstou, tehdy vstanou ti, kteří mu patřili, byli jeho vlastnictvím, jeho tělem. Bude to zmrtvýchvstání Církve (1Ko 15,23.52; 1Te 4,16) a budou představovat hlavní „**žeň** prvního vzkříšení."

Počátkem Tisíciletého království tedy bude vzbuzena z mrtvých třetí, poslední skupina věřících – svatých, budou to mučedníci z Velkého soužení. Tato třetí skupina vzkříšených bude představovat „**skončení** prvního vzkříšení".

Z výše uvedených úvah vyplývá neoddiskutovatelný závěr, že „první vzkříšení" nebude nějakým jednorázovým aktem, ale bude to proces, „pořádek vzkříšení", dlouhodobý proces, trvající kolem dvou tisíce let. Shrneme-li tento problém, můžeme říci, že v rámci prvního vzkříšení bude několik etap:

1) Nejprve vstane Kristus jako „prvotina" (1Ko 15,4.20.23; Ko 1,18; Zj 1,5).
2) Spolu s Kristem byli vzbuzeni svatí Starého zákona (Mt 27,51-53)
3) Potom ti, kteří zesnuli v Kristu, povstanou z mrtvých v době vtržení církve (1Ko 15,23.52; 1Te 4,16)
4) Nakonec povstanou z mrtvých mučedníci z dob soužení počátkem Tisíciletí (Zj 20,4).

O jiných mrtvých je zapsáno, že neožili, dokud se nenaplní těch tisíc let (Zj 20,4-6), a tak všichni, kteří neměli podíl na prvním vzkříšení, budou muset vstát z mrtvých ve druhém vzkříšení. A tedy, jak Bible mluví o dvou druzích fyzické smrti: první, jejímž výsledkem je pochování těla a smrti druhé, jejímž výsledkem bude uvržení do ohnivého jezera (Zj 20,14), tak mluví Písmo svaté také o dvou druzích vzkříšení: prvním, což je vzkříšení spravedlivých (L 14,14) a druhém – vzkříšení bezbožných (J 5,29; Da 12,2). Mezi oběma vzkříšeními je časový odstup 1000 let.

Spasení, kteří budou mít podíl na prvním vzkříšení, získají privilegium vlády v Tisíciletém království. Proto o něm také Boží slovo velmi potěšující slovo: „To je první vzkříšení. Blahoslavený a svatý, kdo má podíl na prvním vzkříšení! Nad těmi druhá smrt nemá moci, nýbrž Bůh a Kristus je učiní svými kněžími a budou s ním kralovat po tisíc let“ (v. 6). Účastníci prvního vzkříšení budou navždy vysvobozeni od smrti druhé (Zj 20,14), dostanou také zvláštní status „kněží Boha a Krista“ a budou s ním kralovat tisíc let. To je šesté, předposlední blahoslavenství v knize Zjevení (poslední je v 22,7).

Jak jsme již zmínili ve v. 4, privilegium vlády s Kristem nebude výlučně údělem Církve, ale bude obecným údělem mnoha spravedlivých – svatých. Neboť každý spasený – svatý bude odměněn podle individuálního vztahu k suverénní vůli Boha a Krista.

V knize Ester můžeme vidět velmi výmluvnou ilustraci, která nám pomůže hlouběji pochopit pravdu, že spasení – svatí budou účastníky různých sfér vlády. Ester jako královna vládla s Achašvérošem (Xerxem) jako jeho žena a královna, zatím co Mardokaj, její strýc, vládl jako vrchní důstojník královské vlády. Oba vládli, ale v různých kategoriích a v různých oblastech.

Pokud Církev dosáhla zvláštního privilegia, že bude Kristovou Nevěstou a bude vládnout jako manželka Krále, pak jiní vykoupení – svatí, kteří jsou součástí prvního vzkříšení, budou rovněž panovat, ale jistě v jiných oblastech, v jiných dimenzích, a dostanou velmi různá privilegia a odměny.

POSLEDNÍ SATANOVA VZPOURA (20,7-10)

V popisu dalších obrazů prorockého dramatu budoucích událostí se Jan nezaměřil na to, aby důkladně popisoval všechny události a detaily spojené s Tisíciletým královstvím Pána Ježíše Krista, protože to nebylo záměrem Ducha svatého, nebeského autora knihy Zjevení, tímto problémem se totiž velmi podrobně zabývají četná proroctví Starého zákona, jako jsou: Ž 2; 45; 72; 149; Iz 2,2-4; 4,2-6; 9,5.6; 11,4-9; 32; 60; Jr 23,5.6; 31,31-34; 33,14-16; Ez 20,40-44; 34,23-31; 37,21-28; Da 2; 7; 0z 14,4-7; Jo 3,21-26; Am 9,11-15; Abd 17-21; Mi 4,1-7; Sf 3,9-20; Za 9,10; 14,8-21.

Zcela podobně vypadala otázka vzetí Církve, učení o vtržení totiž nebylo zahrnuto do prorockého programu knihy Zjevení. Stalo se to určitě proto, že Duch svatý věnoval dostatečný prostor doktríně o vtržení církve v učení apoštolů, obsaženém v knihách Nového zákona.

Apoštol Jan přechází tedy velmi rychle přes všechny detaily prorocké vize Tisíciletého království a omezuje se jen na sdělení skutečnosti existence Mesiášova království a délky

jeho trvání, načež nás bezprostředně uvádí do finální události Tisíciletého království, kdy bude satan propuštěn ze svého vězení. Velký, všemohoucí suverénní Bůh ve své dokonalé moudrosti a vševědoucnosti dovolí satanovi vyjít na svobodu a dovolí mu, ale naposledy, realizaci jeho poslední podvodnou bitvu. Kdo z lidí by byl schopen předvídat takový průběh událostí?

Výraz „dovrší se“ (v. 7) pochází z řeckého termínu TELEO, což znamená „dovést k cíli nebo konci“. Stejné slovo bylo použito ve verších 3 a 5. Vzpomínané vězení v uvedeném verši byla skutečně propast, do které byl satan uvržen a uzamčen na začátku tisíciletí.

Po opuštění propasti satan nebude ztrácet čas hodnocením výsledků své dosavadní strategie, ale neprodleně začne organizovat poslední darebnou kampaň, zahrnující svým dosahem celý svět, „a vyjde, aby oklamal národy ve všech čtyřech úhlech světa, Góga i Magóga. Shromáždí je k boji a bude jich jako písku v moři“ (v. 8). Naskýtá se otázka: Jak bude možné, že po ukončení nádherné a požehnané vlády Božího Pomazaného a krále, Pána Ježíše Krista ve slávě a moci bude satan schopen svést nesčetné masy lidí ze všech národů? Bude to možné proto, že:

Za prvé, do Tisíciletého království národy vejdou ve svých přirozených tělech, schopných pádu a hříchu, se starou hříšnou přirozeností.

Za druhé, v době Tisíciletého království až do jeho konce lidé nebudou nuceni stanout před nutností volby mezi satanem a Kristem, protože satan bude uvězněn a nebude lidi svádět.

Za třetí, ne všichni lidé, dokonce ani v Tisíciletém království budou znovuzrození, mnozí z nich uznají Kristovu vládu jen navenek, bez vnitřního přesvědčení, bez obnoveného srdce.

Za čtvrté, každý člověk musí projít zkouškou a zkušeností, aby absolutně nikdo z lidí neměl výmluvu před Bohem (Ř 2,12; 3,19).

Bible říká, že za všech dob dějin spásy člověk vždycky selhal v poslední zkoušce.

V době nevinnosti člověk selhal, protože porušil jen jediný příkaz, který mu byl dán (1M 2,16.17)

V době svědomí (poznání dobra i zla) člověk selhal, protože si zvolil korupci a násilí, zkaženost a nečistotu (1M 4,1-6

V době lidské vlády člověk selhal, protože zavedl modlářství a vlastní bezbožné vlády a obrátil se zády k Bohu Stvořiteli i Bohu vládci (1M 9,18-11,9).

V době zákona (Božího práva) člověk selhal, protože odmítl všechna Boží přikázání a ukřižoval Pána slávy (Sk 3,13-15; 5,30-32; 7,51-53; 13,26-30).

V době milosti (Církve, Spasení, Ducha svatého), na jejímž konci žijeme dnes, člověk selhal, protože se projevil jako kompletně neschopný ocenit takovou úžasnou milost a milosrdenství projevené v Pánu Ježíši, zavrhl evangelium a boří se stále hlouběji do bahna hříchu a nečistoty (Ř 1,18-32; Ef 4,17-19; Fp 3,18.19; 2Te 1,6-12; 1Tm 4,1-3; 2Tm 3,1-9).

V době Tisíciletého království v konečném vyrovnání člověk opět selže, protože poslechne svůdné pokusy satana, propuštěného na krátký čas z propasti, který využije příležitost a pokusí se zkřížit a zmařit Boží plány, a svede národy k poslední vzpouře proti Bohu.

Historie lidské existence je tragicky smutná, ale potvrzuje velkou nadčasovou pravdu, že srdce člověka je nevyléčitelně zkažené (1M 6,5; Jr 17,9; Ř 3,10-19). A tak tedy poslední pokus člověka nad veškerou pochybnost ukáže a zdůvodní, že **člověk v každé situaci a za všech okolností bez Boží milosti a bez znovuzrození, zůstává se srdcem náchylným ke hříchu a zlu, a zůstává v nepřátelském postoji vůči Bohu**.

Při té příležitosti vyvstává také další, rovněž důležitá otázka: proč Bůh přistoupí na satanovu konečnou ničitelskou činnost? Robert Govett, biblista a autor obsáhlého komentáře knihy Zjevení, se pokouší o odpověď. Govett si myslí, že existují čtyři zásadní důvody, proč bude satan ještě jednou, nakrátko, propuštěn po skončení Tisíciletého království.

1) aby dokázal, že člověk dokonce i v nejpříznivějších okolnostech do hříchu, bude-li ponechán své vlastní volbě,
2) aby dokázal Boží vševědoucnost a absolutní schopnost předvídavosti Boha, který zjevuje mnohem dříve zjevuje své plány a ustanovení,
3) aby dokázal neměnnou a nevratnou zlost satana,
4) aby ospravedlnil účel věčného zatracení, tzn. ukázat neměnný charakter zlých lidí, dokonce i za doby Boží vlády po tak dlouhou dobu (Robert Govett, *The Apocalypse Expounded by Scripture*, str. 506-508).

Prorocký text 8. verše při popisu národů svedených satanem užívá termín „Gog a Magog“ bez jakéhokoliv dalšího vysvětlení. Z kontextu však velmi jasně vyplývá, že to nebude tatáž událost, kterou popisoval prorok Ezechiel v 38. a 39. kapitole, kde vystupují také Gog a Magog, ale že se uskuteční o tisíc let později od události popisované Ezechielem. Pro porovnání může velmi dobře posloužit několik významných rozdílů mezi těmito dvěma událostmi.

Kniha Ezechiele popisuje invazi „severní konfederace národů“ pod vůdcem Gogem ze země Magog, z dalekého severu (Ez 38,6.15; 39,2), kniha Zjevení zase popisuje národy přicházející nejen ze severu, ale ze čtyř stran světa (20,8). Invaze, popisovaná Ezechielem, se odehraje počátkem Kristovy vlády, zatímco událost popsaná v knize Zjevení nastane po ukončení Tisíciletého království. Hordy, popisované v knize Ezechiela, padnou na izraelských horách a jejich těla budou pohřbena, zato svedené národy ve zprávě knihy Zjevení budou zničeny a pohlceny ohněm, který spadne z nebe. Bude to tedy soud s okamžitým účinkem.

V apokalyptickém textu bude satan postavou v popředí, zatímco ve zprávě proroka Ezechiele o satanovi není žádná zmínka. Takže výraz „Gog a Magog“, použitý v textu 20. kapitoly Zjevení navazuje na symboliku největší bitvy, popsané v Písmě svatém se záměrem ukázat její neopakovatelně tragické následky. Bude to poslední povstání, poslední satanova vzpoura, a symbolické vyjádření „Gog a Magog“ mají vyjádřit myšlenku, která se v historickém jazyce vyjadřuje termínem „Waterloo“ (místo poblíž Bruselu, kde v roce 1815 Napoleon utrpěl zdrcující poslední porážku). Biblický text uvádí, že počet satanem

svedených národů bude nespočítatelný, „jako mořského písku“. A tak v poslední gigantické vzpouře lidí a satana proti suverénní Boží vládě je bude čekat apokalyptické „Waterloo“.

9. verš říká, že ty nesčíslné lidské masy se pohrnou „po celé šíři země“ a obklíčí „tábor svatých“ i „milované město“. Oba výrazy se vztahují očividně na „svaté město“ – Jeruzalém, které je v Božím slově často uváděno jako „milované město“ (srov. Ž 78,68; 87,2). Bůh satanovi dovolí, naposledy, obklíčit svaté město, tábor jeho svatých (srov. Iz 60). Bude to jednak poslední projev nepřátelství a nenávisti satana a vzbouřených národů vůči svatému městu, budou se valit s úmyslem se s ním vypořádat, a nepomyslí na to, že pochodují vstříc do náruči smrti. Jejich soud bude náhlý, drtivý a konečný: „Ale sestoupil oheň z nebe a pohltil je.“ Zkáza vzbouřených národů bude mít podobný průběh jako zničení Sodomy a Gomory (srov. 1M 19,24.25). A tak skončí historie vzbouřených národů proti Bohu, a stejně tragický bude konec žalostné satanovy kariéry.

ZNIČENÍ SATANA (20,10)

Zatímco oheň z nebe náhle zničí a pohltí vzbouřené národy, které se vydaly za svůdným hlasem „otce lži“ (J 8,44), satan bude uvržen do jezera ohně a síry. Inspirovaný text v 10. verši klade důraz na skutečnost, že on je svůdce. Satan, který svedl nejprve sám sebe k budování sebevražedné krkolomné kariéry „být roven bohu“ (Iz 14,14), postupně svedl první lidský pár v zahradě Eden (1M 3; srov. 2Ko 11,3), svedl lidstvo ve všech obdobích biblické historie a svádí lidi dodnes (Zj 12,9), jeho klamný charakter se nikdy nezmění až do chvíle jeho definitivního odsouzení (20,8.10). Pro satana a jeho anděly (Mt 25,41; 2Pt 2,4; Ju 6) nebude žádné milosrdenství. Na základě Božího výroku bude satan bez možnosti odvolání uvržen do ohnivého jezera, aby sdílel osud věčného odsouzení s antikristem a falešným prorokem, kteří byli do ohnivého jezera uvrženi před začátkem Tisíciletého království. Antikrist a falešný prorok budou v ohnivém jezeře i ve chvíli, kdy k nim přibude satan. Sloveso užité v 10. verši BASANISTHESONTAI vystupuje ve 3. osobě množného čísla a znamená, že bude mučen dnem i nocí na věky věků nejen ďábel, ale i šelma a falešný prorok. A tak se zde ještě jednou potvrzuje Boží slovo, že smrt není zrušení existence, a odsouzení budou existovat na věky v nekončících se mukách. Originální řecký text velmi důrazně potvrzuje realitu věčného zatracení odsouzených prohlášením, že bude „dnem i nocí“ a „na věky věků“ (ř. EIS TOUS AIONAS TON AIONON). Výraz „na věky věků“ v 10. verši a v 14,11 označuje věčnost, která nikdy nekončí. Ohnivé jezero, připravené pro ďábla a jeho anděly bude rovněž místem věčného odsouzení těch, kdo satana následovali.

SOUD PŘED VELKÝM BÍLÝM TRŮNEM (20,11-15)

Než Bůh uzavře historii lidstva, musí dojít k ještě jedné neobyčejně důležité události, popsané v závěrečné části 20. kapitoly, jmenovitě, bude to soud před velkým bílým trůnem.

Výraz velmi často používaný v této knize „viděl jsem“ otevírá následující fázi prorockého zjevení. V dramatické vizi plné vážnosti uviděl apoštol Jan velký bílý trůn, i Toho, kdo na něm sedí, před jehož obličejem zmizelo nebe i země. Výrazy „velký“ a „bílý“ ukazují na moc a sílu přísného Božího soudu, ale také o čistotě, spravedlnosti a absolutní pravosti jeho výroků.

Text Bible nepředstavuje bezprostředně osobu sedící na trůně, podobně jak tomu bylo ve 4. kapitole, avšak z celosti výpovědí Božího Slova vyplývá, že Pán Ježíš zvítězil a usedl zároveň s Otcem na jeho trůně (3,21). Písmo svaté v této záležitosti podává jasné svědectví, že Pán Ježíš Kristus je ustanoveným Soudcem světa: „Otec nikoho nesoudí, ale všechen soud dal do rukou Synovi“ (J 5,22), „A dal mu moc konat soud, poněvadž je Syn člověka“ (J 5,27). Podobně se k tomuto tématu vyjadřují jiné texty Písma svatého (Mt 19,28; 25,31; 2Ko 5,10). Stejným směrem bylo nasměrováno i poselství apoštolů: „A uložil nám, abychom kázali lidu a dosvědčovali, že je to on, koho Bůh ustanovil za soudce živých i mrtvých“ (Sk 10,42). „Neboť (Bůh) ustanovil den, v němž bude spravedlivě soudit celý svět skrze muže, kterého k tomu určil. Všem lidem o tom poskytl důkaz, když jej vzkřísil z mrtvých“ (Sk 17,31), „… který bude soudit živé i mrtvé, až přijde nastolit své království“ (2Tm 4,1), „Bůh skrze Ježíše Krista bude … soudit, co je skryto v lidech“ (Ř 2,16).

Majestát, moc a autorita sedícího na trůně způsobily, že „před jeho pohledem zmizela země i nebe a už pro ně nebylo místa.“ Z toho vyplývá logický závěr, že soudcovský trůn bude v prostoru, na rozdíl od soudného trůnu Kristova (Bema) v nebi (2Ko 5,10), nebo trůnu jeho slávy v době soudu na živými národy na zemi (Mt 25,1).

Soud před velkým bílým trůnem proběhne po Tisíciletém království na rozdíl od ostatních soudů, které se odehrají před tisíciletím. Soud před trůnem slávy, všeobecně známý jako soud nad živými národy (Mt 25,31-45) se bude zásadně lišit od soudu před velkým bílým trůnem.

Před prvním soudem stanou živé národy (Mt 25,32), před druhým – stanou zemřelí (Zj 20,12). První z nich proběhne před tisíciletím, druhý – po jeho skončení. Prvního soudu se budou účastnit celé národy, ve druhém – individuální jednotliví lidé.

Inspirovaný text říká v 11. verši, že před započetím hrozného soudu před velkým bílým trůnem zmizelo nebe i země a nenašlo se pro ně místo. Toto tvrzení je v plné shodě s celostním učením Písma svatého, že stará země a staré nebe budou zničeny, a na jejich místo budou stvořeny nové nebe a nová země (Zj 21,1; srov. Iz 65,17; 66,22). Četné výpovědi Písma svatého potvrzují tuto biblickou pravdu (Iz 65,17; 66,22; Mt 24,35; L 16,17; 21,33; 2Pt 3,10-13). Apoštol Petr ve své zprávě na toto téma píše: „Pánův den přijde jako zloděj v noci. V něm nebesa s rachotem pominou, prvky se žárem uvolní a **země a její činy budou spáleny“** (2Pt 3,10). A Petr říká dál: „**Když tedy se toto vše rozplyne**, jak svatě a zbožně musíte žít vy, kteří dychtivě očekáváte příchod Božího dne! V něm **se nebesa roztaví v ohni** a živly se rozpustí žárem. Podle jeho slibu **čekáme nové nebe a novou zemi**, ve kterých přebývá spravedlnost“ (v. 11-13). Je zcela pochopitelné, že současné nebe i země musejí pominout už jen proto, že by byly svědky vzpoury, úpadku a dlouhodobé svůdné činnosti satana, pádu do hříchu prvního lidského páru a všeho, co následovalo, hříchu celého lidstva.

Po skončení potopy Bůh Noémovi oznámil, že země jednou bude mít svůj konec: „Setba i žeň a chlad i žár, léto i zima a den i noc nikdy nepřestanou po všechny dny země“ (1M 8,22). Tuto pravdu stvrdil i Pán Ježíš: „Nebe a země pominou…“ (Mt 24,35). „Amen, pravím vám, dokud nepomine nebe a země, nepomine ani jediné písmenko ani jediná čárka ze Zákona, dokud se všechno nestane“ (Mt 5,18). Slova podobného obsahu pověděl velmi slavnostně,

s velkým pomazáním inspirovaný autor listu Židům: „Ty, Pane, jsi na počátku založil zemi, i nebesa jsou dílem tvých rukou. Ona pominou, ty však zůstáváš; nebesa zvetšejí jako oděv,

12 svineš je jako plášť a jako šat se změní, ty však jsi stále týž a tvá léta nikdy neustanou“ (Žd 1,10-12; srov. Ž 102,26-28). Týž inspirovaný autor píše na toto téma ještě jednou: „Jeho hlas tehdy zatřásl zemí, nyní však slibuje: `Ještě jednou otřesu´ nejen `zemí´, nýbrž i `nebem´. Těmito slovy naznačuje, že otřese vším stvořením a promění je, aby zůstalo jen to, co je neotřesitelné“ (Žd 12,26.27).

Místo současné země a současných nebes, zničených hříchem, zaujmou nová země a nové nebe: „Ten, který seděl na trůnu, řekl: "Hle, všecko tvořím nové." A řekl: "Napiš: Tato slova jsou věrná a pravá" (Zj 21,5).

Ve druhé vizi, která navazuje na předchozí a tvoří jedinou dramatickou scénu soudu nad mrtvými, apoštol Jan v této kapitole používá naposledy známá slova: „viděl jsem…“ a říká, že předmětem jeho vize byli zemřelí, velcí i malí, stojící před trůnem a čekající na soud. Byli to zemřelí, kteří nevstali v době prvního vzkříšení (srov. Da 12,2; J 5,29; Sk 24,15; Zj 20,5). Ti vstanou teď, po tisíci letech k soudu. Soud před velkým bílým trůnem (nazývaným také Posledním soudem) zahrne všechny nespasené, kteří zemřeli od stvoření světa až po jeho konec. Náš text to vyjadřuje všeobecně slovy: „velcí i malí“. Velcí nejsou příliš velcí, a malí ne příliš nepatrní, aby neměli stanout před soudním trůnem. Stanou tam vedle sebe: žebráci i králové. Všichni, všichni bez výjimky! Nikdo tam nebude chybět.

Vyjádření „velcí i malí“, které v této knize bylo použito čtyřikrát (11,18; 13,16; 19,5.18) naznačuje, že mrtví, stojící před trůnem, se rekrutují z různých společenských vrstev a zobrazují různé stupně pozemské velikosti. Skutečnost, že všichni stojí před trůnem znamená, že jsou ve stavu očekávání soudního výroku bez možnosti odvolání. Bude to vyplnění obecně závazného principu, že „Lidem je určeno jednou zemřít, a potom je čeká soud“ (Žd 9,27). Boží soud proběhne na základě knih, které budou k dispozici: **Kniha života** se týká očividně výlučně jen těch, kteří se narodili znovu, jsou spaseni a mají věčný život (srov. 2M 32,32; Ž 69,29; 139,16; Da 12,1; L 10,20; Fp 4,3; Zj 3,5; 21,15).

Knihy skutků, uvedené v textu v množném čísle, obsahují zápis všech lidských činů. Mrtví budou souzeni na základě zápisů, zvláštního rejstříku jejich činů, ale budou odsouzeni, protože nepřijali Boží záchranu a jejich jména nebyla zapsána do knihy života (srov. 13,8; 17,8). A i když všichni lidé budou souzeni spravedlivě podle rejstříku svých činů, přesto rozhodujícím faktorem o tom, kde stráví věčnost, bude přesto kniha života: S Bohem, anebo bez Boha. Soud před velkým bílým trůnem bude totiž nejvyšším a konečným soudem, kde už nebude žádná další instance anebo odvolání. Výrok jednou vynesený na základě soudních knih bude pravomocný pro celou věčnost.

13. verš hovoří o vzkříšení nespasených, bude to tedy druhé vzkříšení (Zj 20,5), vzkříšení nespravedlivých (Sk 24,15), zmrtvýchvstání k soudu (J 5,29), k ostudě a věčnému odsouzení (Da 12,2). Inspirovaný text říká, že se nejen otevřou hroby, aby vydaly své mrtvé, ale moře vydá ty, kdo v něm ztratili svůj život. V další části 13. verše proroctví uvádí, že podobným způsobem vydají své oběti: **smrt** (ř. THANATOS), i **místo zemřelých** (záhrobí) – (ř. HADES); smrt je spojena s lidskými těly, hádes je oproti tomu spojen s lidskými dušemi, a tak tedy

smrt i hádes budou muset vydat mrtvé, kteří v nich byli. V protestantské části obecně užívaném Varšavském překladu byl termín „hádes“ nesprávně přeložen jako „PEKLO“ (Mt 11,23; L 10,15; Mt 16,18; Zj 1,18; 6,8; 20,13.14). Rovněž ŠEOL (krajina zemřelých ve Starém zákoně) jakož i HADES (novozákonní ekvivalent) se vztahují k přechodnému stavu od chvíle fyzické smrti až do chvíle zmrtvýchvstání, odsud závěr, že pobyt v hádesu současný a skončí zmrtvýchvstáním. Oba termíny, popisující zemi zemřelých: šeol i hádes, byly v Písmě svatém představeny jako přechodný stav, a ne jako místo věčného pobytu zemřelých, protože všichni umřeli, i když v různé době (před nebo po tisíciletí) budou vzkříšením vyvedeni z místa zemřelých. Tyto termíny rovněž vůbec nesouvisí s místem věčného odsouzení.

Písmo říká jasně, že místem věčného odsouzení bude „ohnivé jezero“ (ř. GEHENNA – Zj 20,14.15), známé z jiných míst jako **„ohnivé jezero, hořící sírou“** (19,20; srov. 20,10; 21,8). Je tedy třeba správně rozlišovat mezi HÁDESEM, místem mrtvých, přechodným stavem zemřelých mezi smrtí a zmrtvýchvstáním, ve kterém nespasení již teď prožívají počátek utrpení (L 16,23-25), po němž stanou k soudu před velkým bílým trůnem (Zj 20,12) a mezi GEHENNOU, věčným zatracením odsouzených u posledního soudu u velkého bílého trůnu, kteří budou uvrženi do ohnivého jezera, o nichž byla řeč v uvedeném probíraném úseku biblického proroctví. Označení GEHENNA je spojeno s údolím HINNOM, rozprostírajícím se jižně od jeruzalémských hradeb, kde se od nepaměti z města vyhazoval odpad a nečistota všelikého druhu a spaloval se v ohni, který tam neustále hořel. Ve své zvěsti Pán Ježíš často mluvil o nehasnoucím ohni GEHENNY (srov. Mt 5,22.29.30; 10,28;18,9; atd.).

Když smrt vydá své poslední oběti a poslední duše opustí ponuré a chmurné jeskyně hádesu, tehdy budou smrt i hádes zbytečné a k ničemu, a tak budou uvrženy do ohnivého jezera, shodně s prorockým zjevením apoštola Pavla, který řekl: „Jako poslední nepřítel bude přemožena smrt“ (1Ko 15,26). Smrt bude uvržena do gehenny, ohnivého jezera, které svatý text knihy Zjevení nazývá „druhou smrtí“ (20,14; srov. 21,8). Tímto tragickým výsledkem a smutným akordem skončí nejen historie lidstva, ale i poslední, nejkrutější soud v lidských dějinách: „A kdo nebyl zapsán v knize života, byl uvržen do hořícího jezera“ (v. 15). Odsouzenci přijdou na místo, které si zvolili sami již na zemi, do ohnivého jezera, kde již všichni Boží nepřátelé našli své věčné určení:

1) antikrist (Zj 19,20)
2) falešný prorok (Zj 19,20)
3) satan (Zj 20,10)
4) satanovi andělé (Mt 25,41, Ju 6; 2Pt 2,4)
5) hádes (Zj 20,14)
6) smrt (Zj 20,14) – poslední Boží nepřítel (1Ko 15,26)
7) odsouzení lidé (Zj 20,15; 21,8).

Úplně na konci tedy do země věčné záhuby dorazí poslední smrtelný zástup s ortelem věčné záhuby. Takto Všemohoucí Bůh, milosrdný, ale i spravedlivý zdůvodní, že věčný oheň nebyl určen pro lidi, ale pro ďábla a jeho anděly, lidé tam však najdou své konečné určení jen proto, že odmítli předivnou Boží milost v Pánu Ježíši Kristu a pohrdli jeho spasením. „Tam bude pláč a skřípění zubů!“ – říká nejvyšší autorita – Nejvyšší soudce, Pán Ježíš Kristus (Mt 8,12; 13,42.50; 22,13; 24,51; 25,30). **„Je hrozné upadnout do ruky živého Boha“** (Žd 10,31).

„Pán neotálí splnit svá zaslíbení, jak si to někteří vykládají, nýbrž má s námi trpělivost, protože si nepřeje, aby někdo zahynul, ale chce, aby všichni dospěli k pokání“ (2Pt 3,9).

21. kapitola

NOVÉ NEBE A NOVÁ ZEMĚ

VIZE NOVÉHO NEBE A NOVÉ ZEMĚ (21,1)

Po skončení noční můry hrozného soudu před velkým bílým trůnem, popsané na konci 20. kapitoly v následující vizi apoštol Jan uviděl nové nebe a novou zemi (v. 1). První nebe a první země pominuly, byly totiž památníky vzpoury vůči Bohu jak padlých andělů, tak i padlých lidí. Zemi, na které žijeme, Bůh proklel při pádu člověka (1M 3,17; 5,29; Iz 24,5.6; Ř 8,20.24), a ani nebesa nejsou čistá v Božích očích (Jb 15,15), proto též prorocké slovo uvádí, že před obličejem toho, který sedí na trůně, zmizela země i nebe a už pro ně nebylo místo (20,11).

Výrazem „A viděl jsem“ začínající prorocké zprávy 21. kapitoly začíná následující fáze prorockého zjevení.

Nové nebe a nová země, ukázané v poslední apokalyptické vizi určitě nebudou obnovené či zrestaurované, ale stvořeny úplně znovu. Současně tři čtvrtiny povrchu zeměkoule tvoří vody moří a oceánů, na nové zemi už nebude moře s výjimkou řeky života, uvedené v 22,1. Je to jasný biblický důkaz, hovořící o ukončení starého řádu stvoření (2M 20,11; Ez 48,28).

Pouze několik textů Písma hovoří o novém nebi a o nové zemi, a to nejčastěji v kontextu událostí Tisíciletého království (srov. Iz 65,17; 66,22; 2Pt 3,13). Protože každý z těchto tří výše citovaných hlavních textů má do určité míry souvislost s tisíciletím, působí to biblistům určitý druh rozpaků. Je však třeba poznamenat, že v biblickém proroctví se dost často vyskytuje princip, že události chronologicky od sebe značně vzdálené se v textu vyskytují v bezprostředním sousedství, např. proroctví mluvící o prvním a druhém příchodu Pána Ježíše v Písmě svatém vystupují vedle sebe, i když je dělí vzdálenost dvou tisíců let (Iz 61,1.2; srov. L 4,17-19; Za 9,9.10). Zcela podobným způsobem je to se vzkříšením spravedlivých a bezbožných, popsané v témže verši a vzdáleným od sebe tisíc let (Da 12,2; J 5,29; Sk 24,15). Rovněž prorok Malachiáš mluví v jednom verši o druhém příchodu Pána Ježíše (3,23) a v následujícím verši mluví o příchodu prvním (3,24). Podobně apoštol Petr ve svém druhém listu mluví o Dnu Páně, který začne před Tisíciletým královstvím, a zároveň mluví o zničení nebes a země ohněm, ke kterému dojde až po tisíci letech (2Pt 3,10-13).

21. kapitola se zásadně zabývá popisem věčnosti, což dokazuje absence moří (v. 1), zatímco v Tisíciletém království podle zpráv Bible, bude vody hojnost (srov. Ž 72,8; Iz 11,9.11; Ez 47 kap.; 48,28; Ab 2,14; Za 9,10; 14,8).

VIZE NOVÉHO JERUZALÉMA (21,2-8)

Během toho, co byl apoštol Jan v prorocké vizi přenesen v duchu do věčnosti, pozoroval a obdivoval nové nebe a novou zemi, jeho zrak oslnil nádherný, dosud nevídaný pohled: svaté město, Nový Jeruzalém, sestupující od Boha z nebe, připravené jako ozdobená nevěsta pro

svého muže. Toto nádherné, svaté město bylo připraveno pro Kristovu Nevěstu jako místo věčného života spolu s Ženichem – Pánem Ježíšem Kristem. Duch svatý v prorockém textu hovoří, že to svaté město bylo „**připravené**“. Bude to vyplnění korunního slibu Pána Ježíše, který na konci své pozemské služby řekl: „Vaše srdce ať se nechvěje úzkostí! Věříte v Boha, věřte i ve mne. V domě mého Otce je mnoho příbytků… Jdu, abych vám připravil místo“ (J 14,1-3). V obou textech bylo použito stejné řecké slovo: HETOIMADZO – připravuji. A tak svaté město, Nový Jeruzalém, bude **připraveným** obydlím pro Kristovu Nevěstu, jak to nádherně popsal apoštol Pavel: „Co oko nevidělo a ucho neslyšelo, co ani člověku na mysl nepřišlo, **připravil** Bůh těm, kdo ho milují“ (1Ko 2,9).

Výraz „svaté město, Nový Jeruzalém“ je úplným protikladem hříšného, zemského, starého Jeruzaléma, které bylo duchovně srovnáno se Sodomou (11,8). V Matoušově evangelium byl nazván pozemský Jeruzalém „svatým městem“ (4,5; 27,53). Pán Ježíš Kristus v knize Zjevení nazývá Nový Jeruzalém „městem mého Boha“ (3,12), popis Nového Jeruzaléma „sestupujícího z nebe od Boha“ (21,2.10; srov. 3,12) – činnost v přítomnosti průběžná – zdá se poukazovat na satelitní polohu Nového Jeruzaléma ve vztahu k nové zemi a novému nebi. Od té doby Pánem Ježíšem připravené místo (J 14,1-3; Zj 21,2) bude existovat ve chvíli vzetí církve, bude to tedy velmi pravděpodobné, že „NEBESKÝ JERUZALÉM“ (Ga 4,26; Žd 12,22; srov. Žd 11,10.16) bude satelitní nebeskou rezidencí Krále králů a jeho Nevěsty (Manželky) v době Tisíciletého království. Jediné vykreslení „svatého města“: „jako ozdobená nevěsta pro svého muže“ svědčí o tom, že tu jde o Církev, Tělo Kristovo, představeného v symbolice Nového zákona obrazem Milované (Snoubenky) (2Ko 11,2), na rozdíl od Izraele, který byl v knihách Starého zákona představován obrazem „manželky Jahve“ (Iz 54,5.6; Jr 3,14; text hebr.: 31,32 – text hebr.).

Během prohlížení nových nebes, nové země a Nového Jeruzaléma uslyšel apoštol Jan mocný hlas z nebe, říkající: „Hle, příbytek Boží uprostřed lidí, Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid; on sám, jejich Bůh, bude s nimi“ (v. 3). Je to poslední z jednadvacíti zmínek knihy Zjevení v souvislosti s „mocným hlasem“. Skutečnost, že apoštol slyšel mocný hlas svědčí o tom, že následující zjevení bude důležité a autoritativní.

Hlas z nebe přináší nádherné zprávy, že Bůh bydlí na věky uprostřed svých draze vykoupených zástupů. Bude to nezkalené a nekončící společenství Velkého tvůrce se svým vykoupeným stvořením, Otce se svými dětmi (1J 3,1.2). Nastane splnění Božího slibu očekávaného po tisíciletí: „Zřídím si mezi vámi příbytek … a budu vám Bohem a vy budete mým lidem“ (3M 26,11.12; Ez 37,27; 2Ko 6,16). Stan setkání, ve kterém Bůh přebýval uprostřed Izraele v době putování pouští (2M 25,8; 29,45.46; 40,34) a svatyně, vybudovaná Šalomounem v Jeruzalémě (1Kr 8,10.11) byly pouze stínem přicházející nádherné skutečnosti, projevené ve věčném rozměru – Nového Jeruzaléma, kdy sám Bůh umístí svůj příbytek mezi lidmi a bude bydlet s nimi (pojem „bydlet“, r. SKENOO, je slovesný tvar, odvozený od podstatného jména SKENE – stan, srov. J 1,14; Zj 7,15; 12,12; 13,6).

Boží přítomnost uprostřed vykoupených bude výrazem společenství a požehnání. Obyvatelé Nového Jeruzaléma budou Božím lidem, a Bůh nebude jenom s nimi, ale bude jejich Bohem. Boží přítomnost přinese spaseným dokonalé štěstí, plnost pokoje, blaha i radosti. Jako důkaz této s ničím nesrovnatelné nádheře života v těsné nezkalené blízkosti

s Bohem říká svatý text, že sám Bůh „setře jim každou slzu s očí“ (v. 4). Už nebude hořkých vzpomínek způsobených našimi hříchy (Iz 43,25; Jr 31,34; Žd 8,12), nebude důvodu a příčin k tomu, abychom prolévali slzy. Milující ruka našeho Otce setře každou slzu, a smrti už nebude, ani smutku, ani nářku a bolesti (dřiny), protože první věci pominuly.

Duch svatý nádherným způsobem vykresluje překrásný obraz štěstí a krásy věčného života nejprve tak, že nám ukazuje spoustu věcí, které pominuly: staré nebe (21,1), stará země (21,1), moře (21,1) a které už nebudou: smrt, smutek, nářek, bolest (21,4), svatyně (21,22), slunce (21,23; 22,5), měsíc (21,23), a noc (21,25; 22,5), ani světlo lampy (22,5), nebude už hřích (21, 27; srov. 21,8), nebude nic nečistého (21,27) ani prokletého (21,3), a následně Duch svatý cituje sedícího na trůnu: „Hle, všecko tvořím nové“ (v. 5). V novém dokonalém světě bude nové všechno: nové nebe a nová země (21,1), Nový Jeruzalém (21,2), řeka života (22,1), strom života (22,2), ale dostat se tam může pouze nový člověk (Ef 2,15; 4,24; Ko 3,10), tedy znovuzrozený (J 3,3; 1Pt 1,23; 2,2), který se stal novým stvořením (2Ko 5,17; Ga 6,15) s proměněným a vykoupeným tělem (Fp 3,21; Ř 8,23), mající nové srdce (Ez 18,31; 36,26) a nového ducha (Ez 11,19), mající nové jméno (Zj 2,17) a novou píseň (Zj 5,9.10), jdoucí novou cestou (Žd 10,19), která vede do Nového Jeruzaléma (Zj 3,12). Řecký Nový zákon v těchto citovaných textech používá pro výraz „nový“ termín „KAINOS“, tzn. nový – v naprostém protikladu vůči starému. Při této příležitosti je dobré poznamenat, že Nový zákon v řeckém originále používá ještě jiný termín „nový“ – ř. „NEOS“, v souvislosti s časem předešlých věcí, např. nová smlouva ve srovnání se starou smlouvou (Mojžíšovou – srov. Žd 12,24), nové víno, tzn. mladé, nedávno vyrobené (Mt 9,17), ale pokud jde o „kalich nový v království svého Otce“ (Mt 26,29; Mk 14,25), řecký text používá termín „KAINOS“, protože bude zcela jiného charakteru než víno, se kterým se setkáváme na zemi.

Apoštol Jan, zaposlouchaný s maximálním soustředěním na mocná slova z úst sedícího na trůnu dostal následující kategorický rozkaz: „Napiš: Tato slova jsou věrná a pravá“ (v. 5). Tento jasný pokyn napsání obsahu knihy Zjevení nalézáme v této knize dvanáctkrát, ve verši 5. opět naposledy (1,11.19; 2,1.8.12.18; 3,1.7.14; 14,13; 19,9; 21,5), což znamená, že celý obsah knihy Zjevení má nejvyšší důležitost. V knize Zjevení se třikrát setkáváme s tvrzením, že „tato slova jsou věrná a pravá“ (19,9; 21,5; 22,6), což je neporušitelnou pečetí suverénního prorockého charakteru knihy Zjevení.

6. verš znamená kontinuitu slavnostní deklarace, pocházející z úst sedícího na trůnu, který teď činí důležité prohlášení: „Již se vyplnila. Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec.“ V knize Zjevení se dvakrát ozval mocný hlas od trůnu, prohlašující „Už se stalo.“ Poprvé to bylo po dokončení dramatu Božích soudů (16,17), a pak teď, kdy všemohoucí Stvořitel před tváří všeho stvoření oznamuje, že činí vše nové (v. 5). Boží dílo tedy bylo dokončeno a Boží cíle byly dosaženy. A tak, jak to bylo na začátku při stvoření vesmíru byl velký Bůh alfou i omegou, tak i teď, při jeho dokončení, tentýž všemohoucí Bůh Stvořitel, Zachránce a Dokonavatel se znovu ukazuje jako ALFA I OMEGA, počátek i konec. Toto důležité Boží prohlášení určuje konečnou etapu historii lidstva v pozemském rozměru času před započetím věčnosti bez hranic.

Boží titul „POČÁTEK i KONEC“, se kterým se setkáváme třikrát v knize Izajáše (41,4; 44,6; 48,12) a také v knize Zjevení (21,6), Pán Ježíš Kristus, Bůh – člověk vztahuje na sebe (Zj 1,8;

22,13). Ten velký, věčný Bůh byl před počátkem všech věcí, a nic ho nemůže přesahovat. Vize Nového Jeruzaléma v první části uvažované kapitoly uzavírají 3 nádherné Boží sliby:

(1) Voda života

V závěrečné části 6. verše se setkáváme s prvním z nich: „Tomu, kdo žízní, dám napít zadarmo z pramene vody živé.“ Svatý text zde podtrhuje velmi důležitý detail, že Bůh dá zdarma napít živé vody **tomu, kdo žízní**. Pouze a jedině v něm může lidská duše najít plnost všeho a úplnou satisfakci ve všech oblastech života (Ef 3,19-21; Fp 4,19). Podobné ujištění bylo dáno svatým mučedníkům z dob Velkého soužení (7,17). Tento slib se týká přebohaté hojnosti Božích požehnání, které se sebou nese věčný život ve společenství s Bohem (Ef 1,17.18), jak to zaslíbil milostivý a milosrdný Bůh ve Starém zákoně (Iz 55,1), a následně realizoval v plné šíři v osobně Pána Ježíše Krista (J 4,10.13.14).

(2) Dědictví v nebesích (v. 7)

Druhý slib, zaměřený na adresu oslavených svatých, byl dán všem **těm, kdo zvítězí**. V Písmu svatém se obvykle Boží sliby týkají těch, kteří dosáhli triumfu ve víře (2Tm 4,6-8), anebo nesli mučednickou palmu (Zj 2,10; 7,13-17; 12,11). To jsou sliby, spojené nejčastěji s jakýmsi ojedinělým aspektem Božího požehnání (např. Mt 5,5; 19,29; 25,34; 1Ko 6,2.3; Žd 1,14; 9,15; 1Pt 1,3.4; 3,9; 1J 5,5). V tomto slibu jsou totiž shrnuty všechny sliby generálně: „Vítěz zdědí vše“.

Sliby vítězům byly obsaženy především v poselství zmrtvýchvstalého Pána sedmi sborům (Zj 2,711.17.26-28; 3,5.12.21), dále v prostřední části knihy (12,11) a kromě toho v listu Korintským (1Ko 3,21-23). Apoštol Jan ve svém listě píše, že všichni opravdoví věřící jsou vítězi (1J 5,4.5), a tak tedy tento slib byl dán všem Božím dětem, a ne jen nějaké „duchovní elitě“. Poněvadž jsme Božími dětmi (1J 3,1.2), zdědíme vše.

Po požáru Chicaga v roce 1871 se známý evangelista Dwight L. Moody vydal na prohlídku zbytků svého domu. Provázel ho jeden z jeho přátel, který, když uviděl ruiny spáleniště, chtěl potěšit svého partnera, řekl: „Je mi to hrozně líto, že jsi přišel o vše.“ „Ne,“ odpověděl Moody, „uvažuješ nesprávně, zůstalo zachováno mnohem víc, než jsem ztratil.“ – „Jak to myslíš?“ – zeptal se přítel zvědavě. „Nevěděl jsem, že jsi byl tak bohatý.“ Moody otevřel Bibli a přečetl mu slovo z knihy Zjevení 21,7: „Kdo vítězí, dostane toto vše za dědictví. Já mu budu Bohem“.

(3) Boží příbuzenství (v. 7b)

S druhým slibem souvisí velmi úzce slib třetí: „já mu budu Bohem a on mi bude synem.“ Bible říká, že zde na zemi jsme poutníci, cizinci a příchozí (1Pt 2,11), ale v nebi budeme spoluobyvateli svatých a domácími Božími (Ef 2,19). Díky oběti Pána Ježíše Krista jsme byli uznáni za Boží syny (J 1,12; Ga 4,4-7; Ef 1,5; Ga 3,26; Ř 8,14-17), až dojde vykoupení našeho těla ve chvíli vtržení, tehdy dojde k plné realizaci našeho synovství (Ř 8,23; Ga 5,5; 2Ko 5,1-2; Ř 8,19; Fp 3,20.21; Ko 3,4.

V celkovém kontrastu k bohatým požehnáním, neslýchaným privilegiím a **nádhernému dědictví** Božích dětí hovoří svatý text o neblahém a **tragickém dědictví**, které čeká ty, kdo vědomě zavrhli Boží milost a znevážili nabídku spásy v Pánu Ježíši Kristu, jejichž konečným

údělem bez možnosti odvolání bude jezero hořící ohněm a sírou (v. 8). To nebude chvilkové trápení, ale věčný a neodvolatelný soud, hrozná nikdy nekončící agónie v ohni, který nikdy nehasne. Prorocký text zde uvádí 8 různých skupin nespasených lidí:

1) **Bázliví** (zbabělci, malomyslní), lidé, kteří se báli anebo styděli přijít k Pánu Ježíši, vyznat ho před lidmi a následovat ho bez ohledu na následky (srov. J 7,13; 9,22; 12,42.43.48)
2) **Nevěřící**, to jsou lidé, kteří znali Boží vůli, ale vědomě zavrhli jeho slovo a pohrdli jeho záchranou v Pánu Ježíši Kristu (L 22,67; J 3,18; 5,40-47; 6,36; 8,24.45; 10,25.26; 2Ko 4,4; Tt 1,15.16; Žd 3,12).
3) **Nečistí** (nestydatí, špinaví, ohavní), to jsou zvrácení lidé, kteří se dopouštěli ohavných a nechutných hříchů nečistoty, podobných hříchům obyvatel Sodomy (srov. Ř 1.kap), a které postihl správný trest ohně a síry, spadlých z nebe (1M 19.kap.). Podobný trest věčné záhuby potká tyto nečisté lidi v jezeře ohně a síry. Výraz „špinaví“ je třeba chápat v širších souvislostech vztahujících se k mravní, náboženské či fyzické nečistoty (srov. Zj 17,4.5; 21,27; Tt 1,15.16).
4) **Vrahové.** V knize Genesis Bůh při uzavření smlouvy s Noemem stanovil právo ochrany života (1M 9,6), zapovídající pod trestem smrti zabití jiného člověka. Bible přísně stigmatizuje páchání vražd všeho druhu (2M 20,13; 21,12; 3M 24,17) (viz Henryk Turkanik *„Dekalog“*, vydavatelství LASKA I POKÓJ, 1988, str. 105-115). Boží slovo také říká, že vrahové nebudou nikdy dědici Božího království (Ga 5,21; srov. Ř 1,29; 1J 3,15; Zj 22,15).
5) **Smilníci** (ř. PORNOIS). Boží slovo říká, že zvláštní Boží soud byl rezervován pro smilníky a svůdce, jakož i všechny, kdo vedou nečistý a nemorální sexuální život, kteří poskvrňují čistotu manželství (Žd 13,4). Bible říká, že cizoložníci a smilníci jsou kandidáty věčného zatracení (1Ko 6,9.10; Ga 5,19-21; Ef 5,5; Ko 3,5.6; Zj 22,15) (srov. *Dekalog,* str. 117-126).
6) **Čarodějové** (ř. FARMAKOIS). V Mojžíšově zákoně byl stanoven trest smrti pro ty, kdo se zabývali čarováním, věštěním, kouzelnictvím či vyvoláváním duchů (2M 22,18; 5M 18,10-12; 3M 19,26; 20,6) (srov. Dekalog, str. 41-53). Nový zákon tento hrozný seznam magických praktik doplňuj novou kategorií kouzel, nazývaných řecky FARMAKEIA (Ga 5,20; Zj 9,21; 18,23; 21,8; 22,15). Ve starověkém Řecku bylo jako FARMAKEIA nazýváno používání mixu narkotik a jedovatých bylin za pomocí zaříkávání, kouzel, čarodějnictví a zaklínadel, používaných v magii.
7) **Modláři** (uctívající modly). To jsou lidé, kteří postavili nějakou osobu, věc či záležitost na místo příslušející výhradně Bohu (srov. Iz 42,8; Mt 10,28; 1Ko 6,9.10; 1J 5,21). Písmo svaté ostře odsuzuje vzdávání pocty modlám a důrazně varuje, že modláři nebudou dědici Božího království (1Ko 6,9.10; Ga 5,20.21; Ef 5,5; Ko 3,5.6; Zj 22,15).
8) **Lháři** Bible říká, že prvním lhářem byl satan, a proto byl nazván otcem lži (J 8,44; 1M 3,1-5; 1J 2,21-23). A tak všichni, kdo půjdou ve stopách otce lži a velkého protivníka Boží pravdy, a lháři všeho druhu, různého stupně i rozmanitého charakteru (srov. „Dekalog“ str. 145-150) budou muset sdílet osud svého „táty“ arcilháře (20,10; 21,27; 22,15).

V závěrečné části 8. verše inspirovaný text píše o jezeře hořící ohněm a sírou. V řeckém textu je zde užit přítomný čas; toto jezero hoří a jeho oheň se nikdy nevyčerpá a nevyhasne. „Oheň a síra“ jsou obrazem muk hrozné, nekončící agonie (Iz 30,33). Výraz „ohnivé jezero“ se v knize Zjevení vyskytuje pětkrát, v teď rozebíraném textu je to naposledy (19,20; 20,10.14.15; 21,8).

Prorocký text 8. verše končí dodatečným vysvětlením: „To je smrt druhá“. První smrt je smrt fyzická, rozdělení ducha a duše od těla, není to přestávka v existenci, ani permanentní stav nevědomí, jak si to někteří mylně vykládají. Druhá smrt – bude nekonečné oddělení lidí od Boha, agonie bez konce v ohnivém jezeře. Bible nezná žádnou zmínku o možnosti zničení či ukončení existence. Druhá smrt – to je věčný život bez Boha (J 3,18.36).

Přemýšlení o této hrozné černé listině, představující různé kategorie odsouzených lidí, jdoucích v procesích do pekla, je dobrou příležitostí zastavit se a zkontrolovat a napravit své srdce i život.

Jestliže hříšný pohled může být „cizoložstvím v srdci“ (Mt 5,28), je-li nenávist „vraždou v počáteční fázi“ (1J 3,15), je-li touha postavit kohokoliv nebo cokoliv na místo vyhrazené Bohu „modlářstvím“ (Mt 6,24; Ko 3,5), a je-li jakékoliv popření plné dostatečnosti Krista „lží“ (1J 2,22), jak budeme moci obstát před Bohem na základě vlastní spravedlnosti?

Příliš často, žel, nalézáme ve svých srdcích stopy velkých hříchů, které Bůh rozhodně odsuzuje, a tak jen díky nesmírné odpouštějící milosti Boží, dokázané v Pánu Ježíši Kristu, můžeme být uchráněni od úplného úpadku (Ř 5,8.9).

V tomto kontextu snáze pochopíme slova výstrahy napsané apoštolem Petrem: „Přišel totiž čas, aby soud začal od domu Božího. Jestliže začíná od vás, jaký bude konec těch, kteří se Božímu evangeliu vzpírají? Jestliže i spravedlivý bude stěží zachráněn, kde se ocitne bezbožný a hříšný?“ (1Pt 4,17.18).

SLÁVA A MAJESTÁT NOVÉHO JERUZALÉMA (21,9-27)

Na začátku kapitoly apoštol Jan viděl v letmém pohledu nové nebe, novou zemi a Nový Jeruzalém, teď dostává privilegium podívat se na krásu Nového Jeruzaléma v podrobnostech, popsaného nejdříve jako Nevěsta (v. 9-11) a poté jako město (v. 12-27). Analogicky byl o něco dříve Janovi ukázán popis Babylonu: nejprve jako ženy (kap. 17) a poté jako města (kap. 18).

(1) NOVÝ JERUZALÉM JAKO NEVĚSTA (21,9-27)

Z obsahu 9. verše se dozvídáme, že jeden ze sedmi andělů, majících sedm nádob s posledními ranami přišel k šedivému apoštolovi s posláním ukázat mu nevěstu, choť Beránka. O podobném zážitku apoštol Jan vyprávěl o něco dříve, kdy na pozvání jednoho z andělů byl přenesen v duchu na poušť a díval se na nevěstku sedící na ohnivé šelmě (Zj 17,1-3), byl to ponurý obraz soudu nad touto nevěstkou, nevěstou antikrista.

Z dalšího sdělení svatého textu vyplývá, že apoštol Jan byl v duchu přenesen na vysokou horu. V souvislosti s dřívějším zjevením (21,2), svaté město, Nový Jeruzalém bylo Janovi představeno jako „nevěsta, choť Beránkova“. Nový Jeruzalém bude současně nevěstou,

jakož i domem spasených svatých, a tedy svaté město, Nový Jeruzalém, bude věčnou rezidencí nevěsty, manželky Beránkovy a jeho krása byla srovnána s důstojností a krásou nevěsty, která za vše, absolutně vše, vděčí nezasloužené lásce Beránkově.

Apoštol přenesený v Duchu (v. 10) se ocitl na vysoké hoře, ze které pozoroval Nový Jeruzalém, sestupující z nebe. To, co viděl, přesahovalo s plnou určitostí všechno pozemské poznání a zkušenosti, i když k popisu nebeských, věčných hodnot použil pozemský popis, přesto však vedený Božím Duchem užil přesné termíny, aby popis podstaty věcí byl věrný a pravdivý, a také srozumitelný a komunikovatelný pro čtenáře. Nový Jeruzalém sestupující z nebe byl totálním protikladem cizoložného Babylonu, popsaného v kapitolách 17 a 18, jakož i pozemského Jeruzaléma, který během staletí mnohokrát sešel na hříšné cesty odpadnutí od Boha (srov. Zj 11,8).

Ve verši 11 prorocký text je obecným popisem svatého města. Mělo Boží slávu a jeho světlo se podobalo jasu obrovského drahého briliantu, podobného jaspisu, třpytícího se jako křišťál. A protože Boží sláva je syntézou všech atributů neuchopitelné dokonalosti Boha ve všech jeho projevech, Nový Jeruzalém bude tedy odleskem a odzrcadlením celého majestátu, krásy, nádhery, velikosti a moci Všemohoucího Boha, Hospodina zástupů, nesmrtelného Krále věků. Město bude osvěcovat a zářit světlostí, kterou apoštol Jan srovnal s třpytivým drahocenným briliantem, podobným jaspisu, zářícím různými barvami a průzračným jako křišťál.

Mezi všemi drahokamy, vyskytujícími se v popise Nového Jeruzaléma, byl uveden jako první jaspis, velmi cenný drahokam, vystupující velmi často ve scenérii Nového Jeruzaléma (srov. 21,11.18.19), zrcadlící a zobrazující plnost Boží slávy. Z dalšího obsahu kapitoly vyplývá, že Nový Jeruzalém nebude sám od sebe vyzařovat žádné světlo nebo proměnlivý jas, veškerá záře jeho dokonalého věčného světla bude vycházet z oslavené předivné osoby Beránka, podobně jako i dnes věřící bibličtí křesťané nemají vlastní světlo, ale mají odrážet a šířit světlo slávy Pána Ježíše Krista, a nezatemňovat krásu a nádheru postavy našeho Pána a Zachránce.

(2) NOVÝ JERUZALÉM JAKO MĚSTO (21,12-27)

ZDI A BRÁNY MĚSTA (21,12-14)

Za všeobecným popisem svatého města v 11. verši apoštol Jan začíná ukazovat detaily, které umožňují, samozřejmě přibližně, poznat velikost, krásu a nepopsatelnou nádheru Nového Jeruzaléma. Scéna, kterou pozoruje ve vizi ve vytržení ducha apoštol Jan, je neobvykle fascinující a imponující. Prvním důležitým prvkem Nového Jeruzaléma, uvedeným ve 12. verši, jsou „mohutné a vysoké hradby“, jakýsi výraz kompletního oddělení od těch, kdo nebyli považováni za hodné vejít do svatého města, a na druhé straně je výrazem pevnosti a bezpečnosti všech jeho spasených obyvatel (srov. Iz 26,1.2; Za 2,9).

Při pohledu na třpytící se mohutné hradby, obklopující Nový Jeruzalém apoštol Jan zaregistroval 12 monumentálních obrovských bran, střežených dvanácti anděly, a na branách napsaná jména 12 kmenů synů Izraele.

Konstrukce svatého města je založena na půdorysu čtverce (v. 16) představuje brány města rozložené z jeho čtyř stran, po třech branách z každé strany, což biblisté považují za symbol univerzality Boží vlády. V popisu Nového Jeruzaléma je možno si všimnout vícekrát se opakujícího čísla 12, kterou biblisté popisují jako číslo „dokonalosti Boží vlády“. V textu se setkáváme: s dvanácti branami (21,12.21), s dvanácti anděly, dvanácti izraelskými kmeny (21,12), dvanácti základy (21,14), se jmény dvanácti apoštolů (21,14), s dvanácti drahokamy (21,19.20), 12 perlami (21,21), 12 úrodami (22,2), délka, šířka i výška – 12.000 stadií (21,16), velikost hradeb 12x12 loktů (21,17). Názvy 12 bran Nového Jeruzaléma, nesoucí jména 12 kmenů synů izraelských připomínají podobný obraz z vize proroka Ezechiele, popisující 12 bran pozemského Jeruzaléma v době tisíciletého panování Pána Ježíše Krista (Ez 48,31-34).

Dalším důležitým prvkem prorocké vize Nového Jeruzaléma je scéna, popisující 12 základů hradeb, obklopujících svaté město. Čteme o tom ve 14. verši: „A hradby města byly postaveny na dvanácti základech (nový varšavský překlad udává chybně: úhelných kamenů) a na nich bylo dvanáct jmen dvanácti apoštolů Beránkových.“ Tento prorocký detail nápadně připomíná slib Pána Ježíše, daný apoštolům na konci jeho pozemské činnosti: „Amen, pravím vám, až se Syn člověka při obnovení všeho posadí na trůn své slávy, tehdy i vy, kteří jste mě následovali, usednete na dvanáct trůnů a budete soudit dvanáct pokolení Izraele“ (Mt 19,28). V listu Efezkým apoštol Pavel popisuje Církev jako svatyni postavenou **na základě apoštolském a prorockém** (Ef 2,20). Nový Jeruzalém tedy bude krásným svatým městem spasených z dob Starého i Nového zákona, městem, které s velkou touhou očekávali patriarchové i proroci. Výrazným příkladem očekávání na splnění tohoto velkého zaslíbení je Abraham, o kterém píše list Židům: „upínal naději **k městu s pevnými základy**, jehož stavitelem a tvůrcem je sám Bůh“ (Žd 11,10). Toto úžasné město bude nebeskou rezidencí Církve, Kristovy nevěsty, jak o tom čteme ve výše citovaném listu k Židům: „ Ale přistoupili jste k hoře Sionu a **k městu živého Boha, nebeskému Jeruzalému**, a k desetitisícům andělů, k slavnostnímu shromáždění…“ (Žd 12,22). „Proto sám Bůh se nestydí nazývat se jejich Bohem. Vždyť **jim připravil své město**“ (Žd 11,16).

VELIKOST MĚSTA (21,15-17)

Po popisu hradeb, bran a základů svatého města anděl začal měřit město, jeho brány i hradby. Měření měl provést zlatou měřící tyčí, kterou držel ve své ruce. Apoštol Jan byl již svědkem podobné události v kapitole 11 s tím rozdílem, že tam se měřila pozemská svatyně v pozemském Jeruzalémě (srov. Ez 40,3.5), ale zde vstupuje do hry nebeská sféra – Nový Jeruzalém. V 11. kapitole musel měřit Jan, ale zde tak činí anděl. V 11. kapitole měla **třtina** splnit roli měřící tyče, zatímco zlaté město (21,18.21) bude změřeno **zlatou měřící tyčí**.

V průběhu měření se apoštol Jan dozvěděl, že to nádherné věčné město má dokonalou čtvercovou architekturu, jeho délka je stejná jako šířka a obnáší 12 tisíc stadií. Stadion byla řecká délková míra, kterou převzali i Židé (L 24,13; J 6,19; Zj 14,20) a je to asi 180 m. Po provedení přepočtu to vyvolá úžasný obdiv, když si uvědomíme skutečnost, že délka města představuje 2160 km, čili přibližně vzdálenost mez Varšavou a Aténami, hlavním městem Řecka. Stejný rozměr má i šířka svatého města i jeho výška. Podle 16. verše toto gigantické, nepředstavitelně vysoké město bude stejně vysoké, jako dlouhé a široké, bude kolosálním

městem, nebetyčným mrakodrapem s nebývalou krychlovou architekturou, ukazující absolutní dokonalost Božího díla. Řada fundamentálních biblistů se domnívá, že to bude obrovská nesmírná pyramida, postavená na čtvercové základně, viděná jako mocná „BOŽÍ HORA“, o stejné výšce a šířce, na jejímž vrcholu, vysoko nad nebesy, obklopený nádherou Boží slávy se vznáší TRŮN BOHA A BERÁNKA (21,22; 22,1.3), od trůnu pak vytéká řeka vody života, čistá jako křišťál (22,1).

V současné dočasné realitě lidstvo žije na zevnějšku (povrchu) planety, zvané Země, ale ve věčnosti budou spasení žít uvnitř planety, zvané Nový Jeruzalém. Boží sláva bude zářit přes krystalová prizmata, a její světlo se bude lámat a odrážet v polychromii nádherné dech beroucí stobarevné duhy. Jak pravdivé je tvrzení apoštola Pavla, který vytržený do třetího nebe v úžasu zvolal: „Co oko nevidělo a ucho neslyšelo, co ani člověku na mysl nepřišlo, připravil Bůh těm, kdo ho milují“ (1Ko 2,9).

V 17. verši inspirované Boží slovo sděluje, že anděl změřil také hradby svatého města, a tato míra byla 144 loket. Loket byl stálou mírou, kterou používali Izraelci a obnášel cca 45 cm (srov. 2M 25,10; 1Kr 7,23.24; srov. 2M 3,11; 1Pa 3,3; Mt 6,27; L 12,25; J 21,8). Po přepočtu se můžeme přesvědčit, že tloušťka hradby činila kolem 65 m. Ve srovnání s kolosálními gigantickými rozměry svatého města tloušťka jeho zdi bude prostě tenoučkou průzračnou membránou, přes kterou bude zářit nebývalá krása, přepych a nádhera Nového Jeruzaléma, jehož světlem bude BOŽÍ SLÁVA a neporovnatelným světlem zářící postava vítěze z Golgoty, BOŽÍHO BERÁNKA.

KRÁSA A NÁDHERA MĚSTA (21,18-21)

Po předání popisu rozměrů města apoštol Jan v souladu se získaným zjevením, přechází k prezentaci slávy a nádhery Nového Jeruzaléma. Začíná tak od hradební zdi, která podobně jako celé město (v. 11), byla postavena z jaspisu, třpytícího se jako křišťál, město samotné bylo postaveno z čistého zlata, podobné čistému sklu. Z výše uvedeného vyplývá, že zlato vyskytující se v svatém městě bude ve své podstatě průhledné jako sklo. Tento popis očividně přesahoval pozemskou zkušenost stařičkého apoštola. Zmínky o průzračnosti zdi svatého města svědčí o tom, že zeď bude moci vysílat plnost slávy Boží z Nového Jeruzaléma na novou zemi v podobě absolutně čistého světla bez jakýchkoliv překážek.

Jaspis (v. 11,18.19), drahokam, třpytící se jako křišťál je obrazem absolutní čistoty Boha a svědčí o absolutní integritě Boží spravedlnosti, zjevené v plnosti Boží slávy.

Ve verších 19 a 20 máme zobrazeny další detaily prorocké vize Nového Jeruzaléma. Svatý text teď zaměřuje plnou pozornost na základy svatého města, ozdobené dvanácti drahokamy v dokonalé harmonii s architekturou nádherných pater základů s nápisy dvanácti jmen apoštolů Beránka (srov. v. 14). Udivené oči spasených uvidí scenérii neporovnatelné a nepopsatelné krásy, vznikající ze hry světel třpytících se a odrážejících se od hranolů mnohobarevných drahokamů a tvořících oslnivou barevnou duhu.

Dvanáct drahokamů vytvořilo nádhernou výzdobu dvanácti základů svatého města. Připomínají dvanáct drahokamů v slavnostním náprsníku velekněze v dobách Starého zákona (2M 28,17-20). Každý z nich měl svou zvláštní nádheru.

Jednotlivé základy hradeb svatého města, spočívající jedny na druhých, byly umístěny v podobě následných vrstev či pater, obklopujících Nový Jeruzalém z jeho čtyř stran.

První základ měl ozdobu vytvořenou ze známého, v této knize již třikrát zmíněného drahokamu (4,3; 21,11.18) zvaného **jaspis**. Byl to tmavozelený klenot, mající různobarevné žilky, něco podobného do určité obměny křemene.

Druhý základ byl vyzdoben zvlášť cenným drahokamem, zvaným **safír**, blankytně modré barvy.

Ve třetím základě byl drahokam **chalcedon**. Tento kámen vděčí svému jménu podle města Chalcedon v Bitynii (dnes Turecko), kde byl poprvé nalezen. Byl to kámen modrobílé barvy, mající vrstvy různých odstínů v závislosti na tom, jaká barva převažovala v dané vrstvě. Když tedy např. vrstvy měly střídavě barvy modrou a zelenou, byl nazýván **achát** (podle řeky téhož jména na Sicilii).

Čtvrtý základ byl z drahokamu **smaragdu** jiskřivě zelené barvy. Ve čtvrté kapitole této knihy se prorocký text zmiňuje o smaragdu ve vizi nebeské slávy, kde duha kolem trůnu se podobala smaragdu (4,3).

Pátý základ obsahoval následující drahokam, který proroctví označilo jako **sardonyx**, obsahující podobně jako chalcedon (achát) vrstvy jiskřivých barev: červené a bílé. Sardonix má vlastnosti dvou drahokamů: sardia a onyxu.

V šestém základě byl jako následující drahokam zvaný **karneol**, který se obvykle ztotožňuje se sardiem, klenotem barvy krve. Tento drahokam, spolu s jaspisem a smaragdem, byl zmíněn ve 4. kapitole, ve vizi nebeské slávy (4,3).

Sedmý základ tvořil drahokam nazývaný **chryzolit**, průzračný kámen zlatisté barvy, opravdový „zlatý kámen“, odsud jeho název (ř. CHRISOS – zlato, LITHOS – kámen).

V osmém základě byl umístěn další klenot, zvaný **beryl**, průhledný kámen barvy mořské zeleně.

Devátý základ tvořil další drahokam nazývaný **topas**, další průhledný klenot žlutozeleného odstínu. Jeden ze starověkých pisatelů, Plinius, říkal, že topas pochází z Arábie a svému názvu vděčí ostrovu, zvanému Topazos.

V desátém základě byl umístěn další drahokam, zvaný **chrysopras** zlatozeleného odstínu, přičemž zeleň připomíná barvu zahradního pórku, odsud jeho název (ř. CHRISOS – zlato, PRASOS – zahradní pórek).

Jedenáctý základ tvořil další klenot nazývaný **hyacint**, mající krásnou modrou barvu s fialovým odstínem.

Poslední, **dvanáctý základ** byl ozdoben dalším drahokamem, zvaným **ametyst**, třpytící se přecházejícími odstíny barev od purpurové do fialové.

Tato mistrná kompozice obrovského množství drahokamů a klenotů různých barev a jejich odstínů tvoří celkový obraz nesrovnatelné krásy, a to vše má sloužit jedinému cíli – aby odrážela a zrcadlila Boží slávu prizmatem nejrůznějších briliantových barev. Světlo Nového

Jeruzaléma oslňující jako jas krystalicky čistého jaspisu a zářící různými barvami klenotů 12 základů hradeb tvoří strhující obraz měnící se Boží slávy a krásu jeho dokonalé čistoty a svatosti. Svaté město bude bez pochyb neporovnatelně krásnější než cokoliv, co postavil či vytvořil člověk, a bude projevem nekonečné a nepochopitelné Boží moudrosti a moci i jeho milosti, projevené hříšným lidským synům v jeho dokonalém díle záchrany v Pánu Ježíši Kristu.

Uchvácen krásou barevných základů svatého města zaregistroval apoštol Jan dvanáct bran, zakomponovaných do zdobených hradeb svatého města (v. 21). Každá brána byla vybudována z gigantické perly. Brány Nového Jeruzaléma budou věčně připomínat bezpříkladnou krásu drahocenné perly, vzniklé utrpením. K trůnu Boha i do věčného města (Žd 13,14) je otevřen přístup pouze přes utrpení a smrt Pána Ježíše Krista (srov. Mt 13,45.46; Ř 4,25; Ef 5,25; Ř 5,6-11).

„A dvanáct bran je z dvanácti perel, každá z jediné perly“ – to je jeden z nejkrásnějších veršů Knihy Zjevení. Brány z perel budou krásným „pomníkem vykoupení“, podobně jako to je dnes při lámání chleba. Pokaždé při průchodu perlovou branou si budeme připomínat velikou cenu, kterou zaplatil náš Pán, nebeský kupec, který prodal vše, co měl, aby získal tuto perlu, Církev živého Boha. On bohatý se stal chudým, aby nás mohl získat za své vlastnictví na věky.

Brány z perel On otevřel
aby přijal dítě své.
Krví svou mne koupil sobě
a odpustil hříchy mé!

Ulice Nového Jeruzaléma jsou z čistého zlata, průzračného jako sklo, podobně jako všechny budovy svatého města (v. 18). Výraz „ulice“ (ř. PLATEIA) je v jednotném čísle a ve skutečnosti znamená „centrální náměstí“, „hlavní trh“ či „otevřené velké náměstí“. Ulice (hlavní náměstí) ze zlata bude spaseným ustavičně připomínat, že naše nohy stojí vždy na „Boží spravedlnosti“ (2Pt 3,13; srov. Fp 3,9).

CHRÁM, SVĚTLO A SLÁVA NOVÉHO MĚSTA (21,22-24)

Další fázi nádherného prorockého zjevení otevírá apoštol Jan tvrzením, že v Novém Jeruzalémě neviděl chrám. Bude to skutečně v plném protikladu vůči starozákonní době, kdy Izrael měl zprvu stánek smlouvy, a pak chrám, bude to také v jasném kontrastu s dobou Tisíciletí, kdy bude zbudována svatyně, aby se vzdávala čest živému a pravému Bohu (Ez – kap. 40-48). V Novém Jeruzalémě však už svatyně nebude, protože Pán Bůh všemohoucí a Beránek budou jeho svatyní. Bude to znamenat plný, celkový a rovný přístup všech spasených do společenství s Bohem i Beránkem. Už nebude třeba kněží a pozemských prostředníků, všemohoucí Bůh bude totiž bezprostředně dosažitelný všem, kdo zatouží být zcela blízko něj. Spasení budou vždy v bezprostřední blízkosti Pána, budou mít stálý přístup k nejsvětější, intimní blízkosti Beránka, svého předivného Boha a Spasitele.

V Novém Jeruzalémě také nebude třeba světlo slunce ani měsíce, protože Boží sláva bude světlem nového znovuzrozeného světa, a Beránek bude mocným zdrojem světla, svítícím

svým neporovnatelným jasem na každém místě nového svatého města. Boží sláva bude světlem, a Beránek bude jejím ústředním bodem, a tehdy v plnosti, v celém rozsahu a dokonalosti zazáří poznání slávy Boží, která je na obličeji Krista (2Ko 4,6). Tehdy se splní plně slib Boží, daný před věky prorokem Izajášem: „Už nebudeš mít slunce za světlo dne, ani jas měsíce ti nebude svítit. Hospodin ti bude světlem věčným, tvůj Bůh tvou oslavou. Tvé slunce nikdy nezapadne, tvůj měsíc nebude ubývat, neboť Hospodin ti bude světlem věčným“ (Iz 60,19.20). V tomto světle budou chodit spasené národy a spasení králové země do něho přinesou svou slávu (v. 24). Navždy pomine temnota hříchu a nepravosti, světlo a nebývalý jas Boží slávy bude zářit na oslavené tváři Triumfátora z Golgaty. Zářící sláva postavy Beránka převyšující jas slunce i měsíce bude nepřekonatelným paprskem nebeského jasu, a tak spasené národy budou chodit díky jeho světlu (viz Iz 60,3). (V řeckém textu Zj 21,24 bylo použito slovo DIA – podle, díky někomu: a tak „národy budou žít díky jeho světlu“).

VSTUP DO NOVÉHO MĚSTA (21,25-27)

V závěrečné fázi prorocké vize Duch svatý při postupném představování nádherných detailů spojených s městem věčnosti vykresluje vstup vykoupených národů do města.

Je velmi zajímavé, že Boží plán spásy ve vztahu k budoucnosti zahrnuje tři kategorie spasených: živou Církev, obrácený Izrael a obrácené národy; 21. kapitola mluví o všech třech kategoriích: o Církvi (21,2.9.14), o Izraeli (21,12) a o národech (21,24.26, srov. 22,2). Obrácené národy, které poznaly Boží milost v Pánu Ježíši a zavrhly svůj hříšný pohanský život a byly obmyty krví Beránkovou – dostanou nádherné privilegium možnosti vstupu přes brány do města a také dostanou právo přístupu ke stromu života (22,14). Verš 26 říká, že obrácené národy přinesou do svatého města slávu i čest národů (srov. Ž 68,30; 72,10.11). Pozemští králové a monarchové v nekonečné cti, velebení a adoraci přinesou své dary, bohatství a poklady. Tehdy se splní dávná předpověď proroka Izajáše: „Tvé brány budou neustále otevřené, nebudou zavírány ve dne ani v noci, aby k tobě mohly přijít pronárody se svým bohatstvím a přivést i své krále“ (Iz 60,11).

Inspirovaný prorocký text oznamuje v 25. verši, že brány Nového Jeruzaléma nebudou zavřeny, protože tam nebude noc (srov. Iz 60,20; Za 14,7). A opět, na rozdíl od pozemského života, už se brány nebudou zamykat, protože noc už nebude (21,25; 22,5). Brilantní světlo Boží a Beránkovy slávy rozptýlí všechnu temnost a bude svítit nepřetržitě a bez konce. Zachránění ve svých proměněných a oslavených tělech už nebudou potřebovat odpočinek či dovolenou, ale budou jako svatí andělé (srov. Mt 22,30).

Apoštol Jan při svém popisu s velkým nadšením a angažovaností těchto udivující pravdy postřehl, že ve svatém městě některé věci chybí, ale jejich nepřítomnost pouze znásobí slávu „ZLATÉHO MĚSTA“. V novém městě definitivně nebudou: chrám, oběti, nebude smutek, křik a bolesti, ani smrti, ani slunce ani měsíc, nebude tam noc, temnota, nebudou se zamykat brány, nebude tam nic nečistého, ohavného, žádný klam (21,27), ani nic prokletého (22,3).

Do věčného města, města svatosti, čistoty a bezprostřední Boží přítomnosti nevejde nic nečistého, ani ten, kdo se rouhá a lže. Nevejdou tam ti, kteří by mohli poskvrnit svatost a čistotu věčného města, a to jakýmkoliv druhem nemorálnosti, či různé modloslužby, a to ani při náznaku lži.

Do Nového Jeruzaléma vejdou pouze ti, jejichž hříšná minulost byla očištěna nejsvětější krví Beránka, kteří se znovuzrodili a jejichž jména byla zapsána do knihy života Beránkova.

Bude to absolutně dokonalý život jednou provždy osvobozený od hříchu. Spasení obyvatelé Nového Jeruzaléma budou trávit věčnost v absolutní čistotě a nerušeném společenství s Bohem i Beránkem.

> *„Ti, za něž Hospodin zaplatil, se vrátí.*
> *Přijdou na Sijón s plesáním a věčná radost bude na jejich hlavách.*
> *Dojdou veselí a radosti,*
> *na útěk se dají starosti a nářek“* (Iz 35,10).

22. kapitola

ALFA I OMEGA

Historie lidstva začala v zahradě Eden a končí v Novém Jeruzalémě, nové zahradě Eden (ráj rozkoše – Zj 2,7; 22,2.14.19). Boží prohlášení, obsažené ve Zj 21,5.6 výrazně shrnuje obsah i poselství posledních dvou kapitol Bible: "Hle, všecko tvořím nové… Stalo se!“

To, co Pán Bůh započal v knize Genesis, dovedl ke konci v knize Zjevení, jak to vyplývá z následujícího srovnání:

Kniha Genesis	**Zjevení**
Nebesa a země (1,1)	Nové nebe a nová země (21,1)
Stvoření slunce (1,16)	Slunce už nebude (21,33)
Ustanovení noci (1,5)	Noci už více nebude (21,25; 22,5)
Stvoření moře (1,10)	Moře nebude (21,1)
Prokletí pro hřích (3,14-17)	Prokletí nebude (22,3)
Smrt ukončuje život (3,19)	Smrti už nebude (21,4)
Počátek smutku a utrpení (3,16-17)	Smutek ani utrpení už nebudou (21,4)
Vyznání člověka ze zahrady Eden a od stromu života (3,24)	Člověk získává přístup ke stromu života (2,2; 22,14)

Posledním odkazem budoucích prorockých událostí je vize Nového Jeruzaléma (21,2-22-5). V 21. kapitole apoštol Jan pozoroval Nový Jeruzalém, sestupující z nebe od Boha (21,2.10), prohlížel si jej, jistě z určitého odstupu, naproti tomu ve 22. kapitole anděl přenesl apoštola do centra Nového Jeruzaléma. Biblický text na počátku kapitoly (v. 1-5) ukazuje prorockou vizi Nového Jeruzaléma zevnitř, a od 6. verše do konce kapitoly následuje epilog knihy Zjevení s posledním doporučením a poselstvím, varováním a připomenutím Pána Ježíše Krista na adresu Církve, jeho draze vykoupené nevěsty.

22. kapitola proto obsahuje poslední biblické poselství Písma svatého a poslední poselství Pána Ježíše Krista, hlavy církve. Sledujeme-li tedy poslední kapitolu apokalypsy a zároveň i poslední kapitolu Bible, vidíme následující poslední vztahy:

v. 1-5	poslední pohledy na Nový Jeruzalém
v. 6-11	poslední vysvětlení
v. 12-13	poslední zaslíbení
v. 14	poslední blahoslavenství
v. 15	poslední napomenutí
v. 16	poslední poselství
v. 17	poslední pozvání
v. 18-19	poslední výstraha

v. 20a poslední potěšení
v. 20b poslední volání nevěsty
v. 21 poslední pozdrav

POSLEDNÍ POHLED NA NOVÝ JERUZALÉM (22,1-5)

Vstupní verše 22. kapitoly přináší závěrečné prorocké zjevení, týkající se Nového Jeruzaléma.

ŘEKA VODY ŽIVOTA (22,1.2a)

Z kontextu dvou kapitol vyplývá, že týž anděl, který z vysoké hory Janovi ukázal velikost, krásu a nádheru Nového Jeruzaléma v 21. kapitole, mu teď ukázal z blízka centrum svatého města a směroval jeho pozornost na to, co je nejdůležitější a nejdůležitější v Novém Jeruzalémě.

Úžasnou vizi Nové zahrady Eden začíná apoštol Jan tvrzením, že viděl řeku vody života, křišťálově čistou, vyvěrající od trůnu Boha a Beránka. Řeka vody života měla svůj pramen u trůnu Boha a Beránka, a tím byla potvrzena odvěká velká pravda, že Bůh v Pánu Ježíši Kristu je jediným zdrojem a dárcem života, tak také navíc jedině v něm a skrze něj existuje plnost života. A protože voda byla křišťálově čistá, ukazuje to bez jakýchkoliv pochyb na dokonalou svatost a neporušitelnou čistotu Boha i Beránka, a zároveň i nesrovnatelnou krásu a majestátní nádheru svatého města. Tato nádherná nebeská řeka v plném slova smyslu je symbolem dokonalosti života, vyjádřením požehnání a radosti, pokoje a nenarušeného štěstí všech zachráněných obyvatel Zlatého města (Ž 46,5).

Prorocký text nedává další podrobnosti ohledně řeky života, omezuje se jen na to, že řeka tekla středem centrálního náměstí, a o stromu života, rostoucího uprostřed tohoto náměstí.

STROM ŽIVOTA (22,2b)

S úvahou nad dokonalostí a nádherou okolí ve věčném městě apoštol Jan zaměřil pozornost na ústřední náměstí Nového Jeruzaléma a na strom života rostoucí uprostřed něj. Pravděpodobně to byl obrovský strom, možná toho druhu jako obrovské indické fíkovníky, spouštějící dolů četné výhony, tvořící obrovské větve uprostřed centrálního náměstí a na obou stranách řeky.

Strom života nám připomíná jiný strom života, který byl v zahradě Edenu na počátku historie lidstva (1M 3,22.24).

V důsledku pádu prvních lidí do hříchu jim Bůh uzavřel přístup ke stromu života, ale díky oběti Pána Ježíše Krista byl přístup ke stromu života opět plně otevřen (Zj 2,7). Proroctví říká, že tento úžasný strom bude rodit ovoce dvanáctkrát, ponese ovoce každý měsíc; to bude projev plného zabezpečení všech potřeb a zárukou blahobytného života pro obyvatele svatého města. Zatímco chutné ovoce bude pokrmem obyvatel Nového Jeruzaléma, jeho listí bude sloužit k uzdravení národů. Výraz „uzdravení“ (ř. THERAPEIAN) může být chápán ve smyslu „dávající zdraví“ (srov. náš výraz: terapie, terapeutický, apod.). Ve věčnosti, kde už

nebude utrpení ani nemoci, ovoce a listí ze stromu života bude mít vliv na udržení dobrého zdraví. A tak strom života uspokojí hlad spasených a řeka života uspokojí jejich touhy (srov. Iz 49,10).

BOŽÍ A BERÁNKŮV TRŮN (22,3.4)

Závěrečné obrazy ukazující nádheru Nového Jeruzaléma jsou neslýchaně krásné a plné nadzemské slávy. Aby se zdůraznila absolutní plnost požehnání v nové dokonalé skutečnosti, proroctví říká, že tam už nebude nic prokletého. Stojí za to připomenout si, že prokletí se projevilo a mělo svůj počátek v zahradě Eden na úsvitu lidských dějin. Bůh, který stvořil člověka ke svému obrazu a podobě, nemohl tolerovat a mlčet k pokusům satana na jedné straně a k neposlušnosti člověka vůči Bohu na straně druhé. Nejprve tedy byl proklet had, který byl strůjcem pádu Adama a Evy (1M 3,14), a následně byla kvůli člověku prokleta země (1M 3,17.18), po čemž Kain pro svůj bratrovražedný čin vztáhl prokletí na sebe a přidal je k hříchu svého otce (1M 4,11.12). Tak se dostalo celé lidstvo do prokletí zákona, proto též knihy Starého zákona končily tak výrazným tragickým prohlášením: „… abych při svém příchodu nestihl zemi klatbou“ (Ma 3,24). Teprve apoštol Pavel vysvětlil biblickým způsobem, v čem spočíval princip působení starozákonní kletby (Ga 3,10; srov. 5M 27,26). Pán Ježíš Kristus svou smrtí na kříži definitivně vydržel a zlikvidoval působení tohoto strašlivého prokletí (Ga 3,13). V souvislosti s tím v Novém Jeruzalémě „nebude… nic prokletého“ (22,3; srov. Za 14,11). Plné odstranění prokletí ze svatého města přinese daleko lepší a dokonalejší stav, než byl v zahradě Eden před pádem člověka.

Okolnosti a podmínky života v Novém Jeruzalémě budou absolutně dokonalé. Ve druhé části 3. verše proroctví říká, že v Novém Jeruzalémě bude trůn Boha a Beránka a jeho přítomnost bude to nejdůležitější. Zachránění nebudou jen velebit a slavit, vyvyšovat a ctít Boha a Beránka za jeho předivné dílo spásy, vykonané Pánem Ježíšem Kristem na Golgotě, nebudou s ním pouze panovat a kralovat na věky věků (1,6; 3,21; 5,10; 20,4.6; 22,5), ale dobrovolně, s největší vděčností, rozkoší a oddaností mu budou sloužit, a tak splácet, byť jen částečně svůj dluh vděčnosti za nepředstavitelnou velikost jeho bezmezné lásky a milosti (4,10.11). Je to obrovská pobídka pro nás, protože v nebi bude naše služba absolutně dokonalá. Zde na zemi je naše služba po celou dobu omezena hříchem a slabostí, ale v nebi pominou všechny překážky a tehdy bude naše služba plná slávy. Bude to největší radost a největší privilegium svatých ve věčnosti – sloužit svému blahoslavenému Pánu. Nastane tehdy dokonala služba v dokonalé skutečnosti.

Na zemi písně jeho chval
kalí vždy smutku žal;
má hymna bude dokonale znět
tam, kde věčný je svatby svět.

Ve 4. verši čteme, že během této dokonalé nebeské služby budeme před jeho trůnem a v důsledku toho **budeme vidět jeho obličej**, a v pobytu v jeho bezprostřední blízkosti **poneseme jeho jméno na svém čele** (v. 4), jako doklad toho, že plně patříme jemu (srov. 7,3; 14,1; srov. také 2,17; 3,12), a rovněž jako doklad plného posvěcení k Boží službě (v

řeckém textu byl použit termín LATEUO – sloužit, ve vztahu ke kněžské službě, srov. L 1,74; Žd 8,5; 9,9.14; Zj 7,15). A tak bude věčnost charakteristická tím, že spasení budou mít bezprostřední přístup k Boží slávě. A protože spasení budou stále vidět jeho obličej, bude to nevyvratitelným dokladem toho, že to jsou svatí v oslaveném stavu (1J 3,2).

VLÁDA SVATÝCH (22,5)

Apoštol Jan při shrnutí posledního popisu Nového Jeruzaléma ještě jednou potvrzuje pravdu, že tam už nebude noci (srov. 21,25), a následně ještě jednou potvrdí, že slávou a světlem Nového Jeruzaléma bude Boží přítomnost bez jakýchkoliv dosavadních zdrojů světla (srov. 21,23.24). A ti, kdo mu zde na zemi věrně sloužili, dosáhnou požehnané výsady vládnout na věky věků (srov. 20,6b). V tomto tvrzení není žádný rozpor, protože ti, kteří budou sloužit Pánu, budou s ním též vládnout.

Výraz „na věky věků“ (ř. AIONAS TON AIONON) v 5. verši je posledním z 11 podobných vyjádření v knize Zjevení.

Byly použity k tomu, aby vyjádřily:

(A) věčnou Boží existenci (4,9.10; 5,10; 10,6; 15,7)
(B) věčnou slávu Beránka (5,13)
(C) věčnou důstojnost ve vládě spasených (22,5)
(D) věčnou záhubu ďábla (20,10)
(E) věčná muka odsouzených (14,11)

Na konci úvah o prvních verších 22. kapitoly si můžeme všimnout, že jsou v nich obsaženy všechna Boží požehnání a výsady, připravené Božím dětem:

1) nebude už nic prokletého (22,3) – dokonalá restituce
2) bude v něm trůn Boha a Beránka (22,3) – dokonalá administrace
3) a jeho sluhové mu budou sloužit (22,3) – dokonalá subordinace
4) a budou vidět jeho obličej (22,4) – dokonalá transformace
5) a jeho jméno bude na jejich čele (22,4) – dokonalá identifikace
6) noci tam nebude a nebudou potřebovat světla lamp ani sluneční svit (22,5) – dokonalá iluminace
7) a budou panovat na věky věků (22,5) – dokonalá exaltace

Spasení svatí v Novém Jeruzalémě si budou užívat bezprostředního světla věčné slávy Boží a Beránkovy od věků až na věky ve věčném domě, v místě našeho Boha (srov. Ž 48,2-4).

EPILOG KNIHY ZJEVENÍ (22,6-21)

Spolu s 5. veršem končí prorocká část knihy Zjevení, zbývající biblický text až do konce kapitoly představuje formu epilogu, v němž jsou obsažena poslední napomenutí, výstrahy a doporučení Pána Ježíše Krista, zaměřená na jeho Církev.

JISTOTA BLAHOSLAVENÉ NADĚJE (22,6.7)

Aby potvrdil podivuhodné zjevení, které nám již bylo dáno, anděl se opět obrací na apoštola a zdůrazňuje skutečnost autentičnosti biblického proroctví: „A řekl mi: "Tato slova jsou věrná a pravá; Pán, Bůh … poslal svého anděla, aby oznámil svým služebníkům, co se má brzo stát“ (22,6). Již potřetí v této knize potvrzuje Duch svatý pravdivost prorockého slova (19,9; 21,5). V 6. verši se biblický text vrací na počátek knihy Zjevení (1,1) a připomíná, že Pán Bůh poslal svého anděla, aby ukázal a zjevil svým služebníkům události, které se mají zakrátko stát.

Hlavní téma knihy Zjevení je znovu připomenuto v 7. verši: „Hle, přijdu brzo“ (srov. 1,7). V této kapitole sám Pán mluví s autoritou třikrát o svém brzkém příchodu. Nejprve v 7. verši: „**Hle, přijdu brzo**. Blaze tomu, kdo se drží proroctví této knihy," dále ve 12. verši: „**Hle, přijdu brzo**, a má odplata se mnou; odplatím každému podle toho, jak jednal“ a nakonec v 20. verši je poslední slovo, poslané Pánem z nebe, slovo, kterým se uzavírá kánon Písma svatého: „Ten, od něhož je to svědectví, praví: **"Ano, přijdu brzo."“.** Ve všech případech slovo „brzo“ (ř. TACHY) nám má připomenout, jak blízko jsme realizaci této blahoslavené naděje. Je tu slovo potěšení i povzbuzení (v řeckém textu slovo „přicházím“ ve všech těchto třech případech je v čase přítomném), stejně jako slovo, které nás vybízí k vytrvalosti a bdělosti. Poselství o brzkém příchodu Pána Ježíše Krista mělo udržet jeho vyvolené v čistotě a bdělosti, jeho Církev, jeho Nevěstu, proto je to popisováno jako událost velmi blízká, která může nastat každým okamžikem.

Slib obsažený v 7. verši o opětném příchodu Pána Ježíše Krista, zejména ve vztahu biblicky věřících křesťanů v dnešní době, se spíše týká vzetí církve než jeho příchodu na zemi, i když jeden i druhý příchod může přicházet v úvahu v širším kontextu. V druhé polovině tohoto verše je skryto zvláštní požehnání, připravené těm, kteří se drží slov proroctví této knihy. Je to zopakování podobného slibu, se kterým jsme se setkali v 1,3, se zvláštním zohledněním rychlého příchodu Páně: „neboť čas je blízko“. Požehnání obsažené v 7. verši je předposledním z počtu sedmi blahoslavenství, která nalézáme v knize Zjevení.

Je to ironie, že poslední kniha Bible je více zanedbávaná a hůře interpretovaná než kterákoliv jiná kniha Bible, a přitom ona obsahuje celou řadu nádherných blahoslavenství, připravených pro ty, kteří mají osobní a normální vztah k prorockému zjevení, obsaženému v této knize. V podstatě příčina není v tom, že tato kniha obsahuje více prorockého materiálu, ale spíše v tom, že tato kniha v daleko větší míře než všechny ostatní knihy vzdává čest a slávu, vyvýšení a oslavení, poklonu a čest Pánu Ježíši Kristu.

BOHU SE KLAŇ! (22,8.9)

Neobvyklé zjevení budoucích událostí mělo na šedivého apoštola tak obrovský dojem, že zcela zapomněl na svou nedávno prožitou zkušenost a udělal tutéž chybu a podruhé padl k nohám anděla, který mu to vše ukázal, aby se mu poklonil (22,8). Anděl samozřejmě apoštola přísně pokáral, podobně jak to udělal předtím (19,10): "Střez se toho! Jsem jen služebník jako ty a tvoji bratří proroci a ti, kdo se drží slov této knihy. Před Bohem poklekni!" (22,9). Boží anděl, podobně jak tam se sám uvedl jako ***spolusložebník*** (ř. SYNDOULOS)

apoštola Jana, spoluslužebník bratří v Kristu, spoluslužebník proroků, a také těch, **kdo se drží slov této knihy** (srov. 1,3). Je to velmi důležitá lekce Písma svatého. Vzdávání pocty jakémukoliv stvoření je snížením majestátu stvořitele, klanění se čemukoliv uráží velkého Boha, Hospodina zástupů! Napomenutí anděla je důrazné a bezprostřední: „Před Bohem poklekni!“ (imperativ – rozkazovací způsob). A v každém aktu pocty se klaň jedině Bohu! (5M 6,13; Mt 4,10; Žd 1,6).

NEZAPEČEŤUJ TU KNIHU! (22,10.11)

Po dokončení Danielova proroctví mu Pán nařídil: „zapečeť tuto knihu až do doby konce“ (Da 12,4). Naproti tomu apoštol Jan dostal úplně opačný pokyn: „Nezapečeťuj knihu se slovy tohoto proroctví: čas je blízko“ (22,10). Starozákonní proroctví předpovídala události z daleké a odlehlé perspektivy a byla často nepochopitelná i samotným prorokům (srov. Da 7,15.16.19.20; 8,15.16; 9,23; 12,6.8), naproti tomu novozákonní proroctví byla zjevena Pánem Ježíšem (srov. Žd 1,2), díky působení moci Ducha svatého (J 16,13), pomocí „šestého smyslu“ – smyslu Kristova (1K 2,16, srov. L 24,45; 1J 2,20.27). Apoštol Jan v souladu s obdrženým pokynem nezapečetil získané prorocké zjevení z toho hlavního důvodu, že „čas je blízko“, Bůh jen odkládá naplnění těch velkých a hrozných událostí, protože projevuje trpělivost a nechce, aby kdokoliv zahynul, chce naopak, aby se všichni vzpamatovali (2Pt 3,9). S ohledem na předchozí poselství knihy Zjevení, že čas je blízko, nebeský vyslanec v 11. verši připomíná starou biblickou zprávu, že před Božím obličejem je celé lidstvo rozděleno na dvě rozdílné skupiny lidí, jejichž stav je neměnný a zůstane takovým až do příchodu Krista. Jsou tedy dvě kategorie zlých lidí a dvě – dobrých. Činitel nepravosti je postaven proti spravedlivému a špinavý je postaven proti svatému. Walter Scott, známý fundamentální komentátor Knihy Zjevení napsal: „Zvyk opravuje charakter a charakter opraví cíl“. Každý čin člověka je v souladu s povahou daného člověka. Takže smrt nebo vtržení budou mít vliv na charakter i cíl člověka. Zlý zůstane zlým a bude žít nadále ve své staré, hříšné, adamovské povaze, kterou má a bude pokračovat nadále ve své zlobě (2Tm 3,13), ledaže by se obrátil k Pánu Ježíši a stal se novým stvořením (2K 5,17-19). Spravedlivý a svatý, poněvadž byl spasen milostí a stal se účastníkem božské přirozenosti, bude vždy spravedlivý a svatý. Takže současný stav každého člověka je ukazatelem (mírou) dobrovolné volby jeho životní cesty, a tedy, ať si každý v dalším běhu času dělá to, co si sám dobrovolně vybral. Jestliže prorocké zjevení obsažené v této knize neodradilo člověka před věčným odsouzením v ohnivém jezeře, pak ať se dál brodí v bahně své nepravosti a nečistoty, ale kdo je Božím dítětem a byl omilostněn Boží láskou, prokázanou v Pánu Ježíši Kristu a stal se tak spravedlivým a svatým, „ať se odvrátí od nespravedlnosti každý, kdo vyznává jméno Páně“ (2Tm 2,19).

BRZKÝ PŘÍCHOD PÁNA I JEHO ODPLATY (22,12)

Již podruhé v této kapitole Pán Ježíš Kristus ohlašuje svůj rychlý příchod. Používá tatáž slova jako předtím: (22,7): „Hle, přijdu brzo“ (připomínám, že v řeckém originále je použit přítomný čas). V tomto textu však Pán Ježíš doplňuje nový prvek, který v 7. verši nebyl a to: „a má odplata se mnou; odplatím každému podle toho, jak jednal“. Výrok Pána Ježíše

obsahuje závažný a krásný slib, že se svým příchodem zároveň přinese odplatu každému věřícímu podle jeho skutků. Je to jasný odkaz na Bemu (Kristův soud), který se uskuteční po vytržení církve. Apoštol Pavel tuto pravdu představil v listu Korinťanům: „Vždyť se všichni musíme ukázat před soudným stolcem Kristovým, aby každý dostal odplatu za to, co činil ve svém životě, ať dobré či zlé“ (2K 5,10, srov. 1K 3,11-15; 9,24-27). Stojí za to povšimnout si, že jak v 2K 5,10, tak i v Zj 22,12 byl uveden stejný standard ve vztahu k odplatě, a to „odplata podle toho, jak jednal“. Hodno povšimnutí je, že všechny budoucí soudy, popsané v Bibli, mají souvislost se skutky, ať už to bude Bema (soudný stolec Kristův), kde budou spasení skládat počet z průběhu svého života (srov. Zj 2,2; 2,19.23; 3,1.2.8.15), nebo soud nad živými národy (Mt 25,40.45), či konečně soud před velkým bílým trůnem (Zj 20,13), kde nespasení budou odsouzeni k záhubě (Zj 20,15). Bůh, spravedlivý soudce, se bude v odpovídajícím čase a pořádku zabývat lidskými činy.

VĚČNÝ KRISTŮV MAJESTÁT (22,13)

Když Pán Ježíš znovu zaslibuje podruhé svůj blízký příchod (v.12, srov. v.7), odvolává se na svou božskou autoritu a pečetí tento příslib svým věčným majestátem. Dělá to v této kapitole třikrát, ve verších 13, dále 16 a nakonec ve verši 20. V knize Zjevení se Pán Ježíš čtyřikrát představuje svým věčným titulem **ALFA a OMEGA**, dvakrát na počátku knihy (1,8 a 11), ten druhý se objevuje jen v řeckém textu, a to dvakrát na jejím konci (21,6 a 22,13). Když ten velký věčný ALFA a OMEGA na konci Apokalypsy slibuje svůj brzký příchod, pak to znamená, že viděno z Boží perspektivy „události konce času“ nastanou rychle, neprodleně, v každém okamžiku.

Pán Ježíš, hlavní hrdina knihy Zjevení, tu cituje tři páry božských titulů a všechny vyjadřují tutéž pravdu, že Kristus je počátkem a zdrojem všeho, a že je zároveň cílem a bodem údělu a naplnění všeho; zkrátka, je věčným Bohem v majestátu přicházejícího Mesiáše a Krále. Je PRVNÍ a POSLEDNÍ, POČÁTEK i KONEC (srov. Iz 44,6; 48,12). Pán Ježíš Kristus je Prapříčinou i Dokonáním všeho. On sám je přede vším stvořením a zůstane tentýž i po zániku současného běhu světa. On je od věků až na věky (Žd 13,8; 1J 5,20). Ten, který je a který byl a který má přijít, Všemohoucí (srov. 1,4.8.17; 2,8; 21,6).

SPASENÍ A ODSOUZENÍ (22,14.15)

Naposledy se setkáváme v knize Zjevení s rozdělením lidstva na dvě kategorie lidí: na lidi zachráněné a odsouzené. Zachránění se budou podílet na všech požehnáních a krásách věčného života v Novém Jeruzalémě, odsouzení pak zůstanou mimo. 14. verš mluví o první kategorii lidí, 15. verš pak o druhé.

Ve 14. verši se setkáváme se sedmým, posledním blahoslavenstvím, obsaženým v knize Zjevení (1,3; 14,13; 16,15; 19,9; 20,6; 22,7). Blahoslavenství je připraveno pro ty, kteří perou své šaty, aby měli právo přistoupit ke stromu života a mohli vejít branami do města. Zaslíbení tohoto nádherného blahoslavenství nespočívá na právních základech, zakládá se jen na nepochopitelné Boží milosti (Tt 2,11; Ef 2,8; Ř 3,24; 5,2; 1K 15,10), která se k nám sklonila v Pánu Ježíši Kristu. Jen zázračná, svatá krev Božího beránka nás obmyla od

všelikého hříchu (1J 1,7; Zj 1,5; 7,14; srov. Ef 1,7; Ko 1,14.20; Tt 2,14; Žd 9,14; 10,19; 13,12; 1Pt 1,18.19). Jen tato předivná, svatá krev Božího Beránka otevírá přístup ke stromu života i do Nového Jeruzaléma. Jen díky této krvi budou zachránění vidět jeho obličej a na jejich čelech bude jeho jméno (22,4; srov. 1J 3,2).

V 15. verši mluví prorocký text o odsouzených, kteří nebudou mít právo vejít do Nového Jeruzaléma. Představuje je jako ty, kteří jsou „mimo“, „vně“, mimo Nový Jeruzalém. Vně zůstanou všichni nespasení, kteří nevyužili projevenou milost v Pánu Ježíši. „Venku zůstanou nečistí, zaklínači, smilníci, vrahové, modláři - každý, kdo si libuje ve lži“ (22,15). Je to již třetí popis nespasených lidí v posledním úseku knihy Zjevení (21,8.17). Na „černé listině“ vede skupina lidí, které Boží slovo nazývá jednoznačně **„psy“**. Vykladači Písma vysvětlují tento druh odsouzených různě, jako lidi „podlé, ničemy, zlé, opovrženíhodné, nečisté a nestydaté. Písmo svaté se několikrát zmiňuje na téma „psů“ a zdůrazňuje přitom permanentní (trvalý) stav jejich života v hříchu („Jako se pes vrací ke svému zvratku“ – Př 26,11; Mt 7,6; Fp 3,2; 2Pt 2,22). Zákon velmi zřetelně a ostře odsuzoval všechny hříchy, zejména pak hříchy nečistoty a nemorálnosti. (Srov. 5M 23,18.19). Zákonodárce, všemohoucí Bůh varoval izraelský národ před hříchem prostituce. Pro vyjádření „ženské prostitutky“ užíval hebrejský jazyk popis: „ZÔNÂH“, k popisu „mužského prostituta“ užíval hebrejský jazyk termín „KELEB“ (čti „kelev“, tzn. pes, srov. 2Kr 23,7). Zbylé skupiny odsouzených, směřujících v průvodu do ohnivého jezera jsou analogické s předchozím „katalogem hříchů“ (Zj 21,8).

POSLEDNÍ SVĚDECTVÍ PÁNA JEŽÍŠE O SOBĚ SAMÉM (22,16)

Už podruhé (srov. 13. verš) v poslední kapitole Apokalypsy Pán Ježíš mluví o sobě a své slávě (16. verš). Nejprve představuje své jméno Ponížení, pak představuje své jméno ve vztahu k Izraeli a nakonec odtajní své jméno ve vztahu k Církvi.

„JÁ, JEŽÍŠ“

Na úplném konci dějin spásy se Pán a Vykupitel, Hlava církve, naposledy představuje své nevěstě. Ještě jednou můžeme slyšet jeho hlas, kdy naposledy ukazuje své JMĚNO PONÍŽENÍ – „JÁ JEŽÍŠ“ (Mt 1,21; 27,37; Sk 2,32.36; 4,16; 5,30; 9,5; Fp 2,9.10; Sk 4,12). Jak je toto jméno plno majestátu! Jakou útěchou muselo být pro apoštola Jana! Jakou útěchou je pro nás, kteří žijeme na konci věků!

V našem verši Pán Ježíš Kristus potvrzuje své nebeské autorství Apokalypsy, jejíž obsah zjevil prostřednictvím anděla svému služebníku Janovi (srov. 1,1), aby o tom svědčil (tzn. o celém obsahu prorocké knihy Zjevení) ve sborech.

„KOŘEN A ROD DAVIDŮV“

Ve druhé polovině uvažovaného verše Pán Ježíš představuje své další jméno. Toto jméno je ve vztahu k Izraeli: „JÁ JSEM KOŘEN A ROD DAVIDŮV.“ Jako Bůh je Ježíš „kořenem domu Davidova“ (Zj 5,5) a jako člověk je Ježíš „potomek rodu“ „SYNEM DAVIDA“ (Mt 22,42-45; Ř 1,3; Mt 1,1.20).

Jako „syn Davidův“ se Pán Ježíš narodil jako židovský král (Mt 2,2), zemřel jako židovský král (Mt 27,37) a bude panovat jako židovský Král (Za 9,9). Z historického pohledu přišel Ježíš

Kristus „z domu Davidova“ (Mt 1,1; srov. Iz 11,10; Ř 1,3; Zj 5,5), ale z prorockého pohledu jeho druhý příchod pro Církev bude bez halasu a nepozorovaný, tak jako je nevýrazná jitřní hvězda, která začíná nový, jasný den.

„JASNÁ HVĚZDA JITŘNÍ“

Ke konci 16. verše Pán Ježíš představuje své poslední jméno, a to je jméno ve vztahu k církvi. Pán Ježíš Kristus přicházející pro svou nevěstu se objeví jako „JASNÁ HVĚZDA JITŘNÍ“. Jitřenka je předzvěstí přicházejícího rána, je heroldem svitu nového dne. Pak se Izraeli i celému světu ukáže „SLUNCE SPRAVEDLNOSTI“ (Ma 3,20) jasného dne Tisíciletého království pokoje a nádherná sláva panování Mesiáše přiblíží zemi k nebi, Pán Ježíš Kristus jako **Jasná hvězda jitřní** zazáří nebeským jasem na temném nebi nad zemí pohrouženou v letargii lidské hříšnosti, rozjasní temnotu noci odpadnutí a nevěry hříšných obyvatel zemského globu. Tehdy se splní jeden z nejkrásnějších mesiánských slibů Starého zákona: "Povstaň, rozjasni se, protože ti vzešlo světlo, vzešla nad tebou Hospodinova sláva. Hle, temnota přikrývá zemi, soumrak národy, ale nad tebou vzejde Hospodin a ukáže se nad tebou jeho sláva.“ (Iz 60,1.2). Víra Božího dítěte vidí v dáli mihotající se paprsek světla a trpělivě čeká na ráno (2Pt 1,19; Jk 5,7).

A DUCH I NEVĚSTA… (22,17)

Protože nevěsta vidí plnící se znamení času, ukazující na brzký příchod Pána Ježíše, vidí také věrou na temném obzoru zářící světélko Jitřenky, slyší rovněž kroky přicházejícího Pána a ženicha, povzbuzená navíc k bdělosti Duchem svatým, věrně a trpělivě očekávající nevěsta volá zároveň s Duchem: „Přijď!“

V průběh třech staletí existence křesťanství Církev čekala vroucně a spontánně na brzký příchod Pána Ježíše, a Duch svatý neustále osvěžoval touhu Církve po svém Pánu. Ve 4. stol., kolem r. 324 v důsledku pohanských vlivů Konstantina Velikého v honbě za zemskými privilegii a kořistí křesťanská Církev ztratila ze svého zorného pole živou a blahoslavenou naději brzkého příchodu Pána Ježíše. Církev podle podobenství 10 panen z evangelií upadla do hlubokého spánku. Tento stav trval nepřetržitě do počátku 19. století. Pán Ježíš Kristus a Pán a ženich Církve však neusnul a nespí. Jeho touha, abychom spolu s ním měli podíl na slávě jeho království zůstala věrná a neměnná navzdory nevěrnosti a proměny církve. V 30. letech předminulého století seslal Pán duchovní probuzení nejprve v Evropě a následně v Americe. Duch svatý zaměřil pozornost biblicky věřících křesťanů na biblická proroctví se zvláštním zdůrazněním učení o vzetí Církve a o Tisíciletém království. A tak dnes s hlubším poznáním, s větší horlivostí a vroucnější touhou Živá církev, podepřená Duchem Božím vydává svůj výkřik víry: „Přijď!“

Ještě dnes Duch i nevěsta zvou všechny, kteří chtějí slyšet, aby přidali svůj hlas ke sboru zachráněných, očekávajících Pána a zvolali: „Přijď!“ Ten, kdo má touhu, nechť přijde, a **„kdo žízní, ať přistoupí; kdo touží, ať zadarmo nabere vody života.“** (Srov. Iz 55,1). Pozvání je ve formě velmi vážné výzvy, protože brzy přijde den, kdy už může **být pozdě!!!**

Ještě dnes je doba milosti, avšak hodina soudu se blíží neobyčejně rychle.

PŘÍSNÁ VÝSTRAHA (22,18.19)

Zatímco pozvání Božího Ducha i nevěsty platí všem, kdo slyší, Boží varování bylo zaměřeno na adresu těch, kteří zavrhují biblické zjevení poslední knihy Bible.

Zlý král Jójakím nesl zasloužený trest za to, že zničil a spálil prorocký svitek knihy Jeremiášovy (Jr 36). Kniha Zjevení nebyla předána nějakým pozemským prorokem, ale dostali jsme ji z ruky Božího Syna. Ze stejného důvodu je tato přísná výstraha směřována na adresu těch, kteří nebezpečně manipulují obsahem a biblickým poselstvím této knihy. Pán Ježíš sám, svou božskou autoritou dosvědčuje, že kdo něco přidá ke slovům proroctví této knihy, že mu Bůh přidá ran, které jsou v této knize uvedeny. A jestliže někdo naopak ubere něco ze slov této knihy, že mu Bůh ubere z jeho podílu na stromu života i na svatém městě, které jsou v této knize popsány. Toto přísné varování bylo vydáno proto, aby varovalo kohokoliv před jakoukoliv manipulací či zfalšováním knihy Zjevení. Je zřejmé, že tento přísný zákaz se týká také všech ostatních kanonických knih Starého i Nového Zákona (Srov. 5M 4,2; 13,1; Př 30,6; Zj 1,3), přesto však poslední varování bylo v textu zapsáno proto, aby hlídalo integritu a nenarušenost knihy Zjevení.

POSLEDNÍ OZNÁMENÍ PŘÍCHODU PÁNA (22,20)

Poslední svědectví Pána Ježíše v této knize je třetím, nejvýraznějším opakováním slibu brzkého příchodu Krista: "Ano, přijdu brzo." Na rozdíl od předchozích oznámení brzkého příchodu Krista (v. 7 a 12) poslední oznámení obsahuje ještě dodatečně slovo „ano“ (ř. NAI), zvláštní částici k umocnění tohoto výrazu. To poslední oznámení rychlého příchodu Krista se končí také potvrzujícím slovem „Amen“. Poslední poselství Pána Církvi je tedy násobným ujištěním, že Pán opravdu přijde rychle, přijde zanedlouho, přijde v každém okamžiku.

Stejně jako Starý zákon končil slibem jeho příchodu, tak i Nový zákon končí podobně. Nic nemůže zabránit uskutečnění této nejnádhernější a největší události. On určitě přijde brzy. On již přichází!

ODPOVĚĎ NEVĚSTY (22,20B)

Když apoštol Jan slyšel volání čekající nevěsty, pln touhy a tesknoty zvolal také: „Amen, přijď, Pane Ježíši!“

Z jistoty slov šedivého apoštola, který trávil poslední léta svého života v samotě ve vyhnanství, vyplývají i naše vlastní touhy a smutek. Náš život je svázán s nádhernou osobou Pána Ježíše. On za nás zemřel, on dnes žije pro nás a On pro nás přijde! Kéž jsou naše srdce znova přeplněna „první láskou“ a kéž se náš hlas připojí k hlasu celé živé Církve, jeho draze koupené nevěsty, která společným sborem na celé tváři země volá v modlitbě:

„Amen, přijď, Pane Ježíši!“

MILOST PÁNA JEŽÍŠE (22,21)

Zatímco knihy Starého zákona se končily slovem prokletí zákona, knihy Nového zákona uzavírá slovo „milosti Pána Ježíše“. Odráží se v něm tlukot srdce Pána Ježíše. Jeho vyjasněná dobrota a přejícnost „se všemi“.

Je to jedno, zda je to nejsilnější nebo nejslabší, zda je to hlava domu či bezbranné nemluvně, všichni bez výjimky jsou objektem jeho milosti. Jeho milost provází jeho děti všude, ať už jsou slunečné dny či je zataženo, v temnotě noci i za jasu dne, v dobách krutého pronásledování i v dobách pokoje, vždy a za všech okolností. Jeho spolehlivá a neomezená milost je občerstvením a potěšením pro všechny od počátku až do konce.

Kéž poslední, nebeský úsměv světem zavrženého tesaře z Nazaretu, vítězného Beránka z Golgaty, provází každé Boží dítě na všech jeho životních cestách.

Milost Pána Ježíše se všemi.

Amen.

BIBLIOGRAFIE

BLACKSTONE, W.E., *JESUS IS COMING*,
Los Angeles, California, 1916, 176 ss.

BOCKMELDER, JOHN, *INTERPRETATION OF THE BIBLE*, East Orange, New York, 1921, 392 ss.

BROADBENT, W. G., *THE REVELATION*, Paeroa, New Zealand: Eldon Press, 1975, 127 ss.

CHATER, E. H., *THE REVELATION OF JESUS CHRIST*, London, G. Morrish, 1914, 276 ss.

COATES, C. A., *AN OUTLINE OF THE REVELATION*, London, G. Morrish, b.d., 250 ss.

DARBY, J. N., *NOTES ON THE APOCALYPSE*, London, G. Morrish, 1922, 165 ss.

DUNCAN, HOMER, *HELPFUL HINTS ON REVELATION*, Misionary Crusader, Lubbock, Texas, b.d.

EPP, THEODORRE, H., *PRACTICAL STUDIES IN REVELATION*, Lincoln, Nebraska, Back to the Bible Broadcast, 169, t. 1+2, 215 + 453 ss.

GEBELEIN, ARNO C., *THE REVELATION*, Neptune, New Jersey, Loizeaux Brothers, 1982, 225ss.

GERTH, KLAUS, *DER ANTICHRIST KOMMT*, Asslar, Schulte+Gerth, 1982, 208 ss.

HARLOW, R. E., *REVELATION, THE COMING KING*, Canada, Scarborough, Everyday Publications Inc., 1984, 120 ss.

HEADING, JOHN, *FROM NOW TO ETERNITY, THE BOOK OF REVELATION*, Canada, Scarborough, Everyday Publications Inc., 1983, 256 ss.

HISLOP, ALEXANDER, *THE TWO BABYLONS*, Neptune, New Jersey, Loizeaux Brothers, 1959, 330 ss.

IRONSIDE, HENRY ALLAN, *LECTURES ON THE BOOK OF REVELATION*, Neptune, New Jersey, Loizeaux Brothers, 1988, 366 ss.

MACDONALD, WILLIAM, *REVELATION, VISIONS OF JUDGMENT AND GLORY*, Emmaus Bible School, Oak Park, Illinois, 1969, 118 ss.

MILLER, ERNEST J., *THE FINAL BATTLE*, Chichester, England, New Vine Press, 1987, 200 ss.

OTTO, LEOPOLD, *WYKŁAD OBJAWIENIA ŚW. JANA*, Wyd. Jana Boruty, 1904, 169 ss.

PENTECOST, J. DWIGHT, *THINGS TO COME*, Zondervaz, Grand Rapids, Michigan, 1977, 633 ss.

POHL, ADOLF, *DIE OFFENBARUNG DES JOHANNES*, Wuppertal, 1978, t. 1+2, 208 + 321ss.

ROGOZIN, PAUL I., *THE MYSTERIES OF THE APOCALYPSE*, San Francisco, California, The Christian, 1964, 427 ss.

RYRIE, CHARLES, CALDWELL, *REVELATION*, Chicago, Moody Press, 1968, 127 ss.

SALOMON, GERHARD, *WAS BALD GESCHEHEN WIRD*, Komissionsverlag, LahrDinglingen, Baden, 1979, 272 ss.

SCOTT, WALTER, *EXPOSITION OF THE REVELATION OF JESUS CHRIST*, London, Pickering and Inglis, b.d., 456 ss.

SEISS, JOSEPH A., *THE APOCALYPSE*, Grand Rapids, Zondervan, 1957, 536 ss.

STRAUSS, LEHMAN, *PROPHETIC MYSTERIES REVEALED*, Neptune, New Jersey, Loizeaux Brothers, 1985, 245 ss.

TATFORD, FREDK. A., *PROPHECYS LAST WORD*, London, Pickering and Inglis, 1978, 270 ss.

THIESSEN, HENRY C., *INTRODUKTION TO THE NEW TESTAMENT*, Grand Rapids, Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1943, 347 ss.

TRACHSELPAULI, ERNST, *DAS LETZTE BUCH*, Frutigen, Trachsel Verlag, 1989, 377 ss.

TURKANIK, HENRYK, *POWTÓRNE PRZYJŚCIE PANA JEZUSA CHRYSTUSA*, Warzszawa, Łaska i Pokój, 1985, 198 ss.

TURKANIK, HENRYK, *DEKALOG*, Warzszawa, Łaska i Pokój, 1988, 156 ss.

UNGER, MERRILL F., and LARSON, GARY N., *THE HODDER BIBLE HANDBOOK*, Hodder and Stoughton, London, 1987, 647-675 ss.

UNGER, MERRILL F., *UNGER´S BIBLE DICTIONARY*, Chicago, Moody Press, 1957, 1192 ss.

UNGER, MERRILL F., *UNGER´S BIBLE HANDBOOK*, Chicago, Moody Press, 1966, 930 ss.

WALVOORD, JOHN F., *REVELATION, THE BIBLE KNOWLEDGE COMMENTARY*, Wheaton, III. Viktor Books, t.2, 925-991 ss.

WALVOORD, JOHN F., *THE REVELATION OF JESUS CHRIST*, Chicago, Moody Press, 1966, 350 ss.

WIERSBIE, WARREN W., *REVELATION – BE VICTORIOUS*, Scripture Press, Amersham, England, 1991, 156 ss.

OBSAH

Předmluva 4
Úvod 5
1. Zjevení Ježíše Krista 20
2. Poslední poselství 32
3. Dopisy Pána Ježíše Krista sborům 36
4. Trůnní sál 84
5. Beránek a zapečetěná kniha 95
6. Počátek bolestí 108
7. Dva zástupy svatých 123
8. Počátek soudu sedmi polnic 132
9. Běda obyvatelům země! 140
10. Mocný anděl 150
11. Činnost dvou Božích svědků 158
12. Dvě velká znamení na nebi 167
13. Dvě šelmy 179
14. Konečný triumf Krista 193
15. Obraz sedmi posledních ran 204
16. Sedm nádob Božího hněvu 209
17. Soud nad velkou nevěstkou 218
18. Pád Babylonu 232
19. Druhý příchod Kristův 242
20. Tisícileté Kristovo království 255
21. Nové nebe a nová země 268
22. Alfa a Omega 281
Bibliografie 292
Obsah 294